

RÁDCE DUCHOVNÍ.

ČASOPIS KNĚŽSTVA ČESKOSLOVANSKÉHO.

REDAKTOR:

MSGR. FRANTIŠEK VANĚČEK,

ČESTNÝ KOMOŘÍ JEHO SVATOSTI, SÍDELNÍ KANOVNÍK VYŠEHRADSKÝ.

ROČNÍK XXVI.

DO ROČNÍKU XXVI. PŘISPĚLI:

ČECH FRANTIŠEK, Dr. ČIHÁK JOSEF, DOMESTICUS, DOSTÁL ALOIS,
† EKERT FR., FIEDLER VÁCLAV, HAVELKA JAN, HOLÝ JAN O. *Praem.*,
HORÁK V., KEPL JOSEF, KOUSAL JOSEF, Dr. FR. MERGL JOSEF, Dr. P.
MIKLÍK JOSEF C. SS. R., NOVÁK ALOIS, OCETEK JOS., Dr. ONDROUŠEK
ANTONÍN, Dr. K. L. ŘEHÁK, SOUKUP EM. *Ord. Praed.*, SNÍŽEK JAN,
Dr. SUCHÝ JOSEF, STANĚK JOSEF, STRH V., ŠKRLANT VÁCLAV,
VÁCHAL V. M., VANĚČEK FRANT., WOLF FRANT., TEPLÝ PETR,
TOMÍČEK BOHUMÍR.

V PRAZE 1919.

TISK A MAJETEK CYRILLO-METHODĚJSKÉ KNIHTISKÁRNY. V. KOTRBA.

Obsah XXVI. ročníku.

(Rok 1918 a 1919.)

Část homiletická.

Neděle a svátky církevního roku:

Strana

askavému čtenáři a spolupracovníkům! — Redakce »R. D.«	1
Hod boží vánoční. — Fr. Vaněček	2
Hod boží vánoční. — Alois Novák	5
Slavnost svatého Štěpána, prvomučedníka. Dobrodini vtělení. — Dr. Ant. Ondroušek	11
Neděle po narození Páně svátek sv. Jana	15
Na slavnost zakončení občanského roku. Cena a prchavost času. — Dr. Antonín Ondroušek	18
Na svátek obřezání Páně čili Nový rok. Zvaž — sečti — n-hrad' čas. — Jan Snížek	21
Slavnost zjevení Páně čili svatých Tří králů. Katolíci a láska k vlasti. — Václav Fiedler	26
Kázání na slavnost zjevení Páně. — Kristus a Herodes. Církev a moc světská. Napsal Jer. Bonomelli, biskup Křemonský. Z vlašského originálu podává Dr. Fr. Josef Mergl	29
Neděle první po zjevení Páně. Cesta do chrámu. — Jos. Ocetek	35
Reforma manželství ve světle pravdy. Čtyři promluvy, jež konal Havelka Jan, kaplan v Čáslavi.	
I. Neděle po zjevení Páně. — Manželství křesťanské je nerozlučitelné	37
II. Neděle po zjevení Páně. — Manželská rozluka odporuje: 1. povaze křesťanského manželství, 2. povaze pravé lásky, 3. výchově dětí	40
III. Neděle po Zjevení Páně. — Manželská rozluka: I. snižuje ženu a uvádí ji v otroctví, II. je hrotem mravnosti	42
IV. Neděle první po devítítku. — Prává reforma manželství	47
Ku křesťanským cvičením. Dle různých pramenů upravil Václ. M. Váchal, O. Praem., farář v Uhonicích. (Pokračování z min. ročníku)	
III. Stvoření andělů	49
IV. Stvoření člověka	94 54
V. O těle lidském	102
VI. O duši lidské	106
VII. Nadpřirozené dary člověka	183
VIII. K čemu nás Bůh stvořil	187
VIII. Hřích prvních lidí jeho následky	328
IX. Hřích dědičný	332
X. Zaslíbení Vykupitele	426
IV Od Adama až k Abrahamovi.	
I. Příprava na Vykupitele	429

	Str.
Hromnice. Úvod jest posilou matkám pro budoucí čas. — Boh. Tomíček	65
Hromnice Blah. Jan Gabriel Perboyre. — Jos. Ocetek	67
Neděle pátá po zjevení Páně. Prostředky dokonalosti. — Fr. Vaněček	69
Neděle pátá po zjevení Páně. Perla. — Jos. Ocetek	73
Neděle devítník. Dělníci boží. — J. Ocetek	75
Neděle devítník. Řeší se sociální otázka. — Boh. Tomíček	77
Neděle první po devítniku (Sexagesima). Ovoce svatých viry. — P. Em. Soukup, Ord. Praed.	80
Neděle první po devítniku. Podobennství o rozsévání. — Jan Nep. Jos. Holý, O. Praem.	83
Na neděli druhou po devítniku. Úvod ku čtení postního řádu. — Napsal Dr. K. L. Řehák	87
Promluva před vystavenou nejsv. Svátostí oltářní na úterý masopustní. — Napsal Jan Havelka, kaplan v Čáslavi	88
Na popeleční středě. — Dr. Ant. Ondroušek	91
Pokání. — Napsal Antonín Ondroušek, katecheta v Mladé Boleslavi.	
I. Bůh chce všem. všechno vždycky odpustiti	129
II. Bůh chce a může nám odpustiti jen pod podmínkou obrácení se a pokání	133
III. K pravému obrácení jest potřebná ctnost pokání. Její podstata	136
IV. Lítost	139
V. Vyznání hříchů	143
VI. Polepšení života	147
VII. Zadostiučinění	150
Láska a stálost u víře. — Upravil V. Horák, v Ostrašovicích u Brna.	
I. Láska a stálost u víře	154
II. Láska a bolest matky	159
III. Kletba hříchu a její usmíření	164
IV. Vítězství kříže	168
V. Veřejné zvědectví	173
Zvěstování Panny Marie. Marie — dívka Páně v radosti a žalosti. — Jan Nep. Jos. Holý, O. Praem.	178
Škola a náboženství. — Promluvy, jež dle různých pramenů napsal a kázal Jan Havelka, kaplan v Čáslavi.	
I. Církev matkou školy	191
II. Úkol školy	195
III. Volná škola je: 1. protikřesťanská, 2. atheistická	198
IV. Volná škola je: 1. antisociální, 2. nenárodní	201
Hod boží velikonoční. Pokoj mezi lidmi. — Alois Dostál	225
Hod boží velikonoční. Kristovo zmrtvýchvstání — naše vzkříšení	228
ondělí velikonoční. Otázka chlebová — otázkou náboženskou. — Napsal Jan Havelka, kaplan v Čáslavi	233
Pondělí velikonoční. Ranní promluva. — Jos. Kousal	235
Neděle první po velikonoči. Proč Bůh nám často tak pozdě ku pomoci přichází, proč někdy vůbec nepomáhá. — V. Váchal	237
Neděle první po velikonoči. Zpětný pád do hříchu. — Napsal Alois Novák, kaplan v Poličce	240
Neděle druhá po velikonoči. — Napsal Alois Novák	246
Neděle druhá po velikonoči. Dobrý pastýř. — Jos. Ocetek	250
Neděle třetí po velikonoči. Třeba přidržovati se učení svatých apoštolů. — Napsal Dr. K. L. Řehák	252
Neděle třetí po velikonoči. Slovo: »Maličko« bolestné a potěšné. — Jan Nep. Jos. Holý	254
Svátek sv. Jana Nepomuckého. — Alois Novák	259
Svátek sv. Jana Nepomuckého. — Fr. Vaněček	264
Neděle čtvrtá po velikonoči. Jak potřebno a užitečno jest zaopatření nemocných. — Dr. Ant. Ondroušek	268
Neděle pátá po velikonoči. — Alois Novák, kaplan v Poličce	275

Nanebevstoupení Páně. Okolnosti Nanebevstoupení. — Jan Nep. Jos. Holý, O. Praem	289
Slavnost nanebevstoupení Páně. Řeč svatého Lva papeže. — Pfel. Dr. A. Ondroušek	294
Neděle šestá po velikonoci. — Alois Novák, kaplan v Poličce	295
Hod Boží svatodušní. — Alois Novák, kaplan v Poličce	298
Hod Boží svatodušní. Hřích rozdujuje — Duch sv. spojuje. — Fr. Vaněček	302
Na pondělí svatodušní. Třeba s milostí boží spolupůsobiti. — Napsal Dr. K. L. Řehák	306
Pondělí svatodušní. — Alois Novák	307
Homilie na první neděli po sv. Duchu. — Alois Novák, kaplan v Poličce	312
Slavnost nejsvětější Trojice. Největší tajemství. — Fr. Čech	314
Nejsvětější Trojice. Království nejsvětější Trojice. — Jos. Ocetek	318
Homilie na druhou neděli po sv. Duchu. — Al. Novák	321
Neděle třetí po sv. Duchu. Milosrdenství boží. — Frant. Čech	322
Slavnost sv. apoštolů Petra a Pavla. Význam papežství pro církev. — Dr. Ant. Ondroušek	326
Neděle čtvrtá po sv. Duchu. Marná práce. — Jan Nep. Jos. Holý, O. Praem.	353
Neděle pátá po sv. Duchu. Dokonalejší spravedlnost. — Jan Nep. Jos. Holý, O. Praem.	358
Neděle šestá po sv. Duchu. — Jos. Staněk	362
Neděle sedmá po sv. Duchu. — Frant. Čech	364
Neděle osmá po sv. Duchu. — Jak máme hleděti na statky pozemské. † Frant. Ekert	366
Sv. Cyrill a Metoděj. Skizza. — Fr. Vaněček	371
Homilie na neděli devátou po sv. Duchu. — Al. Novák, kaplan v Poličce	385
Nanebevzetí Panny Marie. Sláva Panny Marie, sláva a radost naše. — V. M. Váchal	387
Neděle desátá po sv. Duchu. O pokoe: 1. co je, 2. její nutnost, 3. její krása. — Napsal Jan Havelka, kaplan v Čáslavi	392
Na neděli jedenáctou po sv. Duchu. Zastaňme se své církve! — Dr. P. Jos. Miklík, C. SS. R.	395
Neděle dvanáctá po sv. Duchu. Jaká má býti naše láska k bližnímu. — Frant. Čech	400
Na neděli třináctou po sv. Duchu. — (Homilie od Jer. Bonomelli bi- skupa Kremonského. Dle vlaš. kóp. originálu Dr. Fr. Josefa Mergl.)	403
Narození Panny Marie. Bdělost Panny Marie a lehkomyšlnost lidská. — V. Strh	410
Na slavnost Narození Panny Marie. — Dr. Antonín Ondroušek	413
Neděle čtrnáctá po sv. Duchu. Starosti, zvláště válečné. — Jan Nep. Jos. Holý	416
Na Povýšení sv. kříže. Nesme svůj kříž tak, jako ho nesl Kristus — Josef Kepl	420
Neděle patnáctá po sv. Duchu. Útěcha v bolu. — Petr Teplý	423
Svátek sv. Václava. Křiž-světec. — Jan Nep. Jos. Holý	449
Slavnost sv. růžence. Růženec modlitbou víry, lásky, naděje. — Fr. Čech	454
Neděle osmnáctá po sv. Duchu. Vlastnosti obce Kristovy. — V. Strh	458
Neděle devatenáctá po sv. Duchu. Chceš býti vyvoleným? — Fr. Čech	462
Neděle dvacátá po sv. Duchu. Zlo nesevědí proti prozíratelnosti boží. Fr. Vaněček	466
Na slavnost Všech svatých. — Dr. Antonín Ondroušek	470
Neděle dvacátá první po sv. Duchu. Kdyby byla nějaká prozíratelnost boží, jak by se mohlo zlým tak dobře a dobrým tak špatně dařiti? — Dr. Antonín Ondroušek	474
Na den dušiček. Čím se při smrti svých milých těšiti máme. — Fr. Čech	477

Řeči příležitostné.

Při smuteční slavnosti za padlé hrdiny. — Fr. Vaněček	94
V boji za duše naše a práva naše. — Přeložil Fr. Wolf	97
Řeč při ukončení války	434

Část pastorační.

	Str.
Z doby bankrotu	59
Úřední rozhodnutí. — Sděluje prof. Dr. Josef Čihák	62, 223, 287, 350, 448
Literární oznamovatel. — Pořádá redakce za součinnosti Dra Čiháka	6, 352
Charitativní kurs vídeňský	111
Pro přednášky a řeči	117
v proudech. — Fr. Vaneček	119
Z mých studií o úzkostivosti. — P. Dr. Josef Miklík, C. SS. R.	123, 216, 347, 381, 446
Nanebevzetí Panny Marie a evangelia. — Ze spisu »Panna Maria podle evangelia« od Aug. Nicolase (kap. 22.) podává Prokop Holý.	205, 280
K řečem o škole — Domesticus	220
Indiscutable	221
Konferenční pastorační práce. Vznešený úkol hlásání slova božího. — Václav Škrlant, kaplan u sv. Haštala v Praze 1. Předneseno 4. listopadu 1918	337
Nová myšlenka o spojení církve anglikánské s katolickou	345
Nepokoje v průmyslu	376
Chalonský biskup Tissier o duchovní správě po válce	378
Otázka římská	380
Anglická misse v Praze	438
O pozdravu: Pochválen buď Ježíš Kristus!	440
Úmrtnost kojencův a zalidňovací politika	445

RÁDCE DUCHOVNÍ.

ČASOPIS KNĚŽSTVA ČESKOSLOVANSKÉHO.

REDAKCI VEDE

Msgr. FRANTIŠEK VANĚČEK,

KOMOŘÍ JEHO SVATOSTI, ŠÍDELNÍ KANOVNÍK VYŠEHRADSKÝ,

ZA PŘÍSPĚNÍ MNOHA ČELNÝCH SPOLUPRACOVNÍKŮ.

VYDÁVÁ

VÁCLAV KOTRBA.

Schváleno nejd. kníž. arcib. konsistoří v Praze a v Českých Budějovicích.

Zásilký literární račte zaslati redaktoru na Kr. Vyšehrad č. 81. — Rukopisy se nevracejí a za vrácení zodpovědnost se neběře. — Honorář se vyplácí čtvrtletně aneb až po dokončení práce. Po skončení ročníku třeba do čtvrt roku honorář reklamovati, kdyby nebyl včas zaslán, jinak by propadal. Adresa autora budiž při každé práci udána.

NOTANDA:

Nedostatek uhlí, porucha v elektrárně, nedostatek sazečů zavinil zpoždění čísla. — Z doby bankrotu str. 59. — Příští sešit přinese feči o rozluce manželské, o církvi a státu.

Číslo 2. ročníku XXVI. vyjde dne 14. ledna 1919.

V PRAZE 1918.

CYRILLO-METHODĚJSKÁ KNIHTISKÁRNA A NAKLADATELSTVÍ V. KOTRBA.

OBSAH.

Listy homiletické.

	Strana
Laskavému čtenáři a spolupracovníkům! — Redakce »R. D.«	1
Hod boží vánoční. — Fr. Vaněček	2
Hod boží vánoční. — Alois Novák	5
Slavnost svatého Štěpána, prvomučedníka. Dobrodružství vtělení. — Dr. Ant. Ondroušek	11
Neděle po narození Páně — svátek sv. Jana	15
Na slavnost zakončení občanského roku. Cena a prchavost času. — Dr. Antonín Ondroušek	18
Na svátek obřezání Páně čili Nový rok. Zvaž — sečti — nahraď čas. — Jan Snížek	21
Slavnost zjevení Páně čili svatých Tří králů. Katolíci a láska k vlasti. — Václav Fiedler	26
Kázání na slavnost zjevení Páně. — Kristus a Herodes. Církev a moc světská. Napsal Jer. Bonomelli, biskup Kremonský. Z vlašského originálu podává Dr. Fr. Josef Mergl	29
Neděle první po zjevení Páně. Cesta do chrámu. — Jos. Ocetek	35
Reforma manželství ve světle pravdy.	
Čtyři promluvy, jež konal Havelka Jan, kaplan v Časlavi.	
I. Neděle po zjevení Páně. — Manželství křesťanské je nerozlučitelné . 37	
II. Neděle po zjevení Páně. — Manželská rozluka odporuje: 1. povaze křesťanského manželství, 2. povaze pravé lásky, 3. výchově dětí 40	
III. Neděle po zjevení Páně. — Manželská rozluka: I. snižuje ženu a uvádí ji v otroctví, II. je hrotem mravnosti	42
IV. Neděle první po devítiku. — Pravá reforma manželství	47
ku křesťanským cvičením. Dle různých pramenů upravil Václ. M. Váchal, O. Praem., farář v Úhonicích. (Pokračování.)	
III. Stvoření andělů	49
IV. Stvoření člověka	24

Část pastorační.

Z doby bankrotu	59
Úřední rozhodnutí. — Sděluje prof. Dr. Josef Čihák	62
Literární oznamovatel. — Pořádá redakce za součinnosti Dra Čiháka . . . 63	

7 PĚVNÍK A MODLITBY **PRO KATOLICKOU MLÁDEŽ NA ŠKOLÁCH** **NÁRODNÍCH A OBČANSKÝCH.** **Sestavil DR. MIK. KARLACH, probošt vyšehradský.**

Vedle dosavadního vydání starého pořídili jsme **KARLACHOV ZPĚVNÍK** s modlitbami v nově úpravě, odpovídající oprávněným požadavkům vzdělané moderní doby. 12° (260 str.). Cena výtisku v tuhé vazbě **96 h.**, 50 kusů za **40 K** netto. Obojí vydání zpěvníčku, staré i nově upravené, pošleme každému vdp. odběrateli „Rádce Duchovního“ ochotně na ukázkou zdarma.

**CYRILLO-METHODĚSKÁ KNIHTISKÁRNA A NA-
KLADATELSTVÍ V. KOTRBA PRAHA-II., č. 200.**

Laskavému čtenáři

a spolupracovníkům:

Vstupujeme do pastoračního roku, vyžadujícího více obětovitosti než sama krvavá válka. Církev vždy bojovala toliko dle hesla: «pro Deo et pace militantes.» Jen mír byl vždy cílem jejím. Také i naše práce musí zabezpečovati mír i tehdy, když hájíme pravdu a vyvracíme nepřítel. Boje bude dosti a musí býti čestný, abychom počtívého neb svedeného odpůrce neodráželi: Boj se povede ve znamení:

1. protináboženské školy,
2. rozluky manželské,
3. rozluky státu od církve.

Všech těchto temat se musíme dotknouti a jimi ovládati a proto spolupracovníci budou míti na zřeteli, aby se přesvědčivě, věcně i lidově dotekli otázek, o nichž má býti poučen i přesvědčen každý z osadníků, kteří budou k volebnímu osudí povoláni.

Můžeme oznámiti, že otázka školská i rozlučka manželská jako dříve nalézaly místa v časopise našem, z něhož otisky byly učiněny, tak i letos se vynasnažíme hojně látky přinášeti, která pro schůzi i kazatelnu se hodí.

Politická kázání ovšem přinášeti nelze dle zřejmého zákazu sv. Stolice, avšak jednati o předmětu náboženském tak, aby jeho pravda přesvědčila a zahřála, není politikou, ale je slovem božím.

S radostí uvítá redakce soustavné udání literatury, nesoucí se k jednotlivým otázkám dne. Máme mnoho výborných věcí z let minulých, které naprosto lze i dnes doporučiti. Soustavné upozornění na stávající již práce ušetří práce nové i čas a náklad. Nova et vetera! Honíme se příliš po nových pracích a neznáme vykonaných.

Brynychovy spisy a články jsou dnes tak časové, ano časovější než byly v den tisku. Prozřavý jeho duch předbíhal době. Kde nám místo stačí, rádi z našeho Brynychy perlu jeho péra znovu předložíme.

Rádi uvítáme každého pracovníka ba i každého ochotného ku práci určené. Bohužel musíme vyznati: žeň hojná, ale pracovníků málo.

Druhý sešit přinese řeči:

- I. Nerozlučitelnost křest. manželství.
- II. Manželská rozlučka: 1. Odporuje povaze pravé lásky.
2. Účelu manželství, jenž jest výchova dětí.
- III. 1. Je hrotem veškeré mravnosti. 2. Snižuje ženu a uvádí v otroctví.
- IV. Kouzlo šťastného manželství.

Redakce »R. D.«

LISTY HOMILETICKÉ.

Hod boží vánoční.

Tichá noc minula, kdy jsme slavili narození Páně. Jediná to noc v roce, kdy se slouží mše sv. o půlnoci. Musí býti příčina zajisté veliká, že taká odchylka od pořádku se připouští. Příčina jest pravda zjevená, kterou nám blásá jedna ze šesti vět, které má každý člověk jak vědět, tak věřit: že se druhá božská osoba vtělila, aby nás svou smrtí na kříži vykoupila a spasila. Boží narození jest upomínkou této pravdy, kterou si máme pro celý život vtípniti do duše své. Bůh ve své lásce stal se člověkem a přebýval mezi námi. Tuto pravdu nám připomíná církev svatá veškerým způsobem, všem smyslům ji znázorňuje, aby každá duše jí se dala proniknout a dospívala v dítě boží sama. To chci dnes vám zopakovati, aby duše vaše znovu se zrodily v Kristu.

P o j e d n á n í.

1. »Půlnoční mše sv. shromažďuje věřící, aby obcovali mši sv. a vyslechli Evangelium a zpěv andělský: sláva Bohu na vysost i na zemi pokoj lidem dobré vůle. Vtělený Syn Boží obě přináší s nebe: slávu Bohu Otci i pokoj lidem, ovšem jen dobré vůle.

Tak často slyšíte: Kterak se Bůh může dívat na ty hrůzy válečné a bídu v zázemí? Proč pravici svou neskončí tu bědnou válkou? Proč nám nedá sv. mír? Slyšte dobře andělské poselství: pokoj lidem — dobré vůle. Též možný pokoj mezi lidmi zlé vůle? Bůh dal nám vůli svobodnou a cť ji tak, že ji nenutí. Jest naše vůle taká, že ji musíme nazvat dobrou? Toho tvrditi nebudeme. Jak daleko jsme pokoji božímu, a jak málo slávy boží mezi námi. Opuštěný stůl Páně, den ráno i večer bez modlitby, když pomlčíme o zneuctívání všeho, což boží a svaté: ať Jméno boží, neb neděle, ať manželství neb výchova. Jak daleko jsme od Srdce Páně!

Proč jsme tak klesli? Že jsme nepoznali jasně srdcem svým, kdo jest Ten, jehož příchod oznamují andělé a ve světlo denní proměněná noc! Ten jest křesťan pravý a zbožný, který o těle Ježíše Krista a Božství Jeho právě smýšlí. Pak také o jeho zá-

koně správně soudí a jím se řídí, a tak v nového člověka se rodí.

Noc tmavá se mění v světlo denní. Byly doby, kdy nebyl Ježíš se svou pravdou a zákonem na světě. Ty doby zoveme pohanství a víme o něm, že lidstvo bylo bez práva — v otroctví, bez ctností a — bez radosti, bez víry pravé — a bez naděje. Ten stav jest vyjádřen v těch slovech touhy sv. Otců: Rosu dejte nebesa s hůry a oblakové deštěte spravedlivého. Ten smutný stav vyjadřovali i nejlepší z jich mudrců, kteří pravili, že musí přijít Bůh s nebe a nás učiti pravdě. Stalo se tak. Evangelium šlo od národu k národu, od dílu světa do druhého dílu a noc tmavá změnila se ve světlo denní. Práva člověka stávala se svatá, rodina nerozlučná, bezpečnost rostla, mzda byla spravedlivá, vzdělání šířeno církví a školou a to vše způsobil zákon jediný: Sláva bohu! Miluj Boha a blížního.

Však nastává doba nového pohanství, jež blásá: nestarej se o Boha, nic není svatého, ani rodina není nerozlučitelná a máš svobodu vyžítí se. Den křesťanský mění se v noc pohanskou, v níž nebude nic svatého: ani neděle a přísaha, ani rodina a manželství, ale také ne: majetek a čest. Kdo si může škrtnouti I., II. a III. přikázání Boží, ten si ani z druhých sedmi nebude nic dělati. Lidstvo bude bez Boha, ale také bez pokoje a naděje věčné: Haj si ten statek křesťanský: dceru nebes, pravdu Ježíše Krista před každým lupičem.

Vánoční Boží Hod nám blásá nutný přerod naší vůle, která musí vyhledávati dobré, voliti a v dobrém setrvávati, byť viděla sebe horší příklady kol sebe. Cvičme vůli svou, aby volila vždy dobré, tot vůle Boží a v tom jest náš pokoj. Zapiš do srdce: pokoj lidem dobré vůle!

2. Jesličky v kostele staví se na oči, abychom si lásku boží živě připomínali, která k vůli nám stala se člověkem, abychom Ježíše milovali a pro něho i blížního. Sv. František Seraf. jest původce jesliček. Účel česliček vyjádřil, když postavil mezi lid jesličky a řekl: »milujme dítko betlemské«. To dítko betlemské jest »Král a zákonodárce náš a jeho zákon musíme plniti, jeho vůli zachovati«. Jest tomu tak? Proto se stal člověkem, aby i nás svou smrtí na kříži vykoupil a spasil. Však my nevidíme v Bohu ani svého krále ani zákonodárce. Sbory lidí osobují si moc sesazovati Boha s trůnu, sebe činí nejvyšším zákonem, dle něhož se má celý svět řídit. Všechna moc, praví, jest z lidu a ne z Boha. Není tedy moc zákonodárná z Boha, ale z měnivého a nestálého lidu a tedy může dnes býti hříchem, co včera byla cnost. Jak potřebujeme kázání jesliček Kristových. On miloval nás tolik, abychom my jej milovali jako Boha, krále, zákonodárce.

Když milujeme Boha veškeren zákon zachováváme rádi a ochotně, ale bez lásky k Bohu není nic svato před člověkem, ani chrám, ani oltář, ani svatostánek, ale také ne člověk, jeho majetek, čest, život a dobré jméno. Proto krásně dí sv. Augustin:

•miluj Boha — a čiň, co chceš, všeho hříšného se zdržíš a zfekneš.

Sv. Alžběta, zakladatelka sester ošetřujících chudé nemocné, při pohledu na kříž v kostelě, odkládá svou knížecí korunku, ozdoby hlavy své.

Sv. Jan Qualbert na velký pátek, odpouští vrahu bratra svého, jenž ve znamení kříže ruce zepjal nad hlavou, když nemohl v úvoze se mu vyhnouti. Láska k Bohu byla zákonem jemu a poroučela mu odpouštět, smířiti a dobře činiti. Co by dělal, kdyby neměl té lásky k Ježíši, Synu Božímu? tasil meč, vraždil by a mstil se.

Tak mění se člověk, když má Boha za zákon, aneb, když jím pohrdá. To nemohou mnozí pochopiti a domnívají se, že zachovávatí budou lidé zákon i bez Boha. Život lidský tak často dokazuje pravý opak, ale vždy se znovu vrací ten bestiální blud do společnosti lidské, která se mění ve smečku bytostí rozumných, ale loupících bližního o život, statek, čest a pokoj boží.

To kázání jeslíček sv. Františka Serafinského jest školou lásky, pořádku, pokoje a i té svatě zbožné prostoty života, která tolik blaží člověka jí oddaného.

Prostíčky Jeslíčky hlášou největší jednoduchost v životě, výchově i v zbožnosti. Čím jednodušší život, tím spokojenější, říká Pius X., jenž si zachoval jednoduchost života až do smrti a mohl říci umíraje: •chudý jsem se narodil, chudě jsem žil a chudý umírám. Rozmařilost otrávil srdce rodin, kdež vymizel sv. pokoj Kristův.

Milujme dítě betlemské vlastním svým životem a prostotou duše. Več se zvrhly vánoce v rodině? Ve vzájemné obdarování, z něhož pochází mnoho nespokojenosti a mrzutosti. O lásce k betlému — není nikde stopy — a také není po spokojenosti stopy.

3. Třetím názorným kazatelem vánočním stal se stromek, jenž zůstal se svými dáčky v paměti všech, ale zmizel jeho skutečný význam: strom poznání dobrého a zlého. Šťastná duše, která nepoznala ničeho zlého a ve sv. nevinnosti žila, neboť kde poznání zlého v srdci zdomácnělo, tam jest kořen zla. Spasitel sám Mat. 15. v. 19.: ze srdce vycházejí zlé myšlenky, vraždy, cizoložství, smilstvo, krádeže, křivá svědectví, rouhání. Proto jest nám i zlá žádost v srdci zapovězena IX. a X. přikázáním Božím, aby nedošlo ku horším věcem než jsou žádosti zlé! Však novodobé pohanství blásá: myšlenky jsou volné a jimi jdou dále a dále: také platí svoboda slova a konečně třetí jdou ještě dál a praví: jsem si za své skutky jen sobě zodpověden. Ve všech těch větech jest zlá vůle obsažena a proto není v ní pokoj pro lidstvo.

Jest pravda, že jsme od Pána Boha nadáni svobodou: mysliti, mluvit, jednati volně, ale nemáme práva, jednati, mluvit neb mysliti nespravedlivě. Máme svobodu jednati proti přikázáním božím, ale nemáme práva tak jednati, nýbrž jednáme-li tak, porušujeme své svědomí a pokoj svůj a rušíme i pokoj ostatních.

Ve vůli Boží jest náš pokoj, proto Sláva Bohu vzdaná, jest pokoj lidí dobré vůle. Lidstvo se dává cestou špatnou: pokoj hledá, ale vůli dobrou nechce míti a tím méně slávu Bohu vzdáti. Pomněte a s sebou vezměte vánoční Evangelium:

1. Ježíš jest světlo světa, mimo Něj jest tmavá noc pohanstva, toť význam půlnoční.

2. Jesličky Páně nám hlásají zákon lásky, bez níž i sebe větší spravedlnost neuspokojí lidstvo, proto milujme betlemské dítě, abychom i bližního milovali.

3. Stromeček nám připomíná poznání zlého, z něhož se rodí vše zlé, co lidstvo moří a nešťastné činí.

Dle světla Páně, uč se milovati bližního a budeš spokojen zde i na věčnosti. Amen.

Fr. Vanáček.

Hod boží vánoční.

Sláva na výsostech Bohu a na zemi
pokoj lidem dobré vůle!« Luk. 2, 4.

Drazí v Kristu! Každý národ má své hymny a písně, ba každý spolek říše, kterými projevuje svou slávu a radost, svůj zármutek a touhu. V hymnách národů jsou uloženy ty nejkrásnější tóny, které tolik dojmají, které zazpívány dítětem vynutí z oka rodičů slzy radosti, které zahřímány vojnem nadchnou celé pluky k obětem nejtěžším, které zalkány nad hrobem vlijí krůpěje útechy do srdcí u hrobu plačících synů a bratří, příbuzných a přátel.

Než co máme říci, moji drazí o nádherné hymně nejkrásnější, kterou jsme slyšeli v dnešní čarovné noci vánoční. Písně národů skládali lidé, hymny říší a národů složil národ, než srdce zapřímající hymnu dnešní noci skládali nebešťané. Andělé ji složili, andělé ji přinesli na zem, aby se stala hymnou všech věků, říší, národů a lidí. Andělé ji snesli s nebe a ozvěnou její měly se naplnit hory a doly, lesy a pustiny, města a vesnice, paláce a chatrče, — zpívat je mělo slunce, měsíc a hvězdy se vším tvorstvem.

Pozorně poslyšte a od andělů se naučte té nebeské hymně, která zněla a zní každého roku nad chlévem betlemským v jasné noci vánoční. Je to hymna všech pravých dítek božích, všech spravedlivých, lidí dobré vůle — ona je ozvěnou chvalo zpěvů nebeských, ona pojí nebe se zemí, anděly spřibuzňuje s lidmi. — Slyšeli jsme dnes v noci onu hymnu a slyšíme její ohlas i nyní. když poblížíme na chlév betlemský a jesličky, v nichž odpočívá božské pacholátko, které nám odpovídá komu a proč se ta hymna zpívá. A komu jinému, než malému Ježíškovi — vždyť slyšeli jste o půlnočních hodinách volati Isaiáše proroka ve čtení prvním: »Nebo malíčky narodil se nám a Syn dán jest nám a nazváno bude jméno jeho podivný, rádce, Bůh silný, Otec budoucího věku, kníže pokoje.«

Naučme se dnes rozumět nejmilejší, dobře hymně té, která nám ukazuje proč nás Bůh Otec stvořil a proč nás Ježíš Kristus vykoupil, — která nás poučuje a to tak zřejmě, proč dnes tak málo ovoce Kristova vykoupění požíváme. Naučme se rozumět dobře dvěma dílům andělské hymny, dvěma veršům, které tak úzce mezi sebou jsou spojeny — z nichž první patří Bohu jen a druhý nám.

Začínám jménem novorozeného Spasitele!

1. »Sláva na výsostech Bohu« poprvé zazněla na počátku věků, v sedmém dni tvorby boží, kdy Hospodin dokonil tvorbu vida, že vše dobře učinil. — První stránky I. Knihy Mojžíšovy, protkány jsou slávou a velebou boží, každé slovo, věta, odstavec jsou odleskem velebné tvorby Hospodinovy, kterou Bůh hledal slávu svou a štěstí člověka.

Veliký sochař a malíř italský, Michelangelo denně čítával první knihu Mojžíšovu a byl jí tak nadšen, tak slávou věčného Tvůrce unešen, že rozhodl se v papežské domácí kapli, kapli Sixtinské podat světu nebeskou hymnu božské slávy štětcem zobrazenou. Z každého jeho obrazu božské tvorby hřímá jásavými zvuky »Sláva na výsostech Bohu«, každý obraz hlásá zřejmě, co učinil Bůh stvořitel pro člověka, jež ze zemské hroudy vzbudil Hospodin k životu na jednom z nejkrásnějších obrazů. Než není třeba ptát se mrtvých obrazů — vždyť nebe a země vypravují dosti výmluvně, co učinil Bůh pro největšího miláčka z tvorů — pro člověka.

Ptej se, člověče slunce, měsíce, hvězd — taž se země, stromů, květů, zvířet na polích a v lesích, ptáků pod nebem, ryb ve vodách. Kdo jest největším miláčkem božím na světě? A všechno tvorstvo jako jedním dechem ti odpoví: »Ty o člověče, jenž stvořen jsi podle obrazu a podobenství samého Boha. « Slyš, co volá žalmista Páně: »Co je člověk, že jsi naň tak pamětliv, aneb syn člověka, že navštěvuješ jej. — Učinils ho málo menším andělů, slávou a ctí koronoval jsi jej a ustanovil jsi jej nad dílem rukou svých. « A proč to všechno? Pro co jiného stvořil Bůh svět, než aby mu slávu pěl. A proč tebe stvořil Bůh, povýšil a tak vyznamenal? Proto, abys mu pěl dnem i nocí onu krásnou hymnu radosti a díky, abys srdcem i rtem vyznával mu hold chvály, úcty a lásky andělskou hymnou »Sláva na výsostech Bohu.«

Než běda, třikrát běda! Užasni nebe, zachvěj se země! Člověk zapomněl, nedbal, neposlechl. — Vše tvorstvo pěje slávu boží, toliko jediný člověk mlčí, miláček boží a král stvořeného vzdoruje. Opovrhli první lidé Bohem a hledali jenom slávu svou, když jim saran v podobě hada našeptával »Nezemfete, ale budete jako bozi.« První lidé padli, zhřešili, šlapali po slávě boží, bídně prodali ji za zapovězené jablko hřichu, vzpoury proti největšímu svému dobrodinci — zkazili hymnu »Sláva na výsostech Bohu,« a zahnali tím své štěstí i svých potomků s krásné země, která stala se od té doby občanstvu údolím slz a mořem rozbouraným. Člověk zhřešil a co žádala spravedlnost? Hrozný trest, trest stra-

šlivý, hroznější než uchystal Bůh hříšným andělům. Ale div divoucí! I po hříchu zůstal člověk miláčkem neskonale lásky boží. Andělé zhřešili a Bůh je zavrhl na věky. — Člověk zhřešil a syn boží, syn královský sám rozhodl se sestoupiti na tento svět jako do vyhnanství, aby vykoupil člověka. Opustil nebe, vstoupil se a ležel tu jako malé, křehké dítě v chudých jeslích div a zázrak lásky boží, jež k nám volá sv. Janem: »Tak Bůh miloval svět, že syna svého jednorozeného dal,« aby podle žalmu »odpustil nepravost lidu svého, přikryl všechny hříchy jejich.« Miloval Bůh svět, dílo rukou svých, miloval Bůh člověka, vzácný obraz svůj a jen té lásky boží, té neskonale dobrotě a milosrdenství měli co děkovati první rodičové a jejich potomci, že se jim nedostalo téhož hrozného trestu, jako hříšným andělům — věčného zavržení. Ztratila se se světa po hříchu našich prarodičů hymna andělská, hymna božské slávy a zazněla teprv po tisíciletích opět v noci vánoční, kdy vrácena byla světu možnost zpívat zapomenutou hymnu andělskou, ztracenou píseň ráje, božské slávy a lidského štěstí. Zapomněl Hospodin na nevděk člověka, vyjasnil svou rozhněvanou tvář, přijal člověka na milost a vrátil mu ztracenou naději na věčnou blaženost, na účastenství slávy boží na výsostech. Poslal Bůh syna svého s anděli v noci vánoční, aby naučili vykoupěný svět písni nové, jak jste slyšeli v půlnočních hodinách, písni znovuzrození a vykoupění. Proto radovaly se v noci vánoční při narození Ježíšově zástupy andělů zvěstující světu jeho spásu a s ní znovuzrozenou slávu boží, proto s takým ohněm rozhlašovali svatí apoštolé po všem světě »Sláva na výsostech Bohu!« I my, nejmilejší, slyšeli jsme po mnohá léta od andělů, od věrovestů tuto novinu, tuto píseň, která nám vypravuje proč jsme byli stvořeni, proč jsme byli vykoupěni. Dobře ji známe z dnešní posvátné noci, víme, že i my s anděli musíme zpívat »Sláva na výsostech Bohu,« protože i nás láska boží vykoupila. Než pěti jsme Hospodinu píseň díky a chvály, přejeme ji, jak by bylo nutno. Ptejme se sami sebe, ptejme se světa! Ano takže se světa jakou píseň zpíval a dosaváde zpívá. Z paláců měst, a učebných síní a škol zaléhá k nám ozvěna písně odpadlictví a nevěry, ze zakouřených místností proráží v tichou noc píseň obžerství a ztracené nevinnosti, na otepi slámy dokonává zoufalec, jehož hrdlo vyráží ve smrtelném chrapotu poslední sloku své životní písně rouhání a utrhaní — cestou ku hřbitovu potkáváme nevládného muže, jehož zkřivený ret si tupě pohvizduje písničku nekajivosti a zatvrzelosti. Marně se ucho naše namáhá zachytit aspoň jediný verš z těch všech písní, jenž by velebil a chválil Boha. Svět zapomněl na Boha a jeho slávu, hledá jenom svou slávu, krásu, sílu, peníze a bohatství. Ano, to je ta pravá píseň měst, vzdělaných a majetkem vládnoucích. A co náš venkov, naděje vlasti? Bohužel i tam vbloudilo se tolik písní nových hesel, které podřely viru našich vesnic, podkopaly mravnost dědin. Sláva boží mizí i tam a místo ní nastupuje vlažnost, lhostejnost. Ach dnešní svět zapomněl a zapomíná na Boha, dnešní svět za-

pomněl, proč byl stvořen, proč byl vykoupěn. — Hymna andělská nezní, umikla a místo ní hřímá rozžhavenými ústy sterých hmoždířů a tisícerych děl brozná píseň válečná, píseň rozkolu a sváru, píseň zhouby, ničení a zkázy — a to již o pátých vánočních. A jakou píseň zpívali jste vy? Snad mnohý dal se strhnout písní vášní a hříchu, snad někdo ohlušen řevem životního shonu a boje o chléb, zapomněl na Boha, jeho slávu a lásku a hledal jenom sebe, svůj zisk, byť i druhého při tom strhl v bídu, v zoufalství, snad nepřál a záviděl bližnímu skyvu bělejšího chleba, snad někdo těšil se z neštěstí, zármutku svých bližních, kterých přítomná lilitice válečná nelitostně se dotkla — snad leckterý, nedej bože, dal se nynějším stavem věcí strhnout k rouhání a proklínání. Než to vše patří minulosti. — Dnes slyšeli jste o pastýřích, kteří poslechli andělů a šli se poklonit novorozenému Spasiteli, přinášejíce mu hojné dary.

Učiňte tak i vy, moji drazí, přistupte dnes s pastýři k jesličkám, pokloňte se božskému děťátku a zapějte s anděli v srdci svém. »Jenom tobě sláva, bože na výsostech, dnes i po všechny věky, — ne nám, Hospodine, ne nám, ale jménu svému slávu dej!«

2. Než syn boží sestoupil na svět jenom proto, aby obnovil slávu boží a slávu Otce stvořitele a vrátil nám možnost zpívat opět andělskou hymnu, hymnu božské chvály a slávy, nýbrž vtělil se též proto a zvláště proto, aby přinesl na zem pokoj lidem dobré vůle. A to je ten druhý díl, druhý verš andělské hymny, jenž patří nám: »Na zemi pokoj lidem dobré vůle!« »Blahý, drahý míre, sladký pokoji, kde jsi, když tě na svět přinesl novorozený Spasitel?« »Kde sídlíš, kde jsi domovem?« Na zemi jistě ne a zvláště ne dnes, kdy srdce lidská zmítána jsou vlnami pláče, zoufalství smrti, kdy zuří na všech stranách bouře válečná, jaké dosud nikdy nebylo, kdy národové slepě řítí se do záhuby, kdy Evropě brozí ohavná sebevražda, jak nynější sv. Otec tuto světovou válku nazývá. — Tisíce hrdel zoufale volá k nebi: »Míre kde jsi, kde jsi — a ozvěna hlasu toho naráží na skály, lesy a ztrácí se ve výškách oblohy, aby znovu a znovu zas se ozvala: »Míre kde jsi?«

Nejmilejší! Úplný, nekonečný, věčný mír sídlí jenom na nebi. Část jeho, odlesk jeho dal Bůh stvořitel světa, zemi, s níž byl prvním hříchem našich prarodičů zahnán, vypuzen, aby od té doby sídlil jen na nebi. Odtamtud nám jej opět přinesl Kristus při svém narození v Betlémě a proto andělé zpívali a zpívati mohli: Na zemi pokoj! Proto i Pán Ježíš, když se vracel s tohoto světa k otci, pravil svým apoštolům a učedníkům: »Pokoj svůj zřastavuji vám, pokoj svůj dávám vám!«

Ano pokoj mír a klid zanechal božský náš Spasitel vykopenému světu — zavlil do lidských srdcí semeno lásky obětavosti, milosrdenství — vdechl do oka člověka dětský paprsek nevinnosti a důvěry v Boha, utišil rozbourené svědomí jako hladinu jezera genezaretského, když zoufale volali apoštolé: »Pane zachovej nás, hyneme?« Ježíš Kristus pozval všechny kmeny pokolení lidského,

všechny národy a říše k společným hodům trvalého míru, štěstí, radosti a blaha.

Zanechal Kristus na zemi mír a pokoj — proč tady tedy není, proč zmizel a kam? Zmizel beze stopy, nadobro — nebo se snad ještě vrátí? To jsou otázky, které pálí čelo jednoho každého z nás. A odpověď je přece tak snadná a nalézáme ji v hymně andělské. Zanechal Kristus pokoj a mír na zemi, ale komu? Vyhraďně a jediné těm, kteří jsou dobré vůle. Dobrá vůle je prvním požadavkem, je první podmínkou, aby se uskutečnila hymna andělská, aby zavládl na zemi pokoj. Nežádá Bůh mnoho — jenom dobrou vůli zachovávat přikázání a varovat ze hříchu. Dobrou vůli odměňuje Bůh pokojem, jak praví žalm 118. »Mír mnohý těm, kteří milují zákon tvůj.« — Dobrá vůle byt by i síly scházely, pozlacuje veškeré naše myšlení, plány, skutky, posvěcuje náš život. Lidé dobré vůle jsou miláčky božími, jsou účastníky království pokoje a míru jak vnitřního tak i vnějšího. Hříšníkům nedává Bůh pokoje — v jejich nitru zuří válka mezi zoufalstvím a smrtí, hříšníci jsou příčinou a předmětem trestu a hněvu božího. Písmo sv. Starého zákona vypravuje nám o králi Asovi, za jehož vlády pozívala říše judská pokoje. A proč? Písmo sv. praví »I činl Asa, což bylo dobrého a líbezného před obličejem Boha jeho a zbořil oltáře cizího náboženství, ztroskotal modly a přikázal lidu judskému, aby hledali Hospodina Boha otců svých a plnili zákon i všechna přikázání jeho a kraloval v pokoji. Tak činí lidé dobré vůle. — Zboří a ztroskotají oltáře a modly vášní a hříchu a plní boží přikázání. — Moji drazí! Jsou na světě lidé dobré vůle? Nemohu říci, že by nebyli, ale to nemohu říci, že jich je málo. V Sodomě a Gomoře byli rovněž spravedliví, lidé dobré vůle a přece města ta chněm a sírou zahubil. Proč? Protože bylo spravedlivých málo. Jenom jediný Lot se svou rodinou. — A jaký soud čeká dnešní svět, v němž je spravedlivých málo — ale za to mnoho hříšníků — velmi mnoho.

Ztratil se se světa mír, ztratil se pokoj a není ho tady ani dnes, kdy přišel na svět kníže pokoje. Proto udiveně ptá se v půlnočních hodinách žalmista Páně, jakoby všemu tomu nerozuměl: »Proč se národové bouří a lidé proč marné věci přemýšlejí?« A hrobovým hlasem mu odpovídá prorok Jeremiáš, jenž plakal nad Jeruselem a dnes by mohl plakat nad světem: »Opustili mne! Opustili a uchýlili se k bohům nevěry, hříchu a lhostejnosti a proto praví Kristus u sv. Matouše: »Nedomnívejte se, že jsem přišel uvést pokoj na svět; nepřišel jsem uvést pokoj, nýbrž meč.« — Proč? Protože našel na světě málo lidí spravedlivých, ale za to mnoho hříšných, které vyhlásil sv. Pavel ve svém II. listě k Timotheovi, vida napřed naše časy zlé: »Lidé budou sobečtí, hrabiví, chlubní, pyšní, rouhaví, rodičů neposlušní, nevďeční, bezbožní, nelaskaví, nesmíliví, utrhační, nezdržliví, neuvrvali, dobrému nepřizniví, zrádci, lehkomyšní, nadutí, rozkošní milovní. Proto jak praví žalm »vzbouření jsou národové a nakloněna království« — proto ta pohroma válečná, proto ta světová

zhouba, o níž platí slova Kristova proroctví: »Povstane národ proti národu a království proti království a bude mor a hlad po místech!« První část proroctví se naplnila a neschází mnoho, aby se naplnila i část druhá. — Vše na nás záleží. — Ztratil se mír a pokoj se světa, protože rozmohly se nepravosti, jednotlivci i národové nakupili hory hříchů. Můžeme doufat, že se kdy opět vrátí.

Moji drazí — pravím vám, můžeme doufat. Vráti se mír, bude-li svět chtít, pozná-li svůj blud a své marné snahy. Ninive zhrěšilo, zhrěšili národové a Bůh jich ušetřil, vřdyť žalm 102. praví: »Jako smilovává se otec nad syny, tak slitoval se Hospodin nad těmi, kteří se ho bojí.« — A vy víte, že bázeň boží je počátkem obrodu mravů i života. Svět se boha málo bál a proto Bůh pohrozil a dosud hrozí. Je třeba všeobecného zrození, znovuzrození lidstva, povstání ze hříchů, je třeba světu lidí spravedlivých, lidí dobré vůle, aby Bůh odhal od nás svou trestající ruku a odvrátil od nás vyplnění se celého proroctví Kristova: »A bude mor a hlad po místech!«

Že třeba je nápravy rychlé, uznává nyní každý. — Svět, pro něhož tato hrozná světová válka je, abych tak řekl dlouhým adventem, musí se připravit na mír, musí si jej zasloužit očistou. Bůh byl schovlivavý — jako dobrý lékař napomínal, radil, prosil, zapísal a když se vředy a rány množily, horšily, sáhl k meči a ohni. Lidstvo musí vášně své a hříchy vyhladit do kořene, chce-li se opět těšit trvalému míru. Jen k vůli spravedlivým, lidem dobré vůle ušetří Bůh světa a země.

Moji drazí! Vy jste rozmnožili řady lidí dobrých — vy poslechli jste všichni proroka volajícího po celý advent na poušti: »Čiňte pokání!« vy ukázali jste dobrou vůli a proto směle můžete přistoupiti k jesličkám, v nichž odpočívá božské dítěátko, kníže pokoje. Vaše srdce zapomněla na veškerou bouři zármutku a strádání, ve vašich srdcích je pokoj. — svědomí čisté a klidné jako ta lesní studánka. — Lidi dobré vůle rád Bůh slyší, rád jejich prosby splňuje. A jaká je vaše prosba, prosba jediná největší, — »Na zemi pokoj?« Ano, Ježíšku, utišil jsi naše srdce, utiš ještě také onu hroznou bouři válečnou a potom proměň se bolest naše v radost pravých vánocí, v nichž celým světem zahřmí hymna andělů: »Sláva na výsostech Bohu a na zemi pokoj lidem dobré vůle!«

Nejmilejší! Slyšeli jsme andělskou hymnu a známe ji nyní dokonale a dobře ji rozumíme. — Objasňujeme nám tak jasně pravdu, kterou vyřkla ústa božského našeho Spasitele. »Hleďte nejprve království boží a jeho spravedlnosti a ostatní vám bude přidáno.« — Co je to jiného než obsah andělské hymny. Dejme Bohu slávu a chválu, kterou jsme mu tolik zavázáni a dostaneme od něho pokoj, mír i se vším, co jest potřebné k našemu štěstí, k blahu jak časnému tak i věčnému. — Bylo to v pol. XII stol. když novorozené dítě, jménem Bohumír, na trůn Brabanský p o zdviženo bylo. Poddaní jeho přisahal mu věrnost a hned na to táhli do boje proti nepřítelům, kteří jim chtěli vzíti samostatnost.

Nevyvolili však sobě za nejvyššího vůdce žádného jiného než to korunované novorozeně. A jistě žádné jiné vedení nebylo by povzbudilo vojny tak jako pohled na dítě. Pohled na ně je sílí tak, že necouvli před přesilou a dobyli skvělého vítězství.

Moji drazí! I nám narodilo se novorozeně, dítě královské — Ježíš Kristus. Jakého lepšího vůdce můžeme si voliti a přátí v tomto hrozném boji o život, než ono božské dělátko, které stojí všude vpředu slovem i příkladem. Snáší s námi chudobu, zimu, hlad i nedostatek, srdce jeho krvácí a snad mnohem víc ještě, než srdce naše, když vidí jak lidé, které bratry učinil, navzájem se vraždí. Jen s ním můžeme zvítěziti, jen pohled na dítě v jeslích nás potěší a povzbudí. Prosme božské pachole, aby už vydobil konečného míru nad zlobu lidí, zasadíme se u něho o mír jako se již o něho po čtyři léta zasazuje sv. Otec Benedikt XV., jenž tolik cítí s ubohými vojny, jež v noci vánoční mrzli, hladověli, toužili na horách a v dolínách, v lesích i při řekách, a očekávali s hrůzou útok nepřátel a s ním i smrt. Sv. Otec zasazoval se u válčících států o to, aby ustaly od bratrovražedného boje aspoň v noci vánoční a na Hod boží, kdy Bůh ukázal se člověku nejštědřejším, nejmilosrdnějším. Minulá léta částečně tomu bylo vyhověno, částečně nikoli. O mír zasazuje se sv. Otec u států, u císařů pozemských; a daleko však více u krále králů a císařů, Ježíše Krista, aby ustrnul se nad zbědovanou Evropou. A úpěnlivěji a vroucněji prosí nyní v době vánoční, kdy božská pravice je dokofán. Připojme se i my k němu, moji drazí, prosme malého Ježíška, aby pohnul národy nejen k vánočnímu příměří, nýbrž míru trvalému, světovému. Prosme Ježíška, aby místo hrozných hymnů válečných, hymnů sváru a ničení, vznesla se k nebes výšinám hymna vánoční, hymna andělů, píseň boží slávy, lásky a štědrosti. »Sláva na výsostech Bohu a na zemi pokoj lidem dobré vůle«! Amen.

Alois Novák.

Slavnost svatého Štěpána, prvomučedníka.

Dobrodiní vtělení.

„Dobrořeč duše má Hospodinu; a nezapomínej na všechna dobrodiní jeho.“
(Žalm 102. 2.)

»Dobrořeč duše má Hospodinu; a nezapomínej na všechna dobrodiní jeho« tak pěje zbožný král David ve svých žalmech. Daleko větší důvod máme i my o Vánocích. Nejmilejší; tak volati rozjímající neskončená dobrodiní, jichž člověčenstvo vtělením se Syna Božího účastno se stalo. Slavíme dnes slavnost sv. Štěpána, prvomučedníka Páně. Včera ukazovala církev svým věřícím u jeslí novorozeného Spasitele pastýře, kteří vidí nebesa otevřena a slyší anděly zpívati u jeslí: »Sláva na výsostech Bohu a na zemi pokoj lidem dobré vůle«. Dnes vidí sv. Štěpán též nebesa

otevřena, a téhož Ježíše, který v jesličkách jako nemluvnátko na svět přišel, státi na pravici boží. Sv. Štěpán volá zmlraje: Pane Ježíši přijmi ducha mého! (Skutky apošt. 7. 59.) Sv. Štěpán žil za dob, kdy celé člověčenstvo ponořeno v modlářství neznalo pravého Boha; žil uprostřed fariseů a zákonníků, kteří Krista Pána nepřijali, a přec jest pln moudrosti a milosti, tak že byv veden před veleradu září v tváři své jako anděl. Činí velké divy a zázraky v lidu, tak že povstávají někteří ze škol, jež sluly Sibiřtinských, Cyrenských a Alexandrinských hádajíce se se sv. Štěpánem; ale nemohli odolati moudrosti a Duchu, kterýž mluvil (z něho) (Skut. apošt. 6. 9. 10.) Odkud tato moudrost, tato milost a tato síla ve sv. Štěpánovi. On se stal účastným dobrodinií vtělení Syna božího. Asi čtyři roky po smrti, z mrtvých vstání a nanebestoupení Páně umírá smrtí mučnickou a stává se účastným největšího dobrodinií vtěleného Slova božího, blaženosti věčné a slávy nebeské.

Protož i my dnes na oslavu Novorozeného Spasitele, vtěleného Syna božího, a sv. Štěpána učinímež předmětem svého rozjímání ona dobrodinií vtělení. Neskončená jsou ona dobrodinií, a nelze jich všech vyhláti v tak krátké chvíli, jako kázání vyměřena jest, pročež uvažujme dnes jen, že vtělením Slova božího dostalo se nám božské víry, poučení o nejdůležitějších otázkách života.

Církev řecká a ostatní církve východní v prvních dobách neznaly slavnosti narození Páně. Slavily jeho vzkříšení, oslavovaly letnice, slavnost seslání Ducha svatého, ale neznaly slavnosti narození Pána a Spasitele Ježíše Krista. Kdo se staral o dítě daleko za Betlemem ve chlévě narozené. Teprve asi ve čtvrtém století církve latinská západní jala se slaviti památku Kristova narození. Ustanovila pro ně dvacátý pátý prosinec. Jest to den zimního slunovratu. Pohané, jako Syřané i staří Římané, zasvětili tento den bohu slunci Mithrovi, jež římský císař Klagal, čili Hediogebalus, prohlásil za nejvyššího boha světa, nazvaného Sol invictus, slunce nepřemožené. Slunce se vrací, Mitras, jenž rozhněván přechal od hříšného lidstva, bájili pohané, smiřuje se a přichází opět dávat světlo a teplo a život zemi.

Církev, která vždy lidstvu přichází vstříc, vyšla i tu národům pohanským vstříc. Ustanovila na den 25. prosince slavnost Narození Páně, slavnost vtěleného Slova božího, chtějíc povznést svět k pravému slunci světa duchovního. A skutečně Ježíš Kristus vtělené Slovo boží, stal se sluncem světa, světem k osvětlení národů. On mohl o sobě prohlásiti: »Já jsem světlo světa.« »Já jsem cesta, pravda, život, kdo mne následuje nechodí v temnotách.« On se stal »Sol invictus« Sluncem nepřemoženým. Jím dostalo se nám nejvznešenějšího poučení o Bohu, o náboženství a o nejdůležitějších otázkách života. Neboť co věděl svět před Kristem, co věděli národové pohanští o Bohu, o cti člověka, o životě posmrtném. Mnozí z bohů pohanských i u Řeků a Římanů uctívaných byli vrahové, smilníci, cizoložníci, lháři, mnohé

z bohů záletnice; byli plni zloby, smyslnosti, závisti, žárlivosti a jiných chyb a neřestí. Mnozí pohanští národové klaněli se slunci, hvězdám, jiní zvířatům, jiní konečně bůžkům dřevěným nebo kovovým. Při modloslužbách páchali neřestí, jež zatemňují a zatvrzují rozumná srdce, jak dovozuje sv. Pavel. O Bohu, jenž stvořil nebe a zemi, nevěděl nikdo. Oběti bohům přinášeli jen ze strachu, aby jim neškodili, aby si přízeň jejich udrželi. Jak zhoubnou byla vybájená nauka pohanů o vtělování duší. A neříkejme, že ty doby modloslužby pohanické už zanikly. I za našich časů kolik ještě jest národů, kteří v temnotách nevěry a pohanické modloslužby se nalezají.

Hle, jak veliké jest dobrodiní, jež vtělením se Syna božího světu prokázáno bylo. Vtělením božím vzešlo světu slunce, které jej ozářilo a dosud ozařuje. »Slovo tělem učiněno jest a přebývalo mezi námi, a viděli jsme slávu jeho, slávu jakožto jednorozeného Otce, plného milosti a pravdy«. (Jan 1, 4.) Vtělený Syn boží hlásal světu pravého Boha jednoho, tvůrce, zachovatele a řiditele světa, odměnitel a soudce. On naučil nás znáti cíl našeho života. On naučil svět znáti vznešenost duše lidské, učil nás nejvznešenějším ctnostem moudrosti, opatrnosti, spravedlnosti, mírnosti, statečnosti; ukázal ošklivost a hrůzu hříchu a jeho následků. Proto mohl o sobě říci: »Já jsem světlo světa«. »Já jsem cesta, pravda a život«, »kdo mne následuje, nechodí v temnotách«. Co jsou i nejučenější mužové a geniové oproti vtělenému Slovu Božímu. Co hlásali a čemu učili zůstalo často obmezeno na budovy, v nichž učili, anebo na kraj v němž žili. Ježíš Kristus však zjednává svému evangeliu v š es vě t o v o u platnost, platnost pro všechny doby. On se narodil v Betlémě, avšak evangelium, které hlásal neobmezilo se jen na svatou zemi, na Indsko, Samaru, Gallileji; ono proniklo do všech končin světa. A svět poznav toto slunce božské, neutuchající chválou jal se velebiti Boha. Svätý Štěpán, jehožto slavnost právě slavíme, jest patrným toho dokladem. Pln jsa milosti a síly, činí velké divy a zázraky v lidu. Před vele radou tvář jeho září jako tvář anděla. Modlí se za nepřátele své. Odkud vše toto. Jesť to ovoce vtělení. Ale netřeba nám choditi tak daleko. Nádherné chrámy světa křesťanského, nejsou ony nejpatrnějším dokladem přehojného ovoce vtělení. V nich to stále zaznívá z tisícových úst: »Dobrořeč duše má Hospodinu, a nezapomínaj na všechna dobrodiní jeho«. A ptáme se těch, kdož v nich Boha oslavovali, jemu se klaněli, a nyní snad na věky u Trůnu Nejvyššího Hospodina velebí, čím blaženosti věčné dosáhli. Oni nám odpoví, byvše posvěceni evangeliem vtěleného Syna Božího, naplnění hojnosti jeho milosti ve svätých svätostech. Kéž bychom na výsost si vážili těchto darů. Jsou krajiny a díly světa jako severní Afrika, Malá Asie, kde kdys zářilo slunce světa, kde křesťanství vznešené ovoce neslo. Když toto zničeno bylo, pokryla na staletí temnota země ony.

Pozorujme ještě dále jak vtělený Syn boží hlásá své učení.

Žádná hora ve svaté zemi není mu příliš vysoká, žádné údolí příliš nízké, aby tam nevstoupil, tam nekázal anebo se nemodlil. Žádná vesnice není mu dosti odlehlá, aby tam nekázal evangelium; v městech, na poušti, na moři, v chrámu, pod širým nebem káže, činí zázraky, prokazuje dobrodiní. Nejen spravedlivým a vyvoleným, ne zvlášť bříšníkům a fariseům, nejen bohatým, ale zvláště chudým i málomocným zvěstuje evangelium, prokazuje dobrodiní. Nikoho neodsuzuje, nikým nepohrdá. Nechce oslňovati mňením řečnickým, ani učeností školskou, ale prostou řečí snižuje se k lidu uče často v podobenstvích. I nám dosud toto světlo svítí, volejmež tedy na slavnost Vánoc: »Dobrořeč duše má Hospodinu a nezapomínej na všechna dobrodiní jeho«.

Co pečet božství vtiskuje v tělenému Slovu božímu jest, že evangelium hodí se právě tak pro člověka nejprostšího i ducha nejvznešenějšího. Kristus Pán stal se tu v pravdě sluncem světa; jako slunce ozařuje vše, tvory od člověka až do nepatrného červíčka, tak i Ježíš Kristus a pravdu, kterou hlásal. Geniové jako svatý Augustin, sv. Ambrož, sv. Tomáš Akvinský neobsáhli ji a nevyzpytovali tajemství v ní obsažených; prostý venkovan i dělník i dítě chápe ji a rádo naslouchá podobenstvím Kristovým, jež nejvznešenější nauky zahalují v dětské roucho. Evangelium vzdělává celého člověka, řídí jeho myšlenky, city, řeči a skutky. Ono jest vhodné pro krále, právě tak jako i pro podaného, pro bělocha jako pro černocha, pro dítě, starce, muže i ženu, pro radujícího se či želícího, pro zdravé i nemocné, ono člověka provází od kolébky až k poslednímu vzdechu, od severu až na jih pro všechny věky — ono jest v pravdě slunce, jež ozařuje celý svět.

A jako vtělený Syn boží naplnil svět novými, netušeným pravdami a naukami o Bohu, o nesmrtelnosti duše, o blaženosti věčné, tak zas řád mravní obnovil. On hlásal nejvznešenější ctnosti. Pohanskému otroctví oproti hlásal: Miluj bližního svého jako sebe samého, všichni jsme k obrazu božímu stvoření, všichni jsme synové jednoho Otce, všichni máme nesmrtelnou duši, všichni jeden cíl, blaženost nebeskou. Proti nezřízené touze po moci, slávě a bohatství, jež hlavní příčinou společenských béd bývá, staví Vykupitel nádherné ctnosti: *chudobu, pokoru a poslušnost*. Původcem jeslíček o Vánocích v našich kostelích jest sv. František z Assisi. Kdo ho nadchl takovou láskou k chudobě, že ji svojí nevěstou nazýval, že z lásky k ní všechno prodal a rozdal chudým, sám její duchem se stav. Byla to nauka Kristova a příklad Pána Ježíše, jeho slova k bohatému mládeci: »Chceš-li dokonale být, jdi, prodej všechno co máš a rozdej chudým, a budeš mít poklad v nebi« (Mat. 19. 21.)

Volejme tedy i my o Vánocích často: »Dobrořeč duše má Hospodinu, a nezapomínej na dobrodiní, která ti prokázal«. Veliká jsou tato dobrodiní pro nauku, již jsme se účastnými stal

vtělením božím skrze Ježíše Krista, největšího dobrodince lidstva, pro ctnosti, jímž svět učil, abychom jednou se svatým Štěpánem říci mohli: »Vidím nebesa otevřena a Syn člověka na pravici boží.« Amen.

Dr. Antonín Ondroušek.

Neděle po narození Páně — svátek sv. Jana.

»Vykonal všecko podle zákona Páně.«
Luk. 2, 39.

Panna Maria se sv. Josefem a s božským dítětem dle dnešního sv. evangelia ubírají se do Jerusalema, do chrámu. Proč tam jdou? Dle zákona židovského každá matka dítě své do chrámu přinést musela a tam za ně a za sebe obětovati. Panna Maria, ač dítě její Syn Boží jest a z Ducha sv. jej počala, nevyhýbá se zákonu tomu, nýbrž ochotně podrobuje se cestě daleké, aby předpisu zákona vyhověla. »A když vykonali všecko podle zákona Páně, vrátili se do Galilee,« praví dále sv. evangelium.

Vykonal všecko podle zákona Páně! Jak krásný nám to vzor — vše konati dle zákona Páně. A které pak ze zákona Páně první a největší přikázání? »Milovati budeš Pána Boha svého z celé duše své, a bližního svého jako sebe samého.« Hrdinou pak přikázání tohoto byl světec, jehož památka právě na dnešní den nám připadá — sv. Jan apoštol a evangelista, Miláček Páně. »Synáčkové moji milujte se vespolek,« bývala jediná slova, která se stárlý apoštol sv. Jan v chrámu opět a opět kázával. A kdo také lépe hlásati mohl tuto lásku nad apoštola, kterého nazývá Písmo sv. »učedníkem, kterého miloval Ježíš.« Ježíš miloval Jana, Jan však mistru svému lásku tu hojnou měrou splácel.

Pojednání.

Velikým to bylo zajisté štěstím pro apoštoły, když jich Ježíš Kristus z tisíců vyvolil, svou důvěru a lásku jim věnoval. Sv. Janu však nad ostatní většího ještě dostalo se štěstí, jemu dostalo se zvláštní milosti býti miláčkem Páně. Nad štěstí to nemůže býti štěstí většího.

Zařbilo se Pánu v dětské takofka myslí, v plamenné lásce a v neporušeném panictví sv. Jana a proto nade všechny učedníky ho vyznamenal. S Petrem a Jakubem bral Pan Ježíš. Jana k událostem nejdůležitějším. Na hoře Tábor v jeho přítomnosti se proměnil, objeviv se u slávy nebes, aby již zde na zemi okusiti mu dal radosti nebeských. Při poslední večeři měl jej po boku svém, tak že směl Jan skloniti hlavy své do lůna Ježíšova, na prsa Ježíšova ji položit a tam sladce odpočívati. Mojžíš musel obuv zouti, než přistoupiti směl k hoficmu keři. Jan Křtitel nevhodným se prohlásil, aby rozvázal řemínky u obuvi Ježíšovy — Jan ale spočívá na prsou vtěleného Boha. Janovi zjevil Ježíš při

poslední večeri, kdo jej zradí. V zahradě getsemanské měl jej nejbližší u sebe, aby viděl, kterak se krví potil před smrtí svou. Na kříži nazývá Ježíš Jana synem svým, jemu odevzdává milenou matku svou Marii Pannu v ochranu. O v pravdě nesmírná to láska Ježíšova, která učedníku svému to nejdražší odkázala — matku.

»Chci, aby on tak zůstal, dokud nepřijdu,« pravil sv. Janu Ježíš. Ačkoli i sv. Jan pro víru Kristovu mnohá pronásledování snášeti musel, přece, kdežto ostatní apoštolové v nejbizarnějších mukách ten svět opouštěti museli, on jediný zemřel smrtí přirozenou. Té lásky dopřál mu Kristus Pán, jemu popřál »tak zůstatí,« t. j. velikého státi se dočkati. Víme, že sv. Jan zemřel v Efese jako biskup v 93. roce věku svého klidně a bez bolesti odevzdáv duši svou do rukou Pána.

Tuto pak lásku Ježíšovu sv. Jan hojnou měrou splácel a hrdinnými skutky lásky dokazoval.

Jan byl rybářem v Bethsaidě při moři Gallilejském. Zanechal ale všeho a následoval Krista a od té chvíle nic jej od něho nemohlo odloučiti. Stále byl při něm. Když Ježíš jít byl, když pak všichni učedníci ho opustili, jediný Jan zůstal na blízku Ježíše, následoval ho do domu Kaifášova, provázal na horu Kalvarii a jediný z apoštolů stál s bolestnou Matkou pod křížem, dokud Spasitel ducha svého nevypustil. I po z mrtvých vstání Páně opět Jan byl z apoštolů první u hrobu Kristova. Tak toužilo srdce Janovo po Ježíšovi.

Z lásky ku Kristu trpěl Jan mnohá pronásledování, z lásky k Ježíšovi trpěl i muka. S Petrem pro hlásání Krista ukřižovaného byl jat, do žaláře vsazen, před vysokou radou židovskou souzen, pak zbičován — radoval se však, že hoden jest trpěti pro jméno Kristova. Janovi podali nepřátelé jeho kalich vína jedem otrávený. Jan však požehnal kalich sv. křížem, účinek jedu tím překazil, z kalichu pak had se vyšvihl. (Na památku toho v den sv. Jana světlé se víno.) Když na svých cestách apoštolských přišel r. 95 do Říma, pro kázání svoje na rozkaz císaře Domiciana před branou latinskou zmrskán a do kotla vařícím olejem naplněného vhozen. Jan požehnal sebe i olej znamením sv. kříže a neporušen vyšel. Toto zázračné zachránění připisovali kouzelnictví a proto vypověděl císař sv. Jana na pustý ostrov Pathmos, kde Jan, starcem již jsa, s ostatními křesťany dolovati a těžké jiné práce vykonávati byl nucen. Ale vše Jan milerád pro Krista snášel.

Tato láska ke Kristu jevila se u sv. Jana v lásce k bližnímu. Dojemný příklad této lásky vykládá ze života jeho dějepisec Eusebius. Na svých apoštolských cestách poznal v kterémsi městě mládence sličného, nadaného. Ujal se ho a přivedl k biskupovi toho města, by se postaral o jeho pokřtění. Po nějakém čase přišel Jan zase do toho města a hned tázal se po mládenci. Dověděl se však, že dostal se mládenec do společnosti zlých tovaryšů, zkazil se, utekl a stal se náčelníkem lupičů. A co učinil sv.

Jan? Ihned chvátal do lesa, kde lupiči se zdržovali. Byl od nich jat a k náčelníku přiveden. Ten však spatřiv sv. Jana, ulekl se a dal se na útěk. Ale světec nedbaje vysokého stáří svého, běžel za ním a volal: »Proč, synu utlíkáš ozbrojen před otcem svým, bezbranným starcem? Smiluj se nade mnou synu můj! Postuj, ještě naději máš! Kristus mne poslal k tobě!« Tou láskou pohnut mládenec, odhodil zbraň, poklekl a prosil za odpuštění. Jan si ho odvedl, byl mu vůdcem na cestě pokání, až zase zbloudilý syn smřil se s Bohem.

Zobrazováu bývá sv. apoštol Jan jako evangelista s knihou a perem, maje při sobě jako znak orla, že v evangeliu svém povznáš se orlím vzletem k výšinám nebeským. an hned na počátku vřelými slovy líčí původ Syna Božího z Boha Otce. Praví sv. Augustin: »Druzí tři evangelisté putují s Pánem po zemi jako s člověkem, zmiňujíce se o božství jeho málo jen. Jan však pozdvihl se netoliko nad zemí i nad všechny prostory oblak, nýbrž i nad všecken sbor andělský, proniknuv až k Tomu, skrze něhož všechny věci učiněny jsou, dí: »Na počátku bylo Slovo a Slovo bylo u Boha a Bůh byl Slovo.«

Nejmilejší! Láska Janova ku Kristu Ježíši vzácným jest nám svatého apoštola odkazem. Láskou ku Kristu jediné šťastnými zde na světě a blaženými na věčnosti státi se můžeme. Láska Kristova zůstává na věky.

Nejmilejší! Kdyby tak Spasitel náš mezi námi hledal takových Janů, kolik by jich asi našel? Nahlédněme každý v srdce své a zpytujeme sami sebe: jaká jest moje láska ku Kristu Pánu? jak horlivý jsem v lásce té, jak dávám na jevo lásku ku svému Spasiteli? Nám ovšem není dáno jako sv. Janu nazýrati v tajemství trojjediného Boha — z části však i toho nám popřáno a okem jest nám sv. víra. Proto té víry Kristovy a sv. její přikázání se držíme pevně, Boha prosíce, aby na přímluvu sv. Jana chránil nás toho neštěstí, bychom nevěrnými nestali se lásce Ježíše Krista, nýbrž pevně při ní setrvali jak v životě, tak i ve smrti.

Nejmilejší! Poslední neděle v roce občanském dnešního dne vám nastala. Pout dosti dlouhou, pout jednoho roku zase jsme přešli. Když poutník putuje, zastaví se na cestě a ohledne se v před i v zad, přemýšlí, mnoho-li cesty již ušel, a vzpomíná na cestu, kterou ještě jest mu uraziti, než dojde cíle svého. A život náš není také ničím jiným než putováním tímto slzavým údolím. Vyšli jsme od kořebky a zastavíme se u hrobu — tam je cíl našeho namáhání, pro tělo — duše jiný má cíl svého putování, tam za hrobem. Na této své cestě povinni jsme dnešního dne kratince se zastaviti a se poohlednouti za sebe na ten uplynulý rok i před sebe, co nás čeká. Nuže, tažme se, jak jsme před Bohem uplynulý rok ztrávili? V dobrém či ve zlém? Plnili jsme zákon Boží čili nic? Přicházel k nám ten úhlavní nepřítel náš, podával nám často pohár plný rozkoší, pohár hřichu, nabízejce nám ulisně: pij, bratře, sestro, uživej dokud čas, kdo ví, jak dlouho tu budeš!

Přicházel na druhé straně k nám Kristus Pán a i on podával nám pohár plný, ale lásky, trpělivosti, zbožnosti, svatosti a laskavě ho nabízejí volal: pij bratře, sestro z kalicha mého!

Nejmilejší! Po kterém poháru jsme častěji sáhli? Z kterého horlivěji jsme pili? Z ďáblova či z Ježíšova? Nahlédni každý dnes v srdce své, zpytuj, horlivě zpytuj a cos pokazil, v čem jsi se provinil proti lásce Spasitele svého, naprav.

Co nás čeká? Život i smrt. Jak dlouhý život, nevíme. Snad několik roků, snad několik jen dní. Kolik zbožných přání chová tu člověk pro sebe, své známé, přátely, pro záležitosti své i jich! Čeká nás smrt a to smrt jistá; ani se nenadáme a udeří nám poslední hodina. Proto pamětlivi vždy budme slov sv. Pavla, který naplná nás: „Bratři, vzte, kterak byste opatrně chodili, ne jako nemoudří, ale jako moudří, vykupující čas.“ (Ef. 5. 15).

Starý rok za krátko dokončen odejde a nový přijde. Co nám přinese? Dobré či zlé? Nevíme. Při všem však, nejmilejší, ať cokoli přinese nám pamatujme na Boha, plněme věrně přikázání Boží i církevní, lásku ku Kristu dokazujeme účinnou láskou k bližnímu, pamatujme vždy na duši svou — a pak jistě dočkáme se toho štěstí, že se sv. Janem Miláčkem Páně oslavovati budeme Beránka Božího v království nebeském. Amen.

Na slavnost zakončení občanského roku.

Cena a prchavost času.

„Člověk vychází jako květ, a setřín
bývá, a utíká jako stín, a nikdy v ténž
stavě nezůstává.“ (Job. 14. 2.)

Rychle prchá čas a nedá se zadržeti, rok za rokem, den za dnem, hodina za hodinou, a jeden okamžik zapuzuje druhý. Žádná moc není s to, aby i jen nejnepatrnější zastávku poručila, běh světa i jen na okamžik zadržela. To nám jasně připomíná dnešní den, jenž koncem roku 1912 jest. Už rok tento pominul a my shromáždili jsme se zde ve chrámu Páně, abychom za všechna dobrodíní Hospodinu poděkovali, jež nám v minulém tomto roce a v životě minulém vůbec prokázal. Svět oslavuje tento večer poslední v roce různými radovánkami, zábavami, požitky často i nemírnými; oslavuje konec roku často i nedůstojným způsobem. Nečinně tak i my, nýbrž oslavme tento před důležitý okamžik důstojně uvažující cenu a prchavost času.

Nic, co nám Bůh dal, není dražšího nad čas. Svět a vše ve světě děje se a jest v čase. Slunce na nebi, země pod našima nohama, byliny a zvířata, pokolení lidská jsou přikována na rychlý běh času; průmysl a obchod, vědy a umění, výchova a vzdělání, systémy vědecké a budovy státní a říše valí se dále v šumících

vinách a bouřlivých času; i skutky práva a bezpráví, ctnosti a nečesti, nevinnosti a přečiny vynořují se a potápějí se v dravých vinách času.

A v této neustálé proměnlivosti a pomljejícínosti žije nyní člověk a přemýšlí a pracuje, a zápasí, a trpí, a obětuje, aby si mstečko klidu získal, aby se upevnil, aby vydělával, aby používal, aby šťastným a blaženým byl. Známo jest zajisté přísloví Angličanů: čas jsou peníze. Kdo chce zbohatnouti, kdo chce nahromaditi mnoho pokladů, musí času používat. Kdo nelení, tomu se zelení. Než ve smyslu křesťanském, čas vezdejšího života jest největším pokladem, a to proto, že za poklad tento pomljející lze koupiti poklady nepomljející. Kristus sám napomíná, abychom pracovali, dokud nám kyne světlo dne, smrt přikrádá se jako zloděj. A svatý apoštol národů volá: »Krátký jest čas« (I. kor. 7. 29.) a s časem vše na světě a svět tento sám jednou konec vezme. Jak vznešeně líčí nám tuto pravdu božský spasitel Ježíš Kristus, když dí: »Podobno jest království nebeské člověku hospodáti, který na úsvitě vyšel, aby najal dělníků na vinici svou« (Mat. 20. 1.) a když dále vypravuje, že se hospodář horšíl na ty, kteří na tržišti světa stojí celý den zahálějce. A svatý apoštol Pavel napomíná tehdejší křesťany, aby jako moudří čas vykupovali. »Choďtež v moudrosti před těmi, kteří jsou oni (před pohany) vykupující čas«. Kterak krásně jest to řečeno: čas vykupovati, všechny pozemské poklady dávati za čas, abychom v něm blaženost věčnou získali. Ó jak svatí si čas vykupovali světskou slávou a pozemskými statky od slz lítosti ubohého hříšníka, jenž na osamělé cestě u nohou Ukřižovaného klesl, až k jásavým hymnám vytržení, které zaznívaly duši sv. Františka; od prosté hovornosti drsného poustevníka až k výši nazírání pravdy sv. Tomáše Aquinského; od plachého samotářství Aloisiova až k dětině zbožné radosti z přírody Rosy Limanské; od tichého, spokojeného úsměvu Filipa z Neri až ku plápolajícímu žáru Řehoře VII.; od božské lásky světa vzdálené řeholnice v zátiší klášterním až k hrdinnému obětování milosrdné sestry. V všech těchto nalezneme doklady, kterak velice si máme vážiti času ku svému spasení. Bohužel jest to všeobecně známá zkušenost, že lidé ničím neplýtvají tolik, jako časem, jako by všecken čas svého života vynakládali na to, čas ubíjeti, a přec není nic tak drahocenného jako prchavý čas.

Cena času ještě větší jest, uvažujeme-li ji ve světle věčnosti. Čas vše do sebe přijímá, co mu světlíme; ano nemůže ani toho nejmenšího v našem vnitřním a zevnitřním životě se přihoditi, čeho čas i proti naší vůli v sobě nepojal, a zcela tak, jak se to dalo, na věčnost nepřevedl. A vše to, co s sebou vezme, bude nevymazatelným způsobem do desk pamětných věčnosti zaneseno, až jednou sami tam se zjevíme, abychom počet ze všeho vydali. Vložíme-li zahálku do času pouhé nic, pak jde prázden na věčnost, a bude se tam co zabítý, ztracený čas počítati; vložíme-li v čas svůj hříchy a zločiny, pak

přenesl on je na věčnost, a ony budou od soudce zaznamenány v knize mrtvých k hroznému obvinění; vložíme-li do této doby života cnosti a dobré skutky, tu ponese čas též tytéž na věčnost, a budou ony zaznamenány v knize života k budoucí nastávající odplatě. (Apoc. 20. 12.) Tak to běží nepřetržitě a nezadržitelně dále, až poslední okamžik života nastane, jenž nás samy sebou vezme, na věčnost převede, a před soudce živých i mrtvých postaví, aby od něho jeden každý přijal odměnu, dle toho, jak v životě svém dobré anebo zlé konal; (II. kor. 5. 10.) a zlí »vejdou do věčného trápení, spravedliví ale do věčného života« (Mat. 25. 46.) Tedy jak člověk, tak čas, a jaký čas taková věčnost. Čas rozhoduje tudíž nad věčností.

Nuže, nejmilejší! kolik lidí jest, kteří pečlivě uvažují, co by do doby života svého vložili a věčnosti odevzdali? Málo jest jich, kdož úplnou cenu času drahocenného vystihují, a týž dobrému skutky, dobrými slovy, myšlenkami a žádostmi a ctnostmi všeho druhu, námahami a pracemi, utrpeními a obětmi naplněný a překypující do své věčné vlasti napřed posílají, aby jednou rozsudek uslyšeli, jakož zaslíben byl: »Poďte vyvolení Otce mého! a vládněte královstvím, jež vám od počátku světa připraveno bylo« (Mat. 25. 34.) Ó jak mnozí čas považují za nic, a zacházejí s ním jako s věcí nejposlednější; jejich starostí je, kterak by čas promarnili; vymýšlejí si zábavy, divadla, cesty do lázní, na letní byty, jen aby v nich čas ubili. Vyседí celé dny, ba i noci v hospodě, a pochvalují si, kterak krásně ušel jim čas.

Věru velkým jest uměním, času dobře užívati ku blahu nejen časnému, nýbrž i věčnému. Těch na pohled 60—80 roků života scvrkne se jako malé klubíčko, jež dnes nebo zítra zakutalí se do hrobu. Nám, kteří zvykli jsme čas měřiti ručičkami na hodinách, sekundovým kývadlem, slunečními hodinami, zdá se doba života dlouhá. Školák, když začíná choditi do školy, povzdechuje si, to bude doba věčná těch 6—8 let školní návštěvy; než tu školu vychodím, než budu velkým, to bude věčnost. A zatím plyne čas jako voda, léta prchají, ze žáka stane se jinoch, z děvčete panna, z jinocha voják na tři roky. — Ach, kdo tu vojnu přečká! Než, nežli se člověk nadá i léta vojenská uplynula jako voda, a vysloužilý voják vede si svoji nevěstu k oltáři a hosté a zvědaví rokní, jak se budou ta dlouhá léta novomanželé dobře na světě míti, jak budou ještě 50—60 i sedmdesáte let v rozkoších a bohatství žiti. Tu však zaznívá při svatební hostině, když vše se veselí a hoduje, zpěv dědečkův na výměnkářské stoličce z pozdálka: »Kam jste se poděla moje mladá léta! Zdá se mi všecko, jako by se to stalo včera—20—30—50 let jako maličká chvíle! I dlouhá chvíle a doba života lidského, třeba 100 let jest dle slov sv. apoštola vždy krátkou, jako stín prchající. A Job volá: »Člověk narozený ze ženy krátký čas živ jsa naplněn bývá mnohými bídami, a prchá jako stín, a nikdy v téměř stavě nezůstává« (Job. 14. 1. 2.) Dříve než se nadáme, nadejde okamžik života našeho, jenž oponu mezi časem a věčností strhne, a na vždy

rozhodne náš osud na věčnosti; a pak už »nebude žádného času«, jen věčnost, nezměnitelná věčnost. »Tedy pokud čas máme, čiňme dobře«. (Galat. 6. 10.) Následujte nejmilejší této rady apoštola národů sv. Pavla, kterouž už tehdejší věřící dávají, abychom až léta našeho života uplynou a až jednou poslední sylvestrový večer našeho života nadejde s tímž svatým apoštolem zvolali: »Dobrý boj jsem bojoval, běh života dokonat, víru zachoval; protož uschována jest mi koruna spravedlnosti, kterouž mi dá v onen den Pán, spravedlivý soudce; a netoliko mně, ale i všem těm, kteří milují příští jeho«. (II. Trin. 4. 7. 8.)

Dr. Antonín Ondroušek.

Na svátek obřezání Páně čili Nový rok.

Zvaž — sečti — nahraď čas.

»Když se naplnilo dní osm.«

Luk. 2. 21.

Opět jeden rok uplynul do moře věčnosti! A tak, nejmilejší, uplynou všechny roky, měsíce a dny našeho života. Ba přijde čas, snad již v nastávajícím roce, kdy o nás bude lze říci jako v Písmě sv.: »jeho dny jsou sečteny!« Snad již dnes větší část našeho života patří minulosti! Nebo rcete: Kde jest naše mládí? Zmizelo. Kde jsou léta jinošská? Kde léta našeho věku mužného? Také zmizela! A tak stárneme, aniž toho pozorujeme a každým okamžikem přibližujeme se ke své hodině poslední!

Proto svatí otcové nazývají život lidský listem stromu, jež lehký vánek odvívá, kouřem, jenž, sotva do výše vystoupil, již zase se rozplývá, jmenují jej parou, kterou vycházející slunce rozhání. O jak marná jsou všechna ta blahopřání, která si vzájemně přátelé na počátku nového roku projevují, kdy jeden druhému přeje dlouhá léta! Já nejen jako váš duchovní správce, nechci vám přátí dle způsobu světa dlouhý, nýbrž dobrý život.

Ale vy snad řeknete: jak můžeme t. j. zbožný a ctnostný život vésti? Odpovídám: budete-li si vážit času života, jež vám Bůh milostivě dal, abyste získali si zásluh, jeho čest a chválu rozmnožovali a duši svou zachránili! Není zajisté na světě většího pokladu nežli čas — protože čas našeho žití, jak praví Seneka*) jest vlastním našim majetkem, kdežto vše ostatní jest nám jaksi vnější a cizí; a pak, poněvadž dobře užívající času můžeme nabýti věčných statků nebeských. Protože jsme včera skončili rok starý a dnes začali nový, že není lepšího dárku novoročního, jež si vzájemně dáti můžeme, jako doporučuji-li vám, abyste času rádně a platně užili. Vypravuje se o jednom slavném muži, že tolikrát vzdechl, kolikrát slyšel bít hodinu a na otázku, proč tak činí, odpověděl: »Proto vzdychám, protože Bohu z každé ho-

*) List 9.

diny a minuty jednou přísný účet složití musím.« Jak však můžeme času dobře užít? Odpovídám: tím, že času nade vše si vážíme, k dobrému užíváme a ztracený čas nahrazujeme.

I. Nejprve třeba si času nade vše vážiti. Když kdysi Thales z Milétu byl táran, co je ze všeho nejmoudřejší, odpověděl: »čas,« poněvadž čas všemu učí, všechno odkryje a vše nalézá.*) Čas jest tak vzácný jako zlato; tak drahocenný jako diamant, tak vzácný jako umění a vědy; ba není nic drahocnějšího na světě nad čas. Jaký jest cíl, k němuž jsme stvořeni? Bůh jest tím cílem! Tedy čas jest tak říkajíc tak drahý jako Bůh sám, neboť vše, co drahoceno na zemi, ba Bůh sám časem se nalezne a dosáhne. Neodvážil bych se tak mluvit, kdyby dávno přede mnou nebyl podobně mluvil sv. Bernardin ze Sieny: »Čas jest tak cenný jako Bůh sám.« Chcete však, nejmilejší, míti ještě jiné doklady o ceně času!

Nuže, projdeme v myšlenkách celý svět a nesmírné škody, jež způsobily živlové přírodní, kolik škod válka způsobila. Často čteme v novinách, jak města a vesnice i lesy ohněm byly zničeny a nesmírné poklady v prach a popel změněny byly! Jaké spousty způsobila již voda! Nejen každoročně v hlubinách moře zmizí mnoho lodí, ale voda prorve břehy, osady celé a krajiny zatopí! A co zeměřesení, blesk, bouře a krupobití již škod způsobily! Ale dům zapálený se znova vystaví, loď nová zbuduje, zpustošené pole znova oseje. Ale to jest největší škoda, která se nedá nahraditi, a která to je? To je ztráta času, jak moudrý Seneka dí; a »nikdo ti nenahradí ztracené roky a dny.« A jedem básník souhlasí s tím praví: »oplakávám ztrátu jmění, ale ještě více ztrátu času; statky může mi nějaký král zase dáti, ale čas nikdo.«

Hledte, jak drahocenný čas jest, jednak, že jest nenahraditelný, jednak, že nám zjednati může statky věčné. Co mám říci teprv o krátkosti času? Jdi, milý křesťane, na břeh řeky a pozoruj, jak rychle vlna na vlnu naráží, a řci mi, co je z této celé řeky tvého? Těch několik kapek, jež nabeřeš do džbánu; ostatní pak voda, která uplynula nebo ještě odtéká, nepatří tobě. Zrovna tak je tomu s časem. Minulost a budoucnost nenáleží tobě, nýbrž jen přítomný okamžik! Použij proto času ke svému prospěchu!

II. Jak použijeme dobře času? Nikdy jsi, milý křesťane, ještě nepozoroval, jak výběrčí na veřejných cestách a u mostů sedí? Nepropustí žádného vozu, žádného potahu, od nichž by nežádali aspoň několik haléřů! Podobně to činí člověk, jenž stará se o svou spásu; nepropustí ani jediné minuty, na níž by nežádal nějakého dobrého skutku nebo cnosti jako poplatku.

Čteme o životopise sv. Johany Františky ze Chantal, že i při práci a při obcování s lidmi stále se Bohem zabývala. Když ji někdo radil, aby příliš nenamáhala svého ducha, odpověděla: »Kdybych ztratila jednu jedinou minutu, musila bych se vinit

*) Bayerliak Theatr. Verb. Tempus.

z krádeže, neboť za všechno jsem zodpovědna svému Bohu a své duši.« Pamatuj si to, milý křesťane! Považovala-li za krádež tato zbožná duše, jestliže jednou minutu Bohu nevěnovala, jak obstojíš ty jedenkrát na soudu Božím? Nesmíš říkati mé povolání, mé denní zaměstnání nedovolují mi, abych neustále na Boha myslel — vždyť můžeš své denní práce dobrým úmyslem po vůli Boží konati a tak učiniti si je záslužnými před Bohem! Ale ten čas, který ztrácíš svými pracemi, které beze zásluh konáš, ještě bych ti odpustil, jen kdybych nemusil viděti, že času hříšně se zneužívá.

Ano, musím souhlasiti se sv. Bernardem, jenž naříká: »Nic není drahocennějšího nežli čas a přece nic není tak znehodnocováno jako čas.« Jak veliký počet jest těch, kteří světskými zájmy, ziskem, radostmi a zábavami světskými tak jsou zanešeni, že svých očí a srdcí zřídka nebo nikdy k nebi nepozdvihnou. Takovými jsou zvláště lidé požívaví, kteří chtějí stále hodovati, rozkoší užívat, kteří ve zlých návycích, v nemilosti Boží celá léta žijí. O jak úžasná to ztráta času! Svatí otcové hněvají se na ty, kteří drahý čas promarní věcmi směšnými a marnými. Vyčítají na př. Domitiánovi, že mouchy chytal a na zlaté jehlice je napíchoval; starému hyrkánskému králi Attrabovi vyčítají, že krtky a myši chytal; Biasovi z Lydie, který měl z toho radost, když žáby zavěšoval na niti a různým způsobem je trápil. Těžce-li nesou takovéto dětské hračky, čím více zamítají bezbožnost a nevděčnost k Bohu u všech těch, kteří velikou část svého života prožijí ve hříších?

Ale snad řekne někdo: ale my přece nesloužíme stále tělu, ale také, třeba-li, sloužíme i Bohu. Ostatně, až šediny pokryjí naši hlavu, pak také začneme se starati o spásu své duše! Co tím chceš říci, milý křesťane? Chceš tedy čas rozdělití mezi Boha a ďábla? Nuže slyš, co čteš v knihách královských:

V jednom domě žily dvě ženy; jedna z nich vzala své dítě k sobě do postele a ve spaní jej udusila! Aby nebyla bez dítěte, vzala své družce její dítě živé, když ona spala a položila jí své mrtvé dítě do náručí. Ráno povstala hádka mezi těmito ženami o živé dítě, které posléz ke králi Šalamounovi donesli. A co učinil tento moudrý král? Rozkázal, aby přišel kat a rozpoltil živé dítě a každé dal dítěte polovic. Ale pravá matka dala se do pláče a nářku, kdežto druhá chtěla rozpůlení — a proč? Protože nepravá matka neměla přirozené náklonnosti k tomuto dítěti jako pravá matka.

Tímto dítkem možno rozuměti drahocenný čas. Bůh chce, abychom času zcela pro něj užíli, ďábel však je pro dělení a praví: »Čas jest rozdělití! Mně dej jen čas přítomný a Bohu budoucí; mně květ tvého věku, Bohu věk stařecký!« Milý křesťane, svolíš-li k tomuto rozdělení, pak ukazuješ jasně, že nemáš ani nejmenší lásky k Bohu ve svém srdci! A pak se musíš báti, že Bůh pozdního pokání a skutků tvého pozdního státi více nepřijme!

III. Času si musíme vysoce vážiti, musíme ho dobře použiti; ale to není ještě všechno, ztracený čas musíme nahraditi; a tu napomíná nás sv. apoštol národů, jenž dí: »Vítez tedy bratři, kterak byste opatrně chodili: ne jako nemoudří, ale jako moudří, vykupující čas, nebo dnové jsou zlí.«*) Jak se má těmto slovům rozuměti?

Přečteme-li si pozorně čtvrtou a pátou kapitolu první knihy Mojžíšovy, nalezneme něco, co se nám bude zdáti zcela zvláštním a nevysvětlitelným. Ve čtvrté kapitole totiž jsou uvedeny různé rodokmeny, aniž jest udán počet let. »Henocho splodil Irada, Irad splodil Maviaele, Maviael splodil Methusaela, Methusael Lamecha atd. V kapitole páté naproti tomu uvádějí se ještě léta každého zvláště; tak jest tam psáno: »Adam měl 930 let, Set 912, Enos 905, Kainan 910 let atd. Proč uvádí se počet let jen u těch, kteří před tím jsou uvedeni? Sv. Augustin nám to vysvětluje, pravěť »V kapitole čtvrté jmenovaní jsou potomci Sethovi, čili jasně řečeno: první byli obrazem hříšníka a druhí obrazein spravedlivého. Písmo sv. tím chce naznačiti, že léta prožitá ve hříších nejsou ani hodna, aby byla počítána mezi léta lidského života. Vidíš tedy, milý křesťane, že jen ta léta jest počítati, která jsi strávil zbožně a cnostně ve službě Boží, ostatní nelze za nic míti; a v tomto smyslu odpověděl i sv. Barlaam, když již 70 let starý byl, Josafatovi jenž se ho ptal, kolik je mu let; že mu jest 35 let, neboť léta strávená pro svět nepočítá ku letům svého života.

Mohou ztracená léta zpět přivolána a nahrazena býti? Sv. Bernard odpovídá nám: ztracený čas může se nahraditi užitečným používáním přítomného a budoucího času. Sv. Jeronym praví, že čas lze nahraditi, učiníme-li se tím více, abychom dobré skutky konali čím více zla jsme před tím konali, ježto prudké teplo delší dobu trvajícím chladem přemoci může. Sv. Augustin dí, že čas dá se nahraditi, vrátí-li se čas i se ztrátou časných prospěchů k získání konečnému statku věčných.

Tak to činil jeden šedesátiletý voják, jenž v Antverpách v nemocnici ležel a již pozdě litoval, že dny svého života strávil ve hříších. Litoval svých hříchů, konal pokání a modlil se v posledních dvou letech života svého často a pokud mohl sv. růženec.

Snad nařikáš, milý křesťane že toto je ti příliš obtížno; celý čas Bohu zasvětit, i ztracený čas nahraditi, je přílišné. Ale já ti pravím, ceny času dosud jsi nepochopil; ale abys ji pochopil, uvedu tě do strašlivé školy; a do jaké školy? Školou tou jest místo béd, peklo samotné! Zeptej se tam jednoho z čeledi Luciferovy! Slyš, nešťastný duchu, jenž ve věčném plameni ztrátu nebe, z něhož jsi byl zvržen, věčně oplakáváš, co bys dal za jedinou minutu času, v níž bys mohl pokání činiti?

Nejmilejší! Nežli si k této otázce odpovíme, uvažme, co blažení nebešťané, vytrpěli a vykonali za svou věčnou blaženost? Svatí apoštolové prosí o bladu, žijí, nahotě, vedru a zimy, v tisíceroch

*) Efes. 5, 15, 16.

pronásledováních a útrapách celý svět! Svatí mučenci trpěli v žalářích, na hranicích, v poutech a mučidlech! Svatí vyznavači mnoho let klaněli se Bohu v postech, tuhém pokání a mravení se dnem i nocí! Svaté panny vše na světě opustily a dobrovolně žily v ústraní a samotě! To vše činili svatí pro nebe! Nuže slyšte odpověď zavrženého! Praví: »Kdyby mi Bůh po soudu jen jediného okamžiku dopřál, abych si nebe zasloužití mohl, chtěl by více pro Boha trpěti a vykonati, nežli všickni svatí vytrpěli a vykonali. »Co tomu říkáš, milý křesťane? Zdá se ti ještě tuze těžkým a přílišným, abys všeho času dobře použil a pro spásu duše tvé pracoval? Nuže uť se ze škody cizí zmoudřeti, a prožij-li jsi minulý rok hříšně, umiň si dnes, že v budoucnosti budeš si času vážit, dobře užívat i ztracený čas nahrazovati. Když arciolec Jakub čtrnáct let sloužil pro krásnou Ráchel v domě Labanově, nezapomněl na domov a vlast, nýbrž myslil si: Co mi platno, že se půl svého života namáhám pro Labana a tím zapomínám na domov a opomíjím o svou vlastní rodinu se starati. »Propust mě« řekl Labanovi »ať se navrátím do vlasti a do země své; spravedlivé jest, abych jednou opatřil také dům svůj.*)

Tak jedne také ty, milý křesťane! Rci sám k sobě: dosud jsem sloužil světu a hříchu, a nedostal jsem za to jiné odměny nežli odpor a nespokojenost a výčitky zlého svědomí; »spravedlivé jest, abych jednou opatřil také dům svůj«, abych otroctví satanovo opustil, hříchu se odfekl a vši silou pracoval o spásu své duše! Vždy, kdykoli ráno vstaneš, pomysli si, že zjevuje se ti anděl a oznamuje ti, že tento den je tvůj poslední! O kdybys to zcela určitě věděl, s jakou horlivostí a zbožností bys použil každého okamžiku! A to jednou může býti a jednou jistě to bude, že tento den dnešní bude tvůj poslední! »Proto« tak napomíná tě sv. Beda ctihodný »poblížež na každý den jako na svůj poslední.« Amen.

Jan Srdáček.

Slavnost zjevení Páně čili svatých Tří králů.

Katolík a láska k vlasti.

»Jinou cestou navrátili se do krajiny své.«
(Mat. 2. 12.)

Překrásný obraz kreslí dnešní zvěst evangelia. Zřime hluboko sklánějící se tři ctihodné postavy mudrců-magů, anebo, chcete-li, králů, jejichž duše, hlubokou virou proniknuté, kofí se ve spanilé oddanosti Jezulátku — Spasiteli, jejichž ruce otevírají poklady, aby podaly Kristu — Králi zlato, kadidlo a myrhu. A jako tyto dary i ona daleká cesta, kterou do Betléma konali, jsou důkazem něžné lásky mudrců ke Spasiteli, tak zase slova Písma svatého: »Napomenutí dostavše ve snách, jinou cestou navrátili se

*) 1. Mojš. 30, 25, 30

do krajiny své (Mat. 2 12.), jsou svědky, že jim ani domovina jejich nebyla lhostejnou. Svatí mudrci milovali Krista, milovali však i vlast svou. Tak tomu podnes. Láska ke Kristu nevylučuje lásky k vlasti, ba naopak, křesťan, katolický křesťan jest povinen milovati otčinu. Mám v úmyslu, draží moji, o tom dnes s vámi uvažovati s ohledem na naše současné poměry a proto vás prosím na chvíli o laskavou pozornost!

Cit lásky k otčině jest cit přirozený. Nerozumná příroda jest toho mocným dokladem. O čem vypravuje švitofivá vlaštovice, když se z jara vrátí z daleké pouti pod naše krovy, ne-li o tom, že tam na jihu jest krásně, ale v jejím hnízdečku, pod naší střechou, nejlépe! O čem svědčí každoroční návrat všeho tažného ptactva, ne-li o veliké jeho touze po místě, kde poprvé svými křídly zatřepotalo! Mohlo by zůstatí v ustavičně teplých krajích, máje tam dostatek potravy i místa ke hnízdění, mohlo by si ušetřiti obtížné cesty přes vody, hory a doly, ale nezůstává tam; pryč odamtud prochá jako z ciziny. Mohli bychom pokračovati ve výčtu zvířat ostatních, abychom se z počínání zbývajících částí nerozumného tvorstva o téměř přesvědčili. Leč není toho třeba, neboť z toho, co uvedeno, jasně poznáváme, že cit lásky k otčině jest citem přirozeným. Cit vlastenecký není však vlastním pouze nerozumné tváři, onť jest vstřípen Tvůrcem samým též ve přirozenost lidskou. Není potřebí připomínati zde jednání Eskymáků, Číňanů nebo švýcarských horalů, neboť nejvážnějším svědkem této pravdy jest nitro jednoho-každého z nás. Jsem hluboce přesvědčen, že tu není nikoho, v jehož srdci by neháral vřelý cit k rodné hroudě. A jak bychom nemilovali vlasti! Vždyť jest to země Bohem praotcům našim svěšená, jejich potem posvěcená, jejich krví uhájená, jejich utrpením vykoupená, jejich slzami napojená. Jest to místo, kde my sami jsme světlo spatřili; naše kolébka, náš budoucí hrob. Hle, jak mnoho pout nás víže k tomuto kousku zeměkoule, který my zoveme vlastí! Leč to nejsou všecka! Mezi pouty, která nás víží k otčině, která nás pojí navzájem, že tvoříme národ, jest nej-mocnějším pouto jazyka a národní povahy, jež jest vyjádřena zvláště lidovými zvyky.

Matějská řeč jest kus vlasti, jest to mluva srdce! V ní se člověk modlí nejbožněji, v ní zpívá nejradostněji, v ní si postě-žuje nejupřímněji! Národní, lidové obyčeje jsou také kus vlasti! Rázem života, způsobem, jak slavíme svátky, pouty, posvícení, svatoy, pořekadly, příslovími, vším tím lišíme se od národů jiných. Všecko to jest naše, svérázné, české, ale při tom křesťanské, ka-tolické. Nemám tak silného hlasu, aby byl po celých Čechách slyšán, ale přál bych si takový hlas mítí, a kdybych tak mohutný hlas měl, volal bych: „Lide český! Vezmi do ruky a čti Dějiny Palackého, Tomkovy, čti díla Bartošova, Brandlova, Čelakovského, Zibrtova, čti spisy Erbenovy, Němcové, studuj naše malířství, so-chaství, stavitelství, naše národní písně, dějiny řemesel a poznáš z vlastního názoru, že český cítiti znamená křesťanský cítiti, po-

znáš, že ti nemluví pravdu, kdo ti našeptává, že není možno býti vlastencem a při tom katolickým křesťanem, uvidíš, že duch českých dějin jest hluboce náboženský a duch českého lidu křesťansko-katolický!

Moji milí! Vy nemáte arci času, abyste všechna ona díla a odvětví naší české vzdělanosti, která jsem jmenoval, studovali. Jest to škoda. Nu, ale kdyby nebylo možno býti vlastencem a při tom katolickým křesťanem, musili byste přece jen věděti. Tázáte se jak? Povím vám to! Rekněte mi: »Brání vám tohle evangelium v lásce k vlasti? Brání vám kněz, který vám tohle evangelium vysvětluje, milovati vlast? Kdy a který z kněží, kteří vás učili náboženství, kdy a který z kazatelů, kteří vám s tohoto místa mluvili, kdy a který ze zpovědníků, kteří vás rozhřešovali, od lásky k vlasti vás zrazoval? — —

V neděli devátou po sv. Duchu líčí evangelium Pána Ježíše an, patře na Jerusalem, pláče. Dvakrát se v Písmě praví o Pánu, že plakal. Jednou nad smrtí přítele Lazara a podruhé nad zkázou Jerusalema a své rodné země. A ty slzy více dokazují, než dlouhé řeči, až podnes jsou svědky veliké lásky, kterou lnul Spasitel k pozemské své vlasti a ke všemu, co jí bylo ozdobou! Představte si, prosím, živě Spasitele nad Jerusalemem plačícího a vzpomeňte na slova jeho: »Příklad zajisté dal jsem vám, abyste i vy činili tak, jako jsem já učil« (Jan 13. 14); chápete jaká povinnost se nám tu jako katolickým křesťanům samým Kristem ukládá? Že to není nic jiného, než láska k vlasti? Nuže, vlast jsme povinni milovati i jako lidé i jako katolíci. Cit lásky k vlasti jest cit křesťanstvím posvěcený; hřeší, kdo vlasti nemiluje! Dějiny podávají mnoho důkazů, že katolíci milovali vlast a národ i že opravdoví vlastenci bývali katolíky. Hned na úsvitě našich dějin se něco takového vypravuje. Jest 14. února roku 869. V Římě, v klášteře sv. Klementa, leží na smrtelném lůžku svatý Cyrill. U něho stojí a bolem zdrcen pláče rodný jeho bratr sv. Methoděj. Cyrill ještě dříve než ztuhne jazyk jeho, otevírá ústa svá a testamentárně dokazuje lásku svou k Čechům, právě Methodovi: »Hle, bratře, až posud byli jsme spřežení, jednu brázdou táhnouce. Já na liše padám, den svůj ukončiv. Víím, že miluješ horu, ale nechtěj opustiti učení svého na Moravě. Zůstaň u toho dobrého lidu a vyučuj ho pravdě boží!« — Kdo to byl ten Cyrill s Methodějem? — Byli to a jsou to otcové naši, kteří se světlem víry přinesli nám i vzdělanost, byli to první učitelé předků našich, kteří jim zakládali první školy, kteří je naučili v jejich rodném jazyku psáti a tak i z vědomostí cizích sebe vzdělávati a ducha zušlechťovati. Byli to vlastenci v nejlepším slova smyslu a při tom katolíci, katoličtí kněží a ve chvíli, kdy se loučili, katoličtí biskupové. To jest jeden ne z deseti, nýbrž ze set ano tisíců příkladů, jaké líčí dějiny. A jak hovoří doba, jejíž my jsme vrstevníky? Vůdce národa Rieger byl věrným synem církve. Jak hluboce si víry vážil jest patrno i z testamentu, který národu zanechal.

Havlíček chtěl, aby učitel měl jistá církevní svěcení. Palacký r. 1873 zřetelně pověděl angličkovým vlastencům v časopise »Pokrok«, že katolictví a vlastenectví se nevylučuje. Tomkovo náboženské nazírání jest s dodalek známo. Dvořák, který české hudbě bránu za hranicemi otevřel, často i ve všední den býval přítomen zbožné mši svaté. Básník Sládek před smrtí zvěstoval příteli, jenž jej přišel navštívit: »Byl u mne velebný pán s Pánem Bohem«, a starostlivě dodával: »jen jestli jsem to všechno správně vykonal!« Jest dojemno čísti, jak básník a spisovatel Zeyer domlouvá příteli, aby se modlil i když jest jeho nitro vyprahlé jak suchopár.

Ejhle, výkvět národa sklání se před Kristem, zmírá jemu věrepl Největší synové národa odcházejí se světa jako katolíci. Ó, proč se tedy studem nezardí, proč nezmilknou utrhačná ústa, která českému lidu chtějí vštěpovati přesvědčení, že nelze mu býti vlasteneckým a při tom katolickým. Proč nevzpomenou slov básníkůvých :

»Kdo jen hanlivými slovy
k osvětě svůj národ budí,
podobá se šílicovi,
rukau a jenž temnost pudí!«

Jest pravda, staly se chyby, ale pro kloktavý zub se nesmí uříznouti nikdy celá hlava!

Milí přátelé! Naši svatou, křesťanskou a přirozenou povinností jest milovati vlast! Leč k vlastenectví nestačí vážit si pouze minulosti. Jinou cestou pečujme o krajinu svou. Co bychom řekli hospodáři, jenž by přijel na pole, usedl na mez a vzpomínal, kdo as první ty broudy obracel, kdo dále to pole kypřil a potom skrápěl, ale sám by při tom ani prstem nehnul, maje nářadí od rána do poledne na voze. Myslím, že asi tolík: »Dobře děláš, že ke svým předkům chováš něžnou úctu, avšak nebudeš-li sám pracovati, zpusťne ti pole, budeš svých předků nehoden!« A tak by se vedlo i nám, kdybychom své vlastnictví viděli jen ve stálém hledění v minulost, rozplývali se v citech, uvažujíce o tom, co bylo a přezírali přítomnost. My musíme lásku k vlasti dokázati prací a spořádaným životem. V práci jest základ blahobytu, v práci jest štěstí, práce jest základem samostatnosti osobní i národní. A právě křesťanství to jest, co sňalo s práce přihanu, již ji obestřelo pohanstvo celého světa. Heslo: »Práci čest« jest tak staré, jako křesťanství samo, proto bude českému národu vždy na prospěch, bude-li národem křesťansko-katolickým. Touto cestou pečujme o domovinu svou.

Tato vlastnost přinese mu požehnání i po stránce mravní hodnoty. Mravní síly mají u všech národů poslední a rozhodující slovo o jejich budoucnosti. Čím výše stojí mravnost, tím snáze se povznese národ též společensky i hospodářsky. Uskutečněn dobrá mravního bez ohledu na zásady mravouky katolické jest nevyhnutelně nutno, aby u nás se zase uplatnily zásady křesťanské,

nebo jen tak zdoláme červa mravní lehkomyšlnosti, který počal již hlodati na kořenu našeho národního kmene. I českému národu platí o mravouce kříže: »In hoc signo vinces!« V tomto znamení zvítězíš! Jen v sebezáporu a obětování všech sil leží vlastenectví. Touto cestou dle slov Páně: zapři sebe sám, se musíme vrátiti do krajiny své vlasti, domoviny milé. Ne cestou hříchu a prožívanosti, ale obětavostí ukazujeme lásku k zemi své. Nuže, vraťme se ku praktickému křesťanství! Potom bude naše vlastenectví ctností před Bohem cennou, potom se stane každá obava o bytí našeho národa zbytečnou.

Nejmilejší! Byly doby, kdy celý, celičký národ český po příkladu sv. Tří králů skláněl se před Kristem ve vroucí zbožnosti, doby, kdy žádná oběť nebyla dosti velikou, jednalo-li se o slávu Boží. Máme podnes mnohé důkazy té staré české obětavé zbožnosti. Bylo tehdy jasno v mysli českého člověka, bylo tehdy teplo v jeho srdci, teplo lásky k Bohu a bližnímu. Jest tomu arci dávno, ale i dnes obojího jest nám třeba jako soli. U nás za dobu války vzrostla hrozně stavovská zášť a nenávisť, závist a sobectví. Ještě nikdy nebyl u nás tak široce založen požár třídního čili stavovského boje, jako jest tomu dnes. A přece ještě dnes jest možno všechno to v zárodku udusiti, ještě nyní času dost na uplatnění zásady křesťanské lásky: »Co nechceš, aby ti jiní činili, nečini ty jim« — a to k dobru vlasti i všeho českého lidu. Nuže, snažme se, abychom se vždy nejprve sami v rodinách, v obcích dle toho řídili, aby to hřejivé teplo lásky, které od jesliček září, udržovalo v nás nadšení pro vše dobré a ušlechtilé. Tím nejlépe posloužíme své vlasti i své duši. Amen.

Václav Fiedler.

Kázání na slavnost zjevení Páně.

Napsal Jer. Bonomelli, biskup Kremonský. Z vlašského originálu podává Dr. Frà Josef Mergl.)

Kristus a Herodes. Církev a moc světská.

Dnes nacházíme novorozeného Spasitele v Betlemě. Panenská Matka a svatý pěstoun stojí u chudické kolébky božského Dítěte a celí šťastní kofí se Jemu. Slabounké dítěto je to božské Jezulátko, ale božskou moc svoji ukazuje již v jeslích. Hvězda podivná oznamuje narození jeho, z dalekého východu zve ku své kolébce tři mudrce, tři mocné náčelníky kočovných Arabů. Ti přicházejí se mu klanět a obětovat dary; a v Jerusalemě zasedá k vůli němu nejvyšší rada židovská, samí v písmě zběhlí zákonníci, celé město i s králem a jeho dvorem je na nohou. — Pozorujete, kterak tam u jeslí betlemských počíná to tajuplné, a přece nevyhnutelné drama světové, a to drama se táhne stoletími až na naše doby a odehráváti se bude dokonce světa. Sotva totiž přišel Spasitel

na svět, vzrušují se knížata a králové. Jedni bojí se, že přepadne je, svrhne s trůnu a sám se na něj posadí; proto už se opatřují proti možnému takovému násilí, ba vysílají ukrutné vrahy, aby ho zahubili hned v kolébce; druhí naproti tomu s radostí spěchají k němu, klonějí se mu jako věrní poddaní a obětují mu vzácné dary.

Opakuje se podnes v dějinách církevních ten zjev (a ta zkušenost), s kterým shledáváme se již u jeslí betlemských. Vidíme totiž — nejen u nás, ale na celém křesťanském světě, kterak vlády, ať monarchické ať republikánské církvi nedůvěřují, ba bojí se jí a zbraně zvedají proti ní, kdežto by daleko lépe činily, kdyby za příkladem oněch tří mudrců od východu si církve jako své matky vážily, ji ctily a podporovaly. Pokusíme se o důkaz pravdy v obojím směru.

Kdo jen poněkud ohlédl se v dějinách církve od časů Krista Pána až po naši dobu, dá nám za pravdu, že nepřeháníme, tvrdíme-li toto:

Skoro všechny vlády světské, korunované i oligarchické nebo republikánské, špatné i církvi jinak příznivé nejednou brojily proti církvi a žal jí působily. Dokazuje to dějepis téměř na každém listu nad slunce jasněji a nepomohou zde ani různé vytáčky ani umlčování pravdy. Vůči Kristu a jeho církvi «vzrušují se» mocní tohoto světa i národové »Herodes turbatus est et omnis Hierosolymacum eo«. A proč? Bojí se, že církev je zbaví purpuru a vyvrve ji žezlo! Bláhovi! Slyšte, kterak volá k vám v dnešním vznešeném hymnu: »Non eripit mortalia — qui regna dat coelestia« — »Nebéfe vám vlády na zemi, kdo vám nabízí vládu na nebi«. Slyšte, kterak ubezpečuje vás ve své slavné encyklice »Dinturnum«, ze dne 29. června 1881 blava církve, Leo XIII. »Řád světský spočívá veskrz na moci světské a na její nejvyšší autoritě«. A kardinál Bellarmin praví výslovně: Kdyby papež (což se arcí nestane) chtěl rozhodovati ve věcech politických netýkajících se víry o mravů, nejsou povinni knížata ani věřícího poslouchati (»Non est audieudus; nec teuentur principes alieque ei parere«. De Rom Pontifice lib. 2, č. 29).

Proto vy všechny hlavy států, vy císařové, vy králové, presidenti ministři, parlamenty, národové můžete klidně spát. Vyberte si vládu po své chuti, jaká se vám nejlépe líbí a hodí. do toho se vám církev neplete. Stojí na svých odvěkých právech, ochotně souhlasí se vším, co je spravedlivé a na prospěch celku. Dejte si ústavu jakou chcete, jen když podržíte na zřeteli blaho; vydejte zákony pro jednotlivé třídy společenské vám podřízené; suďte a trestejte dle svých zákonníků; zařídte si správu organismu státního, jak se vám za dobré uzdá, zřizujte a odstraňujte úřady podle své potřeby; zřizujte si přístavy, tvrze zakládejte, manevrujte svým loďstvem a vojskem, jak je vám libo; stavte pomníky, zdokonalujte zbraně; zachovejte mír co nejlépe můžete, vypovězte válku, kdykoliv uznáte to za nutné, upravujte si své příjmy i výdání, zakládejte pozemkové knihy a vybírejte klidně daně, zřizujte

si různé spolky národní, podporujte každý prospěšný pokrok; a buďte jisti, že vám církev nebude ani v nejmenším na překážku ve vašich právech a vašem zákonitém jednání. (Monsabré, konfer. 59.)

Vy vladaři, kteří se tolik bojíte, že snad církev vybočí z hranic, jí Kristem Pánem vyměřených a oloupi vás o vaše práva, řekněte upřímně, zdali by zákony naše svaté a nezměnitelné mohly býti na újmu vaší neodvislosti? Vždyť církev ví a pevně věří, že vaše moc pochází shůry od Boha, že je zde pro udržování pořádku u poddaných, konání spravedlnosti, že je zde, aby pečovala o jejich blaho časné, jak jen možno a my víme, že protiviti se vám v tom znamenalo by protiviti se Bohu. Jak bychom tedy mohli vzít — hmotu ruku na tuto vaši moc nebo ji omezovati, my, kteří hlásáme poslušnost a úctu k řádu samým Bohem stanovenému. Nikoliv! Nemějte nás za utlačovatele vaší moci, vašich práv a vězte, že my dáváme vždy císaři, totiž vám, co je císařovo, totiž vaše.

Hlásáme-li však podle neomylného učení církve úplné moci světské v jejím oboru působnosti k dobru časnému a hmotnému občanů, nemůžeme zatajiti, na kterou se buď zapomíná nebo nedbá vůbec.

Víra i rozum učí, že život lidský není omezen na těch několik trudných dní zde na světě, začíná na této zemi, aby pokračoval v nebi; zde člověk zasévá, aby žal v životě budoucím, záhrobním jako tělo je podřízeno duši, tak je ten život vezdejší podřízen životu budoucímu. Nuže! Komuž jinému než církvi světil Bůh lidstvo, aby ho vedla k životu nadpozemskému? Totéž lidstvo, které vede moc světská ku blahu časnému, má církev po vůli a z moci Kristovy vésti ku blahu věčnému. A právě zde vězí kořen všeho toho podezřívání ze strany autority světské proti autoritě církevní, jádro všech rozmlísek a neshod mezi oběma. Obě spravují tytéž své podřízené různými, navzájem odlišnými prostředky. Autorita světská má na zřeteli hlavně stránku — abych tak řekl — tělesnou zevnější, ale zdaliž může a smí nedbati při tom duše, tedy té stránky vnitřní? Autorita církevní má na zřeteli hlavně a výhradně stránku duševní, vnitřní, zdaliž však může a smí zanedbávati při tom tělo, tedy tu stránku zevnější? Nikterak! Člověk je bytost jediná, jeho duševní činnost je znatelná na těle a zase naopak, tělo pracuje duši, myšlenkám dává výraz slovy, vůli svoji provází skutkem, činem; zevnějšek a nitra jsou v nepřetržitě, stále souvislosti, nelze dotknouti se jednoho bez druhého.

Kdež tedy jsou hranice obou těchto mocí, světské totiž a církevní, pokud se týká jednání a týchž podřízených? — Bůh nejvýš moudrý ustanovil obě tyto moci a proto také uspořádal poměr jejich tak, aby si nepřekážely a spolu neválčily, nýbrž se ochotně podporovaly. A jak? Dám příklad. Pluk vojska ubírá se na vykázané místo pod vůdcovstvím dvou samostatných velitelů: jeden starší se o špiži a střelivo, o schůdné a bezpečné cesty a vhodné ubytování, druhý o to ostatní. První doprovází pluk na určité stanoviště, tam odevzdá úplné velení druhému a ten doprovází svěšené vojsko až do stanice poslední. Jak asi budou si počínati

oba tito vůdcové? Zajisté musí svorně postupovati až do stanice první, chrániti se všech různic mezi sebou a pracovati si, jak říkáme, do rukou. První vůdce ví, že úloha jeho skončí se na té první stanici a proto postará se všemožně, aby ten druhý bez překážky a všemi potřebami opatřen stastně došel cíle konečného. Tak to žádá prospěch pluku, tak to žádá čest obou vůdců, jakož se rozumí samo sebou.

Pluk, který ubírá se na dvě stanoviště, je společnost křesťanská; vůdce doprovázející pluk na stanici první, je vláda světská, která má v rukou právo i prostředky k zaopatření blaha pozemského svým poddaným; druhý vůdce je moc církevní, která má dovésti lidstvo do stanice konečné, poslední, do blaženosti nadpozemské, věčné. Je tedy samozřejmou povinností moci světské, politické, aby pečovala o časné blaho svých poddaných a sice tak, aby nepřekážela jim v dosažení blaha věčného, pro které jsme stvořeni. Ba, ještě více! Povinností vlády světské je, nejen neklásti společnosti křesťanské překážek k dosažení cíle věčného z ruky církve, nýbrž prostředky co možná nejvhodnějšími jich dosažení toho cíle konečného napomáhati.

Vláda světská, která systematicky by nepečovala o tuto poslední stanici, o věčné blaho svých poddaných, zapomínala by na svou nejsvětější povinnost, zneuznávala by povahu lidskou, stavěla by člověka na roveň zvířeti, které žije jen do času a tím by se vydávalo v nebezpečí vybočené z mezí rozumu a potlačování svobody lidské, na kterou lidstvo i církve vedoucí mají právo. Nikoliv! Vláda světská nemůže a nesmí vládnouti společností lidskou tak, jako by též cílem a úkolem bylo jísti, píti, odívati a baviti se na této zemi a cílem konečným hrob a za hrobem nic; vláda světská, jsouc si vědoma svého poslání a důstojnosti lidské, musí nejen starati se všemožně o časné blaho poddaných, nýbrž viděti i za hrobem život a to život nový, blaženost nekonečnou a pomáhati jim k jejímu dosažení. Nedělá-li to, podobá se učiteli, který podává žákům vědění a nedbá, že ty počáteční vědomosti bude třeba později rozšiřovati, prohlubovati; podobá se řemeslníku, který vyrábí součástky stroje bez ohledu na další jeho účel a upotřebení.

Namítne snad někdo: Účelem vlády světské je starost o prospěch lidu časný, nikoliv věčný, to je úkolem církve do toho nám nic není, stačí, neděláme-li jí v tom obtíží a překážek. Na to odpovídáme: Neděláti překážek je sice hezká věc, ale nestačí. Kde se jedná o nejvyšší dobro lidu (a tím je blaženost věčná), tam musíme vše vynaložiti, abychom toho dobra dosáhli pro sebe i své bližní. Je-li ten nejposlednější občan povinnen oddalovati, od svého bližního zlo, pokud může a pomáhati mu k dobru, pokud může; tím spíše jest to povinností státu celého, totiž vlády. Ci snad tahle pravda pro stát, pro vládu neplatí?

Každý člověk, ať je povolání jakéhokoli, má Boha znáti a jemu sloužiti: dělník jakožto dělník, soudce jakožto soudce, boháč, chudás, učený, neučený, nikdo není vyňat z toho, aniž by

mohl Bůh sám z toho zákona někoho vyjmouti bez porušení své nejvyšší moci, proto nemohou ba ani nesmí zde činiti výminku ani vladařové světských.

A jiná námitka: Je-li vláda světská povinna nejen nepřekážeti církvi nýbrž i ji podporovati v domáhání se cíle nadpřirozeného, pak jsme se octli ve zpátečnickém středověku, pak je stát a každá vláda služkou církve a vykonavatelkou jejích rozkazů jako v době inkvisice. —

Zbytečné strachy, zbytečné starosti! Středověk už minul a nevrátí se, inkvisice tehdejší je mrtva a pohřbena a mrtví nevstávají, leda zázrakem. Co se týká prvního, opakujeme zde slova papeže Lva XIII.: »Řád světský zakládá se venkonce na nejvyšší autoritě knížat a vlády, nechť je formy jakékoliv. A ta bývalá inkvisice dnes neplatí. Domáhá-li se církev pro dosažení svého úkolu pomoci a ochrany státu ve jménu Božím a ve jménu svobody svědomí, nežádá tím a nebude nikdy žádati, aniž kdy žádala, aby stát prováděl nějaký náboženský nátlak. Církev zavrhuje vždy násilí jakékoliv, poněvadž ví, že Bohu líbí se pouze svobodné, z přesvědčení niteráho plynoucí klanění a že Bůh násilí nenávidí. —

Viděli jsme, že a proč nemusí se stát a vláda světská nějakého poškozování ze strany církve, viděli jsme, jaký má a může býti vzájemný poměr obou; přihlédneme nyní ku prospěchu velikému, který kyne vládě světské z mravní působnosti církve.

Člověk je tvor rozumný a nábožensky založený, ba právě proto je nábožensky založený, že je rozumný. A jakožto tvor náboženský musí uznávati nad sebou bytost nejvyšší a tím i připustiti souhrn povinností k Bohu. A tento souhrn povinností jest právě to, čemu říkáme »náboženství«.

Toliko atheista může nemíti náboženství. Ale jako ateismus je nesmysl, tak je nesmyslem i beznáboženství, a jako několik bláznů není ještě důkazem, že člověk vůbec nemá rozumu, tak i několik atheistů nedokazuje, že není vůbec náboženství. Jako spravedlnost je jaksi vtělena v soudcích, kteří nad zákony bdí a nad spravedlivým jich zachovávaním, tak i náboženství je jakoby vtěleno v kněžích, kteří je vykládají, prakticky provádějí a ku zachovávaní nabádají. Je tedy křesťanské náboženství vtěleno v katolicismu a jeho kněžstvu a toto kněžstvo je sjednoceno od posledního podjáhná až k nejvyšší hlavě, římskému papeži v jeden jednotlivý organický celek. Je to organismus, nad nějž není podivuhodnějšího a mohutnějšího ani co do počtu členů, ani co do kázně, přesvědčivosti, neporušitelnosti, ani co do zdatnosti, stáří, autority na celém širém světě. A jdeme ještě dále!

Kněží a biskupové, sjednocení se svým papežem římským jsou roztroušeni po celém okrsku katolickém: na horách nebetyčných i v údolích, v nepatrných vesničkách i ve městech; za svým povoláním navštěvují příbytky, zasedají ve zpovědnících, u lůžka nemocných, vykládají věřícím s kazatelnou i od oltáře slovo Boží, pravdy božské vždy tytéž, vždy stejné. A co kážou, čemu učí, co vštěpují do hlav a srdcí mládeži, starcům, mužům, ženám, pánům

i poddaným, posluchačům ve shromáždění právě tak jako jednotlivým? Kážou o právu Božím a o povinnostech lidí, kážou o zákonech věčných a nezměnitelných jakožto základu všeho řádu veřejného i soukromého. Bez oddechu, bez bázně volají, ba přímo hřmí do duše všem: Bůh tomu chce! Varujte se zlého a číňte dobré, milujte ctnost a střežte se hříchu, neškodte bližnímu ani na majetku, ani na cti ani na dobré pověsti, milujte se vespolek, milujte i nepřátely a pomáhejte jim, kde je třeba; dbejte čistoty těla i duše; varujte se lži a přetvářky; řeč vaše budiž: Ano, ano — ne, ne. Buďte pokorní, trpěliví, spravedliví; potřebte ze všech sil vášně vlastní, buďte však laskavi k chybám bližních! Raději hleďte poslouchati než poroučeti, zacházejte s poddanými jako a vlastními dětmi a bratry. Kdo vám poroučí, toho považujte za otce, Bohem nám ustanoveného a tomu Bohu samému vězte, že budete jednou skládati účty ze skutků i myšlení svých a on že odmění vám na soudu svém.

A nyní ruku na srdce vy všichni, necht jste jakéhokoli přesvědčení a vyznání náboženského! Řcete sami, zdali takový stav, jako je stav kněžský, který všem třídám společenským hlásá neochvějně pravdy vznešené i jednoduché způsobem každému přístupným, zdali může nemíti blahodárného vlivu na společnost lidskou? Zdali může nebýti vydatnou oporou každé vlády a jejích zákonů i činů? — Ale na tom ještě není dosti!

Církev katolická nespokojuje se tím, že je stálou, všeobecnou a vlivnou hlasatelkou těch nauk, ze kterých vyrůstají ctnosti a které potlačují zlo nahoru i dolů; církev provádí tyto své nauky i skutkem!

Vidíte a nacházíte církev v nemocnicích, sirotčincích, v azylech všeho druhu. Církev ústavy ty všechny založila a zakládá i o ně pečuje; církev založila školy a ústavy jiné vyučovací, církev vyučuje mládež, ujímá se opuštěných; stará se o blaho obecné v každém směru. Projděte seznam dobročinných ústavů, jaké od nejstarších dob květou po dnešní den, a najdete, že vešly v život a rostly pod ochranou církve a kdyby přestaly dnes působiti, jaká pohroma by z toho vzešla pro lidskou společnost!

Nuže tedy! Tato církev, která zná cestu k rozumu a srdci lidskému, se svou velikou, nestárnoucí, protože božskou mocí morální, nabízí vám, vy vladařové světští, loyálně svoje spolupůsobení; není a nebyla nikdy a nemohla být vám nepřátelská; domníváte-li se toho, jste na velkém omylu.

Dejte výhost všemu podezřívání, všemu strachu, jako bychom my, služebníci církve, byli nepřátely své vlasti, jako bychom závistivými očima hleděli na potěšitelný vzrůst její. Vždyť bychom se tím velmi provinili, šlapali bychom nohama zákon přirozený a hanobili evangelium, které hlásáme.

My chceme blaho své vlasti, blaho její hmotné, totiž její svobodu, vzrůst, prospěch a slávu; chceme však i její blaho mravní a to čerpá svoji sílu i život z náboženství. Čím byla by vlast naše sebe mocnější a bohatší, bez morálky, bez náboženství?! Ani si netroufám to říci. My podáváme ruku vám, podejte vy ruku

nám a pracujme společně o blahu naší vlasti, vy o blahu časném a hmotném, my pak o blahu mravním, věčném, vy o tělo s duší, my o duši ku prospěchu těla. —

A co žádáme za to od vás? Aby jste nám neodmítali svoji pomoc tam, kde to můžete učinit bez nejmenšího násilí svému svědomí. Či se vám to zdá mnoho? Chceme toliko, aby jste aspoň se nepříčili našemu dílu, aby jste nám ponechali pravou, plnou a stálou volnost ku konání dobra, totiž v blásání pravdy, v potírání bludu a zločinů, v upevňování ctností. Nedělejte to jako Herodes, který obrátil svoji moc proti Kristu a sebe uvrhl ve zkázu a věčnou potupu, ale jděte za příkladem oněch mudrců, kteří spěchali ku Kristu, poznali ho, přinesli mu v obět víru a lásku svou a vraceli se domů s pokladem pravdy.

Neděle první po Zjevení Páně.

Cesta do chrámu.

I chodívali rodiče jeho každého roku na slavnost do Jerusalema. Luk. 2, 42.

Za posledních let mnoho se mluvilo a psalo o milionových armádách, a byly vskutku. Ve světové válce stálo 40 milionů mužů ve zbrani, více tedy, nežli všeho obyvatelstva čítá Francie. Zjev mohutný a brozný.

A přece praví moudrý Šalomoun v knize Kazatel (1, 10.): »Nic nového pod sluncem, aniž může kdo říci: »Hle, toť jest cos nového; neb již to s věky, kteříž byli před námi.« To dokázal otec jeho David stran armády milionové. Poručilť vojevůdci Joabovi, aby za účelem válečným vykonal sčítání lidu. A Joab šel a sčítal lid. A nalezl se veškeren počet Israele 1 milion mužů, kteříť tasili meč z Judy pak 470.000 mužů bojovníků: tedy skoro $\frac{1}{2}$ milionu vojáků v malém národě židovském — armáda milionová.

David byl statečným válečníkem, ale také mužem hluboce zbožným. O tom svědčí jeho žalmy, nádherné, nadšené chvalozpěvy boží, které my kněží až podnes se modlíváme ke chvále boží v církevních hodinkách. Za dob pokojných bylo jeho největší radostí, dítí ve stánku úmluvy před archou boží a pěti tam chválu Bohu. On sám praví v Ž. 121, 1.: »Veselil jsem se z toho, když mi jest pověděno: »Do domu Hospodinova půjdeme.«

Dosud přebývala archa úmluvy pod stanem. David pojal úmysl, vystavěti Hospodina v Jerusalemě důstojný chrám, a nashromáždil k tomu cíli ohromné množství zlata a stříbra jako stavební fond. Ale Bůh sám nedal mu provésti záměru toho: nesměl David mu postaviti chrámu, protože v životě svém vedl mnoho válek a prolil mnoho krve. Teprve synu Davidovu, králi pokoje Šalomounovi, bylo dopřáno, vystavěti Hospodinu nádherný

chrám na hoře Marii v Jerusalemě. Bylo to kolem r. 1000 před Kristem. R. 688 byl chrám Šalomounův babylonským králem Nabuchodonosorem zbořen a Israel odvěčen na 70 let do zajetí do babylona. Po zajetí babylonským chrám vystavěn znova, ale nádhrou daleko zůstal za chrámem Šalomounovým, ale přece měl se jednou mnohem skvostnějším a vzácnějším, protože v něm objeviti se měl Ježíš Kristus, Messiáš, veliký král israelský. Chrám byl srdcem a chloubou Israele, »Za Jerusalem a za chrám« bylo válečným a bitevním heslem židů, za chrám byli hotovi obětovati všecko, i život.

Jen jeden chrám byl v zemi svaté, jen jeden chrám dovolil Hospodin, jen jeden trpěl. Měl proto Bůh vážné důvody. Israel byl se všech stran obklopen národy pohanskými, modloslužebnými. Israel byl odjakživa lid tvrdý, kolísavý, nespolehlivý, modloslužbě naklonivý, odpadal také často k modloslužbě pohanů. Kdyby bylo bývalo více chrámů v zemi, byla by se časem lehko do nich vloudila modloslužba, a přibytky pravého Boha byly by se proměnily v pelechy model. Jenom ve chrámě jerusalemském přinášeny pravému Bohu oběti, tam vykonávali tisícové kněží a levitů službu svou, jenom směl se Israel klaněti Jobovi, Hospodinu, aby byla udržována jednotu pravé víry.

V ostatních městech a vesnicích sv. Země byly jen synagogy, sbornice, modlitebny. Tam se scházeli židé denně k modlitbě ranní a večerní. Tam se shromažďovali zvláště v den Páně, v sobotu. Tam v nádherné skříni, na závitku pergamenovém psána, chována »Thora«, Zákon, Písmo svaté. V sobotu vyjímal zbožný zákonník Písmo sv. ze skříně, předčítal z něho shromážděným a vykládal jim zákon a proroky.

Na rozkaz boží slavili židé ročně troje hlavní svátky: velikonoce, letnice a slavnost stánků. Všichni dospělí Israelité, mezi 20—50 rokem, a to jen mužové, byli povinni, na ty slavnosti chooit do Jerusalema a klaněti se Hospodinu ve chrámě.

A tak vidíme v dnešním evangeliu sv. Josefa na pouti v Jerusalemě; a s ním putuje Rodička boží a 12 letý pacholík Ježíš. Putovali po jedné se silnic poutníků, cest sionských, jež se všech stran vedly do Jerusalema. Byla to cesta dlouhá, čtyři dni bylo jíti z Nazareta do Jerusalema. Nad to bylo o velikonocích deštivo a chladno, zvláště v noci. Vite z umučení Páně, jak se sv. Petr v noci zeleného čtvrtka ve dvoře veleknězově ohříval s pacholky u ohně.

Na té pouti sv. rodiny nebylo nikde pohodlného noclehu. Jako u nás za oněch časů, kdy ještě nebylo železnic, stávaly u císařských silnic prostranné zájezdní hospody pro »formany«, tak bývaly také u silnic poutníků ve sv. Zemi hospody, noclehárny, zvané »hany«. Ale v takovém chanu nenálzal poutník oné pohodlnosti, jako náš cestující v zájezdní hospodě. V chanu byl pro poutníky jenom veliký dvůr, otevřený, obehnaný zdí se studnou. K jídlu hospodský ničeho neprodával, to si každý musil přinést s sebou, jenom vody si mohl navážiti ze společné studně a na-

pojiti sebe i svoje soumary. Lůžkem byla země v chladné, vlhké noci. V takovém chanu nocovala i sv. rodina na pouti do Jerusalema. Ale sv. ty tři osoby nedbaly na takové obtíže a zapomínaly na všechno nepohodlí touhou po chrámě, domě Otce nebeského, tam putovaly.

* * *

Rozmilí farníci! Nemáte domu božího daleko, stojíte uprostřed vás, v srdci osady, a jste přísně zavázáni, v každý den Páně putovati sem. Vaše cesta do chrámu je mnohem lehčí nežli sv. rodiny. A přece vyžaduje tu a tam i od vás oběti. Obětí jest, máte-li každou neděli a svátek, po celý rok, zbožně obcovati službám božím. Obětí jest, máte-li pozorní a nábožní býti v kostele, i když jste v létě unaveni a ospalí a s čela vám tu řine pot. Obětí jest, máte-li tu v zimě celé hodiny státí a klečeti na studené dlažbě a při tom býti nábožní. A s kazatelnou v kostele neslycháte vždy věci příjemných a dojemných, mnohdy kněz osadníkům musí říci do očí trpkou pravdu: a to se zařezává hluboko do srdce, a vybuchnouti by mohli nevolí a hněvem, a mnozí tak i činí, a přece mají se přemoci a upřímně doznati: »Bože, pravdu má kněz a ne já«, a mají prositi s kajícím celním: »Bože, buď milostiv mně hříšnému.« Také obět.

Obětí žádá od vás dům boží, obětí, jež vám tisícronásobně odplatí v domě božím v nebesích. Přinášíte je rádi, milujete chrám svůj, a vaše nejmilejší chůze budiž do kostela, dle slov žalmisty Páně: »Veselil jsem se z toho, když mi jest pověděno: »Do domu Hospodinova půjdeme.« Amen.

Jos. Ocetěk.

Reforma manželství ve světle pravdy.

Čtyři promluvy, jež konal Havelka Jan, kaplan v Čáslavi.

Neděle po zjevení Páně.

I.

Manželství křesťanské je nerozlučitelné.

Drazí moji! Dnes první neděle v novém roce. Jako na Nový rok slibovali jsme Pánu Bohu, že na se oblečeme člověka nového, tak dnes — s pomocí Boží — začítí máme s tvorbou nového života. Sám Pán Bůh nás předešel milostí svou, zbavil nás těžkých pout, jež svírala národ náš. Učinil tak jistě proto, abychom, jsouce svobodní politicky, sloužiti mohli svobodní jedinému Pánu a králi — Ježíši Kristu!

Ale, drazí moji, jistě nezapomněli jste všeho toho, co kalilo naši radost v prvých hodinách naší drahé svobody! Nebudu vzpomínati oné brozné urážky Mateře Boží, jež stala se na Staroměstském náměstí v Praze. Mám za to, že ohlušující rána padající sochy Mariánské byla budíčkem, jenž burcoval, abychom ze sna povstali!

Mám na mysli dnes jiné proudy, které mají podkopati křesťanský život v samém základě. A které jsou to proudy?

Denní listy nám je oznámily. Je to reforma, čili oprava manželství a školy! A v čem ta reforma má se jeviti? Na to denní listy přinesly zřejmou, jasnou odpověď:

»Manželství budiž zákonem nerozlučitelné, náboženství ze škol odstraněno!«

Chápete, moji drazí, nebezpečí, jež hrozí křesťanským manželům a jich dětem? Abyste lépe pochopili, chci Vám ukázati v několika promluvách v pravém světle reformu manželství.

Srovnáme, jaké manželství chce míti Syn Boží — Kristus Pán — a jaké je chce míti zamýšlená rozluka.

Dnes tedy o manželství křesťanském.

* * *

Co je svátost manželství? Katechismus odpovídá: Svátost stavu manželského je nerozlučitelný svazek, kterým se dvě svobodné, křesťanské osoby, muž a žena, nerozlučně spojují a od Boha nabývají milosti, aby povinnosti stavu manželského až do smrti věrně plnili.

Nechci snad vykládati každý pojem, mým úkolem je upozorniti na vlastnost křesťanského manželství a tu podávají nám slova: nerozlučitelný svazek, kterým se dvě křesť. svob. osoby nerozlučně spojují! Vlastnost křesťanského manželství tedy je nerozlučitelnost. A kdo učinil, moji milní, manželský svazek nerozlučitelný? Jeho zakladatel, Pán Bůh sám!

Otevřte se mou knihu, Písmo sv. na prvních stránkách! Všemohoucí slovo Boží již proletělo věčným prázdňem a svět byl stvořen! Ba, stvořen byl i první člověk s duší nesmrtelnou! Ale dílo Boží není ještě dokonáno. »Není člověku dobře býti samotnému« — pravila Moudrost Boží — a Bůh chystal se dáti člověku společníka. Jak to učiní? Sklonil se k prsům, k místu, kde srdce bije, a vyňav všemohoucí myšlenkou svou žebro z boku Adamova, stvořil mu družku — Evu! Adam stál proti Evě, muž stál proti své ženě! Kdo popíše vznešenost této chvíle, kdo vyličí pohled, jímž zableděl se Adam na družku svou, zářící stejnou krásou, stejnou velebností i milostí stejnou jako on a přece jinou než on! »Rostte a množte se« zavznělo nad nimi z úst božích a ve chvíli té bylo založeno celé lidstvo!

Ve svatém nadšení zapěl Adam první hymnu svatební, první píseň lásky, jež stala se zákonem první rodiny a byla proroctvím všech věku příchů: »Hle, kost z kostí mých a tělo z těla mého!...« Proto opustí člověk otce svého i matku svou a přidržeti se bude manželky své a budou dva v jednom těle. (Gen. 2, 23, 24).

A zákon ten od chvíle své bude míti platnost po všechny věky. V ráji založeno manželství a to jednoho muže a jedné ženy a svazek jeho trvanlivý, nerozlučný! Tolik Starý Zákon. A to, co Bůh pro věčné časy ustanovil, znovu lidstvu všemu a na vždy připomněl syn Boží — Ježíš Kristus! Zcela jasná jsou slova jeho

u sv. Matouše (c. 199.) »Právím pak vám, [že kdokoli by propustil manželku svou — leč pro smilství — a jinou by pojal, cizoloží!« — Kristova zásada nerozlučitelnosti manželského svazku stala se základem prvokřesťanských rodin.

»Těm pak — píše sv. Pavel — kteří jsou v manželství, přikazují ne já, ale Pán, aby žena od muže neodcházela, pak-li by odešla, ať zůstane nevdaná anebo ať se smíří zase s mužem svým. A muž nepropouští manželky« (I kor. 7, 10, 11). »Jsi-li přivázán k ženě, nehledej rozvázání« (ibidem v. 27.) »Žena vázána jest zákonem, dokud muž její živ jest; pak-li by umřel muž její, svobodná jest, nechat se vdá za koho chce, ale jenom v Pánu« (ibidem v. 39.)« — A týž apoštol cizoložnici nazývá ženu, která by za živa svého muže žila ve spojení s jiným. A toto stanovisko křesťanského, nerozvížitelného manželství církev katolická hájila za všech dob svojí autoritou a vši svojí existencí. Z těch mnohých důkazů ukáží jak dovedla církev sv. obránit nerozvížitelnost manželství proti nejmocnějším tohoto světa, proti vládě, proti samému králi — ač při tom silně krvácela.

Bylo to v 16. století v Anglii, kdy panoval král Jindřich VIII. Z počátku své vlády byl to panovník rozšafný, hrdinný obránce církve sv. proti protestantismu, tak že sv. Otec udělil mu čestný název — defensor fidei, t. j. ochránce víry.

Později však stal se lehkomyslným, ano i záletníkem. Žádal na papeži Klementu VII., aby rozloučil jeho sňatek, uzavřený s Kateřinou Arazonskou, s níž 17 let ve šťastném manželství žil, aby se mohl znovu oženiti s dvorní dámou Annou Boleynovou. Papež však hájil nerozlučitelnost manželství a raději dopustil odpadnutí celé Anglie od církve katolické, než aby rozloučil nerozlučitelné manželství.

A druhý, krásný doklad podává nám papež Pius VII. I on vážným a pevným hlasem ze svého vězení, do kterého vsadil jej pyšný Napoleon, volal hrdému tyranu: Non licet tibi, nesluší se tobě, když jej prosil o zrušení manželství, aby se mohl zasnoubiti s dcerou přemoženého císaře!

A odkud, moji drazí, čerpala církev sv. odvahu hájit jednodu a nerozlučitelnost manželství za cenu svého bytí?

Bylo to jasné vědomí: Jen jednu má snoubenku bez poskvrny, svatou a neporušenou Kristus, Pán náš! A i jen jediného snoubence má církev sv. a ten její hlava i srdce a Vykupitel nejvyšší — Ježíš Kristus! A spojení Krista s církví je svaté a nerozlučitelné, pevné na zemi a věčné na nebi!

A dle tohoto božského vzoru uspořádáno i křesťanské manželství. Jeho svazek jako onen Kristův a církve — jest nejen svatý, ale i nerozlučitelný! Amen.

II.

Neděle po zjevení Páně.

Manželská rozluka odporuje: 1. povaze křesťanského manželství, 2. povaze pravé lásky, 3. výchově dětí.

Uvažovali jsme o křesťanském manželství. Poznali jsme, že Bůh, původce manželství ustanovil svazek jeho za nerozlučitelný. Není moci na světě, která by sňatek dovedla rozloučiti, jediné smrt.

A přece, moji drazí, čas od času ozývá se hlas: Rozlučte manželství, uvolněte je! I u nás, sotva že jsme si oddechli v náruči svobody politické i národní, ozývá se hlas: Zreformujte, opravte manželství! A v čem má ona reforma spočívat? Listy denní přinesly zprávu, že v naší mladé republice byl podán pilný návrh o změně v právu manželském, v němž dle § 3. stanoví: Manželství je rozlučitelné! Důvody rozluky jsou pro oba manžely a příslušníky všech náboženství stejné!

V rozlučitelnosti manželské má tedy spočívat jeho oprava. Chci ukázati dnes rozluku manželství v pravém světle.

I. V čem spočívá rozluka manželství?

Znáte snad manžely, kteří nežijí společně. Víte o nich, že soudně byli z jistých příčin rozvedeni, ale — ač jsou od stolu a lože — nemohou uzavříti manželství nového, leda po smrti jednoho z nich. Reforma manželství má však spočívat v tom, že soudně rozvedeným manželům má se dostati práva uzavříti sňatek nový!

Co máme souditi o této reformě?

Poznááte hned na pohled rozdíl mezi manželstvím křesťanským a moderním. Kdežto Kristus svým obrazným spojením s Církví povýšil manželství na svátost, reforma snižuje je na občanskou smlouvu, která se uzavírá ne na stupních oltáře, ale u stolu na úřadě a která dle libosti jako každá jiná smlouva může se zrušiti!

Kdežto Kristus blásl a ustanovil nerozlučitelnost manželství, reforma touží po jeho rozvížitelnosti! A tohle nazývá se opravou manželství!

Chápete, moji drazí, vlastní podstatu a příčinu manželské rozluky? Je to boj proti Ježíši Kristu a Jeho učení! A k tomuto boji a snižování manželství že chtěli byste býti neteční? O nikoli, znám vaše srdce a již dnes slyším vaše mocné: »Protestujeme!« »Kdo by rozvedenou pojál, cizoloží!«

II. Manželská rozluka odporuje povaze pravé lásky.

Co přivádí snoubence ku oltáři? Popatřete na jinocha a dívku, když spolu klečí před oltářem! Jak chví se srdce jejich touhou a radostí větší, než po jaře půvabném, neboť přišel den, kdy mohou si říci: Dnes budeme svoji před Bohem i lidmi, navždy svoji! A co je přivedlo ku oltáři? Je to láska! O čem hovořili spolu nejčastěji, co nejvíce si slibovali, co slyšelo slunce, co slyšely hvězdy, co slyšelo celé nebe, to dnes slavně si přísahají! »Slibuji vám lásku a věrnost!« A důsledek této lásky? Slyšte, moji drazí, jak

chvěje se ret tím, pro co srdce dávno se již rozhodlo: Slibuji, že s vámi všechno dobré i zlé, příjemné i odporné trpělivě, až do smrti snášeti budu. A v této lásce žijí a štěstí své lásky vidí — v dítěti! O rcete mi, kde jest zločinec, který by chtěl zlaté city lásky udusiti, který by chtěl rozdvojiti, co láska spojila a zničiti, co láska zrodila! Odpovíte: Nikdo! A přec! Je to reforma manželství, která svým zákonem hned u oltáře kalí radost snoubencům vzpomínkou na možnost shasnutí lásky, na možnost, že dítětem svatby bude nenávisť, na možnost — rozchodu!

Pak ale, moji drazí, den svatby není více dnem štěstí a radosti, ale je dnem aprile, kdy jasné, teplé slunce, sotva že vzešlo, hálí se v mlkový závoj a dýchá štiplivý mrazík. Pak ale nikdo s posvátným citem lásky nepřistupoval by k branám manželství, zle vcházeli by lidé, jimž čest a poctivost jsou cizí pojmy, nahrazené kapesními zájmy aneb rozkošnictvím, které hledá štěstí a radost každou chvíli jinde!

Ano, manželská rozluka odporuje právě lásce, která jediné buduje nerozlučný svazek manželský a která se vzpírá každému konci a každé zradě!

III. Manželská rozluka odporuje účelu manželství.

Vrcholem manželské lásky — jest rodina. Neznám zde na světě nic krásnější, nic půvabnějšího, nic dražšího a sladšího nad rodinu! A není ve společnosti lidské důležitější instituce nad rodinu! A ničemu na světě nemá se věnovati větší péče, než-li rodině. Rodina je hybnou silou sociálního tělesa, a má ve společnosti týž úkol, jako srdce v těle lidském. Z rodiny prýští řád, velikost a rozkvět vlasti! Rodina dává národu životní sílu a jest přípravou k jeho obraně. Mýlí se, kdo myslí, že obhájci vlasti nám vyrůstají v kasárnách nebo vojenských cvičištích; první školou jejich je lůno rodiny!

A v rodině jsou jisté povinnosti a jistá práva! Sotvaže dítě přichází na svět, hlásá svým pláčem otci zákon jeho povinnosti. Otec musí vzpomenout, že dítě jeho má duši, kterou musí pěstiti, aby vyrostla u víře, čistotě, nevinnosti, úctě k Bohu a bližnímu i úctě k sobě samému. Sotva že dítě přichází na svět, stává se přísným zákonem pro matku opustit svoje pohodlí, obětovat dny i dlouhé noce, obětovat sama sebe a to cele jediné — svému dítěti!

Tato povinnost obou manželů váže je k dítěti nerozlučně, nemůže a nesmí nikdy přestati! Ale jak by mohla trvati a obstáti tato povinnost, padne-li nerozlučitelnost manželství!

V rodině jsou také práva. A to právo je i u dětí.

Dítě má právo na výchovu od svých rodičů. I divoké zvíře lesa i pták vzduchu ukládají mláďata svá v teplá a bezpečná hnízda a je opatrují — — A jen člověk by směl odpírati svému dítěti zdárnou výchovu? A ta se právě dítěti rozlukou odprá.

Krásnou otázku klade oprávcům manželství německá spisovatelka (Gabriela Reuterová): Otec chce svobodě (rozluce), matka

chce svobodě — ale »co bude se mnou!« — táže se dítě. Kde je mé dětské právo ve století dvacátém?

Obraz ze života. V síni soudní stojí 4 postavy. Otec, matka a dvě děti. Po někoikaletém manželství stojí před soudcem a ten — ve jménu zákona! — rozváděné manžely rozvádí od stolu a lože. A ptá se soudce, kdo vezme si děti. Otec se brání. Práce prý mu nedovoluje, starati se o děti. Matka s nářkem praví, stěží že rodiče užijí ji samu, nad to děti! Rozhodnuto. Děti půjdou do ústavu.

Dovedete si, moji drazí, představit pláč dětí, které měly rády své rodiče, a nyní — neví ani proč — musí jít od otce, maminky! O jak bolí srdce, když přitulit chtěl se k prsoum matky, ale místo ní v ústavě cizí paní, které nikdy neviděly a neví ani, jak jí mají říkati. — — Děti rostly, chápaly svou opuštěnost. Za to přilnuly k sobě, tak že byly jedna duše a jedno srdce ve dvou tělech. Po letech byly propuštěny z ústavu a uloženo manželům rozvedeným, děti si vzít a o ně se starati. Znova smutný výjev v soudní síni. Otec chce dítě jedno a druhé matka. »Jakže, my nepůjdeme spolu?« — — pláčou děti. »Ne«, dí mrzutý otec — »navždy se rozejdeme!« Nová bolest, nový pláč — poslední objetí a žádné shledání více

A co otec a co matka cítí ve svém svědomí, a co myslí dítě jedno o svém otci a druhé o své matce?

Nedovedu vylíčiti osud a bolest dětí rozvedených rodičů, ale tolik mohu říci, že zákonem dovolená rozluka manželství řady tak nešťastných dětí jen rozmnoží.

A proto v zájmu zdárné výchovy dětí, jakož i jejich štěstí znova a znova protestujeme proti chystané rozluce manželství a voláme: Manželství nerozlučujte! Jeho nerozlučitelnost je základem štěstí a radosti manželů i dětí! Amen.

III.

Neděle po zjevení Páne.

Manželská rozluka: I. snižuje ženu a uvádí ji v otroctví.
II. Je hrotem mravnosti.

I. Drazí moji! Mluvili jsme posledně o manželské rozluce. Seznali jsme, že manželská rozluka odporuje pojmu křesťanského manželství, jež jest Kristem Bohem jako nerozvížitelné ustanoveno a odporuje též svému důležitému úkolu, totiž zdárné výchově dětí.

Jen tehdy bude národ mravně veliký, bude-li mítí hodné syny a zdárné dcery. Vzorné dítě je ale klenotem vzorných manželův. A jen to manželství je vzorné, které uzavřeno jest dle zákona Krista Boha, totiž nerozlučně!

Než, chci mluviti ještě něco o manželské rozluce. Jako rozluka manželská jest hrotem štěstí dítek, tak jest též hrotem

ženy, neboť rozluka snižuje ženu a uvádí ji v onen stav bídy, v jakém nacházela se žena pohanského světa!

Jen letem vzpomeňme života manželek starých pohanů.

Co byla žena? Pohanský svět snížil ženu za otrokyni muže, cenil ji ne jako člověka, ale jako pouhou věc. Byl to předmět rozkoše, ale také zlovůle svého pána. Byla věc, kterou pán se potěšil, a když ji užil, jednoduše ji odhodil anebo zabil.

Smutné a žalostné bylo její manželství. Muž nad ženou vládí a vlada jeho byla trpká. On mohl beze všeho — aniž mu v tom bránil zákon, nebo náboženství, či mravnost veřejná — mítí tolik žen mimořádných, kolik chtěl a běda ženě, jestli že mu bránila! Musila ubohá opustiti jeho dům. Dům, do kterého vešla plna krásy a lepé půvaby, a teď, když povadla krása a opadla lepost — opouští a jde zarmoucená k rodičům svým zpět a blaze jí, když rodiče ji přijali!

Jinak upadla buď v náruč sebevraždy anebo nemravnosti pohanského světa

A jako bylo trpké její manželství, tak bylo trpké i mateřství pohanské ženy. Dítka, jež ona zrodila, nebyly její, neboť dle tehdejšího zvyku otec byl jediným pánem zrozeného dítěte a mohl je buď v rodinu přijmouti anebo zabít, jak chtěl, aniž kdo by mu bránil.

Tak bylo před Kristem Pánem — jak učí dějepis. A přišel On, Spasitel světa a s Ním i nový život.

Žena postavena na roveň muži svému, neboť jak celému světu volal apoštol Páně: Všichni synové Boží jste skrze víru, kteráž jest v Kristu Ješči! (Gal. 3. 26.) Mužové napomínáni byli; aby „udělovali ženám cti, spoludědičkám milosti života“ (I. Petr 3. 7.).

Křesťanství povýšilo ženu a z otroctví vysvobodilo tím, že sňatek, v nějž žena vstupovala, povýšilo na svátost!

Uložilo manželům, by jeden druhého ctil, miloval, jeden druhému věrnost zachoval. Křesťanství zbavilo ženu otroctví tím, že sňatek jednou v Pánu uzavřený, prohlásila za nerozlučný a tak zajistila jí domov, který nalézá ve své rodině!

Poznáváte, moji drazí, že křesťanství je opravdu palladiem důstojnosti, cti a svobody ženského pohlaví. Má-li kdo býti opravdovým křesťanem, má jím býti na prvním místě a to z vděčnosti — žena!

A nyní se ptejme, jak rozluka manželská chová se k ženě.

A tu hned odpovídám: Manželská rozluka, jak ji moderní bezbožci navrhuji, není nic jiného, než otroctví ženám!

Požadovati rozluku manželskou jest zrovna tolik, jako žádati, aby muži bylo volno propustiti ženu svou, když se jí nabažil a když krása její starostí byla setřena! Rozluka manželství chce ženu zbaviti trvalého útulku v rodině a učinili ji nešťastnou a vrhnouti ji buď v chladné vlny, které by učinily konec bíděmu životu anebo hnáti ji ve spády pouliční poběhlíce!

O kéž by se vzpamatovaly naše ženy a zahřměly těm, kdož budou rozhodovat: Nechceme býti otrokyněmi vašich chťičů

a nedáme se nikdy spoutat v okovy vaší libosti! Jednotně a silon své ženské bytosti voláme: Chceme býti šťastny jediné v manželství křesťanském, nerozlučitelném!!

II. Manželská rozluka je hroblem autority a mravnosti.

Drazí moji, toť jiné nebezpečí, jež rozluka manželství s sebou přináší. — Má-li společnost lidská obstáti, je nutno, aby spočívala na pevném základě a tím je společenský řád, který je stanoven zákony. Zákona každý musí dbáti. Kdo zákon přestupuje, ruší společenský řád a těžce se na společnosti prohřešuje. Zákon — jak víme — je dvojl. Božský, který sám Bůh pro zachování společenského řádu ustanovil a světil Církvi svaté, která nad plněním zákona Páně bdí a jej plnit vybízí. A je zákon státní, občanský, který dává vladař, ať už jím je císař anebo president.

Zákon státní, má-li býti k dobru občanstva, nesmí odporovati zákonu Božímu, jak jej hlásá Církev svatá.

A nyní, moji drazí, pohledte na rozluku manželskou. Tu má zákon občanský, státní dovoliti. Zákon boží však rozluku zavrhuje a zapovídá. Bůh praví: A proto opustí člověk otce svého a matku svou a přidrží se bude manželky své — zákon státní praví: manželství může býti rozvížitelné. Je zde rozpor mezi zákonem Božím a státním, mezi Evangeliem a zákoníkem, mezi Kristem a člověkem. »A koho více sluší poslouchati? Boha či lidí?!

Tento rozpor dvou zákonů: Božího a státního, nezůstane bez následku. Zlehčování a přestupování zákona Božího zákonu světskému nikdy neposlouží! Neboť — tak bude mnohý a zcela správně mysliti: Mohu-li já dnes ve jménu zákona státního přestoupiti zákon Boží, proč bych já zítra ve jménu lidské svobody nesměl porušit zákon světský a kterýkoli!

Ano, rozluka manželská, jež odporuje zákonu božímu, otevírá bránu nekázni, jež může náš mladý a každý jiný stát uvrhnouti v záhubu, neboť komu není zákon Boží svatým, tomu ani zákon státní neporučí!

Běda vladaři, který podkope ve státě vážnost náboženství a jeho zákonů. Je hrobařem své říše, poněvadž žádný stát, žádný národ bez úcty k náboženství a jeho zákonům obstáti nemůže. To dobře věděl francouzský nevěrec Rousseau a proto napsal: »Nemá-li býti porušován veřejný řád a má-li společnost lidská klidně žíti, je třeba, aby vůle Boží přišla k platnosti!« A proto naši vládě jako upřímní vlastenci radíme: Chcete-li míti v zemi pokoj a pořádek, dbejte zákona božího a dle něho i manželské nerozlučitelnosti!

Manželská rozluka je branou nemravnosti.

Co bývá, moji drazí, příčinou manželských rozvodů? Nahlédněme dnes do soudních spisů. Celá řada žádostí o rozvod je po ruce... Jsou to žádosti mužů i žen. A jaké jsou příčiny? Muž se vrátil z pole. Celou řadu let úpěl pod těžkým křížem válečného strádání v poli. Zanechal doma mladou ženu. Na ni on, muž její denně myslel, po ní on denně toužil, na ni on tolik

se těšil. Jak mu skočí plná radosti do sladkého objetí! A zatím? Přichází po letech domu a poznává, že v rodině přibylo jedno, snad i dvě děti! Hrozné sklamaní! Žena byla muži nevěrná! Dohra shledání? Rozvod!

Ano, manželská nevěra je příčinou nynějších rozvodů! Ale je u soudu žaloba jiná. Žena chce rozvod a proč? Celý rok a po roce znova se dře a stará ona, matka, o děti. Jedině ona je živá, neboť muž, co vydělá, probýlí! A místo uznání a lásky, za práci a starost odměnou je bití! A aby ušla ranám novým — žádá o rozvod!

Hrubé nakládání se ženou je druhá příčina dnešních rozvodů. A nyní se ptáme: Podaří se manželské rozluce — jak to její agitátoři hlásají — zjednatí nápravu? Zmírní ony rozvody a nešťastná manželství?

A tu — v zájmu pravdy — nutno říci: Manželská rozluka otevírá dokořán dvéře manželské nevěře i hrubému nakládání se ženou!!

Účelem manželství také jest, aby v něm člověk řádnou a zákonitou cestou ukájel svou vášeň. Muž patří jedině své ženě a žena výhradně svému muži. Jen oni dva mají práva na svá těla.

Ale ukazuje dnešní zkušenost — a pravím bohužel — jak člověk svou vinou dá růsti své vášni a žádosti a hledá utlumiti ne v řádném svazku manželském, ale vyhledává hříšnou prostituci. A at zpytují nyní svědomí zákonodárci: Kdo hlavně podporoval tuto nemravnou instituci a ji koncesoval? Byl to stát, který z hanebného hříchu vybíral daň! A nyní chce se učinit náprava. A jak? Zachce-li se muži žena jiná, může zrušit smlouvu manželskou s dosavadní ženou a uzavřít novou smlouvu s ženou novou! A proto my jsme proti rozluce manželské a proto také pravíme:

Manželská rozluka dává příležitost k manželské nevěře a snižuje ženu na pouhou prostitutku! Manželská rozluka jen zvětší řady rozvodů a nešťastných manželství. A proto my voláme: Jestliže chcete manželské rozvody a nešťastná manželství vyklidit, pak je třeba, ne odloučit nepořádného muže od ženy, ale muže i ženu od nepořádného života!

Jen několika slovy naznačil jsem další neblahé následky rozluky manželské. Poznali jsme, že manželská rozluka snižuje ženu a uvádí ji v otroctví vášně manželovy, že podkopává autoritu a je hrotem mravnosti, poněvadž dává příležitost manželské nevěře. Co plyne z toho pro nás? Jest naší svatou povinností, proti zamýšlené rozluce protestovati! Zvláště vy, ženy křesťanské, musíte k tomu působit, aby zamýšlená rozluka provedena nebyla, jinak — vaše manželství dosud klidné a spokojené, je ohroženo a vy stojíte před pouty, v něž máte býti vrženy, co otrokyně chťichů několika lidí, pochybné mravnosti!

Nuže, jaká vaše povinnost? Naznačím ji brzy a tu všechny splňte. Amen.

IV.

Neděle první po Devítníku.

Pravá reforma manželství.

Drazí moji! Mluvil jsem ve svých promluvách o manželské rozluce. Poznali jsme, v čem spočívá, totiž v možnosti uzavřítí nový sňatek po zákonitě rozvedeném manželství prvé. Shledali jsme manželskou rozluku v pravém světle. Shledali jsme manželskou rozluku v pravém světle. Se stanoviska sv. náboženství je rozporu se zákonem Božím, který manželství činí nerozlučným, se stanoviska sociálního je rozluka manželská snížením ženy na pouhou prostitutku, je hrotem zdárné výchovy dětí, na nichž jediné spočívá budoucnost národa; se stanoviska mravního je manželská rozluka hrotem mravnosti, neboť otevírá dokofán dvěře vši nekázní a nemravnosti.

Ze svých úvah poznáváme, že manželská rozluka není opravou, čili reformou, ale je vlastní deformací, čili zničením manželství.

A přece všichni cítíme touhu, že musí opravdu nastat náprava, reforma, aby manželství všecko — bez rozdílu stavu a majetku — byla opravdu šťastna. Po této reformě i my toužíme, k uskutečnění takové reformy ochotně ruky přiložíme.

Chci aspoň stručně ukázati cestu ke šťastnému manželství. Mám-li však ukázati cestu pravou ke štěstí, nutno ukázati cestu nesprávnou. Nuže, věnujte mi laskavoa pozornost.

I. Největším štěstím člověka je šťastná domácnost. Co jest to domácnost? Domácností rozumíme spojení muže a ženy posvěceným poutem manželství, aby žili se svými dětmi a spolu ve vlastním příbytku. Jsou tedy tři sloupy, na nichž spočívá domácnost: muž, žena, děti. Dnešní život — díky Bohu — ukazuje nám dosti šťastných domácností, ale — dlužno říci, že den ze dne roste řada domácností nespokojených, nešťastných. A kde vina neštěstí? Na obou stranách. Bývá vinen muž a je vina i žena. O dětech dnes pomlčím. Na muži i ženě spočívá štěstí či neštěstí klidné domácnosti. A co bývá příčinou rozvratu klidného manželství a domácnosti?

1. Špatná výchova! Dnes mnoho se mluví o výchově mládeže, neboť jaká mládež, taká budoucnost! A přece se chybuje ve mnohém. Ve škole učí se hoch i děvče mnohému, čeho v životě nikdy nepotřebuje a naopak přehlíží se, bez čeho se neobejde! Zvláště u děvčete. Ve vyšších ústavech naučí se dívka někdy jen trochu francouzsky, anglicky, dobře tančiti, piano ovládat, na mapě jmenuje moře i pouště, a podobně, ale marně se sháníme po návodě, jak vésti domácnost, vyznati se v kuchyni, hospodařiti se společným jménem muže.

Ano, neznalost domácího hospodářství je velmi zhusta počátkem domácích nesvárů!

2. Nešťastná manželství zavinují také moderní proudy mezi ženami. Žena má býti radostí, půvabem a obveselením rodiny. Řekne-li

muž »moje žena,« má to býti, jako když slunečko z mraků vyskočí! Bohužel, že tomu tak vždycky nebývá! Řekne-li mnohý muž »moje žena,« jako když slunce nadobro se zatmí, protože jeho emancipovaná manželka přidala ke svému skrovnému jmění veliký přívázek nemalých překvapení. Je to především nešetřnost. Mnohé ženy vyhazují do povětří hrstě bankovek za majestátní toalety, zvonice zlatými řetězi, ověňčují marnivé ženy své klobouky celými otýpkami, drahocenným peřím a co jim na tom záleží, chodí-li muž jako ocelový rytíř! Když sestárne muž starostí, prohlásí ho žena za protivu a je-li sama ještě k světu, není jí nic hanebným, čím příležitost vyhoví jejím vrtochům!

Ano, svou nešetřností, ba přímo marnotratností ženy zaviňují i domácí nesváry, které manželství činí nešťastnými a nutí často muže horovat pro rozluku!

Jiný proud, který znemožňuje plnit věrně povinnosti vzorné manželky a matky, je ona horečná touha účastniti se veřejného života. Nejsem nikterak proti veřejné činnosti našich žen, ale tolik snad v zájmu pravdy možno říci: Moderní žena přehlíží význam základního kroku společenského štěstí, jenž jest rodina. Svědomitá péče o děti a muže a starost o kuchyň je mnohé ženě otroctvím a proto tak ráda zaměňuje své užitečné a významné místo v rodině za křeslo v poslanecké sněmovně, a vařečku, s níž mnohdy vládnout neumí, za vladařské žezlo! A rodina? Ta hyne, neboť hlavní činitel — žena — se jí vyhýbá!

Co zbývá pak muži jiného, než vyhledávat ženu, která by na něm lpěla, anebo volal po rozluce!

Než, moji drazí, i muž bývá a mnohdy je příčinou rozvratu klidného manželství. Nechci se zmiňovati o nešetřnosti mužově, neboť miluje-li muž více opojný pohár, než ženu a dítě, jak může pak přebývati v jeho domě štěstí? Jen dům muže střízlivého je opravdu šťastným domovem!

Mám na mysli něco jiného a považuji to za svou povinnost říci to vám, mladí posluchači moji!

Největším škůdcem manželského štěstí je nemravnost muže v jinošském roce. »Vyžít se« je heslem doby, »Volná láska«, která nešetří ani věku ani způsobu, otravuje mladíka tak, že činí z něho předčasného starce! A ten že učiní svoji ženu šťastnou? O nikoli! Ke svému úžasu poznává žena, že pohřbena je její naděje v možnost mít dítě! A to vinou svého muže! Jaké to ponížení a zklamání zmocní se ženy, která poznala po sňatku neschopnost svého muže! Odpor a nespokojenost, ano i manželská nevina je ovocem takového soužití! Nemravný život muže v jinošském věku zaviňuje nešťastná manželství a touhu po rozluce!

A nyní se ptejme, co je příčinou všech těchto vad?

II. Je to, drazí moji, moderní duch nevěry, který vyrval ze srdce víru v Boha a Jeho svatý zákon, který vysmívá se každé ctnosti a nevázanost, ba hřích zve mravností, požadavkem dnešní doby! Zde vězí kořen všeho zla ve společnosti lidské vůbec a v manželské zvláště. A dokud nebude odstraněna nevěra, pak

marné je volání po reformě společnosti i manželství. Zkušenost učí, že čím více lidská společnost vzdaluje se učení sv. Evangelia, tím jest nešťastnější a ubožejší, čím však více se učení a příkladu Kristovu přibližuje, tím jest krásnější a vznešenější, neboť On je pramenem vši mravní i společenské osvěty, všeho mravního i sociálního života! Náboženství jest ke správnému vedení života nutné. Bez náboženství není mravnosti, bez mravnosti není štěstí! A tomu jest i v manželství!

Mluvil jsem na počátku o domácnosti. Naše domácnosti byly Vykupitelem posvěceny a k důstojnosti křesťanské pospolitosti povýšeny. Svým pozemským životem ukázal Kristus Pán šťastnou domácnost na této zemi. Třicet plných let svého života meškal v domácím kruhu rodinném. Dům, ve kterém přebýval náš Pán, byl chudý dům, práce a starosti neustupovaly od jeho prahu. A přece dům v Nazaretě je nejvznešenějším obrazem šťastné domácnosti. A proč? Ve středu této domácnosti byl Kristus — Bůh!

A dokud Bůh nebude středem našich domácností, dotud také štěstí a spokojenost nezavítají pod krovy naše! Ano v tom bude spočívat reforma manželství, jestliže muž i žena vrátí se cele ku Kristu a Jeho náboženství!

Pravil jsem, že jsou tři sloupy, na spočívá šťastná domácnost: hodný otec, dobrá žena, zdárné děti.

A jak si představuje sv. víra naše křesťanské muže a ženy?

Křesťanskému manželovi volá: Manželi, miluj svojí ženu jako Bůh miluje svou církev. Nezapomeň co jsi slíbil před oltářem. Střež ji jako oko ve své hlavě, neboť ona znamená pro tebe více, než všechny statky světa. Přehlížej její malé chyby, pamatuj, že není andělem a že ani ty nejsi bez vady. U své ženy hledej svůj domov, své odpočinutí, své všecko! Neopouštěj manželky své a volá-li tě povinnost z domu, vždy rád se k ní vracej! Máš-li starost, která tebe tíží, nezatajuj ji, ale pověz manželce své. Její něžné lásce můžeš všecko svěřiti, ona dá odvahy a přispěje ti radou svou!

Ano, náboženství připoutává muže cele jeho ženě a totéž činí i se ženou! Dle sv. náboženství věnuje se žena své domácnosti. Tam ona je královnou i dělnicí! Jejím pilným rukám neujde ničeho. V domácnosti muž a dítě její jest srdce, život! Miluje muže, dbá jeho rady, jemu věrnost přesně zachovává!

Tak míjí den po dni a přichází neděle! O jaká to podívaná, když o časných hodinách ranních dobrá žena vše chystá, co potřebuje doma, aby za v čas muže i sebe i děti na služby Boží vypravila. Není krásšího obrazu, jako vidět rodinu v domě Božím! A což, když nadejde doba sv. povinnosti velikonoční! Zda nepodoba se křesťanský dům opravdu domu Nazaretskému, kde svátostný Ježíš ve středu všech a s ním jeho láska, jeho mír a s ním všecko štěstí!

O kéž vrátí se manželé, zvláště rozvadění ke zdroji všeho štěstí, ke svaté víře! To jim bude věčně připomínat jejich vzájemné povinnosti, ta dodá síly a odvalu ke společnému životu.

Ano, my chceme reformu, opravu manželství, ale ne zákonem rozluky, nýbrž zákoníkem katechismu, který nabádá ku křesťanskému životu a vede ku štěstí i v manželství! —

Drazí moji! Naznačil jsem dnes ono kouzlo šťastného manželství. Jsou to zásady, jak je nám podává naše sv. víra. Žijme dle víry a budeme šťastni zde i na věčnosti. Minule jsem vybízel vás ke splnění povinnosti, kterou naznačit jsem slíbil. Naši nepřátelé útokem ženou na posvátnost a nerozlučnost manželství, chtějí za každou cenu zmařit ještě trochu toho štěstí, jež ve většině rodin panuje. Jejich snaha toť plen na kvetoucích láněch křesťanské kultury. Nedejme těmto škůdcům společnosti uskutečnit jejich plány, jež kalí radost i štěstí mladých snoubenců, jež ohrožují naši ženu snížením a vypuzením z trvalého útulku domácnosti, jež ničí zdárnou výchovu dětí — jak jsem v promluvách naznačil.

Ve svém přesvědčení, že bez křesťanské, Bohem posvěcené a nerozlučitelné rodiny klesá lidstvo do hrobu, braňte se slovem i písmem! Kéž není ani jediného, ani jedné mezi vámi, která by nepodepsala proti zamýšlené rozluce! Svým podpisem zachráníte domácnost svou i jiných, zachráníte na sta neviných žen i jejich děti, zabezpečíte zdar a rozkvět národa! Pamatujte, že nebudeme velkým národem, budeme-li mít největší stroje a železnice, nejsilnější vojsko, nejbohatší země a doly, ale tehdy, budeme-li mít šťastné muže a spokojené ženy i zdárné děti v manželství nerozlučitelném! Amen.

Ku křesťanským cvičením.

Dle různých pramenů upravil V. M. Váchal, O. Praem. — (Pokračování.)

III.

Stvoření andělů.

1. Minule jednali jsme o prozřetelnosti boží, poznali, že nebeský Otec neustále bdí nad námi, o nás pečuje a k blaženosti věčné, poslednímu cíli našemu, nás vede. Dnes připomeneme si podobně vítanou pravdou, jež nás radostí naplniti musí: jsme pod ochranou andělů strážných.

Kromě viditelného světa stvořil Bůh také svět neviditelný, říší duchů, andělů nebeských, o nichž v Písmě sv. skoro na každém listě se dočítáme. Andělé jsou pouzí duchové, mají rozum dokonalý, veliké vědomosti, velikou moc a vůli svatou; nemají však těla. Chtějí-li se nám zjevit, berou na sebe podobu lidskou, nevinných dětí, jinochů. Malíři a sochaři vyobrazují je s křídly, aby naznačili jejich ochotu, rychlost, s jakou vůli boží vykonávají.

Andělé jsou středem mezi člověkem a nekonečným Bohem. Vidíme v tvorstvu nepřetržitou stupnici od nejnižších nerostů k rostlinám různého druhu, k živočišstvu, k lidem, k andělům až k samému Tvůrci, Bohu samému.

I andělů stvořil Bůh počet nesmírný. Prorok Daniel popisuje trůn boží, praví: »Tisícové tisíců sloužili jemu a deset tisíckrát sto tisíců stálo před ním.« (7, 10.) Písmo sv. nazývá je vojsky nebeskými, zástupy, legiemi.

I mezi anděly jsou různé stupně dokonalosti. Písmo sv. uvádí 9 chorů andělských: anděly, archanděly, síly, mocnosti, panstva, knížectva, trůny, cherubíny a serafíny. Sv. Řehoř Veliký uvádí služby, jaké jim Bůh světil. Bůh stvořil anděly ku své cti a chvále, ke službě své a jejich věčné blaženosti.

Andělé oznamují lidem věci méně důležité, archandělé věci zvláště důležité, síly konají z rozkazu božího různé divy v přírodě, mocnosti vládou nad duchy temnosti, panstva nad duchy nižšími, knížectva nad panstvy, trůnové jsou jako přisedící úradků božských, cherubíni vynikají podivuhodnou znalostí a moudrostí, serafíni neobyčejnou láskou planoucí.

Všichni andělé byli dobrými a blaženými, v posvěcující milosti boží. Bůh však podrobil je zkoušce, aby si blaženost věčnou jako odměnu zasloužili. Mnozí neobstáli, zpyšněli, chtěli být Bohu rovnými, ztratili posvěcující milost, a svrženi byli na věky do temnosti pekelných. Nazýváme je zlými duchy, ďábly, protivníky, a vůdce jejich satanem, luciferem. V soudný den bude i zloba jejich veřejně zjevena celému světu. I mezi zlými duchy jsou různé stupně, neboť ze všech devíti kůrů andělských mnozí se zpronevěřili.

Zlí duchové jsou našimi nepřáteli; závidí nám přízně boží, hledí nás svěsti ke zlému, a mohou z dopuštění božího škoditi nám na těle a statcích časných. Pán Ježíš zlomil jejich moc.

Sv. Augustin praví: »Uvázaný pes může uškoditi tomu, kdo se k němu přiblíží; ale nikoli, kdo je vzdálen. Tak i ďábel může škoditi tomu, kdo se mu dobrovolně poddá!«

Duchové zlí mají velikou moc a mohou mnoho zla způsobiti lidem neopatrným. Nejlepší prostředky k zapuzení ducha zlého jsou: vzývání jména Ježíš a Maria, znamení kříže, svěcená voda, ostatky svatých, horlivá modlitba, časté přijímání sv. svátostí, vzpomínka na Boha všudy přítomného a vševědouceho, a na poslední věci člověka; půst, almužna, ochrana anděla strážce a j.

Andělé, kteří zůstali Bohu věrnými, nabyli ještě větších milostí; patří ustavičně na Boha tváří v tvář, oslavují Boha, plní ochotně jeho vůli.

2. Bůh stvořil anděly, aby ho ctili, jemu se klaněli, milovali a sloužili, a nás lidi chránili.

Andělé, kteří nás chrání, nazývají se strážnými.

Každý člověk má svého anděla strážce, ba i každá země, každé město, obec, rodina, farní osada, církev sv. svého zvláštního ochránce.

Písmo svaté praví: »Andělům svým přikázal Bůh, aby nás ostříhali na všech cestách našich, na rukou nosili nás, abychom neurazili o kámen nohou svých.« (Žalm 90, 11.)

a) Andělé strážní dávají nám především dobrá vnuknutí a požádají vůli naši k dobrému. Milují nás, poněvadž Bůh nás miluje, a jsou dítkami téhož Otce, a my stvoření, abychom s nimi věčně jednou Boha oslavovali. Písmo sv. a zkušenost denní dokazují, jak nesčetné služby už andělé lidem prokázali.

Archanděl Rafael provázel mladého Tobiáše, poučoval, chránil a pomáhal.

Sv. Jan z Boha, který se zasvětil z lásky k Bohu službě nemocných, žil ve velice přátelském poměru se svým andělem strážným, který ho neustálým dobrodiním překvapoval.

Mnohým oznamují také vůli boží. Vzpomeňme si na obětí Abrahamovu, na poselství Gabrielovo a Zachariáše, u Panny Marie. na výstrahu třem mudrcům, Josefovi, pěstounu Páně.

b) Andělé přednášejí naše modlitby Bohu a dobré skutky.

Archanděl Rafael to sám pravil k starému Tobiášovi: „Když jsi se modlil s pláčem a pochovával mrtvé a nechával oběda svého, a mrtvé ukrýval přes den v domě svém a v noci je pochovával, já jsem obětoval modlitby tvé Pánu.“ (Tob. 12, 12.)

Při každé mši sv. modlí se kněz, aby Bůh skrze anděla svého dal přinést tuto obět každého z přítomných před nebeský svůj trůn, ne že by o nich nevěděl, ale aby andělé s našimi modlitbami spojili svá přání a dodali modlitby větší ceny. Svätý Tomáš Akvinský praví, že na každém dobrodiní, jež nám Bůh uděluje, má anděl strážce jistého podílu, poněvadž pomáhá jej vyprosití.

c) Andělé nás chrání v nebezpečí těla a duše.

Anděl vyvedl Lota s rodinou ze Sodomy, zachránil Isáka před smrtí, Ismaele s Hágrou před smrtí žízni na poušti, Eliáše na poušti, tři mládence zachránil v peci rozžhavené, Daniele ve lví jámce, novorozeného Vykupitele v Betlemě, Petra vyvedl ze žaláře, Makkabejské chránil v boji s nepřáteli, Juditu chránil v ležení assyrském.

Skoro denně přinášejí noviny zprávu o zázračném zachránění vlivem anděla strážce.

Roku 1890 v neděli 20. dubna šly školní dívky z Vrchoslavic u Jablonce na výlet do lesa v příčině jakési slavnosti. Byly překvapeny bouří a deštěm. Asi 30 postavilo se pod strom. Jedno děvčátko najednou z vnitřního nátlaku odběhlo přes cestu k protějšímu stromu a ostatní běžely za ní. Sotva se vzdálily, uhořel blesk do stromu, pod nímž dříve stály, a rozbil je úplně. Rodiče dítek z vděčnosti nad podivuhodnou záchranou dítek dali tu postavit kříž a obraz anděla strážce.

Roku 1909 15. června v Serebes v Uhrách uhořel blesk do Josefíny Tótovy, manželky rolníka, právě když kojila dítě. Matka byla usmrcena, dítě zachráněno.

Co dítě spadlo s okna vysokého domu na ulici, na dláždění, vypadlo z vlaku beze všeho úrazu. A co řekli lidé? Velebili anděla strážce dítěte. Co dítě zachráněno uprostřed hořícího stavení, kdy každý již o záchraně pochyboval. Anděl chrání i dospělé.

Svatý Polykarp na cestách unaven zůstal v hospodě na noc a záhy usnul. Najednou slyšel hlas : »Vstaň rychle, utec z domu, který se zboří.« Vzbudil průvodčího, vyšli ven, a dům se sbortil.

Sv. Filip Nerejský byl několikrát z nebezpečí života andělem zachráněn.

Sv. Václav těšil se zvláštní ochraně anděla strážce. Když byl nucen do boje proti odbojnému Radislavovi a nabídnut tomuto souboj, by lidu ušetřil, najednou Radislav spatřiv dva anděly po straně Václavově, padl na kolena a prosil o milost. Jindy když od závističníka byl u císaře osočen, přišel do Vormsu na sněm, sestoupil císař s trůnu, objal Václava a políbil jako nejlepšího přítele. Spatřil po straně Václavově dva anděly, průvodčí.

Papež Pius IX. pocházel z hraběcí rodiny. Jako hoch ministroval v domácí kapli svých rodičů při mši sv. Jednou, když klečel u oltáře, spatřil na druhé straně oltáře postavu, jež znamenitě volala jej k sobě. Sotva přišel k postavě, spadla socha se stěny a padla právě na místo, kde hoch dřívě klečel, kde by byl jistě zraněn neb usmrčen.

Proslulý vychovatel kněz Overberg, ředitel školy v Münsteru ve Westfalsku, založil více dívčích škol a sám učitelky na ta místa doprovázel. Jednou odvážel dvě učitelky do nové školy vzdálené. Tehdy byly ještě ve Westfalsku pralesy — počátkem 19. století. Cesta vedla lesem, špatná a pro tmu museli vystoupit z vozu a kočí vésti koně. Byla již půlnoc a z lesa ještě nebyli venku; zbloudili. Zahlédli stranou světlo, přišli k přibytku a prosili o nocleh. Muž divého zevnějšku nabídnul jim dva pokojíky; jeden pro učitelky a druhý pro Overberga; kočí měl zůstat u koní ve stáji. Overberg modlil se ještě brevír právě o andělských strážných. Za modlitby zaslechl jasný hlas : »Hleďte se co nejdříve odtud dostat.« Overberg otevřel okno a nikoho nespattiv, modlil se dále. Brzy však slyšel tatáž slova a mnohem důrazněji, a spatřil při tom záblesk světla, jež ihned zmizelo. Probudil spící dámy a kočího, nechali peníze za nocleh na stole a do rána byli z lesa v obci v hostinci, aby se pokrmem posilnili. Najednou přijel muž na koni a ptal se po místní policii. Vypravoval, že v lese zbloudil a přijel k domu, nablédl do okna a spatřil tři muže, kteří se radili, jak by se čtyř cestujících zbavili a oloupili. Bylo to právě, kdy tam byl Overberg s průvodčími. Kněz že má větší kufřík, dámy také něco nesou a dva krásné koně zvláště budou vítané. Uradili se, že je nechají prospat, a pak usmrtí. — Anděl dal výstrahu. Utekli. Děkovali na kolenou Bohu, že je anděl strážný vysvobodil.

Generál Frank jídal v letě v zahradě pod stromem, mohutným kaštanem, na svém venkovském sídle. Jednou před jídlem zmocnila se ho jakási úzkost, i poručil, aby oběd odnesli do pokoje. Sotva že usedli ke stolu, zaslechl zvláštní rachot. Vyběhli ven a viděli kaštan roztrfštěný, dvě veliké větve na zemi a stůl pod nimi rozlámaný. Kdyby se byli opozdili, byli by všichni

zmrazení neb usmrcení. Generál, ač protestant, pověsil na strom obraz anděla strážce.

Kdybychom o příhodách svého života vážně přemýšleli, poznali bychom, že i nás anděl strážný kolikrát ochránil před mnohým nebezpečím.

Vojínové mohli by vypravovat, jak mnohého anděl strážce podivuhodně zachránil.

Jeden voják psal na polním lístku: Na Nový rok ubytovali jsme se v Radlově na Dunajevci. Měli plno práce. Najednou přišel závodčí s rozkazem, abychom hned přišli do účetní kanceláře. Poslechli, ale sotva jsme vyšli, přiletěl granát oknem a rozbil všecko. V kanceláři nevěděli o žádném rozkazu, hledali strážmistra a nenalezli, který jim rozkaz přinesl. Poznali, že anděl strážce vysvobodil je z nebezpečí života.

Mnohem více chrání nás andělé strážní v nebezpečnosti duše, v pokušení, úkostech, zvláště pak při smrti: poněvadž nás milují a chtějí, abychom v jejich společnosti Boha jednou věčně oslavovali a sami největší blaženosti došli.

V čas pokušení, když ďábel nejvíce doráží, postaví se anděl Hospodinův, jak svědčí žalmista Páně, kolem těch, kteří se ho bojí, a vytrhne je z nebezpečnosti. (33, 8.)

Zvláštní ochraně těšila se sv. Františka Římská. Když jí zemřel syn Emanuel, zjevil se jí v průvodu anděla a oznámil, že tento anděl jest ustanoven od Boha, aby dnem i nocí bděl nad ní, těšil a chránil. Anděla toho viděla stále u sebe. Kdykoli se dopustila nejnepatrnější chyby, opustil ji, a vrátil se zase, když činila pokání.

Když sv. Marketa Kortonská na poušti vedla život kající, pokoušel ji zlý duch často ke hříchu, netrpělivosti, malomyslnosti. Anděl ji však těšil: »Neboj se, jsem strážcem tvé duše, jež jest příbytkem Boha samého.«

Když sv. Anežku, 13letou, nutili, aby se odřekla Krista a obětovala modlám, a chtěli ji zavést do domu hanby, aby ke hříchu nečistoty byla svedena, odpověděla: »Nemám strachu; mám u sebe anděla strážce, který mne chrání.« A anděl také zabránil, že všechny pokusy zůstaly marnými.

Zvláště pomáhá anděl v posledních chvílích našeho života. Jako těšil Pána Ježíše, který jako člověk za nás na hoře Olivetské krví se potil, tak těší a chrání každého, kdo o pomoc volá.

Sv. Dominik před smrtí spatřil svého anděla, který pravil: »Pojď, milený, pojď do radosti věčné.«

Sv. Mikuláš Tolentinský když umíral, pěli andělé za noci nad ním a zvali do nebeského ráje. Pln radosti pravil světec: »Toužím býti rozdělen a býti s Kristem.«

Proto se církev sv. modlí za umírající a za zemřelé: »Přijďtež všichni svatí boží, pospětež andělové Páně, přijmětež duši jeho a postavte ji před obličejem Nejvyššího.«

3. Aby nás andělé chránili, musíme se jim svatým životem podobati, je uctívati a často o pomoc vzývati. Kdo miluje Boha

a přikázání zachovává, může se těšiti ze zvláštní přízně anděla strážce. Hříchem bývá anděl zapuzován a člověk dává se do moci duchů zlých, kteří zkázu jeho zamýšlejí.

Svatý Václav ctil anděle strážce denně zvláštní modlitbou, v pondělí jim zasvěcené zvláštním způsobem za dne i noci anděly uctíval, na cestách do ochrany jejich se doporučoval, před každou důležitou prací za přimluvu a pomoc prosil. Bůh sám chce, abychom tak činili; praví k nám: »Aj, já pošlu anděla svého, který by šel před tebou a ostříhal na cestě a uvedl na místo které jsem připravil tobě. Dbej ho, poslouchej hlasu jeho a nemysli, že smíš jím pohrdati; neboť nepromine ti, když budeš proti němu se prohřešovati, a jméno mé jest v něm.« (Ex. 23.)

Děkujeme denně při modlitbách Pánu Bohu za milost, že nám dal tak mocné strážce, uctívejme je v modlitbách, hledme se jim svatostí života zavděčiti. Budou nás za to provázeti, chrániti, poučovati a varovati, budou státi v nejrozhodnější chvíli našeho života, při smrti, u nás, aby pomohli v posledním boji proti úkladům ducha zlého, a uvedli nás na místo, jež Bůh připravil od věčnosti.

IV.

Stvoření člověka.

1. Když Bůh všemocnou rukou celou zemi s nádherou královskou uspořádal a okrášlil nebylo tu ještě toho, pro něž to vše učinil, nebylo tu rozumného tvora, člověka, pána přírody, který by tvorstva použil ku slávě boží a svému prospěchu hmotnému i duchovnímu. Neřekl Bůh: »Budiž člověk na zemi,« jak to činil u tvorstva nerozumného, ale sám sebou vešel v radu jako Bůh trojjediný a řekl: »Učiníme člověka k obrazu a podobě naší; ať panuje nad rybami, nad ptactvem, nad zvířaty, nad celou zemí, nade všemi živočichy, která naplňují zemi.« I stvořil člověka k obrazu svému, muže a ženu. Požehnal jim a řekl: »Roszte, množte se naplňte zemi, podmaňte ji a panujte nade všemi tvory.« Proto volá pln nadšení žalmista Páně: »Co je člověk? Učinils ho málo menším andělů, slávou a ctí korunoval jsi jej, a ustanovil nad dílem rukou svých. Všecko jsi podložil pod nohy jeho, zvířata, ptactvo, ryby.« (8. 6.) Už z toho poznáváme, že člověk po andělech jest nejznamenitější tvor boží na zemi. Neboť a) stvořil jej Bůh až na konci posledního dne stvoření, chtěje jej jako krále uvést do vyzdobeného paláce, když jej byl dříve s největší nádherou opravil a okrášlil; chtěje jej uvést také jako velekněze do nádherného chrámu, aby jakožto jediný rozumný pozorovatel a obdivovatel nově dokončeného stvoření jmenem všeho tvorstva přinášel božskému tvůrci oběť chvály, díky a klanění.

b) Když Bůh tvořil jednotlivé věci, řekl pouze: »Staň se, budiž« ale u člověka pravil: »Učiníme člověka«. Tím naznačena je dosti zřetelně přednost člověka přede všemi tvory ostatními.

Bůh trojjediný vešel tu v radu sám sebou, aby ukázal, že se tu edná nyní o podivuhodného, zcela zvláštního tvora.

c) O člověku, a to jediné o člověku se praví: »Stvořil Bůh člověka k obrazu svému.« Naznačena tu opět veliká přednost člověka před ostatním tvorstvem. Člověk je obrazem božím. Co to znamená, brzy poznáme.

d) Konečně všechny tvory stvořeny jsou, aby sloužily člověku a ten nad nimi panoval; člověk pak aby jich používal ke slávě boží a k svému prospěchu, sám pak jediné Bohu, dárci všeho dobra, sloužil a podobu boží v sobě uchoval. Člověk jest svými přednostmi korunou všeho tvorstva, ale také králem. Jakou vděčností tedy jsme povinni k svému Stvořiteli. Proto volá sv. Augustin: »V pravdě, o Bože můj, abych já sloužil tobě, tys všechno, cos učinil, službě mé podrobil.«

2. Z čeho Bůh stvořil člověka, vypravuje nám dále písmo sv. »Utvořil Hospodin Bůh člověka z hlíny země a vdechl v tvář jeho dech života; tak se stal člověk živoucím živočichem. Řekl také Bůh: Není dobře člověku byti samotným; učiníme mu pomocníci jemu pobobnou. Seslal Bůh na Adama tvrdý spánek, a když usnul, vyňal mu jedno žebro, a místo jeho vyplnil masem. Ze žebra pak, které byl vyňal z Adama, učinil Bůh ženu a přivedl ji k Adamovi. Tu řekl Adam: To je kost z kostí mých, a maso z mého masa.« Tělo prvního člověka jest tedy vzato ze země, a proto jmenuje se první člověk Adam, t. j. ze země vzatý.

Tělo to však bylo ještě bez života. Proto vdechl Bůh v tvář jeho dech života, t. j. stvořil duši a spojil ji s tělem, a pak se stal člověk tvorem živoucím. Písmo sv. užívá slova »vdechl«, aby bylo zjevno, že duše není z hmoty zemské jako tělo, ale bezprostředně vyšla z Boha, přirozeností Bohu podobna, tedy pouhým duchem jest. Jako totiž dech, jež nemůžeme ani viděti, ani uchopiti, bezprostředně vychází z dýchajícího, tak vyšla také duše jako bytost neviditelná, duchová bezprostředně z Boha a přešla do těla prvního člověka ještě nehybného, neživého.

Písmo sv. nazývá duši dechem života, poněvadž člověk bez duše nemůže ani dýchat ani žít. Vdechl v tvář člověka duši, poněvadž tvář jest odleskem jeho duše, ve tváři zvláště živě odrazejí se pocity a různé dojmy duše.

Ženu učinil Bůh ze žebra spícího muže, Adam nazval ji Evou, t. j. »matkou všech živých.« (Mojš. 70. 20.)

Proč Bůh stvořil Evu ze žebra Adamova a ne také z hlíny země, uvádí sv. Tomáš Aquin. čtyry důvody.

a) Bůh nestvořil Evu z téže hmoty ale z těla Adamova, poněvadž chtěl, aby všichni lidé bez výjimky z Adama měli tělesný původ, Adam měl se tak státi praotcem veškerého pokolení lidského. »Z jednoho člověka učinil Bůh všechno pokolení lidské, praví sv. Pavel, aby přebývalo po vši zemi.« (Sk. ap. 17. 26.) Ústní podání všech národů, výzkumy všech dob svědčí také, že všichni národové pochází z jednoho praotce.

b) Bůh stvořil ženu z kosti mužovy, aby ukázal, že muž a žena jakožto manželé mají se vzájemně milovati, ve svornosti a manželské věrnosti žítí, jakoby byli jedno tělo a jedna duše. Proto řekl Adam, když Evu spatřil před sebou: »To jest kost z mých kostí a maso z mého masa. Proto opustí člověk otce i matku a přilne k manželce své, že budou dva tělem jedním.« (1. Mojž. 2. 23. 24.)

c) Bůh nestvořil Evu z hlavy Adamovy, ale ze žebra, aby ukázal, že žena musí býti muži poddána, ve všem, co spravedливо jest, poslušna, muž pak nesmí ženu považovati za služku, ale společníci a pomocníci svou, laskavě s ní zacházeti.

d) A konečně má stvoření ženy ze žebra muže tajuplný význam. Jako Eva stvořena z boku spícího Adama, tak měla církev sv. vyjítí z boku nebeského Adama, Ježíše Krista. Sv. Augustin praví: »Adam spí, aby Eva povstala; Kristus umírá, aby povstala církev. Zatím co Adam spí, vychází Eva z jeho boku; když Kristus smrtí zesnul, proboden kopím jeho bok, aby z něho vytryskly sv. svátosti, kterými církev povstala a trvá.« Z boku Kristova vytryskla krev a voda. Voda předobrazuje křest, bez něhož nikdo nemůže se státi údem církve sv.; krev předobrazuje nejsv. svátost oltářní, jež udržuje život milosti, bez něhož by byl člověk údem mrtvým. (Deharb, Erklär d. kathol. Katechismus I. 300.)

3. Člověk se skládá z těla a nesmrtelné duše; tělo i duše vyšly z rukou Stvořitelových.

Domněnka, že člověk povstal z bytostí nižších až konečně z opice, jest jedním z nejhrubších a nejpotupnějších bludů. Původ svůj má blud tento z ďábla, aby lidé byli svedeni s cesty k blažené věčnosti. Bludu se chopili náhončí pekla, lidé, jimž se blud zamlouval; u jedněch lahodilo to pýše, u jiných nezřízeným vášním, u jiných touze po penězích. Pýcha zatvrdila srdce, zatemnila rozum lidský, vášně spustošily duši mnohých; stali se apoštoly pekla, aby zničeno bylo království boží na zemi a duše lidí připraveny o spásu věčnou. Ale i rafinovanější blud, i když se chopil všemožných prostředků aby se rozšířil, podobá se raketě, jež vyletí do výše, tam zableskne, ukáže trochu záře, praskne, a dolů spadne kus spáleného, páchnoucího papíru.

Každý blud na chvíli upoutá pozornost mnohých, ale brzy nastane vystřízlivění. Čím rychleji se mnozí za bludem hnali, čím horlivěji jej doporučovali a vychvalovali, tím spěšněji plní zklamání od něho utíkají a znáti se více k němu nechtějí. Darwin vyslovil jen domněnku, že člověk asi povstal vývojem z tvorů nižších, a nevěra se zlobou zneužily té domněnky k popírání Boha a nesmrtelné duše.

Dnes už jest darwinismus vědecky odpraven. Jediný jeho ctitel jest ještě pověstný Arnošt Haeckel, professor zoologie v Jeně v Německu, který dopustil se vědomě vědeckých podvodů, aby darwinismus zachránil a svět v bludu udržel. Haeckel si kreslil libovolně obrazy zvířecích předků člověka, vydával za neomylnou pravdu a vědu; ale mužové pravé vědy, učenci světového jména

podvod odkryli a Haeckel s učeností odstaven a od bývalých přátel a vyznavačů opuštěn. Berlínský universitní profesor Bedřich Paulsen napsal o díle Haeckelově, záhadách světa: »Četl jsem knihu s palčivým studem nad ubohým vzděláním našeho lidu. Že taková kniha byla možná, že mohla býti tištěna, kupována, čtena, obdivována, a jí věřeno u lidu, to je bolestno.« (Šmejkal: Křesť. názor světový, I. 128.)

Profesor ve Stuttgartě, A. Frass, napsal o darwinismu: »Že z některého opičího druhu pochází pokolení lidské, toť jest nejšleňší myšlenka, kterou si lidstvo kdy vymyslílo.«

Jak ohromný jest rozdíl mezi člověkem a opicí! Člověk myslí, mluví, vynalézá, má vlohy mravní a náboženské. I stavbou těla liší se člověk od opice, zvláště pak tvarem nohou, rukou a mozku, přímou postavou, svými mluvidly, a t. d. Jediný pohled v dějiny stačí nás ponořiti, že lidstvo, zvířectvo, rostlinstvo vyvíjelo se každé pouze v mezích svého druhu a nepřekročilo jich; z rostlin povstávaly vždy zase jen rostliny, ze zvířat zase jen zvířata, z lidí opět jen lidé.

Zpráva písma sv., Kniha Mojžíšova, jež obsahuje nejstarší a nejméně pravděpodobnější dějinné zprávy a doposud od žádného učence z nepravdy nebyla usvědčena, zasluhuje plné naší víry, poněvadž Bůh tak chtěl, abychom v té věci měli úplné jistoty. (Gennari, Obrana naší víry, Brno, 21.)

4. Všichni lidé tvoří jednu rodinu a jsou dítkami jednoho a téhož praotce. Jednotlivá plemena lidská nejsou od sebe podstatně rozdílná. Různost barvy kůže a útvaru lebky jest následkem různého podnebí a různého způsobu života.

Nejdůležitější zvláštnosti těla, jeho stavba, délka, teplota těla, rychlost tepny, náchylnost k chorobám a j. jsou všem lidem společny; všichni mají také tytéž síly duševní, rozum, vůli, paměť, atd. U všech národů nalézáme vědomí dědičného hříchu, potopy světa, což jest svědectvím společného původu lidstva.

Dr. Hutchison napsal r. 1852 v americkém vědeckém lékařském časopise, v lednu: Otok černocho z Kentucky z rodičů černých v 12 roce věku přišel do cizího podnebí. Za nějaký čas objevila se na čele bílá skvrna, později u levého oka opět bílá skvrna, a odtud se bílá barva pleti šířila po celé tváři, až konečně bylo celé tělo bílé — během deseti let. Pravidelně ztrácí se různosti plemen lidských v potomstvu. Odstěhuje-li se černocho na místo, kde běloši zůstávají, stávají se jeho dítky aneb dítky těchto poznenáhla bílými. Podobně přestěhuje-li se bělocho mezi černochoy, stanou se potomci černými.

Před 400 lety usadili se Portugalci v Západní Indii; potomci jejich byli později temné barvy jako ostatní černoši.

Děkujeme Bohu, že nás stvořil k obrazu a podobnosti svému, povýšil nad nerozumná zvířata, málo menšími andělů nás učinil. Jestliže nemá tvář nevědomky pěknými vlastnostmi oslavuje Stvořitele nejvyšší dobrotivého, tím více máme oslavovati Boha my lidé,

rozumem obdaření, kteří jsme dobrodiním všeho druhu ustavičně zahrnováni.

Aischines, žák Sokratův, vida, že spolužáci mistru z vděčnosti rozličné dary přinášejí, on pak mu pro chudobu ničeho dáti nemůže, šel k Sokratu a řekl: »Pro chudobu nemohu ti darů na důkaz vděčnosti přinést, avšak přináším, co mám, dávám ti sebe samého.« A co řekl Sokrates? »Dal jsi mi dar ze všech nejlepší.« Jak se Bohu odměníme? »Dítě, dej mi své srdce,« volá ke každému z nás.

Bůh chce celé srdce naše, abychom ho milovali z celého srdce svého, ze vší síly své; abychom měli tělo své v uctivosti jako chrám boží a přibýtek ducha sv., varovali se všeho co křesťana snižuje, nečistoty a nestřídmosti; abychom údů těla používali ku slávě boží, blaha bližního a spáse duše vlastní; chce, abychom duši uchovali v posvěcující milosti, svatosti, a okrašlovali konáním dobrých skutků, aby tělo i duše byly jednou hodny na věčnosti patřiti na Boha tvář v tvář a se všemi nebešťany svého Stvořitele oslavovati na věky.

ČÁST PASTORAČNÍ.

Z doby bankrotu.

Pro přítomnost jest důležité věděti směrnice, dle nichž má u nás nastati úprava valuty a státního dluhu. Věc jest celkem tajena a sice z toho prý důvodu, aby »ketasové« nemohli ukrýti docela své zisky.

Peněžitá úprava přítomná jest tak veliký problém, že se nevyskytal v dějinách financí, krom státního bankrotu v r. 1811. Také snad proto se udržuje názor, že bude užito podobných prostředků, jakými léčeny byly státní finance v r. 1911.

Používáme spisu dra. Brdlíka za informaci čtenářstvu. Mluví se tedy o dvojím prostředku: odkolkování peněz, což jest malý bankrot aneb o úpravě systému Wallisova, který v r. 1811 řídil rakouské finance. Vzpomínka Brdlíkova jest tak názorně líčena, že její přečtení poučí čtenáře a může mu býti klíčem ku pochopení zpráv o úpravě valuty naší.

Buďtež jen v hlavních rysech uvedena důležitá ustanovení patentu. Patentem byli postiženi především držitelé papírových peněz, bankocetle mohly obíhati jen do ledna následujícího roku, místo nich vydány byly ihned a od ledna příštího roku byly výhradně papírovým penízem »scheiny«, jejich hodnota stanovena v poměru k bankocetlím jako 1 : 5, za 5 zl. v bankocetlích 1 zl. v šajnech. Bankrotpatent představuje tedy vlastně uzákoněné znehodnocení měny na jednu pětinu.

Všechny smlouvy musely býti nyní uzavírány v této nové » vídeňské měně«.

Ceny masa, chleba atd. měly býti pokud bankocetle zůstaly ještě v oběhu (do ledna 1812) počítány dvojím způsobem, totiž, dle hodnoty bankocetlí a dle hodnoty šajnů; na př. libra hovězího masa dle hodnoty bankocetlí za 30 krejcarů a dle hodnoty šajnů za 6 krejcarů, tedy vlastně cena poklesla na pětinu, či jinak, kupní síla nových peněz stoupla pětikrát.

Státní dluh měl zůstatí vzhledem na kapitál neztenčený, nenastala tedy žádná redukce kapitálová státních půjček a veřejných obligací. Za to byla snížena úroková míra jejich na polovinu.

V příčině všech pevných služných, pensí a pod. stanovilo se, že po vyjití patentu budou tyto vypláceny v plné výši v šajnech nebo v pětinásobném obnosu v bankocetlích (pokud ovšem tyto ještě čas spoluobíhaly), avšak zastaveny byly všechny příplatky a drahotní přídavky. Na př. dřívější služné 1000 zlatých v bankocetlích platilo se nyní v 1000 zlatých v šajnech

nebo v 5000 zlatých v bankocetích. Obnášel-li drahotní přídavek k základnímu služnému 800 zl. v bankocetích, nebyl tento již vyplácen.

Nejsložitější však bylo upravení poměrů úvěrových. Zákonodárce vycházel tu z předpokladu, že znehodnocení měny postupovalo již od r. 1799, tedy již 12 let, a sestavil tak zvláštní redukční stupnici, ve které byl rozestavěn termín, kdy dluh vznikl: čím staršího data, tím menšímu znehodnocení dluh podléhal, čím novějšího data, tím většímu, až konečně na 1/3. V patentu byla uveřejněna stupnice udávající kurs bankocetlí v jednotlivých letech a měsících.

Kurs bankocetlí, dle kterého měly se redukovati dluhy (nebo vypláceti pak úroky), byl takto stanoven:

Měsíce	R o k u												
	1799	1800	1801	1802	1803	1804	1805	1806	1807	1808	1809	1810	1811
leden .	103	113	116	119	130	134	133	147	190	204	221	469	500
únor . .	103	113	115	119	129	135	132	148	203	209	234	389	500
březen .	105	114	114	118	127	134	129	149	206	210	248	331	500
duben .	108	114	115	118	129	135	129	152	208	212	252	347	
květen .	107	116	115	118	130	135	129	160	206	216	276	375	
červen .	107	115	115	119	131	134	130	163	203	238	333	395	
červenec	106	115	116	120	132	135	132	184	197	242	315	405	
srpen .	108	115	116	122	133	135	135	160	194	236	299	448	
září . .	110	115	116	125	183	134	136	170	201	283	310	490	
říjen .	111	115	117	126	131	132	144	176	203	231	314	500	
listopad	113	115	117	128	132	131	145	175	202	220	346	500	
prosinec	113	118	117	128	133	132	149	184	203	222	400	500	

Pomineme-li jednotlivosti tabulky, pokud je přiblíženo k jednotlivým měsícům, vychází přepočtem na jevo: vydlužil-li si někdo na př. 1000 zl. v bankocetích před rokem 1799, tedy před dobou než znehodnocení peněz počalo se projevovati, byl povinen, chtěl-li dluh splatiti, vyrovnati jej nyní v plné hodnotě, t. j. bylo mu zaplatiti 1000 zlatých v šajnech, nebo — pokud ještě spoluobíhaly — 5000 zlatých v bankocetích.

1000 zl. v bankocetích vypůjčených (v lednu)

r. 1799,	bylo nyní splatiti	970 zl. v šajnech (nebo 4850 zl. v bankocetích);
" 1803,	" " "	770 " " 3850 " "
" 1808,	" " "	490 " " 2450 " "
" 1810,	" " "	210 " " 1050 " "
" 1811,	" " "	200 " " 1000 " "

Nedošlo-li k vyrovnání dluhu, byla redukce jeho přenesena ovšem na dlužné úroky, tedy na př. 4% úroky z vydlužených 1000 zl. v bankocetích před r. 1799 obnášely nyní 40 zl. v šajnech, nebo 200 zl. v bankocetích (před vydáním patentu 40 zl. v bankocetích), z dluhu 1000 zl. bankocetl. z r. 1808 platilo se nyní jen 196 zl. v šajnech, nebo 98 zl. v bankocetích (před vydáním patentu 40 zl. v bankocetích) atd.

Uvedená stupnice měla platnost i na smlouvy. Byla-li uzavřena nájemní smlouva před rokem 1799 za nájemný obnos ročně 1000 zl., platil nyní nájemce 1000 zl. v šajnech nebo 5000 zlatých v bankocetích. Nájemní smlouva z r. 1808 na 1000 zl. v bankocetích byla nyní splňována výplatou nájemného obnosu 490 zl. v šajnech nebo 2450 zl. v bankocetích atd., jak výše naznačeno.

Vliv, který tato úprava měla na jednotlivé vrstvy obyvatelstva a na státní finance, je zřejmý. Rázem byly upraveny poměry všech majitelů pevných rent, úřednictva, pensistů, kteří pod následky poklesu kupní síly peněz nejvíce trpěli; dostávali nyní rentu, služné v nové jednotce peněžité, jejíž kupní síla byla pětikrát vyšší než dříve. Drahotní přídavky sice úřednictvu odpadly, ale tato ztráta byla několikrát vyvážena. Mohlo by se zdáti, že vlastně státu nevyplynula z této úpravy žádná výhoda, když služné úředníků vyplácel v těchto nových penězích, avšak odpady státu všechny drahotní přídavky, ale co hlavně, všechny daně bylo nyní platiti v plné hodnotě (zl.)

v nových penězích, čímž se kupní síla do státní pokladny plynoucích peněz znamenitě zvýšila, a konečně byly sníženy úroky ze státních dluhů na polovinu. Tím vším zlepšily se ovšem finance státní a opatřeny byly rázem zdravější poměry i pro život hospodářský, poněvadž počalo se stavěti na solidnějších základech, když hlavní příčina rozvrácených poměrů (převýdej papírových peněz) byla z největší části odstraněna.

V době světové války jsou poměry ovšem docela jiné a dlužno uvážiti tu okolnost, že zemědělec likvidoval velkou část jmění zemědělského, proměnil ji na papírové peníze. Kdyby též případ byl tehdy nastal, pak i zemědělec padl značně pod kola důsledkům bankrotpatentu, jako ti, u nichž se hromadily papírové peníze v době postupující devaluace. Kdo je okamžitě zapůjčí jinam, zabezpečil si aspoň jejich stávající kurs dle období, ve kterém peníze dostal; kdo je nechal ležeti doma, ten na kursu čím dále tím více ztrácel, t. j. na kupní jejich síle, bankrotpatentem pak i na jmenovité hodnotě. Kdo ještě před vydáním bankrotpatentu zaplatil znehodnocennými penězi dluhy za staré doby, tedy dobrý dluh pochodil ovšem nejlépe. Chybil, kdo jako věřitel vypověděl r. 1810 dluh 10.000 zl. v bankocetlích v r. 1778 zapůjčených, aby splacené pak peníze zapůjčil jinému, neboť tím dal svým penězům jaksi novější kurs, tedy horší, dostal pak při splacení zapůjčených peněz po bankrotpatentu za 10 000 zl. v bankocetlích pouze 2100 zl. v šajnech, kdežto od původního dlužníka byl by obdržel 10.000 zl. v šajnech. Uvedené týkalo by se tedy i přemísťování peněz z jednoho peněžního ústavu do druhého v době kritického období při postupující devaluaci.

Celý spis dává zemědělci, jemuž je adresován radu: nenechávat peníze doma, nýbrž jimi splatiti dluh, neb koupiti předmět, neb vložit do inventáře, akcie a pod. V reálním uložení do inventáře hospodářského i při velikých cenách jeho nejméně ztrácí a největší nese úrody.

O cenných papírech píše: cenné papíry pevně záručitelné i dividendové představují majetek, který výše vzpomenutou technikou zdaňovací dávky ze jmění může býti bezpečně zachycen. Při státním bankrotu dle zásad Wallisových byly by pevně záručitelné cenné papíry předválečné (na př. zást. listy Zemské banky, Hypoteční banky a pod.) ušetřeny plného znehodnocení. Ovšem nově vydané během války doznávaly by postupného znehodnocení dle termínu vydání. Při obyčejném bankrotu byly by všechny pevně záručitelné papíry znehodnoceny jako peníze. Přirozeně: každý pevně záručitelný papír, znějící na měnu v korunách, ztratil by na své dřívější hodnotě v poměru k znehodnocení koruny. (Na př. 4% zást. listy Hypoteční banky vyplácely by na každých 1000 K nikoliv 40 K, nýbrž při devaluaci na $\frac{1}{5}$ pouze 8 nových jednotek. Ovšem za těchto 8 nových jednotek koupil by si majitel listu tolik, co za dřívějších 40 K.) Vtírá se myšlenka, že při státních dlužních úpisích by se stát mohl po případě vykoupiti z takovýchto dluhů zaplacením jich v poslední chvíli papírovými penězi, t. j. přitisknutím jich více o příslušný obnos. (Důsledek na intensitu bankrotu). Státní papíry podlehy

by tedy takovým způsobem stejnému znehodnocení jako peníze, při čemž by sotva bylo naloženo stejně s dluhy státními předválečnými a nezaloženými dluhy doby válečné, které konečně svým vznikem stojí blízko papírovým penězům a mají jiné ještě stinné stránky.

Ovšem nelze pominouti mlčením, že při všech podobných reformách někdo ztrácí více, někdo méně, nemůže býti spravedlností proti každému, jedná se jen o spravedlnost proti jednotlivým vrstvám společenským a to zase jen dle vratkého pojmu lidské spravedlnosti s touto tendencí, aby opatřeny byly zdravější základy pro hospodářský život do budoucna.

Zajisté jedná se všem o to, zachovati sílu poplatnictvá a rozdělit ztráty tak, aby bylo co možno málo cele zničených.

Úřední rozhodnutí.

Sděluje prof. Dr. Josef Čihák.

A) Úřadů církevních:

1. Studium kněží na laických fakultách.

Posvátná kongregace konsistoriální v Římě vydala dne 30. dubna 1918 dekret o studiu kněží na laických fakultách. Nejprve připomíná instrukci z 21. července 1896, pak encykliku Pascendi ze 7. září 1907 a motu proprio z 1. září 1910 o tomto předmětu a ustanovuje opět, že nikdo z posvátného kleru nemůže navštěvovati přednášky na laických fakultách universitních a tam jakákoliv světská studia konati, leč po vůli nebo se svolením vlastního biskupa. Dekret pak nařizuje dále: 1. Nikdo nebudiž poslán na laické universitní fakulty, leč již vysvěcený na kněze a kdo dává naději, že svým nadáním i svatostí mravů bude ke cti kněžskému stavu. 2. Biskup vysílaje takové kněze musí míti na zřeteli jediné nutnost neb prospěch diecese, aby totiž měl učitele pro ústavy vychovávací katolické. 3. Tito kněží studující na světských fakultách nejsou zbaveni povinnosti konati zkoušky pětiletní, jak ustanovuje církevní právo. 4. Takto vystupující a approbovaní pro světské předměty jsou povinni poslušností svému biskupu; proto nesmějí přijímati vyučování světským předmětům proti vůli svého ordinariátu a kdyby tak učinili, mohou býti trestáni i suspensí a divinis. 5. Tato ustanovení zavazují veškeren klerus jak světský, tak řeholní. — Dekret jest uveřejněn v A. A. Sedis r. 1918 str. 237 a doslovně latinsky otištěn v pražském ordin. listě r. 1918 str. 152.

2. Zákaz návštěv kinematografů kněžím v Římě.

Římský generální vikariát vydal 15. července 1909 dekret, jímž se zakazuje římskému kleru návštěva veřejných divadel. Dne

24. května 1918 vydal týž vikariát z rozkazu sv. Otce nový de-
kret, jímž se zakazuje všem duchovním navštěvovati veřejné kine-
matografy v Římě bez výjimky, i kdyby se provozovaly předměty
posvátné. Dekretem se musejí řídit i cizí kněží v Římě. Přestou-
pení se trestá i suspensí. — A. A. Sedis 1918 str. 300.

B) Úřadů státních*):

1. Sbírka zákonů a nařízení státu česko-
slovenského.

Národní výbor československý zákonem ze dne 2. listopadu
1918 nařizuje: § 1. Zákony a nařízení vyhlášují se platně ve »Sbírce
zákonů a nařízení státu československého«. Sbírka tato vydává
se v jazyce českém. Vedle toho vychází sbírka tato i ve znění
slovenském. Původní jest znění české. § 2. Kde zákon sám jiného
neustanovuje, nastává jeho platnost 30 dnů po jeho vyhlášení. —
Pozn. redakce: Této sbírky (= sb. z.) částka 1. byla vydána již
4. listop. 1918. Dnem 1. listop. t. r. převzal Národní výbor místodrž.
knihotiskárnu jakožto státní tiskárnu. Dosavadní »Pražské úřední
listy« jsou úředními listy nové vlády. Starobylý list »Pražské
Noviny« jsou nyní tiskem československé vlády. (Sb. z. č. 1.)

2. Nejvyšší správní úřady ve státě česko-
slovenském.

Národní výbor československý nařizuje: § 1. K obstarávání
nejvyšší správy státní zřizují se tyto úřady: 1. úřad pro věci za-
hraniční; 2. úřad pro správu vnitřní; 3. úřad pro správu finanční;
4. úřad pro správu vyučování a národní osvětu; 5. úřad pro správu
spravedlnosti; 6. úřad pro správu průmyslu, obchodu a živností;
7. úřad pro správu dopravy; 8. úřad pro správu veřejných prací;
9. úřad pro správu zemědělství; 10. úřad pro národní obranu;
11. úřad pro správu sociální péče a 12. úřad pro správu veřej-
ného zdravotnictví a tělesné výchovy. — § 2. Působnost všech
těchto nejvyšších správních úřadů vztahuje se na veškeré záleži-
tosti, které dne 28. října 1918 u dosavadních ústředních úřadů,
pro tyto záležitosti do tohoto dne příslušných, nebyly vyřízeny.
(Zákon z 2. listopadu 1918; sb. z. č. 2.)

Literární oznamovatel.

Pořádá redakce za součinnosti Dra. Čiháka.

A) Homiletická literatura.

Česká církev vítězná. Kázání na svátky sv. patronů českých. Sepsal
Ivan František Kitzberger, kapitulár strahovský, duchovní správce v Libo-
tejnici. V Praze 1918, V. Kotrba. Cena 4 K. Zasloužilé nakladatelství Kotr-
hovo vydalo v přítomné knižce populární kázání Kitzbergrova o našich ná-
rodních světcích, a to tímto pořadem: Kteří jsou patronové čeští? (str. 9—16)

*) Zde bude redakce uveřejňovati státní zákony a výnosy úřední česko-
slovenské republiky, mající vztah k církevním záležitostem a duchovenstvu.

Pak následují řeči na svátky sv. Cyrila a Metoděje (17—27), sv. Vít (28—37), sv. Václava (37—47), sv. Vojtěcha (48—59), sv. Zikmunda (60—68), sv. Jana Nepom. (69—79), sv. Prokopa (80—90), sv. Kosmy a Damiana (90—101), sv. Benedikta s bratřími (102—111), sv. Norberta (112—122), sv. Volfganga (123—132), blah. Ivana (132—141), sv. Josefa (141—147), bl. Hroznaty (147—157), sv. Lúdmily (157—161), blah. Anežky Přemyslovny (161—172), sv. Hedviky (173—185).

Všechny řeči splývají bohatstvím myšlenek a hojností příkladů i obrazů, jsou podány mluvou i způsobem venkovského lidového kazatele, působí nejen poučení, nýbrž i vroucné dojmají zbožné posluchačstvo. Jsou sice poněkud rozvláčné, ale to právě umožňuje jejich užití různými řečníky, takže mohou si vybrati z řeči právě to, co se jim nejlépe hodí. Papír i úprava jest slušná, cena neveliká. Proto sbírku Kitzbergerovu můžeme vřele doporučit všem českým kazatelům i katechetům.

B) Pastorační literatura.

Duchovní správce podle nového církevního zákonníku. Nový církevní zákonník podává na různých místech vše, co činí vzorného kněze-duchovního správce, předpokládáme, že mnozí duchovní mají již v rukou nový codex a tak jen upozorníme na příslušné kánony. Možno rozdělit je takto: 1. O povinnostech stavu kněžského vůbec, jako o modlitbě, zpovědi, exerciciích, studiu, šatu, divadlech a pod. jednají na pf. can. 124, 125, 126, 129, 130, 133, 137. Jsou to věci většinou známé ze starých již kánonů a z nařízení sv. Otce Pia X. — 2. O povinnostech farářů a vikářů. Jednají tu can. 445—450 o venkovských vikářích, jiné kánony, zejména 131 a násl. o pastoračních konferencích, o farářích can. 462—468; o knihách farních can. 470 a j. — 3. O povinnostech knězových ku svátosti Oltářní najdeme v kánonech 821, 824, 825, 840, 829, 835, 854, (o přijímání dětí), 859 (o velikonoční sv. zpovědi ve vlastním kostele), 864 (viaticum), 866, 867, (sv. přijímání o Bílé sobotě) atd. 4. Vykonávání svátosti pokání. Sem se vztahují kánony 876, 519, 891, 906, 906, 881, 900, 874, 519, 930, (o odpustcích) 934, 936, 931. — 5. Udělování posledního pomazání jest v kánonu 942, 947. — 6. O posv. místech, o která má duchovní správce pečovat, jednají kánony: 1158, 1176, 1177, 1187, 1200, 1240, 1304. — 7. O posv. dobách se dočítáme v kánonech 1247, 1251, 1354, 1349. — 8. Kodex stanoví též zásady de remotione parochorum v titulech XXVII. — XXXIII, v kánonech 2147 a 2416.

Jednota katol. duchovenstva ve státě československém ustavila se v Praze dne 7. listopadu 1918. Podrobnější zpráva o valné schůzi a řeč dp. děkana Krojhera a faráře Kušky jest podána v »Čechu« dne 8. XI. t. r. — Pastorační v osadách i ve školách dozná pronikavých změn, jichž si budeme v této rubrice bedlivě všimati.

LISTY HOMILETICKÉ.

Hromnice.

Úvod jest posilou matkám pro budoucí čas.

»Nesli jej do Jerusalema, aby ho postavili před Pánem.« (Luk. 2, 22.)

Chceme-li vystihnouti význam dnešní slavnosti, jest nám pamatovati na dobu, kdy Mojžíš řekl králi Faraonovi: »Hospodin tobě přikazuje, abys propustil jeho lid k oběti na poušti!« Než Farao zatvrdil své srdce, řka: »Neznám Hospodina, a lidu nepropustím!« I dal Bůh egyptskému králi poznati, kdo jest Hospodin. Šla rána za ránou, jedna horší a bolestnější nad druhou. Konečně nadešla rána poslední a nejhorší. V každém domě egyptském umřel nejstarší syn. V domě Faraonově i jeho služebníka, v domě úředním i dělníkově ozval se křik a pláč, zděšení i hrůza. Tak Hospodin přinutil rouhajícího se krále, aby národ vyvolený propustil z poroby.

Arci ze synů izraelských v den ten neumřel nikdo, ale za to vyžádal si Hospodin zvláštní oběť. Rodiče, kteří měli prvorozeného syna, byli povinni obětovati ho Hospodinu.

A tomuto zákonu podrobila se dnes Panna Maria. Nesla svoje pacholátko do chrámu, aby tam dala předepsanou oběť. Při tom stařeček Simeon vzal dítě do náručí, nazval je světlem, a prorokoval sv. Panně, že bude pro svého syna mnoho trpěti: »Tvou vlastní duši pronikne meč!«

Věru neprorokoval nadarmo. Co trpěla Panna Maria k vůli svému dítěti, nedá se ani vypověditi. Myslím, ba věřím, že kdyby se byla druhdy neposílila při oběti ve chrámu Páně, že by těch bolestí ani nemohla přetrpěti, ale že by jim podlehla.

Když utíkala do Egypta, zda se neutěšovala slovy: »Vždyť mně to Simeon předpověděl, Bůh Otec toho dopustil — a zajisté, co Bůh činí, dobře činí, budiž jméno jeho pochváleno!« Když po tři dny Pána Ježíše hledala, když říkala slova: »Aj otec tvůj i já s bolestí hledali jsme tebe!« — zda opět netěšila se vzpomínkou: »Vždyť o tom Simeon mluvil, i v tom jest prozřetelnost boží!« Když byla na cestě křížové, když stála pod křížem,

zda i zde bolest nebyla předvídána, a zda i zde nepůsobila milost, kterou se posílila, když Pána Ježíše v chrámě obětovala?

Vidíte, co pokladů vydobyla si sv. Panna tím, že uposlechla zákona a byla věrna obřadům té náboženské společnosti, ve které se nacházela!

Doufám zároveň a věřím, že na těchto pokladech milosti boží měl podíl i sv. Josef. Jen potřeboval útěchy, již se mu v hojné míře dostalo. A zasloužil si věru toho! Vždyť Pannu Marii dnes doprovázel, a sám se o dar obětní postaral. Hle, vzor muže spravedlivého, jenž se sv. manželkou byl jedné myslí, zejména ve věcech náboženských!

Co ve starém zákoně bylo předepsáno, a co Rodička boží svým příkladem posvětila, stalo se ženám křesťanským vznešenou povinností. Žena křesťanská nejen svého prvorozeného syna, nýbrž každé dítě nese do chrámu, aby je obětovala před oltářem Páně. Dává tím na jevo, že to dítě vlastně náleží Pánu Bohu, a že je má svěťeno, aby je vychovávala pro nebe.

Zdá se mi, jakoby při tomto krásném obřadu nacházel se Simeon, a pronášel svoje proroctví: »Tvou vlastní duši pronikne meč!« t. j. ty budeš mnoho pro to dítě trpět. A věru, která matka, který otec netrpí k vůli svému dítěti? Řekněte sami! Především, nežli to dítě vyrostе, co nocí probdí matka, naslouchajíc jeho dechu a bojíc se o jeho zdraví! Je-li dítě z domu, co starosti, aby se mu tam nic nestalo, nepřišlo k úrazu, nebo něco nevyvedlo, zač by byli rodiče pak zodpovědní! Nadejde škola, potom uvedení do praktického života — co tu opět starostí, bolestí, bezesných nocí! To dítě bývá někdy tolik lehkomyslné, nemá z toho rozum, neumí povážiti, co z něho bude, nebude-li se již nyní starati o svou budoucnost! Přidejme k tomu, že to dítě snad zapomene na Boha, na náboženství, že se chytí špatných společností, hospod, karbanů, či ještě něčeho horšího — pak věru není divu, že otci i matce předčasně šediví vlasy, a dělají se vrásky na čele! Jest někdy div, kterak taková matka dovede meč bolesti trpělivě nésti. Domnívám se, že zde působí milost boží, která těší a povzbuzuje. Jinak by věru taková matka kříže neunesla a pod ním klesla. — Vidíte, křesťanské matky, co na vás čekati může, a to nikoli při jednom dítěti, ale při všech!

To dítě se na vás nyní usmívá, dívá se mu andělíček z očí, ale Bůh ví, nebudete-li jednou nad ním plakati. A kdybyste měly dítek řadu, a všechny byly hodné, jedno jediné vás může sklátiti v hrob!

Hle, proto chodíte k úvodu, proto zde posloucháte Simeona, proto se zde doprošujete milosti! Žena křesťanská, pokud jest řádná, jest si toho vědoma, a nikdy při narození dítěte neopomene příležitosti, aby se podobala Rodičce boží. Která žena nedbá, okazuje svou lehkomyslnost, nebo zakrývá svůj hřích.

Řekl jsem již, že s Pannou Marií byl i sv. Josef. Sám rodinu opatroval, sám se staral o dar obětní. Muž v pravdě křesťanský zajisté i zde sv. Josefa vezme si za příklad. Sám ženě své po-

vinnost připomene, domlouvá, aby nezapomněla, nikdy jí nečiní násilí a nezabraňuje.

Tomu se velice divím, že u mnohých lidí tolik se mluví o pravém křesťanství, a přece v tom nejjednodušším se křesťanství neprovádí! Jakoby křesťanství spočívalo v opaku toho, co stojí v Písmě sv.!

Arci, jako při všem, tak i zde jest třeba, aby si rodiče byli vědomi toho, co činí. Pobožnost se konej v duchu a pravdě! A pak jest třeba, aby to dítě bylo obětováno i jindy, v soukromých modlitbách svých rodičů! Nejen často s dítětem mluv o Pánu Bohu, ale ještě častěji s Pánem Bohem o dítěti! Pak věru dá ti Bůh, aby tvé dítě bylo světlem, t. j. radostí tvého života, oporou v stáří a odměnou také na nebesích! Amen.

Bokumír Tomáček.

Hromnice.

Blah. Jan Gabriel Perboyre.

Při obětování Ježíška ve chrámě velebil ctihodný Simeon Boha, že v božském Dítěti spatřil Spasitele světa. Ale k Marii pravil: »Aj, tento jest ustanoven ku pádu a ku povstání mnohých v Izraeli a na znamení, jemuž budou odpírati, a tvou vlastní duši pronikne meč.« (Luk. 2, 34—5.) Za 33 let vyplnila se tato slova na první Velký pátek, když Maria viděla Syna svého trpěti a umíratí na kříži.

Hle, jakou cenu má nesmrtelná duše lidská! Aby ji zachránil od hříchu a věčné záhuby vykoupil, Syn boží tolik musil trpěti a meč bolesti musil rozrýti srdce Matky jeho. Proto se nám není diviti, když Bohem nadšení missonáři opouštějí vlast a ubírají se do zemí pohanských, aby zachraňovali nesmrtelné duše, a když mnozí z nich i život obětují za Krista a duše v hrozné, krvavé smrti mučednické. Jednomu z těchto reků věnujeme dnes vděčnou vzpomínku, jest to blah. Jan Gabriel Perboyre.

Pojednání.

Byl synem prostého rolníka a narodil se na tři Krále ve francouzské vsi Puech roku 1802. Už jako dítě nazývali ho všeobecně »andělíčkem« a »malým svatým«. V 16. roce vstoupil do kongregace Lazaristů a v 23 letech byl vysvěcen na kněze. Po 10 letech svaté působnosti v klášteře poslán za missonáře do Číny. nejprve do provincie Honanu, potom do Hupe.

V nadlidských námáhách ztrávil čtyři léta v missii a už byl zralý pro korunu mučednickou.

Bylo 15. září r. 1839, na slavnost Jména Panny Marie. Perboyre seděl s jedním spolubratrem a františkánským missonářem, který se cestou u něho zastavil, ničeho netuše v malé stanici Ča-Yuen-Keu. Náhle vrazilo bez dechu do pokoje několik křesťanů:

mandarini prý se blíží s pochopy; jenom rychlý útěk prý je může spasiti. Bez odkladu se missionáři rozloučili a rozešli v různé strany. Za okamžik potom byl dům obklopen, vydrancován a zapálen; v pronásledování missionářů pokračováno.

Zatím bloudili missionáři několik dní jako štvaná zvěř horami a lesy. Druhého dne klesl Perboyre v lese úplně vysílen, už dále vléci se nemohl. Čínský vůdce byl jediným jeho druhem. Tam byli dohoněni pochopy, kteří šli po jejich stopě, ale missionáře nepoznali. »Viděls ho?« ptali se průvodce. »Kolik dostane, kdo ho vydá?« byla odpověď té duše jidášské. »30 taelů (= 180 K).« »Nuže,« odvětil zrádce, ukazuje na Perboyra, »tady je, kterého hledáte.«

Perboyre byl spoután a odvěčen do vězení, v němž ztrávil skoro rok za nevýslovných muk. Mnohým mučením bylo tělo jeho všecko rozdrásáno, maso jeho z něho v cárech viselo; bylo to samá veliká krvavá rána, on sám už nebyl ani člověku podoben. Konečně byl odsouzen k smrti zardoušením.

Dne 11. září roku 1840 donesl císařský kurýr edikt, že rozsudek smrti potvrzen. Dle zákona čínského má takový rozsudek, jakmile je oznámen, býti bez odkladu proveden. Pochopové tedy vrazili z nenadání do vězení, aby vyvedli na smrt Perboyra a několik jiných vězňů zločinců. I v tom měl býti učedník podoben Mistru, jenž mezi dvěma lotry byl ukřižován. Bos, ruce svázaný na zádech, konal poslední cestu. Mezi rukama upevněna dlouhá tyč, která čněla vysoko nad hlavou a na horním konci nesla praporeček, na němž napsán rozsudek smrti.

V té hrozně chvíli mučedník boží způsobem skoro nepochopitelným zase nabyl svých dřívějších sil; ani jizev osklivých ran nebylo viděti, obličej jeho byl čistý a svěží jako dítěte. Všem, kdo ho tak zase spatřili, jevílo se to býti zázrakem.

Chůze na popravu má dle čínského soudnictví buditi hrůzu. Dutě hučí bubny. Jich zvukem přilákán, sbíhá se lid k hroznému divadlu. Bylo tak i tentokrát. Nad to se byla daleko rozšířila pověst o nevyrovnatelné rekovnosti evropského missionáře a zpráva o jeho popravě vzbudila velikou účast a napjetí. Jeho smrt byla velikou událostí.

Napřed popraveno sedm zločinců: rychle a bez muk státa jim hlava. Zatím sluha boží poklekl a modlil se. »Podívejte se na toho Evropana, jak klečí a se modlí!« bylo slyšeti v zástupech lidu.

Konečně přišel na řadu Perboyre. Pověšen na šibenici, podobnou kříži, ruce přivázaný provazy na příční trám a nohy zahnuty nazpět, takže visel několik palců nad zemí, jakoby na kříži klečel. Měl umříti zardoušením.

Kat mu hodil oprátku kolem krku; zatáhnuv poprvé, popustil zase provaz, aby trochu zase přišel k sobě, a začal hroznou hru zase znova; mučedník měl zcela zkusiti muk smrti zdlouhavé. Zase zakroutil provaz, zase popustil. Teprve třetí zakroucení působilo rozhodně. Ale že bylo ještě viděti na umírajícím známky

života, tak z netrpělivosti nebo soustrasti předstoupil před kříž a kopl nohou mučedníka do života. Lehké zachvění projelo celým tělem, bojovník Kristův dotrpěl. Bylo to v pátek v den umučení Páně, jemuž věrný učedník tak podoben byl utrpením a smrtí.

Brzy po smrti Perboyrově mandarin z Ku-čingu, který jej dal zatknouti, byl úřadu zbaven a ze zoufalství se oběsil. Ukrutný místokráľ pak za trest za ukrutnosti v provincii spáchané byl císařským ediktem ze země vypovězen a jenom s těžší bylo zabráněno, že ho lid rozzuřený neroztrhal.

Mrtvola mučedníková byla napřed pochována v úbočí blízké hory. Dne 18. listopadu roku 1857 převezena do Francie a uložena v mateřském domě Lazaristů v Paříži. Dne 10. listopadu roku 1889 Perboyre od papeže Lva XIII. prohlášen za blahoslaveného. Slavnosti té byli také přítomni bratr a sestra blahoslavence.

Tot cena duše lidské: takových ona hodna obětí. Připojují jen: zachraňte duši svou a pomáhajte almužnou a modlitbou, aby i nesmrtelné duše pohanů spaseny byly. Amen. *Jos. Ocelek.*

Neděle pátá po zjevení Páně.

Prostředky dokonalosti.

Když pak lidé zesnuli přišel nepřítel jeho a nasel koukole. Mat. 13, 25.

Evangelium nám předvádí známé podobenství o koukolu a pšenici. Člověk při známých věcech nedává ani pozor více, ale myslí si; to jest známo na to pozor dávatí nemusím. Však právě takového myšlení připravuje člověka o užitek jdoucí z rozjímání. Pravda nemůže nám býti dosti známa a dosti připomínána. Co často člověk slyší, to se mu v paměť vryje tak, že spíše si učiní z pravdy pravidlo života.

Zde mluví Pán o pšenici, kterou zasil hospodář; pšenici, jak vám známo, rozumí se lidé spravedliví, koukoli pak člověk hříšný. Zde nám dává Pán Ježíš sám prostředek na rozum, kterak pšenici = dokonalost = spravedlnost křesťanskou pěstovati máme. Nestačí jen nasítí, třeba též pozor dáti i na dále. Tak i s dokonalostí naší jest. Třeba nad ní bdíti, úmysl obnovovati duchovně pracovati o ni a častěji zalévati sv. úmyslem, předsevzetím. O tom dnes budeme rozjímati s pomocí boží.

Pojednání.

1. Bdělost, pozor dáti — toť prostředek dokonalosti. Jmenovati sluší dva prostředky a sice: věrnost v malém a sebezapřením bez nichž neobstojí dokonalost. Od malých věcí pokračujeme ku větším. Abychom v dobrém vytrvali, jest třeba bdělosti. Když lidé spali přišel nepřítel člověk a nasil koukole. Nepozornost byla

příčina koukole, kdo ale pozoruje vše, nedá si tak lehce nasít koukolu. Bdíme či pozorujeme nejlépe duše své prospěch když rozjímáme, přemýšlíme. Rozjímáním mnohý si představuje něco velmi těžkého, kdežto jest to nejjednodušší rozmluva s Pánem Bohem a naší duší, kterou může konati každý třeba neuměl ani slova čísti. Sv. Isidor, dělník na poli, neuměl čísti, ale byl tak rozjímavého ducha, že s pomocí milosti boží, předčil lidské umění a dostoupil nejvyššího stupně modlitby. Jak se rozjímání dělá, budete se tázati? Velice jednoduše: 1. Vzbudíte v sobě přesvědčení, že jste v přítomnosti Boží. »Můj Bože, věřím, že jsi mně přítomen, v duši své, klaním se ti z celé duše své!« Na slovech nezáleží, nýbrž na myšlence. Když říkáme vzletná slova, také se musíme v ně vžít. 2. Vzbuditi lítost nad svými hříchy, které nám zakrývají jas boží tváře. Vaše hříchy skryly tvář boží před Vámi (dí ls. 59 v 2.) Tu lítost vzbudíte nejlépe slovy některého kajítníka z Evangelia. 3. Pros o milost světla, abys poznal, co máš činiti ve svém postavení.

Tyto myšlenky živé jsou jako jehla při šití! Za nimi táhnou se jako zlatá nit: 1. city pravé a vznešené: víry, naděje, lásky, díkůčinění, lítosti. Abyste dobře pochopili, co jest jen upřímný pocit lásky k Bohu, tedy slyšte: jediný pocit dokonalé lásky k Bohu stačí k odpuštění všech hříchů. Jest zlatý řetěz, jenž duši k Bohu víže. »Každý výkon dokonalé lásky získává život věčný.« Zlatá to nit a velká odměna pro duši, jež bdí u záhonku duše své, aby nezasíl nepřítel koukol. 2. Svaté žádosti buditi: a) dokonalou lítost, b) dokonalou lásku, c) milost dobré smrti. V tom se srovnáváme vždy s vůlí boží. 3. Učínme si praktické předsevzetí pro své povolání a provedme ho. To jest to tajné umění bdíti nad duší. Toť jest ta rozmluva s Bohem. Nemůže člověk bez modlitby se uchováti v dokonalosti. Stává-li se, že člověk modlící se klesá, co se stane s nemodlencem? To bylo také všech duší svatých dílem. Proniknutí některou pravdou boží byli svatí chráněni před nasetím kterékoliv koukole. Vizme příklady z bibl. dějin aneb životopisů svatých.

»Jak bych to mohl učiniti, když mne vidí Bůh« pravil Josef Aeg. v době zkoušky prudké a obstál. »Lépe jest mi padnouti bez hříchu v ruce lidské než s hříchem upadnouti v ruce rozhněvaného Boha,« řekla si Susana šlechtetná a neklesla. Toť jest kratičká věta jen, ale jest v ní dlouhé rozjímání, které má rozhodný vliv na skutky člověka. Člověk musí míti takých vzpomínek mnoho, aby často pozdvihoval mysl svou k nebesům. Sv. Teresie při bití hodin říkala sobě; »o hodinu blíž k smrti.« Vzpomínka tato jest celé krátké rozjímání pro život důležité. O hodinu méně kříže o hodinu méně radosti, o hodinu méně času ku polepšení života. O hodinu blíž k Bohu — aneb k peklu. Takové krátké vzpomínky nedají člověku usnout v nedbalosti. Nemůže přijíti nepřítel člověk s koukolí. Podobných vzpomínek jest velmi mnoho a různých, člověk si může vybrat, která se mu lépe hodí a naň působí. Sv. Filip Neri si denně ráno připomínal svou slabost a

náklonnost k zlému, říkal si: Pane drž nad Filipem ruku sic by tě Filip zradil. Toť krátká modlitba — rozjímavá v ní velký obsah: člověče ty jsi slabý a nebudeš-li na sebe pozorný, zahyneš jistě. Spoléháš-li na sebe, neubráníš se, aby nepřítel nenasil koukole. Jest to pohnutlivé představení si světce Filipa Neri, klečícího na kolenou a končící své rozjímání raní povzdechem, v němž jest víra, láska, lítost a naděje s bázní boží. Toť pravá škola lásky k Bohu, cvičba v bázni boží. »Pokrok duše nezáleží mnoho o Bohu mysliti, nýbrž Boha vroucně milovati, a to se získá pevným úmyslem dělati vše pro Boha« říkala sv. Teresie. Tuto bdělost modlitby lze konati všude, vždy a slovy sebe prostšími, a třeba velmi krátkými.

Jest tu různých stfelných modliteb, které nás povzbuzují ku bdění. Sv. Frant. Sal. říkal o člověku, který si osvojil obyčej modliteb stfelných — vzdechy zbožné — že se podobá cestujícimu, který se často posilní douškem vína na cestě.

Naše bdění, modlitba jest jako oheň, který zahání divokou dravou zvěř!

Není každý stejně rozpoložen ku bdělosti nad zahrádkou své duše: jsou osoby, které každá vzpomínka na Boha rozpaluje k lásce a bdělosti duševní, jako malá jiskra stfelný prach zapaluje, jiné jsou váhavé a málo vznětlivé jako syrové dřevo, které podpalujeme. Nicméně musíme bdíti nad sebou, když se chceme uchrániti.

Modlitbou častou, vzpomínkou zbožnou stáváme se jako důvěrní služebníci boží. Služebníci, kteří jsou stále u krále — mnoho u něho zmohou, člověk který modlitbou svou se stal důvěrníkem božím také mnoho zmůže. Častou zbožnou vzpomínkou připamatujeme se na pravou cestu do království božího.

Proto o St. Z. (Přisl. 6, 21.) přikázáno, často vzpomínati na zákon boží a tím se udržovati ve bdění. Fariseové však brali slova Písma sv. doslovně, a zavěsili si nad oči na pokraj pokrývky hlavy přikázání boží, aby je měli »před očima.« Ne tak! Třeba ve skutcích se řídití zásadami zbožnými, jak nám je sv. víra nabízí. »Měj Boha před očima« — to jest skutky své zaříď tak, abys s nimi mohl předstoupiti před Hospodina.

Jak často v životě se přihází, že jediná zbožná průpověď zachránila člověka před brozným skutkem. Snad i vám mnohý podobný příklad bude znám. Vždy jednáme podle některé zásady, buď dobré neb falešné. Proto nepřítel roznívá do našeho srdce falešné zásady koukol — z nichž pak rostou falešné skutky. Když člověk nebdi — sebere leckdes falešnou zásadu průpověď — a pak falešně jedná.

Proto pozor na sebe, abychom nesebrali falešné zásady, z nichž jdou falešní skutkové, toť ta koukol.

2. Druhým prostředkem dokonalého života jest obnovení časté — dobrého úmyslu. Čím výše chce pták vylétnout, tím více křídlaoma třepetá, a tak my musíme často obnovovat úmysl, abychom se udrželi na počaté cestě. »Chceš-li, vytrháme jej« praví

věrní služebníci pánovi. Tak musíme my řici denně Pánu Bohu, chceš-li, abych to či ono zanechal, chci se dle tvé vůle zachovat. Dobrým úmyslem i jednoduchou věc proměňujeme v nebeské zlato. Hřích nemůžeme sice proměnit sebe lepším úmyslem ve skutek dobrý, ale sebe jednodušší věc dobrým úmyslem můžeme proměnit v záslužný skutek: »Buďte že jíte nebo pijete, aneb čokolkoliv jiného činíte, všechno k slávě boží činíte.« (I. Kor. 10. 31.) O mnohou zásluhu se připravujeme, konáme-li dobré skutky a denní práci bez dobrého úmyslu ku cti a slávě boží. Vše ku větší cti a slávě boží říkával sv. Ignác z Loyoly. Jak mnoho duší spí a roste koukol v duši jejich. . .

3. Dalším prostředkem ctnosti jest častější přijímání sv. svátostí. Bez častějšího zalití a okopání žádná bylina velkých prospěchů nekoná! Častější přijímání jest věc velmi neurčitá. Co jednomu se zdá býti velmi mnoho, druhému se zdá býti málo. Rozhodně však za to míti lze, že jednou do roka jest málo pro křesťana, který chce zachovati duši svou cestou poněkud jen bezpečnou. Jednou jíti kolem pole jest jistě málo pro hospodáře. Naši předkové chtěli přijímati každý den a nejen pod podobou chleba, ale i vína, jejich potomci kladou si za obtíž i jen vícekrátě do roka tělo Páně přijímati. Tak se mění časy. Ale Bůh jest nezměnitelný. Tehdy žádali otcové naši mnoho — nyní činí děti jejich málo, ale otec nebeský chce, abychom plnili vůli jeho a ta jest, »buďte svatí«. Svatými budeme, když bude Ježíš s námi. On pak dří, kdo jí mé tělo, ve mně přebývá a já v něm. Právě mladý člověk více a častěji potřebuje očistění svátostného než starší člověk. Však právě mladá léta bývají dobou, v níž se zapomíná na Boha. Zapomenouti na Boha jest tolik jako býti svým největším nepřítelem.

Ať soudíme o sv. přijímání jakkoliv, tolik jest křesťanu jisto, že Pán Ježíš ustanovil tuto svátost pro nás a pro naše posilnění v dobrém, za lék proti hříchu. . . Mnozí se zdržují této svátosti nebo jest jim nepohodlné tělo Páně přijímati, protože nemají pravého pojmu o něm. Pán Ježíš nedívá se tak na naše chyby jako na naši dobrou vůli, kterou přinášíme sebou. Dokonalost jest vlastně přivlastňování si vlastností Páně. Kterak je snáze můžeme si osvojit, než když sám Pán k nám přichází.

Kdo častěji hodně přijímá bude jako strom štípený u potoka. Zanechá hříchu neb modlitby i sv. přijímání. Jedno z obou zvláště. Buď bdíme a nedáme si nasíti koukol, aneb zanecháme bdění a dáme volnost koukolu.

Každý klas na poli nás učí, že časté přijímání nás může uchovat. Klas musí brát denně svou potravu, a kdyby dlouho nebral žádné — víte že usychá. Klasu se podobáme my — svátost oltářní jest chléb s nebe, který nám dává Pán.

Prostředků k ctnosti jest dost, ale uživačích jich je málo. Kdo chce zdraví musí bděti, užívati prostředků i léků. Bděte a modlete se, abyste nepřišli do pokušení přijmouti koukol do srdce. Amen.

Fr. Vaněček.

Neděle pátá po zjevení Páně.

Perla.

»Podobno jest království nebeské člověku kupci, jenž hledal dobrých perel, a když našel jednu perlu drahocennou, odešel prodal všecko, co měl, a koupil ji.« (Mat. 13, 45—46.)

Spasitel seděl jednou v domě uprostřed sboru apoštolův a učil je. V této duchovní řeči uvedl také podobenství o perle. Všimněme si nejprve slovního smyslu podobenství, a potom uvažujme, kterak jest perla obrazem království nebeského.

I. V ý k l a d.

Bohatý obchodník perlami cestuje po cizích zemích a mořích a hledí nakoupiti vzácných perel. Perla byla ve starověku a jest i dnes po diamantu největší vzácností a drahocenností. Cena její záleží především v její kráse, která se různě cení dle barvy, velikosti, světlosti a barvy. Za veliké, úplně kulaté, bezvadné se lesknoucí a průsvitné perly placeny za starých časův a platí se i dnes ceny až neuvěřitelné.

Přírodopysci pokládají perlu za zvláštní chorobné útvary z mušlové látky perlovek. Po staletích pozbývají perly lesku a rozpadávají se úplně, nejsou to tvrdé kameny, nerosty, nýbrž tvary ústrojné, i krása jejich jde cestou všeho pozemského.

Pravé perlovky nacházejí se zvláště v moři perském, indickém a rudém, také u břehův Ameriky a u některých ostrovů Tichého oceánu. Od nejstarších dob prosluly vzácnými perlami ostrovy Bahrejské v zálivu perském, břehy indické a ostrov Cejlon. Ještě dnes provozuje tamnější obyvatelstvo ne bez nebezpečí, ale s velikým zdarem lov perlovek každoročně od června do září. Bohatí kupci cestují v tu dobu do oněch pobřežních míst a skupují na místě ulovené perlovky, které potápěči vynášejí ze dna mořského.

Jediná perla převyšuje mnohdy cenou ohromné jmění. »Perla de pellegrina« v pokladě císaře Karla V. byla roku 1505 koupena za 80 000 dukátů (919.680 K). Jediná perla perského šacha cení se na 2,750.000 K.

Kupec, o němž mluví Spasitel, má na svých cestách štěstí: najde vzácnou perlu, větší a krásnější jiných, úplně pravidelně kulatou, s jasným, jemně bílým, průsvitným leskem. I rybáři vídí, že se jedná o kus velmi cenný, a žádají za ni nezvykle mnoho. Kupec tolik peněz u sebe nemá, ale zajistí si vzácný nález kupní smlouvou s dosavadním majitelem. Potom se vrátí do vlasti a hledí co nejrychleji prodati všecek svůj majetek. Obětuje všecko své jmění, protože ví, že ho jediná perla za vše co nejbohatěji odmění.

Za sehnanou kupní cenu získává konečně perlu. Jako dobrý obchodník našel asi brzo příležitost prodati drahocenný poklad nějakému zámožnému šlechtovi nebo bohatému emirovi a měl z obchodu svého bohatý zisk.

II. V ý z n a m.

Drahocenná perla jest významem království nebeského, království Kristova na zemi, katolické církve. Kdo k církvi náleží pravou věrou, má poklad vzácný, cennější nežli všechny poklady světa. Co prospěje člověku, kdyby měl tisíce, miliony i miliardy? Přijde smrt a vezme mu všechno, a za všechno mu zůstane jenom šest prken, a z těch mu stlukou těsnou komůrku a položí jej do ní, a musí být spokojen v tmavém hrobě a poklady jeho ztraceny na věky. Ale pravá víra nepozbývá smrtí na své ceně, ona na ceně nekonečně získává: věřící křestan dostává za ni v odměnu — život v radostech věčných.

A proto jest pravá víra pokladem největším, a všechno má člověk obětovati, aby ji nabyt, aby ji zachoval.

Proto 9 milionů mučedníků raději vykrvácelo na popravištích, v žalářích a soudnicích pohanské říše římské, nežli by zapřeli víru. Dražší nežli život, nežli krev a muka byla jim víra v Krista ukřižovaného.

Kristina, dcera švédského krále Gustava Adolfa a jeho následnice na trůně, poznala jako královna náboženství katolické a nabytla přesvědčení, že jenom tou věrou může býti spasena. Dva missonáři z T. J., přestrojení za kupce, P. František de Malines a Pavel Casati, vyučili ji v katolickém náboženství. Konečně byly všechny obtíže věroučné překonány, Kristina se rozhodla vrátiti se ke staré církvi. Tu se tázala otců, může-li jí dovoliti papež, aby obrácení své zatajila a jednou za rok směla přijati luterskou večeří Páně. Missonáři nepřivolili, bylo by to pokrytectvím. Kristina prohlásila: »Musím tedy složit korunu.« A složila ji ve shromáždění všech říšských stavů, ačkoliv ji všichni prosili, aby zůstala, vzdala se trůnu a opustila vlast — pro pravou víru. Dvanáct lodí stálo pohotově, aby ji s příslušnými počty dopravily do Německa, ale Kristina se rozhodla, jiným směrem překročiti hranice. Bála se, že by ji láska poddaných v posledním okamžiku násilně zadržela ve vlasti. Strýc její Karel Gustav a potomní král nabízel ji ruku k sňatku, ale byl odkázán. Ještě na hranice poslal král důstojníka a ucházel se o její ruku, ale marně. Královna odestovala přes Dánsko do Bruselu v Belgii. Tam v noci vánoční roku 1654 složila katolické vyznání víry do rukou domínikána P. Guema. Potom se odebrala do Říma, kde bývala potom skoro stále až do své smrti, vydržována papežem. Byla pochována ve chrámě sv. Petra, kde se pohřbívají jenom papežové. Sama si obstarala nápis na hrob: »Bohu nejlepšímu a největšímu žila Kristina 63 let.« Za tolik stojí perla pravé víry.

Budiž i vám víra katolická drahocennou perlou, jak toho zasluhuje. Nesmí ji člověk obracet jako plášť po větru, nesmí ji měniti jako politické nebo jiné smýšlení, musí ji věrně zachovati a dle ní žiti, i když si u světa přivodí posměch a potupu, i když ho víra stojí oběti, i smrt: neboť jen kdo s Kristem trpí a bojuje, bude s Kristem korunován. Amen.

Jos. Ocelet.

Neděle devítník.

Dělníci boží.

„Jděte i vy na vinici mou, a což spravedlivého jest, dám vám.“

(Mat. 20, 4.)

Palestýna, Israelitův země zaslíbená, křesťanů země svatá, je dnes zemí chudou, smutnou. Mnohými válkami za dob minulých těžce byla navštívena a místy proměněna v poušť. Poutník najde tam přecasto holé kopce a vyprahlé pískové pouště, málo zeleně a úrodné půdy, a co ho z dálky vábí, není krása krajiny, nýbrž posvátná touha, užití zemi, jež posvěcena jest pozemským životem Boha-člověka, aby uctil místa, jež skropena krví Spasitelovou. Čuda a smutna jest Palestýna dnes, jest Bohem prokleta a spravedlivě ztrestána, protože zavrhl a jeho vtěleného Syna a jej, vlastního Messiáše a velikého Krále Israele, ukrutně zavraždila na Golgotě.

Nebývalo tak vždy. Po staletí, ba tisíciletí byla Palestýna zemí krásnou, úrodnou, bohatou. Israelitům, kteří vyšli z poroby egyptské, byla od Boha zaslíbena jako země tekoucí mlékem a medem. Byla jí skutečně. Měla bujné louky a pastviny, na nichž se pásala četná stáda skotu, velbloudů, ovců a koz: země, tekoucí mlékem. Na medových květech květin a stromů nalézaly včely hojně, sladké potravu: země, tekoucí medem.

Písmo sv. podává hojně důkazů o bývalém bohatství svaté Země.

Když král Šalomoun dostavěl chrám na hoře Morei v Jerusalemě a slavil jeho posvěcení, obětoval 20.000 volů a 120.000 ovců. Část masa spálena Bohu ke cti na oltáři zápalů, z ostatního upravena obětní hostina pro lid, jenž z celé země se sešel na posvěcení.

I o dávkách, jež od země denně byly odváděny pro kuchyň krále Šalomouna a jeho dvora, podává zprávu Písmo svaté: „Byl pak pokrm Šalomounův na každý den třicet korců bělí a šedesát korců jiné mouky, deset volů tučných a dvacet volů pastevních, a sto skopců, kromě lovu jelenů, srn a bůvolův a ptactva vykrmeného... A měl Šalomoun 40.000 koňů vozniců a 12.000 sluhů.“ A lid těmto dodávkami nebyl utlačován, jak dále vypravuje Písmo svaté: „Juda a Israel byli nesčíslně množstvím, jako pisek mořský, jedouce a pijíce a veselíce se... I bydlil Juda a Israel beze všeho strachu, jedenkaždý pod svým vinným kmenem a pod svým fíkem, od Dan až do Betsabee, po všechny dny Šalomounovy. (III. Král. 4.)

Také ovocem a vínem oplývala Palestýna za starých časů. Když Mojiš za doby putování Israele pouští přišel s lidem k hranicím země kananejské, vyslal tam vyzvědače, aby obhlédli zemi. Shledali ji nad míru úrodnou. Ufízli tam a donesli révu s bronzem, který byl toliký, že ho dva muži musili nésti na sochoru

Také donesli jablka granátová a fíky země. (Num. 12, 24.) Zidovský dějepisec Josefus Flavius vypravuje, že v krajině jezera Genesaretského nejušlechtlejší ovoce, hrozny a fíky zrály po deset měsíců, ostatní ovoce po celý rok. V pravdě zemí mlékem a medem tekoucí byla Palestýna, ještě za času Krista Pána.

I dnes rodí Palestýna výborné víno a mistry jsou krásné vinice. Ale jejich majiteli jsou ponejvíce mohamedáni, jimž prorok Mohamed pít víno zakázal. Nevyrábějí tedy vína, nýbrž suší brozny na hrozinky, vaří z nich sladký syrob anebo je dovážejí v koších na hřbetě oslů a velbloudů do měst, kde je katolické kláštery kupují na mešní víno. Za starých časů byla celá Palestýna jedinou zahradou a vinicí.

A nyní teprv dovedeme náležitě porozumětí podobenství dnešního evangelia. Bohatý majitel vinic vychází pětkrát za den na tržiště u brány městské najímat dělníků na vinici: ráno o hodině 6., dopoledne o 9., v poledne o 12., odpoledne o 3. a konečně i o 5. před večerem. Bylo to as v čas vinobraní a to bývá ve vinicích nejvíce práce. Platí jim 1 denar = 1 K denně, taková byla denní mzda za onoho času a je namnoze i dnes. — O stravu se dělník musí postarat sám. Východní dělník jest však velmi skromný: tři malé ječné chleby a několik oliv stačí mu k obědu. Hospodář byl dobrý člověk: platil obvyklý denár těm, kteří pracovali od rána, ale i ostatním, ba i těm, kteří pracovali jenom jednu hodinu.

Tímto podobenstvím znázornil sám Spasitel dobrotu hospodáře nebeského. Ať vznešený, ať nízký, ať bohatý, ať chudý, před Bohem jsme všichni rovni, jsme dělníky na jeho vinici a máme pracovat i o velikém díle slávy boží a vlastní spáse. Mnozí slouží Bohu věrně po celý život, mnozí se obracejí až v pozdějších letech, leckteří až teprv na lůžku smrtelném, a přece jest Bůh tak milostivý, že dává všem odměnu věčnou v nebesích. Ale to nemá činiti lidi lehkomyšlnými a opovážlivými, aby sobě mysleli a mluvili, jak často slychati: »Mladý člověk má užiti světa, ve stáří je na pokání času dost, vždyť Bůh je milosrdný!« Spasitel ovšem i na kříži přijal na milost pravého lotra a ještě pro Velký pátek slíbil ráj: to je však také jediný mezi miliony židů, o němž vypravuje evangelium. U mnohých, kteří žili lehkomyšlně, přišla smrt znenadání a bylo u nich pozdě na věky.

Služte Bohu věrně, ať staří, ať mladí, aby vás smrt zastala vždycky připraveny, kdyby přišla i náhle, aby Pán, v kteroukoli hodinu přijde, vám mohl říci: »Dobře, služebníče dobrý a věrný: že jsi nad málem byl věrný, nad mnohem tebe ustanovím: vejdiž v radost pána svého.« (Mat. 25, 21.) Amen.

J. Ocetek.

Neděle devítník.

Řeší se sociální otázka.

»najal dělníky na vinici svou.«

(Math. 20, 1.)

V dnešním podobenství Pána Ježíše máme obraz lidské společnosti. A mohu směle říci: nynější společnosti lidské. Mnoho bylo povoláno na vinici, a když přišel čas odměny, vznikla mezi dělníky nespokojenost. Některým se zdálo, že jsou za svou práci málo placeni, a že zase druhí příliš mnoho dostali za své přičinění. Ba měli nespokojenci i svého řečníka, tlumočníka, jenž za ostatní mluvil a požadavky své strany slovy vyjadřoval. Ke konci však poznali všichni, že se mýlili ve svém názoru, a že nebylo spravedlivějšího hospodáře, nežli byl ten, jenž je na vinici povolal. —

Lidé mají rozličná povolání. Jeden pracuje tělesně, druhý zase duchem. A zde opět rozdíl: u někoho zdá se býti postavení skvělé, u jiného bídné a namáhavé.*)

I vzrůstá se mezi lidmi nespokojenost.***) Tuto nespokojenost tlumočí rozmanití řečníci po schůzích a redaktoři v novinách. Ba zdá se, jakoby nespokojenost měla propuknouti v bouři naproti stavům lépe postaveným a zároveň naproti náboženství nebeského hospodáře, jenž sice dopouští rozdíl mezi lidmi na tomto světě, ale slibuje každému bez rozdílu stavu a povolání na věčnosti po jednom penízi, t. j. po jedné odměně. Nespokojenost tato jest někdy nesprávná, ač (nechci říci, že) časem při jistých okolnostech se jí nemůžeme diviti. Přihlédneme k podobenství!

*) Především tedy dlužno vycházeti od nezměnitelného řádu lidem daného, že nelze v lidské společnosti zjednatí naprostou rovnost mezi nejnížším a nejvyšším, mezi chudým a bohatým. Socialisté se tím sice obírají, ale marně bojují proti přirozenému řádu. Neb mezi lidmi jsou již od přirozenosti největší a nejčtenější rozdíly. Rozdílny jsou vlohy, obratnost, zdraví a síly, na tomto rozdílu nerozlučně závisí však rozdíl postavení a majetku, A to jest účelu jednotlivců i společnosti zcela přirozeno. Společenský život má potřebu rozličných sil a různých výkonů, k nimž bývají lidé právě pobádáni různým postavením jednotlivců. (Encykl. »Rerum novarum« z 15. května 1891.)

**) Touha po novotách, která již dlouho národy zmítá, nezbytně musila přejíti též v obor státního hospodářství, když před tím již zhoubné své účinky na politickém poli rozvinula. Poměry mnohé způsobily, že boj sociální propukl. Průmysl novými pomůckami se zdokonalil a nový způsob výroby zmohutněl, vzájemné poměry pánů a dělníků se změnily, bohatství nahromadilo se v rukou nepatrného počtu, kdežto většina schudla, při tom rostlo sebevědomí dělníků a vědomí síly i přesvědčení, že potřebí jest organizace; mravnost mimo to byla pokažena. Oč se však v boji tom jedná, vysvítá z teskného očekávání budoucnosti. Táž otázka zaměstnává učence, sjezdy znalců, shromáždění lidu, zákonodárné sbory i rady knížat, takže není věru ctácky, která by více zaměstnávala lidské zájmy, než otázka sociální. (Encyklika: »Rerum novarum« z 15. května 1891.)

P o j e d n á n í.

a) Kdyby hospodář nenajal jiných dělníků nežli ty, kteří přišli hned ráno, ani by jim nenapadlo, aby reptali. Plat byl smluven, a byl to plat spravedlivý. Dostali, co bylo jejich. Byli druhdy za ten plat slušně živi*), proč by tomu nemělo tak býti i nyní? A tak tomu i v naší společnosti. Kdo pracuje, zajisté dobrovolně přijal práci, žádný ho nenutil. Věděl také, jaká ho čeká odměna. Byl také původně spokojeným, a když šetřil, slušně mohl býti živ ze své mzdy. Proč není tomu tak nyní? Snadná odpověď! Lidé jsou živi nad svůj stav, chtějí žít jako jiní, jímž to prostředky dovolují, a proto právě jímá je závist a nespokojenost, že jim výdělek nestačí. A doufám, že by takoví lidé byli nespokojeni, kdyby i dvakrát i třikrát tolik měli, co nyní, poněvadž to vše by padlo jejich marnotratnosti za obět. Kdyby mnohdy člověk lépe postavený tak utrácel a tak lehkomyšlně hospodařil, jako hospodaří ten, jenž naříká, věru ještě bídneji by v tom byl, nežli ten, jenž mu nyní závidí.

b) Stěžovali si ti, kteří od rána pracovali, že snášeli břířmš dne i horka, kdežto poslední prý pracovali jen hodinu. Tedy práce by byla rozdílná, do očí bijící, a proto prý také mzda byla nespravedlivá. Domařovali se první, že byli záslužnější, a že poslední se k nim nemohli ani rovnati. Ale to byl klam! Stejnou práci odvésti musili hospodáři první i poslední. Pracovali li první celý den, byli tím sami vinni, proč si nepospíšili? A pracovali-li poslední jenom hodinu, bylo patrné, že se přičinili. Práce a práce jest rozdílná.

Dívá se dělník na toho, jenž pracuje duchem, úkosem. Proč? Ten člověk musil mnohými školami projíti, a mnoho peněz stál, nežli došel k svému postavení. Dělník si již dávno vydělával chleba, když tento ještě dlouho musil býti podporován od rodičů,

*) Pracovati tolik jest, jako napnouti síly, abychom si získali prostředky k živobytí a na jiné potřeby vezdejšího života. Proto praví Písmo svaté: »V potu tváří své jísti budeš chleba« (1. Mojš. 3, 19). Podle toho můžeme pozorovati, že má práce lidská dvě podstatné známky: jest totiž osobní, protože síla výkoná jest vlastností osobní a proto jen té osobě náleží, která ji koná a k jejímuž prospěchu slouží; jest však také nezbytná, protože jest člověku potřebí jejího ovoce k živobytí, avšak zachovati život jest písnou povinností přirozenou. Proto máme-li práci na zřeteli, pokud jest výkonem osobním, není o tom pochyby, že jest to výhradným právem dělníka, smluviti podle libosti mzdu nižší, nebo dělník koná dobrovolně práce, a proto na svobodné vůli jeho záleží, chce-li se spokojiti se mzdou skrovnější nebo docela žádnou. Avšak jinak třeba souditi, spojíme-li s osobním tímto vztahem též nezbytnost práce, vlastnost, kterou nelze ve skutečnosti od práce oddělit. Neboť zachovati život jest skutečně povinností nejsvětější každého jednotlivce, zanedbati ji jest zločinem. Z této povinnosti však vzniká nezbytné právo, zaopatřiti si potřeby k živobytí; tuto možnost neskytá však nuznému nic jiného, leč mzda za práci rukou jeho. Budiž tedy, že se zaměstnavatel a dělník svobodně, jak se jim líbí, shodnou o mzdě, přece tu zbývá jakési právo přirozené, která jest vyšší a starší, než svobodná vůle smlouvajících, totiž že nesmí mzda býti menší, než jí má zdatný a skrovný dělník k živobytí zapotřebí. (Encyklika: »Rerum novarum« z 15. května r. 1890.)

aby dostudoval. A co tu duševního namáhání, co nebezpečí, že oběti budou marné! Jest pak práce duševní tak snadná? Někdo, kdyby proseděl ve školách sebe déle, nikam to nepřivede, nehodí se k tomu. Napsal Komenský: »Ne každému dřevu dáno býti fládreml.« Jako někdo, kdyby se što let feneslu učil, nenačl se ničemu, tak i zde! V lidech jest rozdíl, a rozdíl zůstane. I v dělníku jest rozdíl. Jsou dělníci přičinliví, obratní, a jsou zase dělníci leniví a neobratní. A mají potom míti stejnou výhodu?

Také mnohá práce zdá se býti někdy malá, nepatrná, ale není tomu tak. Ku př. vyučování! Trvá prý jen tolik a tolik hodin! Ale vzpomeň, co to trvalo hodin, nežli ten člověk byl schopen úřad svůj zastávati. A pak! Ke každé hodině vyučovací musí se konati příprava. Nebylo by ani možno, aby kdo bez přípravy tento úřad zastával. Tak jest tomu s mnohým zaměstnáním.

Mezi lidmi ostatně bude rozdíl vždy. I kdyby došlo k tak zvanému sociálnímu státu, byl by zde někdo, kdo by poslouchal, a někdo, kdo by poroučel. Věru zdá se mi, že by nynější sociální vůdcové chtěli býti pány, a lid by zůstal podroben jako dříve. Jen páni by se změnili, rozdíl však by zůstal.

c) V podobenství výhoda prvních naproti posledním byla jenom zdánlivá. Kdyby nebylo popuzovačů, řečníků, žádný by si toho rozdílu ani nevšímal.

Za dnů našich šťve se všude proti knězi, a když to čte člověk nezkušený, domnívá se, že Bůh ví jak krásné a pohodlné postavení má ten kněz. A zatím již i z Německa na to se poukazuje, jak v Rakousku má se kněz hůře nežli písař, ba hůře nežli dělník, zejména když ochuraví. Ústavy bohoslovné jsou prázdné. Táží se, proč tudíž jinoši nevstupují do seminářů, má-li skutečně kněz hotový ráj na zemi? Kdo z vás, milí přátelé, by s radostí vstoupil do semináře? K tomu přidejme to šťvaní proti duchovnímu stavu, veřejné útoky a hrubé jednání, jemuž žádný jiný stav není tak vystaven.

A věru, kdybys pátral, našel bys mnoho ještě jiných povolání, kde závidíš, nevěda, co činíš. Mnohem lépe máš se ve svém povolání, nežli ten, u něhož hledáš pohodlné živobytí. Má-li kdo větší příjmy, má také větší výdaje, musí každé sáhnutí drazé platiti, na vše možné přispívati atd., kdežto ty o takových výdajích nemáš ani pojmu!

d) Pravil jsem, že nebýti popuzovačů, nebylo by reptání. Řečník, je-li od strany povolán, musí již něco říci, aby se straně zalichotil. A totéž i redaktor. Než jaká tu často leš! Ten řečník a redaktor má se při své »práci« daleko lépe, nežli ten, proti němuž šťve. Stvátí vynáší, a když jest skutečně zle, pak se schová. Vůdcové nespokojenců kupují si vily, jezdí v kočáře, a mají se lépe nežli biskup.

Nesmíme tedy vše považovati za evangelium, co se ve veřejném životě mluví a čte. Pamatujme si, že před Bohem jsme si

všichni rovni. Jen ve sv. náboženství*) rozřešiti možno dokonale sociální otázku.

Jednou vše zde ostane, i náš úřad, naše povolání. K Bohu půjde pouze naše duše. Dej, Bože, aby dostala slíbený peníz, věčnou blaženost! Amen.

Boh. Tomíček.

Neděle první po devítníku (Sexagesima).

Ovoce svaté víry.**)

... a jiné padlo v zemi dobrou. Luk. 8, 8.

Poutník, jenž poprvé stanul před velechrámem sv. Petra v Římě, popisuje takto úchvatný dojem své duše: »Na mírném vyvýšení trůní první chrám světa, označující hrob sv. Petra, knižete apoštolů. Po pravici rozložen je Vatikán, a oko mimoděk hledá okna, za nimiž jest pracovna sv. Otce, nástupce sv. Petra. Dole pak prostřed náměstí nepřekonatelně poutá jednoduchý pomník — a přece pomník snad na světě nejúchvatnější. Holý kamený jehlan štíhle pne svůj vrchol k obloze, s jedinou ozdobou, s prostým křížem na vrcholu. A na úpatí jehlanu zase prostý nápis — prostý, ale jako ten jehlan do oblohy, tak ostře do duše pronikající: »Kristus vítězí, Kristus kraluje, Kristus vládne.« Je to jako sebevědomý pozdrav křesťanského Říma poutníkovi -- jak odměnou za námahy, putování poskytnutá útěcha: »Jako není nad Krista vítěze, krále, vladaře — tak mocným a šťastným jest i Jeho učeník.«

Nejmilejší, tato vzpomínka jest jako umělecky vypracovaná část svatého Evangelia právě přečtená. »A jiné padlo v zemi dobrou, a když vzešlo přineslo užitek stonásobný...« Zrni pak je slovo Boží... Které padlo v dobrou zemi, to jsou, kteří slovo slyšené chovají v srdci dobrém a upřímném, a přinášejí užitek v trpělivosti. Slovu Božímu jsme povinni svatou vírou. A tak praví dnešní část svatého evangelia totéž, co slavný sloup v Římě se svým křížem a a nápisem; neboť napsal svatý Pavel: To je ví-

*) Jediné náboženský cit může zákonům plnou působnost zabezpečiti; evangelium jest jediný zákonník, v němž jsou obsaženy vedle pravidel pravé spravedlnosti zároveň i zákony vzájemné lásky, která musí spojití všechny lidi, jako dítky téhož otce, jako údy téže rodiny. Náboženství učí tedy za-městnavatele, aby si v dělníku vážil lidské důstojnosti a s ním podle práva a spravedlnosti jednal. Naopak zase vštěpuje ve svědomí dělníkuvo cit po-vinnosti a věrnosti; náboženství činí jej člověkem ctnostným a počestným. Jen proto jest společnost lidská až v základech svých otřesena, protože byly zásady náboženské zanedbány a odstraněny. Jediným prostředkem, jak možno společnost trvale v základech upevniti a jí mír, pořádek a štěstí za-bezpečiti, záleží v tom, aby zásady náboženské byly opět všem na paměť uvedeny a nabyly všeobecné platnosti. Avšak právě úkolem církve jest tyto zásady a nauky po celém světě hlásati, proto tedy i církvi především náleží dalekosáhlý a užitečný vliv na řešení otázky sociální. (Breve císaři něme-ckému ze 14. března 1890.) Pozn. red.

**) Cf. Kirche u. Volksleben v. Ad. Bertram.

těžství, přemáhající svět, víra naše. Tot stonásobný užitek svaté víry, že věřící vítězí nad světem a životem, jako Kristus vítězí, vládne a kraluje nade všemi.

Jen jedna otázka se ozývá v duši při dosavadních myšlenkách naší úvahy: Zda opravdu dosud Kristus je vítězem, zda svatá víra naše dosud je silným zrnkem se stonásobným užitekem. Budeme dnes uvažovati odpověď na tuto tázavou myšlenku, by srdce naše též byla vždy úrodnou půdou pro stonásobný užitek víry, by nebyla trním ani skálou, zabraňující rozvinutí životního štěstí.

1. Není horší hany pro rozumem ozdobeného člověka, není ani většího neštěstí pro něho nad život bez cíle důstojného takové bytosti. Šťastný poutník na pravé cestě, šťasten jen člověk, jenž je na pravé cestě ku věčnému cíli. Avšak — kdo nám jasně ukáže pravou cestu ku pravému štěstí? Kdo nám dá bezpečnou jistotu, že naše cesta je pravá cesta? Kdo nám dá sílu, bychom touto jistotou dokonale proniknutí kráčeli pravou cestou, bychom zůstali vítězi nade všemi pochybnostmi, nade všemi lákadly nepravých cest?

Rozum i svědomí nám praví, že není možno, by po smrti schránky tělesné opravdu byl konec všemu, tak že by nastalo ono pověstné »nic« po smrti. Jenom stačí málo pozorovati světa běh, bychom poznali, že přede hrou je život na zemi. Svědomí a rozum blásají, že po smrti těla musí nastati nový život, kde před Nejvyšší Spravedlností třeba vydati počet a přijati spravedlivou odměnu, jež obyčejně je na zemi neviditelná. To cíl života, k němu směřuje lodička našeho žití.

K tomu cíli jako sama od sebe směřuje veškerá bytost lidská. Co jest onen neukojitelný hlad po dokonalém štěstí, jež ani v největším štěstí země neutuchá? Co jest ona tužba srdce po dokonalém klidu a pokoji? — To jest hlas rozumu a svědomí, že třeba jinde než u země hledati cestu k cíli, jenž ukojí veškeren hlad lidské bytosti. Kdo že nám ukáže tuto cestu?

Jen svatá víra Kristova, jen Pán Ježíš. Neboť jen On mohl o sobě říci: »Já jsem cesta, pravda, život« — to jest: U mne jest pravda, jež bezpečnou je cestou ku pravému životu. Jest Kristus Pán pravda jediná, již člověk potřebuje ku pravému štěstí? Od trůnu Nejvyšší moudrosti přinesl Kristus pravdy o životě pozemském i posmrtném. Pověděl, že nejsme ani psanci ani otroky na zemi, ale dítkami jednoho Nejvyššího Otce na nebi, k němuž jde cesta životem. Ukázal tuto cestu jasně, podal svaté svátosti jako léky od úrazů cesty.

A vše to tak podal bezpečně, že nelze pochybovati, že každá pochybnost dá se lehce odstraniti při dobré vůli. Pro tuto jistotu již na pozemské své pouti konal Spasitel zázrak na zázrak, by ukázal, že Bůh zasahuje do dějin lidstva osobností a slovem Kristovým, že Všemohoucí jest Bůh, jenž hlásá nové pravdy. Na každou výmluvu nevěry odpovídal: Nevěříte-li slovům, věřte mým skutkům (Jan 10, 38 etc). Ba více ještě: vlastní krví potvrdil své poslání. A svědci jeho života, posluchači jeho slov, svědci jeho

zázraků i smrti jeho vydali svědectví Pánu našemu, že opravdu On je cesta, pravda nového, šťastného života.

Tak, nejmilejší, máme nezvratné důkazy, že směle se můžeme svědění pravdě a cestě, kterou Pán Ježíš ukázal. Tato jistota, tato bezpečně zaručená pravda svaté víry katolické jest poklad neocenitelný, zvláště pro naši rozervanou dobu, kdy vše se bouří, v době kdy zavládla naprostá nejistota a bezradnost v nejdůležitějších otázkách života.

2. Nejmilejší, jen dosti krátký pohled do dějin katolické víry, bychom poznali jakým vzácným ovocem svaté víry je tato jistota v nejdůležitějších otázkách životních.

Přišli ke Kristu učenci, svým duchem hlubokým zkoumali pravdy svaté víry, jež uložil Syn Boží ve svaté církvi katolické. Přichází učenec a shledal, že nejvznešenější výsledky přesného a úměrného myšlení se shodují s pravdou Kristovy víry. A kde jejich rozum již hleděl do neproniknutelné temnoty záhad, tam rozžal Kristus jasné světlo. Nadšení díkem srdečným a obdivem, volali se svatým Pavlem: »O, hlubino bohaté moudrosti a poznání!« (Řím 11, 33). Víra svatá dala bezpečnou jistotu jejich životu a jasné světlo jejich rozumu.

Víme o slaveném současném učenci Virchowu, že veřejně před shromážděnými řekl: »Odkud je život? Nevíme, ani se nedovíme, leč bychom se obrátili k bibli o pomoc.« Víme o slavném Newtonovi, že při jméně »Bůh« vždy obnažil hlavu. Víme, že 99 procent slavných přírodopisců bylo věřících křesťanů. A číte životopis všech učených, kteří se vrátili do náruče svaté matky církve, a poznáte, že za největší štěstí považují tuto bezpečnou jistotu, kterou jim dala svatá víra Kristova. Uslyšíte, že tato jistota byla jim nejmocnější pobutkou, pro kterou se přiklonili ku svaté víře Kristově. — Ano víra naše to jest vítězství, jež přemáhá svět s jeho pochybnostmi, s jeho kolísavou a mučivou nejistotou.

Přišli ku Kristu po staletí hříšníci s dusivým břemenem svých poblouzení, úpice pod kletbou viny. U nohou Ježíšových našli pokoj své duši, našli jistotu odpuštění. Jako na bílých cestách Svaté Země ozývala se hojivá slova Mistra: »Jdi v pokoji, víra tvá tě uzdravila« (Luk. 7, 50), tak vždy svatá víra Kristova zahojila rány duše rozjitřené a stížené kletbou — otevřela zbloudilému dítěti otcovskou náruč.

Obraceli se ku Kristu Spasiteli umírající ve své poslední a nejtěžší bídě. Děsivá hrůza smrti halila temnotou jejich duši, zrak přestrašeně vzhlížel ku bráně věčnosti. Svědomí připomínalo vinu a soud, před branami věčnosti. Věřící duše s důvěrou vzhlídlá ke Kristu. Kající svatá zpověď — a čeho tisíc lidí nedovedlo, to dovedla tato svatá chvíle, v níž člověk okusil ovoce svaté víry Kristovy: »Ještě dnes budeš se mnou v ráji« — ohlas těch slov Spasitelových odňal všecku hrůzu smrti.

3. Hle, nejmilejší, to jest vítězství, jež přemáhá svět — víra naše. To je vítězství nad kolísavou a mučivou nejistotou; to je vítězství nad mukami obtíženého svědomí; to jest vítězství nad

ostnem smrti. Jaké to ovoce! Kdyby člověk na světě všechno šťastí země mohl zváti svým, není šťastným, nemá-li pomoci v nejistotě, nemá-li jistoty o očistění svědomí, nemá-li léku proti hrůzám smrti.

Pracoval k poslední hodině A. Humboldt, z nejslavnějších učenců světa. Vše měl za života, po čem lidská srdce tolik prahnou: Měl bohatství, měl neobyčejné vzdělání, měl slávu po všem světě. Dejte dobrý pozor, jak mluví tento muž v posledních hodinách života: »Lidský život je největší nesmysl! Kdybychom aspoň věděli, proč jsme na světě! Nejšťastnějším ještě je člověk, jenž narodil se blbcem!« Ach, nejmilejší, všechno to uvažte: Všecko měl tento muž, mnoho měl závistníků svého štěstí — a přece tak mluví.

O, ano, všechno měl. Než jedno neměl — neměl svaté víry Kristovy, proto neokusil jejího ovoce. Tímto nedostatkem zatrpkl, zhořklo a zprotivilo se jeho duši všechno lákavé ovoce světa. A tak se děje vždy, takovému osudu se nevyhne nikdo, jenž chce žít bez víry Kristovy, domnívaje se, že Kristus není již vítězem, ani králem, ani vládařem.

Ó ano — Kristus vítězí, Kristus kraluje svou svatou vírou. Ještě dnes je v plné platnosti nadšený výkřik sv. Pavla: »Je-li Bůh s námi, kdož proti nám?« (Řím. 8, 31). Nejmilejší, na to pamatujte, to si znovu a znovu opakujte, když ohrožuje svět vaši víru katolickou. Ovoce svaté víry Kristovy učiní vás vítězi nade vším: nad každou pochybností, nad trýzní duše, nad bolestmi těla, nad hříchem a pokušením, nad smrtí. Ovoce svaté víry Kristovy nahradí vám všechny nejbolestnější ztráty. Avšak — nic vám nenahradí svatou víru Kristovu. Nic na světě. Neboť jest jenom jeden Bůh, jedna víra pravá. A kdo Boha odmítne — ach, ubohý! Kam se poděje? Všecka síla jednou oslábne, krása uvadne, sladkosti zhořknou . . . a je po štěstí. Jenom Bůh je bez konce a bez oslablosti, bez uvadnutí a bez hořkosti.

Proto, nejmilejší, naše dnešní poslední slovo ať je vždy na prvním místě v srdci našem: »Kristus ať svojí vírou bydlí v duši mé« (Ef. 3, 17). Neboť, kde Kristus Pán, tam štěstí. Amen.

P. Em. Soukup, Ord. Praed.

Neděle první po devátníku.

(Látka pro přípravu homiletickou.)

Podobenství o rozséváči.

Kristus Pán, konaje svůj úřad učitelský, užívá zhusta podobenství. Následuje tu zvyk obyvatelů na východě. V biblické dějeppravě na konci článku 28. Nového Zákona se podotýká, že se tím u Krista naplnilo proroctví, kteréž dí: »Otevru v podobnostech ústa svá a mluvit budu, což skryto bylo od ustanovení světa.« Užívaje tedy podobenství, dokazuje Ježíš, že jest skutečně slíbený Vykupitel; srovnej Veliký katechismus otázku 121. Naše biblická dějprava vypravuje první podobenství o rozséváči

v článku 28. Nového Zákona. O tom chceme dnes šířeji pojednati. Pojednání tohoto lze proto použiti jak při katechesi, tak i při kázání (na neděli první po devětníku).

P o j e d n á n í.

1. Pojem podobenství evangelního. Knecht ve svém komentáři vyměřuje (str. 487.) podobenství takto: Podobenství jest vypravování (skutečné nebo možné) události z přírodního nebo lidského života, kterým se znázorňuje vyšší pravda (mravní nebo náboženská). P. Leopold Fonck S. J. (*Die Parabeln des Herrn im Evangelium*) str. 13 počítá 4 díly k pojmu podobenství:

- a) jakási samostatnost řeči,
- b) vyšší, nadpřirozená pravda,
- c) obrazné zahalení této pravdy,
- d) obraz a pravda se proti sobě staví.

Z těchto čtyř částí sestavuje výměr podobenství na str. 15.: Evangelické podobenství jest znázornění nadpřirozené pravdy tím, že se jí naproti staví obraz v samostatné řeči.

Způsob takto vyučovati předpokládá, jak Sušil ve svém výkladu k sv. Matouši str. 173. dí, že věci světa vidomého jsou obrazem a zrcadlem věcí nevidomých, že říše přírody a milosti co nejúžeji spolu spojeny jsou.

2. Okolnosti podobenství o rozséváči. a) Okolnosti času. Zcela určitě se nedá čas zjistiti, podle Foncka nejlépe jest poukázati toto podobenství do druhého roku veřejného vyučování Páně a to před velikonoční svátky.

b) Okolnosti místa. Jak sama biblická dějprava dí, přednesl Kristus toto podobenství v lodičce na jezeře tiberiánském. Tato krajina je jedna z nejkrásnějších i za dnešních dnů v Palestině, zvláště v březnu a dubnu, jak praví Fonck, který několik let v Palestině ztrávil. Když tak Kristus na krásné nivy v té krajině patřil, použil tohoto podobenství.

3. Rozséváč. Rozséváč jest Bůh sám. Od něho pochází všeliké símě pravdy a ctnosti. Ten vysílá čas od času lidi, kteří rozsívají ve jménu jeho símě svaté pravdy. Tak už ve Starém Zákoně vysílal proroky; pak vyslal svého Syna jednorozepého. I můžeme také říci, že tento Syn jest rozséváč, neboť všichni jiní řádní rozséváči před ním i po něm byli vysláni od něho. Po něm jsou to zvláště apoštolé a jejich nástupcové, k nimž řekl: Učte všechny národy! (Srovnej veliký katechismus ot. 8—11.) Jako majitel pole nenechá každého sítí, musí býti také rozséváč pravdy boží řádně k tomu vyslán: Jak může kdy hlásati, nejsa k tomu povolán?

Proto také v církvi sv. jedině duchovní vrchnosti tato činnost jest výlučně dána. (Fonck str. 93.) Než i každý křesťan, zvláště v rodině otec a matka, mají rozsévati símě křesťanské pravdy a ctnosti (Frencl).

4. Símě. I símě jest slovo boží, »slovo království« (Mt. 13. 19.), totiž radostná zpráva o království, kterou Kristus přinesl. Jaké to

království, o tom nás poučuje katechismus při druhé prosbě modlitby Páně, otázka 291. Již tento výklad, který Kristus podává, nám vysvětluje smysl celého podobenství. Ze spojení, v jakém se toto podobenství u všech tří synoptických evangelistů nalézá, vychází na jevo, že se nevěra lidu israelského oproti radostné zprávě svého Spasitele vždy zjevněji a příkřeji ukazovala. Toto odpadlictví lidu a jeho vůdců od Krista mohlo býti i dobře smýšlejícím kamenem úrazu, zvláště když i oni měli světské a pozemské očekávání o messiánském království.

Tak chce Kristus učedníky své v tomto podobenství dvojí pravdě přiučiti: předně poukazuje je volbou obrazu na to, že jeho království nejzeví se najednou s mocí a slávou: slovo království podobát se spíše semeni, které malé a nepatrné zemi se svěřuje, aby se pomalu a znenáhla vyvíjelo a v dobré půdě mnoho užitku přineslo.

Ale hlavní váhu klade zde Kristus na druhou pravdu, ukazujet, odkud pochází odpor proti slovu v království a částečná neplodnost tohoto dobrého semena. Má při tom nejdříve na mysli sebe, své dílo a jeho výsledky: jeho poselství o božím království vede se v Israeli tak, jako semeni na poli. V podobném osudu a částečné neplodnosti a plodnosti obou záleží tertium comparationis v tomto podobenství.

Výkladem příčin nevěry v Israeli odstraňuje kámen úrazu, který by z toho učedníci vzíti mohli, a na druhé straně znázorňuje velice důmyslně a poučlivě tajemný vývoj království božího, zároveň pak každého jednotlivce vážně napomíná, aby sama sebe zkoušel a těmto překážkám se vyhýbal.

Tak nás také Kristus poučuje, že jest řádná cesta, kterou se království boží rozšiřuje, hlásání slova božího. K Řím. 10. 14. 17. Kristus mluví v tomto podobenství o poslouchání slova božího a naznačuje tak obyčejnou cestu, kterou se jeho království mezi lidmi rozšiřuje. Příklad, který sám v hlásání slova božího dal, má býti Bohem daným pravidlem pro všechny časy a pro všechny národy (Fonck).

5. První překážka. První překážka, proč část semene užitku nepřinesla, byla tvrdá, pošlapaná cesta. První třída posluchačů jeho slova jsou »lidé, kteří slovo boží slyší, ale nerozumějí mu« (Mt. 13. 19.) Ale sami jsou vinni, že mu nerozumějí, slyší slovo boží, ale nepřičiňují se, by je přijali a dle něho se spravovali. I učedníci neporozuměli podobenství, ale měli dobrou vůli a prosili Mistra o výklad. Naproti tomu byla u mnohých z nevěřícího lidu lhostejnost a tvrdost srdce oproti učení svého Spasitele první příčinou jejich nevěry. Srdce jejich podobalo se tvrdé, pošlapané cestě, na níž na povrchu sítě ležeti zůstává.

Kde tvrdost srdce sítě slova božího nenechá zakořeniti, zlým nepřitelem brzy se odejmá: přichází ďábel a vynímá slovo ze srdce jejich. Má při tom lehkou práci, již vyhlíží, jako ptáci se na rozsévače při jeho práci dívají, a již jest při práci, aby vzpomínku na slyšené slovo a přemýšlení o něm zapudil a tak

slovo odňal, aby »nevěřili a spasení nebyli,« neboť proto hlásal Kristus poselství své, aby všichni vírou připojili se k jeho království a v něm věčné blaženosti došli. (Fonck, viz též Sušil Mat. 177.)

6. Druhá překážka — skála. Druhá část lidí lepší povahu projevuje. Jak cesta ukazuje na tvrdé srdce, tak skalnatá půda, prstí poněkud pokrytá, ukazuje na povrchní lidi, kteří pro okamžité dojmy a city přístupni jsou, ale nemají pevného základu. I tato povrchnost jest zaviněná, jest to zaviněný nedostatek mravní vážnosti a ochotnosti k malým neb i velkým obětem, které evangelium od nás nutně žádá. Právě pokušení, zkouška má ukázati, zdali víra z okamžitého dojmu nebo z rozhodné vůle vyplývá. Při odporu a boji zlého proti věci boží nemohlo pokušení a pronásledování dlouho na sebe čekati, zvláště za dob Kristových. Tu se ukázalo, že mnozí, kteří se k velikému Mistru a divotvorci hrnuli, náleželi k této druhé třídě lidí nestálých, kteří od trpícího a pronásledovaného Spasitele odpadli. (Fonck).

7. Třetí překážka: trní. Třetí překážka nechá símě sice zakořeniti a růsti, ale nepřipouští, aby přineslo užitek: trní je udusí. U třetí třídy lidí činí slovo boží neplodným žádostivostí a vášně srdce, pečování, zboží a rozkoše života. Vášně působí sice v každém srdci, ale může je člověk pomocí milosti boží učiniti neškodnými. Jeho vina jest, když je nechá tak vyrůst, že se téměř jako nepřemožitelný nepřítel slovu božímu na odpor staví. Přistoupí-li k tomu ze zevnějšího světa starosti světské, pečování a zboží a rozkoše tohoto života k užívání povzbuzují, velmi brzy na napomínání Páně zapomíná. Zevnější svět rozmanitými potřebami pozemského života člověka starostmi trápí, bázní lidskou, malomyslností, nespokojeností mu v konání jeho povinností překáží a brání, na druhé straně pak bohatství a nadbytek k mámvým rozkošem vybízí a všem vášním volnou cestu připravuje.

Když srovnáváme tyto tři třídy lidí, sbledáváme u prvních jakožto překážku lhostejnost a lenost, u druhých povrchnost a zbabělost, u třetích starosti světské a smyslnost. U všech tří jest to však vina jejich vlastní vůle, která zbavuje slovo boží plodnosti. Můžeme také skutečně všechny příčiny nevěry od Krista až na naše časy snadno z těchto překážek vysvětliti. Tak ukázal Kristus příčiny nevěry tak mnohých lidí a podmínky, od nichž vývoj jeho království závisí. Žádal od každého jednotlivce srdce dobré, ochotné k obětem a smyslnosti nepoddané. Poučení a napomenutí může tak každý z tohoto podobenství čerpati. (Fonck).

Přemáhejme lhostejnost a lenost (hlavní hřích otázka 786.) horlivostí v dobrém (otázka 824.), povrchnost a zbabělost statečností (hlavní ctnost otázka 815.), smyslnost zvláště mírností (hlavní ctnost otázka 816.)

Tytéž překážky, které se slovu božímu v cestu staví, odporují také působnosti milosti boží. Milostí má království boží do srdce každého vždy více vcházeti a výsledků dojíti, leč vůle člověka musí s milostí boží také spolupůsobiti a překážky v cestu

se stavící odstraniti. Teprve tímto spolupůsobením stává se člověk plodným členem království božího. (Fonck).

8. Dobrá půda. Kristus však při pohledu na částečnou neplodnost slova božího nepřehlíží potěšující stránky vývoje svého království. Oproti prvním třem třídám lidí ukazuje jiné tři druhy lidí, přinášející 30, 60, 100násobný užitek. Vlastnosti těchto posluchačů jsou pravým opakem prvních lidí: přijímají slovo boží, aby o něm uvažovali a mu rozuměli, je zachovávají a tak je nedusí, nýbrž k užítku přivádějí. Ve věrném spolupůsobení s milostí, slovo boží doprovázející, vytrvají v trpělivosti a nedávají se odstrašiti oběťmi a námahami, které vytrvalost od každého vyžaduje. Jen kdo vytrvá, bude korunován.

Tak i výsledek jest velice potěšující: 30, 60, 100násobný užitek, což se řídí jednak dle dobroty a velikosti obdržených darů, jednak dle vlastního spolupůsobení. Vzpomeň při tom na podobenství o hřivnách!

Zajisté se mohl Kristus při pohledu na své učedníky přítomné i budoucí z tak krásného výsledku své činnosti těšiti. (Fonck).

V podobenství tomto učíme se o slovu božím. Toto slovo se vám hlásá ve škole, při kázání i při křesťanském cvičení. Máme pilně navštěvovati kázání i křesťanské cvičení. Proč? Otázka 492.

I v tomto podobenství nás učí Kristus pravdám, které věřiti máme, srovnej zde odstavec hlavně čtvrtý.

Nejen pravdám, které věřiti máme, učil nás Kristus, nýbrž i ctnostem, které konati máme, srovnej hlavně odstavec sedmý.

Tak nás učil Kristus pravdám, které věřiti, a ctnostem, které konati máme. Otázka 137. odstavec třetí.

Jan Nep. Jos. Hořký O. Praem.

Na neděli druhou po devítníku.

Napsal Dr. K. L. Řehák.

Úvod ku čtení postního řádu.

1. V dnešní epištole vzdává sv. Pavel velikou chválu upřímné lásce křesťanské, a tvrdí, že kde té není, všechny ostatní jinak dobré skutky ceny nemají, ale jsou jen jako měd zvučící a zvonek znějící, jichž zvuk rychle zaniká, stopy po sobě nezanechávají. O lásce právě ale sv. apoštol tvrdí, že bude mít cenu i tehdy, až všechny věci pozemské pominou, poněvadž vše na světě jest jen nedokonalým, a jednou tedy pominouti musí, až nastane život věčný, dokonalý.

Pokud jsme na světě, tvrdí dále, poznáváme všechny věci jen z částky a tedy jen nedokonale, jen jako obraz v zrcadle, nejasně. Teprve na věčnosti máme Boha poznávati tak, jak jest, dokonale, jako když komu hledíme tváří v tvář. Nyní na světě musíme osvědčovati víru v Boha, co a jak sám o sobě a vůli své

zjevití ráčil; v tomto životě musíme se ke službě boží posilovati nezdolnou nadějí, že nám za věrné služby neskonale odplatí, jak slíbil. Avšak po smrti přestane víra, ježto jí nebude více potřeba, když budeme Boha poznávati tak, jakým jest; přestane i naděje na jeho odplatu v nebesích, poněvadž budeme jí již užívatí; ale nepřestane láska. Ta trvati bude mezi Bohem a jeho věrnými vyznávací na věky, a proto z tří božských ctností nejvyšší jestiť láska.

2. Poněvadž tedy láska bude mlíti trvání věčné, a Boha s tvory a tvory mezi sebou neustane dokonale spojovati na věky: o lásku, upřímnou lásku k Bohu máme se přičiňovati a Bohu ji osvědčovati; a sice netoliko prázdnými slovy, ale skutkem, životem v pravdě křesťanským, bez jakého nelze líbiti se Bohu, byť kdo jinak třebaž zázraky činil a celý svět naplňoval podivením.

S láskou k Bohu spojovati máme ale i upřímnou lásku ku bližnímu, ježž Bůh milovati velí. Nebo »nemiluje-li kdo bratra svého, kterého vidí: kterakže může milovati Boha, jehož nevidí?« táže se sv. Jan (I. 4, 20) a dodává: »Dí-li kdo: Miluji Boha, a ne-
návidí bratra svého, lhář jest!«

Chceme-li Boha milovati, musíme tedy milovati i bližního a sice jako sebe samého, dí Spasitel. Z toho plyne, že máme způsobem bohumilým milovati i sebe, a sice především nesmrtelnou duši svou; ale i tělo své, jež má na spasení duše jednou spolu podíl míti na věčnosti, jako na světě bylo společníkem i nástrojem duše ve všech skutcích dobrých i ušlechtilých, jako ovšem i v hříších i nepravostech jejích.

3. Mnozí se domnívají, že sebe milují, když tělům svým všeho dopřávají, po čem ono zatouží. Tak ale činí duši svou otrokyní těla, a obě jednou ztratí pro život věčný. My nejsme proto na světě, abychom jen tělu sloužili; ale máme těla svého užívatí jako otroka duše své, v poslušnosti i kázni ho udržovati, abychom i s tělem i s duší Bohu sloužili a spasení došli.

Kristus Pán sám, přišed na smrt, žádosti těla mrtvil, se modlil, postil, zapíral. Po 40 dnů se postil i on, i Mojžíš, i Eliáš. Postili se rádi i všichni svatí z kajčnosti. Tak činiti máme i my. K tomu matka církve svými příkázáními nás vede; k tomu směřuje ku blahu našemu duchovnímu i následující nařízení o řádu postním:

Promluva před vystavenou nejsv. Svátostí oltářní na úterý masopustní.

Napsal Jan Havelka, kaplan v Čáslavi.

»Co chceš, ať tobě učiním?« (Sv.
Lukáš, 18, 41.)

Moji drazí! Bylo to na cestě do Jerusálema, kdy božský Pán náš ubíral se na svátky velikonoční a zároveň na smrt za nás. Stalo pak se, když přibližoval se k Jerichu, že slepý jeden seděl vedle cesty, žebře; a když slyšel zástup mimojdoucích,

otázal se, co by to bylo. I řekli jemu, že Ježíš nazaretský tudy jde. I zvolal, řka: »Ježíši, Synu Davidův, smiluj se nade mnou!« A kteří napřed šli, domlouvali mu, aby mlčel. Ale on mnohem více volal: »Synu Davidův, smiluj se nade mnou!« Tedy zastaviv se Ježíš, rozkázal ho k sobě přivést; a když se přiblížil, otázal se ho, řka: »Co chceš, ať tobě učiním.« On pak řekl: »Pane, ať vidím.« I řekl jemu Ježíš: »Pohlédni, vina tvá tě uzdravila.« A ihned viděl, a šel za ním velebě Boha. A veškeren lid, když to ušel, vzdal chválu Bohu.

Duše moje! Dnes poslední den všech radovánek, které v tomto čase plném bolesti a slz přece místy se odbyvaly, dnes poslední den z řady těch, kdy mysli jsme pouze na věci světské, pranic anebo málo pečují o svou duši. Dnes den, kdy církev sv. doporučl dítkám svým obzvláště úctu Ježíši svátostného za tím účelem, aby ony Krista, Boha svého si cdprosily a zvláštním způsobem — postem — připravily se na příchod jeho do Jerusalema — svých duší!

A zdá se mi, jako by ten chrám náš byl Jerichem, do něhož zavítal Pán Ježíš Kristus. Tam na oltáři uprostřed světél trůní on a duše zbožná slyší sladké jeho pozvání: Pojďte ke mně všichni! I vy jste uposlechli jeho pozvání, přišli jste jemu se dnes poklonit. A slyším hlas milého Ježíše, hlas volající k jednomu každému z nás: »Co chceš, ať tobě učiním?«

On táže se, co od něho žádáme a dává a činí nám jak toho od něho potřebujeme. O nežádáme málo, ale také ne mnoho. Chtějme totéž, co chtěl slepec: Ježíši, Synu boží, smiluj se nad námi! Chtějme, moji drazí, jeden každý: »Ať vidím, Pane!« Ano, žádejme od Krista Pána dnes prohlédnutí, bychom viděli již jasně svůj cíl a cesty k němu, bychom viděli svůj vlastní život v jeho nahotě, bychom mohli napravit, co jsme zanedbali! Nuže, Pane můj, dej zrak duši mé a svou milost, bych poznal svůj cíl a cestu k němu, bych poznal sebe sama — dej sílu o Pane, ať prohlédnu, bych tebou jsa posílen od cíle svého se neuhnul!

* * *

Co jest mým cílem? Pozoruj duše drahá, život lidský. Jako malé děčko přichází člověk na svět, mnohdy ve velké chudobě. Dítě roste, roste, až vyroste v statného muže, v zdravou ženu. Co jest údělem dospělého člověka? Jedním, nejvyšším dvěma slovy dá se úděl lidstva dobře vystihnout: starost — práce. Kůň k tahu, pták k letu, člověk k práci je stvořen. Práce má člověku zajistit šťastnou budoucnost. Zdaří se však? A co tu starosti, co tu boje, co tu bolu, jaké sklamaní! V potu tváře své dobýváš snad chléb vezdejší a hlad je ti odměnou. To osud tvůj. A jiný člověk v bohatství a přepychu tráví dny svého života — ale pro oba nadejde okamžik, kdy plní se věky osvědčené slovo Písma: »Uloženo jest lidu zemřít! Ty zanecháš práce a starosti — boháč svých hromad zlata a radostí, nad oběma splní se slovo: »Toto pak pravím, bratři: čas krátký jest, nepozůstává, než aby ti, kteří pláči, byli

jakoby neplakali, a kteří se radují, jakoby se neradovali a kteří kupují, jakoby neovládli a kteří bolesti světa užívají, jakoby ne-užívali, neboť pomíjí způsob světa.» (I. Kor. 7, 29.) Ano, pomíjí způsob světa, — a co potom? Potom bude soud! sám Bůh, Kristus Ježíš, mluví o posledním soudě a vypravuje: »A půjdou, kteří dobře činili, na vzkříšení soudu. A rozděleno bude lidstvo na dva tábory a řekne spravedlivým: »Pojďte, požehnání a vládněte královstvím mým, kteréž připraveno nám od věčnosti . . . A řekne bezbožným: Odejděte ode mne, zlořeční, do ohně věčného. Která z těchto dvou bude asi mojí budoucností? Na které straně budu státi jednou já? Zda na vzkříšení života, či na vzkříšení soudu? Které slovo věčného soudce bude o mně platit? Zda »požehnaný«, či zlořečený? Co bude mým věčným podílem? Zda království od věků připravené, či oheň věčný?!

Ó, Pane, dej ať vidím! Tak volá duše má . . . a božský Spasitel můj mi odpovídá: »Chceš-li za mnou přijíti, zapři sebe sama, vezmi kříž svůj a následuj mne! »Aco, moji draží, těmito slovy prohlédla duše má a zcela jasně nyní vidí, kterou že cestou jest se mi bráti, abych došel konečného cíle svého — nebe a jeho blaženosti.

Zapři sama sebe! Tato cesta, v Kristu shromáždění jest ona, kterou církev sv. nám v nastávajících dnech a týdnech ukazuje, cesta sebezapření, cesta svatého postu! Půst jest onou zbraní, kterou dobýváme si nebe. Marné byly útoky našich nepřátel na haličskou pevnost Přemyšl, osvědčená síla našich vojsk zdolala nepřátelské nápor, ale hladem donutili Rusové udatné obhájce ku vydání pevnosti. Nebe jest onou pevností, kterou dobrými, bohumilými skutky si chceme dobýt, ale tělo, bujné tělo, tělo vášněmi oviádané, často marně nebe dobývá, postem krotím žádost těla, odříkáním žádost očí — a nebe získáme! Ručí nám za to Spasitel sám, když praví: Zapři sama sebe — chceš-li za mnou do nebe přijít!

Pane, dej ať vidím! Tak volá duše má a opět božský Pán mi odpovídá. Zapři sebe sama! Moji draží! Druhou cestou, kterou možno k nebi kráčet, je cesta pokory. »Bůh se pyšným protiví, ale pokorným dává milost svou« krásně praví Písmo svaté. A chceš vidět příklad pokory? Jdi do chrámu Jerusalemského. Před oltářem stojí farizeus a vychloubá se: Postím se, dávám almužnu, nejsem jako jiní. A u dveří téhož chrámu — s hlavou až k zemi skloněnou stojí publikán. Bije se v prsa a volá: Bože, buď milostiv mně hříšnému! A praví o něm Spasitel, že byl uspravedlněn. Chápeš, drahý posluchači, kam že vede cesta sebezáporu, cesta pokory? — Pane, dej ať vidím — a Pán ti odpovídá: Pokoť se a jdi a bij se v prsa a volej: buď mi milostiv mně hříšnému! Ano, ve zpovědnici žádej milosrdenství boží. Pokoť se, vyzpovídej se, odhal knězi na místě božím srdce své . . . a dojdeš ospravedlnění, dojdeš nebe! A pak s čistým srdcem spěchej ku oltáři pro záruku věčného života nebeského. jdi ke stolu Páně, kde Kristus v Eucharistii k sobě volá: »Kdo jí mé

tělo a pije mou krev, má v sobě život věčný! — Pane, dej ať vidím, a Pán ústy své církve volá k sobě: Alespoň jednou za rok zřízenému knězi se zpovídáti a v čas velikonoční velebnou svátost oltářní přijímati budeš; Ano, velikonoční svatou zpověď a sv. přijímáním dojdeš nebe! A proto, vykonej v tomto čase rád a ochotně svou křesťanskou, velikonoční povinnost!

Pane, dej ať vidím! Tak volá opět duše má a Pán již opět odpovídá: Vezmi kříž svůj a následuj mne! Ano pohled na Krista, duše drahá! Stojí v síni soudce Piláta; slyší, že potvrzen ortel smrti, již kříž mu dávají a hle — Pán spěchá, by nesl těžké jho, líbaje dává si dřevo kříže na ramena a jde mlčky cestou křížovou, třikrát rozbíjí svatou hlavu o kámen než dojde na místo popravní. Již došel. Dobrovolně klade se na tvrdé lože kříže, rána za ranou přiblíží tělo na dřevo, již rozpiat visí mezi nebem a zemí — a modle se za nepřátele, volá k nebi: Otče, v ruce tvé poroučím duši svou! A stuhlý ret Páně volá k tobě: Následuj mne! Ano, příteli drahý, život lidský nazvat možno cestou křížovou, starosti a nemoce, kameny, kterými rozbíjíš hlavu svou, zklamání trnovou korunou, která korunuje nezdařené tvé plány, octem a žlučí nevďek, jímž splácena tvá láska . . . o nes vše to klidně a dobrovolně jako Spasitel. On — Bůh tvůj — nastoupil cestu kříže za hříchy tvé, by ti nebe otevřel! Nes klidně bolesti a sklamání a starosti a smrt svou — co dostiučnění za hříchy své, bys — smrtí Spasitelovou do otevřeného nebe mohl vkročiti! Buď trpělivým, trpělivostí a odevzdaností do boží vůle vejdeš do království božího!

Moji drazí! Ptal se Pán v Jerichu slepce: Co chceš, ať učiním tobě. I nás dnes svátostný Spasitel tak se ptal a se slepcem jeriškým jsme volali: Pane, dej ať vidím! Dej ať vidím cíl svůj a cestu k němu. A Pán vyslyšel slepce a vyslyšel i nás. Prohlédni! bylo odpověď na pokornou prosbu slepce. I my jsme prohlédli. I nám božský Spasitel ukázal cestu do nebe vedoucí: je to cesta sv. postu, velikonoční sv. zpovědi a sv. přijímání, je to cesta trpělivosti. Nuže nastupme ji všichni ochotně a rádi. Zachovávejme půst, přistupme ke stolu Páně, budme trpělivi . . . a pak i na nás vyplní se slovo Páně: Víra tvá tě uzdravila. Amen!

Jan Havelka.

Na popeleční středu.

»Mezi síní a oltářem ať pláčí kněží,
služebníci Hospodinovi, a řkou: Od-
pust, Hospodine, odpust lidu svému.«
(Joel 2, 17.)

Listy proroka Joela napomíná nás dnes církev Kristova ku pokání a kajivosti volajíc: »Obratť se ke mně celým srdcem svým, s postem a pláčem i s kvílením.« (Joel 2, 12.) Ovocem našeho pokání v době svatopostní našich postů a skroušenosti má

býti kající zpověď v době velikonoční, k níž nás církev svými příkázáními zavazuje. Než jak mnozí za naší doby opomínají tuto svoji povinnost a odvolávají se při tom na svět a ducha času, jenž ta mnohé svádí a odvrací od přijetí svátosti pokání hlásaje do světa moderní heslo: »Za naší doby už se ke zpovědi nechodí.«

Aby snad tak mnohý z nás jím sveden nebyl a neopomenul v této posvátné době ke správě boží přistoupiti, promluvme dnes na škaredou středu, kdy v dobách dřívějších křesťané veřejné pokání začínali, o tomto heslu moderním.

1. »Dnes se už nechodí ke zpovědi.« To jest to nejnovější. Právě v naší době přistupují ke správě boží tisíce, ba miliony lidí všude na okrsku zemském; nejen v Evropě, též v Asii, Americe, ve všech dílech světa. Zpovídají se chudí lidé, lidé bohatí, lidé na venkově a ve městech; vojsko a civilisté, mužové a ženy, děti a starci, laikové, kněží, králové a biskupové. Lidé mluví o věcech, jímž ani nerozumějí, když říkají: za dnešní doby už se nechodí ke zpovědi, anebo mají oči zaslepeny okruhem mlh, v nichž se pohybují, takže jen právě na tři kroky daleko vidí a se domnívají, že musí všude tak veliká, hustá, zapáchající mlha býti.

Možná a pravděpodobně jest však toto tvrzení jen přáním a touhou Bohu odcizeného srdce.

Proč by lidé za našich dnů neměli se zpovídati? Může někdo vyhubiti právem a po spravedlnosti slova, jež Ježíš mluvil, a jež nám zaznamenal svatý Jan? Když Ježíš po svém z mrtvých vstání vstoupil uprostřed mezi své apoštoly, oslovil je pozdravem: »Pokoj vám.« A když to řekl, ukázal jim ruce a bok. Tu se zaradovali učedníci, uviděvše Pána. On pak řekl opět k nim: »Pokoj vám! Jako mne poslal Otec, tak i já posílám vás.« Když to pověděl, vdechl na ně a řekl k nim: »Přijměte Ducha svatého. Kterýmkoliv hříchy odpustíte, odpouštějí se jim, kterýmkoliv je zadržíte, zadržány jsou.« (Jan 20, 19—23.) Tak zní tato slova. Vykládejme jak chceme, ale bez předzaujatosti, s klidem a vážností a láskou ku pravdě nepřijde člověk k žádnému jinému výkladu, jako ke katolickému, dle kterého obdrželi apoštolové moc souditi o vnitřních věcech duše od Ježíše — a mohou zadržovati anebo odpouštěti, dle toho, jak to za dobré uznají. Samozřejmě mohou soudcové jen pověděti, co vědí; aby věděli, musí jim odhalen býti vnitřní život duše — člověk se musí zpovídati.

Všechny heresie (kacíři) podržely před protestantismem zpověď, ačkoliv se odloučily od jednoty církve katolické, věděly, že nebylo rozuměno těmto slovům jinak od církve, že též jiného výkladu nejsou schopny, aniž by jim učiněno bylo násilí! — Anglikáni zavádějí v našich dobách poznenáhlu zas zpověď, protože zatím ustoupila vášnivá zaujatost v pozadí a smysly svobodnějšími se staly. Docela mezi protestantky vynořily se pokusy — za to, oč obelstěn byl ku své vnitřní škodě, zas znovu vydobíti; jest však pochopitelné, že nemožností jest ve vyznání náboženském, jež žádného kněžství nezná — znovu zavedení zpovědi.

Proč by se neměl za naší doby člověk už zpovídati? Nemá svět žádých hříchů více? Zaslepenost ducha může vésti k úplnému oslepení, takže člověk nerozeznává více světla a temnoty; že však lidé vydávají světlo za tmu a tmu za světlo vynášejí, zase přichází jen u zaslepenosti ducha. V naší době jest privilegováno (má přednost) smilství, celibát (bezženství) platí za nepřirozený; cizoložství není nic nečestného; kvalifikovaná vražda v duellu (souboji) docela čestnou věcí. Pochybovati o věcech víry jest jiskrou ducha, úplně popírati jest světelný proud! Příkázání církevní zachovávati jest slabostí, nevšímati si jich požaduje moderní duch času. Odpouštění není muze hodno, pomsta jest zákonem. Co tu má býti ještě hřichem? Ale: »Běda, kteříž říkáte zlému dobré, a dobrému zlé, kladouce tmu za světlo a světlo za tmu, pokládající hořké za sladké a sladké za hořké! Běda, kteříž mocní jste k pití vína a mužové silní k nalévání opojných nápojů; kteříž ospravedlňujete bezbožného pro dary, a spravedlivému právo odnímate... Pohlédněte na zemi, a aj tma soužení, a světlo zatmí se tu v mráкотě jeho.« (Isaiáš 5.)

Než Bohu dík, tak dalece nejsou všichni! Oni poznávají, co jest hřích, a vědí o slovech sv. apoštola Jana: »Kdo mluví, že nemá hřichu, jest lhát.«

2. Někoho oloupiti o zpověď znamená oloupiti mu to nejlepší, co jest na světě. Leibnic píše: »Nelze uprati, že zpověď hodna jest boží moudrosti. Obdivovali ji přece dokonce i Číňané a Japonci. Povinnost se zpovídati nezastrašuje jen mnohé od hřichu, především takové, kteří ještě zatvrzelými nejsou, nýbrž ona dodává též kleslým veliké útěchy, takže jsem já toho mínění, že zbožný, vážný a opatrný zpovědník jest velikým nástrojem v rukou božích ku spáse duší.«

Tak veliký mudrc světský Leibnic. Tak jest zpověď docela podle soudu vážného protestanta prostředkem k uchránění se před pádem hřichu a spásonosným prostředkem před tímže. — Kdo výtky svědomí prohlašuje za slabosti charakteru, kéž by aspoň měl soustrast ještě se slabostí touto a slabému dopřál této útěchy, aby se zbavil výčitek svědomí! Jsou výčitky svědomí slabostí? — My víme, čím jsou — ostatní zakusí to své doby — až čas na-
dejde.

Zpověď doporučována bývá od zkušených lékařů též dokonce i proti dočasným utrpením a soužením. Tak mnohý lékař nemocniční chce zkusiti svou vědu na nemocném, až též pořádek udělal ve své duši. Velmi správně podotkl pospíchající lékař manželce Machethové: »Královně jest potřebnější duchovní více, než lékař!«

Tělesné neduhy kořen mají často v rozervané, nemocné duši. Duši vyléčiti a tělo uzdraviti spadá dohromady jako příčina a účinek.

Ale zlořád a zneužívání, jaké se často děje se zpovědí? Zneužívání jest schopno vše, co s člověkem do styku se dostane. Lidé by musili jinak zavrhovati všeliké tajemství, poněvadž už tak mnohá věc prozrazena byla, odsuzovati všelikou věrnost, poněvadž

ji zrušil a zlomil nějaký věrolomný člověk. Každý manžel musel by považovati svou choť za cizoložnici, poněvadž jednou se vyskytla Herodias, a každý král svého syna za lupiče trůnu, poněvadž žil jednou Absalom. Kam vede theorie zneužívání? Vše by se muselo ztroskotati, lidská společnost obrátiti v pustinu, důvěra a víra, tyto přední sloupky lidské společnosti, byly by pohřbeny.

Zatím co my ani neupíráme, že jest myslitelné zneužití nějaké zpovědi a že se přihoditi může, víme velice dobře, že onino, kteří vystupují domněle proti zneužívání, po ničem jiném netouží, než aby zkazili používání, dobré užívání, blaho a štěstí zpověd jejím odstraněním.

Tito orgánové satana budou snad jednou sténati a volati po knězi, když státi budou před branami věčnosti, když před nimi státi budou soud a peklo jako hrozné postavy hrůzy! Zdaliž jim však se nestane, jako Voltaireovi, Alambertovi a mnoha jiným, jichž jmen nezachovaly dějiny, se přihodilo, kteří náleží k těm, o nichž píše sv. Pavel: »A ty podle zatvrzelosti své, a nekajícího srdce, shromažďuješ sobě hněv ke dni hněvu a zjevení spravedlivého soudu božího« (Řím. 2, 5.), a zdaliž nehodí se na ně slova, která v knize žalmů čísti lze: »A zetru je, jako prach před tvář větru, jako bláto na ulicích rozšlapuje.« (Zalm 17, 43.)

My však ostatní, nejmilejší, přijmemež s díkyčiněním smilování Hospodinova a jich horlivě užíváme, z nichž není posledním svátost pokání, svatá zpověď. »Aj nyní jest čas příjemný, aj nyní jest den spasení,« volá k nám v postě církev katolická ústy svatého apoštola Pavla. Nedejme se, nejmilejší, svěsti marnou naukou toho světa, ale činně rádi pokání, aby pokoj, radost a blaženost do duší našich zavítaly a my jednou pravě vzkříšení s Ježíšem Kristem slavili. Amen.

Dr. Ant. Ondroušek.

Řeči příležitostné.

Při smuteční slavnosti za padlé hrdiny.

Živí budou mrtví Tvoji, a zabítí moji zase vstanou. Is. 26, 19.

Ta slova napsal k útěše lidu svého prorok Isaiáš v době babylonského zajetí, když krev bratří jeho barvila zemi rovin domácích. Ta slova k útěše osady napsal jsem na společný příkrov zesnulých hrdin, abych zarmoucené a skleslé duše rosou věčné pravdy potěšil. Zvláštní pohled skýtá chrám Páně. Neděle a smuteční mše jež se nikdy neslouží, leda s povolením biskupským. Výminka učiněna, neboť památku konáme těch, kdož život položili za vlast a v dále mají hrob svůj, jim zde klademe na hroby zimozráz. přímlyvné modlitby a bílou hostii svátosti oltářní. Srdce jsou sklíčena pro ztrátu, již utrpěla, ale nesmí býti tak, jako bylo v srdcích pohanů v Soluni, kam psal sv. Pavel (I K 4, 12): »nechceme pak bratři, abyste se nad nimi (přiliš) uermoutili, jako

jiní, kteří nemají naděje, a rozvádí podobnou pravdu, jakou Isaiáš těšil své rodáky. I. Pomějejí je stav veškerého bytí na zemi. II. jstá jest nesmrtelnost naší duše, a III. skvoucí je stav duše pro Boha povinností konající.

Proto oko své obraťme k věčným, nehynoucím pravdám, abychom jimi se řídili.

I. Jest božský zákon proměny všeho hmotného, a všichni mu podléháme. Co jest život? Hlas, jenž zní a hyne, jest květ, jenž vychází a usychá, jest stavba písku, jest rosa na listu, když slunce ji suší. Tomu krátkému trvání lidé říkají dějiny. Bůh však nad všemi dějinami, lidsky píše svůj soud: »Transierunte«, minuly a nejsou. Kde jsou říše staleté a mocné? Kde jsou rody slavné? Minuly, jako odešli i ti drazí a milovaní naši hrdinové. Viděli jsme na své oči říti se říše a zkáceti se trůny a vypluiti se slova Šalamounova: marnost nad marností a všechno jest marnost. Mohutný víchř otřásl a vyvrátil staletý dub, zlomil jeho korunu a okrasu jeho na zemi rozmetá, sotva že kořeny zůstaly. Kde jsou falešné radovánky, kde veselé společnosti, kde pouty a radosti? Minulo to vše jako noční sen, jenž přešel s příchodem rána, bylo s nimi jako květem jara, když mine vesna, byly jen stín, jenž prchl, pára, která se rozplynula, bublina mýdlová, jež praskla, pavučina odvanuta větrem. Hle, jaké změny přináší sebou dějiny lidské i mezi mocnými, kteří se měli za nepřekonatelné. Ty události posledních dnů nám volají: vše nač si člověk zakládá jest jen domněnka, sen marný. Trvá chvíli a zachází. Slovo Šalamounovo by si měli napsati všichni, kdož mají moc na čas z vůle boží a lidu v rukou: na stěny svých příbytků, na své nádherné šaty, na své domy a dvěře, na dvěře svých úřadoven a tržišť. Marnost nad marností a vše jest marnost, krom milovati Boha a činiti dobře v žití svém. Jako zmizely říše a trůny, tak uvaldy i ty mladé květy našich osad, našich 34 dosud známých bojovníků, kteří 14 vdov nechali za sebou 24 sirotků, mimo starých rodičů. Všichni jsme trpěli, oni nejvíce, všichni jsme ztratili, oni nejlepší statek vezdejší. Však není ztraceno vše, vždyť nám Starý i Nový Zákon blásá tu starou a přece duši vždy novou pravdu: mrtví tvoji ožijí a zabiti tvoji zase vstanou, jest shledání, jest život věčný, jenž vyrovnává vše, co nesrovnalého bylo v životě.

II. Právě nesrovnalost tak mnohá v životě nutí i pouhý rozum přijmouti nesmrtelnost duše a naprostou, spravedlivou odměnu.

Každý hrob mluví také o životě novém. Bouří vyvrácený dub svědčí, že i smrt jeho jest nového života začátkem. Každá smrt jest jen proměnou, ale ne koncem. Tělo pozemské jen dáno do země, ale duch nepochován v zemi. Víra věků před Kristem a po Kristu nám vlévá útěchu mnohými výroky: »at žijeme neb umíráme, Páně jsme,« dí Pavel: »vím, že Vykupitel můj živ jest a že opět vstanu,« rozumuje Job, »blahoslavení, kteří v Pánu umírají,« dí miláček Páně. (Apok. 14, 13.)

Touto nesmrtelností nemyslíme onu doživotní vzpomínku,

kteřou mají naši zesnulí v srdci našem. Ta by zemřela s námi a byla krátká; není tím myšlena vděčnost, jakou dají na jevo dějiny všem, kdož smrtí svou připravovali přítomnost novou a změněnou, z té by se dostalo málo na každého jednotlivce, nýbrž myslíme nesmrtelný život, jež nám hlásá slovo Páně zřejmé: »Kdo věří ve mně, byť i umřel živ bude a každý kdož žije a věří ve mně neumře na věky.« (Jan. 11, 26.) Nebojte se těch, kdož zabíjejí tělo, duše však zabít nemohou, ale bojte se spíše toho, jenž může duši i tělo zatratiti do pekla (Mat. 10, 28).

Kdyby život byl jen ta píď života mezi kolébkou a rakví, a hrob poslední bod věty života, pak by slušelo plakati bez naděje nad ztraceným životem, jak mnozí činí, když nemají naděje, již nám Starý i Nový Zákon, ale drazí posluchači smrt jest převodem života a v život nový, a milosrdný Bůh dejž jim život stkvoucí a zářný, jak jej označujeme slovem: světlo věčné.

III. Jak bychom rádi vrátili v rodinu otce neb syna, manželece manžela, však to jest mimo naši moc, za jedno prosím bych mohl s pomocí Boží, jen kapku útěchy křesťanské dát v srdce zarmoucené. I naši padlí a zabiti jsou a byli chloubou svých rodin, oni konáním povinnosti své, zabezpečili pokoj a klid své domoviny. Není to jejich čest? Oni vykonali největší a nejtěžší povinnost, jakou ukládá vlast. V museu neapolském našel jsem odlitek sádrový, prazvláštní: vojína, který stál na stráži, když vybuchl Vesuv a zničil okolí i vojína, jenž konal svou povinnost a neodstoupil od ní. Zde máme množství jmen hrdinů, kteří do posledka zůstali věrni. Není to čest rodin, z nichž vyšli? Není to čest národa a země, jíž přináleželi? Tot jsou pohnutky světské pouze, mám však pohnutku sv. víry na jazyku svém. Nemá lásky větší, než kdo dá život za bratry své. (Jan 15, 13.) Zde máme právě ten případ, kde láska tato přikrývá mnohý nedostatek a jak nám největší filosof křesť. světa sv. Tomáš Akv. (S. Ah. 22, 124, 5) praví, jest smrt vojína, jenž povinnost svou z lásky k Bohu konal a život dal za blaho obecné, ozářena gloriolou mučnickou podobnou. Víím, že mnohá duše úzkost má o duši drahých svých. Jím ku potěše sloužíž článek naší víry, že k odpuštění hříchů v náhlé smrti dostačuje i jediný okamžik dokonalé lítosti z lásky k Bohu tryskající. Všichni měli milost křesťanské výchovy a proto jest i naděje, že měli i milost dokonalé lítosti: Bůh, jenž slyší i přípravu srdce našeho, (Ž. 9, 37) vlil v srdce jejich raněná touhu svaté lásky Boží, že zemřeli spojení s Bohem, Bolestná Matko, jež jsi velkopáteční, žal ze srdcí lidských si nejvíce cítila, posilni všechny, kdož oplakávají drahé své, světlem s nebes, v němž by živě viděli: že život nekončí u hrobu, ale mění se, že jest smrt rozloučení, ale na čas jen — a pak nastává shledání, kdož zemřeli — žijí a zabiti zase povstanou. Nemluvmе přiliš o smrti, mluvmе o životě věčném, jemuž jdeme vstříc. Předešli nás, aby se s námi shledali. Odpočiňte v pokoji po boji. Amen.

Fr. Vaněček.

V boji za duše naše a práva naše.*)

Promluva konaná dr. Vladislavem Bandurskim, kanovníkem v 76. výročí povstání listopadového v kostele Dominikánů v Krakově dne 29. listopadu 1916. Přeložil Fr. Wolf.

»I povstal Judas, kterýž sloužil Machabeus, a pomáhali mu všickni bratři jeho... a bojovali s veselím... I řekl Judas: Oni táhnou proti nám s množstvím zpuřným a s pýchou, aby pohubili nás a ženy naše a syny naše, a aby zloupili nás, ale my bojovati budeme za duše naše a zákony naše...

I. Mak. 3, 1. 2... 20. 21.

Oni jdou proti nám s množstvím zpuřným a hrdostí, aby nás pohubili... ale my povstaneme, abychom se bránili a bojovali za duše své a za práva svá...

Oni jdou proti nám s pýchou, aby nás zloupili a ponížili; zhubili a zničili, ale my povstaneme, abychom bojovali za život a v ru v budoucnost...

Oni jdou — vytrvalí a neústupní, tvrdošíjní a ozbrojení všemi zásobami podlosti, a nehledí na prostředky pouze pekelný cíl: zavraždit národ, mají před sebou, ale my povstaneme, abychom se pozvedli ze slabosti vůle, ze spánku ducha, z choroby samolibosti, z hanby zapomětlivosti na své povinnosti.

Tak bychom mohli mluvit, kdybychom povstávali jako onen Judas, kterému pomáhali všickni bratři jeho a bojovali s veselím.

Tak bychom mohli mluvit, kdybychom byli lidmi z doby listopadového povstání, kdybychom skutečně byli schopni povstati, kdybychom uměli bojovati za práva svá a za duše své. Avšak, my hledíce na činy dědův a otců svých, nepochopujeme, že povstávati také musíme, povstávati neustále, co den, co hodina, co čin, co myšlenka, co dech, pocit a požádání, slovem celým životem každého z nás musí se vinouti síla a moc povstání, neboť jinak nebudeme schopni bojovati za práva svá a duše své... a jestli přestaneme bojovati, přestaneme býti národem živým a právo na život majícím...

Povstávati — to znamená: brániti se.

A brániti se především třeba proti tomu, co naši sílu morální a duševní poutá a oslabuje, co naše duše drží v porobě našich žádostí, chyb a provinění, co práva naše slušná a spravedlivá — přirozená i boží — váže a odnímá.

Národ, který se má z hanby poroby vrátiti v úsvit slávy národa obrozeného, musí pracovati na obrození každého jednotlivce, každému jednotlivci svému musí dáti ducha zbaveného nepravostí, každého jednotlivce musí ozbrojiti silou vůle, která vede k cíli, a tehdyž s mocí obrozeného ducha polského bude schopen

*) Klasická řeč tato může mnohé služby prokázati, neboť obsahuje myšlenky hluboké i vzletné. Dokud stačí místo, přineseme i ze Skargy některé řeči jeho.

Rádec duchovní.

i povinen národ dáti se do boje s bezprávím a křivdou nepřátel. — Než počne boj za práva a duše naše s nepřitelem, musí počítí se sebou samým.

Pojednání.

»Rozebrali sobě v mysli Polsku hůře, než na zemi nepřátelé její tělo roztrhali. Každý má v mozku svém nějaký z ní úlomek, a ten úlomek považuje za celek, odtud hněvy, hrozby, nesváry, strachy, nenávist a závist« — praví Krasiński.

Připadněji také a jasněji není možno vylíčiti naše poměry obecné.

Či nerozebíráme i my dnes Polsku hůře, než nepřátele ji rozebrali, když zemi ve tři části roztrhali?

Oni — pouze rozdělili zemi — ale my, jak básník praví, na sta a tisíce úlomků rozdělili jsme ideu Polsky — a o ty úlomky navzájem mezi sebou svádíme boje, navzájem se potíráme — nenávidíme, pronásledujeme, ano i — o hrůza! — zabíjíme.

Jak to? . . . Soudíte, že neprovádíme my sami mezi sebou vraždy a zabíjení? Či nejsou mezi námi boje na život a na smrt?

A což jiného se děje ve Varšavě, kdež padají sta duší polských pod knutou ruskou?

Sami jsme sobě katy, krev proléváme bratrskou! — A to má býti boj národa našeho za práva a duše naše neustálý a vytrvalý?

Dnes v Polsce, jestli kdo bojuje za práva a duše, tak jsou to děti z Poznańska, které řeč polskou nechtějí opustiti a náboženství se učiti v jazyku německém — cizím. Sto tisíc dětí, toť dnes vojsko, které bojuje za duše a práva, které nás zahanbuje, které nám cestu okazuje, jak máme v boji svém, národním, občanském, trvati a setrvati.

Divný — nepochopitelně divný sběh událostí a okolností, dnes ve výročí památky na den dvacátý devátý listopadu odehrává se před našima očima.

Tam — tehdy, když Belvederčici vrhli se na tyрана, tam — tehda když polský sněm ve Varšavě zavolal: »Není císař« — tam tehda vyšel z Varšavy celý pluk z dětí složený.

»Kurýr Polský« z roku 1830 píše dne dvacátého prvního prosince:

Za Marymontskou hradbou postavena baterie nasypaná dětmi škol okresních i soukromých, které s učiteli svými přišly. Otcové Augustini, ač vykonali již práci na Praze, přišli také se svojí školou. I školka otců Karmelitánů postavila se ke práci. Děti pracovaly bez uvažování do úmoru. Některé byly tak malé, že je bylo třeba na horu vynésti, neboť vyjítí nemohly, a přece nahazovaly zemi a zpívaly:

»Když nám ještě síly nestačí
ke zdvihání zbraní,
ať lopata hbitě zazvučí
v polských dětí dlaních.«

Tak bránily otčinu v roce třicátém prvním děti....

Třináctiletý Czarnowski stal se důstojníkem druhého pluku střelců. Bojoval pod Ostrołgkou a viděl, jak jeho otec pokrytý ranami padl za otčinu.

Dne pátého března vyšel z Varšavy pluk dětí Varšavských. Zastavil se před radnicí, aby se rozloučil s městem. Pluku tomu velel plukovník Eustach Wolowicz, kaplanem byl kněz Kropiwnicki....

Tak bojovaly děti.

A dnes — děti poznańské zdaž netvoří vojsko veliké, nezdočné, svaté, vojsko obranců feči a víry?

Nedávno pohrozil profesor v Miloslawi chlapci ranami, nebude-li odpovídati po německu... při vyhrůžce též praví: »Dávám ti pět minut času na rozmyšlenou!«

A co na to chlapec polský, to malé, bezbranné dítě odpovídalo?

»Nepotřebuji se vůbec rozmyšlet, přijmu rány, ale po německu neodpovím, neboť rány bolí deset minut, ale svědomí bude boleti celý život.«

Hle, toť šlechetný boj za duše naše a za čistotu národoveckého svědomí!

Hle, to jest obraz bohatýra, který povstává s bratry svými a chce bojovati a bojuje již od dětství za duše naše a za práva naše!

Jiný chlapec bitý nelítostně, až mu ruka krví podběhla, odpovídal: »Vy bijete do ruky, ale přes to srdce polské bítí nepřestane!«

Bratři, rád bych volal a volal hlasem tisíce lidí: Kdybyste vy tak bojovati uměli, jako bojují ty děti, tak by byl národ jist vítězstvím, a budoucnost otčiny nebyla by v mracích temnoty.

Děti, děti z r. 1831 nás učí, jak se slouží otčině, děti nás učí nyní, jak se bojuje za práva naše a za duše naše.

Bojuje se stále, bojuje se vytrvale, bojuje se se zápalem a věrou, že boj ten musí přemoci nepřítel.

A my — »rozebrali sobě v mysli Polsku hůře, nežli na zemi nepřátelé její tělo roztrhali. Každý má v mozku svém nějaký z ní úlomek, a ten úlomek považuje za celek, odtud hněvy, hrozby, nesváry, stranicství, nenávisť a závist.«

O ano — bolestno a těžko to přiznati, leč přeci říci třeba:

My nebojujeme za duše a právo, ale za strany, přívržence, vlastní tábor, společnosti, jména, časem za slova, často za vlastní pýchu, a nejčastěji — utíkáme od veškerého boje, a soudíme, že tenkrát nejlépe činíme...

»Oni jdou proti nám s množstvím zpuřným a hrdostí, aby nás pohubili... i syny naše, aby nás zloupili, ale my bojovati budeme za duše naše a za práva naše.«

Tam — děcko malé rozumí a pochopuje, že svědomí poskvrněné bude bolet celý život, a my tady — kolikrát jsme poskvrnili svědomí své podlízáním, prospěchářstvím, sobectvím, hověním všemu zlému a ničemnému, a necítíme bolesti svědomí,

neboť svědomí to již přestalo míti cit pro povinnosti vlastenecké, neboť ono stvrdlo pohodlím a uspalo se myšlenkou: »aby se mi vedlo dobře!«

Tam děcko týrané povídá, že srdce polské přes to bítí nepřestane, a u nás kolik srdcí takových, které již vůbec srdci polskými zváti se mohou!

»Poklad je svědomí,
moc je sloučení!« ...

napsal Pol,*) ale my, ani toho pokladu si vážíti, ani chrániti neumíme ... ani té moci rozmnožiti a zvětšiti netoužíme.

Rozbili nás spojení nepřátelé, leč hůře rozbijíme se sami ...

Od dětí se učmel

Když v Poznańsku bojují děti, sloučení činí z nich vojsko sto tisíců, a jako novou výpravu křížovou vedou na obranu práv národa ... Krvavý to pochod, ale ne sloučení silný a povznášející slabé na duchu!

Kde naše sloučení a seřadění se?

Jaké je naše svědomí?

Bratři, nemyslete, že jsem bolestí opojený, že jsem zoufalstvím otrávený! Pro Boha! Věřte, že bych volil trpěti desetkrát těžší muky, jako trpí děti v Poznańsku raději, než vrhnouti vám jedno slovo domluvy nebo bolesti. Ale přece, když uvažuji, čím jest takové výročí dějinné, když vidím, jak vzpomínka na ně váže se s událostmi přítomnými — já musím vás žádati, zaklínati a prositi: Počněte bojovati za práva svá a duše své, neboť děti samy otčinu nepozvednou, jestli vy — starší — rozbiti, rozděleni, vy plni nesarů a strachu o příští den, nepočnete povstávati a brániti otčinu.

Utíkáme z prostředka bitvy, zaděláváme si uši, abychom neslyšeli volání nebo úpění trpících, bojujemene za práva národní, ale za jméno strany, za tituly a hodnosti — leč za duše a práva naše společná bojovati neumíme.

Tam — z jedné strany tisíce dětí teskní po učení, tisíce volají o pomoc ve vytrvání.

A tam — sto tisíc dětí s katechismem polským v ruce stojí před očima netvora, smrt přinášejícího duši polské, a volá:

»Ať bolí rány, jen ať svědomí nebolí!«

A my? My starší, zkušení, silní, my kněží a učitelé, otcové a bratři, matky a ženy, my čím bojujeme za práva a za duše své? Staráme se o vysvobození a obrození duše své?

Nepřítel sloučené mocnosti nepřestává bojovati, a třeba nových Dybicův**) nevidíme v čele vojsk, ale poznáváme je v podvrtné a krtčí práci — rozkladné pro duši národa.

Proti takovému vytrvalému a soustavnému zabíjení ducha v národě, jakým nepřátelé bojují, nám třeba milionů zástupců,

*) Pol Vinceus nar. 1807 zemř. 1872, slavný básník polský.

**) Dybic, ruský generál, jenž Poláky porazil.

umějcích bojovati za práva naše a za duše naše pod heslem lásky k Bohu a k otčině pod praporem pravdy a spravedlnosti, volnosti a víry !

Od boje za duše naše nám třeba začítí. Neboť, chceme-li zvítěziti v boji za práva naše — třeba bychom dosáhli co nejširší samosprávy, nejlepších výhod, všechno to Polsky neobrodí, jestli my duše své nezachráníme před neřestí, zločiny a nepravostmi.

Ale duše musí míti víru a žítí jako duše, nikoli jako zvířecí bytost, ne jako přihrádka lučební, ne jako cosi, přes co se přechází k dennímu pořádku.

Nejlepší důkaz máme, že jsme přestali za naše duše bojovati, že málo nebo nic jsme nepracovali, když vidíme dnes celé řady Poláků bez víry a bez ducha — bez srdce a studu — skutečných Kainů, vrhajících se na vlastní bratry své a vraždících je nelítostně jako nepřátely . . .

Ale duši nutno učiniti silnou a jasnou: věrou, nadějí a láskou, neboť v tom jest počátek i konec duchovního obrození . . .

Však duch národa skládá se z duší jednotlivců, a jestli jednotlivci duši svých nepovznášejí nad žádosti tělesné a prach nízkých vášní, nesprostují se každodenně okovů pýchy, samolibosti, závisti a ďábelských pokušení — tehdy možno opakovati truchlivá slova z Anhella:*)

»Vyjde slunce a přinese den strašnější než temnota, a ticho ukrutnější než jsou bouře na moři, neboť budete se lekati sami sebe.«

Nuž, kdo má duši, ať vstane, ať žije! — neboť jest čas života, čas povstání, čas boje a vítězství, ale pro ty, kteří nikoli za zvonivé zlato, ne za blysknavé stříbro, ne za marné bojují věci, ale za duše a práva.«

Ač desetkrát přemoženi, zvítězíme konečně a přemůžeme Goliáše, když učiníme národ jednotný, silný a statečný v duchu jeho!

Mickiewicz ve výkladech literatury praví:

»Z dějin slovanských dá se učiniti ten úsudek, že, když některý národ kmene tohoto stal se otrlým a ztratil čínorodost ducha, vždy vnikal do něho duch cizí, probouzel v něm činnost, zaváděl ho častokráte na cestu klamnou, unesl ho tak daleko, až dokud, tím způsobem znovu probuzený, nepoznal sám, že bloudí a nepočal sám se vraceti ke pravdě.«

Takový cizí duch — duch nevěry a beznadějnosti vnikl do ducha našeho, v porobě otrlého, zavádí ho na cestu klamu a tisícih omylů, provádí ho po bezcestích mnohých odpadů od Boha a národních povinností, leč jest čas vrátiti se do boje za duše naše, neboť bez nich staneme zástupem lidí — bez lidských ctností, syny národa — bez národního rázu a zvláštností!

*) Anhella = slavná báseň Julia Slowackého, ve které ve verších biblických líčí výjevy ze Sibiře.

Ve vzpomínkách na rok 1831 čteme, že v jedné bitvě spatřili chlapce malého usedavě plačícího. »Jsi raněn?« — ptají se ho.

»Ne! ale naši utíkají!« ...

Ó, dnes by děti poznaňské, bojující za jazyk polský a polský katechism, mohly také plakati při pohledu na ty starší, na nás, ty silnější, než děti jsou, kteří utíkají z prostřed boje za duše naše a za práva naše.

Krví podběhly nám ruce i dlaně a ranami posety naše plece — ale proto my nepláčeme usedavě — ale proto, že »naši utíkají« z prostřed boje, z prostřed povinnosti — plní strachu a zbabělosti, plní výpočtů, které klamou, utíkají před nepřítelem i před sebou i před silou ducha

A kam? ...

Utíkají do domů zábav a nectnosti, k bohatým stolům, k lenošivému životu, k otrlosti a otravnému pochybování.

Z těchto chorob vysvoboditi duše — to znamená dnes bojovati za duše naše.

V památné a vznešené chvíli, ve výročí, kdy pozdviženy zbraně k obraně práv národa roku 1831, ve chvíli, ve které velebíme bohatýrství národa a cítíme se proti němu trpaslíky, rozhodněme se bojovati za duše, za práva svá — za duše čisté, krví Kristovou obmyté a mocí Kristovou obohacené.

K víře se vraťme, k víře živé, plné ohně, k víře čisté a stálé a tehdaž vojsko bojovníků rozleje se od břehů dvou moří a dojde práv svobody a života vznešeného.

Rodáci! Povstaňte, jako onen Judas, a bojujte za duše naše a práva naše! Bojujte vytrvale! — Bojujte neústupně! Bojujte silně a statečně!

Vždyť — nám zvítězit — ne zhynout!
vždyť nám ne tonout — leč plynout!
vždyť nám přejít třeba obětí moře
A v nebe patřit ... Svatý! Svatý Bože!

Za to u Tebe ... s písní prosebnou —
za to u Tebe žebřem' smilování
Ducha v národě, ducha, jenž zlo zmůže,
dej nám! o Mocný, Svatý! Svatý Bože! Amen.

Ku křesťanským cvičením.

Dle různých pramenů upravil V. M. Váchal, O. Praem. — (Pokračování.)

V.

O těle lidském.

1. Galenus Claudius, po Hippokratu nejslovutnější lékař starého věku, pohan, narozený r. 131 po Kristu v Pergamu, proslavený četnými spisy z oboru anatomie a fysiologie, pravil jednou

k nevěrci Epikurovi, který popíral Boha a nesmrtelnost: »Pozoruj jen jednou tělo lidské a jeho podivuhodnou stavbu, a řekni mi, můžeš-li pak ještě pochybovati o jsoucnosti boží. Sto let ti dám ku přemýšlení, abys hledal, zdali na celém těle lidském jediné chyby se nalézá, aneb zdali bys jinak údy lidské upravil. Nikoli člověk, ale jediné Bůh byl s to, utvořiti takové mistrovské, podivuhodné dílo.« A sám popisuje tělo lidské zvolal pln obdivu: »Píše o těle lidském, jež vyšlo z rukou Stvořitelových, mám za to, že píši chvalozpěv ku tvé oslavě, Bože nejvyšší! Více tě uctívám objevuje krásu tvého díla, než kdybych ti nejvzácnější kadidlo zapálil!«

Jestliže pohané považovali tělo lidské za dílo mistrovské, jež Bůh nejmoudřejší upravil, jak teprve obdivovati se musíme my, křesťané, kteří víme, že toto tělo upravil Bůh pro duši nesmrtelnou, krví Syna božího vykoupenou, obdivu hodný obraz Boha samého, a že to tělo na křtu sv. bylo zvláště posvěceno, tělem Syna božího ve sv. přijímání tolikráte posilováno, že toto tělo má v sobě zárodek nesmrtelnosti a vstane jednou slavně z hrobu, aby opět s duší spojeno hlásalo na věky všemohoucnost a dobrotitost božskou. Bůh proto obdařil tělo lidské velikými přednostmi, jimiž vyniká nad tělo zvířat.

a) Člověk má především přímou postavu, pohybuje se na dvou nohách, aby očima více hleděl k nebi, budoucí své vlasti, pravému domovu. Zvíře se plazí po zemi, chodí po čtyřech nohách, hledí k zemi, poněvadž ta jest jeho domovem, do země se navrací a nebude po něm památky. Naučí-li se některé zvíře choditi po dvou, ku př. pes, opice, medvěd, kůň — stalo se to výcvikem, při čemž bič hrál největší úlohu. V čas nebezpečí utíká však zase po čtyřech.

b) Člověk má zvláštní výraz obličeje, významnou tvář; změnou barvy v obličeji, smíchem nebo pláčem, buď úmyslně či bezděčně může dáti na jevo, co se v jeho nitru děje. Může se usmívatí sladce, spokojeně, samolibě, milostivě, soustrastně, trpce, pochvalně, povážlivě, zlomyslně, úsměšně, čtverácky atd. Zvíře toho daru nemá, proto se právem nazývá němou tváří; nemůže plakati ani se smáti. Bol svůj může naznačiti hlasem neb celým chováním, ale pocitů těch nenaznačuje výrazem tváře, nýbrž celým tělem.

c) Člověk má schopnost údů k rozličné práci. Rukou staví obrovské stavby, maluje nádherné obrazy, vyšívá, kreslí, píše, provádí nejjemnější práce, vyluzuje na hudebním nástroji, houslích, harfě, cítě, pianu a j. melodie. Rukou koná různá řemesla; a nemá-li rukou, může i nohama konati pravé divy. Zvíře nemá té zručnosti. Stvořitel dal mu pud, aby mohlo vykonati to nejnütnější pro svou výživu a obranu.

d) Člověk má dar řeči. Zvíře vydává ze sebe různé zvuky; kůň řebtá, kráva bučí, ovce bečí, koza mečí, pes štěká, kočka mňouká, slepice krákorá, vlaštovka švitoří, slavík tluče, vrabec cvrliká atd., žádné zvíře nemluví, není mu to vrozeno, používá jen zvuků, a to stále týchž. A má přece všechny tělesné dary,

jichž člověk při mluvě používá, má plíce, dechovou trubici, hrtan, jazyk, zuby, rty, ale neumí jich různě použít. Naučí-li se několika slovům ku př. papoušek, špaček, opakuje je stále, neví kdy ani komu. »Dobré jitro« volá ráno, v poledne, večer i v noci; volá na domácí, na psa i na kočku i na zloděje. Člověk mluví, poněvadž myslí; zvířete žvatlá, poněvadž nemyslí. Mluva dokazuje, že mezi člověkem a zvířetem jest nekonečná propast, kterou Stvořitel sám mezi ně postavil. Člověk ví, komu a kdy které slovo má pronést, může se naučiti všem řečím a mluvit s kým-koliv řečí jakoukoliv. Zvíře je stvořeno pro člověka, člověk pro Boha. Řečí se má člověk se svým bližním domluvit, navzájem se povzbuzovati a vzdělávati, a všichni Boha oslavovati.

e) Člověk liší se od zvířete celým způsobem života; umí využítkovati darů přírodních všemožným způsobem.

Zvíře používá darů, jak mu je příroda podává. Nezná ohně, vaření, přípravy pokrmů. Člověk si pokrmy upravuje i nápoje rozmanité, vynucuje plodnost přírody orbou, vysušuje močály, štěpuje sady, zakládá role. Člověk chrání se šatem proti škodlivým vlivům povětrnosti, vyrábí nástroje ku své práci: staví paláce nejnádhernější. Ač je proti zvířeti macešsky vyzbrojen, je přece králem a postrachem zvířat nejsilnějších a nejzdravějších, a to proto, že myslí.

Proto praví francouzský přírodopysce Buffon: »Jen at se zkoumá člověk a pozoruje svou vznešenost, a přestane se snižovati. Uzí pojednou, jak nekonečně veliká jest vzdálenost, kterou nejvyšší Bytost mezi ním a zvířaty položila.« (Bělina, Rozumem ku pravdě, 22.)

Čím by však bylo tělo bez duše? Sv. Bernard proto velebí Stvořitele a volá: »Co jest to za umělce, na jehož pokyn hlína země spojuje se s dechem života v harmonický celek? Jsi země, člověče, ale také duchem z úst božích vdechnutým. Poznej tedy důstojnost svou. Se světem máš tělo společné, nebo jest to vhodné, aby ten, který nade všemi tvory tělesnými jest ustanoven, měl s nimi také nějakou podobu. Ty máš však ještě něco vzácnějšího, nesmrtelnou duši. Čím by bylo tělo bez ní? Co jiného lež kus bezcenné a bezcitné hmoty. Vždyť jen z duše vychází jasné poznání všech věcí a všecken smysl.«

2. Poněvadž Bůh tělo naše tak významenal a za důstojnou schránku nesmrtelné duše ustanovil, musíme své tělo mít v úctě, jaká mu právem náleží.

Pravého ocenění těla dostalo se teprve v křesťanství, jež učí, že i tělo má účast na milostech božích a prostředcích spásy. Na křtu sv. stalo se tělo chrámem Ducha sv. (I. Kor. 3, 16), údy naše jsou údy Ježíše Krista (I. Kor. 6, 15), sv. přijímáním Těla Páně stává se svatostánkem samého Boha.

Tělo je nástrojem duše, pomocníkem při plnění povinností; bude mít také podíl na odměně nebo trestu, jichž se nám po smrti dostane.

Proto církev sv. při udílení sv. svátostí a obřadech posvátných prokazuje tělu lidskému zvláštní poctu, posvěcujíc na křtu

svatém za přibytěk boží, důstojný stánek duše, posiluje k boji při sv. biřmování, mazáním křížma, povznáší za svatostánek božského Spasitele ve sv. přijímání, očišťuje ode všech nedokonalostí při pomazání nemocných, a když po odchodu duše na věčnost zůstalo tu tělo mrtvé, provází ho církev svatá, matka naše, zlášt-ními obřady ku hrobu, aby při slavném z mrtvých vstání spojilo se opět sduší a dosáhlo odměny věčné.

Čím jest pohřeb křesťana nežli vítězný průvod po boji toho života? Pocta, která se prokazovala vítězům ze šťastného boje se vracejícím, záležela za všech věků v tom, že lid vycházel v ústrety, chvalořečí připomínal zásluby o vlast, přinášel vzácné dary, věnce a zlaté koruny, postavil se s prapory v čelo slavného, vítězného průvodu, pod baldachýnem s pochodněmi v rukou provázeli vítěze za ustavičného zpěvu a jásání až ku přibytku jeho. A totéž činí matka, církev svatá, svým dítkám po slavném vítězství nad světem a peklím. Věřící s duchovním pastýřem sejdou se u domu zesnulého, na místě, kde vítězství bylo dokonáno, v modlitbách i chvalořečích připomíná se to vítězství, kněz žehná křížem, kropí perlami svěcené vody, pokouje vonným kadidlem, vzdávaje tak jménem všech počtu zesnulému, že nad hříchem zvítězil, doporučuje ho nejvyšš spravedlivému Soudci věčnému, aby ho do slávy věčné uvedl, volá nebešťany, aby ho k trůnu božímu doprovodili. Mrtvolu berou na ramena a v slavném průvodu nesou do kostela, kde nová pocta se děje nemocnému, obětuje se proň obět nej-světější a nejvzácnější, a opět vynáší se v průvodu až na svaté pole, kde uloženo jako símě, aby vzklíčilo v den soudný k novému životu, a to věčnému. V kostele bylo tělo vystaveno pod baldachýnem, černým přikrovem ozdobeným křížem, na znamení, že jest vykoupencem Kristovým a dědicem jeho království; rozžaté svíce připomínají, že duše i tělo očekává na nebi světlo věčné Bůh sám, Ježíš Kristus, a s ním blaženost věčná.

Hle, takové počty dostává se tělu křesťana, který v milosti boží zemřel a má naději na slávu věčnou.

3. Aby se nám té slávy dostalo, musíme za života zvláště také o tělo pečovat; udržovat je ve zdraví a síle přiměřeným pokrmem a nápojem, v čistotě mravní, střídmosti, pořádku, pracovitosti, a v čas nemoci postarati se o potřebné léky. Nesmíme však přílišnou péčí o tělo zanedbávati duši. Sv. Bernard praví: »Miluj tělo své, ale tak, aby se nezdálo, že máš jen tělo. Musíme se starati o tělo, ale ještě více o duši.« A sv. Augustin praví: »Čím více se pěstuje tělo a zdobí, tím více se zanedbává a poskvvrňuje duše.«

Proto varoval Pán Ježíš před nezřízenou péčí o tělo řka: »Nepečujte příliš, co byste jedli a pili, čím byste se odívali; toho všeho pohané hledají; Otec nebeský ví, že těch věcí potřebujete.« (Mat. 6, 25)

Páté přikázání poroučí nám, abychom se varovali všeho, co život a zdraví těla poškozuje, nestřídmosti v jídle a pití, požívání nezdravých pokrmů a nápojů, nevydávali se v nebezpečí, varoval

se přílišných a zbytečných zábav, tanců, sportu, kde snadno zdraví bře škodu.

Křesťan má chrániti své tělo před jakýmkoliv hanobením, nemravností, změkčilostí; má krotiti zlé žádosti a na uzdě držeti. Křesťan má popřáti tělu i občerstvení, odpočinku po únavě, pohybu dostatečného, tělocviku, ale vše v mezích slušnosti, aby tělo spíše se zušlechtilo a ne sesurovělo.

Třeba se varovati také hněvu, který zkracuje zdraví a život. V nemoci jsme povinni poraditi se s lékařem, aby tělo brzy ozdravělo a povinnosti mohlo konati.

Život člověka podobá se rozžaté svíci, které den ke dni stále více ubývá, až zhasne. Sotva jsme se narodili, už jsme počali také umírat, k hrobu stále se přibližovati. A po smrti musíme vydati počet ze svého vládaství, jak jsme svěřených nám hřiven, svého zdraví, svých schopností použili ku spáse duše. »Zaneprázdnění veliké určeno jest všem lidem,« praví Písmo sv., »a jeho těžké na syny Adamovy.« (Sir. 40, 1.)

Vážný jest život křesťana, uvážíme-li, odkud jsme, pro koho jsme stvořeni a kam spějeme.

Nepostavila nás náhoda na tuto zemi, jsme jeden každý dílem rukou božích. Bůh při všem má zvláštní úmysl, nic nečiní bez plánu. Stvořil nás pro sebe, abychom ho poznali, jemu se klaněli, sloužili, nade vše milovali a za to jednou věčné blaženosti došli. Vážná tedy povinnost jest nám uložena, abychom mohli dojiti cíle, pro nějž jsme stvořeni, bychom se dostali po smrti k Bohu.

Bůh jest původ náš, cíl náš a konec náš; Bůh největší a nejštědřejší dobrodinec, odplatitel a mzda, Bůh naše všecko, zde i na věčnosti. (P. Doss, S. J. Korec: Myšlenky a rady, I. 13.)

Proto napomíná Písmo sv.: »Boj se Boha, ostříhej jeho přikázání, neboť to jest celý člověk.« (Kaz. 12, 13.) To jest naše vlastní lidská přirozenost, Boha se báti, Boha milovati, jemu sloužiti, sebe neposkvrněného zachovati a za to věčné blaženosti dojiti.

VI.

O duši lidské.

1. Sv. Řehoř Naz. praví: »Člověk jest malý svět; neboť když Bůh stvořil svět duchovní, anděly totiž, a hmotný, přírodu, chtěl oba tyto světy spojit v třetím světě, v člověku. Člověk jest králem věcí pozemských, poddaným nebeských, jest pozemský i nebeský, smrtelný i nesmrtelný, stojí tu mezi nebem a zemí, spojovací bod všeho tvorstva nebeského i pozemského.«

Minule jsme poznali, jak Bůh se postaral o tělo člověka, dnes si připomeneme, čím jest duše naše, jakou má cenu a jak si jí proto máme vážiti.

Sv. Řehoř napsal: »Všemocný Bůh stvořil troje duše; jednu, která s tělem není spojena, andělskou; druhou, která s tělem

jest spojena a neumírá, lidskou; třetí která spojena s tělem a spolu s tělem umírá, zvířecí.

Duše lidská liší se nevýslově od duše zvířecí, jež má zcela jiné schopnosti a potřeby. Duše zvířecí není schopna, aby se snažila po dokonalosti, ptáci stavějí hnízda tatáž, jako před tisíci lety; zvíře nemůže pátrati po příčinách věcí a proto nemůže přijít ku poznání stvořitele; vedeno pudem a nutností nemůže si počít klasti ze svého jednání; zvíře nemá duševních potřeb, ani touhy po vyšší blaženosti, úplně jsouc spokojeno smyslnými požitky. Zvíře má duši, ale ne ducha; duše zvířecí jest smyslná a ne duchová.

Duše lidská jest duch, který oživuje a řídí tělo. Duše jest to, čemu říkáme »já«; člověk říká: já to chci, já to udělám. To »já«, není tělo ani část těla, krev či mozek; jest to něco, co není tělem, to je duše vaše. Je to duch, který oživuje a řídí tělo, jako vožka řídí koně.

2. Duše lidská jest bytost naprosto jednoduchá a ač je s tělem co nejméně spojena, má přece svou vlastní na těle nezávislou jsoucnost sama pro sebe. Poznáváme to z činnosti, které je duše schopna. Duše tvoří pojmy, soudy a úsudky, má sebevědomí a je svobodna. Kdyby byla bytostí tělesnou a hmotnou, nebyla by ničeho takového schopna.

Má sebevědomí, myslí a ví o sobě, že myslí, pozoruje své vlastní já, a to hmota nemůže. Oko právě proto, že je hmotné, vidí sice, avšak nevidí a nepozoruje sebe v té své činnosti. Činnost lépe řečeno — nečinnost hmoty záleží v tom, že leží, skládá se, rozkládá, chvěje se, pohybuje se, a to vždy jen, když nějaký zevnější popud na ni působí. Aby se však hmota pohýžila sama v sebe a sebe pozorovala, to je nemožné. Jestliže tedy duše sama v sebe se vhroutí a své já zkoumá a pozoruje, jest jistě nehmotná a jednoduchá.

Duše jest dále svobodná, hmota však není; leží, kam ji položíme, hýbá se, kam ji pohybujeme, zkrátka podléhá zákonu nutnosti. Zvíře není svobodno, řídí se svým pudem, a ten je nutká stále k jedinému cíli, ku smyslným potřebám, k tomu, co mu lahodí a je po chuti. Zvíře mučeno ohněm jistě z něho uteče, jakmile je pustíme z ruky. Nemá na vybranou: utéci či zůstat; musí utéci, poněvadž pud sebezachování je k tomu donutí.

Duše lidská však je svobodna, a dovede se rozhodnouti i pro to, co se přiči smyslným choutkám lidské přirozenosti.

Mučedník ohněm má dvojí volbu: buď utéci či zůstat a zůstane v něm, třeba by se mohl jediným slovem: »Žhíkám se víry«, z něho vysvoboditi.

3. Duše lidská má svou vlastní, na těle nezávislou jsoucnost, poněvadž má samostatnou podstatu. Jistoty, které nemají samostatné podstaty, ale jsou částí podstaty jiné, nemají také své vlastní samostatné činnosti; ku př. teplo, pohyb, jsou vždy v nějakém předmětu jako ve svém podkladu a pouze v něm svou

činnost vyvíjejí. Duše lidská však jest činna sama o sobě, a nezávisí ve svém chtění a poznávání na jiné bytosti.

Různé pochody myšlenkové a různé kony vůle dějí se úplně vnitř samy v sobě. Duše je tedy bytost, která má svou vlastní jsoucnost. Ve spánku duše vidí, slyší, mluví, rozumí, rozeznává předměty, ač tělo klidně odpočívá. Ráno vypravuje člověk, co vše viděl, slyšel, mluvil, zakusil, a tělo leželo nečinně pohříženo ve spánku. Tak bude po smrti odpočívati tělo v hrobě, a duše bude bráti podílu na radostech či bolestech.

Myšlení a chtění duše jest úplně nehmotné; kdyby duše závisela na těle, mohla by konati činnosti pouze tělesné a hmotné. (Genari, Obrana víry naší, Brno, 24.).

Duše jest ovšem s tělem úzce spojena, a to proto, že některé její mohutnosti mohou se vyvinouti a působiti pouze ve spojení s tělem. Konati dobré skutky, sloužiti viditelně Bohu, postiti se, dobrý příklad dávat, obětavost, sebezapírání, to může duše jen pomocí těla uskutečniti. Rozum, šivot to duše, to uzná za prospěšné, a vůle svobodná to provede pomocí hmotného těla.

A tím také, ačkoliv je naprosto jednoduchá a duchová, dotýkají se jí změny tělesné; v mladém věku jeví se mladou a bujarou, kdežto v těle stařeckém sestárnou a chabou. Tělo však je podrobena těm změnám úplně, duše pak pouze někdy částečně a poměrně. Často i u mladíka jeví se duše chabou, a u starce pak bujarou. Beethoven sepsal nejkrásnější skladby hudební, když ohluhl. Heine psal v Paříži nejlepší výtvary, když nejvíce tělesně strádal a hynul. Alex. Hunibaldt v 90 letech věku před smrtí psal učená pojednání. Slavný přírodopysce Linné v 70 letech psal učená díla. Vojevůdce Radecký slavil v 83. roce věku skvělá vítězství.

4. Když Bůh zamýšlel stvořiti člověka, pravil: „Učiníme člověka k podobnosti a obrazu svému, ať panuje nad zvířaty a nad celou zemí.“ (Mojš. 1. 26.) Trojjedinný Bůh vdechl duši do mrtvého těla, aby duše, jsouc obrazem božím, vedla tělo ke skutkům bohumilým, aby celý život člověka byl podobným životu božskému, nápodobováním vlastností božích.

Podoba duše Bohu záležel v tom, že má rozum a svobodnou vůli, že jest nesmrtelnou; to je přirozený obraz boží. Ozdobena-li jest posvěcující milostí boží, pak jest nadpřirozeným obrazem božím. Rozum, schopnost duše, a svobodná vůle mají krásné a dobré poznávati, milovati a viditelný svět ovládati. Tím stal se člověk v pravdě králem viditelného tvorstva jako je Bůh králem všehomíra. Ještě dokonalejším obrazem božím jest člověk, vede-li život svatý, plní-li přikázání boží, je-li pokorný, tichý, milosrdný, štedrý atd., jako je Bůh sám. Kdo vede život svatý, je ve stavu milosti boží, v duši toho přebývá Bůh; a jako železo v ohni rozžhavené podobá se ohni, tak duše milostí a láskou boží rozživená jest nadpřirozeným obrazem božím. Proto v nadšení volá žalmista Páně: „Hospodine, Pane náš, co je člověk, že jsi naň

paměťliv? Málo menším andělů učinils ho, cť a slávou korunoval jsí jej, a ustanovil nad dílem rukou svých. (8.).

5. Poněvadž duše lidská jest duchem, dechem božím, nemůže umřít, ale po odloučení s tělem žije dále a to věčně jako Bůh.

Rozum praví: »Duše by mohla býti zničena dvojným způsobem, buď rozkladem, aneb zničením od jiného. Rozpadnutí se může věc složená z částek dělitelných; duše lidská jest jednoduchá, duchová, z částí nesložená. Zničení by ji mohl jenom Bůh, ale to se přičí jeho moudrosti, dobrotě a spravedlnosti. Neničí žádné věci, kterou stvořil, tím méně duši lidskou. Jednal by proti požadavku přirozenosti její, odpíral by přirozeným její tužbám, které sám do ní vložil, a které by marně po svém ukojení volaly. Přirozenost duše žádá nesmrtnost. Zvířecí duše je vázána na tělesné ústrojí smyslové, lidská duše však vlastní jsoucnost sama pro sebe na těle nezávislou. Proto nadejde konec duši zvířecí, jakmile tělesné ústrojí se rozpadávají; duši lidské však nenadchází konec i když se tělesné ústrojí rozpadává.

Rozum lidský dokazuje, že po krátkém životě pozemském bude ještě jiný život, věčný, bez konce. Srdce lidské dychtí neodolatelně po blaženosti trvalé. Takové blaženosti však na světě dosíci nemohla, jež by tužby její upokojila. Kdyby té blaženosti nebylo po smrti, byla by tužba navždy neukojenou. Ba byl by Bůh k člověku nespravedlivým a ukrutným, neboť tu touhu do srdce našeho vložil; a člověk by byl hůře na tom nežli zvíře, jež si nalezne smyslné požitky, jichž pudy jeho žádají a úplně uspokojují.

Dále žádá božská spravedlnost, aby cnost byla řádně odměněna a hřích potrestán. Musí býti jiný ještě život, kde se to státi musí. Život po smrti je časem účtování, odměny věčné, aneb trestů věčných.

Víru v nesmrtnost duše nalzáme proto u všech národů pohanských. Bůh sám pravdu tu vložil do srdcí lidských.

Jen člověk bez rozumu, aneb zkažený upírá nesmrtnost duše, bojí se večnosti, aby nebyl souzen.

Proto tolik záleželo božskému Spasiteli na duši naší. S nebe přišel, aby zbloudilou zachránil, trpěl, život za ni obětoval. Apoštoly napomínal, aby sami život za spásu lidí obětovali: »Nebojte se těch, kteří zabíjejí tělo, ale duši zabíti nemohou!« »Co by bylo platno, kdybys celý svět získal, na duši však škody trpěl? Jakou výměnu dá člověk za duši svou?«

V podobenstvích o hřívnách, moudrých a nemocných pannách, o nesmrtném služebníkovi, o koukoli a pšenici, o boháči Lazaru učil nás nebeský Mistr, co nás po smrti očekává. Duše zemřelých se také zjevují lidem, ohlašují vůli boží, dávají výstrahy, prosí za přímluvu, děkují za zbožné vzpomínky. Bl. Panna Maria častěji zjevila se lidem; různí světci pak svým miláčkům. Celé knihy jsou psány o případech, kdy duše zemřelých oznámily příbuzným své odloučení z těla.

Kdo popírá nesmrtelnost duše, popírá dějiny, popírá skutečnost, celé křesťanství, božství Kristovo, popírá písmo svaté, všeobecné přesvědčení všech národů a věků, popírá touhu lidského srdce po nesmrtelnosti, popírá zdravý rozum, Boha samého i své vlastní »já«, svou duši, svůj rozum.

6. Duše lidská jest nejvzácnější statek člověka. Je dílem Boha samého největšího mistra, dílem jeho vlastním, neumělejším, nejmilejším a nejdražším. »Zde se uč poznávati cenu své duše, volá sv. Ambrož: Bůh ji učinil k obrazu a podoběnství svému. Ona je duchem jako Bůh, jednoduchá jako Bůh, živá jako Bůh, nesmrtelná jako Bůh; veliká duše od velikého Boha. . . — Duše jest nejmilejším a nejdražším dílem největšího mistra, všemohoucího Stvořitele. A když vlastní vinou zbloudila a propadla věčné záhubě, co učinil Bůh, aby ji zachránil a spasil? »Vzmuž se, duše lidská, volá sv. Augustin, nezoufej, považ jen, jakou náš cenu, za jakou cenu tě božský Spasitel vykoupil:

Počítej hodiny celého třiatřicetiletého jeho života, jeho vzdechy, jež pro tebe z jeho duše vzešly, počítej sízy, jež vyronil, myšlenky, jimiž se jen pro spásu tvou obíral, slova, jež promluvil, rány, jež přetrpěl, trny, jež jej zranily, hřeby, jež jej zbodaly, krůpěje krve, jež prolil, pozoruj kříž, na němž hřeby připevněn, vše za tebe dal v obět, svůj život i duši svou za duši tvou obětoval. To vše volá k tobě bez ustání: O, duše, tak drahocenná jsi, takovou máš cenu! za život tvé duše musel zemřít sám Bůh. Může býti ještě něco většího? Chápeš to, čím je duše tvá? ach, ano, chápeš to, a přece ji tak často ztrácíš, tak snadno, tak lehkomylně. —

Vážme si duše a pro ni i těla, schránky její. Nezneužívejme tělo ke hříchu, aby tím nebyla znesvěcena duše.

Vážme si i duše bližních, pracujme ochotně na spásu jejich. Starejme se co nejvíce o spásu duše vlastní i svých bližních, snášejme rádi i největší příkoří, hotovi i život obětovati za blaho nesmrtelných duší. »Co je platno člověku, kdyby celý svět získal, na duši však škodu trpěl?«

Nedejme se sváděti ke hříchu. Nemoudrý by byl kupec, jenž by za hlínu a bláto dával nejdrahocennější perlu; nejvyšší pošetilý by byl křesťan, který by za chvilkovou rozkoš prodával svou duši a vydával v nebezpečí věčného zavržení.

»Zanedbáme-li duši, praví sv. Jan Zlat. nezachráníme ani těla; neboť duše není pro tělo, nýbrž tělo pro duši.« »Bude-li zavržena duše, bude zavrženo jednou i tělo na věky.« — Každodenně uvažujme, že duše naše je chrámem samého Boha, Ježíše Krista, okrašlujme ji křesťanskými cnostmi, aby v ní Kristus ustavičně přebývat, a my mohli každý, každé chvíle, zvolati: »Ne živ jsem já, ale živ jest ve mně Kristus; jemu buď čest a chvála na věky!«

ČÁST PASTORAČNÍ.

Charitativní kurs vídeňský.

V září konal se kurs v domě Caritas, jehož úkolem bylo než raditi se o prostředcích, jak pracovati a jak hojiti rány, která zasadila přítomná doba v tak mnohé rodině. Nebylo řeči o politice ani o národnosti, nýbrž jen o trpícím a o pomoci. Dito zajisté vznešené a obtížné. Má tato výprava lásky blízké své maršála jest to hr. Marchal a jeho choť. Aspoň krátký výťah myšlének podati bude vítáno našim čtenářům.

Prof. Seipel vymezil dobře hranice charity, která nemůže nahrazovat spravedlnost scházející, nýbrž přiblížeti, kde se co opomenulo neb zanedbalo, a hledati nové cesty a nové prostředky k povznesení strádajících.

Záchranu mládeže obral si za předmět P. Cyprian, kapucín a předseda díla Serafinského lásky. Všele doporučoval připravit zvláště mládež školu opouštějící na vstup do života a na volbu životního povolání. Zde mluvil výslovně ve smyslu Mostertově, jenž se přimlouvá za zvláštní slavnosti pro dítky i rodiče při opuštění školy.

Z hojných praktických pokynů kapucínských uvádím aspoň klasobraní maličké:

Ústavy naše umístiti v katolicky probudilém kraji, poblíž poutních měst, aby budily pozornost našinců. Ústav spojití s hospodářstvím, aby snáze existoval, neboť penězi můžeme pohrdat, ale musíme je mít. Dítky mají býti při nákupu, aby znaly cenu zboží a praktický život. Zajímavou věc sdělil P. Cyprián, o přání dospělých chovanců: »dejte nám imponující sestry«. »Co myslíš tím?«. »No sestry, aby nám mohly povědit vše, nač se tážeme: O stromech, květinách, ptactvu, zemích«. Zajisté poučná otázka i odpověď. Exercie pro 16leté hochy v Aitöltingu, jako výminečně působící prostředek.

Otázku poručenskou probíral zemský sekretář Dinin. Zajímavá věc v debatě o tomto předmětu vyšla na jevo, že v Tyrolsku Dům Milosrdenství luští spolu otázku poručenskou a péči o mládež, tak že postavením výborných poručníků, zároveň se stará

o ostatní otázky opuštěné mládeže. Vzdělání poručníků a výcvik jich obstará celý sbor mužů a žen starajících se o opuštěnou mládež.

Odpolední vycházka věnována návštěvě města kojenců v XVIII. okresu pomníku to velikého Karla Luegra, jenž také se postaral, aby v každé místnosti byly umístěny kříže. My máme také v malém podobné ústavy, ale bez křížů. Znamení to ducha i doby. V sále, kde se slavnosti konají, jest krásný obraz přítele dítek. U nás bývá z dob starších.

Středa byla zajímavá svou přednáškou o laizaci charity kterou měl P. Sinthern S. J. Výslovně varoval před každým přepínáním. Laizace není vedení ústavu od laiků, nýbrž duch, jenž ústav ovládá. Nesmíme tomuto nebezpečí zavírat oči, zejména nesmíme trpěti, aby se zahrňždoval do veřejných ústavů. Nejlepší obranou jsou výborně vedené ústavy vlastní a na nikom nezávislé než na vlastních dobrodincích.

Není laizace také proto tak nebezpečná, že vyžaduje velikých obětí a sebezapření. Jediný příklad ze statistiky vzatý, ukazuje dostatečně jak bývá zednáří charita právě jen zástěrou. Ve Francii dle Bull. du Crand Or. v r. 1912 bylo 20.000 členů. V sirotčinci od lože založeném v r. 1852 bylo přijato tehdy 15 sirotek. V tomto ústavě dál se pokus výchovy adamtické hochů a dívek při koedukaci. Sirotčinec zřízen pro celou Francii a za 50 let působnosti vychoval 319 dítek. Kdežto pronásledované kongregace v r. 1900 vydržovaly 60 000 sirotek 210.000 nemocných a starých 12.000 korigendek 60.000 slepců a choromyslných 250.000 chudých všeho druhu. Zajisté jest tato řeč jasná.

Kdo chce více o tom mítí dokladů najde je ve spise Gerhardově Freimaurerei und Politik. Str. 25.

Pomímám řeči o péči o mládež před věkem školním. abych o jiných se mohl zmíniti. Dr. Giese, ředitel kat. paedagogia ve Währingu, který bývalého prince Ottu k prvnímu sv. přijímání připravoval, zastával myšlenky, že dítě se má naučiti všemu již ve škole, což některým nechtělo se zamlouvati. Po škole doporučoval útulky mládeže všude, kde není postaráno po škole o mládež.

Dítky mají na udržování útulku dle možnosti něčím přispěti. Útulek nemá býti pokračováním školy, ani přípravkou její, ani modlitebnou, ale pečovati o tělo, hru a zdatnost dítěte. Vycházka do jednoduchého útulku v XIX okresu, zřízeného Dr. Schmittem (Salvatorianem) byla názorným doporučením. Jednoduchá velká prkenná kolna, dávala přístřeší před deštěm, okolní pozemek byl přirozeným hřištěm a andělem strážným byla obětavá učitelka se svou družinou. Magnetem pro útulek byla dětská kuchyň, na niž dítky rády přispívají a kam rodiče dítky posílají, ježto se jim neuděluje almužna, nýbrž zjednává potrava za režijní příspěvek. Zcela chudí ovšem bēfou z pokladu lásky věřících. Myšlenka tato umožňuje začítí dílo i s menším obnosem a menšími milodary. Jen deficit se hradí příspěvky.

Duchovní správa a charitas, tak nazval své téma d. Svoboda, autor spisu »Grosstadtseelsorge«, jenž se právě vrátil z Frýburku ze 14denního kursu charitativního. Úplné znění jeho řeči vyjde v měsíčníku »Caritas«, zde uvádím jen stěžejné myšlenky. Církev jest jižící Kristus, působící Kristus a trpící Kristus ve svých chudých, proto jest nerozlučitelná správa duchovní od péče o chudé. Tak to chce »Tridentinum« (XXIII.) tak to obnovuje »Codex« v článku 467, 468. Tak to činili všichni muži, kteří duchovní reformu prováděli, ano i protestantský Wichern (Wichern narodil se v Hamburku 1808, v době tyfu 1849 převzal 10 000 sirotků na výchovu, 1851 revidoval kázně a věznice. Syn jeho zavedl kursy charitat. pro pastory, a svými brožurami. »Bl. v. Rauhem Haus« odchovával »Innere Mission«, již nový život vdechl vadnoucímu protestantismu. S ním souvisí všechny akce protestanské většího slohu. Pomocníky jsou laikové.), původce »vnitřní Missie« (»Innere Mission«) pastor v Německu, chopil se dobrých skutků i přes protestanské zavržení Luthrem »slavné« epistoly sv. Jakuba, Wichern chtěl vedle pastora míti členy vnitřní.

Tak to činili i katoličtí apoštolé ve Vídni: Kanisius a Klemens Hofbauer. Dvojí heroismus spojovali: heroismus všední duchovní správy a heroismus řádového ducha. Organisovaná charitas jest okem duchovní správy, která oznamuje, co jest třeba vykonati.

To jest živá karthothéka, která vypráví, kdo na osadu přišel, kdo není oddán, kde rodinný život vázne, kdo nemocen, kdo trpí a hledá prostředky pomocné. Charitas není nad duchovní správou, ale jest její pomocnicí a fara jest jejím domovem, pravým a přirozeným »domovem milosrdenství«.

Prof. Svoboda doporučoval myšlenky biskupa Vopplera uskutečniti na každé faře. V malé osadě, kde není spolků více, radí konati čas od času rozmluvy s několika ochotnými osobami o záležitostech milosrdných na osadě a pokusiti se o jich rozluštění. Ve větších osadách s více spolky doporučuje svolati představenstva jejich a utvořiti svaz maličký, který by rokoval o úkolech charity v městě a rozdělil by úlohy. Hovorem budí se zájem i pracovníci.

Ve velkých městech třeba míti středisko, kde by všichni pracovníci mohli si zjednati poučení i prostředky k vykonání úlohy, a kde by společné práce všem charitativním ústavům se společně vyřizovaly.

Spolky křesť. matek. V živém hovoru po nadšené řeči Svobodově, rozvinula se čilá výměna názorů. Nejdůležitější zdál se mi poznatek, jaký sděloval čilý kaplan ze Svitav. Veškery pokusy nesetkávaly se se žádoucími výsledky. Učinil tedy poslední pokus s křesťanskými matkami, které letáčkem pozval na schůzi, aby na ni vyložil úkoly křesť. matky a spolu navrhnul, jak si možno osvojiti potřebné známosti pro úlohy matek křesťanských. Pokus se zdařil nad každé očekávání; přes 700 se

jich přihlásilo ihned. Poučování nebylo jen náboženské, ale také prakticky časové. O věcech, o nichž nemohl mluvit, on četl spis dra Riethera: »Sänglingsfürsorge«, v němž jsou vědecky i prakticky dány pokyny matkám. Sociální poučení o pojišťování starobním, nemocenském a všechny praktické zjevy pro rodinu důležitě, byly také předmětem schůzí. (Pěstování květin, účtování šatů, chov králíků atd.)

Závěr diskusse vyzníval, aby tární dům byl středem veškeré charitativní akce, která má býti v úzkém spojení s duchovní správou, jež zůstává vždy duší všeho milosrdenství na osadě. Nelze ovšem činiti všude vše, ale aspoň něco všude. I sami sociální demokraté počínají se všímati charitativních podniků a nechťejí býti bez nich. Právem poukazoval jeden z účastníků na resoluci sociálně demokratického vedení, dle níž se zavede dávka účastníků organizace ve výši jednoho haléře z každé koruny mzdy, což nazvali po německu: »Kronenhellerfond«. Máme za to, že touto resolucí jest dána sociální demokracii tak vydatná a stálá podpora, že mohou z ní vydržovati množství svých ústavů, které ovšem budou nejen dle osob laické, ale i dle ducha.

Nové povolání žen. Při otázce ošetřování nemocných vyskytla se otázka nového povolání žen t. j. ošetřování nemocných. Stát bývalý (a po něm nové státy při tom setrvají), zavedl v době války cvičené ošetřovatelky z povolání. Toto povolání má zůstat i po válce a každá osoba, která má nemocným sloužiti, má býti odborně pro povolání toto vzdělána.

Stojíme tedy před novou věcí, jako jsme byli v letech sedmdesátých, když zaváděn byl nový stav učitelek. Nelze zavíratí oči před faktem, který pro duchovní blaho nemocných jest vysoce důležitý. Baronka Aporová, která celou válku strávila u nemocných, na příkladech doličovala, jaký význam má světská ošetřovatelka ducha křesťanského, která chystá cestu knězi a často jedinké neopatrné slovo ji zatarasí nadobro.

Ženy v průvodu Spasitelově nám svědčí o jich apoštolátu. I ve farnosti jest podobný apoštolát žádoucí.

Ošetřovatelky jsou dvojího druhu: s diplomem vyšším pro ty, kdož měšťanku absolvovaly a dvě léta na klinikách prakticky se cvičily, druhé, které odbyly obecnou školu a jednoroční kurs odborný. Plat jejich jest právě dle diplomu, ač se může státi, že nediplomovaná může věc ovládati co nejlépe. Cvik dělá mistryni, zejména když se s láskou cvičí. Do školy přijímají se již 18leté, ač jedna ze zkušených přítomných dam doporučovala dokonaný 24. rok.

Baronka Wenckheimová zřídila pro okresy vídeňské katol ošetřovatelky světské, které jdou do rodin nejchudších, kdež vykonávají veškeru práci po dobu nejhorší nemoci. Patří zajisté k tomu zvláštní milost a umrtvené »já«. Spolek pro domácí péči chudých nemocných (pod protektorátem arciv. Marie Josefy) vydržuje v přítomnosti 83 sester, které ošetřovaly 3225

chudých, jimž vykonaly 66.324 služeb, mezi nimiž bylo 8927 celých dnů, 6992 celých nocí.

Důležitou jest věděti peněžní základnu tohoto velkého dílu lásky.

Spolek vydává na výživu a celé opatření na jednu sestru ročně 2000 až 2300 K. Na venku jest obnos ten mírnější.

Uvažme-li, že mezi 3225 ošetřovanými jsou osoby nejchudší a nezapomenutější, jeví se dílo jako samaritán ve velkém.

O duchovní život k obětavé práci u lůžka nemocných postaráno měsíční rekolekcí a denním křesť. pořádkem. Ústředí tohoto spolku jest ve Vídni: »Zentralverein für Hauskrankenpflege« Wien IV., Prinz Eugenstrasse 18.

Tomuto dílu blízko stojí »Těšitelky trpícího Spasitele«, jak založeny byly v Brně, kteréž mají býti uvedeny do Prahy, čemuž as přítomná doba brání.

Něco podobného zřízeno od kněžny Fürstenbergové na Křivoklátě a 4 sousedních osadách, kdež vedle sester ošetřujících starce ve špitále jest také zkoušená ošetřovatelka nemocných, která po osadách ve spolku sdružených, ošetřuje nemocné. Náklad na sestry (z mateřince v Nezamyslicích) jeví se zcela nepatrný, ježto deputátem dodávaným in natura kryty jsou potřeby životní ve značné míře. Na ostatní vydaje dává se dosti nízko vyměřený paušál peněžní.

Ježto jest to dle mé známosti v Čechách dosti vzácný ústav charity pro chudé nemocné na venkově, kladu pod čáru účetní zprávu spolku za r. 1917, jak mi laskavě funkcionářem byla doručena.

Účetní zpráva

Spolku pro podporování chudých a nemocných na Křivoklátě za rok 1917

Příjem :

1. Pokladniční hotovost z minulého roku K 48'92

2. Členské příspěvky:

1 po 1500 K = K 1500'—

1 » 50 K = » 50'—

4 » 10 K = » 40'—

5 » 5 K = » 25'—

13 » 4 K = » 52'—

6 » 3 K = » 18'—

2 » 2 K 60 = » 5'—

109 » 2 K = » 218'—

146 » 1 K = » 146'— K 2054'—

3. Hotově vyzvednuto z

vkladní knížky filiálky

Rakouské spořitelny . . K 2060'—

Z vkladní knížky české

banky »Union« K 1501.20 K 3561'20

4. Úroky ze 1200 K renty . K 48'—

» » 2800 K 4% renty » 114'—

Ze vkladu u Rakovnické

spořitelny » 18'65

Ze vkladů u české banky

»Union« » 143'70 K 322.43

5. Vracená podpora K 6'—

Úhrn příjmů . . K 5992'55

Vydání:

1. Měsíční podpory:

Ve farnosti Křivoklátské	K 1195.—	
» » Městecké . . .	914.—	
» » Nižborské . . .	902.—	
» » Nezabudické . .	396.—	
» » Krusovické . . .	135.—	
» » Zběnské	120.—	K 3662.—

2. Podpory pro jednu K 35.—

3. Uloženo u filiálky Rakovnické spořitelny na Křivoklátské K 1918'65
U české banky »Union« K 143'78 K 2062'43

4. Porto výpravné kníž. ústředního ředitelství K 26'84

5. Za potraviny K 156'40

6. Vracený příspěvek K 4.—

7. Poštovné za peněžní zásluku K 1'20

Úhrn vydání K 5947'87

Příjem K 5992'55

Vydání K 5947'87

Pokladniční hotovost . . K 44'68

Výkaz jmění:

1. Rakouská renta K 2888.—

2. Rakouská kor. renta . . K 1200.— K 4000.—

3. Vkladní knížka české banky »Union« K 2716'05
Vkladní knížka filiálky Rakovnické spořitelny . K 759'09 K 3475'24

5. Pokladniční hotovost koncem roku 1917 . . K 44'68 K 44'68

Úhrnem K 7519'12

Bilance:

Jmění na počátku roku 1917

obnášelo:

1. Pokladniční hotovost . . K 48'92

2. Cenné papíry K 4000.—

3. Vkladní knížky K 4974'01 K 9022'93

Koncem roku 1917:

1. Pokladniční hotovost . . K 44'68

2. Cenné papíry K 4000.—

3. Vkladní knížky K 3475'24 K 7519'92
K 1503'01

Koncem roku tedy na

jmění ubylo K 1503'01.

Máme zde útvar pro duchovní správu velikého významu a proto jsem se rozepsal i o našem ústavě v Čechách, jenž by leckde za patronance zámožných několika osob, by mohl mnoho působiti pro spásu duší. Stačí říci, že nezemřel nikdo bez zaopatření. To zajisté stačí za doporučení.

Mládež školu opustivší. Hraběnka Marschallova vede tuto apoštolskou činnost, která soustředěna jest v domě Latsckově »Arbeiterinnenhaus Absergrund«. Dle její zásady musí péče o mládež míti ráz: 1. rodinný, 2. občanský, 3. náboženský. Vedoucí osoby musí svým příkladem žíti ostatním ošetřovaným vzor života jednoduchého a prostého z lásky k nim.

Jedná se zde hlavně o byt pro dívky osamotněné pro něž (a pro muže platí totéž) jest největší nebezpečí: byt a ulice. Proto se jim má dostati slušného bytu a po případě i stravy za režijní poplatek a večer zaměstnání a zábavy věku a stavu přiměřené. Tato akce sousisí s akcí jak ji v Anglii i Francii katolíci provádí, že v klubech, denně večer přístupných, pod vedením šlechtné duše, mají naléztí náhradu za krčmu a dupárnu. V anglických klubech dívek se jednou i dvakrát do týdne tančí, ale také látuje, pracuje, zpívá, čte. Oddělení jsou mladší od starších, ježto mají jiný zájem ve hrách i zaměstnáních. Stykem šlechtné duše dostává se mladým dělnicím výchovo občanské i náboženské.

Nezbude nic jiného ani nám, než shromažďovati mládež škole odrostlou, hlavně ve velkých městech, v místnostech, kdež by se mohla poučiti i pobaviti, bez nebezpečí ulice.

Kdo o této věci více chce míti pramenů uvádím zde i literaturu.

Jugendfürsorge und Jugendvereine. Von Dr. Aug. Pieper. Verlag M. Gladbach. — Jugendpflege. Von A. Heinen. Verlag M. Gladbach. — Mütterlichkeit. Von A. Heinen. Verlag M. Gladbach. — Jugendpflege und Charakterbildung. Von Josef Könn. Verlag. Gladbach. — Jugendpflegearbeit. Von Bohnstedt. Verlag Teubner, Leipzig. — Stoff und Methode der Lebenskunde für Schulentlassene. Von Eduard Krueben. Verlag M. Gladbach. — Arbeiterinnenfragen. Von Elis. Gnaude-Kühne.

Z uvedených děl zvlášť se doporučují spisy Heinenovy, pro svou srdečnost a prostotu. Vyšly v München Gladbachu ve Volksvereinu, a cena jejich nízká. Ve spisech Heinenových jest dosti látky pro promluvy promyšlené, usnadňují proto práci značně.

Péče o chudé byla předmětem sekretáře charity pana Förlingera.

Pro přednášky a řeči.

»Proximus est scientiae, qui scit, ubi est scientia«, dle slov svěťce chceme soustavně upozorňovati na prameny, které duchovní má snad blízko po ruce a z nichž může čerpati pro své nutné a neodkladné přednášky a řeči a pro své vlastní ztužení. Nesmí býti tato návštěví snad pouhou reklamní tabulkou, nýbrž doporučením, které vyšlo od zkušených a ze života. Každé doporučení praktického pracovníka vítáme. V trojím směru jde útok: škola, rozluka manželství, rozluka státu. Trojím směrem musí se nésti obrana a výběr zbraně.

Mnohý má zbraň ve skříni a neví o ní. Dnes nesmí zahálet. Začínáme tedy trojí zbraní.

I. Škola.

O všech třech: 4 řeči Josef Kořal Rádce duch. XX. 28. Volná myšlenka. — Co chce? Co podniká? Útok Volné myš. na 3 hlavní bašty: rozlučka církve od státu, rozlučka manželská, volná škola. — V Rádci XXI. 267 naleznete odpovědi na volno-myšlenkářské otázky. — Obrana víry Vlasti IX. č. 3. a 4., XI. č. 1. — Zavofal Sebrané promluvy str. 158. — Zvláště: I. O škole náb. Řeč dr. Kordače na Žofině 13./10. 1907. — Čech 14./10. 1907. 1. dále 12/11. 1908. 3. 14./10. 1909. 10. — Rádce duchovní XVI. 74. XVII. 198. XX. 39. — Vychovatel nákl. Vlasti 1896. 118. 229. 393.; 1910. 67.; 1914 205; 1909. 252; 1894. 286. 475. — Vlast V. 272. — Obrana víry Vlasti VIII. 1—2. — Neuschl: Křesťanská sociologie 588—635. — Sebevraždy studentů. Čas. úvahy VIII. č. 4. Dr. Reyl. — Církev pronásledovala vědu? Dr. Reyl IV. 8. Čas. úvahy. — Hřiva: Prospěje neb uškodí, odstraníme-li náboženství ze škol? (vyšlo u Klabusaye v Holešově na Moravě) vlastním nákl. spisovatele. — Chcete rodiče dopustit, aby vyuč. náb. se odstranilo? Čas. úvaha. (K. a. tiskárna v Olomouci 1908). — Pohorek: Boj o školu 1888 (výborná). — Rohling: Škola konfes. Praha 1889. — Lenz: Právo katol. na konfes. škol. Praha 1890. — Škola s náboženstvím a bez něho (Křesť. škola 1903, 235). — Špaček: Církev a škola. Na VI. všeob. sjezdu katol. v Olomouci 1911. (Křesť. škola 1911. 281). — Kulturní boj o školu. (Křesť. šk. 1908. Ročníky Křesť. školy Špačkovy.

II. Manželství.

Rádce duchovní XII. 107, 141. 206. XIII. 286. 349 XIV. 305 XVIII. 63. 72. 75. XX. 38. — Řeč dr. Horského na soc. kursu v Praze. — Naše listy 2/12. 1905. 4. — Řeč dr. Nejedlého v advokátní komoře. — Naše listy 9/12. 1905 2; 6./1. 1906. 5. 3./2. 1906. 6; 19/10. 1907. 1. — Čech 7./2. 1905. 4; 1./1. 1906 3; 4./1. 1906. 2. 4. 5./1. 1906. 6. 1./2. 1906. 1.; 19/10. 1907. 5, 7./3. 1908. 1.; 17/11. 1908. Pod čarou 1—3: Paul Bourget a André Cury. — Přel. Gustav Schmoranz 4./2. 1906. 2. a 3. — Obrana víry (Vlast) VI. 2—4. — IV. Organizace mládeže. Péče o mládež ve světle katol. životního názoru. Časové úvahy. Král. Hradec 13. 1. — Rádce duchovní 705. 751. — O rozluce manželské ještě: Rádce duch. XXI. 54. 57. XXII. 170. — Zavoral: O svátostech 220. — Dr. Soldát: Jedinost, nerozlučitelnost manželství, Praha, 1906. — Dr. Reyl: Manž. Přirozené a svátostné. Čas. úvahy, Král. Hradec. 1906. č. 12. — Zaletěl: O manželství. Čas. úvahy. Kr. Hrad. 1905 č. 6. — Daněk: Kapitoly o manželství, Franci (Vlast 1 K 20 h). — Vaněček: »Co Bůh zpojil toho člověk nerozlučuj«. Otisk z R. D. Kotrba 10 h.

III. Rozlučka církve od státu.

Encyclica Pii X. de mod. doctrinis. — Ord. list 1907. (něm.) str. 118. — Dr. Kordač: Vychovatel 1914. 208.; 1910. 193.; 205. 267. 229. 241. 1917. 183. — Naše listy 30/10. 1909. 5.; 7./3. 1908. 1. Čes. slovník bohovědný. Církev 858. — Slova pravdy X. 5. II. 3. 7. — Zavoral: Sebrané promluvy 443. Řeči příležitostné 252. — Církev a stát. JUDr. Myslivec. Řeč na V. všeob. sjezdu katol. v Hradci Král. 1909. Zpráva o sjezdu 1910. 445. Nový věk (1908/9 č. 49). — Církev a stát. JUDr. Myslivec. Přednáška na katol. sjezdu v Praze 1908. Zpráva o IV. všeob. sjezdu, Praha 1909. 324. Nový věk I. 1907/8. 50. — Poměr státu k církvi. Dr. Samsour. Hlasy katol. spol., Praha roč. 39. č. 4. (3 čas. otázky). — Odloučení cirk. od státu. (Čas. katol. duch. 1862. 376). Naše Listy XVII. 1907/8. 28 Vychovatel 1913. 49. — Müller: Základní nauky církve katol. (Lev XIII.) (Schneider) Vzdělávací knih. 1904. — Cirk. a stát. (z Homersteinů SJ. ned. čtení pro vzděl. lid. Kotrba 1908 II. str. 86. — Perin: »Christl. Politik«, přelož. z franc. vydáno u Herdera. (Spis výborný).

Ježto útoky revoluce se zdvojnásobňují, třeba zdvojnásobiti obranu, a říci na prospěch pravdy vše, poněvadž se vše mluví

ve prospěch bludu a bezpráví. Nenechme rezavět a spíše většit výbornou práci literární třeba starší, vždyť může vykonati službu výtečnou. Lito mi bylo vždy: viděti nerozřezané publikace naše v prachu bez použití.

L. + r.

V proudech.

V zmatku přítomném, jaký pozorujeme všude, jest ten nejrozumnější, kdo nejméně se dá zmásti. Z návrhů jde hlava kolem; i kruhy katolické se jimi hemží. Při tomto kvapu a množství zdá se, že jest málo co zdravého. »Rad« máme plno: vojenské, dělnické, v poslední době vznikly i rady náboženské, z nichž chci dva zjevy uvést.

V Berlíně povstala rada evangelická, lutheránská která si dává jméno »Hochkirchliche Vereinigung« a nepovstala právě po převratu, nýbrž již 9. října měla valnou hromadu, skládá se ze všech stavů: duchovního, lékařského, vojenského, statkářského atd. Základní body jsou pro nás katolíky pozoruhodny a mohou mnohý ukvapený návrh leckterých rad poopravit. Katolíci je budou čísti se vzácným dostiucíněním, kdežto opraváři se při leckterém bodu začervenují. Uvedené zásady přijaté doslovně. Jednota lutheránská zve k práci všechny, kdož na půdě evangelia stojí a opravdu křesťany chtí býti.

I.

1. Církevní Jednota chce úplnou samostatnost církví v církevních věcech a vedeních, a chce vyznávání Evangelia uvnitř i na venek proti každému důrazně zastáváti.

2. K tomu pokládá za nutno provésti: biskupskou ústavu, kteráž se i s duchem Písmem Svatých srovnává.

II.

1. Církevní Jednota lutheránská přeje si mírné ustoupení kázání a ostřejší přizvukování sv. svátostí a jich objektivního charakteru — nevyhnutelně se předpokládá udělení jich dle církevních nařízení. — Krom toho přeje si bohatší liturgickou výpravu služeb božích.

2. Chce k tomu pracovati, aby při bohoslužbě (výzdobou oltáře, hudbou, bohatším ornátem) smyslu pro krásno a dobro lidově bylo hověno a svatý obsah svatými formami byl předváděn.

3. Pokládá účinnou reformu zpovědní praxe a stolu Páně, jak nyní stává, za nevyhnutelnou a opětne zavedení fakultativní zpovědi za žádoucí.

4. Chce pomáhati, aby zbožná cvičení (návštěva kostela, hodiny pobožnosti, evangelický život klášterní) se důstojně uplatňovala.

5. Má za svou úlohu pořídit evangelický breviář,

6. Ježto jí jest církev od Krista zřízeným viditelným ústavem spásy, musí církvi býti získán větší vliv na život lidu a v evan-

gelickém křesťanstvu musí siliti vědomí, že patří ku obecné církvi Kristově.

Uvedl jsem takřka doslovně resoluci Jednoty, která se nese značně jiným duchem než ku př. duchovní rady v Uhrách, která značně se přibližuje oné úrovni reformních snah, jež »Československé listy« nazvaly plošinou duševní. To však smí platiti jen o původcích návrhu, ne však o adresátech jeho.

V Uhrách žádá »Rada« úpravu breviáře, jenž by nabádal ku vnitřní pobožnosti (jako by se dala tato mechanickou úpravou způsobiti).

Protestanté vrací se od laictví ku zřízení biskupskému, některé rady katolické touží po zlaizování církevních zřízení (odstavec 10. a 17. programu uherské rady). Značná část kleru uherského stojí mimo radu a sice právě rozvážná jeho část. Některé z návrhů označuje tisk jako stojící ještě na půdě církevní ale neobvyklé v uších věřících. Proti »radě« ozval se prvý biskup Dr. Rott, jenž poukazuje k tomu, že rada povstala na obranu zájmů duchovenstva, že však činí návrhy také, že ani není v moci biskupské je činiti. Druhým odpůrcem »Rady« jest prof. Dr. Baranyay S. O. C., jenž v listě, »Egy házi Közöny« ostře vystupuje proti návrhům »Rady uherské«. Proud v luteriánských kruzích běže směr k církvi katolické příznivému, kdežto některé body návrhů rad katolíků zní v tonině protestantismu hovičí. Při překotných snahách opravných zajisté jen největší klid může se uvarovati bludných kroků.

V tak rozproudené době duchovním jest třeba zachovati střídlivost největší. Krásně k věci píše sv. Eucharistie v 1. čísle následovně:

»Proti naší církvi rozpoutává se boj, k jehož vybojování, nemá-li zahynouti celá mladá generace, bude potřebsi bojovníkův apoštolských. Bohužel, že mnohé spolubratry z kleru v době tak vážné zachvátila též jakási chorobná horečka. O staletých zákonech a institucích církve platících ne snad jen pro nás, nýbrž pro celou církev, mluví a což horší, píše se v novinách tak, že lid přivádí to ve zmatek a olupuje o poslední špetku úcty k církvi a nám samým, která mu zbyla ještě po ustavičných útociích listů liberálních.

To souzení biskupův a uveřejňování jeho dodá vážnosti církvi a úřadům církevním vůbec? Za chvíli bude lid souditi a vybáněti faráře a kaplany, jak na mnohých místech se již chystá.

Že nutna jest reforma patronátního práva a že v liturgii může býti při některých úkonech jazyk lidu více zaveden, o tom není sporu. Ale nesáhejte na mši sv. To jest společný stůl celé rodiny katolické a jest při něm nejvhodnější též katolický posvátný jazyk společného všem Otce. Či má zvlášť v našich smíšených krajinách národnostní zaujatost vetřiti se i k tomuto stolu? Toho ani vlastenectví nežádá. Doufám, že Irové a Poláci, nemluvě o jiných národech, dokázali ve staletých útrapách, že jsou dobrými milovníky vlasti a své řeči, a nikdy toho nežádali. U nás ostatně dávno

předčítává se epistola a evangelium v jazyku lidu. Jazyk staroslovanský neměl by u nás toho významu jako u Jihoslovánů, poněvadž tradice ta u nás dávno vymizela. Za to oddělování takové svádí obyčejně ke schismatu.*)

Odstraněním celibátu na vážnosti bychom nic nezískali, ba přišli bychom o vši důvěru věřících. To dobře vědí protivníci naši, proto, ač o církev nestojí, to schvalují. Bystře to posoudila rozumná a zbožná hanácká panímáma: »Kdyby se panáčci ženili, pak by musila přestati mše sv. a zpověď. Potom by byl chlap jako chlap a tomu by nikdo nejtajnější věci se nezpovídal.« Ostatně jest právě nyní, kdy otázka naší existence jest palčivá, neméně vhodná mluvit o založení rodiny. Ani z vlastenecké stránky nelze to schvalovati. Nyní i při bídných poměrech kleru velké podpory plynuly z jeho rukou na různé dobré účely, ty pak by zmizely v kapsách rodiny.

Nejevíme se celému světu malichernými, když v době tak veliké a důležité pro celou budoucnost děláme si starost o zavedení vousů a odstranění kolárků? Či to má býti ono přiblížení ke Kristu, který ovšem kolárku nenosil a vousy prý měl jako každý Israelita.

Smutné svědectví pro nás v dobách vážných, že ty různé reformy týkají se jen věci materiálního a tělesného pohodlí a zlepšení. Není to ironie v ústech kněze hlásajícího slovo Kristovo: »Zapři sebe sám« nebo »Tak tedy každý z vás, jenž se neodfíká všeho, co má, nemůže býti mým učedníkem.« To budeme blíže Kristu, píše nám všeobecně známý a ctěný pracovník ve službě církve a národa, když pro něho zůstane jen, co zbude po ukojení tělesnosti?

Vážnost doby, láska k vlasti a národu, láska k vlastní duši i duším nám svěřeným žádají na prvním místě v této době, kdy noc poroby přestala a nastal den, co praví apoštol národů v listě k Řím. 13, 11.—14. a zvláště: *Induamini Dominum Jesum Christum et carnis curam ne feceritis in desideriis*. K tomu pracujme se vším úsilím a pak ta nynější doba, která bude podobna dobám apoštolským, najde v nás apoštoly, kteří pro národ zachovají, co se zachovati nechá. K tomu napomáhati bratrskými slovy navzájem jest starým programem a účelem našeho listu.«

Nejen český duchovenský list stejně píše solnohradský »Kirchenblatt« v č. 51. **)

*) Zajímavou hist. vzpomínku na žehnání kněží protestantských uvádí dr. Alf. Neubauer, jenž tak krásně psal o liturgii v Emauzích, ve své práci o knězi Prokopu Holém, jenž se r. 1420 oženil k nelibosti Žitkově, ale po příkladě jiných mnichů, jáhnů a podjáhnů, jimž Táboři »žen dopustili jsú pojímati«. A to vše jest na pohoršení vši země. Český čas. hist. 1910 str. 43.

**) Im übrigen liegt der Forderung nach nationaler Kirchensprache für gewöhnlich die Ansicht zugrunde, die Liturgie sei in erster Linie zur Erbauung des Volkes da. Deshalb immer die Berufung auf die Notwendigkeit des Verständnisses von seiten des Volkes. Demgegenüber ist festzuhalten, dass die Liturgie in erster Linie mittlerischer Kult ist, dass der Priester

Dr. Okánik krásně na Žofíně uplatňoval týž důvod, kterým končí »Kirchenblatt«. V Německu mají protestanté vše německé, naplnili tím kostely, připoutali tím vlažné a nalomené? Právě jinou cestou se chtějí toho dopracovati. V Anglii mají církve protestantské vše anglické. Ve Westminsteru koná se bohoslužba anglicky a jak jsem osobně zkusil, při prázdném kostele. V katolickém kostele ve všední den v kathedrále westminsterské zpívána byla v den sv. Jiří v krásném chorálu latinském pontifikální mše svatá při hustě obsazených lavicích. Westminster katolický není příliš daleko od westminsterského opatství, jak různé výsledky. Anglikánská duchovní se nosí jako katolíci, mnozí nosí kolár a zpravidla se holí. Uprostřed státní církve anglikánské povstává »ritualistický proud«, který doslovně vzato jest zavádění katolických obřadů od A až do Z: vozu svěcenou, školu, zpovědnici, ornát atd.

To jest takřka ta nezdravější část anglikánské církve. Jest tedy opodstatněno, že získáme vlažné naše příslušníky opravami, které před sta lety začaly církve anglosaské?

Pravý opak nám mluví přítomný reformní proud v Anglii a i v Norvéžsku.

V Oxfordu mají Anglikáné úplnou kongregaci missijní, která šatem a zřízením i obřady katolické se podobá. Nedávno, před 6 léty prolétla zpráva novinami o návratu celého kláštera anglikánského do lůna církve svaté a krok jejich setkal se s velikou sympatií veřejnosti. Celý ostrov, na němž žili řeholníci protestantsí, vrátil se do církve, zapěli officium latinské.

Na Sv. Rusi katolická církev jeví přitažlivost intelligence přes svou latinu a obřadem i celibátem. *) Čteme u Solovjeva a máme důkaz, že není v obřadnictví překážka.

Mittler ist zwischen Gott und dem Volke. Damit ist nicht geleugnet, dass die Liturgie nicht auch viel Belehrendes enthält. Aber diese Belehrung und Erbauung ist eben nur ihr untergeordneter und sekundärer Zweck. Deshalb kann das Verständnis von seiten des Volkes keinen hinreichenden Grund abgeben zur Einführung einer nationalen Kirchensprache. Es muss ja ohnehin das Verständnis vom Priester vermittelt werden und darf nicht der willkürlichen Deutung einzelner überlassen bleiben. Endlich fehlt es auch jetzt wo wir keine nationale Kirchensprachen haben, dem gläubigen Volke nicht an Hilfsmitteln, sich über Sinn und Bedeutung der Kulthandlungen zu unterrichten. Wer nur etwas guten Willen hat, kann seine Bedürfnisse in dieser Beziehung vollauf befriedigen. Es ist auch nicht so sehr das »gläubige« Volk, das die Einführung einer nationalen Kirchensprache verlangt, sondern zum meist laue, abgestandene Christen, die der Kirche bereits längst entfremdet sind. Daher ist es nationalen Kirchensprache werde »der religiösen Interesselosigkeit weiter Kreise... einigermaßen der Boden entzogen«. Mit grösserer Sicherheit würde dieser Indifferentismus behoben durch treuere Pflichterfüllung eines mehr »katholischen« und weniger »nationalen« Klerus.

*) Eberle ve spise Überwindung der Plutokratie piše str. 62. »Ist die Gefahr einer Übervölkerung nicht gebannt, wenn wieder alte christliche Auffassungen erneuert werden? Wenn die sittliche Zucht, wenn vor allem die Idee und Praxis der Jungfräulichkeit, wie sie speziell im Mönchtum blüht, wieder Hochschätzung findet? Das Mönchtum ist — auch rein volkswirtschaftlich betrachtet — etwas so Grosses und Nützliches, dass beispiels-

Na vyšším gymnasiu uchvátla Solovieva krise. Prožil periodu mučivých pochybností a vášnivého odmítání všeho, co mu před tím bylo svato a čemu později zasvětil svůj život. Dal se unést teoriemi nihilismu a materialismu. Podrobně a pozorně studoval všemožná učení, podrývající přímo nebo nepřímo důvěru ke křesťanství. Strhal se stěn všechny obrazy svatých, spřátelil se s mladým nihilistou (ne s nihilistou v ideálním smyslu slova) a ostře si dobírával víry a posvátnosti, jež se přičily jeho ohnivému a pravdy žádostivému rozumu.

Tento Solovjev skončil jako duše katolická. Jsou to chorobné záchvaty, které se zmocňují jednotlivce i dob. Nepodlehajme jim.

Z mých studií o úzkostlivosti.

P. Dr. Josef Miklík, C. S. S. R.

Kdo jen poněkud pracoval v duchovní správě, tak jistě se přesvědčil o ničivém vlivu úzkostlivosti. Je zhoubným jedem, který dovede otrávit celou atmosféru duševního života. Je nebezpečnou léčkou, kterou má být svět znechucena ctností a sladké jho Kristovo.¹⁾ Bohužel, není úzkostlivost ani v naší době zjevem vzácným; znalci dokonce tvrdí, že právě naše století chvatu a nervosy vykazuje neobyčejně vysoké procento úzkostlivých.²⁾

Je ovšem pravda, že vlastní zkušenost jest nejlepší učitelkou a že »errando discimus«; můžeme se však učit také z chyb cizích. A lidská duše je až příliš drahocenná, než abychom s ní pokaždé znova prováděli svoje nebezpečné pokusy. Drasticky zachytil Weber myšlenky člověka, který se po prvé setkal s úzkostlivostí: »Laik řekne: To je nesmysl!³⁾ — Necitelný nerozum bude souditi

weise von dieser Erwägung aus die bekannte volkswirtschaftliche Schriftstellerin Elisabeth Knauck-Kühne den ersten Anstoß zu ihrem Übertritt zum Katholicismus empfang. Prälat Scheicher schreibt zutreffend zu der Bevölkerungs-, beziehungsweise Übervölkerungs-frage: »Wir Menschen haben den Verstand von Gott, um ihn zu gebrauchen. Nicht alles, was wir können, ist immer und unter allen Umständen erlaubt. Es gibt einen freiwilligen Zölibat, und der ist die erhabenste der Tugenden. Ihn zu übertreten, kann nicht Tugend genannt werden, da die Tat mit den traurigsten Folgen für die Nachkommen verbunden ist. Das Recht, Vater zu werden, also zu heiraten, hat naturgesetzlich jeder Mensch, wenn er die Pflichten erfüllen kann, die damit verbunden, die unzertrennbar sind. Es sei besser heiraten, als in der Sünde leben? Gut! Aber wo um des Himmelswillen steht geschrieben, dass für den vernünftigen Menschen nur diese Alternative bestehe? Man braucht naturnotwendig weder zu heiraten noch unsittlich zu sein. Die Fortpflanzungsfähigkeit und der Trieb supponieren keine Pflicht dazu. Zur Durchführung der sittlichen Ideale sind die Gnadenmittel der Kirche zur Hand. Möchten sie oben und unten wieder zur Geltung gebraucht werden! Der Abfall vom Christentum bringt nicht blos Sünden, er bringt auch Elend. Not Verzweiflung in das soziale Leben.«

¹⁾ Schüch, Pastoral-Theologie I, 308.

²⁾ Na př. dr. Surbled v časopise »La pensée contemporaine« III. 494 a VII. 528. Proto také literatura nabyla v naší době rozměrů přímo obrovských.

³⁾ Dr. Surbled myslí, že mnohý kněz byl by velice překvapen, kdybychom se ho tázali po podstatě a příčinách nemoci. La Pensée, III. 494.

urážlivě: Takový člověk je pomatený a patří do blázince! — Utrpný, avšak nezkušený zpovědník odpoví: To jsou jen plané vrtochy a pokušení.¹⁾ Tak se vše snadno odbude a ubohá duše se chvěje a sténá pod krutým jařmem svých bolestí, až konečně podléhá neodvratné záhubě. Proto douám, že tyto řádky dojdou u vld. kléru laskavého povšimnutí. Nechci podati práci asketickou — takových máme v naší bohoslovné litteratuře několik — spíše chci poukázati na vědeckou a praktickou stránku této otázky.

Za podklad zvoleny výtečné práce italského kněze a odborníka Gemelli-ho, vydané v časopise »La scuola cattolica.«²⁾ Kde se spisovatel pouštěl do hlubších studií psychologických, byl opomenut, poněvadž to neodpovídalo našemu účelu. Že použito hojně pramenů jiných, netřeba snad ani podotýkati

A poněvadž »omnis, quae a ratione suscipitur de aliqua re institutio, debet a definitione proficisci, ut intelligatur, quid sit id, de quo disputatur,«³⁾ všimněme si napřed, co úzkostlivost je a jak se jeví; teprve potom se můžeme poohlédnouti po jejích příčinách a předepsati vhodné prostředky.

I. Pojem úzkostlivosti.

Latinské jméno »scrupulus« značilo původně drobné kaménky, kterých užívali lékaři a zlatníci, aby své jemné vážky vyrovnali. Byla to hodnota celkem nepatrná, $\frac{1}{24}$ unce, asi náš gram.⁴⁾ V obrazném smyslu přenesen název záhy do morálky a znamenal tak nepatrný a nezávažný důvod, že ho postřehnou pouze duše jemné a zvláště citlivé.⁵⁾ Časem se význam slova proměnil: neznáčilo již tohoto nepatrného důvodu, nýbrž jeho účinek, zvláště účinek chorobný, přesahující meze úměrnosti. Tak nabylo slovo dnešního významu: přílišná, neodůvodněná bázeň před hříchem, vzníkající z důvodů nepatrných a malicherných.⁶⁾

Aby člověk jednal správně, musí býti přesvědčen, že jeho kon se shoduje s věčně platnými zákony mravními (judicium speculativum); aby jednal jako člověk, musí jeho kon za určitě daných okolností odpovídati řádu mravnímu (judicium practicum).⁷⁾ A této jistoty je tak třeba, že svědomí brozí hříchem každému, kdo by

¹⁾ Linzer Quartalschrift 1901, 72.

²⁾ Jsou to: La psico-patologia nei suoi rapporti con la teologia 1909, 3; Scrupoli ed ossessioni, 1910, 633 a 176; Le teorie patogenetiche della psicastenia, 1910, 675 a 810; Come si debbono curare gli scrupulosi? 1912 175 a 445. Později vydány články v samostatném spise, skoro beze změny.

³⁾ Cicero, De officiis C 1, c 2.

⁴⁾ Jiní odvozují jméno »scrupus« — byl to malý kamínek, který zapadl neopatrnému chodci do stěpice a působil při chůzi trapné obtíže. Oba výklady se zamlouvají.

⁵⁾ Varujme se, abychom duši citlivých a opravdu svědomitých nepokládali za úzkostlivé a zbytečně jich neuráželi. Toto coelo differunt!

⁶⁾ Podobně definuje nemoc P. Aug. Poulain, Des graces d'oraison⁶, 445; totéž vyjadřuje z jiného stanoviska P. Roure S. J.: »la raison du scrupule dans l'insuffisance de la volonté d'affirmation ou d'assentiment« Études, 20 dubna 1910 a dr. Surbled, La Pensée VII. 529.

⁷⁾ Bödder, Psychologia rat. u. 396.

se odvážil jednati s vážnou pochybností, je li jeho kon dovolen. A tu právě vězí nehlubší kofen úzkostlivosti. Nemocný je morálně přesvědčen, že by jednati směl (jud. speculativum), ale přece se jednati bojí (nemá jud. practicum), poněvadž se mu vnučují pochybnosti, kterých se nemůže nikterak zbaviti, ač jejich neoprávněnost jasně poznává.

Nikdo není úzkostlivý ve všech oborech: obyčejně týkají se pochybnosti jednoho nebo několika málo předmětů, které se však nemocnému vnučují neodolatelně a ustavičně ho pronásledují — proto mluvíme o utkvělých ideách, jejich utkvělost není ani z daleka odůvodněna jejich důležitostí a jejich vhodností — a přece hraje v naší otázce roli rozhodující. Bohužel, je právě studium o utkvělých ideách velmi stíženo, někdy dokonce znemožněno duševním stavem nemocného. Ačkoliv se snaží vylíčiti vše co neupřímněji, zdá se mu ustavičně, že nebyl ještě dosti otevřený nebo dosti jasný; odtud obava, že druhý mu snad správně nerozuměl: nejraději počal by svoje líčení znova.

Obratme proto svou pozornost nejdříve k těmto utkvělým představám.

Utkvělé představy možno rozvrhnouti na pět skupin: 1. idee rouhavé, 2. popudy ke hřichu, 3. nespokojenost s vlastními úkony, 4. podceňování svého těla a 5. návaly hypochondrické. Nás týkají se pouze první tři skupiny — obě poslední spadají výhradně do lékařství. A poněvadž dle představ nutno tříditi i jednotlivé zjevy úzkostlivosti, zastavme se u každé jednotlivé skupiny zvláště.

1. První třída zahrnuje utkvělé pojmy rázu čistě náboženského; jejich stránka bezútěšná a hrozivá má však neobyčejnou převahu. Je to vlastně nepřirozená kombinace dvou náboženských představ: jedna z nich bývá vznešená, opravdu úctyhodná: Bůh, duše, církev, velebná Svátost, Matka Boží ap. — k ní druží se samovolně pojem jiný, nízký potupný, trivialní: nemravnost, různé funkce života vegetativního, hrubá slova, urážky a rouhání. Kdykoliv se vynoří představa jedna, vystupuje s příšernou pravidelností také představa druhá. Pohled na Neposkvrněnou vyvolává myšlenky nemravné, poklona velebné Svátosti rušivou pochybnost o skutečné přítomnosti Páně; kázání kněžovo dojem, že tomu nevěříme; a to se neděje snad jednou, dvakrát, třikrát — úkaz se opakuje často, až trapně často. Aby unikl »rouhavým« myšlenkám, vyhýbá se nemocný všemožně náboženským předmětům — ne bez zlobných následků pro svůj duchovní život.

Zajímavý případ vypravuje Mikuláš Baldelli S. J.: Jistá římská šlechtična, která od mládí zachovala svou nevinnost a vždy si hleděla zbožného a ctnostného života, upadla do takové melancholie, že se jí zdálo, jakoby se ustavičně hněvala na Boha, bl. Pannu a všechny svaté; připadalo jí, že je v srdci nenávidí, jim se rouhá a přeje jim všechno zlé. Když se procházela, bylo jí, jakoby je chtěla zašlápnouti; jestli šla, zdálo se jí, že je chce pokaždé píchnouti. Měla dojem, že všechno to koná vědomě a dobrovolně,

ač si tisíckrát opakovala, že nechce žádného hříchu.¹⁾ Podobné případy uvádí také Renter.²⁾ Sem možno zařaditi představy proti povinnostem k rodičům. Julius Bessmer S. J. vypravuje o mladíku, který odcestoval do Afriky a později dal se dobrovolně zavřít do blázince, jen aby unikl trapné myšlence, že zabije svou matku.³⁾

2. Na štěstí bývají případy první skupiny celkem dosti řídké a objevují se teprve, když nemoc již značně pokročila. Mnohem častěji setkáváme se s případy skupiny druhé: nemocný se obviňuje, že spáchal ten nebo onen hřích, alespoň že ho spáchat chtěl, poněvadž se dost energicky nebránil, s pokusem si zahrával, zlé příležitosti se nevyhnul. Je to boj o lidskou zodpovědnost. Janet vypravuje o mladíku, který celé hodiny uvažoval, máli to neb ono vykonati a v jakém stupni bude za svůj čin zodpovědný.⁴⁾ Bázeň před hřichem zasahuje širší a širší kruhy myšlenek, takže časem svádí nemocného zdánlivě všechno ke hříchu. Slova otec, matka nemůže ani vysloviti, aby si nevzpomněl na věc. nepřistojné; sebe nevinnější a nahodilý pohled na dívku vyvolává popudy nemravní a nemocný činí se za vše zodpovědným; a poněvadž se všem příležitostem vyhnouti nemůže, nejraději by se světa utekl — jen kdyby věděl kam. Dosud se dobře pamatují na mladíka, kterého trápila myšlenka, že by mohl jíti k sv. přijímání — ale nikdy se neodvážil. A což teprve, když pohlédl na obraz Matky Boží Ust. Pomoci. Jak se na něho dívala bolestně a vyčítavě! Místo aby svého zpovědníka poslechl, klekával o samotě před křížem a prosil Spasitele, aby mu zázrakem dokázal, že je v jeho milosti. Zázrak se ovšem nestal a mladík byl ještě více utvrzen v »přesvědčení«, že zhřešil.

3. Je velmi těžko vymeziti několika slovy četné a zdánlivě různorodé případy, které spadají do této skupiny. Jejich základním rysem je nespokojenost se vším, co nemocný vykonal. Lidé této kategorie jsou neustále pronásledováni myšlenkou, že vše, co konají, je nedokonalé, ne-li přímo hříšné. Nespokojenost týká se především úkonů náboženských, které »měli a mohli« konati lépe. To platí především o sv. zpovědi. Zpověď nebyla dobrá, aspoň nebyla úplná. Kajícník neotevřel svého nitra úplně, neupozornil kněze na některé »důležité« okolnosti, které by snad jeho úsudek úplně pozměnily; aspoň se pokoušel své chyby zastříti a omluviti. Mimo to je možné, že zpovědník mu dobře nerozuměl, snad i něco přeslechl — proto chce počítí zpověď novou, úplnější a přesnější. Před sv. přijímáním se mu zdá, že není lačný — snad spolknul při mytí trochu vody, vdechl prach a p. — proto stále vyplivuje sliny. Při modlitbě dává pozor na každé slovo a konec konců musí se přiznati, že vlastně myslel jen na slova a ne na Boha — že tedy jeho úkon vlastně ani modlitbou nebyl. Sem spadají výtky pro volbu stavu, při které dbali příliš svých náklonností

¹⁾ Stimmen aus Maria-Laach. LXXV str. 249.

²⁾ Neo-Confessarius², čís. 263, 7.

³⁾ Störungen im Seelenleben, str. 14—15.

⁴⁾ La scuola cattolica 1910, 645.

a méně vůle Boží; jiní si vyčítají, že opomenuli mnoho dobra, které vykonati mohli; kněží se zdává, že slov konsekračních dobře nevyslovili, zbylé částčky sv. Hostie svědomitě nesebrali, intence správně neučinili; tu a tam si kladou otázku, je-li jejich lítost opravdu nade všechno; v duchu vypočítávají si nejstrašnější muky a táží se sami sebe, zdali by je spíše podstoupili, nežli se dopustili hříchu — odpověď zní ovšem záporně a úzkostem není konce.

Při tom se ovšem může státi, že v jiných věcech bývají takové duše až úžasně laxní a nesvědomité. Pisatel těchto řádků zná kněze, který nemůže dospěti ke konsekraci; jakmile však vyslovil posvátné věty, je v několika málo minutách od oltáře. A kolik zpovědníků mohlo by vypravovati o matkách, které se trápí pro své »roztržité« modlitby; že však své muže a děti hříšně zanedbávají, nepůsobí jim ani nejmenších pochybností.

Až dosud jsme stanovili obsah, resp. předmět utkvělých ideí. Pokročíme dále a všimněme si jejich vlastností, poněvadž jenom tak pochopíme jejich ničivý vliv na duševní život jednotlivcův.

První a snad základní, známku utkvělých morálních představ jest jejich obsahová složitost: žádná z nich neobjevuje se v mysli sama o sobě. Vždycky je spojena s jakýmsi imperativem, který vyjadřuje její morální závaznost, po případě její morální nepřipustnost, nikdy však neudává její prosté dovolenosti. Zní tedy úsudek buď: toto musíš, to nesmíš; nikdy, to můžeš! A tato morální závaznost vystupuje v měřítku neobyčejně zvýšeném, které nikterak neodpovídá důležitosti a významu představ. Bylo by tudíž úplně nesprávné — abychom na to hned upozornili — bojovati přímo proti této závaznosti, jde-li o vyléčení nemocného. Úzkostlivý by nám nevěřil, ano naše snaha by zlo ještě zvýšila. Ubohé duši by se zdálo, že máme smrtelnou ranou přímo na její nejsvětější zájmy a snad ani nechápeme, jakého »hříchu« se tím dopouštíme. »Blasphemant, quae ignorant«, v tato slova vyzněl by asi konečný úsudek nemocného.

Je zajímavé sledovati celý psychologický postup, jakým některé pojmy nabyly u nemocného takové mravní ceny a závaznosti. Proces počíná — řekli bychom — nepozorovaně. Ukážeme to příkladem z obyčejného života: Člověk k pochybnostem disponovaný poslal na př. poštou dopis, na kterém mu velice záleželo. Byl přesvědčen, vlastně mu ani nenapadlo, o tom pochybovati, že obálku dobře uzavřel. Teprve později si tuto myšlenku uvědomil; odpověď ovšem zněla: nevím. Umínil si, že po druhé bude opatrnější a skutečně; když odesílá nový list, přesvědčí se jednou, dvakrát, zda dopis dobře uzavřel. Jindy jde na procházku. Již poodešel, když mu napadlo, zda pokoj uzavřel. Z opatrnosti se vrátí a zkouší zámek ještě jednou. Tyto z počátku ojedinělé a zdánlivě nesouvislé případy slévají se poněmáhle v jednu všeobecnou zásadu, která tím nabývá neobyčejné důležitosti a stojí nad ostatními. A což teprve, přeskóčí-li zásada na pole morální, kde se nelze o správnosti tak snadno přesvědčiti a vše je vystaveno možnému »zdání a klamu«.

Jak bylo řečeno, vztahuje se zásada z počátku na celou řadu zdánlivě nesouvislých případů. Avšak lidský duch nesnese přílišného napjetí a vylučuje časem jeden předmět po druhém — až konečně utkvívá zásada na jediném předmětu a s ním takofka splyvá. A tento jediný předmět¹⁾ spolu s onou morální zásadou nazvali jsme svrchu »utkvělou představou« a rozdělili jsme si je na pět různých skupin. — Je tedy prokázáno, že každá utkvělá představa obsahuje aspoň dva prvky, určitý předmět a jeho neobčejnou závaznost: Tento první výsledek je velice důležitý, jde-li o vyhojení nemoci. Však o tom až později.

Nuže, v čem záležel vlastně pošetlost utkvělých představ? Jejich předmět může přece býti dobrý a zásada sama správná? Ukážeme to na příkladu: Někdo má utkvělou ideu: »Mám se dobře zpovídati.« Zásada je rozumná a správná a její předmět dobrý. Avšak pokročíme dále! Po zpovědi napadne kašicníkovi pochybnost: Snad jsem se dobře nezpovídal. — Normální člověk zpytuje v takovém případě znova svoje svědomí, srovnává hříchy, kterých se dopustil a z kterých se vyznal. Táže se, byl-li upřímný sám k sobě a ke svému zpovědníku, povšimne si také, věnoval-li zpytování svědomí patřičnou péči a když si uvedené otázky zodpověděl kladně, je morálně jist, že se zpovídal dobře. Pochybnost byla tudíž neodůvodněná.

Úzkostlivý postupuje úplně analogicky, nachází však tisícové důvody, které zdánlivě svědčí v jeho neprospěch. První věta jeho syllogismu je úplně správná: Aby se kdo zpovídal dobře, má učiniti toto a toto; avšak druhá věta je již pochybená. Zní vždycky: Já toho s n a d nevykonal. A poněvadž »pejorem sequitur conclusio partem,« je závěr také jen pochybný: Snad jsem se nezpovídal dobře.

A právě toto »snad« trápi nemocného, ničí v zárodku každý jeho úsudek a je základním, ano podstatným rysem úzkostlivosti. Tu již možno napověděti, kde musí kněz nesaditi páku; ne v maior, nýbrž v minor vězí kořen zla. Však o tom už dále!

(Pokračování.)

¹⁾ Sr. Hellpach, Grenzwissenschaften der Psychologie, 1902, 321.

LISTY HOMILETICKÉ.

Pokání.

Napsal Antonín Ondroušek, katecheta v Mladé Boleslavi.

I.

Bůh chce všem, všechno vždycky odpustiti.

„Jak živ jsem, praví Hospodin, nechci smrti bezbožného, nýbrž aby se obrátil od nepravosti své a živ byl.“
(Ezech. 18, 23.)

V žádné době roku církevního nemluví naše sv. církev větším do duše důtklivěji jako v době svatopostní, kdy káže o přísné spravedlnosti boží, která žádala utrpení a smrti nevinného Beránka za hříchy všeho lidstva, jakož i o nezměrné lásku boží, které nechce smrti bezbožného, nýbrž aby se obrátil a živ byl.

A v této době kající pospíchají věřící do našich chrámů, aby vzdálení hluku světského o životě svém vážně přemýšleli, o velikosti hříchů svých opravdově rozjímali a pak upřímným pokáním k Bohu svému se navrátili a s Bohem se smířili. Protož chceme se zabývat v této době svatopostní s tímto dílem smíření, jež pro mnohé zajisté potřebné nezbytně, pro většinu velmi užitečné, pro vše velmi užitečné jest. Díím tudíž k tomu účelu dnes:

Bůh chce všem všechno každé doby odpustiti; to nám má dodávati neobmezené důvěry.

Srdce Ježíšovo, srdce milosrdenství a milosti, smiluj se nad námi.

Že my jsme všichni před Bohem hříšníci a proto nanejvýš trestuhodní, to nám všem praví svědomí, a to vyznáváme hlasitě, protože není hanba, pravdu mluvit, a též hanbou není, vyznati vinu svou; neboť psáno jest: „Když řekneme, že hříchu nemáme, tož se svádíme sami, a pravda není v nás“ (I. Jan. 1, 8). Tato pravda jest tak zřejmou věcí, že i nejpupnější a nevěřící lidé dělají v rozvázných okamžicích toto vyznání před sebou samými

i před ostatními. Z tohoto hlasu svědomí uzavírá nyní rozum s touž nutností, že všichni před Bohem jsme trestuhodní, a že když jsme těžce zhřešili, kdyby nás Bůh chtěl trestati dle své spravedlnosti, nezbytně bychom nešťastnými se stali zde na světě i na věčnosti; neboť urážka neskončené bytosti má v zápětí neskončenou vinu, a tudíž i nekonečnou, věčnou trestuhodnost, a zasluguje skutečně nekonečný, věčný trest dle všech zákonů spravedlnosti.

Nuže, však dí nám též rozum, že jest Bůh právě tak milosrdný a dobrotivý, jako svatý a spravedlivý, a že tudíž může odpouštět Bůh právě tak jako trestati. Jest tudíž možno oboje, a poněvadž jsou v Bohu všechny dokonalosti stejně nekonečny, tož jest možno se strany Boha oboje ve stejné míře. Avšak po spáchané nepravosti musí se jeviti rozumu trest spravedlivý a zasloužený.

Když tudíž na sebe pohlédneme, a na svou zlobu, na své vědomě a dobrovolně páchané nepravosti, znovu opakované, na zlobu, která vzdorovala po léta snad hlasu božímu, zneužívala snad po celý život boží trpělivost a shovívavost, a pohrdala všemi jeho milostmi, tož máme ze své strany důvod za důvodem, abycho se třáslí před spravedlností boží.

Za tohoto stavu věci táží se nyní tebe, nevěřící hříšníče, jenž při vši své hříšnosti sice ještě v Boha věříš, avšak pohrdáš vírou v náboženství, v církev a v prostředky spásy, a míníš při tom, že jsi vzdělanější, osvícenější a duchaplnější, než věřící; řekni nám: chce ti Bůh hříchy tvé odpustiti? Rozum bez víry praví tobě, že máš veškeren důvod trásti se před tresty božími; zkušenost vykazuje ti celý svět pokrytý tresty božími, jež tuší i rozum, celé človecenstvo pohroužené do žalu a neštěstí, před nímž se rozum hrozí aniž by viny vyznával, a dějiny podávají ti totéž děsné svědectví po staletí a tisíciletí! O hříšníku bez víry! Při vši tvé domnělé moudrosti a vzdělanosti, v hojnosti tvých statků, hodnot a rozkoší, jak politování hodným jest, jak nešťastným osud tvůj, tvůj život, ty sám, kdyžž nevíš, zda ti Bůh odpustí hříchy tvé, a jelikož jako Damokles u své hostiny, s mečem boží pomsty nad hlavou tvou, ve dne v noci trnouti musíš, že nadejde okamžik, v němž může dopadnouti tento meč pomsty na tebe! Hřích tě učinil nešťastným, a nevěra stupňovala tvoje neštěstí, až ke sklíčenosti, až k nedůvěře, až k zoufalosti.

Nekonečně šťastnějším jest hříšník, jenž při všech svých poklescích ještě si zachoval plnou víru. Neboť ačkoliv nám ukazuje víra hřích neskončené větší ohavnosti, zlobě a trestuhodnosti, než pouhý rozum, tož poskytuje přece táž víra hříšníkovi skálopevnou důvěru v odpuštění, a neomylné prostředky k úplnému smíření se s Bohem. Neboť víra, to jest od Boha samého dané, tudíž neomylné zjevení ujišťuje nás vším možným způsobem, že Bůh všem a vše a každé doby odpustiti chce.

Poslyšme nyní, nejmilejší, důkazy této utěšující, nadšené pravdy ze zjevení. Poslyš ji ty nevěřící a nebuď nevěřící, nýbrž věřící.

Bůh přisáhá při životu svém, že chce každému hříšníkovi bez výjimky odpustiti; stojí psáno: »Jak živ jsem, dí Hospodin, Bůh, nechci smrti hříšníka, nýbrž aby se obrátil bezbožný, a živ byl.« (Ezech. 33, 11.) V tomto pod přísahou daném zaslíbení není tudíž ani jediný hříšník vyloučen, ani hříšník od mládí, ani hříšník, který polovici života promrhal ve hříších, ani hříšník, jenž hromadil veškeren nevděk, veškerou slobu a veškeru ohavnost na sebe, a docela zatvrzelý jest a nenapravitelný.

Bůh dal své neklamné slovo, že chce odpustiti každému hříšníkovi veškery druhy hříchů; nebo takto praví Hospodin: »Budou-li hříchové vaši jako šarlat, jako sněh sblíeni budou; a budou-li červení jako červc, jako vlna bílí budou.« (Isai. 1, 18.) Není tudíž ani jediný druh hříchů vyňat; vše chce Bůh odpustiti, i smrtelné hříchy, i sto a tisíckráté i nesčíslněkráté páchané, též hříchy pohoršení, svedení nevinnosti, i hříchy smilstva, cizoložství, křivé přísahy, lupičství, vraždy, rouhání nevěry a svatokrádeže, též po leta zamlčované hříchy, všechny hříchy, jež jen možné jsou.

Bůh dal svoje neklamné slovo, že chce odpustiti všeliké množství hříchů, když dí: »Pakli by bezbožný činil pokání za všechny hříchy své, životem živ bude a neumře. Všechny nepravosti jeho nevzpomenu.« (Ezech. 18, 21, 22.) Kdyby hříšník musel počítati hříchy své podle let, měsíců, dnů, hodin a minut, kdyby počet jich i celý život plnil, kdyby byly i nesčetny, veškerému množství jest zaslíbeno odpuštění, tak jistě, jako se nemůže slovo boží klamati.

Konečně chce Bůh též ještě odpustiti v každý čas; neboť Bůh sám dí: »Bezbožnost bezbožného nebude škoditi jemu, v kterýkoliv den obrátí se od nepravosti své.« (Ezech. 33, 12.) Není tudíž, dokud žije hříšník, nikdy pozdě, ani ne v hodině smrti.

Tuto vůli odpustiti každému hříšníkovi, všeliký druh, všeliký počet hříchů, v každé době, zvěstoval Bůh nejen, nýbrž i uskutečnil Bůh tuto vůli, a dokazuje ji ve skutečnosti. Nebo, aby mohl skutečně odpustiti, uložil Kristus svou neobmezenou moc, všechny hříchy bez výjimky nepustiti, stejně neobmezeně, a pro všechny ve své církvi, prohlášením před celým světem k apoštolům a jich nástupcům nejprve slovy: »Amen pravím vám: Cokoliv rozvázáte na zemi, bude rozvázáno i na nebi« (Mat 18, 18) a pak výslovně: »Přijměte Ducha svatého. Kterýmkoliv hříchy odpustíte, odpuštěny jsou.« (Jan 20, 22, 33.)

Aby odpustiti mohl, shovívá Bůh léta, půl, celý život, čehož my sami jsme snad více anebo méně živými svědky, a o čemž psáno jest: »Tropěliv jest Hospodin s námi, nechťe aby kdo zahynul, ale všichni k pokání se obrátili.« (II. Petr. 3, 9.)

Aby odpustiti mohl, volá Bůh hříšníka k sobě, zevně, vnitřně, šťastím nebo nešťastím, ve zdraví a v nemoci, sám a skrze anděly a lidi, slovem a příkladem, tisícronásobným způsobem, takže právem říci mohl o každém hříšníkovi v Písmě svatém: »Já jsem vclal — já jsem ruku vztahoval.« (Přisl. 1, 24.)

Aby odpustiti mohl, dává Bůh každému hříšníkovi v každou dobu potřebné a dostatečné milosti, takže otázku postavití může každému ve vsí pravdě v Písmě svatém: »Co bych byl měl učiniti ještě více vinici své, co bych nebyl učinil.« (Is. 5, 4.)

Tuto vůli Boha, všem vše a v každé době odpustiti, nalazáme též v učení a v příkladě Ježíše Krista a jeho svaté církve. Neboť Kristus praví sám o sobě: »Syn člověka přišel hledati, co ztraceno bylo.« (Mat. 18, 11) Kristus dosvědčuje: »Bůh neposlal Syna svého na svět soudit svět, nýbrž aby spasen byl svět skrze něho.« (Jan 3, 18.)

Nenalezneme v celém životě Kristově ani jediného případu, aby hříšník, který dobré vůle byl a upřímného srdce, byl býval odpuzen od Spasitele; ovšem však, že vyhledával hříšníky, obcovał s nimi, je přijímal bez trestu, bez výčitek, s laskavostí, odpouštěl jim vše, docela jich se ujímal a se zastával; nespravedlivých, jako celníka, veřených hříšníků, jako Magdaleny, cizoložníků, jako ženy ve chrámě, lidí, kteří ho zapřeli, jako Petra, pronásledovníků církve, jako Pavla, lupičů a vrahů, jako lotra na kříži; ano Kristus žil, působil a zemřel za hříšníky a modlil se ještě ve smrti za své nepřátele: »Otče, odpust jim.« (Luk. 23, 34)

Celá církev ve své podstatě jest ústav smírcí mezi Bohem a lidmi; i ona hlásá, že každý hříšník, se všemi hříchy, vždycky naléztí může u Boha milost, a její nauka jest to, co píše svatý Ambrož: »Hospodin nevyžádal žádného provinění« (Kniha I. o pokání); a co dří sv. Augustin: »Ani nad nehorším, dokud živ jest, nesmíme zoufati.« (Lib. I. utra cl. 19, 7) Jak církev učí tak též jedná, a vynakládá všechno, aby sprostředkovala každému hříšníkovi, v každé době, i na smrtelné posteli ještě toto smíření s Bohem.

Hospodin stále ehová v církvi ve dne v noci připravený prostředek smíření Bůh má shovívavost s hříšníkem léta, půl, ano celý život. Bůh volá hříšníka s toužebností, s mateřskou láskou, s otcovskou vážností. Hospodin bedá hříšníka, jde za ním, podporuje jej svou milostí a nese ho téměř na rukou zpět. Obrátí-li se hříšník, tu ho s radostí přijímá Bůh jako otec marnotratného syna, jenž byl mrtev a zas živ byl. Bůh mu odpouští tak, že se stává zas synem a dědicem, že mu vrací svobodu a důstojenství svých dítek, že se raduje se svými svatými a anděly. Toto smíření jest záchrana ze smrti věčné ku věčnému životu, z věčného neštěstí k věčné blaženosti, z věčného pekla k věčnému nebi.

Nuže, když cítíme na jedné straně své nevýslovné neštěstí, v němž upíme, a poznáváme děsné nebezpečí, v němž se nalézáme, na druhé straně však spatřujeme předpočívání milosrdenství boží, a v něm můžeme naléztí svou jistou záchranu a svou věčnou spásu každé chvíle: co nás může zdržovati, abychom se nesebrali a nešli k Otci, a do jeho náručí se nevrhli? Neměli bychom pravé lásky k sobě, kdybychom tak nečinili. »Ať nyní jest čas příjemný, ať nyní jest den spasení« (II Kor. 6, 2.) volá k nám církev

čty sv. Pavla na počátku doby svatopostní. Uslýšme-li tedy hlas boží, nezavrzíme srdcí svých a pospěšme, abychom se obrátili k pastýři a biskupu duší našich, Ježíši Kristu. Amen.

II.

Bůh chce a může nám odpustiti jen pod podmínkou obrácení se a pokání.

«Čiňte pokání, a obraťte se, aby shlámeni byli hříchy vaši, aby přišli časové oblazení od obličeje Páně.»
(Skut. 3, 19, 20.)

Přední a nutný základ celého velikého díla smírného mezi Bohem a hříšným člověkem jest, jak samosebou zřejmo, neklamná Bohem samým daná a zaručená jistota, že Bůh chce odpustiti všem, všechno a v každé době, a o této jistotě jsme se přesvědčili sami, i svědectví boží nás o ní přesvědčilo. Nuže jelikož Bůh skutečně všem, vše a každé doby chce odpustiti, nastává nutně z této pravdy otázka, zda chce Bůh odpustiti hříšníkově beze vší podmínky, anebo pod nějakou podmínkou, a za jaké podmínky?

Na tuto otázku není zas beze zjevení božího, bez víry jisté a dostatečné odpovědi. Jenom víra učí hříšníka znáti podmínky, za kterých chce Bůh odpustiti, víra poskytuje i prostředky, abychom splnili podmínky ty. Nuže z víry pravím dnes: Bůh chce a může jen pod podmínkou obrácení se a pokání odpustiti.

Že Bůh od hříšníka k úplnému smíření požaduje právě se obrácení a pokání, a požadovati musí; jest právě tak jisto, jako že Bůh všem, všechno a každé doby odpustiti chce. Neboť na oněch místech zjevení, kde Bůh slibuje odpuštění, připojuje po každé výslovně tuto podmínku. Kde Hospodin přísahá při životě svém, že každému hříšníkově odpustiti chce, a nechce jeho záhuby dodává: «nýbrž aby se bezbožný obrátil a živ byl.» (Ezech 23, 11.) Ať si tedy hříšník jest kdokoliv, kníže anebo žebrák, muž anebo žena, kmet anebo dítě; když se neobrátil od cesty nepravosti své, nemůže očekávati odpuštění.

Kde Bůh slibuje, že odpustí všeliký druh hříchů, předesílá výslovně podmínku: «Umejte se, čisti buďte, shlaďte svá zlá myšlení z očí svých, přestaňte převráceně činiti, . . . a pojďte.» (Isai. 7, 16, 18) Ať si tedy jsou hříchy velké nebo malé, mnoho jich nebo málo, bez obrácení a pokání nebude ani jediný odpuštěn. Z každého hříchu, jehož odpuštění dosáci člověk chce, musí se káti.

Kde Bůh slibuje, že všeliký počet hříchů odpustí, počíná Bůh toto zaslíbení podmínkou: «Pakli by bezbožný pokání činil za všechny hříchy své.» (Ezech. 18, 2.) Všecky hříchy tedy, na něž se podání nevztahuje a obrácení se, nebudou od Bcha odpuštěny; a vylučuje obrácení se a pokání i jen jeden jediný hřích smrtelný, tož nebude odpuštěn jenom tento, nýbrž nebudou mu odpuštěny

i všechny ostatní, poněvadž v kajcnosti nad jedním hříchem smrtelným udržuje hříšníka v nepřátelství božím, protože jakožto trvalý nepřítel nemůže býti přítelem Boha.

Kde Bůh činí zaslíbení, že chce každé doby odpustiti, praví výslovně: »A kterýkoliv den se obrátí bezbožný« (Ezech. 13, 12.) Nelze tudíž hříšníkovi, dokud nečiní pokání, a neobráti se, doufati odpuštění.

Když Bůh shovívá s hříšníkem i po léta, po celý život; tož čeká Bůh jen na jeho obrácení a pokání, jakož psáno jest: »Bůh trpělivě čeká pro vás, nechtě, aby kteří zahynuli, ale všichni k pokání se obrátili.« (II. Petr. 3, 9.) Bez obrácení se a pokání neprosívá hříšníkovi nic i tato milost.

Když Bůh volá hříšníka, vztahuje ruce své po něm, a nabízí mu všechny milosti ku smíření; tož prohlašuje slavnostně: »Proto že jste odpírali; a nebylo, kdo by pohleděl; to jest: »Proto že se neobracíte, nečinili jste pokání, budu se také smáti k zahynutí vašemu.« (Přisl. I. 24, 26.) Bez obrácení se a pokání jsou tedy i tyto milosti pro hříšníka bezvýsledny.

Když Bůh žaluje na to, že učinil pro vinici duše hříšníka vše, co mohl učiniti, a že přece nesla místo hroznů plané víno; tož udává Hospodin jako příčinu toho nekajcnosti a setrvání ve hříchu, a hrozí proto, že neodpustí, nýbrž trestati bude: »Odejmu plot její, a bude rozházen; rozložím hradbu její, a bude pošlapána. Proměním ji v pustinu.« (Isai. 5, 4. 5. 6.) Bez obrácení se a pokání není tudíž odpuštění.

Tato pravda stvrzena jest též naukou a příkladem Krista Pána a jeho svaté církve. Neboť ačkoliv dal Syn boží své církvi neomezenou moc všem, vše a každé doby odpustiti; tož přece prohlásil vedle toho slavnostně: »Nebudete-li pokání činiti, všichni stejným způsobem zahynete.« (Luk. 13, 3.) A k upřímným kajcníkům tak milosrdný, tak láskyplný Spasitel vystoupil proti zatvrzelým a nekajcným fariseům s takovou přísností, že je nazval pro jejich vlastní se ospravedlňování a nekajcnost »hroby omáčené plné kostí umrlčích i vši nečistoty, hady a pokolení zmijí, pohrozil jim osmkrát za sebou hroznými bédy záhuby« (Mat. 23, 27, 33.) a opakoval třikráte »Zemřete ve svých hříších« (Jan 87, 1.)

Potřebu tohoto obrácení a pokání hlásala povždy též svatá církev, a určila slavnostně na konciliu v Tridentě. Ona též jedná dle této božské nauky. Ano, Bůh nemůže odpustiti bez obrácení a pokání, a sice z důvodů se strany Boha, a z důvodů se strany hříšníka. Neboť Bůh jest a zůstává nezměnitelně, neskončeně spravedlivý a svatý. Jako nekonečně svatý musí hřích v oškli-vosti míti, který miluje nekající, a jako nekonečně spravedlivý musí považovati hříšníka za trestu hodna, pokud setrvává ve své zlobě a urážení. Nemůže tudíž takovému odpustiti. Bůh jest a zůstává nekonečně moudrý a všemohoucí; jako nekonečně moudrý musel Bůh si stanoviti při stvoření člověka svou vlastní čest, jinak by byl jednal bez cíle, tudíž zpozdile, anebo s vyloučením sebe sama, tudíž proti své přirozenosti; jako všemohoucí

musí též dosáti tohoto cíle, jinak by se usvědčil ze slabosti. Bůh musí tudíž oslaven býti i ve hříšníkovi, a zbývá tomuto jen na vůli, zda chce oslavit boží lásku a milosrdenství skrze pokání, anebo boží spravedlnost skrze trest. Jiného východiska nezbývá ani pro Boha. Tak nutno jest obrácení se a pokání pro hříšníka se strany boží.

Popatřme-li na hříšníka samého, tož nemůže dosáti bez milosti boží žádného ospravedlnění, jež ku smíření s Bohem potřebno jest. Dokud však neobrácen a v nekajicnosti trvá, odmítá od sebe tyto milosti boží. Následovně činí neobrácený a nekající smíření s Bohem sobě nemožným tak dlouho, pokud setrvává v tomto stavu. Kterak může Bůh milost dáti tomu, jenž odmítá od sebe jeho milosti, a jimi pohrdá?

Ať si tedy popatřme na Boha, anebo na hříšníka; shledáváme na obou stranách tutéž neodvratnou potřebu obrácení se a pokání. Neboť když jest Bůh ve své neskončené dokonalosti jen světlo, všesvětlo, neskončené světlo, tož jest hříšník ve svých hříších, jež jsou jen nedokonalostí a zlo, temno a tma. Nuže, však vylučují se na vzájem dle své přirozenosti světlo a tma; pročez praví sv. apoštol Pavel »kterak se může přidružiti světlo k temnotě?« (II. Kor. 6, 14.) Nemůže se smířiti zrovna tak Bůh s hříšníkem, aniž by se tento obrátil a kál, jak i apoštol národů dovozuje řka: »Protož vyjděte ze středu jejich a oddělte se, praví Pán; — a já přijmu vás, a budu vám za Otce, a vy mi budete za syny a dcery praví Pán Všemohoucí« (II. Kor. 6, 17, 18.). Z toho patrně též, jak hrozným jest nekajicnost hříchem, a že když v ní úmyslně až do konce setrvá hříšník, hřeší proti Duchu svatému.

Popatřme-li však na způsob, jak jedná Bůh s hříšníkem a na poměry doby přítomné, tu se jeví nutnost obrácení se a pokání ještě palčivější. Nebo zkušenost všech časů učí nás, že Bůh, když veškerá shovívavost, veškero volání, vše prostředky milosti nemohly pohnouti hříšníka k obrácení a pokání, konečně začíná trestati, a napřed jako otec trestá, aby napravil nezdárné dítky, potom však, když nepřivodily tyto otcovské tresty ještě obrácení a pokání, trestá jako soudce, už ne aby odpustil svým dětem, aby je zachránil, nýbrž aby shladil své nepřátele z povrchu země, a přenechal věčným mukám. Dějiny všech národů a jednotlivců potvrzují tuto děsnou pravdu. A museli bychom slepí a hluchí býti, kdybychom v přítomnosti nechtěli přiznati otcovské tresty boží, jež už po leta sesílá na národy: světová válka, hlad, závrtná dráha, neúroda, zeměřesení provázené obrovskými obětmi na statcích a životech lidských; a jak temnou teprv jest budoucnost. Tyto otcovské tresty pohnuly sice jednotlivce k polepšení a k návratu k Otci; ale veliké davy zůstaly neobráceny, nekajicny, zatvrzely, nemají ani víry v tresty boží a ve slova víry, že hříchem činí národy nestastny (Přisl. 14, 34.) ony zneužívají, pohrdají milostmi, hřeší ustavičně, kupí neřesti na neřesti, a nutí Hospodina, aby trestal konečně jako soudce.

Jsou lidé, kteří žijí ve hříších, a přece se vydávají za tak nevinné, že říkají, že nevěří zač by měli pokání činiti. To pochází odtud, že jest jejich zrcadlo spovědní, zrcadlo životní leckterý hrdina z románů, anebo hrdina divadelní, protože jejich zásady životní jsou zásady nekřesťanské filosofie, anebo zvrhlých nemravných básníků, že jich předobrazem jest velký svět nepravosti. Ký div, že se pokládají za nevinné, a tvrdí, že nepotřebují pokání. Ale oklamání! předvedte si před oči příkázání boží a církevní, sedmero hlavních hříchů, devatero cizích hříchů, hříchy proti Duchu svatému, hříchy do nebe volající, a zkoumáte podle toho svůj život; pak vizme, potřebujeme-li pokání. Hříšníci jsme všichni, proto musíme všichni pokání činiti, abychom smířeni s Bohem blaženosti a slávy věčné dosáhli. Amen.

III.

K pravému obrácení jest potřebná ctnost pokání.
Jeho podstata.

»Obratť se, a čiňte pokání ze všech nepravostí svých a nebude vám ke pádu nepravost vaše.«

(Ezech. 18, 30.)

Bůh chce všem, vše a v každou dobu odpustiti; ale Bůh může a chce odpustiti jen pod podmínkou obrácení a pokání. Kdo tudíž dosíci chce odpuštění svých hříchů, smíření s Bohem a věčné blaženosti, ten musí se obrátiti a káti se ze všech svých hříchů. Tato pravda jest skálopevná, přesvědčili jsme se o ní jasně.

Nyní, vím, máte všichni na jazyku z toho vyplývající otázku: V čem záleží to obrácení a pokání, jež před Bohem činiti máme, abychom dosáhli odpuštění svých hříchů? Rozum bez víry zůstává tu bez rady. Neboť kdyby hříšník za všechny své hříchy na pokání život svůj dal v neukrutnější muka, a kdyby vydali za jeho hříchy všichni lidé na smrt, kdyby všichni andělé nebesť obětovali za ně obět smírnou; bylo by toto pokání dostatečné? Rozum řekne: Toto pokání by bylo dobré a záhodné, avšak nikterak dostatečné; neboť veškeré konečné pokání není nikterak k porovnání s uraženou božskou, nekonečnou velebností.

Jak docela jinak víra nás učí, že Bůh nežádá od něho nic tak těžkého; víra ujišťuje hříšníka, v čem záleží před Bohem platné a dostatečné obrácení se a pokání, a poskytuje mu zároveň prostředky k tomu; víra požaduje obrácení a pokání, nad jehožto nepatrností a lehkostí plesati musí každý hříšník. O tom se přesvědčíme v následujících úvahách. K tomu cíli dílu tudíž dnes:

Jakožto první podmínku ke smíření vyžaduje Bůh a musí Bůh požadovati ctnost pokání; a podstatu jeho budeme dnes uvažovati.

Nejmilejší! Dnešní a vše následující věci našeho rozjímání

jsou tak důležitý, že bez jejich pravého porozumění a praktického vykonávání nemůže nikdo z nás spasen býti. Věnujme tudíž jim málež tou pozornost.

Že Bůh požaduje ke smíření s hříšníkem ctnost pokání, a požadovati musí, o tom se přesvědčíme, když zvíme, v čem záleží tato ctnost. K tomuto cíli uvažujeme nyní podstatu a jednotlivé výkony téže, tak jak v přirozenosti věci jsou.

Když se chce smířiti hříšník s Bohem, tož musí především změnití svoje hříšné smýšlení. Neboť jako hříšník obrací své myšlenky, žádosti, city, své řeči, své činy, svůj život, sebe sama při každém hříchu nezřízeným a Bohu nemilým způsobem částečně anebo úplně od Boha, a na sebe anebo na některého jiného tvora. Nalezá se tudíž jeho vůle ve směru, který jest proti vůli a proti zákonu božímu, následovně uráží Boha. V tom záleží hřích. Setrvá-li hříšník v tomto převráceném smýšlení a směru ku hříchu, tož zůstává hříšníkem, a proto zůstává nemožným též smíření s Bohem, protože se nemůže měnití Bůh, nýbrž hříšník se musí změnití. Kajcník musí tudíž upustiti od hříchu, vzdáti se tohoto převráceného smýšlení a směru od hříšných věcí, navrátiti se k Bohu, se obrátiti. Hle proto dí Pán: »Obratíte se ke mně z celého srdce«. (Joel. 11, 12.)

Nuže toto obrácení, tato změna smýšlení jest přípravou, počátkem ctnosti pokání, a působí zastavení, ustání v hřešení, jak je požaduje Hospodin: »Odstraňte ode tváře mé zlé myšlení, a přestaňte špatně jednati. Potom přijďte!« (Isai. 1, 16.) Aby mohl této změny smýšlení dosáti, tohoto obrácení uskutečniti, musí se uznati hříšník, jak se samo sebou rozumí, hříšníkem a vyznati, a aby to mohl, musí poznati hříchy své, a jako hříchy uznávati, protože v tom, čeho nezná, nemůže se změnití, a od toho se obrátiti. On musí též hříchy v jejich družích, dle počtu a okolností poznati, aby věděl kterých a kolika se má sřežiti. On musí konečně poznati též zlobu, nevděk, ošklivost, opovržení Bohem, hrozné následky hříchu, protože právě v tom obsaženy jsou důvody obrácení. To vše leží ve věci samé, a jesti to, co zoveme zpytování svědomí, a což vyjádřuje kající David následujícími slovy: »Přemýšlel jsem o dnech dávných — rozjímal jsem v noci v srdci mém — a zkoumal jsem v duchu mém« (Žalm 76, 6. 7.) — »Není zdraví na těle mém od tváři hněvu tvého; nemají pokoje kosti mé od tváři hříchů mých. — Nebo nepravosti mé vstoupily nad hlavu mou, a jako břímě těžké tíží mě. — Bidný učiněn jsem a úplně kleslý, celý den chodím zarmoucený.« (Žalm 37, 1, 4, 5, 7.) Kolik hříšníků vězí ve hříších, poněvadž toho nepoznávají! O tom píše svatý papež Řehoř Veliký: »Jestli to hříšných zvláštním zvykem, že stále hřeší, a přece nemyslí na to; nebo pomíjejí bezstarostně a zaslepeně vše své nepravosti, až jim otevrou oči prchlivé tresty boží.« (Moral. č. 35.)

Když si hříšník nepravosti své v duchu zpřítomní dle jich druhu a počtu, dle jejich okolností, v jejich ošklivosti a tíži, v jejich nešťastných následcích pro čas a věčnost; tož musí je

nenáviděti a v ošklivosti míti. Neboť náleží to k přirozenosti člověka, že všeliké zlo, jež poznává co takové, nenávidí, a v ošklivosti má, na př. ztrátu statků, rány a nemoce, potupu a hanbu, smrt. Nuže však jest hřích ztráta nadpřirozených a věčných statků, ránou a neduhem duše, ohavností, urážkou a zarmoucením svrchovaného dobra, nekonečné lásky, a hřích smrtelný duchovní smrt duše. Jest též každý hřích sám sebou a dle své povahy ošklivý. Mysleme si na př. člověka, který docela pyšný, anebo lakomý, anebo závistivý, anebo smilný by byl; jak ošklivý. Vše ošklivé však musí člověk nenáviděti podle přirozenosti téhož, a v ošklivosti míti, především tudíž hřích, věc nejošklivější. Proto dí královský kajícník: »Nenávidím nepravost, a mám ji v ošklivosti.« (Žalm 117, 163.)

Musí tudíž člověk nenáviděti hřích jako zlo nade vše zlo a v ošklivosti míti, i když jej uvažuje na jiných. Když nám praví vlastní svědomí, že toto zlo nade vše zlo lpí na nás se všemi následky časnými i věčnými; tu musíme toho želeť že jsme zhřešili. To bylo též pocitem kajícího žalmisty Páně, když volá: »Smiluj se nade mnou Hospodine! nebo jsem soužen; zkormoutilo se oko mé hořem, duše má i tělo mé; nebo sešel bolestí život můj, a léta má od žalu.« (Žalm 30, 10.) »Každé noci smáčím slzami svými lože své.« (Žalm 6, 7.) »Bolest má jest před obličejem svým vždycky.« (Žalm 37, 18.)

Co má člověk v ošklivosti, čeho želí, toho hledí se též zbavit, a přičiní se, aby se toho v budoucnosti vystříhal. Obsažen jest tudíž v povaze této ošklivosti a bolesti nad hřichem též upřímný a pevný úmysl už se ho více nedopustiti. Proto činí před Hospodinem David předsevzetí: »Přemýšlel jsem o cestách svých, a obrátil jsem nohy své k svědectvím tvým; hotov jsem a neváhám ostříhati přikázání tvých.« (Žalm 118, 60. 61.) »V srdci mém chovám přikázání tvá, abych nehřešil proti tobě.« (Žalm 118, 11.) Ošklivost, bolest a předsevzetí sluje jedním slovem lítost. Tato lítost jest tudíž v povaze věci obsažený nutný první akt (úkon) ctnosti pokání. Kolik hříšníků klesá zase do svých starých hříchů, protože nemají lítosti, a proto pravé ctnosti pokání?

Člověk, který cítí v srdci ošklivost a bolest nad učiněným bezprávím a urážkou osoby milované, nenalezne klidu, až vyzná svou vinu před tím, kdo odpustiti, tížící vinu odňati může, a jen tímto vyznáním si uleví, a když odpuštění dosáhne, nalezne úplného pokoje. Nad to požaduje Bůh i toto vyznání jakožto nutnou podmínku smíření; nebo psáno jest: »Když své hříchy vyznáme, tož jest věrný a spravedlivý Hospodin, aby nám odpustil naše hříchy.« (T. Jan. 1, 9.)

Adam vyznal, David vyznal, Petr vyznal, miliony vyznaly a došli odpuštění. Kain nevyznal, Jidáš nevyznal, nesčíslní nevyznali, a zabynuli. Jest tudíž i vyznání hříchů v podstatě věci, jest výslovným přikázáním Páně, a tvoří nutný druhý akt (úkon) ctnosti pokání. Proto plní David i tuto podmínku a volá: »Hříchy své zjevil jsem tobě, a nepravosti své neukryl jsem. Řekl jsem:

Vyznám na sebe nepravost svou Hospodinu, a ty odpustil jsi bezbožnost hříchu mého.« (Žalm 31, 5.) Kolik hříšníků nenalezá při vši zkroušenosti klidu a pokoje srdce, poněvadž nechtějí upřímně vyznati hříchů!

Když konečně kající vyznává upřímně nepravost svou nablíží, že hříchy urážel neskončenou velebností boží, a stal se nesmírně nešťasten, a zasluhuje věčný trest; tož poznává, že jest to zcela spravedlivě a záhodno, aby dle sil božské velebnosti za urážky zadost učinil, a že zavázán jest sám na sobě veliký nevděk a zlobu dle možnosti trestati. Když uváží nad to neskončenou lásku a milosrdenství, s kterým mu Hospodin odpouští; tož vykoná toto dostiučinění s horlivostí a posvátným nadšením. I tuto podmínku vyžaduje Bůh; neboť psáno jest: »Přinášejte hodné ovoce pokání.« (Mat. 3, 8.) Kající starého zákona, svatí a světice boží vždy toto dostiučinění vykonávali. Ono tvoří třetí akt (úkon) ctnosti pokání.

Hle, nejmilejší, tyto tři akty (výkony): lítost, vyznání (zpověď) a zadostiučinění tvoří podstatu ctnosti pokání a bez této ctnosti nedosáhl od pádu Adamova nikdo ze smrtelníků odpuštění hříchů, jak sněm církevní tridentský podotýká (Seps. 14, 8.) a za to ctnost jest potřebná všem lidem ke smíření se s Bohem až do konce světa.

Kéž by dodalo štěstí a útěchu, která se nalézá v pravém obrácení, nešťastnému odvahu a síly, aby se bez prodlévání chopil této milosti! Neboť: »V pravé zkroušenosti a pokoji srdce rodí se naděje odpuštění, smíruje se pobouřené svědomí, opět se nabývá pozbyté milosti, člověk bývá zachráněn od budoucího hněvu, a svatým políbením potkávají se spolu Bůh a kající duše.« (Následov. Krista III., 52.)

Kéž by ani bohatství, ani slávy marné anebo smyslné rozkoše nezmařily záchranu! Nejmilejší! Divoši, hluboce klesli, chudši na ulici, sluhové a dívky služebné, od světa opovrhovaní lidé slyší často jedinkráte slovo boží, a obrátí se, činí pokání, zmocňují se království božího; a hříšníci změkčili, ve slávě a počtách v hojnosti statků pozemských, vzdělání a osvětlení, synové církve zahrnutí milostmi, hojně syčení slovem božím, neobracejí se, nečiní pokání, hromadí hříchy na hříchy ke své věčné záhubě. O prosme všichni úpěnlivě božské srdce Ježíšovo, abychom všichni milostí jeho smilování z hříchů svých se káli a blaženosti věčné dosáhli. Amen.

IV.

Lítost.

»Obět Bohu příjemná duch zkormoucený; srdcem skroušeným a pokorným Boze nepohrdneš.« (Žalm 50, 19.)

Král Antiochus dobyl nespravedlivým způsobem Jerusalema, usmrtil ve třech dnech 80.000 lidí, odvedl 40.000 do zajetí a neméně jich prodal za otroky. (II. Mach. 5, 14.) Zprzil chrám Ho-

spodinův, uloupil pověstné nádoby a poklad chrámový. — Nutil židy k pohanství, a sváděl k jeho obavnostem, mučil sedm bratří makkabejských, jejich matku a kmeta Elsezara. (II. Mak. 16, 21; a 6, 7.) — On se chtěl znovu pomstít na Židech, a Jerusalemem učinit jejich mohylou. Byl už na cestě tam. Zatím však naplnila se míra jeho nepravosti a hříchů, a Hospodin ranil ho malomocenstvím, že ho žrali červi za živa, že nikdo nemohl vydržeti na blízku, a on sám nemohl se snést. Nyní počal přicházeti k poznání a řekl: »Záhodno jest, aby se člověk Bohu podrobil, a aby smrtelník se nepovažoval za rovna Bohu.« Sílil, že prohlásí židy za svobodné, že vyzdobí chrám drahocennými dary, zvětší počet posvátných nádob, že povede ze svého náklady na oběti, že se stane židem, a že putovati bude po všech krajích světa, aby hlásal moc a slávu boží.« (Mak. 9. kap.)

Nezdá se, že tento hříšník skutečně měl ctnost pokání? Nebyla to změna smýšlení, ošklivost a bolest s úmyslem se zlepšiti, veřejné vyznání hříchů, a nechtěl za hanebnosti své učiniti zadost? Proč nedosáhl tedy tento bezbožný král odpuštění, jak Písmo svaté svědčí: »I modlil se ten nešťastník k Pánu, od něhož neměl dosíci milosrdenství. — Konečně zemřel tento vrah a rouhač v cizí zemi na horách za hrozných bolestí, jako sám trýznil jiné, bídnou smrtí život dokonat.« (II. Mark. 9, 13, 28.) Co jest to za hrůzyplné tajemství?

Nejmilejší! Hrozný osud tohoto hříšníka musí nás přesvědčiti, že nestačí jakákoliv skroušenost a pokání, abychom dosáhli od Boha odpuštění, nýbrž že musí míti náležité vlastnosti, jichž se nedostávalo nešťastnému Antiochovi.

Nuže uvažujme nyní tyto potřebné vlastnosti jednotlivých aktů (úkonů) ctnosti pokání, a dnes zvláště potřebné vlastnosti opravdové lítosti, která hlavní tvoří této ctnosti část, a jejíž pravost přivádí vše ostatní sebou, jejíž nedostatek však už bezcenným vše činí a neplodným.

Bůh jest pravda, a musí v ošklivosti míti všelikou nepravdu. Má-li mu tudíž příjemnou býti lítost kajácníková, tož musí býti opravdovou. Nuže však když akty (úkony) lítosti: ošklivost, bolest a pevný úmysl jsou jen v ústech, aneb jen se ukazují v zevních úkonech, rozum ovládá však opačné myšlenky, vůle cnová protivné úmysly a žádosti, srdce živí protivnou přichylnost a lásku: tož jest to veliký rozpor mezi zevním a vnitřním člověkem, ošklivý klam, odporná lež; není tu ještě změna smýšlení, obrácení; důsledné nelze též o ctnosti pokání mluvit. Předstoupí-li hříšník s takovou pouze zevní lítostí před tvář věčné pravdy, tu jest on pokrytcem, jako Antiochus, a musí slyšeti slova Kristova, jež stihají vše pokrytce: »Běda vám, zákoníci a fariseové, pokrytci! Nebo čistíte po vrchu konvice a mísy, ale uvnitř jste plni loupeže a nečistoty. Běda vám zákoníci a fariseové; nebo jste podobni hrobům zblíbeným, kteří se zdají lidem zevnitř krásní, ale uvnitř jsou plni kostí umrlčích a vši nečistoty. Tak i vy, zevnitř zajisté zdáte se lidem spravedliví, ale uvnitř jste plni pokrytectví a ne-

pravosti.« (Mat. 23, 25, 27, 28.) »Hádové, plémě ještěřčí; kterak utečete před soudem pekelného ohně.« (Mat. 23, 33.) Úkony (akty) lítosti musí býti tudíž vnitřní, a to především vnitřními, a pak teprv na venek se ukazovati, protože též každý hřích jako takový začíná vnitřně v myšlení, představách, žádostech a pocitech, a tak teprv se ukazuje zevnitř v řečích a skutcích; tyto úkony lítosti musí se přýštiti z poznání rozumu, z pohnutek vůle, a upevniti se v srdci; pak teprv může volati kající s Davidem v pravdě k Bohu: »Srdcem skroušeným a pokorným, ó Bože, nepohrdneš.«

První potřebná vlastnost lítosti záleží tudíž v tom, že má býti opravdová, a proto vnitřná.

Opravdovost lítosti, když skutečně takovou jest, stupňuje lítost přirozeně též na nejvyšší míru, a činí z ní lítost nade všechno. Neboť opravdová lítost má za základ a podnět urážku neskončené lásky a velebnosti boží, ztráta nebe a zasloužené peklo, ošklivost hříchu. Nuže však stojí to všechno neskončeně výše než všechno, co může na světě býti milo a odporné, dobré nebo zlé. Vyžaduje tudíž povaha věci samé, aby byla povznesena opravdová lítost nad hříchem nade vše odporné, nad nadějí nade vše dobré a nad obavu přede vším zlem země, a protož musí právě státi oproti všemu tomuto. Proto požaduje Bůh též tuto vlastnost lítosti. Neboť co jest na zemi dražšího a milejšího nad otce a matku? Bůh však praví: »Kdo miluje otce a matku více, než mne, není mne hoden.« (Mat. 10, 31) Co jest větší zlo, jako smrt? Bůh ale praví: »Nebojte se těch, kteří zabíjejí tělo, ale duše zabítí nemohou; ale bojte se raději toho, který svrhnutí může tělo i duši do propasti pekelné.« (Mat. 10, 28.) Lítost musí tudíž, byť i byla bez makavého pocitu, přece býti tak silná a mocná že se nedá oblomiti nijakou láskou ke statkům pozemským, bázní před dočasným neštěstím, ona musí býti nade všechno; jinak by nebyla v poměru ke hříchu, jinak by byla v odporu s obrácením, nepříjemnou, lži a pokrytectvím před Bohem.

Opravdová lítost vylučuje nutně všechny hříchy, aspoň smrtelné hříchy; nebo každý smrtelný hřích dělá z nás nepřítel božího, vinníka a provinilce. Smíření s Bohem dělá člověka přítelem, ospravedlněným, synem božím. Zůstane-li tudíž nesmířen jen jediný hřích smrtelný pravým pokáním, tož zůstává i hříšník ještě stále nepřítel, provinilcem před Bohem, a zůstává i jeho předstíraná lítost nad ostatními hříchy odporem, klamem a lží, pokrytectvím před Bohem.

Konečně jest každý hřích smrtelný, jak to praví též jméno jeho, smrtí duše v nadpřirozeném smyslu, jako milost boží jest její nadpřirozený život. Jako tedy v témže těle nemohou býti zároveň smrt a život, podobně jest to nemožné, aby vedle sebe trvaly mohly milost boží a těžký hřích. Proto požaduje též výslovně Bůh: »Obratť se, a činite pokání ze všech svých nepravostí, tož nebude vám k záhubě hřích.« (Ezech. 18, 30.) Další

nutnou vlastností lítosti jest tedy všeobecnost; mísí se vzťahovati totiž na vše aspoň těžké aneb smrtelné hříchy.

Chci vám znázorniti tuto důležitou pravdu ještě na obraze. Když druhdy velký a svatý mučedník Šebastian v Římě konal nápadné zázraky na nemocných, jimiž Bůh chtěl vésť pobany k poznání pravé víry, uslyšel o tom též místodržitel Chromatius, jenž právě těžce onemocněl. Dal k sobě povolati Sebesiana a ujišťoval, že chce přijmouti svatou víru, kdyby se uzdravil. Svatý mu slíbil zdraví, ale že musí napřed zničiti a zkaziti všechny modly ve svém domě. I na tuto podmínku přistoupil místodržitel a dal zničiti modly jednu po druhé. Než místo aby se uzdravil, zhoršil se jeho stav; a když Šebastian zase přišel, činil mu Chromatius trpké výčitky a řekl: Rozbil jsem vše na padrt a trpím nyní ještě více než dříve. — Svatý mučedník však se ho otázal: Rozbil jsi vše, docela vše? — Ano, odvětil místodržitel, vše, jen jednu jedinou malou zlatou modlu vyjímaje, kterou už dávno mám ve své rodině, a jež mi velice milá jest. — Na to oovětil svatý: I tato musí býti zničena, a kdyby i celý svět stála, dás jí přednost před Tím, který zlato a tebe stvořil? — Chromatius nechal nyní i tuto poslední předrahou modlu zničiti, a ihned vstal zdrav s lože.

Hle, nejmilejší! Tak musí pravý kající zničiti opravdovou, vnitřnou lítost, lítostí nađe všechno, všeobecnou lítostí všechny bůžky svého srdce, všech těžkých hříchů litovati, i dávno zamilované hříchy, i ony hříchy, jimž výhust dáti mu těžším se zdá, než ztráta celého světa; jinak není proň uzdravení milostí, smíření s Bohem.

Abý však všechny tyto vlastnosti lítosti dostačily, musí lítost ještě býti nadpřirozenou. Kdo o velikonocích jde ke stolu Páně, aby se nezdálo, že není křestanem, kdo zarmoucen jest a sklíčen žalem, že svými poklesky zahanben byl před světem, anebo že ztratil svůj majetek, svou službu, svůj úřad, zničil své zdraví, smrt urychlil: má sice přirozenou, ale ne nadpřirozenou k odpuštění hříchu potřebnou lítost, protože jeho lítost neprýští se z milosti, nýbrž jen z přirozených důvodů. Když však hříšník hnuť milostí Ducha svatého z nadpřirozených důvodů s Bohem se smíří, aby blaženosti věčné dosáhl a trestům věčným ušel, pak jest jeho lítost nadpřirozená.

Jest lítost v podstatě své nadpřirozená, pak může zase býti buď dokonalou anebo nedokonalou, dle nadpřirozených důvodů, z nichž se prýští. Jsou tyto důvody naděje na nadpřirozené statky časné a věčné, na život milosti, na synovství boží, na blaženost nebeskou; strach před tresty věčnými, tu jest lítost nedokonalou, dostačí však spojena se svátostí pokání k dosažení odpuštění hříchů. Dokonalou jest lítost, když se prýští z nejušlechtlejších pohnutek lásky k Bohu, když na př. hříšník lítost vzbudí proto, že urazil neskončenou velebnost, lásku, krásu, svatost a dobrotu Boha, anebo že urazil Boha svého Stvořitele, Vykupitele, Posvětitel a oblažitele; anebo když hříšník pohlížeje na božské Srdce Ježíšovo a uvažuje jeho lásku a milosrdenství, jakož i jeho neskončené oběti želí svých nepravostí a urážek jeho.

Tato lůtost z lásky, když jest spojena s úmyslem se vyzpovídati, jakmile to možno, shlazuje všechny hříchŷ a trestŷ věčnŷ, ano i často časné i před zpovědí.

Tak litovala Maria Magdalena, o níž Kristus dosvědčuje: »Bude jí mnoho odpuštěno, poněvadž mnoho milovala«; tak Petr, který řekl: »Pane! Ty víš, že tě miluji«; a proto píše svatý Petr sám: »Láska přikrývá množství hříchů.« (I. Petr. 4, 8.) Tento žal není hořký, slzy skroušenosti této jsou sladké; ony naplňují srdce štěchou a pravým pokojem lásky. Vzbuzíme tuto dokonalou lůtost často, abychom k oslaveným v nebi náleželi. Amen.

V.

Vyznání hříchů.

»Vyznáme-li hříchŷ své, tož jest Bůh věrný a spravedlivý, aby nám odpustil hříchŷ naše.« (I. Jan 7, 9.)

V podstatě ctnosti pokání, jak jsme se přesvědčili, obsaženo jest též vyznání hříchů. Nuže nastává otázka, zda obdrží hřisník kající, když s opravdovou lůtostí předstupuje před trůn milosti božího smilování, a upřimně a skroušeně před Bohem vyzná hříchŷ své, ihned odpuštění, a zda mu Bůh uděluje bezprostředně sám, anebo skrze někoho jiného odpuštění a milost.

I na tuto otázku nemá rozum beze zjevení určité a přesné odpovědi, proto ten akt (úkon) milosti a jeho podmínky závisejí jediné od svobodné vůle boží, a protože možno tuto vůli boží poznati pouze zvláštním zjevením božím. Když tedy nevěrec dí: Já vyznám svoje hříchŷ před Bohem, jež jsem urazil, a tím jsem vykonal svou povinnost; tož nemůže míti rozumné záruky, že tato veledůležitá věc, na níž závisí jeho věčná spása, odbyta jest platně takovým způsobem; ano on dopouští se veliké pýchy pohrdati při tom zjevením božím.

Dím tudíž k tomuto cíli: Zjevení boží nám praví, že vyznání hříchů kajícníkem musí se státi před Bohem a k tomu zřícenému knězi církve, málo případů nemožnosti vyjímaje, a že bez téhož nelze dosáti odpuštění hříchů a smíření se s Bohem.

Představme si v duchu shromáždění apoštolů Páně v onom slavném okamžiku, kdy po svém vzkříšení Syn boží udělil jim své božské poslání řka: »Jako mne poslal Otec, tak i já posílám vás.« Kterak potom na ně vdechl řka: »Přijměte Ducha svatého, kterýmžkoliv hříchŷ odpustíte, odpuštěny jsou; a kterýmž je zadržíte, zadržány jsou.« (Jan 20, 22 23.) V těchto slovech jest určeno vše: plná moc hříchŷ odpouštět; nositelé této plné moci totiž apoštolové; věc, na kterou se plná moc vztahuje, totiž všechny hříchŷ bez mezí; osoby, na jejichž prospěch dána byla plná moc, totiž všichni lidé bez výjimky. Apoštolové tuto jim danou moc skutečně vykonávali a ji též přenesli na své řádné nástupce

biskupy a kněze. Tak tomu učili svatí otcové, sněmy církevní, zvláště tridentský.

Nuže, když Bůh moc svou, hříchy odpouštět, lidem jako svým zástupcům dal, tož z toho nutně následuje, že Bůh chtěl též, aby kajícník hledal u těchto splnomocněných Bohem odpustění svých hříchů. Nebo k čemu klíče nebes, když každý bez těchže vejíti může? Nač moc rozvazovati, když může rozvázám býti každý bez této moci? K čemu docela božská moc odpouštět hříchy, když může každý dosici odpustění hříchů bez použití její? Nechtě-li by se tedy kajícník podrobiti tomuto nařízení božimu, tož by zlehčoval právě toto nařízení boží a činil bezúčelným. — Bezúčelná zařízení odporují však moudrosti a svatosti boží. Přikázal tudíž Bůh, ako dal svým zástupcům moc hříchy odpouštět, právě skrze to všem lidem, aby se ucházeli u těchto moc majících o odpustění hříchů. I tuto pravdu hlásali apoštolové a první věřící, učili tak učitelé a věřící všech století a celá církev Kristova, a též vykonávali; totéž rozhodl i sněm církevní tridentský. Kdyby bylo odvětilo oněch deset malomocných v evangeliu, k nimž Kristus řekl: «Jděte, a ukažte se kněžím» (Luk. 17. 14): Pane! my chceme tu od tebe sama uzdravení býti; co potřebujeme my, nač potřebuješ ty kněze, abychom byli očištěni? Myslíte, že by byl odměnil Kristus tuto neposlušnost, tuto pýchu zázrakem uzdravení? Když tedy Kristus stejným způsobem praví ku svým učedníkům: Komu hříchy odpustíte, odpouštějí se jim, kajícníci však řeknou: My nepotřebujeme těchto učedníků, my půjdeme k Pánu, odmění Pán toto zhrdání svých nařízení, tento odpor, tuto pýchu, tuto novou zlobu odpustěním a smířením? Nejen víra, ale i rozum vzpírá se takové opovážlivosti bídného hříšníka. Jest to tudíž Bohem samým stanovené a zjevené nařízení, že kajícník dosici může jen u od Boha splnomocněných kněží odpustění hříchů.

Když tedy kněz na místě božím hříchy odpouští, tož nesmí spravovati tento úřad dle své libovůle anebo ho zneužívati, nýbrž jest zodpovědný zaň před Bohem; a proto musí věděti, které hříchy a kolik jich má odpustiti a okolnosti; on musí též míti aspoň morální jistotu, že má kajícník ctnost opravdové lítosti, poněvadž by bez této nebyl hoden i před Bohem odpustění. Kajícník musí udati mu tudíž druh, počet a okolnosti svých hříchů, a podati důkaz že má ctnost pokání; on se musí zpovídati.

Kristus dal svým zástupcům nejen moc rozvazovati a odpouštět, nýbrž i svazovati a zadržovati, jest tudíž v tom obsažen rozkaz božský, na místě božím vykonávati úřad soudcovský, zkoumati, souditi a rozhodovati, zda odpustiti, rozvazovati anebo svázati a zadržovati mají, což sněm tridentský prohlásil též za článek víry. Nuže však «nen ohou kněží», jak to též tridentium dří, «vykonávati svůj úřad soudcovský, když se jim vysvětlí hříchy jen všeobecně a ne jednotlivě a jmenovitě». Kněz jako soudce musí též míti nutnou známost o stavu hříšníka kajícního, jež bez vyznání hříchů nemožná jest, a proto musí se zpovídati kajícník.

Toto vše obsaženo jest v uvedených slovech Kristových, jež by jinak neměla rozumného smyslu a účelu.

Tak se tomu věřilo a tak se to zachovávalo v celé církvi Kristově, od jejího prvního založení až na naše dny.

Než tvrdí se: Innocenc III. prý zavedl zpověď, před ním se nikdo nezpovídal.

Na to odpovídáme: Tento papež nezavedl zpověď na čtvrtém lateranském sněmu církevním, nýbrž jen ustanovil dobu zpovědi, jak to sněm církevní tridentský slavně prohlašuje. Dekret onen nařizuje: »Všichni věřící obojího pohlaví, když k užívání rozumu přišli, mají se aspoň jednou za rok upřímně zpovídati svému zřízenému knězi ze svých hříchů jednotlivě a se vynasnažiti vykořistiti sobě uložené pokání; též mají přistupovati ke stolu Páně aspoň o velikonočních . . . jinak má jim vstup do církve býti zamízen a po smrti pohřeb odepřen.« (Conc. Lateran. IV. kap. 21.) Tento zákon, jak z dekretu vysvitá, nemá tedy ani zpověď samu za předmět a účel, nýbrž on jest, jak svatý Tomáš Akvinský podotýká, zákonem proti vlažnosti a zlobě oněch věřících, kteří přijetí této svatosti odhalovali na léta, a tak se v nebezpečí ztráty vlastní spásy vydávali.

Ve všech sakramentalích a knihách poenitentiálních (o pokání od dvanáctého až dolů domnělého století) se velí, aby se zpovíдали věřící aspoň na popeleční středu anebo aspoň v postě před velikonoce. Tedy všeobecně zpověď panovala.

V osmém století bylo poručeno na první synodě v Německu, aby každý velitel měl jednoho kněze, aby příležitost se zpovídati dána býti mohla vojákům.

V sedmém století dokazují staré knihy církve katolické v Anglii, že tam bylo zavedeno s pravou vírou též nařízení zpovídati se. (Lingard. The antiquities 1810.)

V šestém století nalézáme už zpovědní zrcadlo, aneb návod, jak se zpytuje svědomí, a jak se má člověk zpovídati, a Anastasius Sinaita vypravuje, že věřící i tehdy se zpovíдали všude z hříchů dříve než ke stolu Páně přistupovali. (De sacr. Synax. sv. 6.)

Z pátého a čtvrtého století dávají zprávu dějepiscové Sokrates a Sozomenes, že od biskupů byli ustanovováni zvláštní zpovědníci, aby se jim zpovíдали věřící z jednotlivých hříchů.

V třetím století píše Origenes: »Když vyjevíme své hříchy nejen Bohu, ale i oněm, kdož mají moc zahojiti naše rány a hříchy, tož budou shlazeny naše nepravosti před Pánem světa.«

Z druhého století podává zprávu svatý Irenej, že vyznávaly mnohé ženy, jež svedeny byly bludařem Markem, své hříchy; jiné však že se pozbavily potají poznenáhla života v Bohu, zoufajíce.

V jedné svatému Jakubovi připisované knize, patrně prastaré, čteme: »Kdo pečuje o svou duši, nerdí se, vyznávati své hříchy představenému, aby došel uzdravení. Svatý Petr učil, že třeba kněžím docela zlé smýšleky odhalovati.«

Též první křesťané se zpovídali apoštolům, neboť Skutky apoštolské dosvědčují: »Mnozí z věřících přicházeli a vypravovali, co učinili.« (Skut. Apošt. 19, 18.)

Jakýsi způsob zpovědi nalézáme už ve Starém Zákoně. David musel vyznati své hříchy před prorokem Páně; pak obdržel odpuštění. Adam musil vyznati hřích svůj, a na vyznání to následovalo zaslíbení Vykupitele. Israelité musili přinášeti za určité hříchy jisté oběti skrze kněze a tak veřejně vyznati své hříchy. Nemáme příkladu, že by byly bývaly odpuštěny hříchy od Boha bez vyznání, leda od Krista samého, protože božský Spasitel mocí své vševědouce vyznání ústní nevyžadoval.

I v naší době trvá zpověď jako na začátku nejen v celém katolickém světě, nýbrž i u schismatických Řeků, i u židů před smrtí, i na různých místech u protestantů, u všech významnějších vyznání aspoň částečně. Ke komu náleží katolíci, kteří se nezpovídají?

Jest tudíž nepopíratelnou věcí, že se lidé všude a vždy zpovídali, protože Bůh ustanovil zpověď jakožto jediný prostředek spásy po spáchaném hříchu. Beze zpovědi žádného odpuštění není. Svátá zpověď však, jaké dobrodiní boží! Nebo v ní máme, když jsme jinak splnili potřebné podmínky, viditelný důkaz, že nám odpustil Bůh hříchy; kdežto bez ní bychom musili žíti stále nejisti v žalostném pochybování, až bychom se zjeví na věčnosti před soudnou stolicí boží.

Netřeba se nám zpovídati andělovi aneb bezvinné bytosti, nýbrž člověku, jenž jest hříšníkem, jako my, jenž se musíme zpovídati sám, jenž má tudíž příčinu soustrast míti, aby našel také on milosrdenství. Nad to jest zavázán kněz božskými a církevními zákony, jakož i přirozeným zákonem k nejpřísnější mlčenlivosti, kterou zachovávatí musí i s obětováním svého života, a jehožto porušení, co trvá církev, ani jediný dokázaný příklad nestává, ani ne u oněch kněží, kteří odpadli od víry.

Zpověď přináší svrchované milosti kajícímu; jí bývá peklo zavřeno a nebe otevřeno; skrze ni získává zas kající život milosti, synovství a dědictví boží; zpovědi bývají shlazeny hříchy, ona dává opět duši pokoj, klid, jenž hříchem ztracen byl, a naplňuje srdce radostí, jež prolévá často právě tak sladké slzy, jak byly hořké slzy pokání.

Svědky této pravdy jsou více anebo méně všichni hříšníci, kdož hodně tuto svátost přijali. Nuže nejmilejší! Zpovídejme se a zpovídejme se řádně, pak dosáhneme smíření a pokoje, útěchy a milosti, požehnání a nebeské spásy. Amen.

VI.

Polepšení života.

»Přisahal jsem, a rozhodl se ostříhati
spravedlivých zákonů tvých.«

(Žalm 118, 106.)

Zkroušená a upřímná zpověď má přepodivné, blahodárné účinky. Skrze ní stává se kající živým údem mystického těla Ježíše Krista; nebeský klid zavítává opět do svědomí, posvátná útěcha do srdce, a nevýslovná blaženost do duše; šťasten může kající patřiti s důvěrou vstříc smrti, věčnosti a zase se modliti s dětinnou láskou: »Otče náš, jenž jsi na nebesích!« Nuže otázka jest, co nás ujišťuje o hodně vykonané zpovědi:

Opravdové polepšení života, jak duchovní učitelé tvrdí, jest utěšitelným znamením, že člověk hodně přijal svátost pokání, a že dosáhl od Boha odpuštění hříchů. Proto jest polepšení života takové důležitosti, že ji vážné úvaze třeba podrobiti. Díím tudíž k tomu cíli:

Pravé pokání musí spojeno býti s opravdovým polepšením života, aby mělo trvalé účinky.

Upřímné, vážné, opravdové polepšení života obsahuje, jak leží v povaze věci samé, minulost a budoucnost; ono musí pro minulost spáchanými hříchy povstalou škodu dle sil opět nahraditi, a pro budoucnost odstraniti hřích, jeho zvyk a příležitost všemi možnými prostředky.

Opětne nahrazení hříchem zaviněné škody jest povinností spravedlnosti a lásky. Neboť spravedlnost požaduje, aby nechal člověk každému jeho věc, a když ji porušil, aby nahradil; láska požaduje, abychom co sami rozumným způsobem si přejeme, i jiným činili.

Kdo tedy krádeží anebo lichvou, podvodem anebo bezprávím, věrolomností a zanedbáním povinností uškodil bližnímu na statcích pozemských, a z těchto hříchů se zpovídal, nechť se však dle sil nahraditi zase tuto škodu; tož není obrácení jeho a pokání trvalé, a kdyby byl neměl při zpovědi tuto vůli, tu by byla bývala zpověď svatokrádeží. Kdo uškodil pomluvou a na cti utržením svému bližnímu na dobrém jméně, a snad ho nad to připravil ještě o jeho úřad, a jeho službu, o jeho živobytí, a ho tak zničil pro život, a též se zpovídal z těchto hříchů, nechce však pomluvy odvolati, napravit dle sil způsobenou škodu na cti a dočasných statcích; tož se jeho obrácení proměnilo v přelud, a kdyby byla chyběla tato vůle při zpovědi, byla by tato svatokrádežnou.

Kdo měl odpor, zášť, hněv a nepřátelství, a zpovídal se z těchto hříchů, nechce však odpustiti nepřátelům, s nimi ani mluvit, ani obcovati, a jim ani dáti obvyklé známky lásky ku bližnímu; tož byla marná jeho zpověď, a kdyby nebyl měl při zpovědi této vůle, byla zpověď marnou hříčkou.

Kdo dal nestoudností v oděvu, nepočetnými řečmi, pohoršlivým chováním, svůdnými skutky proti mravnosti, víře a nábo-

ženství bližnímu pohoršení, oloupil ho o nevinnost a ctnost, a svedl ho ke hříchu, k nevěře, k opovrhování náboženstvím a církví, a zpovídal se z této nepravosti, nechce však polepšeným životem tuto neskončenou škodu na duši bližnímu zase napravit dle možnosti, tož prchlo jeho obrácení a pokání, a neměl-li této vůle ani při zpovědi, bylo pokání jen předstírané.

Zanedbával někdo své povinnosti, a tím též jiným uškodil v časném i věčném ohledě, a zpovídal se z hříchu toho, nechce však plniti povinnosti svého stavu, a škodu vzešlou napravit; tož jest obrácení a pokání klamné a neměl-li u zpovědi vůle k tomu, byla zpověď ta svatokrádeží; byl by sice takový člověk oklamal sebe a zpovědníka, nemůže však oklamati Boha, a poněvadž zneužil soudu milosrdenství, neujde soudu boží spravedlnosti.

Nuže nejmilejší! poohlédněme se zpět po životě svém, a zkomejme sebe samy. Nyní můžeme posouditi, jak to vypadá s naším smířením se s Bohem, se spásou duše naší.

Opravdové polepšení musí se vztahovati nejen na minulost, nýbrž i na budoucnost, a odstraniti hříchy jakož i návyk a příležitost ke hříchu.

Návyk ke hříchu jest ustálená náklonnost, zběhlost a zručnost hřích páchat, který se nezdáka stupňuje tak, že se stává druhou přirozeností. Kdo se nevynasnažuje tohoto stavu všemi, aspoň potřebnými, a tudíž od zpovědníka předepsanými prostředky se zbaviti, ten se nemůže uchrániti před zpětným upadnutím do hříchu. Kdo tudíž u zpovědi nebyl pevně vůle se polepsiti, a proto též opravdového úmyslu, opravdové lítosti, a bylo by jeho obrácení klamem; a kdo těchto prostředků po zpovědi nepoužívá, stává se zase zpětným.

Aby hříšníka vyrval z hříchů z návyku, a zbavil duši jeho hřšného stavu, doporučoval snad mu opatrný a rozumný rádce duchovní opět a opět, aby přijímal často svaté svátosti, anebo měl na uzdě svých pět smyslů, anebo aby se vystříhal jisté společnosti, jistého domu, jisté zábavy, čtení jistých knih, jistého oděvu, anebo aby se horlivě modlil; on však nic z toho nedělal, a proto zůstal po všech zpovědích starým hříšníkem z návyku. Nuže může se takový kajcník spokojiti s domněnkou, že to myslel vážně se svým obrácením, že se zpovídal s opravdovou lítostí a pevným úmyslem, že jest smířen s Bohem, a že jest zajištěna spása jeho duše? Ach, nejmilejší! Nedejme se zklamati; stav takového hříšníka jest hrůzyplný, a měl by ho pohnouti k polepšení života.

Co však činí všeliké polepšení života nemožno, jest dobrovolná blízká příležitost ke hříchu, a následovně musí se vztahovati polepšení života i na tuto, a ji odstraniti. Rozumíme pak příležitosti ke hříchu nějakou zevní okolnost, která dráždí ke hříchu, buď už svou podstatou, jako na př. ne mravná kniha, anebo obraz, anebo křehkosti naší přirozenosti, na př. služba, řemeslo, úřad, v němž nejsme s to, abychom nehřešili.

Blízkou přirozeností ke hříchu jmenujeme takovou zevní okolnost, která nás přivádí do jistého anebo pravděpodobného nebezpečí, že zhřešíme, a tato může být dobrovolná, když by se jí mohl člověk vyhnouti, a nechtěl. Nuže, této dobrovolné, blízké příležitosti ke hříchu musí se člověk varovati a vyhnouti; a kdo to neučiní, ten páchá už tím hřích, a sice všední, když nebezpečí jest jen lehkého hříchu, dopouští se smrtelného hříchu však, když nebezpečí směřuje k těžkému hříchu. Nebo kdo se vydává dobrovolně jistému anebo pravděpodobnému nebezpečí, hřešiti, ten ukazuje skutkem svým, že nemá vůle jeho v nenávisti hříchu nade všechno a v ošklivosti, ano že hřích miluje, a následovně sám hříšným jest; a tudíž jest se vydávati v takovou příležitost a nebezpečí dobrovolně ke hříchu hříchem. Proto jsme, jako k varování se hříchu, tak i k uvarování se blízké příležitosti ke hříchu povinni, kdyby byla i tak drahou taková příležitost, jako oko v hlavě; praví Spasitel v tomto smyslu: »Když tě oko tvé pohoršuje, vylup je, a vrhni od sebe«; kdyby nám užitečnou a potřebnou byla jako ruce a nohy, nebo praví Kristus v tomto smyslu: »Když tě ruka tvá pohoršuje, utni ji«; a »Když te noha tvá pohoršuje, usekni ji«; kdybychom měli před blízkou příležitostí i takovou úctu a vážnost, jako před otcem a matkou, neboť praví zase Kristus: »Kdo miluje otce a matku více než mne, není mne hoden«; ano kdyby byla nám milou, jako náš vlastní život; neboť praví Kristus Pán: »Kdo nemá v nenávisti i života svého, nemůže býti uředníkem mým.« (Luk. 14, 26.)

Konečně dokazuje též zkušenost, že všichni ti, kdož se nevystříhají dobrovolné blízké příležitosti ke hříchu, i při vši své zdánlivé lítosti, i při všem zpovídání, zůstávají vždy starými, nepolepšitelnými, nekajícími hříšníky.

Z této pravdy následuje, že všichni ti, kdož nechtějí se varovati dobrovolné blízké příležitosti ke hříchu smrtelnému, pokaždé se zpovídají nehodně a přistupují ke stolu Páně, a připojují tak často ke svým ostatním hříchům ještě svatokrádež. Nebo v pevném úmyslu obsaženo jest slovo a předsevzetí: »Činím opravdově předsevzetí hříchů všech a blízké příležitosti se varovati.« Proto zavrhnul papež Innocenc XI. nauku: »Může kdy kdo rozhrěšen býti, kdo se v blízké příležitosti nalezá, kterou může opustiti, a nechce opustiti, ano ji docela a úmyslně vyhledává, anebo se do ní vydává.«

Nyní může každý sám souditi, co proň jest blízkou příležitostí ke hříchu, jak se to má s minulými zpověďmi, a co jest mu činiti v budoucnosti. Připojme jakožto praktický důsledek jen ještě, a zdůrazněme každé slovo zvláště: Jest tvá společnost, tvůj poměr k osobě nějaké, tvá návštěva divadla, hospody, tance, anebo jiné zábavy, jest četba jistých knih, jest obraz anebo malba, jest tvůj úřad, tvé řemeslo, tvá služba pro tebe blízkou příležitostí ke hříchu; tož musíš se toho, pokud to možno, vzdáti, anebo opustiti, anebo aspoň tak změnit, anebo zaříditi, aby to přestalo

býti pro tebe blízkou příležitostí; jinak není odpuštění hříchů hodného přijetí svátostí, spásy a blaženosti.

Tato věc jest jednak také důležitá, že na tom závisí naše spása, jednak tak těžká, že se člověk nalezá v nebezpečí skrze různé výmluvy se klamati.

Tak říká mnohý: Já jsem se zpovídal už často, a nebylo mi o tom nic řečeno. Odpovídám: Pravděpodobně protože se kajícník též o takové blízké příležitosti nezmínil; anebo protože se věc sama sebou rozumí pro moudré a rozumné lidi. A kdyby byl nějaký kněz tak zapomenutý, anebo nevědomý; tož známo jest slovo Krtstovo: »Když slepý slepého vede, nepadnou oba do jámy.« (Mat. 15, 14.)

Než, řekne se, otec a matka to tak chtějí; já za to nemohu. Na to odpovídá Kristus: »Kdo miluje otce a matku více než mne, není mne hoden.« (Matouš 15, 14)

Ale řekne leckdo, já se neodvážuji blízké příležitosti se vztahovati, z obavy před jistými lidmi, kteří mne olupují o čest a výživu. Kristus odpovídá: »Nebojte se těch, kdož zabíjejí tělo, duše však zabítí nemohou; bojte se spíše toho, který může uvrhnouti tělo a duši do propasti pekelné.« (Mat. 10, 28.)

Ale já se musím starati o své zaopatření, a proto nemohu se vzdáti zuámosti, která jest pro mne blízkou příležitostí ke hřichu. Kristus odpovídá: »Jednoho jest potřebí.« »Hle dejte napřed království božího a spravedlnosti jeho, a toto všechno vám přídáno bude.« (Mat. 6, 33.) »Co jest platno člověku, kdyby celý svět získal, a na duši své škodu trpěl.« Pro blízkou příležitost není úplně žádné omluvy, jež by před Bohem a svědomím platna byla, proto třeba se jí vyhnouti, a kdyby to i sebe více stálo, a sice tím více, čím snáze se tu člověk mýlí a čím hroznější následky toho v čase a na věčnosti. Třeba též svědomitě použití všech oněch prostředků, jež nám na ruku dává zkušený rádce duchovní. Přidržíme se vždy a všude svého nejvyššího pastýře duší našich, následujeme šlépějí jeho a zajisté že slávy nebeské s ním účastnými se staneme. Amen.

VII.

Zadostučinění.

»Přinášejte hodné ovoce pokání.«

(Lukáš 3, 8.)

Svatý Augustin píše: Bůh odbývá proti hříšníkům a proti hřichu trojí soud; soud milosrdenství na křtu svatém, kde odpouští hříšníkovi vinu a trest zároveň, aniž by požadoval nějaké zadostučinění; soud spravedlnosti po smrti a v soudný den, kde odsuzuje nekajícího hříšníka k věčnému trestu pekla; a soud milosrdenství a spravedlnosti zároveň ve svaté svátosti pokání, kdy odpouští hříšníkovi z milosrdenství vinu hřichu a věčné tresty

pekelné, a znovu uděluje se životem milostí synovství boží a dědictví nebes, ale podle své spravedlnosti ne vždycky časné tresty. (Žalm 50.) Tak tomu učí i sněm církevní tridentský (Sess. XIV. cap. 8.) Totéž hlásá nám způsob jak Bůh nakládal s kajícíky. Hospodin odpustil národu israelskému na přimluvu Mojžíšovu hřích reptání a neposlušnosti; ale jako za trest časný za to nespáčil ze 600.000 lidí, ženy a děti v to nepočítaje, nikdo mimo Josua a Kaleba zaslíbené země, všichni zemřeli na poušti. (Num. 26 kap.)

Mojžíš sám, nejdůvěrnější přítel boží, směl spatřiti pro svou nedůvěru, když měl vyvoditi na rozkaz Hospodina vodu ze skály, kterou mu odpustil Hospodin, jisté, zaslíbené země jen z daleké hory, a musel umřít na poušti. (Num. 27, 12, v. 14.) Davidovi, muži dle srdce Hospodina, odpustil Bůh jeho dvojí hřích cizoložství a vraždy; ale smrt jeho dítěte, vzpoura vlastního syna, nehody a neštěstí různého druhu stíhaly v bolestech a slzách, v modlitbách a postech pykajícího krále. (II. Král. 22.) Petr, Magdalena, Augustin, Margareta z Kortony a jiní kajícíci a kajícnice dosáhli od Boha odpuštění, a stali se svatými; ale i oni vzali na sebe časné tresty, a to takové mnohdy, že se děsí naše změkčilost, když jen slyšíme je líčiti.

Dnešní den však ukazuje nám Syna božího sama, kterak krvácí za nevýslovných muk na kříži, a neúplnější, přehojné, neskončené zadostučinění vykonává za vše hříchy celého světa; a přece jest vedle toho země slzavým údolím, a celé lidstvo obrazem žalu.

I církev měla obyčej od pradávna, kajícím, po odpuštění hříchů, ukládati též po každé pokání na zadostučinění, a prohlásila slavnostně: »Kdo by řekl, že s vinou bývá odpuštěn veškeren trest od Hospodina — budiž v klatbě.« (Con. Trid. sess. 14, con. 12.)

Jest tedy potřebou a povinností, aby kajník se vynasnažil po odpuštění hříchu ještě vykonati zadostučinění.

Jaké však toto zadostučinění musí býti, tomu učí nás Kristus z kříže. Rozjímejme tuto pravdu.

Při tomto kázání o zadostučinění přál bych si státi s vámi Nejmilejší 1910 let zpět, v den, jehožto památku dnes konáme u Jerusalema, na hoře Golgotě pod křížem. Tu byste zraky své obrátili k našemu Spasiteli, jenž v tuto hodinu visel mrtev na kříži, a já bych vám ukázal nekonečné moře bolesti, jež oddělilo jeho duši od těla, jež rozeznalo jeho tělo, že bylo od paty až k vršku hlavy jen jedinou ranou, jež ponížilo Bohočlověka až za vyvrhele lidstva, dohnalo až k největší opuštěnosti od Boha a lidí, a do takové smrti přivedlo, a pak jen bych připojil ještě slova: »Hle hříšníku! tak konal uražený za urážejícího, věritel za dlužníka, soudce za obžalovaného, Bůh tvůj za tebe zadostučinění; odvozuji odtud, jaké máš konati zadostučinění za sebe sama, a jdi, čím podobně.«

Nuže tedy! ačkoliv nás dělí od tohoto tělesného pohledu 1900 let; tož upřemež přece duchovní oko na kříž, a slyšíme tak učení víry o této pravdě.

Sněm církevní tridentský rozhodl jako učení víry, »že zadostučinění jako jeden ze tří úkonů pokání, jež takřka materií svátosti pokání činí, se vyžaduje k plnému a dokonalému odpuštění hříchů.« (Sess. 14, can. 4.) Proto musí nutně uložiti kněz církve, jenž tuto svátost uděluje, kajcníkovi toto zadostučinění, toto pokání. Poptáťme na ukřižovaného Spasitele a nahlédneme potřebu této pravdy.

Toto zadostučinění není závislé na libovůli kněze, nýbrž musí přiměřený trest za spáchané hříchy, a spasitelný lék proti následujícím pokleskům obsahovati. I k tomu dává pokyn sněm církevní tridentský: »Kněži ať mají na zřeteli, že zadostučinění, které ukládají, nejen slouží k zachování nového života a k léku slabosti, nýbrž i ku trestu a pokání spáchaných hříchů.« (Sess. 14. cap. 8.) Poptáťme na ukřižovaného Spasitele a poznáme potřebu této pravdy.

Toto však se musí státi, ačkoliv učinil Kristus nejúplněji, nekonečné zadostučinění za hříchy celého světa. Neboť zásluhy Vykupitele nejsou proto, protože je získal Kristus, ještě mými zásluhami; aby pro mne cenu a platnost měly, musejí mi býti teprv přisvojeny, a to se děje hlavně přijetím svaté svátosti, a mým spolupůsobením a účastí. Z toho všeho nyní následuje, že kněz, který uděluje svatou svátost pokání, musí uložiti takové zadostučinění hříšníkovi, a že kajcník, který tuto svátost přijímá, toto zadostučinění přijmouti a vykonati musí, protože k úplnosti svaté svátosti náleží. Toto zadostučinění nazývá se svátostným pokáním, a nesmí se opomenouti pod novým hříchem.

Poněvadž ale kněz Páně nemůže věděti, kolik časných trestů Bůh kajcníkovi určil za jeho hříchy; tož mu nemůže nikdy přiměřeného zadostučinění uložiti, a zůstává tudíž hříšníkovi vždy povinnost, aby konal mimo svátostného pokání ještě jiné, a sice tím více, protože církev sestoupila od své první disciplíny pokání pro slabost vůle a tvrdost srdce lidského až ke krajní mírnosti, a proto jest tím potřebnější jiné pokání kajcníkovi.

Nuže toto pokání záleží nejbližší v tom, že člověk snáší přirozené následky svých hříchů v duchu pravé zkroušenosti a trpělivosti a oddanosti; nebo každý hřích tresce sebe sama. Marnotratnost ztrátou, nedostatkem a chudobou; nestřídmost slabostí, neduhy, a nemocí; lenost nevědomostí, nouzí a hanbou; pýchu pokořením, trampotami, a opovržením; smilstvo neduhy na těle a duši, ztrátou statků na cti a životě; jiné hříchy jinak.

Pokání, které jsme uvažovali dosud, leží v podstatě obrácení, a musí nazváno býti sice pokáním, nemůže však slouiti ještě dokonalým zadostučiněním.

Zadostučinění musí do jisté míry býti náhradou za urážky Bohu učiněné, trestem za spáchané nepravosti, pokud dle svých

slabých sil kajcník může to učiniti; nelze se tudíž ještě spokojiti s označeným pokáním.

Sem náleží Bohem samým kajcníkovi stanovené časné tresty, buďto po smrti v očistci, anebo v tomto životě jakékoliv bolesti a souzení; na duši pokušením, zármutkem, opuštěností; na těle nemocemi, neštěstím, pohromami, pronásledováním, válkou, neúrodou, drahotou; konečně smrtí samou, jak toho máme doklady nespočetné v písmě svatém. Podrobí-li se kajcník těmto časným trestům Páně v duchu zkroušeném, a snáší-li je s trpělivostí a oddaností a ve spojení s utrpením božského Vykupitele, tož jest to pravé zadostučinění před Bohem.

Kdyby však poznal dokonale kajcník nevděk, zlobu hříchů, jenž jest ohavnou vzpourou proti Bohu; kdyby vážně uvážil, jak nešťastným činí hřích člověka zde na světě a na věčnosti, a co to znamená býti zavržen do pekla; tu by nemohl čekati, až ho Bůh potrestá, nýbrž v zápalu hněvu proti sobě by Boha předešel a dobrovolné pokání si ukládal jak Tertullian dí: „Čím méně sebe sama šetříš, tím více ušetří tě Bůh.“ K tomuto dobrovolnému zadostučinění náleží modlitba, půst a almužna a jiné dobré a zbožné skutky; jež ať jsou nám uloženy od Boha samého, anebo od zpovědníka a nebo od nás samých dobrovolně převzaty; přijaty bývají od Boha za časné tresty jako pravé zadostučinění. Církev pak cenu jejich zvyšuje neskončenými zásluhami Ježíše Krista, jeho panenské máti Marie a Svatých i odpustky anebo pokladem církve.

Máme tudíž smilováním božím všechny prostředky po ruce osvoboditi se nejen od věčných trestů v pekle, nýbrž od časných trestů v očistci, abychom po smrti posvěcení hned do slávy věčné vejíti mohli. I hořkosti a tíži pokání a zadostučinění ulehčí a sladkými učiní nám božský Spasitel v nesmírné své lásce, kdyžž sám utrpení všeliké na se přijal, křížovou cestou šel, a umřel na kříži, abychom i my s důvěrou, zápalen, láskou a svatým nadšením ho následovali, a tak do slávy nebeské vešli.

Se zraky upřenými na kříž šli svatí mučedníci, kteří dříve pohané a hříšníci byli, a mezi nimi kmeti, ženy a panny do ekovů, do žalářů a na smrt; se zraky upřenými na kříž, opouštěli vznešení a prostí hříšníci celý svět, a naplnili pouště i samoty, a činili často po půl století pokání; zraky upřeny na kříž, posvětili se praví kajcníci ze všech stavů v každé době církve i ve světě samém opravdovým pokáním. I nejnevinější duše jako sv. Aloisia, Jana z Kříže, sv. Terezií, sv. Kateřinu ze Siony nadchnul pohled na kříž a slávu v nebi k nejpišnějším doživotním skutkům kajcím. A my pídníci, zpupní hříšníci myslíme, že už je vše vykonáno, když jsme sotva oželeli hříchů svých, z nich se vyzpovídali, oddávajíce se pak zase bezstarostně rozkošem a marnostem světa a těšíce se už při slově pokání. A přece smrt Bohočlověka připomíná nám i naši smrt a potřebu rychlého pokání.

Jeden příklad znázorníž nám tuto pravdu. Urozený jeden muž,

jenž byl velikým hříšníkem, odhodlal se konečně, že se obrátí, cestoval tudíž do Říma, a chtěl se papeži samému vyzpovídati. Papež ho vyzpovídal, a těšil se z jeho upřímnosti, jakož i živé lítosti a dobrých předsevzetí kajícího. Když však to došlo k uložení pokání, nemohl se odhodlati vznešený Pán, z různých druhů pokání, které mu uložiti chtěl svatý Otec, přijmouti ani jediného. K postům, tvrdil, že jest příliš slabý; k modlitbě, že nemá kdy; na nějakou dobu od světa se odloučiti a věnovati se zbožnému rozjímání, anebo vykonati pouť, prý mu nedovolují jeho obchody a průmysl; bdíti, anebo spáti na tvrdém loži, nevydrží prý jeho zdraví; a co konečně bylo největší překážkou, záleželo v tom, že se mu zdálo, že se nehodí všechny tyto skutky kajícího pro muže takové hodnosti jako jest on. Nuže, co učinil papež? Má otec ponechati toto slabé dítě jeho záhubě? Papež dal mu zlatý prsten, na němž vyryta byla slova: *Memento mori!* (Pamatuj, že zemřeš), a uložil mu za pokání, aby nosil tento prsten, aspoň jednou denně říkal tato slova. Tím byl veliký pán velice spokojen, a gratuloval si k takovému lehkému pokání. Než toto pokání přivedlo brzo vše ostatní druhy pokání za sebou; každodenní vzpomínka na smrt pronikla poznenáhlu tak hluboce duši, že on si stále říkal: »Když tedy přece musím umřít, tož nemám co jiného v životě dělati, jako se připravovati na dobrou smrt. Nač mám pěstovati tělo, jež bude prach a popel. Nač se sháněti po cti, bohatství, radovánkách, když smrt všemu učiní konec? Nač trnouti před skutky kajícího, když mi přinesou blaženost v nebi? Nebylo nyní pokání, jehož by nebyl konal až do své smrti zajisté blažený.

Nejmilejší! Kristus smrtí na kříži nás vykoupil. Kéž bychom i my často na smrt mysleli a tak u Boha jednou po vykonaném pokání na věky se radovali. Amen.

Láska a stálost u víře.

Upravil V. Herák, v Ostraševici u Brna.

I.

»V tom se ukázala láska boží k nám, že Syna svého jednorozeného poslal Bůh na svět, abychom živi byli skrze něho.«
(I. Jan 4, 11.)

V knize Daniele proroka se vypravuje, kterak babylonský král Baltazar vystrojil skvělou hostinu a pozval k ní na tisíc knížat z celé své říše. Když v pozdní noci byly hody v proudu nejbujnějším, tu stichli rázem všichni hodovníci a zděšeně upřeli zrak na stěnu. Co tam bylo? »Prstové ukázaly se jak ruky člověka píšícího na svrchu stěny paláce královského.« (Dan. 5, 5.) I dnes ještě uprostřed radovánek světských objevuje se píšící rukou — a píše znamení vážné, píše je popelem na naše čela,

a tichne rej masopustního veselí. »Memento homo« — volá církev — »pomni člověče, že prach jsi, a v prach se obrátíš.« Pomni, že ze všech radovánek a rozkoší světa nezůstane ničeho, že celý tento svět snad nebude ničím, než hromadou doutnajícího popele, nad nímž skvíti se bude kříž přicházejícího soudce, kříž, který kotvou je naší velké až do věčnosti sahající naděje.

Jedna věc jest na světě jistá — smrt. Všechna moc panování, všechna moc ducha, všechna moc tělesné krásy zhyne pod drtivou silou smrti; v ni svět věřit musí, i ten nejpyšnější, jenž rozum svůj ničemu nechce poddati, zkusí to jednou sám na sobě. Ale nutno činiti zde rozdíl. Kdežto nevěra moc smrti uznává a musí uznati, při tom však se chvěje, uznává ji i víra, ale plna důvěry patří na kříž, protože v tomto znamení je příslibeno vítězství i nad smrtí. Celý svět, drazí, podobá se sopce. Mnohou sopku krásli vinice a hojné stromoví ohýbá se pod tíží ovoce a její vrcholek je porostlý krásným, pestrým kvítím: než vše spočívá na vratké půdě — snad zítra otevře se mohutný kráter, vrcholek sopky, a kolem dokola půjde smrt a zničení, kam rozleje se horká láva, spálí, zničí vše. Drazí! Takovou sopečnou půdou je svět. Nemožno přece mluvit o pevné půdě, kde panuje jen pochybovačnost, kde nepřátelé vysmívají se tomu, co nám je svaté. My však potřebujeme pro život, pro těžký boj o život pevné, skálopevné půdy pod nohama; a kde ji nalezneme?

Toto pevné místo, jež se nekolísá, ale bezpečné jest, o němž platí slova 2. Knihy Mojžíšovy. »Jest místo u mně, a budeš státí na skále«, toto místo jest pod křížem. Jen ten kdo pod křížem stojí, stojí pevně.

Pohlédneme na Kalvarii! Kolik osob pod křížem, tolik pro nás napomenutí. Chceš-li i ty ve světě zvítěziti proti nepřítelům své víry, pak postav se s Janem, miláčkem Páně, Marií, bolestnou matkou, Magdalenou, kající hříšníci, s římským setníkem pod kříž, a pozoruj hluchí, nepřátelský dav a nauč se od těchto trpících kolem ale věrných, milujících, proto též vítězcích postav pro život čerpat posily. A o tom chci v letošních postních kázáních s pomocí boží s vámi rozjímati, bychom poznali nesmírnou cenu kříže.

V křesťanské obci Efesu jsou shromážděni věřící, lektor už přečetl listy proroků a lid s touhou čeká na kázání. V tom jeví se v lidu jakési pohnutí; staříčký, skoro 100 letý kmet, je nesen od svých žáků na nosítkách do shromáždění. Z jeho dobrých očí září láska; shromážděný lid pozoruje, že statec chce mluvit, zavládne hrobové ticho a se rtů starce plynou slova: »Miláčkové moji, milujte se vespolek!« — po těch slovech zadívá se statec k oltáři a z jeho očí kanou slzy. Vidí se býti pod křížem v posledních okamžicích svého božského mistra. Statec onen jest Jan, miláček Páně. On viděl k zemi kanout krev Syna božího, viděl jeho smrtelný zápas, slyšel jeho poslední modlitbu, stál pod křížem v lásce a věrnosti. Pod tento kříž chceme i my se utéci jako učedníci kříže a v lásce ku Kristu vytrvati. Rozjímejme dnes tudíž:

1. Kterak láska vede ku kříži, 2. kterak pod křížem se nej-
snáze vytrvá.

Na hoře proměnění, na hoře Tábor, vidíme Petra, Jakuba a Jana. Nebyl to tam týž Petr, který pravil: »Pane, dobře jest nám zde býti, chceš-li udělejme tu tři stánky?« (Mat. 17, 4.) Když vidí lidské oko otevřené nebe, když paprsek slávy a vznešenosti spatřuje, jak zmužilé je tu srdce lidské! Když později přišla řeč na smutnou chvíli utrpení Páně, tu byl Petr pln hrdého sebevědomí. »Byť by tě všichni opustili, já hotov jsem s tebou i do žaláře i na smrt jíti.« To věru je řeč hrdiny, řeč věrnosti nikdy nekolísající, neklesající! Než, srdce lidské, hlubší jsi než největší prohlubně mořské — kdo v, co v nich se kryje? A přece prozkoumáme dříve hloubku moře, než záhyby lidského srdce!

Pohlédneme od hory Tábor na horu Olivetskou. I zde potkáme Petra, Jakuba a Jana. Zdá se, že Petr berte vážně onu přípověď Pánu danou, že s ním půjde i na smrt. Když totiž objevuje se zástup, aby jal Ježíše, tasí Petr meč, jde pak za mistrem až na dvůr veleknězův — aby ho zapřel: A kde jsou ostatní učenci? Rozprchli se. Vyplnila se na nich slova Kristova: »Bíti budou pastýře a rozprchne se stádo.« Víra a věrnost se viklají. Před bouří utrpení, jež přišlo na Krista, obýbají se i cedry libanonské. — Petr s ostatními prchá. Jeden však vytrvává — láska, sv. Jan. Víra a naděje stojí pevně, dokud Kristus nejde zástupům vstříc s otázkou: »Koho hledáte?« Jakmile však uvidí apoštolé, že Pán jejich dává se celý do moci nepřátel, že ten miláček jejich je poplíván, ubit ranami žoldnéřů, — mizí síla víry, a žádný z apoštolů na vrcholku Kalvarie nemá odvaby přiznat se za apoštola Páně, jen jediný učeník lásky, sv. Jan, u Krista vytrval.

Jaký kontrast, jaká protiva! Tábor — Kalvarie! Tam zář, tvář Kristova jako slunce a roucho jeho učiněno bílé jako sníh, zde tvář jeho zalita krví, roucho roztrháno, zkrváceno. Jediná láska nachází cestu k ukřižovanému, a vytrvá u něho a vyznává že on je očekávaný Vykupitel, jak píše v 1. svém listě sv. Jan: »A my jsme viděli a svědčíme, že Otec poslal Syna svého, Spasitele světa.« Jan stál pod křížem na Kalvarii, stál jistým způsobem pod křížem ve svém mučeníctví, i ve vězení, ano, celý svůj život, a to proto, poněvadž svou vroucí láskou tak správně pochopil Krista. Proto mohlo srdce Kristovo při smrti vychladnout, láska v srdci Janově neuhaslá, neboť láska neumírá.

Je nevyhladitelná důvěra děcka v lásku mateřskou, protože láska dětského srdce dovede čísti v srdci své matky. Mnoho vojáků a důstojníků, kteří padli v nešťastném roce 66 u Králového Hradce, třímalo v chladných rukou obrázek matky nebo manželky, láska zvítězila i nad smrtelnými bolestmi. Kdo jednou zakusil lásky a milosti Spasitelovy, ten musí ho milovat, jak praví Kristus k ženě u studnice Jakubovy: »Kdybys znala, kdo je ten, který praví tobě, dej mi píti, ty bys byla prosila jej a byl by ti dal vodu živou.« Láska vede ku kříži Páně. Při potupě světa byla

archa Noemova jediným záchranným prostředkem. A dnes je jím kříž, jenž zachránit nás může z duchovní potupy nevěry. Jestliže vše dnes se viklá, jestliže učenci tohoto světa podobají se tttině klátící se větrem učení, jestliže ti, kteří v beznaději v Krista, za těžkých chvil života, v nemoci, bídě, pokušení, smrti pochybní, jestliže láska, milosrdná láska ve světě vymřela, pak, draží, utíkejme se pod kříž, vyznávejme v životě Krista slovy i skutky, čtème z té knihy, jež otevřena leží pod křížem na Kalvarii, a kde krví napsáno jest, co všechno obětoval Syn boží z lásky k nám!

Všímnème si, draží, dnešního světa. Jaký spěch a shon. Duch lidský nemravně hledá a řeší záhady světa a lidského bytí, studuje dějiny a osudy jednotlivcův. Čne čisti tento duch lidský v listech pradějin země, které v jejím lůně a vrstvách zemských jako obrovské listy jsou uloženy; zkoumá vznik světa, počátek všeho života, jde po stopách národů celá tisíciletí zpět, aby poznal, zda jsou dějiny výsledkem pouze práva silnějšího, takže by potom celé dějiny byly výslednicí krutosti a hrůzy meče anebo zkoumá, zda tyto dějiny jsou řízeny mocí vyšší stojící mimo všechny zákony přírody. Odkud je naše země, odkud ostatní světy mimo naši zemi, slunce, měsíc, hvězdy, odkud celý ten sluneční systém, kdo uvedl v pohyb tato tělesa, odkud je život — je všechno od věčnosti — není Boha? Ale když tedy svět je od věčnosti a není Boha, kterak přišel člověk k myšlence o Bohu? Či vymyslí si Boha sám? Odkud svědomí, tento přísný karatel zlého, jenž člověku špatně jednáním nepopřává klidu a do posledního okamžiku? Kde je světlo, jež vrhlo by nám jasné paprsky do této tvrdé hádanky, jež by vypovědělo nám účel světového běhu a účel utrpení?

Draží! Proti těmto otázkám, jež snaží se vědy přírodní a filosofie rozluštit, jest dvoji možno: »Buď — věřím v Boha, Otce všemohoucího, Stvořitele nebe i země«, nebo — věřím ve věčnost světa. Bude dnešního dne velká většina t. zv. intelligence či vzdělanců hlásiti se raději k té druhé větě: svět je věčný, vše povstalo bez Boha, z jakési pralátky, prabahna, jak nejnověji se hlásá. Odkud však povstal člověk se svým myšlením, se svou potřebou a touhou štěstí? Či mohla snad hmotná látka vydati ze sebe člověka, jenž schopen jest mysliti sám o sobě? Nemá-li Boha, není ani duše, pak je člověk pouhou hmotou, která z nenadání počala mluvit, myslit, studovat. Je to možno? Trojí svět leží před člověkem: a k poznání tohoto božského světa je dán člověku trojí různý orgán. Nejprve leží před námi svět viditelný, počínaje od nepatrného prášku země a polního kvítku, až k velkolepým útvarům hor, nepřehledným končinám hvězd. A do tohoto světa viditelného vnikáme dčmyslným ústrojím, svým okem. Za tímto viditelným světem pne se v šíř i dál druhý: je to svět zákonů, které onen viditelný svět spravují, svět sil, které zemí, mořem i hvězdnatým nebem vládou. A čím vniknete v tento druhý svět? Okem? Nikoli — spíše oko zavřete, chcete-li vniknouti v něj, aby vaše myšlenka byla sousředenější. Rozum je tím orgánem,

jenž nám je dán ku porozumění tohoto druhého světa. A nad tímto druhým světem není už ničeho? Za oněmi oslňujícími a skvělými zjevy přírodními nebylo by už ničeho? Oh, nikoli, za těmi teprve rozlévá se nové moře, oceán božství, jeho podstata a tajemné bytí, jeho nevystižitelné úmysly a plány, které měl, když světy i člověka stvořil, za těmi spočívá cíl nadpřirozený, k němuž nás určil. A organem ku poznání tohoto světa co bude? Oko? Nemožno, tento svět je nehmotný. Rozum? Nemožno, ten pronikne sice až k Bohu, dokáže jsoucnost boží a jeho některé vlastnosti. Ale kdo vnikne až v tajemné nitro boží? Řcete mi napřed, co děje se v nitru, ve vaší duši, kdo jiný, leč váš duch. Ani nitra božího nepochopí a nepozná, leč Duch boží. A poněvadž k přijetí tohoto zjevení božího neměl člověk organu vhodného, dal mu jej Bůh. Víra je organem k poznání světa nadpřirozeného. A odkud možno čerpati posilu pro tento organ? Odkud, nežli z pod kříže.

Drazí! Jedině s tohoto pouze místo možno patřiti do tajemství života, do světového běhu, do dějin lidstva. Kdysi pravil Pán Ježíš: »Kdo rozsvěcuje svíci nestaví ji pod kbelec, nýbrž na svícen, aby svítila všem, kdož jsou v domě.« Kristus sám o sobě pravil: »Já jsem světlo světa«. A tím, že Pán náš na kříži byl usmrčen, bylo světlo světa postaveno na svícen, aby zářilo a svítilo celému světu. S kříže padá světlo do celého světa před i po Kristu, s kříže svítí světlo na cestu celému lidstvu i jednotlivcům. Nyní ve světle tom víme, odkud jsme přišli, a kam jdeme, s kříže padá světlo do dějin lidstva. Víme, že všechny cesty, jimiž lidstvo jde, stíhají se na Kalvarii; s kříže padá světlo do lidských srdcí a řeší jich záhady, podává vysvětlení o účelu utrpení, o touze lidské po štěstí, pokoji. Křížem zvítězil Kristus, a pod křížem, v jeho stínu, pod jeho korouhví, zvítězíme i my, jak píše sv. Jan: »Všecko co se z Boha narodilo přemáhá svět; a to je vítězství, jež přemáhá svět, víra naše« (5, 4.).

Drazí! Stůjme pevně při kříži, když svět svou nenávistí a posměchem proti víře; proti nám povstane, vždyť v něm přislíbeno vítězství. Jan stojí pod křížem, kolem něho nepřátelé, Pán umírá a jeho poslední, smrtelný výdech doprovázen je pustým smíchem nepřátel; Jan však vyznává svým vytrváním pod křížem svého Pána a mistra i proti zástupu, jenž ještě ve smrti nadává mu svědků lidu a lhářů. A jak toto vyznání svého učeníka odměnil, vyslovil Kristus slovy: »Kdo vyzná mně před lidmi, toho i já vyznám před Otcem svým, jenž jest v nebesích.« My vyznáváme Krista před lidmi, kteří dnes jsou a zítra ne, on pak nás vyzná na trůnu své velebnosti.

Státi pod křížem s Janem znamená uznání Krista, pod křížem Páně státi znamená vytrvání pevně v utrpení. Kříž a bolest tak mnohou pevně věřící duši zmátly. — Pohlédněme na Petra, jak tohoto muže tak s počátku plného odvahy, uchvátilo utrpení a pronásledování. On, který chtěl do očí podívat se smrti a při svém Pánu zůstat, klesá, malátní, při udání ženy. Proč? Utrpení

oddělilo Petra od Krista, a Petr nemá více opory. Jan však přivinul se ku kříži, proto vytrval. O duši, jež je plna utrpení a soužení platí francouzské přísloví o břečtanu: »je mattache on je meurs« — buď se pevně přivinu, nebo zabynu. Břečtaň těsně vine se ku pni stromu a stoupá hrdě proti paprskům slunce. Po-daří-li se vichřici odtrhnout jej, je veta po jeho životě; stržen k zemi, hyne. Podobně má se tomu s utrpením v životě. Pokud vineme se pevně ku kříži, dotud naše síla. Petr jakmile od Pána se vzdálil, zapírá jej. Jan však přivinuv se ku kříži, vytrvá do konce.

Ještě jednomu můžeme se naučiti od Jana pod křížem: Pánu sloužiti v lásce. Svatý Jan, ukazuje nám ukřižovaného a velikost lásky Páně k nám, již on v obět za nás přinesl. A tuto lásku pochopuje Jan, z pochopení to nutí ho napsati: »V tom se ukázala láska boží k nám, že Syna svého jednorozeného poslal Bůh na svět, abychom živi byli skrze něho«, a dále pokračuje: »Nejmilejší, poněvadž Bůh tak miloval svět, i my máme jedni druhé milovati.« Jest Kristus na kříži světlem, jež řeší všechny záhady, a řeší všechna tajemství, pak zvolal též do světa s kříže slovo, jehož neznal starý svět, a krví srdce svého napsal toto slovo na zemi... to slovo je láska k bližnímu. Mohu já umírající srdce Spasitelovo něčím potěšit? Mohu. Neboť co učinili jste jednomu z maličkých těchto, mně jste učinili. Kristus na kříži je nahý, nemá, kam by hlavy sklonil. Chceš za tu jeho nekonečnou lásku splatit láskou svoji? Chceš jednou uslyšeti: »Byl jsem nahý, oděť jsi mě atd.« Chceš-li, pak miluj bližního svého, miluj chudé.

Drazí! Bůh postavil kříž do světa, abychom učili se, co je to mlti v lásce slitování. Učme se od této lásky pod křížem, a ona nám dá naději milosrdenství při věčném soudu. Ještě na něco bych chtěl upozorniti. Nestojí tam pod křížem týž učeník, jenž spočíval na božském srdci Spasitele při poslední večeři? Právě toto dalo vzplanouti mu takovou láskou, že samojediný z učeníků pod křížem vytrval. I my spočinuli jsme při prvním sv. přijímání na božském srdci Ježíšově, nuže se sv. Janem v lásce a věrnosti pod křížem stůjme až do smrti, pod tím křížem, jenž jednou vztyčen na našem brobě, svědectví kéž hlásá, že odpočívá tam učeník Páně, jenž ho miloval a věren mu zůstal do posledního dechu. Amen.

II.

Láska a bolest matky.

»O vy všichni, kteří jdete cestou, pozorujte a vizte, jestli bolest, jako bolest má.«
(Pláč Jor. 1, 12.)

Bolest matky! jest něco hlubšího? Bolest matky! je něco světlejšího? Bolest matky! je něco dojmavějšího? Veliké jak moře je tvé utrpení, tak přirovnává prorok Jeremiáš bolesti dcery Sionské, Jerusalemu; ano jako mocné moře obepíná zemi, tak svírá bolest

mateřské srdce. Nebe je zataženo, těžké mraky visí dolů, najednou zvedne se bouře a rozdělí moře v jeho hloubkách, jak hory postaví se vlny, teď padá jedna jich část, a činí hroznou propast. Běda námořníku, jehož překvapí na širém moři taková bouře! Svrží se a praští pod nárazy vln loď jeho jako skofápka. A přec je to jen nepatrný obraz hluboké bolesti. Bouří hnané vlny necítí ničeho, srdce však lidské, když zasaženo jest bolestí, ji cítí a chvěje se, a zdá se mnohdy, že tuto tíži bolesti nesnese. Jak veliká, jak bezměrná je láska matky, tak hluboká jest i její bolest.

Jedině to srdce lidské, jež samo zakusilo hloubku bolesti, může odvážit se vyjádřiti slovy bolest, již vytrpěla na Kalvarii matka Páně. Když patriarcha Jakob krví zbrocený šat milovaného syna svého Josefa uviděl, tu ještě otcovské srdce jeho mělo slova bolestných nářků, Maria však oněměla při pohledu na krvácející tělo svého miláčka. Mluva nemá více slov pro takovou bolest, jen uvnitř srdce to bouří, jen tam zvedají se vlny bolesti, a říká se, že srdce mateřské každým okamžikem bolesti pukne.

Pravil jsem, že jen srdce, jež samo už zakusilo hlubokou bolest, mohlo pokusiti se bolest nejčistší a zároveň nejcitlivější Matky vyličit slovy. Kající srdce a proto též účast mající na bolestech svaté Matky složilo hymnus „Stabat mater“. Jacoponus byl slovutným italským právníkem, vznešeného rodu. Zbožná jeho žena s bolestí pozorovala, kterak manžel její vzdaluje se víc a více náboženství. Jednoho dne náhlou smrtí je manželka tato vyrvána z náruče svému choti, tu shledal manžel na mrtvém těle své ženy pod vrchním rouchem kající šat, jež zbožná paní za svého manžela, aniž by on o tom měl tušení, nosila, aby mu svým pokáním vyprosila odpuštění. Ohromen tím nálezem, vzdává se Jacoponus všech úřadů, odřiká se světa a vstupuje do řádu sv. Františka z Assisi.

V pokání a bolesti, ve vzpomínkách na svou tak ho milující ženu složil Jacoponus onen hymnus „Stabat Mater“, onu píseň, z níž ozývá se láska v největší své bolesti, v největším svém rozsahu.

V upřímné lítosti uvažujeme i my dnes, již vinni jsme na bolestech Matky pod křížem, o matce pozemské a matce nebeské, a o povinnosti nás dětí k oběma.

„Opouštím svět a jdu k Otci“ (Jan 16, 28), těmito slovy loučil se při poslední večeři božský Spasitel se svými učedníky, laskavě je těšil: „Neruč se srdce vaše...“ „Nenechám vás sirotků.“ (Jan 14, 1 a 14, 16)

Veškeru lásku svého srdce vyjevil ještě Pán před svou křížovou cestou svým učedníkům. Tak ji vyjevil, jak jen učinit může otce svým dětem, přítel přítel, jehož vřele miluje. Bylo však ještě jedno srdce, jež čekalo na poslední slovo, srdce, jež Spasitele v betlemské stáji poprvé pozdravilo — srdce matky. Betlem a Golgota, jesle a kříž — radost a bolest matky. Jako při narození, při začátku života Páně, tak i při konci jeho jsou dvě srdce si blízká. Srdce Synovo trpí a to tak, že se zdá, jakoby v duši

jeho usedala hrůza a zděšení a ústa vydávajíc bolestný výkřik: »Bože můj, Bože můj, proč jsi mě opustil,« lidsky však mluveno, trpí ještě více srdce matky; neboť srdce mateřské je citlivější, je jakýmsi oltářem, na němž dokonána oběť Synova.

Srdce mateřské trpí dvojnásobně jak štěstí, tak bolest svého dítěte. Trpěla tak i Matka boží pod křížem, cítila dvojnásobně tu tíži bolesti a útrap smrti svého božského Syna. Bolest těla i duše jejího Syna má konečně svůj konec, neboť uštvaná hlava Kristova se kloní, ústa pozvolna se otevírají a sotva slyšitelně, jako vánku dech, když zašelestí listem, šeptají: »Dokonáno jest,« Pro Marii však není skončení.

Když Hagar Abrahamem opuštěná bloudila se svým synem pouští Beršabé, položila ho konečně téměř smrti blízkého pod strom a pravila: »Nemohu viděti umřít dítě« (I. Mojž. 21, 16) a vzdálila se, by neviděla smrtelný zápas svého syna. Maria však zůstala u svého Syna, aby vypila spolu s ním kalich bolesti až na dno. Když pak nyní umřel, ke komu půjde se svou ohromnou láskou? Praměti pokolení lidského zvolil Bůh Evu, matku živých, než v každém životě dítěte Evina skrýval se zárodek smrti, a to těla i duše, následkem hříchu dědičného. Pod stromem rozkoše stala se Eva přestoupením příkazu božího matkou bolestí vším dítkám pozemským — s bolestí jsme zrozeni, pro bolest na zemi. Musila proto stát se Maria pod stromem kříže matkou slitování a života; a proto Kristus hlasem něžnosti synovskou oplývajícími dí: »Žano, hle syn tvůj, hle Matka tvá.«

Co skrývá se, drazí, v tom velikém, svatém slově matka! Lásky veliká, svatá. Žádná jiná láska nemůže měřiti se s láskou matky. O mateřském srdci napsány jsou celé knihy, vysloviti však jeho lásky nedovedly. Snad ještě pravdu má člověk, který napsal: Srdce mateřské je nejkrásnější a nejušlechtlejší dílo rukou božích. Za ním už není žádná jiná láska, tam kde končí srdce mateřské, tam už začíná jedna jediná pouze láska — láska boží, jenom ta jediná je větší.

A jako přetěžký úřad matky nás všech vzala na se Maria Panna pod křížem Páně, tak i vy, matky křesťanské, musíte mateřský úřad svůj začít s Bohem. Báje jedna vypravuje, jak pláče anděl boží, když má nésti dětskou duši v slzavé údolí; on zná tíži hříchu i bídu země, ví, jak obtížná a nebezpečná je cesta spásy, jen jediné mu skýtá radostnou naději — věrná láska matky. Kde vzala mateřská láska příklad, odkud učí se vésti poklad svůj cestou dobrou? Ze srdce bolestné Matky pod křížem. Drazí! Ježíš Kristus za svého pobytu na zemi vykonával trojí úřad: učitelský, kněžský a královský! A tento trojí úřad obsažen jest i v povolání matky. Neboť i ona musí učit, chránit, obětovati. Musí? Ne, příliš tvrdé je to slovo, láska mateřská chce učit, matku to pudí, by záhy vychovávala dítě své, postaví-li se s Marií pod kříž a pozná, jaká byla láska Kristova.

Matko křesťanská, postav se s Marií pod kříž, a uč se sama dříve než počneš učit dítě své, uč se ve škole lásky, vzhledni

tam, kde vyvrcholila láska Spasitele, a čerpej sílu pro svůj úřad z kříže Kristova. Ano, matko křesťanská, nauč se sama milovati Krista Spasitele, a pak bez bázně můžeš započítí vyučovati své dítě, nebude ti zapotřebí potom vyhledávati slov, jimiž bys mluvila k srdci svého pokladu, neboť není lepší a správnější cesty, než od srdce mateřského k srdci dítěte. A když dítě tvé chápatí počne základy svaté víry, pak veď ho k Ježíši, jak ony matky v evangeliu, a poněvadž už Krista není na zemi jako tehdy, a svatá ruka jeho nemůže v požehnání spočinouti na hlavě tvého dítěte, pak pros ho, by učinil tak s křížem, ze svatostánku; ó matko učitelko, vypravuj svému dítěti o Kristově lásce, o Kristově smrti!

V starém Římě žily kněžky, jež těšily se velké vážnosti, vedly pílčný život. Povinností jich bylo, uchovávatí posvátný oheň na oltáři ve chrámu bohyně Vesty. Veškeré blaho státu záviselo, dle víry Římanů, na tom, aby posvátný oheň nevyhasl. Proto právě byly vestálky tak ctěny, ale právě tak, nechaly-li vyhasnouti posvátný oheň, hrozně potrestány: byly za živa pohřbeny. Daleko vznešenější, světlejší úřad má křesťanská matka — uchováti totiž oheň svaté lásky boží, oheň lásky ke Kristu Spasiteli v srdcích dětí. Od toho závisí, drahé matky, blaho státu a společnosti lidské vůbec, nutno tedy co nejpečlivěji starati se, by tento svatý oheň lásky Kristovy v srdcích dětí vašich nevyhasl. Jsme sice všichni jakýmsi způsobem povoláni dle sil svých spolupůsobiti na výchově mládeže, ale především je to úřad matky. Drazí! Co svatá Blanka, matka krále francouzského Ludvíka, svému dítěti říkala, to musí říkati každá matka: Dítě mé, raději mrtvého bych tě viděla u nohou svých, než bych se musila dožítí, že Boha téžkým hříchem urážíš!

Matka má dále úřad královský, má chrániti. Ku pravé výchově náleží bdělé oko, napomínající ústa, trestající ruku a všele modlící se srdce! Buďte ostražiti, rodičové drazí, by nebylo vám uloupeno dítě vaše, byste s Jakubem patriarchou nemusili naříkati: »Dravá zvěř roztrhala dítě mé!« Špatný totiž příklad, špatná společnost mohou roztrhati roucho nevinnosti vašeho dítěte a učiniti ho nešťastným na duši i na těle. Buď na stráž, láska mateřská, bdi otcovské oko, doba je nebezpečná, zapotřebí je ostražitosti. Vizte Marii na Kalvarii, stojí tam pod křížem v němé bolesti, a její ztrnulé oko upřeno je v zsinalý obličej Synův, jakoby chrániti ho chtělo v posledním ještě okamžiku.

Napomínající ústa náleží k dobré výchově: »Ženo, hle, syn tvůj,« tak pravil umírající Spasitel svaté Matce své. A tak v Janovi doporučil nás všechny za děti Mariiny, a zase tímto dítětem Mariiným na prvním místě žena-matka. Drazí! Když boží dobrota matce v náruč dítě kladě, jakoby říkala: »Ženo, hle, syn tvůj, matko, hle, dítě tvé.« A svatý pohled velké lásky matčiny spočívá na pokladě, jež pod srdcem nosila, a první sladký polibek matky jest přivítáním dítěte na tento svět. Než jak za chladného rána padá perlicí rosa na útlé hlavičky květin, tak z oka matky padá vřelá slza na hlavu dítěte, jsou tak požehnáním matky dítěti

pro jitro života, a myslím, že je málo matek, jež by nevysílaly vroucí modlitbu právě v tomto jitru života za své dítě, by Bůh mu dal hojného svého požehnání.

Je přirozeno, že při narození dítěte, poněvadž tak tajemné, těžké budoucnosti hledí vstříc, srdce mateřské op kuje si otázku, jež pronesena byla při narození sv. Jana: »Kým medle toto dítě bude?« A na tuto otázku praví jí nebe: je povinností tvou, bys vychovala ho pro nebe; a země dí: dobrého člověka nosím ráda; ve společnosti dobrý člen společnosti lidské je každému milý. Ano drazí! Trojí cíl musí míti každá výchova: štěstí věčné, štěstí pro spoluobčany, štěstí vlastní. Tímto však štěstím není rozumněno bohatství, vznešené postavení, nýbrž hluboké štěstí srdce, jež záleží ve věrném plnění povinností vůči sobě, lidem a Bohu. »Ženo, hle, syn tvůj,« k tomu máš své dítě vychovat, pak učinila jsi velmi mnoho pro celý život svůj.

K učitelskému a královskému úřadu družil se úřad kněžský, matka musí obětovat. Bolestná matka pod křížem obětuje milého syna, svého jedináčka, své vše, toho, jenž byl obsahem jejího života, jinou její radostí a útěchou. Ó vy matky křesťanské, které jste stály u smrtelného lůžka svého jedináčka, a viděly jste, jak zavírá se naposledy to nevinné dětské oko, jak modrají rty, jež jméno vaše volávaly, utíkejte se v bolesti své pod kříž k Marii, neboť i její srdce bylo zraněno mečem bolesti. Žádná pravá láska není bez oběti, a tak také láska mateřská musí přinést obět. A je těch obětí mnohdy mnoho, velmi mnoho. Matka naše trpěla, když nám život dala, trpěla, když nás z vlastního těla živila, když v úzkosti se nakláněla nad kolébku, v níž my zápolili jsme mezi smrtí a životem. Kolik matek obětovalo svůj život za život dítěte, by je zachránily! Přece však bolest největší, jež matku potkati může, je ta, když matka vidí své dítě jíti cestou špatnou, když syn vysmívá se tomu, co posilou bylo jeho rodiťce při všech strastech a bolestech, když vidí, že marny jsou už její slzy a prosby, že símě dobré, jež zasadila v srdce svého syna, ohlušeno je světem.

Drazí! Srdce, jež ztraceno je pro Boha, je ztraceno i pro matku, může však přece Bůh zvolati k zbloudilému synu, jak zvolal k mládenci námskému: »Mládenče, tobě pravím, vstaň!« a matce: »Neplač,« a navrátí snad matce dítě, zacelí zející ránu v mateřském srdci a krutou bolest promění v upřímnou radost. A aby se tak stalo, utíkávejte se k bolestné Matce, vždyť Syn její prosby vyslyší!

Dvojlásce naučil nás Kristus na křiži: k matce pozemské a k matce nebeské. A této dvojlásce odpovídá také dvojlí povinnost se strany dětí. Velkým štěstím je míti dlouho matku, neboť s ní umírá ona čistá obětavá láska, nad níž ve světě není. Srdce matky je přístavem v bouřích života, v jeho nezdarech a strastech, kam jinam se utíkáme, než obyčejně na srdce matčino, které nám nejvíce porozumí, a když nic jiného, aspoň se na něm s chutí vypláče. »Kdo ještě máš svou matičku, buď vděčen za

to Pánu,« volá básník, avšak nejen Pánu, ale samé matce povinen jsi mnohým. Kdyby tvoje vděčnost sebe větší byla, vždy zůstaneš ještě dlužníkem. Zbělí-li tvé matce starosti už vlas, a ruka-li její neschopna je práce, pak ruce tvoje, byt v práci i krvácely, nesmějí ustati, když jedná se o matičku. »Cti matku svou!« slova tato kdysi prst boží v kámen vepsal, než ona musejí napsána býti plamenem lásky v srdci tvém. Jestliže hlavy korunované svou matku cti a jí čest všude prokazují, tak cti i ty svou matičku, třeba byla oděna v prostý šat. A nemáš-li už matičky a na srdce tvé bolest velká padne, pak poklekávej na tichém hřbitůvku a u malého jejího rovu nech vyplakat se srdci svému, a mívej vždy v paměti její dobrá slova, vzpomínka na matku mnohého zadržela na posledním už stupni ku zkáze a záhubě.

A jakou konečně máme povinnost k Matce všech, Matce bolestné pod křížem? Drazí! Naše nebeská matka má jen jediné přání, aby obět jejího nebeského Syna nepřišla nadarmo, tak jako v životě svém jen jediné na zřeteli měla, aby celý život její byl jen plněním vůle boží, jak v prostých slovech sama to vyjádřila: »Aj já dívka Páně, staniž se mi podle slova tvého.« Přáním jejím je, bychom šli, jak děti její cestou přikázání božích. V tomto smyslu platí nám všem slova, jež promluvila ke služebníkům v Káni galilejské: »Vše, co rozkáže vám, činite.« To je naší nej-přednější a svatou povinností vůči Matce nebeské, bychom s úctou a láskou dětinou vzhlíželi k velké její oběti.

Ježíš Kristus odevzdal nám Marii Pannu za matku. Jaký to dar, jaká láska! Velikost daru měří se dle předmětu darovaného. Z ceny předmětu soudíme na lásku dárce. Jestliže Maria mezi všemi stvořenými bytostmi je nejdokonalejší, pakliže takovou Kristus perlu nám daroval, čím více mohl lásku svou nám ukázati? Takový dar, tak vysoce cenný a to v takovém okamžiku, volá sv. Bernardin, může učiniti jen láska.

Přátelé drazí! Kéž poslední slova Ježíšova k sv. Janovi: »Synu, hle, matka tvá« — jsou nám poslední jeho vůlí, kéž milujeme tu velkou trpitelku pod křížem, a kéž ona milost nám vyprosí, bychom mohli pocítiti sladkou útěchu třetího slova s kříže: »Synu, hle, matka tvá.« Amen.

III.

Kletba hříchu a její usmíření.

»Odpouštějí se tobě hříchové mnozí.«
(Luk. 7, 47.)

Dosud zaujímaly pozornost naši dvě postavy, jež na Kalvarii stály — Jan a Bolestná matka. Než, přes to, že ztratili oba co jim nejdražšího bylo a v širém světě nemohli naléztí náhrady za mrtvého Krista, tož přece oba pod křížem, třeba v bolesti, přece jen stojí. Jen jednu bolest sklíčila tou měrou, že u paty kříže usedavě vzlyká — u nohou Ukřižovaného klečí Maria Magdalská.

Ona známá kráska městečka Magdaly na jezeře genezaretském, jež v bolestech nad svými hříchů, hříšným svým životem v domě farisea Šimona nohy Spasitelovy slzami smáčela a utírala vlasy, i ta následovala Krista na horu utrpení a tam v usedavém pláči vrhla se k nohám své ukřižované lásky. Zavraždili ji toho, jenž ji odpustěním hříchů jakoby k novému životu zrodil, toho na kříž přibíli, jenž volal: »Přišel jsem hledat, co bylo zahynulo« a »já dávám život za ovce své.« A ona tak dlouho bloudila, tak dlouho srdce své odvracela od hluboké jeho lásky, a nyní, když ji odpustil, to milující srdce jeho proklálí kopím. A vřelé její slzy bolesti a lásky mísí se s krví, jež z otevřených ran Ukřižovaného stéká po kříži na zemi. Ano, jen krev a slzy mohou zachrániti, neboť nadarmo vytekla Kristova krev, jestliže ty v slzách lítosti neblížíš se k němu, a naopak marný byl by všecek nářek světa, kdyby Kristus nebyl prolil krev. V Marii Magdalské je stělesněno hříšné lidstvo, jak vykoupeno jest krví Kristovou a vlastními slzami lítosti. Spolu však před očima nám živě vystává, jak broznou zhoubu způsobil hřích v lidstvu i v duších jednotlivců. Uvažme tudíž dnes v kletbě hříchu a jejím usmíření.

Po ukončení války německo-francouzské byl r. 1870 arcibiskup pařížský s mnoha kněžími od komunardů, již zmocnili se vlády, odsouzen do vězení a pak k smrti. Ve výročí den jeho smrti přišla na hrob arcibiskupův paní jedna a zde v hojných slzách opakovala tato slova: Je suis cause de sa morte — já jsem příčinou jeho smrti. Proč? Toho se nikdo nedověděl, to zůstalo tajemstvím, ale to je zjevné, že každý z nás musí vzhlednuv k Ukřižovanému zvolati s onou ženou: já jsem příčinou jeho smrti. Dvě tajemné postavy jdou světem, jež uznati musejí víra i nevěra, tyto brozné postavy jsou — hřích a smrt. Cestu jejich označují: Útrapy, bolesti, slzy; není dne, jehož ranní jitřenka by nezvěstovala tisícům útrapy a bolest, není dne, kdy poslední paprsky zapadajícího slunce nebyly by západem tisícům na věky. Dnes, drazí, ano v této hodině, v tomto okamžiku tisíce vypuzuje hřích z jich ráje dětského srdce, a tisíce jich zmírá životem obtěžkaným vinou.

Zmínil jsem se o ráji. Je to snad jen ideální obraz blaženého, šťastného stavu, je to jen takový přelud, jemuž oddává se člověk, aby aspoň na okamžik znikl té bezútěšné skutečnosti? Moderní lidé smějí se ráji a potopě jako pohádce pro malé děti. Nebylo-li však ráje, proč o něm vědí národové dávno před Kristem žijící? Jestliže je potopa bajkou, odkud a k čemu smrt, již každý podléhá? Nejen u Židů, kteří měli Písmo sv. St. Z., ale u všech starých národů: Peršanů, Indů, Číňanů, Černochoů v Africe. Indianů v Americe, Řeků a Římanů — i našich předků starých Slovanů víra byla v dávno minulý zlatý čas, kde lidé těšili se věčnému mládí a kráse a lásce bohů! Odepírejme při zmínce o ráji od Písma sv. vzpomínku na bývalé lepší časy, kdy nebylo bídy a bolesti, objevuje se u všech národů, i těch, kteří neměli o Písmě sv. ani potuchy. Tato touha po ztraceném ráji udržela

se po celé zeměkouli. — Čím nešťastnější a Boha vzdálenější člověk byl, čím tvrdší byl k němu osud, tím větší touha jeho byla po onom blaženém uplynulém čase. K čemu konečně choditi do dávných dob, či neděje se něco podobného i dnes? Čím více člověk v životě pokročil, čím více rozlévá se kol něho chlad podzimu, tím více srdce jeho vzpomínkami vrací se v tu zlatou hvezdarostnou dobu mládí, a jak je tomu u jednotlivce, tak tomu bylo u celého lidstva. Ano bylo kdysi jaro štěstí lidstva byl ráj. Musilo se však státi cosi hrozného, že člověk z tohoto původního, blaženého stavu uvržen byl do bídy, že oko lidské jenom slzy, ústa lidská jenom nářek znají, že blažený kdysi život proměnil se v obtížnou cestu pozemskou, na jejíž konci čeká ho hrob.

Hřích byl oním neblahým činem, jenž postavil se mezi Boha a člověka, spřetrhal pouta lásky a štěstí lidského srdce. Je to možno, aby za chvíli rozkoše zhynul nejen první člověk, ale celé milliardy jeho potomků. A přece jiného nic nebylo řečeno v ráji než: »V kterýkoli den byste jedli, smrti byste zemřeli.« Blíží se pokušitel a jeho lákavé slovo ujme se v srdci ženy, přikázání boží překročeno, a nyní nastávají hrozné jeho následky, vyhnání z ráje a smrt. Moderní svět směje se opět, že nemožno prý, aby pro jedno ovoce následoval takový trest! Odpovídám: Člověk z možnosti nehřešiti měl si zasloužiti mravní svobodu. Kdyby v této zkoušce obstál, měl býti v dobrém tak upevněn, že nebyl by mohl více hřešiti. Při onom zákazu nejednalo se tak o to, co je zakázáno, jako o to, proč je to zakázáno. Člověk byl duchovně i mravně, přirozenými i nadpřirozenými dary tak povznesen, že, jak prorok praví, byl učiněn málo menší andělů. Při takové tedy schopnosti a náklonnosti vůle k dobrému neměl člověk zapomenouti na jedno, na to, co vyjadřuje prorok Isaiáš slovy: »Můj jsi ty«, t. j. zapominati neměl, že je dílem rukou božích, a jakožto takový, vůči Bohu měl prokázati poslušnost, a to byl smysl onoho přikázání v ráji. Přichází však pokušitel: Nezemřete, ale budete jako Bůh — a první lidé uposlechnuvše lichotivého, ale při tom hrozného hlasu, padají ku vlastní záhubě.

A to co událo se v ráji, opakuje se v jiném snad jen za-
barvení i v dobách dnešních. Nepřichází i na nás pokušení v různých podobách, a nejsme my tak povolní k němu jako první rodičové v ráji? My víme, co mělo v zápětí ono přestoupení příkazu bo-
žího: prarodičové vyhnání z ráje jsou vystaveni největším útrapám v boji proti zákonům přírody, již měli býti pány. A nám potomkům jich nedaří se o nic lépe. Týž boj o život, snad ještě urputnější, než v dobách prvých. A k tomu ještě přistupuje boj nitra, boj to horší všech ostatních. Smyslný život člověka bouří se proti duchovnému a to v míře takové, že sv. Pavel volá: »Ó já nešťastný člověk, kdo měl vysvobodit z těla této smrti?« (Řím. 7, 24.) A aby tato demonická síla hříchu v člověku se potlačila, k tomu slouží výchova a vzdělání, ač i u vzdělanců může tato hrozná síla smyslnosti prorazit a učiniti člověka otrokem těla; a přece dosud se nepodařilo těmto vzdělancům vysvětliti, odkud

se tato náklonnost člověka ke zlému vzala. Nezbyvá, než uznati, že na začátku světových dějin stalo se cosi hrozného, jež vyvolalo disonanci, nesoulad mezi přírodou a člověkem a v člověku mezi duší a tělem.

A toto hrozné, tuto vinu, jež přiváděla člověka do rozporu s přírodou a sebou samým, usmířiti bylo základní myšlenkou všech náboženství, a výrazem této myšlenky byla oběť. Myšlenka, že božstvo, jež člověk urazil, musí býti usmířeno, vedla k obětem věcí neživých, pak zvířat, ano samého člověka. A nejenom myšlenka oběti čisté, svaté ovládala lidstvo, neboť »jediná, myslím, čistá duše,« volá pohan Sofokles, »dostačí, aby smyla vinu tisíců.« Ovšem tedy oběť zde byla, vina však, za níž tyto oběti se dály, nemohla usmířiti krev zvířat, ale pouze bezhříšný člověk. Lidstvo podobalo se člověku krvácejícímu z ran u Jericha, jemuž nikdo nepomáhal, až konečně Samaritan milosrdenstvím hnut, postaral se oň. Kdo změnil by tu bídu hříchu a hrůzu na zemi od počátku v milionech, jež toužily po Vykupiteli, kdo změnil by tu bolest, jež vytrpělo lidstvo od Adamova hříchu, kdo počítal by ty potoky slz, jež protékly zemí, než slitoval se nebeský Samaritán Ježíš Kristus, a uzdravil lidstvo.

Láska sestupuje s nebe pro tebe, chodí po zemi, dobře činí, učí lásce; jde jako muž bolesti, jde zneuznán, píván, bičován, trním korunován a konečně odsouzen k smrti pro tebe. Jaká hrůza musí jímati toho, kdo je si vědom, že vinen je něčí smrtí. Často se stává, že musí násilím vyrvati zbraň z rukou takového člověka, by sám si život nevzal. A nyní pohledněme na Kalvarii, tam umírá bohočlověk nevinně, a nikoho to nebolí, nikdo na to nemyslí. A jak umírá! Jako zločinec na dřevě kříže, tělo násilím napjaté, hlava zraněna do krvava korunou z trní, ruce, ty ruce, jež zehnávaly a pomáhaly všude, přibity, nohy, ty nohy, jež nivami judskými a galilejskými chodily jen cestou lásky, břeby probodeny. Kdo, a proč ho tam přibil? Nikdo jiný, než já. Totéž co ona paní na hrobě pařížského arcibiskupa, musím volati i já u paty kříže: »Já jsem příčinou jeho smrti.«

Každá lidská duše podobá se Jerusalemu, městu božímu. Je v něm jen jásot a radost, zvuk citer a harf — a naproti na hoře Olivetské sedí Kristus, celé město leží mu pod nohama, on však vidí i do budoucna, vidí, jak tato radost zmžkne, neboť přijdou nepřátelé a obklíčí město boží se všech stran, vidí tu bídu velkou, jež rozloží se nad Jerusalemem, protože město zamítlo svého Vykupitele.

Podobně je tomu i s naší duší, i v ní radost je rozkoší světa. Jak však dlouho? Když obklíčí duši nepřátelé, co potom? Proto postavil Bůh doprostřed světa, doprostřed světových dějin kříž, aby žádný národ, žádný člověk, jenž jde cestou života, nešel kolem, aniž by zrak svůj neupřel k ukřižované Lásce. Proto staví se kříže na vrchy a rozcestí, aby lidstva, jež v takovém chvatu, obtěžkána starostmi tohoto světa, spěchá kolem, nezapomněla slova, jež hlásal ukřižovaný: Jednoho je pouze třeba. Jak málo

však je těch, kteří vezmou si toto slovo Kristovo k srdci? Kolik jde jich ne ve stech ale tisících kolem kříže na horách i údolích, na rozcestích i silnicích, a kolik jich upře pohled naň, kolik Krista pozdraví.

Za starých časů, když spáchal někdo vraždu, byl domnělý vrah přiveden k zavražděnému, a lid byl pevně přesvědčen, že přijde-li k mrtvole skutečný vrah, pak že otevrou se rány zavražděného a krev znovu vyproudí. Kdyby to bylo pravda, pak rány našeho Spasitele musily by krváceli, kdykoliv se k němu přiblížíme, neboť hříchy každého z nás křížovaly Krista. Srdce lidské nevíš ani, co činíš, když vzdaluješ se od srdce božího, jež nekonečně tě miluje, nevíš ani, co činíš, když ho zraňuješ a zapíráš, když utlíkáš před ním, a on jde hledat ztracenou ovci.

Podobně jednala kdysi i Maria Magdalská, když však dotekl se Pán láskou svou jejího srdce, jak tuto lásku pochopila, jak kála se z hříchů svých, a jak ji Kristus odpustil! A to je právě důležité pro nás, abychom s Magdalenou zhřešivše, též s ní činili pokání. Pokání je, moji drazí, mincí, kterou splácíme nahromaděný dluh hříchů u Boha, mincí, která jediné u něho platí. Okamžikem, kdy spáchali první, smrtelný hřích, vstoupili do nepřehlédné řady těch, kteří k pokání zavázáni jsou. Nevinnost jednou ztracená nikdy již se nevrátí, a protože se nevrátí, nevrátí se též její odznak. Víím dobře, že pokání je slovo tvrdé, že je to věc vážná, těžká . . . než celý život lidský je vážný . . . Nezbyvá nic jiného, než rozervanost duše a neklid — anebo zpovědnice. Pán volá různým způsobem: kázáním, ústy rodičů, manželů, dětí. Láska volá s kříže, volá jako kdysi k Magdaleně: »Kdo mnoho lásky má, tomu mnoho bude odpuštěno.« Obratťe se tedy, drazí, v lítosti ku Kristu, v lítosti upřímné, byste uslyšeti mohli to, co kající Magdalena: »Odpouštěj se tobě hřichové tvoji.« Amen.

IV.

Vítězství kříže.

»Ti pak, kteří tudy šli, rouhali se jemu!«
(Mat. 27, 39.)

Ukřížování Páně jest už u konce. Na Golgotě tichnou zastupy, slyšeti jenom pádné rány kladiva. To přiblíží na kříž Krista. Ruce, jež žehnaly a uzdravovaly, již jsou nehybny, nohy, jež vyhledávaly hříšníky, již jsou přibity. Beránek boží na dřevé kříže nese naše hříchy. Posud leží, musí však viseti mezi nebem a zemí, aby jasně a zřetelně znázorňoval, že jest Kristus obětí mezi nebem a zemí. Už dozněl poslední úder kladiva, vráťe se nelítostně v mateřské srdce Mariino i všech, kteří z přátel Ježíšových zúčastnili se brozného toho divadla.

Nyní zvedají vojáci kříž, aby zapustili ho ve vykopanou jámu. Napjaté tělo tížilo, kleslo dolů, rány se zvětšovaly, krev se

řinula. Jako kdysi strom vědění dobrého a zlého stál uprostřed ráje, tak pněl na temeni hory Kalvarské kříž, strom života nového, proudy krve řinuly se, aby smířily kletbu spočívající na pokolení lidském. Bylo poledne, když byl Spasitel povýšen na kříži. Zdá se však že zběsilost lidská nemá dosti ještě na mukách Spasitele. Výkřik potupy a posměch zaletá k němu: »Jsi-li Syn boží, sestup s kříže.« Teď už byl neškodný onen muž divotvůrce. Již nebude kárati jednání pokryteckých fariseů, lid nepohne se k němu.

Tři leta tomu už, co poprvé v synagoze v Nazaretě vystoupil Kristus jako učitel, tři leta tomu, co poprvé zatvrdila se srdce židů, když vykládal jim Kristus první verše 61. kapitoly Isaiáše proroka, která pojednává o Mesiáši, tehdy plni rozhořčení volali: »Zda tento není syn tesařův.« (Mat. 13, 55.) A od toho dne neustal Kristus slovem i skutkem, učením i zázraky, kněžstvo i lid, farisee i učence poučovati, že skutečně jest ten, o němž Isaiáš pravi: »Duch Páně nade mnou, pročez pomazal mě a poslal mě kázat evangelium chudým, uzdravovat zkroutěných zrakem.« (Luk. 4, 18.) Než zdálo se, že Spasitel se všemi slovy lásky a slitování, se všemi svými dobrodiními, jež prokázal na duši i těle churavým, jen tím více popouzel proti sobě nenávisť nepřátel, kteří ve své pýše a povýšenosti nechtěli ani dáti se poučiti ani zachrániti. Ano, čím více poznávali, že prohlédá nitro jejich Kristus, čím více viděli, že on je mužem pravdy, o němž sami musili doznati: »Mistře víme, že právě mluvíš a učíš; a nepřijímáš osoby, ale v pravdě cestě boží učíš,« tím více ho nenáviděli, a když Kristus veřejně odhaluje nitro jejich: »Vy činite se spravedlivými před lidmi, ale Bůh zná srdce vaše,« tehdy poprvé povstala v nich myšlenka hrozná, že prorok ten musí zemříti.

Pravda a spravedlnost mají byti zevnější mocí, zevnějším násilím potlačeny, lest a lež mají zvítěziti. A skutečně dle zdání zvítězili; i ten lid, který s počátku kráčel za Kristem a který volal: »Zdali Kristus, když přijde, více divů činiti bude, než které tento činí?«, takže fariseové, když poslali své služebníky, aby Ježíše jali a tito ho nepřivedli, nýbrž pravili: »Neslyšeli jsme tak mluvit, jak mluví tento,« tehdy fariseové plni zlosti volali: »Což i vy jste svedeni? Zdali kdo z knížat v něho uvěřil, nebo z fariseů, nežli zlořečený tento lid?« A právě tento vzplanul, jsa ponoukán svými vůdci velkou nenávistí proti Kristu a nejmohutněji ozývalo se z hrdel jeho: »Na kříž s nimi!«

Lásku sel Kristus a klidil nenávisť, dobrodiní prokazoval, odměnili se mu nevďekem. Nepřátelé jeho slaví vítězství, uznávají i teď sice jeho zázračnou moc, ale v hrozném posměchu: Jiným pomáhal, sám sobě pomoci nemůže, vzpomínaje jeho slov a proctví, ale jen proto, aby mu řekli: My jsme slovo tvé zatlačili lid, my jsme mocnější nežli ty, proroku. Než, draží, právě toto vítězství nepřátel Páně, již posmívající se stojí pod křížem, právě toto vítězství stane se nepřátelům pravdy záhy tím větší porahanou. Nyní se radují, neboť ten, jemuž poddána byla příroda se všemi svými zákony, jehož smrt poslouchala, je v jejich rukou.

V pravdě zdá se, že je opuštěn od Boha i od lidí, zlo vítězí, ne však na vždy, z temnot se šelí jitřenka — ponížený Kristus vstane oslavený z mrtvých.

Draží! Celý život Ježíše Krista je obrazem církve jeho i každé křesťanské duše: Per crucem ad lucem — křížem k světlu. Uvažme tedy dnes o vítězství kříže nad jeho nepřátelei.

Josef Egyptský trpěl mnoho nenávisti od svých bratří, ale právě z rukou těchto nenávidějících ho bratří, z pronásledování a vězení povýšen byl až na vládařský trůn. Otec nebeský dopustil, aby Syn jeho od věčnosti mu rovný, přetrpěl hořkost nevděku pronásledování a kříže, a tak dopustil, aby nepřátelé zpití tímto vítězstvím, vyhlášovali smrt Kristovu za soud boží ve svůj prospěch, neboť volali ku kříži: »Doufal v Boha, ať ho nyní vysvobodí, nebo pravil: Syn boží jsem.«

Při tříhodinném smrtelném zápasu Páně bylo zatmění slunce jak vypráví Písmo sv., než tato temnota musila konečně ustoupiti světlu. Nevinnost může trpět, láska může býti zneuznána, dobrodíní nevděkem býti splaceno, pravda může býti zatlačena, ale zaniknouti navždy nemůže. Ano, jak mnoho musí pravda, právo a spravedlnost ve světě trpěti, tak budou i oslaveny. Vítězství nepřátel Kristových skončilo velikým jich pádem a pokolením. Hodina noci temnosti, byť by byla sebe delší, nemůže trvati věčně. Třebas ustoupí právo násilí, pravda lži, tož přece udeří hodina, kdy vstane Kristus slavný z mrtvých a zvolá do celého světa: »Byl jsem mrtvý, a aj, živ jsem na věky věků a mám klíče smrti i pekla.« (Zjev. 1, 18.) Syn tesařův ukázal se býti synem věčného Boha. Říši svou nezaložil Kristus velkolepým nějakým vítězstvím, nýbrž v utrpení a smrti vítězí. On jest oběm svých nepřátel a tito jsou jen nástrojem v rukou božích, aby pravda a spravedlnost oslaveny byly.

Proti hříšnému světu povstal Kristus; svět však ho zneuznal, opovrhl jím. Ještě dnes, draží, tisíce jich věří, že Kristus se stal obětí svého učení a nenávistí svých pronásledovatelů zemřel. Je to možné u toho, který zvolal: »Kdo ve mě věří, živ bude na věky?« Ne, per crucem ad lucem, křížem k vítězství šel Kristus. A svým věrným volá: »Bude-li vás svět nenáviděti, vězte, že mne dříve nenáviděl.« (Jan 15, 18.) To divadlo, jež událo se na Kalvarii, opakuje se do dneška. Následkem nenávisti zemřel Kristus, a následkem nejhrubšího pronásledování umírá na tisíce křesťanů: vždyť není učedník nad mistra, a služebník nad Pána svého. Zadívalme-li se světem, tu vidíme, že tento svět připravuje křesťanství rovněž kříž, jako Kristu kdysi připravil. Než zloba nepřátel umlkne, byť by byla sebe větší, protože v kříži zvítězíme. Je to zvláštní, že právě ten učedník, který musil pod křížem vyslechnouti všechny ty hrubé nadávky a urážky činěné jeho Mistru, svědkem stal se hrozného trestu, jenž přišel na Jerusalema a jeho obyvatele. Ono slovo Páně k plačícím ženám: »Neplačte nad mnou, ale nad dětmi svými,« děsně se vyplnilo.

Čtyřicet let po smrti Kristově byl Jerusalema od římského

vojevůdce Tita rozbořen, chrám propadl osudu, jež označil mu Pán, nezůstal kámen na kameni. Z Židů, kteří v době ukřižování Páně byli dětmi, tisíce jich zemřelo za hradbami vybořeného města na křížích blíže římského tábora. Tak vyplnilo se na nich přání jejich otců: »Krev jeho na nás a na naše děti,« způsobem přehrozným. Národ židovský tedy, jakožto takový, nemaje chrámu ani oltáře, ni vrchnosti, nemohl klásti dále odpor křesťanství, ale tu povstal nepřítel ještě hroznější — císařové římské. Nero, Domitian, Trojan, Mark, Aurel, jména tato věčně budou krví zapsána v dějinách křesťanství. I v tomto pronásledování křesťanů vidíme, že nenávisť císařů proti kříži Kristovu pouze podepisovala ortel smrti. Křesťané vedeni v zástupech do cirku, aby byli potravou divé zvěře, nebo jak se to stalo v zahradách Neronových, zabalili těla křesťanů do hořlavé látky a přibivše na kříž zapálili, aby sloužili jako živé pochodně k osvětlování Neronových zahrad, v nichž císař tento pořádek v pozdních nočních hodinách hostiny zhýralým Římanům. Přece však, místo aby jich ubývalo, počet křesťanů rostl.

Pro křesťany prvních dob stačilo uvést jen dvě věty, aby opustili všechno a dali život svůj za Krista: »Kdož vyzná mě před lidmi, toho i já vyznám před Otcem svým, jenž jest v nebesích,« a »Kdo svůj život ztratí pro mě, opět ho nalezne.« V tom svatém nadšení, že Kristus neopustí věrných svých ani v tomto, ani v onom životě zněl v arenách římských radostný jejich hlas — pro Christo — za Krista.

Ale což, zvítězili oni? Kristus ovšem zemřel, než jásot nepřítel byl krátký, už třetí den po smrti Kristově uvedl je ve zmatek a hrůzu, všechna jejich námaha odstraniti přísného onoho moravokárce ukázala se marnou — protože Kristus vstal z mrtvých. Ale kde je vítězství mučedníků, těchto prvních svědků krve za Ježíše Krista? Kde je vítězství těch, jimž jejich věrnost za Krista a jeho církev přivodila pronásledování po celý život? A přece, drazí, tito všichni zvítězili už tím, že věrou svou přemohli svět a více dopomohli k vítězství.

Ve svatých mučednících, vyznavačích a všech těch, kteří přes všechna pronásledování věrni zůstávají Kristu a církvi, chtěli nepřítelé Páně jméno Kristovo, jeho učení a dílo vyhubiti. Je pravda, že zemřeli, ale jak praví sv. Justin: »Krev mučedníků stala se semenem nových křesťanů.« Jejich trpělivost, neohrožená obětavost, jejich příklad, mluvil více než každé slovo a důkazy božství náboženství, za něž zemřeli. Mohl bych zde vzpomenouti příkladu statečného muže, který bojoval za svobodu své vlasti, když Leopold rakouský ohrožoval svobodu Švýcarů. Když totiž Švýcaři nemohli proniknouti řadou nepřátel, kteří očekávali útok s napraženými kopími, tu statečný jeden muž, Arnold Winkelried, roztáhl ruce a kolik napražených kopí nepřátelských mohl obejmuti, vrazil ve svá prsa volaje: »Chci učiniti svobodě průchod.« Přes jeho mrtvolu hnali se jeho druhové učiněným otvorem

v řadě nepřátel a tak zvítězili. Podobně svatí mučedníci a vyznavači smrtí svou dopomohli křesťanství k vítězství nad pohanstvím.

Tisíce jich vykřácelo za Krista, než konečně postaven byl v Římě na Kapitolu kříž na znamení, že: Christus vincit, Christus regnat, Christus imperat — Kristus vítězí, vládne, panuje. Ale každý z těch mučedníků, od dítěte až k starci má podíl na tomto vítězství. V nich, na jejich srdnatém vyznání víry zvítězil Kristus. O nich, již trpěli, i těch, kteří pevně přimknuli se k dřevu kříže a za Boha, který na něm pněl, trpěli, platí per crucem ad lucem. Výsměch nepřátel zmlkl a zmlkne opět, přijde den vítězství. Všem, draží, od prvomučedníka sv. Štěpána, až k poslednímu vyznavači, jenž svědectví vydá v poslední den o Kristu, dáno bude vítězství nad pronásledovateli svými, jak praví Zjevení sv. Jana: »Kdo zvítězí, dám jemu sedě s sebou na trůnu mém.«

Per crucem ad lucem, musí býti, draží, heslem každého křesťana. Že budeme musiti trpěti, oznamuje nám Kristus slovy: »Na světě budete mítí násilí, ale doufejte, já jsem přemohl svět Jediného jest zapotřebí, abychom totiž vytrvali. Kde jsou všichni nepřátelé Krista a jeho církve za 19 stol., těla jich už chová hrob, Kristus však zůstává na věky. Třeba by na vás v životě přišli okamžiky, že bychom musili volati s Kristem: »Bože můj, Bože můj proč jsi mě opustil,« přec jen vytrvejme, pamětlivi slov Kristových: »Svět se svou rozkoší zanikne, kdo však plní vůli boží, živ bude na věky.« A na jiném místě praví: »Hle, já s vámi jsem po všechny dny, až do skonání světa.« Byť se časem zdálo, že Kristus spí, v době nouze zjeví se a poručí větrům a vlnám a jeho následovníci opět povstanou v nové síle a svěžesti. Přes všechny bouře, jež přestáti musil, stojí před námi velebný strom, jež zasadil a vypěstoval Kristus — kříž. Bouří větrové, zuří vichřice, burácejí hromové — ale nadarmo. Několik suchých ratolestí od stromu odraženo, bouře přechází, a strom stojí dále. Kolem vítězného pomníku Kristova — kříže, leží hroby nepřátel, kteří ho chtěli zvrátiti. Každé století zahází hroby staré, a připravuje nové, na sloupě však stojí nápis: Kristus vítězí, vládne, panuje.

Ježíš na Golgotě, trpící na svém těle, přibytý na dřeva potupy, toť potěšující vzor všech, koho nemoc a palčivá bolest svírá. Z dřeva kříže stále se prýští prameny úlevy a polehčení v duši trpícího. Pohled na Ukřižovaného působí, že bolesti tak nebolí a rány nepálí. Kříž, znamení Kristovo, toť jest ona veliká odpověď na otázku: »Quam ad causam sumus?« — k čemu jsme na světě? Čeká nás strádání, zklamání, bolesti. Ale ony jsou jen cestou, těžkou průpravou k životu lepšímu. »K světlu mlhami, k štěstí slzami.« A bolestnou cestou života musí kráčet každý, kdo chce jednou dojiti odměny u Pána světů. Těm, kteří klečeli u paty kříže, těm podává Ježíš — svoji ruku, pozvedá je k sobě a ukazuje, že ve zkouškách života šťastně překonaných, v bolestech klidně přetrpěných spočívá vítězství života. Kristus nás slovem svým i příkladem učil nahlížeti na tento život jako na

cestu k lepšímu žití, a bolesti, jež tuto nás potkávají, učil trpělivě nésti, v tom je ten vznešený názor života. V tom Krista následovati, toť největší umění života. »Christum scire, est omnia scire — Krista chápati znamená všechno chápati,« pravil Tertullian. Nuže, vytrvejme přes všechna protivenství při kříži Kristovu a milujme Ježíše pro sladkost jeho učení, pro hořkost smrti a slávu jeho vzkříšení. Amen.

V.

Veřejné svědectví.

»Jistě Syn boží byl tento.«

(Mat. 27, 54.)

V prvním ze svých postních kázání zmínil jsem se, že postavím se ve svých rozjímáních pod kříž a budeme pozorovati osoby tam stojící, abychom z jejich chování naučili se chápati nesmírnou cenu kříže.

Dosud pozorovali jsme věrnost, lásku, lítost, nenávisť a dnes uslyšíme v posledním postním kázání o veřejném svědectví, jež na vrcholku hory kalvarské vydal římský setník, řka: »Jistě Syn boží byl tento.« To, co věrnost, lásku a lítost v tiché němé bolesti vyznávaly, co nenávisť nepřátel popírala, to vyslovil veřejně před celým světem pohan pod vlivem hrozných událostí při smrti Páně. A toto vyznání je velmi důležité, protože pochází od muže vzdělaného, od římského důstojníka, který byl dalek všeho vlivu apoštolů nebo učedníků Ukřižovaného, ale zároveň též prost veskeré zaslepené vášně nepřátel Kristových.

Kdyby tato slova: »Jistě Syn boží byl tento« byla vyslovena při nějakém zázraku Páně, na př. při vzkříšení Lazara z mrtvých, při utišení bouří na moři, nemělo by takové ceny. Neboť při takových zázračných událostech není žádného divu, když člověk moc vyšší, boží uznává, ale zde pod křížem nemohl setník míti žádný jiný pocit, pouze upřímnou soustrast s bolestmi krvácejícího Ukřižovaného, a přece vyznává, že tento chudý, opovržený Galilejský není pouhý člověk, nýbrž Syn boží. Čemu to všechno, draží, nasvědčuje? Toto vše hlásá, že ku poznání pravdy, že Kristus byl Synem božím, je třeba pouze upřímného, otevřeného, t. j. všech předsudků prostého smýšlení a úvahy, a srdce lidské otevře se pak milosti boží. Draží! Kdyby slunce, královna dne, vyhaslo, co by se stalo? Následky byly by hrozné: všechno ústrojný život závisí na světle a teple, bez těchto stala by se země strašnou pouští mrtvých. Ony hrozné spousty ledu a věčného sněhu, jež před paprsky slunečními ustoupily až do nejsevernějších krajín, ty objaly by mrazivou svou náručí celý svět. Věčná noc, věčná smrt by nastaly, kdyby vyhaslo slunce. Není však snad pouze světlo v říši přírody, jest ještě jiné slunce, slunce ducha, t. j. Kristus. Jako země, měsíc a ostatní oběžnice otáčejí

se kolem slunce, od něho mají své světlo a teplo, takže slunce est jejich královnou, dárce života, tak i Kristus jest střediskem duševního i mravního života. Vezměte víru v božství Ježíše Krista ze srdcí lidských, a jaké toho budou následky? Nad životem našim rozprostře se temná noc, a v životě samém? Vypočítané ledové sobectví bez paprsků lásky. A nebylo už tomu vlastně tak? Ano, byl čas, kdy v srdci lidském bylo prázdno a pusto, kdy srdci láska a duchu pravda scházela, kdy mnozí toužili zmizet z této hrozné doby temnoty, jak mimo jiné nasvědčuje tomu oltář v Athenách, o němž zmiňuje se sv. Pavel, a na němž byl nápis »Neznámému bohu«.

A nastati by musila zase taková doba, kdyby vymizela víra v Krista. Mám snad uvést nějaký důkaz? V jak mnohého srdci je brozná, chladná noc, protože dávno už zapadlo u něho slunce jara jeho života, zhynula víra jeho dětství, a kdo může bez světla a tepla, bez víry, pravdy a lásky žít?

Ale je-li tedy Kristus skutečně sluncem duševního života člověka, nemůže se už nikdo jeho vlivu ubránit? Mohu uzavřít se před pravdou, jak mohu uniknouti paprskům slunečním? Mohu se oslepit a kráčet tak v temnotě, slunce však přes to svítí, jenom slepí ho nevidí; podobně svítí i Kristus, ale svítí jen tomu, kdo paprsky jeho přijati chce. I onen římský setník nepoznal zpočátku Krista, viděl v něm pouze odsouzeného zločince, ale poněvadž byl myslí otevřený, srdce upřímného, padl na Kalvarii do srdce, do rozumu jeho paprsek světla s kříže Kristova a on vyznává: »Jistě Syn boží byl tento.« Ona prorocká slova starce Simeona v chrámě jerusalemském: »Postaven jest tento ku pádu a ku povstání mnohým v Israeli, a za znamení, jemuž bude odpráno«, vyplnila se v pravém slova smyslu. Zdá se, jakoby svět rozdělen byl ve veliké dva tábory. Nad jedním vlaje prapor kříže s nápisem: »Jistě Syn boží byl tento«, nad druhým pak vlajka s nápisem: »Co je pravda?« Ano, draží, víc a více dělí se svět. Jako za válek křížových stály proti sobě kříž a půlměsíc, tak i dnes vede se boj na jedné straně za Krista, na druhé proti Kristu. Pozorujme, jak Krista zavrhlí židé — jak nynější svět.

Myšlenka messianská, myšlenka, že přijítí má Vykupitel, nebyla nikterak výsledem lidské fantasie, obrazotvornosti, ale byla společna veškerému lidstvu. To dokazují hlavně spisovatelé a básníci římských, kteří v tom se shodují, že na Východě dle starých proroctví objeví se král, který zachrání lidstvo. Tak psali Facit, Suetonius, Cicero, Virgil. Poslední ještě více blíží se onomu proroctví a praví, že narodí se tajemné dítě, jež bude synem božím, skrze něhož bude obnoveno stvoření, on že smyje vinu a přinese mír na celou zemi.

Podrobněji a přesněji byl podán obraz tohoto krále v Písmě svatém St. Z. Už dva tisíce let před Kristem vychází předpovědění o velikém proroku, pomazaném synu Davidovu, jenž bude prostředníkem, knězem a obětí zároveň. Jestliže první proroci jen v hrubých rysech naznačili tohoto Vykupitele lidstva, udává už

prorok Daniel čas jeho zrození. Těší národ svůj v zajetí babylonském, že po říších assyrsko-babylonské, perské, řecké a římské přijde **Messiáš**, který založí říši světovou. Prorok Aggūs předpovídá už zřetelně, že **Messiáš** přijde do chrámu, který bude podobně vystaven za Zorobabela. Měl tedy přijít Vykupitel na svět, kdy ještě národ židovský byl rozdělen na kmeny, když ještě byli kněží a oběti, podle proroctví Danielova kolem roku 747 od založení Říma.

Byl však Kristus, který učil skutečně v chrámu od Zorobabela vystaveném, a zázraky činil, skutečně **Messiášem**? Na Kristu naplnila se všechna předpověď, všechny vlastnosti **Messiášovy**. Neboť Kristus byl synem Abrahamovým, z pokolení Judova, rodu Davidova, narodil se v Betlemě, matkou jeho byla panna. Ačkoli tedy zákoníci a velekněží z Písma sv., jsouce v něm s dostatek sběhlí, poznati mohli a musili, že Kristus je toužebně čekáný **Messiáš**, tož přece nechťce věřiti jeho slovům a skutkům, v nevěře své setrvali a jej usmrtili, nemajíce ani tušení, že právě tím naplní, co o Kristu bylo předpověděno. Zkázla přišla na národ židovský, který opovrhl Spasitelem. Od té doby, co byl Jerusalema Titem rozbořen a židé rozprášeni od celého světa, od té doby až po dnešní den bloudí židé bez chrámu, bez svatostánku, bez oběti. Jediný chrám, v němž dle rozkazu božského obětovati směli, chrám jerusalemský, byl ztroskotán. Židé mají pouze synagogy, to jest modlitebny, nikoli však místo obětní. A až do dnešního dne nepodařilo se židům vzdor velikému jejich bohatství, aby národní svatyni svou, k níž každoročně putovati musili, opět obnovili. — Maříká všim právem prorok Jeremiáš: »Rozmetání jsou kamenové svatyně na počátku všech ulic.« Ano, slovo Páně, jež promluvil o dětech, které ho pozdravovali při vjezdu do Jerusalema: »Pravím vám, že budou-li tito mlčeti, kamení bude volati,« se vyplnilo.

Neboť kdyby setník římský pod křížem nebyl svědectví vydal, volaly by kameny rozbořeného chrámu: »Jistě Syn boží byl tento.« Volají-li ještě dnes židé: »Přijde **Messiáš**,« mluví nepravdu, neboť dnes třeba říci: »Přišel **Messiáš**.« A po všem pozhnání, jež náboženství jeho po 1900 let světu přineslo, nejednáme my křesťané lehkomyslně, nevědecky, voláme-li se sv. Petrem: »Pane, ke komu půjdeme? Tyť máš slova života věčného. A my jsme uvěřili a poznali, že jsi ty Kristus, Syn boží.« (Jan 6, 69. a 70.)

Krista však nezavrhl pouze národ židovský, nýbrž zavrhuje ho i dnešní svět. Moderní dnešní doba zaujímá proti křesťanství různé stanovisko. Buď zavrhuje každé náboženství, a tedy i křesťanské, anebo uznává křesťanství, ale pouze jako formu náboženství, ale při tom božství zakladatele křesťanství zamítá. Ti, kteří náboženství vůbec zavrhnou, tvrdíce, že vymysleli ho kněží a zákonodárci, aby ošálili a ovládali mohli národy, ti sotva dali si práci, aby vážně studovali o tom, co náboženství je. Neboť ne kněz náboženství, ale náboženství splodilo kněze. Je přece nemožno, aby kněz povstal ve společnosti, kde dříve žádného nábo-

ženství nebylo. Také by bylo podivné, aby se všichni národové bez rozdílu dali šáliti. Naopak, i zákonodárci řídili se dle stávajícího náboženství a také ustanovení svoje o ně oprali. Lidé, kteří náboženství šmahem odsuzují, sotva studují dlouho do noci nad závažnou otázkou: Co je pravdou? Jestliže tak důležitá otázka, jako je náboženství, lehce se odhazuje a odbývá, proč právě největší duchové před i po Kristu mnohdy celý život věnovali studiu otázky náboženské?

Náboženství bylo vždy záležitostí celých národů a kulturních světů. Již velký básník německý Goethe pravil, že kdo chce pochopiti smysl dějin, musí v nich hledati spor víry s nevěrou. Kolem této otázky točí se vše, ona nestárne a neumírá, ano čím blíže je člověk cíle svého pozemského života, tím více ozývá se v jeho duši, jak dosvědčuje už pohanský spisovatel Plinius: „Umírající uvědomuje si, že je člověkem a že je Bůh.“ Konečně nechodme do dob dávných, vezměme si moderního filosofa německého Kanta, co ten dí: „Dvě věci vzbuzují můj podiv, hvězdné nebe nade mnou, a hlas svědomí ve mně.“ Jestliže tedy takoví mužové náboženství uznávají, pak tím spíše bude to důstojné muže, který nemůže se ve své vzdělanosti s velikány oněmi měřiti, doznati, že je mnoho zjevů na tomto i mimo tento svět, nad nimiž dlužno říci: „Ignoramus et ignorabimus.“

Nevydává skvělé vysvědčení své vzdělanosti ten, kdo velkomyslně ve své povýšenosti hlásá: nestarám se o náboženství vůbec. O takovém správně praví Pascal, filosof francouzský: „Je cosi tak velikého v náboženství, že ti, kteří žádným způsobem se nenamáhají, aby to blíže poznali, vším právem z něho se vylučují.“

Ne popření Boha, ale otázka o Bohu a náboženství zajímala lidstvo a jeho veleduchy po celá tisíciletí.

Druzí uznávají křesťanství jakožto náboženskou formu, ale nechtějí uznat božský původ zakladatele křesťanství, ale staví ho na roveň se zakladateli jiných náboženství. Nemohu přirozeně v krátké promluvě své dokázati pravdu slov: „Jistě Syn boží byl tento“, důkazy z proroctví o Kristu, ze svědectví jeho samého, jeho zázraků a dějin, chci jen všimnouti se blíže osoby Kristovy.

Od založení Říma psal se rok 782. Císařem římským byl Tiberius; odejel právě na ostrov Capri, blíže Neapole, ale zde oddal se nejrozmařilejšímu životu. V tu samu dobu umírá v jeho říši v Jerusalemě na Golgotě chudý Galilejan smrtí ukřižováním. Co císaři do toho? — Uplyne několik dvacítiletí, století, co se stalo? Mocná říše římská leží v rozvalinách, koruna královská leží v prachu, žezlo vládařské zlomeno, jiná říše povstala, ne ovšem z tohoto světa, ale přece na tomto světě, která trvá do dnes, a jež objímá celý svět. Kdo je vladařem v této říši? Onen, který na Kalvarii smrtí kříže zemřel, je to Ježíš Kristus. Jak je to možno? Ci bylo pravdivo to slovo jeho k Pilátovi: „Já jsem král, k tomu jsem se narodil, a proto jsem na svět přišel, abych svědectví vydal pravdě?“ Ona otázka, kterou Pán kdysi učedníkům

položil: »Kým praví lidé býti Syna člověka«, je vždy novou, ano to je to velké, božské na osobě Kristově, to nutí svět vůči němu zaujati určité stanovisko, ať už s ním či proti němu. Buď zvolá nynější svět s Petrem: »Ty jsi Kristus, Syn Boha živého«, anebo zvolá s veleknězem: »Rouhal se Bohu«.

Mnozí dnes tvrdí, že Kristus nebyl Bohem, nýbrž jenom učeným a spravedlivým mužem z Nazareta. Ničím prý nevynikal nad spravedlivého filosofa řeckého Platona a nejmoudřejšího z Řeků Sokrata. Je pravda, že Plato byl spravedlivý, kdo však z celého světa pohanského byl tak spravedlivý, že mohl říci: Kdo z vás může mě viniti z hříchu? Že Sokrates s klidem vypil v žaláři mu podaný jed, je pravda, měl však Sokrates ono svědomí jako Kristus, že umírá za celý svět? Největším na Ježíši Kristu jako člověku je, že celým svým životem dal nedostižný příklad naprosté dokonalosti. On spojuje všechny ctnosti ve vzácném souladu a jediný staví se všem věkům za vzor, volaje: »Učte se ode mne.« — »Příklad zajisté dal jsem vám.« — »Já jsem cesta, pravda a život.«

Byť někdo nechtěl milovati Krista pro jeho svatost, vznešenost a božství, protože příliš oslňuje prostředního člověka, přece je jedno, co každého dojmá — jeho utrpení a smrt. Ježíš trpící stává se největším učitelem lidstva. Spasitel učí nejvýmluvněji, že život je vážná zkouška. Ale že odplaty dá jednou Otec nebeský, až dokonáme dílo, které nám uložil zde na zemi. Jak neskonale bolestný okamžik to byl pro Ježíše, když o pravdách pochybující Pilát, Ježíš s korunou na hlavě ukazuje židům, po pomstě lačnícím, a praví ona slova: »Ecce homo — ejhle člověk.« Slovo posměchu a pohrdání, jímž chce židům naznačiti, že není ani důstojno jich cti, by Ježíše tak zahozeného přibili na kříž. A Ježíš nespravedlivě odsouzen, béře a nese těžký kříž. Posměch davu splácí modlitbou, by Bůh jim odpustil a dokonává. Ano, tak může umřít jenom Syn boží! Ale proč nedovedou lidé milovat Krista? Proč ho neuznávají, od něho se odvrací? V duši tak mnohého bují ta či ona nepravost, člověk hoví té či oné cnybě. Dovede takový člověk oceniti vznešený soulad ctností v Ježíši Kristu? Dokud člověk libuje si ve svém hříchu, dotud nepochopí a nemůže milovati Ježíše. Slavný francouzský kazatel Lacordaire bloudil v mládí svým daleko od Krista. Ale když konečně dotknut milostí boží poznal chyby své, tu jako kdysi bloudící apoštol Tomáš kajcně vrhl se před obraz Ukřižovaného a zvolal: »Pane můj! Pochyboval jsem o Tobě. Loďka má se potácela mezi úskalím bez vesla, bez plachet, bez kormidla. Tehdy jsem byl nešťasten. Ale náhle mi vzešlo světlo a já jsem uvěřil v Tebe. Věřím a jsem šťasten. Má duše je v přístavě míru.«

Jen jeden byl dobrodinec lidstva, jeden byl veliký, a toho svět ukřižoval. A tohoto největšího dobrodince svého měli bychom s moderním světem ignorovati, jím opovrhovati, neznati se k němu? Kéž není nikoho mezi námi, jenž zvolati by chtěl znovu: »Na

kříž s ním, ale naopak: »Jistě Syn boží byl tento«, ke komu bychom šli, vždyť on má slova života věčného!

Probrali jsme v letošních postních rozjímáních nejdůležitější osoby a zjevy z nejhrůznějšího divadla, jakého dožil se svět — z ukřižování Páně. Postavili jsme se na Golgotě pod kříž, abychom dovedli ukřižovati sebe. Neboť kdo se nedovede křižovati, nedovede žítí, protože život je utrpení, život je boj ustavičný, těžký, nebezpečný. Jak máme trpět, jak máme bojovat, ukázal nám nejvyšší vojevůdce Ježíš Kristus. Kyne nám všem: Za mnou, bratři moji, já vykoupil vás svou cestou královskou. — Ale kdo za Kristem chce jít, ten musí býti čistý, proto, draží, smiřte se s Bohem všichni, a já vás ujišťuji, že pak teprve pocítíte, co jsou radostné Velikonoce. Neboť: »Co prospěje člověku, kdyby celý svět získal, na své duši však zkalil.« (Mar, 8, 36.) Hleďte proto, dokud čas, především spásy duše své. Amen.

Zvěstování Panny Marie.

Marie — dívka Paně v radosti a žalosti.

»Aj já dívka Páně, staniž mi se podle slova tvého.« (Luk. 1, 38.)

Jsou mnohdy výroky, které nejen hlubokou moudrost a podivuhodnou šlechetnost myslí prozrazují, nýbrž jsou i poučné pro mnoho jiných a závazné pro toho, který je pronesl. Takový výrok nalézáme také ke konci dnešního evangelia: »Aj, já dívka Páně, staniž mi se podle slova tvého.« Jak pokornou, jednoduchou, šlechetnou ukazuje se nám zde duše Panny Marie! Jakou úctu musí v nás vzbuzovati slovo to k Panně, která v okamžiku svého nejvyššího štěstí, nejslavnějšího vyznamenání spokojuje se s nízkým názvem dívky Páně! Jsou to jen prostá slova, v nichž není nic hledaného, tak přirozená, že nemohou býti přirozenější; než jaká tajemství v sobě obsahují, s jakým obdivem je třikrát denně opakujeme a kolika byla majákem, světlem pro celý život! »Aj, já dívka Páně, staniž mi se podle slova tvého!« To jsou radostná slova, na která spravedliví v předekli tak dlouho čekali, na nichž závisí celé naše štěstí, naše vykoupení a spasení. Nyní se našla věrná dívka, která dá život Spasiteli světa. Sotva rty blažené Panny pronesla slova ta, otevírá se nebe a Syn boží sestupuje v lůno její. »A Slovo tělem učiněno jest« a začalo přebývat mezi námi. Tak veliká tajemství ještě žádné jiné slovo neobsahovalo, tak nebeské účinky a spasitelné následky nemělo žádné jiné slovo. Vděčně pozdvihujeme ruce své k blahoslavené Panně a na věky nebudeme moci dosti ji velebiti, že se nazvala dívkou Páně a slovu jeho se podrobila. Než jaké povinnosti vzala Panna Maria na sebe tímto výrokem? Nejen nyní, nýbrž neustále má býti dívkou Páně. Ty i Syn boží v tobě, oba jste se podvolili stálé službě Páně. Jednorozený Syn boží v postavě služebníka a ty,

matka jeho, jako služebnice Páně, oba se musíte podrobiti všem úradám, které Všemohoucí vám určil. Nerozlučně jsou vaše cesty spolu spojeny a to tak úzce, jak jste v tomto okamžiku spolu se spojili. Chceme dnes viděti, jak dostála Maria slovu svému, jak zůstala dívkou Páně I. v radosti a II. v žalosti.

I.

Hledáme-li v životě Rodičky boží radosti, potřebujeme námahy, abychom je našli, neboť má v životě málo hodin, v nichž srdce její bylo by celé radostí naplněno tak, aby při tom neměla i trochu trpkosti. Všude skoro nalézáme v radostných chvílích bolesti, které buď v radost předcházejí nebo hned po ní následují. Než přece můžeme na několik radostí poukázati, v nichž Panna Marie ukázala, že jest dívkou Páně, byť i její srdce bylo sebe radostnější.

1. Byla to radostná chvíle, když Marie vstoupila do příbytku příbuzné své Alžběty a zde uslyšela pozdrav: »Požehnána ty mezi ženami a požehnaný plod života tvého. Odkud mi ta veliká milost, že matka Pána mého přišla ke mně? Blahoslavená jsi, že jsi uvěřila, neboť vykonáno bude, co tobě od Pána pověděno jest.«

Dvě zbožné duše sešly se v tuto hodinu, obě byly od Pána vyznamenány a věděly o tajemstvích, která Bůh v nich vykonal; proč by se neměly radostně pozdraviti? Maria byla nadšením tak zaujatá, že zapěla chvalozpěv Magnifikat: Velebí duše má Hospodina. Ale ač byla nadšením tak zaujatá, neboť »veliké učinil v ní ten, jenž mocný jest,« přece i zde se nazývá dívkou Páně, na jejíž ponížení Pán shlédl; praví: »shlédl na ponížení dívky své.« Alžběta ji přijímá krásným pozdravem, nazývá ji matkou Pána svého, než Panna Maria odmítá od sebe chválu, jako by říci chtěla: Velebíš mne jako Matku Páně, ale duše má velebí Hospodina samého a duch můj plesá v Bohu, Spasiteli mém; blahoslovíš mne, že jsem uvěřila, ale víra má jest dar boží, aby mne od té chvíle blahoslavenou nazývali všichni národové země, poněvadž Pán shlédl na svou poníženou dívku. Tak veškerou chválu vzdává Nejvyššímu, sama pak zůstává poníženou a pokornou dívkou Páně.

A jak si počínáme my, když nás někdo pochválí? Radostně přilímáme chválu za každý dobrý skutek, který jsme snad z přirozené náklonnosti vykonali, za každou práci, ke které nás již povolání naše zavazuje, za nejmenší dovednost, ke které nám Bůh vlohy dal, ano i za krásu tělesnou, která není ani naší zásluhou. Ale nejen přijímáme radostně pochvalu od jiných, nýbrž přímo chválu vyhledáváme, pracujeme, aby nás jiní chválili, abychom jiné na sebe upozornili, a jsme zarmoucení, když nejsme chváleni. Jsme služebníci chvály, nikoli služebníci a dívky Páně.

2. Jiná radostná chvíle nastala Panně Marii, když pastýři a tři mudrci k jesličkám chvátili, aby se jejímu Synu poklonili a dary přinesli. Jaká to čest pro ni! Dítě, kterému pastýři a mudrci

se klaní, jest její dítě. Jak šťastnou by se pokládala matka, kdyby její dítě již v kolébce takové cti došlo, jak by se vychloukala, jako ona pohanská matka, která s hrdostí na děti své ukázala a pravila: To jsou poklady mé. Ale i zde zůstává Panna Maria dívkou Páně, nehledá cti své, zachovala všechna ta slova, skládajíc je v srdci svém.« (Luk. 2, 19.) Běre útočiště k modlitbě, rozjímání; čest Syna jejího pobádá ji, aby se Otci nebeskému ještě více obětovala, aby mu děkovala; skládá všechna slova v srdci svém, aby poznala, co jest její povinností, jejím úkolem, aby se stalo podle slova božího, podle vůle boží.

Jak zcela jinak jednáme my! Již malé počty postačí, aby nám hlavu pomátly, počínáme míti o sobě velké mínění a povyšujeme se nad jiné. Naplnění pýchou zapomínáme na Boha a na modlitbu. Viz toho člověka, jak se stydí za své náboženské povinnosti a bojí se posměchu. Tací lidé jsou služebníky cti, nikoli služebníky Páně.

3. Třetí radost měla Panna Maria, když spatřila dvanáctiletého Ježíše uprostřed kněží a zákonníků, kteří se nemohou dosti nadiviti moudrosti jeho. Ještě nikdy nenašli tolik učenosti v tak útlém mládí, s podivem hleděli na bocha, který nejučenější muže svou moudrostí zahanbil. S jakou pýchou mohla předstoupiti před tyto učené muže a mohla říci: Vizte, to jest můj Syn, já jsem ho až dosud vychovávala. Ale nikoliv, i tu zůstává pokornou dívkou Páně. Místo aby se chlubila, aby svou moudrost ukazovala, odchází se svým Synem a jak sv. Lukáš (2. 51.) dří, zachovala všechna slova ta v srdci svém. Ona, Panna nejmoudřejší, hledá Pána jako dívka a za modlitby, a když ho nalézá, nestydí se poslouchati slova jeho a od něho se učit, kdežto my zakládáme si mnoho na svém rozumu, na své moudrosti a nechceme se dáti poučovati.

Mnohý zakládá si na svých vědomostech, myslí, že již všechnu moudrost celého světa pojal, myslí, že již nepotřebuje poučování zvláště v náboženství. Proto tak mnohý zanedbává kázání, jde za prací, za požitky, za zábavou, zkrátka slouží požitkům, nikoli Pánu.

4. S jakou radostí pohlížela Panna Maria na Syna svého, když v domě nazaretském dorůstal, zvláště když počal veřejný svůj úřad učitelský. Když viděla, s jakou dychtivostí zástupy naslouchají slovům jeho, když slyšela, jaké nebeské učení přednášel, když viděla, jak ho zástupy pro jeho zázraky velebí, když nemocné uzdravoval, zarmoucené potěšoval, hříšníkům odpouštěl, jakou radost v takých chvílích pocítovala. Ovšem, ale nezapomněla při tom na slovo: »Aj, já dívka Páně.« Neměla účasti při jeho chvále, nechodila s ním, nenechala se velebiti, nenalézáme ji tam, kde Syna jejího obdivují a velebí. Jednou jen jest při něm na svatbě v Káni, kde prosí: »Nemají vína.« A na její přímluvu činí první zázrak.

Pokořuje se, odchází v pozadí, čím více jméno Syna jejího se šíří a velebí; nermoutí se, když Kristus na zprávu, že matka

jeho na něho čeká, odpovídá: »Kdožkoli by činil vůli Otce mého, jenž jest v nebesích; tenť jest bratr můj, i sestra má, i matka« (Mat. 12. 50.); nermoutí se, když žena kananejská blahoslaví život, který Krista nosil, a Pán odpovídá: »Blahoslavení, kteří slyší slovo boží a ostřihají ho.« (Luk. 11, 28) Nechává se zdánlivě pokořovati, nereptá, neboť jest dívka Páně, který s nebeskou silou vystoupil jako Učitel a Vykupitel. Nejedná se o její povýšení, nýbrž o čest a chválu boží, proto se nepřeceňuje, nevynáší se, nevyhledává cti své, miluje ústraní a pokoru. V pokoře plní vůli boží při všech radostných hodinách života svého. Ký div, že zůstala dívkou Páně i v žalosti.

II.

1. Kdo slouží některému pánu, když je bohatstvím a chválou obklopen, nečiní nic zvlášť velikého; ale kdo u něho vydrží i tehdy, když na něho přijdou svízele a útrapy, když hvězda jeho hasne, kdo i nouzi a bolesti s pánem svým snáší, ukázal se věrným a vši cti hoden jest. Takou věrnou dívkou, která nejen v radosti, ale i v žalosti Pánu Bohu a božskému Synu svému sloužila, ano i bolesti s ním snášela, jest Panna Maria. Jaké bolesti vytrpěla, aby dostála slovu svému. Moc Nejvyššího zastínila ji a Syn boží se má naroditi, a kde jej porodí? Ve chlévě. Jak? to jest vyznamenání, tak jest blahoslavená mezi ženami, že jen jesle nalézá místo kolébky pro Syna svého? Utrpí pohromu víra její, bude snad proto málomyslná? Nikoli, Maria se nedá zmásti, věří slovu božímu, klaní se Synu božímu v jesličkách, hledí mu osladiti jeho postavení. Viz dívku Páně, jak ho plénkami obvinuje, jak ho živí a na svých rukou nosí! Jiné matky dávají dítky své živiti kojné, Maria kojí dítě své sama. Pojďte sem, málomyslní, kteří jen chcete věřiti, když vidíte, důvěru máte jen, když Bůh ihned přání vaše plní, kteří myslíte, že jste opuštěni, kdykoli malý větříček nezdaru kolem vašich skrání zavěje, pojďte sem, abyste se povzbudili příkladem dívky Páně.

2. Než ani v chlévě betlemském nemá božské dítě pokoje. Herodes žádá bezživotí dítěte. »Vstaň, vezmi dítě a matku jeho a utec s nimi do Egypta,« praví anděl sv. Josefa. Kdybys byl ty býval na místě Panny Marie, co bys byl činil? Kdyby tě v půlnoci vzbudili, kdybys slyšel, že máš ihned utíkatí do daleké ciziny, jak bys naříkal. »Jak?« snad bys řekl, »to je Syn boží a ten má nyní utíkatí před krvežíznivým tyranem? Jaké bolesti mám s tímto dítětem! Nemám k vůli němu pokoje, k vůli němu musím opustiti rodnou zem, vlast svou, bez domova sem a tam choditi?« Tak bys asi ty reptal; ale Maria, pamětlivá, že jest dívkou Páně, podrobuje se rozkazu bez reptání, rychle se vydává na cestu, aby plnila vůli Páně, ač ji nemůže vyzpytati, a utíká v noci, bez zásob -na cestu, bez ukazovatele cesty, neboť Pán volal, a ona poslouchá. Ten, který ji volal, bude také nad ní bdíti, postará se o pokrm a nápoj a o přístřeší v dalekém Egyptě.

Jdeš také ty ochotně cestou, kterou ti Bůh určil, jdeš na místa, kam tě poslal, důvěřuješ jeho Prozřetelnosti? Není vždy nejlepší, co ty za nejlepší pokládáš; nejsou ta místa tvému spasení nejprospěšnější, která se ti zamlouvají, nýbrž tam nalezneš spokojenost a spasení své, kam tě Pán volá. Vstaň! volá Pán často, a utíkej, neboť zde hrozí duši tvé nebezpečí. Utec z toho domu, neboť had pokušitel vždy více tě zde láká v tenata svá. Utíkej od této osoby, neboť blízký jest tvůj pád. Utec ještě v noci! Než to počínáš počítati a rozvažovati, bolí tě, když máš odejít; brzy je ti cesta neschůdná, brzy vidíš veliké nebezpečí, brzy myslíš, že jsi příliš slabý, a tak zůstáváš a neposloucháš Boha, přestáváš býti služebníkem Páně, dívkou Páně. Chceme choditi jen po cestách, které naši samolásce se líbí, které k bohatství, ke cti, k slávě vedou. Když nám časný zisk nekyně, když naše náklonnost s tím nesouhlasí, jest nám protivný každý krok, který máme pro Pána činiti. Ptejme se raději: Co chce Bůh ode mne? a pak vůli boží konejme, byť i nás to stálo sebe větší přemáhání, sebe větší oběti.

3. Než na Matku boží čeká ještě nejtěžší zkouška; co dosud trpěla, jest jenom předejrou k truchlohře, která má na Golgotě skončiti. Zdaž i zde vyzná, že jest dívka Páně, bude i zde říkati: »Staniž mi se podle slova tvého,« vytrpí všech sedm bolestí? Co vše očekává věrnou dívku Páně, až do okamžiku, kdy Syn její na kříži život svůj dokoná! Vidí Syna svého, jak nese kříž svůj. Jest to Syn tvůj? můžeš se ptáti. Bezmocný, zemdlený, pln ran na celém těle, trnová koruna vryla se mu hluboko do hlavy, všude slyší posměch, plná nenávisti obklopuje ho rota nepřátel a raduje se z jeho utrpení. Ó Matko! Máš jíti se Synem na poslední cestě, máš s ním hanbu a opuštěnost snášeti. Ano, odpovídá, chci, »aj, já dívka Páně, staniž mi se podle slova tvého.«

A tak jde za ním, vstupuje v jeho kročeje, slyší jeho poslední vzdechy, cítí v srdci svém všechny bolesti jeho. U jeho nohou stojí tu věrná dívka Páně, trpí s ním vše a vytrvá v jeho hanbě až do konce.

Od nás, nejmilejší, Pán tolik nežádá; ale přece jest nevyhnutelná potřeba a povinnost, abychom trpěli, chceme-li býti služebníky a dívkami Páně. Každému Bůh uděluje podíl na kříži a náleží k službě boží, abychom kříž svůj snášeli. Ať se kříž náš jmenuje, jak chce: nemoc nebo pronásledování, bolest duše nebo pomluva, ztráta drahých osob, nevděk dětí a přátel, máme vše trpělivě snášeti. Bez utrpení nelze nebe dojíti, a žák nemůže jíti jinou cestou než, kterou Mistr jeho šel. To jest jisté, než kde jsou služebníci a dívky Páně? Podrobuješ se vůli boží, když bez útěchy jsi, když reptáš: Proč musím tolik trpěti? Proč právě musí všechno na mne přijíti? Jiní jsou šťastní, a já tak nešťastný. Činím více dobrého než jiní, a přece stále mne Bůh navštěvuje. Mluví tak pravý služebník a dívka Páně? Zdaž nemáš u Pána ve věrnosti až do smrti setrvati? Chceš-li zde míti nebe na světě, jsi služebník a dívka světa a nemůžeš doufati v nebe pravé. Křížová cesta jestiž královská cesta k nebi a utrpení jsou zkoušky

věrnosti tvé. Služebník Páně, dívka Páně, musí zde býti pronásledován, musí trpěti, aby jednou byl potěšen a povýšen.

Vizte, Maria dostála slovu svému: Jest dívkou Páně v radosti i žalosti. Aspoň nyní chceme počítí plniti slovo, které třikrát denně při modlitbě Anděl Páně říkáme: »Aj já, služebník Páně, aj já dívka Páně, staniž se mi podle slova tvého.« Není vznešenějšího Pána, jemuž bychom mohli sloužiti, Onť jest nejvyšší a lásky nejhodnější. Jak se pyšní ti, kteří slouží mocnému zeměpánu. Pán, kterému my nesloužíme, jest nade všechny krále a císaře, jemu jest dána všeliká moc na nebi a na zemi. Není šlechetnější služby nežli služba boží, neboť to, co vyžaduje, jest dobré a slouží k polepšení a povznesení. Konej vždy a všude ochotně, co Pán a Bůh tvůj ti poroučí, a tak nejen dobrým, dokonalým, nýbrž i svatým se staneš. Není také vznešenější odplaty než jakou ti Pán a Bůh tvůj dává. Neplatí stříbrem a zlatem, nevyznamenává řády a drahokamy, nedává krajiny a země, nýbrž dává věnce, které neuvadnou, korunu věčnou, nesmírné radosti v odplatu za věrnou službu, ano odplatí i nejmenší i nejskrytější službu, kterou jsi mu prokázal. Nuže, věnujme veškeré své služby Pánu a až k poslednímu vzdechu volejme: »Mluv, Hospodine, neboť slyší služebník tvůj.« Amen.

Jan Nep. Jos. Holý O. Praem.

Ku křesťanským cvičením.

Dle různých pramenů upravil V. M. Váchal, O. Praem. — (Pokračování.)

VII.

Nadpřirozené dary člověka.

Celé stvoření jest krásným odleskem dokonalostí božích, v každém i nejnepatrnějším tvorů nalézáme stopy všemohoucnosti, moudrosti a dobrotivosti boží. Ze všech viditelných tvorů však jediný člověk jest obrazem a podobenstvím Boha samého. Podobata a obraz záleží v darech přirozených a nadpřirozených, jimiž Bůh člověka obdaroval.

Přirozené dary jsou ty, jež ku přirozenosti člověka náleží, tělo, duše a jejich vlastnosti; nadpřirozené, jež Bůh ze zvláštní milosti ještě nad to člověku udělil. Přirozenými dary jest člověk obrazem božím, nadpřirozenými — podobenstvím božím. (Bellarmín.)

Přirozené dary duše jsou: rozum, svobodná vůle a nesmrtelnost. Rozumem poznává člověk Boha, nejvyšší pravdu, rozeznává dobré od zlého, jako Bůh, nejvyšší moudrý, poznává sebe, pramen všeho dobra, a rozeznává v nejvyšší míře dobro od zla.

Svobodnou vůlí miluje člověk poznané dobro a svobodně koná, a může se varovati zla, největšího neštěstí. Práví Písmo svaté: »Před člověkem jest život i smrt, dobré i zlé; co se mu

bude líbiti, dáno bude jemu.« (Sir. 15, 18.) Bůh jest dokonale svobodný, neodvislý od jakékoliv nutnosti.

Nesmrtelnost duše jest třetím darem přirozeným, jenž náleží nutně k přirozenosti lidské, kterým se liší jako i rozumem a svobodnou vůlí od ostatních viditelných nerozumných, nesvobodných, pomějících tvorů.

Ale Bůh ve své nevystihlé dobrotivosti udělil prvním lidem i dary nadpřirozené, kterými se stal člověk účastným přirozenosti boží. (2. Petr 1, 4.) Abychom to snáze pochopili, ukáží to na příkladu ze života lidského.

Král jeden nalezl u dveří paláce pohozené dítě z chudé rodiny, ujal se ho a dal vychovati. Mohl říci: vychovejte to dítě přiměřeně jeho poměrům, dle jeho stavu a rodu. Až doroste, bude zajisté vděčným, že se ho kdo ujal a nenechal zahynouti. Ale král učinil více. Přijal dítě za vlastní, dal ho obléci do šatů královských, vychovati v paláci královském jako svého jediného syna a dal mu právo na trůn královský, povznesl dítě nad jeho vlastní stav, učinil účastným všech královských výsad.

Něco podobného učinil Bůh s prvním člověkem. Nežli stvořil člověka, byl člověk ničím, pouhou nicotou. Bůh z nicoty stvořil člověka, obdalil rozumem, svobodnou vůlí, duší nesmrtelnou a různými dary těla a duše ozdobil. Mohl říci: »Z ničeho jsem tě povolal k životu, obohatil hojnými dary, povýšil nade všemi tvory; uživej moudře těch darů, rozumu, svobodné vůle, smyslu všech; neopustím tě, budu ti pomáhati, tisíce tvorů bude ti k službám, abys jich ku prospěchu svému a ku slávě mé použil. Půjdeš-li za světlem rozumu, budeš-li poslouchati hlasu svědomí a konati, co jest dobré před očima máma, budeš v životě pozemském spokojen a šťasten, po smrti pak budeš požívati dokonalé blaženosti, že si více ničeho ani přáti nebudeš.« Tak mohl mluvit Bůh a dáti za cíl člověku tuto přirozenou blaženost, přiměřenou jeho přirozeným schopnostem a potřebám, a k tomu i potřebné prostředky. Bylo by to nepopíratelně veliké dobrodiní; ale Bůh učinil mnohem více.

Zjevení učí nás, že Bůh k blaženosti přirozené přidal nadpřirozenou; aby se člověk stal účastným blaženosti, jaké Bůh sám požívá, a patřil jednou tváří v tvář věčně na svého nejvyššího Pána a nejdobrotivějšího Otce.

Aby člověk první mohl toho nadpřirozeného cíle dojiti, udělil mu Bůh rozličné dary nadpřirozené, a sice:

1. Dal mu posvěcující milost, kterou se stal účastným na přirozenosti božské, povýšen k hodnosti knížat nebeských, aby jednou se zástupy andělů na Boha tváří v tvář patřil a nejvyšší blaženosti dosáhl. Milost ta nazývá se posvěcující, poněvadž neudílí jen hodnost a právo na dědictví nebeské, ale přináší duši skutečné šlechtictví božské, naplňuje svatostí a spravedlností.

Bez milosti posvěcující nemožno se státi svatým; s milostí tou však vlévají se duši všechny ctnosti, člověk stává se Bohu

milým a nejvyšším svatému a spravedlivému — podobným. Pro tu svatost stal se člověk nadpřirozeným obrazem božím.

Že měl první člověk tuto nadpřirozenou svatost a spravedlnost, jest výslovným článkem víry, jak sněm tridentský stvrzuje. (Sez. 5, kap. 1.) K tomuto prvotnímu stavu napomíná věřící své sv. Pavel slovy: »Obnovte se duchem myslí své a oblecte člověka nového podle Boha stvořeného v spravedlnosti a svatosti pravdy.« (Ef. 4, 23.)

S milostí posvěcující bylo nerozlučně spojeno nadpřirozené synovství boží. Kdo má nadpřirozenou milost, má i nadpřirozený život, má ducha božího, ducha vyvolení synů božích, jak svatý Pavel tvrdí: »Nebo kteříkoli duchem božím vedeni bývají, ti jsou synové boží.« (Řím. 8, 14.)

Pro toto vyvolení synů božích bylo dáno zároveň prvnímu člověku právo a ujištění, že vezme podílu na dědictví otcovském v království nebeském. Nebo kdo je dítětem, je i dědicem.

»Jestliže synové,« praví též sv. Pavel, »tedy i dědicové, dědicové zajisté boží a spolu dědicové Kristovi.« (Řím. 8, 17.)

2. Druhý nadpřirozený dar boží byl, že rozum člověka prvního vynikal velikými vědomostmi. Proto mohl Adam dáti všem živočichům taková jména, která proň byla právě přiměřena a jejich vnitřní podstatu úplně naznačovala.

O této mimořádné vědomosti prvních lidí praví Písmo svaté: »Bůh dal prvnímu člověku a jeho pomocníci nejen rozum a smysl, ale i uměním rozumu naplnil je, dobré i zlé ukázal jim.« (Sir. 17, 5.)

Poněvadž byli první lidé určeni k cíli nadpřirozenému, vzta-hovalo se jejich poznání nejen na pravdy rozumem dosažitelné, ale i nadpřirozené, t. j. mimo dosah rozumu se nalezající. Nemuseli jako my zevním pozorováním a pracným přemýšlením poznávat věci viditelné a skrze ně Boha samého; toho dosáhli jak sv. Tomáš Akv. svědčí, tajemným obcováním s Bohem samým, vnitřním osvětlením a poučením. Odtud vyplývá, že rozum jejich byl prost falešných pojmů, bludných úsudků a každého klamu. Jestliže od ďábla, který se pokusil je zevně oklamati, byli skutečně obelháni, nestalo se to z nedostatku vnitřního světla pravdy, ale z pýchy, z úmyslného odvrácení se od Boha a naklonění ke lži. Eva, jak svatý Augustin praví, nebyla by věřila hadu, kdyby ji nebyla svedla sebeláska a domýšlivá pýcha. Klam, jemuž podlehl, měl příčinu v zneužití svobodné vůle a nikoli v rozumu, který byl dokonale dobrý a spravedlivý.

3. Třetí dar nadpřirozený, jež Bůh udělil prvním lidem, byl, že vůle jejich nebyla seslabena smyslnými náklonnostmi, ale stále nakloněna byla jen k dobrému. Měli dokonalou moc nad nižšími pudy a nezřízenými náklonnostmi, že tyto se nikdy proti rozumu, svému pánu, nebouřily, a vůle nebyla zlou žádostí pokoušena. Nyní povstávají často v člověku, aniž by sám chtěl, ba dříve než to pozoruje, nespokojená hnůť hněvu, závisť, msty a jiných vášní, povstávají smyslné žádosti, jež ho často studem naplňují. Nic takového nebylo u prvních lidí, neznali žádných návalů smy-

sinosti. Jediné od zlé nepřátelské bytosti zevnější, od ďábla, mohl býti člověk s dopuštěním božím ke hříchu pokoušen a sveden, jak se i ďábel na samého bohočlověka, Pána Ježíše, odvážil. Vůle Adamova byla vůli jeho Stvořitele a Pána úplně podrobena, a smyslné náklonnosti a pudy byly drženy v mezích milosti boží a ochotně podrobovaly se rozumu. Tak se podobalo srdce prvních lidí jasné hvězdnaté obloze nebeské, kde nejkrásnější pořádek panuje, kvetoucí říši, jejíž obyvatelé znají a plní jedinou jen vůli svého spravedlivého vladaře, blaženému sídlu andělů, kteří s jásotem poslouchají pokynů a konají vůli svého Pána a Stvořitele.

Tak byl první člověk vznešeným obrazem a podobenstvím nekonečně svatého Boha samého a jako takový vedl i život nejvyšš nevinný, blažený, Bohu podobný.

4. Tuto blaženost prvních lidí chtěl Bůh ve své štědrosti ještě více zvýšiti tím, že je uchránil před každým zármutkem, utrpením, ba samou smrtí, měli uniknouti rozkladu a hnilobě těla, po životě v ráji blaženém beze smrti přesazení měli býti do zahrady nebeské, aby zde nevýslovné blaženosti ustavičně požívali, na Boha, svého nejvyššího Pána a nejdobrotivějšího Otce tvář v tvář patřili. »Neporušitelného, nesmrtelného stvořil Bůh,« praví Písmo sv. (Moudr. 2, 23.)

Teprve hříchem přišla smrt na svět a s ní všechny nehody, soužení, nedostatky a nemoci, které smrt poznenáhlu přivádějí neb provázejí, čímž zkalena radost života.

Závidění hodný stav prvních lidí v ráji krásně líčí svatý Augustin ve své knize »O městě božím« k. 14, kp. 26.

5. Dary nejen přirozené, ale i nadpřirozené chtěl Bůh dáti všem lidem. Adam jako praotec všech lidí zastupoval veškeru lidstvo. V něm, praví sv. Augustin, bylo všechno lidstvo jediným člověkem. V něm nejen každý člověk, nýbrž i přirozenost lidská obdržela spásu. Nebyl by mohl pro nás hříchem ztratit původní svatosti a spravedlnosti, kdyby ji pro nás všechny nebyl obdržel. Poněvadž Bůh v Adamovi, hlavě a praotci, veškeru lidskou přirozenost milostmi spásy okrášlil, musely také od něho s životem přirozeným přejíti na všechny jeho potomky i život nadpřirozený, život milostí, a všechny s ním souvisící dary a přednosti. My a všichni lidé měli jsme tedy přijíti na svět jakožto dítky boží, svatí, spravedliví, zúšlechtění posvěcující milostí, obohaceni všemi nadpřirozenými statky a dary, o nichž jsme právě mluvili.

Takovou byla vůle a úmysl boží.

Tím okamžikem, kdy naše duše přirozenými dary rozumu, svobodné vůle, nesmrtelností obohacená s tělem od Adama pocházejícím byla spojena, mělo se dostati zároveň původní svatosti a spravedlnosti za podíl; kdyby byl praotec splnil podmínku, na níž záviselo udržení zmíněných darů pro něho samého a pro všechny potomky. (Deharbe, Erkl. des kath. Katech. I. 323.)

Ejhle, jak miloval nás Bůh všechny už tehdy v našem praotci! Proto v nadšení volá žalmista Páně: »Co je člověk, Bože, že jsi naň pamětliv? Učinil jsi ho málo menším andělů, ctí

a slávou korunoval a ustanovil nad dílem rukou svých a všechny věci poddal jsi pod nohy jeho.« (8, 5.)

Jak veliká jest důstojnost a vznešenost člověka! »Bohové jste a synové Nejvyššího všichni,« volá žalmista Páně. (81, 6.)

Jak máme býti za to vděční, jak úzkostlivě se starati, abychom se uchránili hřichu a setrvali v milosti posvěcující, ve svatosti a spravedlnosti! Nebe stvořil Bůh pro člověka a člověka pro nebe, volá učený Laktanc, proto stvořil Bůh nebe a zemi a pak teprve člověka! Nestvořil dříve člověka, neboť dříve musel býti hotov palác. Nebe je odměnou; šťastným tvorem, kterého odměna ta očekává, jest člověk; oba stvoření, aby společně byli spojeni. — Jaké to štěstí, jaká to radost pro křestana! Odplatou za ctnost bude sám ten, který dal ctnost, sám sebe za ni slíbiv, praví sv. Augustin; ano, nad něho není nic vznešenějšího, nic většího!

VIII.

K čemu nás Bůh stvořil.

Na konci předešlého století odebral se horlivý biskup Verjus na ostrov Novou Guineu v Tichém oceánu, aby ubohé Kanibaly přivedl do ovčince Kristova. Procházel všechny osady, prošel všechny kmeny, kázal nadšeně o Bohu jediném, ukřizovaném. o jeho lásce k nám lidem, o pravém štěstí člověka, o blažené věčnosti. Bůh mu žehnal, výsledek byl nad očekávání. R. 1893 přijel biskup do Evropy, aby shledal nové pomocníky na vinici Páně a potřebné prostředky; 18. října navštívil sv. Otce, Leona XIII., v Římě, aby podal zprávu o missionářském působení. S neobyčejným zájmem prohlížel sv. Otec mapu missionářskou, žehnal všem místům červeným křížem poznamenaným, stanicím to missionářským. Bolestí však byl naplněn, když slyšel, že biskup má dosud na ostrově málo pomocníků; obrátil se hned na řeholníka, spolubratra řádu, jemuž i biskup náležel, pátera Joneta průvodčího biskupa a řekl: »Oznamte představenému vašeho řádu, že jest mým vroucím přáním, aby poslal na missii 30 missionářů; neboť čas milosti nadešel pro ty ubohé národy, den spasení se jim blíží, šťastná ta chvíle nesmí uniknout bez našeho spolupůsobení.«

Časem milosti, nazval sv. Otec vhodnou chvílí, kdy měli pohané oni poznati pravého Boha, jeho vůli, své povinnosti k němu a odměnu, jež je na věčnosti očekává. Nastal jim den milostivého navštívení, kdy Pán Ježíš volal je do svého ovčince jako ovečky dosud zbloudilé, aby je zachránil před brozným nebezpečím, záhubou věčnou. »To je život věčný, to je vrchol štěstí, pravil božský Spasitel, aby lidé poznali Tebe, Otče nebeský, a kterého jsi poslal, Ježíše Krista.« — (Jan 17. 3.) A dříve ubozí a nešťastní pohané, jakmile poznali pravého Boha, Ježíše Krista, a přijali sv. křest, závodili v horlivosti, aby dohonili, co dosud promeškali;

denně častěji vysílali vroucí modlitby k nebesům, práce zasvěcovali cti a slávě boží, o nedělích konali několik mil vzdálené cesty do chrámu Páně, aby dosáhli ovoce vykoupení a spojili se s Pánem Ježíšem, pramenem všeho štěstí, ve sv. přijímání, denně konali dle možnosti dobré skutky, varovali se hrubých hříchů; obcování jejich bylo v nebesích, odkud čekali všechno pozebnání pro život pozemský a celou věčnost.

Ze všech lidí nejdříve dostalo se milosti a štěstí prvním lidem v ráji. Bůh ozdobil je převzácnými dary na těle i na duši; postavil je do ráje, aby tu v klidu poznávali svého nejvyššího pána a dobrodince, aby čím větší bude jejich poznání, tím více prokazovali vděčnost svou k Bohu, tím více Boha ctili, jemu se klaněli, jemu sloužili, nade vše milovali, a tím větší pozebnání boží na sebe svolávali, tím větší blaženosti na věčnosti dosáhli. To je účel nás všech.

Bohužel, Adam zpronevěřil se svému účeli, zhřešil, a bez milosrdenství Ježíše Krista, budoucího Vykupitele, byl by na věky zavržen.

Následek hříchu prvotního stihl všechny lidi; rozum byl zaslepen, vůle zvrácena, duše hříchy zhanobena, tresty visely nad hlavou každého, nebylo spokojenosti, peklo bylo věčným údělem. Úpěnlivým voláním ubohých o pomoc s nebe, slitoval se Bůh a poslal svého Syna jediného, aby nás vykoupil a spasil; aby nám svým příkladem ukázal, jaký jest náš cíl zde na světě, abychom spokojenosti došli na zemi a věčné blaženosti po smrti. Z učení Pána Ježíše poznáváme, že Bůh stvořil nás, abychom ho poznali, ctili, milovali, jemu sloužili a jednou spaseni byli.

1. Nejdříve musíme Boha znáti, kdo jest, jaký jest, co pro nás vykonal, co s námi zamýšlí. To jest nejprvnější naše povinnost, snažiti se co nejvíce, abychom Boha, své nejvyšší dobro, stále více poznávali, a dle toho pak život svůj zařídili. »To je život věčný, pravil božský Spasitel, aby lidé poznali Boha a kterého poslal, Ježíše Krista.«

Kdo zná Boha a Ježíše Krista, kdo zná pravdy sv. náboženství a dle nich žije, jest nejmoudřejší a nejšťastnější. Stojí daleko výše nade všemi, kteří vynikají ve vědách světských, ale pro pýchu a náruživosti hříšné Boha nevidí a viděti nechtějí,

Co by bylo platno, kdybychom znali všechny hvězdy na obloze nebeské i jejich jména a látku, z níž se skládají; co by bylo platno, kdybychom znali všechny poklady, jež země naše v lůně svém chová, všechny živočichy, rostliny a nerosty, kdybychom znali všechny zákony přírody, celé dějiny lidstva, — ne známe-li při tom Boha a Ježíše Krista, nic nejsme, schází nám všecko; jsme nejchudší a nejbídnější.

Proto sv. Paulin, když slyšel o jakémsi Jovovi, že tento lihuje si ve spisech pohanských mudrců a řečníků a v nich všechnu moudrost hledá, napsal mu list, v němž píše: »Tolik času věnuješ prázdným slovům lidí, které nedovedou přinésti spokojenost a štěstí člověku, a nemáš chvíle času, abys hleděl poznat, k čemu

jsi na světě, a státi se křestanem? Začni konečně milovati moudrost boží, studuj Ježíše Krista ve škole svého Boha.«

Boha poznáváme nejprvé v knize přírody, ustavičně otevřené. V této čteme, že Bůh jest. »Zeptej se hovad, a naučí tebe, praví zbožný Job, ptactva nebeského, a oznámí ti to; mluv zemi, a odpoví tobě, a vypravovati budou ti ryby mořské: kdož neví, že všechno to ruka Hospodinova učinila?« (12. 7.) V knize přírody nalézáme, že Bůh jest nejvyšší mocný, nejvyšší dobrotivý.

Boha poznáváme z knihy tajemné našeho vlastního srdce, že je bytost, jež vidí vše, co je skryto, a zná naše nejtajnější myšlenky, že odměňuje dobré, ale trestá zlé; že chce jen, co je dobré a nenávidí zlého; že jest Bůh vševědoucí, nejvyšší spravedlivý a nejsvětější; a jeho hlas v našem svědomí volá ustavičně: »Po všechny dny svého života v paměti měj Boha, a varuj se, abys nikdy nesvolil k hříchu.« (Tob. 4. 6.)

Třetí knihou, kde nejlépe poznati můžeme Pána Boha, jest kniha zjevení. Bůh sám se zjevil a skrze svého Syna, Ježíše Krista, dal poznati. Zjevené pravdy o Bohu uloženy kráče v katechismu, vykládají se vám ve škole, při křesťanském učení, na kazatelně, o Pánu Bohu a jeho pravdách můžete čísti v náboženských knihách. Čím více známe Pána Boha, svého nejvyššího Pána a nejdobrotivějšího Otce, tím více musíme jej ctíti, jemu se klaněti, jej milovati a jemu zachováním přikázání sloužiti.

2. Druhou povinností naší jest, abychom Boha ctili a jemu se klaněli. Slavný hvězdář Newton, který ze studií těles nebeských poznal všemohoucnost, nejvyšší moudrost a dobrotivost boží, smekl pokaždé klobouk, kdykoli slyšel vyslovit pouhé jméno Bůh! Jak jsme malí a nepatrní proti Bohu! Proto máme býti ustavičně plni posvátné úcty a bázně k Bohu, a jemu se klaněti jako nejvyššímu Pánu, v myšlenkách, slovech a skutcích.

Ráno, jak se probudíme, máme si pomysleti: Bůh mne probudil, musím za to vydati nejvyšší poctu, zbožnou modlitbou. Při práci, při jídle, při všem máme mysleti na Boha a vše zasvěcovati jeho cti a chvále. V neštěstí, nouzi, nemoci i ve štěstí, máme v mysli děkovati za vše Bohu; který nás miluje, i když trestá.

Slovy uctíváme Boha každou modlitbou, zpěvem, napomínáním, poučováním, výstrahou i tresty, kdykoli blížní na Boha zapomíná. Modlitbou oslavujeme Boha, děkujeme, prosíme, odprošujeme. Uctíváme Boha křesťanským pozdravem a vzletnými modlitbami: »Sláva Bohu, sláva Otci i Synu i Duchu sv., vše ke cti a chvále boží atd.« Boha máme uctívati skutky; klekáme při modlitbě, znamenáme se sv. křížem, spěcháme do chrámu Páně k bohoslužbám aneb poctit Pána Ježíše v nejsv. svátosti, spojit se s ním u stolu Páně; smekáme před křížem, kostelem, kaplí, sochou; přispíváme k ozdobě chrámu, podporujeme almužnou miláčky P. Ježíše, chudé a nešťastné; ctíme rodiče pak zástupce boží, i vrchnost duchovní a světskou; líbáme kříž, ostatky svatých, obrazy: tak uctíváme Boha samého, dárce všech milostí a svatosti.

Pán Bůh jest Otec náš nejdobrotivější, vše máme od něho, proto musíme jej nade vše milovati. Čím více poznáváme lásku boží k nám, tím více musíme za to milovati Boha. Od Boha máme všecko, a proto musíme milovati Boha nade všecko. Císař Dioklecian povolal k sobě sv. Klementa, biskupa alexandrijského, aby ho přinutil odřici se Krista a Boha a obětovat modlům. Ukázal mu na hromadu zlata, stříbra — po pravé straně, a mučednické nástroje, metly, hřeby, kleště, kola ozubená — po levé straně.

»Viz, všechno ty poklady ti dám,« pravil, »povýším k nejvyšším hodnostem u císařského dvora, budeš-li obětovat našim modlům. Nebudeš-li obětovat, čeká tě brozná a bolestná smrt těmito nástroji.« Sv. Klement se nerozmýšlel dlouho, ale ihned odpověděl: »Bůh je mi nade všecko«. Raději dal život a trpěl nejhroznější bolesti, než aby Boha hříchem urazil a zarmoutil.

Boha máme milovati z celého srdce svého, z celé duše své, ze vši mysli své a ze vši síly své. (Mar. 12.)

Proto řekl Pán Ježíš: »Kdo miluje otce svého, matku svou více nežli mne, není mne hoden.« (Mat. 10. 37.)

A sv. Jan praví: »Bůh jest láska, a kdo zůstává v lásce, v Bohu zůstává, a Bůh v něm.« (I. 4.)

A sv. Augustin volá: »Milujme Boha nade vše; nad Boha nenalezneme nic utěšenějšího, nic krásnějšího, nic sladšího.«

4. Lásku k Bohu ukazujeme, plníme-li jeho vůli, sloužíme-li Bohu. »Miluje-li kdo mne, pravil Pán Ježíš, řec mou bude zachovávat.« (Jan, 14. 23.) Kdo miluje Boha, varuje se hříchu, a nepíjí na věcech toho světa, snáší ochotně i největší utrpení. »Kdo přikázání má zachovává, praví Pán Ježíš, tenť jest, který mne miluje.« (14. 21.) »Ne ten, kdo mi říká: Pane, Pane, vejde do království nebeského, ale který činí vůli Otce mého, kterýž jest v nebesích.« (Mat. 7. 21.)

Vladař jeden cestoval po své říši. V jedné obci spatřil starce, jak se před domem vyhřívá na slunci. Vladař přistoupil k němu a řekl: »Stařečku, kolik je vám let?« Stařec s úsměvem odpověděl: »Je mi právě 20 let.« Vladař se urazil a řekl: »Stojíš nad hrobem a ještě lžeš a mne urážíš?« Stařec však odpověděl: »Je mi vlastně 80 let; ale 60 let jsem žil světu, zapomínal na Boha; teprve posledních 20 let miluji Boha nade všecko a sloužím mu ze všech sil. A to je pravý život; všechna předešlá léta jsou ztracena pro věčnost. V těžké nemoci poznal jsem svou bídu, zhloužil se svého pohloupení, činil pokání a snažil se, abych ani nejmenším hříchem neurazil Boha a na věčnosti obstál před soudcem nejvyšším spravedlivým.«

5. Bůh nás stvořil pro sebe, a nenalezneme pokoje a štěstí, dokud nespočineme v Bohu samém. Pro věčnost jsme stvořeni. Čím více hleděli jsme Boha znáti, čím více jsme Boha uctívali a jemu se klaněli, čím více jej milovali a jemu sloužili, tím větší odměna nás očekává na věčnosti.

»Kdo věří ve mně, byť umřel, živ bude, a já ho vzkřísím v den nejposlednější!«, volá Pán Ježíš k nám.

Když sv. apoštolé poznali Boha a Ježíše Krista, obětovali mu sebe, snášeli z lásky k němu všechna utrpení, radovali se, mohli-li proň trpět, život svůj dali za Boha, vědouce, že naleznou život lepší a věčný. Miliony mučedníků obětovali z lásky k Bohu život svůj. »Marnost nad marností, všechno je marnost, kromě milovati Boha, a jemu samému sloužiti,« volá bl. Tomáš Kempenský. »To je největší moudrost: pohrdati světem a hledati krále nebeského.

Marnost je, hledati bohatství snižujícího a skládati v něm naděje; marnost je dychtiti po hodnostech v slávě; marnost je sloužiti žádostem těla; marnost je přáti si dlouhého věku a o duši málo pečovati, marnost je — milovati, co rychle pomijí, a nespěchat, kde je radost věčná. Co by nám prospělo, kdybychom znali všechny pravdy věrně, nebyli však bedliví křesťanských ctností?«

A sv. Pavel volá: »Žádný z nás není sobě živ, a žádný sobě neumírá. Nebo, buď že jsme živi, Pánu živi jsme; buď že umíráme, Pánu umíráme; a tak buď že žijeme, Páně jsme, Bohu náležíme.« (Řím 14.) Poznávejme Boha, uctívejme ho, milujme nade vše, zachovávejme přikázání jeho, Bůh sám bude naší odměnou.

Škola a náboženství.

Promluvy, jež dle různých pramenů napsal a kázal Jan Havelka, kaplan v Čáslavi.

I.

Církev matkou školy.

Drazí moji! Před krátkým časem mluvil jsem v posvátné svatyni naší o manželské rozluce. Dnes a přistě chci mluvit o škole.

Každý, kdo návrh na reformu školství četl, ptal se: »A proč má býti náboženství ze škol odstraněno?« Na to jsou různé odpovědi. Pro nás bude směrodatnou ta, kterou podávají učitelé na svých okresních konferencích. Církev prý a náboženství staví se zásadně proti pokroku. Náboženství ohlupuje prý lidský rozum a duši dítěte otravuje, nabádajíc člověka klaněti se Bohu, zne-mravňuje, hrozí peklem za lidské poklesky a slibujíc nebe za vykonané dobro.

Pozorujeme-li dnešní svět, jak se chová k náboženství a církvi sv., vidíme, že opakuje se totéž, co se dalo za dob Kristových. Sv. Jan v evangeliu (kap. 7., 11., 12.) podává nám obraz, jak se chovali lidé oproti Kristu. Píše: »Tedy Židé hledali ho na den sváteční a pravili: Kde jest on? A bylo mnoho hluku o něm v zástupu. Nebo někteří pravili: Dobrý jest a jiní pravili: Ne, ale svádí lid.« O Kristu, největším dobrodinci lidstva, tak různé byly názory v lidu!

Proto nesmí nás překvapiti, že též o církvi jeho, i svaté nauce jeho za našich dnů také kolují úsudky zcela době odporující.

»Dobrá jest,« volají jedni; »ne, ale svádí lid; církev je nepřítelkyní vědy, osvěty, pokroku i umění; kněží ohlupují lid, aby z omezenosti a nevědomosti lidí ve svůj prospěch těžiti mohli« — volají druhí.

»Budete v nenávisti pro jméno mé.« (Mar. 13., 13.) »A to učiní vám, protože neznají Otce ani mne.« (Jan 16, 3) Těmito slovy předpověděl Kristus církvi i nauce své budoucí protivensství a označil důvod, proč se tak díti bude; »protože neznají Otce ani mne« a můžeme dodati: protože neznají ani církve ani jejího náboženství.

Církev a její náboženství že staví na odpor vzdělání, církev že je nepřitelem školy? Tak ovšem může mluviti jen ten, kdo nezná církev.

Církev od počátku svého přihlížela k tomu, aby rozum lidský náležitě byl vzdělán. Pamětliva jsouc slov božského svého zakladatele: »Učte všechny národy« starala se vyučováním vzdělati ducha lidského, aby pravdy křesťanské pochopiti a přijmouti mohl.

Již ve II. století shledáváme kvetoucí školy, tak zvané katechetické, na př. v Alexandrii, v Caesareii, v Antiochii a jinde, kde katechumeni byli vyučováni nejen v náboženství, nýbrž i v jiných oborech vědění.

Katolická církev byla první na světě, která na svůj prapor napsala: »Vzdělání pro všechny« — na rozdíl od pohanství, kde větší část lidí z vyučování a vyššího vzdělání byla vyloučena.

Především kláštery byly sídlem umění a věd. Z nich vyšli mužové, kterým svět ještě dnes se obdivuje. Zasluhou klášterů je, že kultura antická, bohatá literatura starověká, klassikové řečtí i římské v bouřlivých dobách stěhování národů se nám dochovali.

Církev zakládala školy nižší i vyšší. Vedle klášterních škol, v sídlech biskupských zřizovány školy vyšší a při každé farní škole obecná.

Basilejský biskup Arlegton († 821) nařídil: »Kněží vyučujte po vesnicích a samotách, a svěťte-li vám kdo dítky své k učení, nezdráhejte se jich přijmouti a s největší láskou je vyučujte — nic od nich nepřijímajíce, leč by snad rodičové jak dar něco vám nabídli!«

Hle, již v té době shledáváme bezplatné vyučování! Oč tu předstihla »zpátečnická« církev dobu moderní! Ba docela jakýsi druh nucené návštěvy školní shledáváme v oné době. Na provinciálním sněmu v Cáchách r. 802 se nařizuje: »Každý poslejší děti své do školy, aby se učily a ať ji navštěvují tak dlouho, dokud nejsou dostatečně vzdělány.«

A ve století 13. nařizuje papež Innocens III.: Při každém kostele budiž zřizována škola!

A u nás v Čechách? Dle historika Palackého bylo již kol roku 1400 přes 640 škol — farních škol!

Církev katolická však nespokojila se zakládáním škol obecných, ona zřizovala i učiliště nejvyšší — university! Do století 16. přes 70 universit a to buď zcela z prostředků církevních anebo na popud církve bylo zřízeno. I naše alma mater těšila se protekcí církve svaté!

Jen malou ukázkou jsem předvedl z dějin církve sv., abyste byli přesvědčeni, moji drazí, že církev katolická, zakládajíc školy nižší, je opravdu matkou školství, a zřizujíc či ředrujíc university, je v pravdě akademii věd i umění!! Jen kdo nezná dějiny lidstva, anebo jen fanatický nepřítel církve katolické může mluvit o ohlupování a tmářství církve. Každý, kdo zná církev a kdo zná dějiny národů, ten byt i stál náboženským svým vyznáním mimo církev, nesníží se nikdy k nízké pomluvě, že by církev byla nepřitelem vzdělání, věd, pravé osvěty. Dějiny dokazují něco zcela jiného. To je pravda, historií potvrzená, že kultura ve znamení kříže byla vytvořena; že celá kultura národů civilisovaných spočívá na základech, které položila církev katolická. Evropa, stojí-li dnes v čele kultury a civilizace, za to děkovati má křesťanství, církvi katolické! A u nás v Čechách? Krásně charakterisoval osvětovou činnost církve katolické v časopise »Pokrok« dne 21. října 1873 evangelík Palacký: »Jen hrubý nedouk mohl by nevěděti, že veškeren pokrok vzdělanosti a osvěty po mnohá a mnohá staletí závisel jedině na ústavech církevních, že cokoli zjevilo se dělníku na poli jak literatury, tak krásoumy, odchováno bylo ve školách duchovenských, církevních. Já jsem přesvědčen, jako poctivý a spravedlivý dějin uvažovatel, že jak církev křesťanská vůbec, tak zvláště katolická způsobila u nás v Čechách nepoměrně více dobrého než kdokoli jiný, zasahuje do života lidského jedině vždy ku povznesení blaha, dobra a krásna. Za toto přesvědčení se nestydím a kárám i nenávidím ty, kdo zatracují vše to, co jim není po chuti.«

Tolik snad, moji drazí, postačí, bych ukázal, že církev katolická, stavíc školy, má právo na školu a to historické!

Než právo na školu církev má od samého Boha, svého zakladatele.

Pravil Kristus Pán k sv. apoštolům: »Jdouce do celého světa, učte všechny národy, křtíce je ve jménu Otce i Syna i Ducha sv. a učte je zachovávatí všecko, cožkoli jsem přikázal vám.«

Těmito slovy dal Kristus, Syn boží, církvi moc, povinnost a tudíž i právo všechny lidi, všech věků a všech míst vyučovati pravdám sv. evangelia. On nevyňal žádný věk. Co svět světem státi bude, bude církev toto právo míti.

Tato slova měla platnost pro doby minulé, přítomné i budoucí. Není vyňata žádná země, žádný stát. Na všechny se vztahuje tato učitelská pravomoc církve svaté. Nejsou vyňati ani

chudí ani bohatí, ani dospělí ani nedospělí, vzdělaní ani nevzdělaní: všem má býti evangelium kázáno.

Nejvíce vyučování má však zapotřebí mládež ve škole. Do školy za tím účelem dívky chodí, aby se vzdělávaly, pro budoucí život připravovaly, aby jednou z nich řádní lidé stáli se mohli. Proto prosty jsou prací a jiných starostí, aby se cele škole věnovati mohly. Mimo to mysl dětská je nejvímavější. A pak na školním vyučování mnoho záleží; tam kladeny jsou základy budoucích národů.

A proto má-li církev svému světovému a velevýznamnému poslání zadost učiniti, musí míti právo na školu.

Učinilo-li se však církvi sv. nemožným, školní dívky náležitě v náboženství vyučovati a je pro království boží vychovati, tu učiněno je nemožným provedení božského rozkazu, pokud výchovy a vyučování lidstva se týká.

Nemají-li býti apoštolové anebo jejich zástupci do školy vpuštěni, má-li býti čas k učení a síly dítek výhradně světským předmětům věnovány, má-li býti dítkám zapovídáno užívání církevních prostředků vychovávacích, což se tu děje jiného než dílo boží zamezovati a činiti se vinným skutku proti vůli Nejvyššího a pracovati proti spáse člověčenstva? Dítkám čas bráti, aby nemohly býti v náboženství vyučovány, aby nemohly náboženské povinnosti řádně konati, co jiného jest, než nebe, pokud jen možno, duším zavíratí, dílo vraha od počátku provozovati a zároveň býti vinným vši zkázy, která propukne nad těmi lidmi a národy, kteří náboženství nemají!

Proto musí a bude církev protestovati a neustále apelovati až k trůnu božímu, pokud fysická moc její kněze z místností školních vypuzovati a čas ukrádati bude, aby se jim nemohlo dostati potřebného vyučování od církve!

Již, drazí moji, protestovali i z vašich řad velmi mnozí proti zamyšlenému vyloučení náboženství ze školy. Než, to není ještě všechno! Na vás jest, abyste dítkám svým doma vysvětlovali, že to, co jim dnes škola praví, že nemusí se totiž náboženství učiti a na služby boží choditi, je hříšné a pochází jen od lidí bezbožných! Kristus si přeje, aby její děti znaly, milovaly a jemu se klaněly! Neprohřešíte se nikterak proti své vlasti, jak vám mnozí namlouvají, naopak, zasloužíte se o náš mladý stát, přičiníte-li se, aby v duchu Kristově vše u nás vychovávalo a vedeno bylo, neboť jen tam je štěstí a pokoj, kde Kristus kraluje!

* * *

Mluvil jsem dnes, že církev katolická nestaví se proti škole, naopak, že ona jediná je matkou školy a že na školu právo má jak historické, tak i božské. Chci v dalších promluvách ukázati vliv náboženství na výchovu dětí, jako i na škodu, kterou s sebou přináší škola bez Boha. Věnujte, prosím, i těmto promluvám upřímnou pozornost, neboť poslouží vám i našemu státu k štěstí na zemi! Amen.

II.

Úkol školy.

Moji drazí! Mluvil jsem k vám minule o církvi a škole. Pozнали jsme, jak nesprávnou je výtku, kterou činí naši nepřátelé, jakoby církev stavila se proti škole, byla nepřítelkyní školy! Naopak, od té doby, co božský Zakladatel církve svaté pronesl slova: »Jděte a učte všechny národy,« stavěla církev školy nejen obecní, ale i gymnasia, ba i university. Opakuji: Jen ten, kdo nezná dějin, kdo nezná církev, může říci, že církev je proti vzdělání, brání pokroků věd a osvěty. Od té doby, co řekl Kristus Pán: »Jděte do celého světa, a učte všechny národy,«, od té doby má církev právo na školu a vyučování. A kdo odpírá církvi toto právo aneb znemožňuje plnit povinnost tuto, staví se proti samému rozkazu božímu!

Dnes chci vám promluvit o úkolu školy a poměru církve k němu?

Co jest úkolem školy? Na to je odpověď jednoduchá. Vzdělávat rozum, zušlechtit srdce!

Prvým tedy úkolem naší školy musí býti vzdělání rozumu! Obogatit rozum, ducha lidského, všemi vymoženostmi moderní doby, aby člověk dovedl urvat světu své lepší. Ale vzdělávat rozum, obogatit ducha, není heslem jenom dnešní školy, vzdělání rozumu bylo, jest a zůstane nejkrásnějším ideálem a nejsvětější povinností církve svaté! Marně blásají naši nepřátelé, jakoby církev stavěla se na odpor vzdělanosti, dějiny — jak jsme poznali — ukazují, co církev vše pro vzdělání rozumu i srdce podnikla.

A odkud ta všemožná práce církve svaté na půdě školství? Jí záleželo, moji drazí, aby věřící její nejen věřili, ale aby věděli, proč věří! Vím, komu jsem uvěřil. A proto církev tolik podporovala vzdělání rozumu, poněvadž základem poznání a všeho vědeckého bádání je jenom rozum! Chcete důkazu, jak vážila si církev rozumu člověka?

Krásně praví sv. Řehoř Nazianský: »Rozum dává člověku do ruky žezlo; staví mu korunu na hlavu, činí ho králem veškerého tvorstva na zemi. Rozumem — ač co do sil tělesných slabšími jsme, vykonáváme moc nad silnějšími. Rozumem krotíme divoké šelmy, velblouda navykáme nositi břemena, býky nučíme orati nám půdu, koni dáváme uzdu! Pomocí rozumu projíždíme moře, rozumem měříme tělesa nebeská, známe jejich pohyby a dráhy. Rozumem vnikáme do tajností přírody, poznáváme léčivé síly rozmanitých květin. A co teprve máme říci, chceme-li mluvit o theologii, filosofii, přírodovědě, lékařství, básnictví, zkrátka o všech vědách a uměních, které jsou oborem ducha lidského?« (De opif. hom.)

A jak krásně usuzuje o rozumu lidském siavný papež Lev XIII. ! Píše v jednom pastýřském listě: Jak mocným a velebným jeví se nám člověk rozumem svým, když kyne blesku a neškodně ho

svádí u nohou svých; když elektrickou jiskru vyvolává a jako poselkyni rozkazů svých posílá ji propastmi oceánu, přes vysoké hřbety hor, přes roviny nedozírné! Jak majestátným se jeví, když rozkazuje páře, aby mu propůjčila křídla a rychlostí blesku nese ho přes moře i země! Zdaž není v něm jiskra Stvořitele jeho, kdcž světlo vytvořuje a temnotu noční osvětluje?!

Tak mluví církev o lidském rozumu, a přeje, by škola rozum osvětlovala vznešenými pravdami v oboru jakémkoli, a sama přispívá zlatou hřívnou svojí, učíc rozumem poznávati svrchovaného nebes i země Pána, Boha!

Než, moji drazí, v tom není skončen úkol školy, jestliže vzdělá rozum dítěte. Je na úkor srdce přecpávati ducha dětí samou vědou. Věda naprosto nestačí k výchově člověka. Proč? Poněvadž vedle schopností rozumových je zde také cit lidský, který musí býti zušlechtěn. Vedle rozumu je zde i srdce, které přirozeností prahne po svém zušlechtění! Zušlechtit srdce, jest druhou povinností naší školy. Kdo upírá tuto největší povinnost, podobá se onomu králi starozákonnímu, který rozsoudil spor dvou matek tím, že poručil rozdějiti dítě živé. Ano, rozdějuje a tak ničí život dítěte ten, kdo rozumu více dbá, než srdce.

A, moji drazí, které srdce nazýváme opravdu ušlechtilým? Takové, které na ctnosti je bohaté! Člověk ctnostný vyvážl deset učených — říkávali staří naši předkové. A kde najdete větší důvod ctnosti, mravnosti, ne-li v náboženství! Ono je výbornou půdou, ve které ctnosti dobře se daří. To uznávají všichni velcí učitelé. Jen na doklad uvádím výrok učence a vychovatele, který byl úhlavním nepřitelem katolického náboženství. Byl to francouzský Rousseau; pravil: »Nikdo nemůže býti ctnostným bez náboženství!« A rovněž nevěrec Diderot praví: »Kdo nemá náboženství a nevěří v Boha, nikdy nebude ctnostným, spíše však nešťastným, neboť ctnost jest základem štěstí!«

A kterými ctnostmi má býti zvláště dětské srdce ozdobeno? Jsou to asi následující: Poslušnost, skromnost a vděčnost!

Poslušnost! Moji drazí, této ctnosti právě v dobách přítomných naší mládeži ubývá. Nechci ukazovati snad křiklavé příklady neposlušnosti, vzpomeňte sami, jak bolestně je raněno vaše srdce neposlušností vašeho dítky. A čím chcete naučit dítě své poslušnosti? Snad trestem či slibem? To chabý prostředek, který nejen doma, ale ve škole pramálo pomáhá! Ale je přece jeden důvod poslušnosti, je přece cesta, která k poslušnosti vede — a to je náboženství! Ono ukazuje dítěti Ježíše v Nazaretě, jak byl podán svým rodičům. Staví dítěti před oči tklivý obraz rodinný, na němž král králů, jednorozený Syn věčného Boha poslouchá rozkazů svého pěstouna, řídí se vůlí božské Matky. Zde je důvod poslušnosti — příklad Spasitele!

A co mám říci o skromnosti!? Drazí moji, doba dnešní odvykla šetrnosti, jednoduchosti, výstřednost a úžasné mrhání vším — toť ráz dneška. A již u mládeže jen touha po nadbytku, po rozkoši a pohodlí. Není skromnosti, která se spokojuje s danými

poměry, ale není také spokojenosti životem, jež je dítkem té vzácné ctnosti skromnosti.

A kde se naučí dítě této ctnosti? Je to opět náboženství, které ukazuje krásný příklad Kristův. Ono ukazuje dítěti Jezulátko v jeslích položené, v plenkách zavinuté, ono vypravuje dítěti o tom těžkém, trpkém životě, jaký si Kristus zvolil, o cestě hlo-žím bolesti a trním strádání poseté, po níž kráčel, o utrpení, přesahujícím všechno pomyšlení a smrti, již bolestnější svět ne-spatfil — a rcete, draží moji, zdaž to sv. náboženství neotevírá velké a nové obzory duši dítěti! Jak učí se dítě skromnosti a trpělivosti po příkladě Ježíšově! Jak se učí bolesti snášeti, by se jemu zalíbilo, a jak — a to vrcholem a cílem křesťanského vychování — učí se své vášně přemáhati, jen aby se lásky Kri-stovy hodným stalo!

A jinou důležitou ctností je vděčnost. Po této ctnosti zajisté touží všichni rodiče. Kdykoliv na zaopatření svého dítěte myslíte, kdykoli až do úpadu pro ně sháníte a pracujete, slíte se tou myšlenkou, že vám to dítě vaše jednou všechno nahradí. A byt byste byli i bohati, a byt vám nebylo trásti se a báti, zbude-li vám pro stáří kus chleba k nasycení, něčeho čekají od svých dětí všichni rodiče: vděčnosti projevované láskou, pečlivým oše-třováním v chorobě a vřelou, upřímnou vzpomínkou po smrti. Dočkají se jí všichni? O kéž bych mohl říci ano! Kéž bych mohl zapomenouti, co už krvavých slz vyteklo ve světě nad nevděkem dětí! Kéž bych mohl nemysleti na to, co po širém světě krvácí srdcí, srdcí stářím a bolestí zdrcených, při pouhé vzpomínce na vlastní děti! Vděčnost, draží moji, je zvláštní květina, již v srdci lidském nedobře se daří!

A já nedovedu si představití bolesti větší, stáří děsnějšího nad ono, jež právem naříkati smí nad nevděkem dětí.

A hle, rodičové křesťanští, ve škole kněz při náboženském vyučování pěstuje tuto ctnost, vděčnost v srdci vašich dětí! Od útlého věku učí náboženství vděčnosti vaše děti za všecko, co pro ně učiníte, a vděčnost tu posvěcuje zářivým příkladem Kri-stovým! Kde se dítě naučilo milovati Krista a děkovati Kristu, tam pro tuto lásku boží i vděčné lásky k rodičům jen přibývati bude vždy a přirůstat!

Opakuji, vděčnost je zvláštní květina, již v srdci lidském ne-dobře se daří. Ale tam, kde půda srdce prohráta je láskou k Pánu Bohu, osvětlována božským světlem víry v něho, tam klíčí, vzrůstá a vzkvétá v čarovné květy!

Hle, moji draží, tak šlechtí srdce vašich dětí vyučování ná-boženské! A proto chtít náboženské vyučování ze školy odstra-niti anebo učiniti nezávazným, není nic jiného, než zbavit školu té nejsvětější povinnosti, jež jest zušlechtit, ctnostmi obohatit srdce lidské. Taková škola nebyla by dobrou, neboť zanedbávala by duchovní stránku člověka v tom nejušlechtilejším, co má, totiž jeho srdce! »A co prospěje člověku, kdyby celý svět získal, ale na duši škodu trpěl!«

Mluvil jsem, moji drazí, o úkolu školy a poměru církve a náboženství k němu. Je dvojí tento úkol: vzdělat rozum a zušlechtit srdce. Prvému úkolu církev činila vždy zadost, jak poznati lze již z toho, že církev vlastně je matkou školství a vzdělanosti; nestavěla se nikdy proti vzdělání rozumu lidského, ba naopak — jak jsme viděli — rozumu si velmi vážila!

Druhému úkolu školy napomáhala církev svatá vyučováním náboženství, které nejlépe hodí se k tomu, aby ověřilo srdce lidské korunou ctností, protože ono podává nejen příklad, ale důvod ctnosti, totiž samého Boha, Ježíše Krista.

Jeden odpůrce církve Kristovy zvolal: Dejte církvi svobodu, a ona dobude svět! Dnes volám: Dejte církvi svobodu, popřejte jí místa ve škole, ale ne jen na dvě hodiny týdně, celé učení školy nechť proniknuto je duchem církve svaté, sv. náboženstvím — pak škola odchová rozumné lidi a zdárné, počestné občany! Amen.

III.

Volná škola je: 1. protikřesťanská, 2. atheistická.

Drazí moji! V dosavadních promluvách poznali jsme, že církev katolická, zakládajíc školy, stala se jejich matkou. Obdrževši rozkaz od Pána: »Jdouce do celého světa, učte všechny národy,« stala se průkopnicí všeho vzdělání. Nikdy se svému úkolu nezpronevěřila, ba její největší povinností a nejskvělejší slávou je péče o vzdělání rozumu.

Jako matka vychovává dítě v dobrého syna, v zdárnou dceru, tak i církev sv. vznešencu naukou — sv. náboženstvím — vychovává lidstvo v hodné děti boží, v zdárné příslušníky státu, v ctnostné syny jednotlivých rodičů, učí všechny heroickým ctnostem, a stavíc za vzor všude příklad ctností — samého Krista.

A tato církev svatá v moderní době má býti zbavena svého práva na školu — ačkoli jenom jí samé a nikomu jinému — řekl Spasitel: Jděte a učte! Vznešená svým původem a krásná svým obsahem nauka její, sv. náboženství, má býti vyloučeno ze školy, naše škola má býti laická, beznáboženská, volná!

Chci láskám vašim ukázati volnou školu v pravém světle.

Co jest volná škola? Volnou školou rozumíme takovou školu, kde není ani kříže, ani modlitby, kde náboženství vůbec se nevyučuje.

A taková škola volná, čili laická je protikřesťanskou, ba bezbožeckou, atheistickou.

* * *

Již 19 set let panuje Kristus Pán v lidské společnosti. Chtíc nechtíc je celá proniknuta křesťanským učením. Svými pravdami a příkazy osvětluje Kristus rozum a dává směr celým zákoníkům. Působením sv. svátostí a své milosti obrací srdce všech, a mění mravy a vede lidstvo rukou církve po cestách ctností a dokonalosti.

Sotva zrozen, jemu člověk na křtu zasvěcen, naše jméno zapísáno v knihu nebeského jeho města, jeho království — církve svaté! Prvé jméno, jež zaslechlo naše ucho, bylo jeho jméno! Kříž — svaté jeho znamení již při příchodu našem na tento svět — zalesklo se na čele našem, vtisknuto jsouc vděčnou rukou naší rodičky. Ve svátosti biřmování Kristovým vojňem stal se jeden každý z nás! A co říci mám o dni prvního sv. přijímání! Jako druhdy do Jerusálema za zpěvu a hudby, ověncen kvítím, tak přicházel on — Kristus Pán pod střechu našeho srdce! O, kdo zapoměl by onoho tajemného štěstí, jež harfami nebes háralo naší duši!

Ano, od kolébky až do hrobu, od křtu až k poslednímu pomazání vždy a všudy zprovází nás on, řídí naše myšlení a city, těší, posiluje naší naději, mírní naše boly láskou svou, on, Spasitel náš! K němu se utíkáme, jej uctíváme na svých oltářích! Toho Krista nám vzíti — jest usmrtiti náš život, zhasnouti naše slunce, pohřbít nás v hluboký hrob!

A toto hanebné dílo právě provésti chce a také již provádí „volná škola.“ Krista běte dětem, jeho svatý obraz a kříž trhá se stěn, vykazuje jej ze svých síní jako nepřitele — jeho, miláčka a milovníka dětí! Jeho, jako nejkrásnější vzor každé ctnosti, jeho — Spasitele duší lidských! O něm volná škola nechce slyšet, nesmí mluvit, nejsvětější jméno jeho nechce vyslovovat! Co řekl by Newton, který kdykoli slyšel jeho jméno obnažil svou hlavu, co řekl by Dante, Galilei, Volta a Manzoni, který dokonce rád dětem katechismus vykládal?

O všem možném smí učitel ve škole mluvit, každého zasloužilého muže smí vzpomenouti, ale jméno Vykupitele lidstva, jeho nauky, jež obrodila svět, nesmí býti vzpomenuť! Jméno Kristovo má přijíti v zapomenutí!

Není-liž tedy volná škola protikřesťanskou!? — — —

Jak krásný pohled jest na nebe! Za dne, kdy modrá nebesa okouzlena jsou jasným sluncem, za večera, kdy temnota noci rozplašena je svitem stříbrné luno, kdy kol kolem širé oblohy hoří miliony zlatých hvězd! Co vše as v duši cítí člověk při tom pohledu! Jak svaté nadšení plá a mocně hraje v duši!

A pohled, křesťane, na překrásné nebe svaté říše Páně! Zlatem svítí slunce spravedlnosti — Ježíš Kristus sám! Kol něho v harmonickém souladu hvězdy. Mezi těmi nadměrně krásnější — vznešená Královna nebes, matka jeho — Maria Panna a kol ní — jak kolem měsíce světlý kruh — panstvo nebeské, sbory andělů! A popatřete dál, moji drazí! Jako večernice, svitem velkých hvězd třpyti se tu krásné obrazy pevných, křesťanských charakterů, svatých a světic božích, hoří tu jasem hvězd mužové velkých myšlenek — svobody svědomí — rdí se krví, kterou splatili své ideály — svatí apoštolé! Ó, co tu příkladů vidí oko křesťana, jak v srdci akordem se ozývá ctnost, touha po kráse, po duševní velikosti, po nebi! A volná škola? Strhla slunce, jež hřálo, živilo a sílilo srdce dětí, shasla měsíc, jenž kouzlem nadchlo mladou dívku, veo

vykazuje nejen Krista, ale i obraz Mateře boží! V bláto posměchu a lži vrhá křesťanské velikány, představitele opravdového pokroku: sebezáporní! Nic, co nosí jméno křesťana, nesmí býti ve škole, nic co křesťana povzbuzuje ve víře, v zbožnosti: A proto volá: pryč s křížem, pryč s modlitbou, ven náboženství ze škol!!

Volná škola je protikřesťanskou! Než, moji drazí, nejen Kristus, ale i Bůh Otec — nemá místa ve volné škole, volná škola je bezbožskou, atheistickou!

„Jest nad námi Bůh?“ Drazí moji! K otázce této napsáno již tolik odpovědí, že by kolik životů lidských nestačilo na jich přečtení. Těch knih však neotevřeme, ale v knize budeme čísti, jež sepsalo všemocné slovo boží, v knize, jejíž písmena jsou hvězdy, hory i nepatrné květy a jejíž listy jsou jednotlivá staletí. Kolem sebe se rozbídněme a příroda celá nám burácením broumu, jasným světlem hvězd, šuměním větví i vůní květin dá odpověď: On učinil nás a ne my sami sebe (Žalm 90. 3). Celá příroda zná jen jedinou řeč a mysl její vyjadřuje Job: „Zeptej se jen zvířat a naučí tebe a ptactva nebeského a oznámí tobě. Mluv zemi a odpoví tobě a vypravovati budou tobě ryby mořské. Kdož neví, že všechno to ruka Hospodinova učinila.“ (Job 12, 7—9)

Všemohoucí ruka boží zapsala své jméno taky tak jasnými, zřejmými a věčně nesmazatelnými do přírody celé i do srdcí lidských, že nebylo a není národa, v němž by jakés vědomí, jakási představa o vyšší bytosti nebyla zjistitelná. „Rekl nesmyslný v srdci svém: Není Boha!“ (Žalm 13.)

A přátelé drazí, jak volná škola smýšlí o Bohu! Ach — slyš, křesťane, ta nestará se vůbec a nezajímá se otázkou, zda nad námi Bůh je, či nic -- zda zjevil se lidstvu, či oznámil mu svou vůli, nikoli, tomu Pánu nebes i země, Tvůrci světa i tvého — brána našich škol — zavřena!

Jaký to nerozum! Dětský rozum je hloubavý a nikdy není zvědavost dítěte ukojena. Na vše, co vypravuješ, má dítě vždy stejnou otázku: proč? I ve školním vyučování tomu tak. Učitel vykládá ku př. přírodopis. Na nejnižším stupni počíná vyučování tohoto předmětu bytostí všeobecně známou a tou je — člověk. Zvědavost dětská ptá se učitele: Odkud jsem: A moudrý, moderní učitel praví: Pocházíš od svých rodičů. A pravé dítě se ptá: A odkud tatínek s maminkou? — Od tvých prarodičů! — — A odkud první otec a první matka? A tu rozpačitě mluví učitel: Od přírody! A tato nesrozumitelná odpověď nutí dítě zvolati dále: A příroda? Vždyť je nutná? O — jak odpoví učitel volné školy? Ne, neodpoví, on neví jak odpovědět. Jeho rozum káže říci: je Bůh stvořitel nebe, země, člověka — — ale je učitelem volné školy, nesmí říci slovo Bůh, raději mlčí, zatají dítěti nejdůležitější pravdu života — vznik světa!

A zvědavý rozum dítěte ptá se dál: A proč tu jsem, proč umírám, co bude pak? Vyhýbavá odpověď učitelova neukojí srdce toužící po pravdě. I zde musí učitel volné školy lhát, vždyť nesmí prozradit dítěti, že Bůh je stvořil pro nebe a pro nebe na

zemi — musí býti živo dle vůle boží, nesmí dítě — třesoucí se před smrtí poučit, že v záhrobí je nový život, věčný život, že je nebe pro hodné, peklo pro hříšné. To je vymožeností volné školy, že zatajuje člověku pravý smysl pozemského života. A je přece úkolem vzdělání poučit o záradách života a cílem výchovy stvořit člověka pro věčnost! A toho volná škola nečiní, nevyhovuje tedy svému poslání; nejen že je protikřesťanská, a bezbožecká, ona je zpátečnická, neboť křesťanské školy již ve svém počátečním vzniku tomuto cíli — jenž jest Bůh a život pro Boha — věnovaly veškeru svoji péči a pozornost!

Moji drazí! Tak vypadá volná škola ve světle pravdy. A výsledek její? Nechci předcházeti, ale již dnes pravím: Volná škola odvrací lidstvo od Krista, od Boha, vrhá lidstvo v propast smyslného požitkářství a v hrob mravního i hmotného úpadku. Jak? Ukáží v příští promluvě výsledky volné školy, abych ukázal, jak jest protispolečenskou a nenárodní!

A jelikož budu končiti promluvy o škole, prosím o hojnou návštěvu, neboť věřte, ve vašich rukách je, zda volná škola zanikne, či vzejde, ve vašich rukách je, zda dětem dostane se poznání věčné pravdy a věčného života, jenž jest Kristus — Bůh! Amen!

IV.

IV. Volná škola je 1. antisociální, 2. nenárodní.

Moji drazí! Mluvili jsme o tom, co je volná škola. Volnou školou nutno mysliti takovou, ve které náboženství se nevyučuje. Obírali jsme se činností této školy a ukázal jsem vám, že volná škola je protikřesťanskou a bezbožeckou. Protikřesťanskou, neboť vyloučením náboženství ze škol stírá s duší dětí všecko, co pamatuje na drabého Vykupitele, Ježíše Krista, protikřesťanskou proto, že stírá posvátnost výchovy, která před oči staví velikány náboženství Kristova — Matku boží, apoštoly, světce církve svaté, protikřesťanskou proto, že vyhazuje ze svých síní obraz ceny lidské duše — Spasitelův kříž, odstraňuje modlitbu! Volná škola je bezbožeckou, atheistickou? Proč? Poněvadž mládeži zatajuje rozluštění hádanky života lidského, totiž: odkud jsem, proč tu jsem a kam jdu. Zatajuje, ba přímo popírá Stvořitele světa, nesmrtelnost duše a jsoucnost věčného života.

Na základě toho, že volná škola popírá Boha a vypovídá Krista z dětských duší, možno, ba nutno říci, že volná škola, t. j. beznáboženská škola je nepřítelkyní pravdy, že jest Kristus, Bůh sám.

Než, moji drazí, jest ještě jiný, ne méně závažný důvod, který nutí nás v boj proti volné škole.

Volná škola je nepřítelkyní lidské společnosti, hrobem každého národa! Je antisociální a nenárodní!

Moji drazí! Stavíme-li dům, tu klademe mu základy. Čím vyšší a větší má býti budova, tím hlubší a širší musí býti základy. A ta nesmírná budova, jako je společnost lidská, ta že neměla by mít mohutných základů, ta měla by býti vůbec bez základů? To není možné, budova lidské společnosti by musela se sříti, společnost lidská musila by zahynouti.

A co je základem společnosti lidské? Jsou to zejména dvě věci, bez nichž společnost existovati nemůže, totiž mravnost a spravedlnost. Pravdu tuto uznávali všichni velcí sociologové, tvrdíce, kde není mravnosti a spravedlnosti, není ani spokojenosti, ani štěstí, tam lidstvo klesá v hrob zapomenutí. Má-li však, moji drazí, spravedlnost a mravnost existovati, musí býti též přesně stanoveno, co mravným jest a co jest hřísné, nemravné, musí býti zákony, které přesně stanoví, co je spravedlivé a co nespravedlivé. Die zákonů mravnosti a spravedlnosti pak třeba žíti. Ale kde zákon, tam soudce, který bdí, by zákon porušován nebyl. A kde naleznete větší důvod mravnosti a spravedlnosti, ne-li v náboženství?

Ono volá bez výjimky každého k zodpovědnosti před Boha všemohoucího a nejvyššího spravedlivého. Bez víry v Boha nemůže požívat žádný zákon úcty a bez úcty před zákonem není bezpečnosti, není mravnosti, není pořádku. Vše musí hynouti. Tomu učí zkušenost. Proto vyznávali všichni opravdoví státníci a filosofové i nevěrečtí, že bez víry v Boha nemůže obstát žádný národ, žádná společnost. Odtud lze vysvětliti, proč všichni zákonodárci a moudří státníci opírali své zákony o náboženství. Tak jednal Solon, tak jednal Lykurg, tak jednal Numa Pompilius, o němž tvrdí spisovatel vlašský, že chtěl učiniti Řím věčným, učinil ho dříve městem svatým! A Cicero, římský filosof, praví: »Ani důvěra, ani lidská společnost, ani idea spravedlnosti obstátí, ani uskutečnění se nemůže bez náboženství!«

A nyní, moji drazí, vizme volnou školu. V ní se náboženství nevyučuje, v ní jméno boží nikdy, nikdy z úst učitele neslyšíte. Se jménem Bůh je ale spojen celý zákoník, na němž spočívá stavba lidské společnosti. Kde není Boha, není též desatera! Tam není ale ani spravedlnosti, ba ani mravnosti. Namítne mi někdo, místo náboženství že bude přednášena laická morálka, t. j. nauka o mravnosti. A já se ptám: A kde vezmete měřítko zodpovědnosti, kde měřítko autority všech svých zákonů mravních? Bez Boha, který vidí srdce a zpytá ledví člověka, těchto měřítek nenajdete!

Moji drazí! Dlouho bych musil a filosoficky mluvit bych musel o nicotnosti morálky bez Boha. Podle skutků poznáte je — pravil kdysi Kristus. Podle výsledku — poznáte volnou školu! A tu povím jen něco z kriminalistiky národa francouzského, kde volná škola před několika lety byla zavedena. V roce 1905, tedy na počátky éry beznáboženské, spácháno bylo dětmi zločinů 31.441. O dvě léta později, v r. 1907 však počet mladistvých zločinců stoupl na 39.000! A jak dokázal profesor Henri v časo-

pise »Univers«, počet zatčených nezletilých hochů i děvčat v roce 1907—1908 jen v Paříži vzrostl o 31 proc. ! Takový výsledek přináší laická morálka a volná škola ! Tolik zmůže výchova svědomí bez Boha ! Právem tudíž možno říci, že volná škola je nepřítelkyní společnosti lidské, neboť ona podkopává její základy : mravnost a spravedlnost. A proto jako nebezpečná a pro společnost lidskou zhoubná jest všude volná škola odsuzována a odstraňována !

Francouzský list »Univers« napsal : »Od těch dob, kdy víra přestala býti ochranou mravů, lze všude pozorovati vzrůstající se nemravnost mládeže. V Paříži je mravní zkaženost mladého dělnictva, jež vyšlo z obecné školy, hrozná. Hanebnosti, které před 10 roky ještě byly neznámy, nyní denně se páchají. S takovou mládeží vracejí se mravy Sodomy. Veliké je zlo. Nikdo před ním už nemůže zavíratí oči !«

V Japonsku praktikovali volnou školu 10 let, od roku 1890 do 1900 ; ale když viděli, že to s výchovou nikam nevede, leč na šibenici, zanechávají volnosti. Vláda nařídila vyučování náboženství na státních školách. Ministr vyučování Savaymagi pravil : Morálka bez náboženského podkladu je úplně bez užitku, ba výsledky její jsou zcela negativní. A proto je na čase, zavést do škol zase nauku náboženskou !

A u nás ? Moji draží, nic jiného nemohu zvolati, než známé : Caveant consules ! Vy, kteří vládnete, mějte se na pozoru a hodně rozvažte !

Jako je volná škola protisociální vůbec, tak i nenárodní. Je nenárodní svým původem, protinárodní svými výsledky.

Nenárodní svým původem. Kde vzala volná škola svůj původ ? Moji draží ! Jak známo je vám, na udolání církve Kristovy pracuje ponejvíce tak zvané zednářstvo. Rodnou zemí tohoto protikřesťanského směru je Itálie. V Itálii dáno heslo zničit papežství, zdeptat církev ; nejbezpečnější cestou k odkřesťanění však je protikřesťanská výchova mládeže ve školách. A proto jeden z nejdůležitějších plánů zednářstva je škola beznáboženská, škola volná. Z Itálie tento protikřesťanský směr přešel do Francie, kde sice zaujal mysl liberálních státníků, ale zklamal celou zemi právě svým neblahým výsledkem. Z Francie odkoukali směr protináboženský s volnou školou politikové bývalého Rakouska. Všichni horlivci volné školy v bývalém Rakousku seskupili se ve spolku »Freie Schule« — volná škola — a odtud hleděli pracovati v parlamentě. A hleďte, moji draží ! Po třistaletém rakouském útisku stanuli jsme, my Češové, na prahu svého svobodného státu, své úplné samostatnosti. Shodili jsme pouta otrocká, jimiž úpř Rakouska rdousil naše srdce i duše. Shodili jsme vše, co jen na Rakousko nás pamatovalo ! Táži se úmyslně : shodili jsme vše rakouské se sebe ? Nikoli, moji draží, někteří z našich vůdců ponechali si z bývalého Rakouska tu zášť protikřesťanskou, ponechali si touhu po volné škole, ba co více, co naši vůdcové v bývalém Rakousku nejvíce nenáviděli a odsuzovali, nespravedlivou

totiž panovačnost, to sami nyní pášou tím, že cizáckou volnou školu českým katolíkům zákonem chtějí vnutiti!

Drazí moji! Volná škola je nenárodní svým původem. V Čechách jen škola křesťanská je svým domovem! Ale volná škola je právě protinárodní, neboť ohrožuje dobrou pověst našeho českého lidu.

Náš český spisovatel Klosterman v jednom spisu svém píše o české mládeži: »Ta mládež teď není jak bývala!« (V Ráji pošumavském.) A napsal pravdu. Denní listy přinesly několikrátě hrozné doklady spustlosti našeho mladého světa. A spustlost ta právě řadí také již ve školách. Nedivme se, moji drazí, že je všeobecný odpor proti zjevům mezi školní mládeží. V našich školách není dosti autority. Jak bolestně působila novinářská zpráva, že žák udeřil v tvář svou učitelku! A kde je příčina takovýchto zjevů? V nenávisti sv. náboženství. V našich školách odstraňuje se kříž, modlitba, mluví se o tom, že nesmí kněz nutit mládež na služby boží — vše to je podkopávání autority učitele náboženství. A dětský rozum už je takový: když nemusím dbáti kněze, proč bych dbal učitele! A tato neúcta k autoritě ve škole vstřípená poroste s mládeží až do života. A kde není úcta k autoritě, k zákonu, tam není mravnosti, tam není bezpečnosti. A mravnost přece bývala nejkrásnější ozdobou národa českého! A proto jsem pravil, že volná škola je protinárodní, neboť připravuje národ o mravnost!

A proto, moji drazí, volal náš přední řečník před lety: »Duch času horlí dnes pro vyloučení náboženství ze škol. Nejen katolického, ale každého. Je otázka, bude-li se míti lidstvo lépe či hůře. Vyloučení náboženství ze škol, které ve vážných dobách života lidského člověka potěšuje a povznáší a na místo něho zavést běžné theorie, pokládám za pokus velice povážlivý a souhlasím s Ruskinem, jenž praví: »Náboženství uděluje Egypťanům stavby žulové, židům chrám zlatý, Řekům skvostně vytesané sloupové chodby, křesťanům bohatě malované zdi, ale nevěte, která proti náboženství brojí, děkujeme za ukrutnost a válku, sprostotu a lakomství, moderní národní hospodářství a za zkázu duše, jež vypývá z všestranného zápasu za vlastní zájmy, vůbec všechny viny a úpadek nové doby!«

A proto my, čeští katolíci, radující se ze svého vzkříšení, protestujeme proti volné škole, která může náš stát uvrhnouti daleko v horší utrpení než doba minulá a žádáme od své české vlády školu náboženskou, která by sloužila Bohu ke cti a národu ku slávě! Amen.

ČÁST PASTORAČNÍ.

Nanebevzetí Panny Marie a evangelia.

Ze spisu »Panna Maria podle evangelia,« od Aug. Nicolase (kap. 22.)
podává Prokop Holý.

(Republika Columbia, jak známo, usnesením parlamentu požádala Papežský Stolec, aby učení o Nanebevzetí Panny Marie prohlášeno bylo článkem víry. — Ježto o věci se asi nyní více bude jednati, přijdou jistě vhod duchaplné výklady slavného filosofa, jež tajemství toto se všech stránek osvělují.)

... Dospěli jsme ku konci životní dráhy Blahoslavené Panny, k dokončení tajemství života a zásluh, ke triumfu milosti, jež zásluby ty způsobila, ke slavnému jejimu Nanebevzetí, jež jim postavilo korunu.

Dle zákona, jež jsme si stanovili, oslavovati Blahoslavenou Pannu toliko na základě evangelií, chceme toliko, nekladouce na to váhu, připomenouti apoštolskou tradici o této veliké události; tradici úctyhodnou, kterou i starověk potvrzuje, víra světa vyznává, církev hlásá, která za jásotu věřících došla až na nás, a z nížto povstal jeden z největších svátků náboženských.

Tato tradice praví, že Panna Maria prodlela na zemi ještě dlouhou dobu po na nebe vstoupení božského jejího Syna — asi dvacet tři leta — vzdělávajíc svým příkladem církev v Jerusalemě, a shromažďujíc životem plným pokory a sebezapírání onen poklad zásluh, za nějž brzy měla dostati odměnu. Když jí bylo asi 72 léta,*) přerušila náhle pověst, že se blíží její konec, skrytost jejího života, a shromáždila u jejího smrtelného lůžka apoštoly, kteří byli za obrácením světa roztroušeni. Tu zjevilo se jim vidění andělské, a nebeské melodie oněch vyšších mocností provázelo duši Blahoslavené Panny v lůno boží. Tělo však, ono nejčistší tělo, jež počalo samého Boha, aby nám Ho porodilo,

*) Sv. Ondřej z Kréty v 1. řeči in Dormit. SS. Deiparae. (Jiní udávají věk Panny Marie jinak, tvrdíce, že konec života strávila u sv. Jana Ev. v Efesu, kdež i dokonala. — Poz. překl.)

bylo za zpěvů andělských doneseno do zahrady Gethsemanské, a tam pohřbeno. Po třech letech však přišel apoštol Tomáš, jenž došel dále než ostatní apoštolé a proto nemohl býti při smrti a pochování těla Mariina, a prosil apoštolů, dosud shromážděných, aby mu bylo dovoleno, ještě naposled shlédnouti tento chrám boží, a jej uctíti. Hrob byl otevřen, ale těla v něm už nebylo. Nalezena toliko plátna, v němž bylo zabaleno, a jež šfíla daleko nebeskou vůni. Zachvácení úžasem při pohledu na toto tajemství, vyložili si je apoštolé za pomoci Ducha Svatého tak, že Ten, jemuž se líbilo ve vlastní osobě vzíti na se tělo v neposkvřněném lůně Mariině, Slovo, Pán slávy, jenž ani svým narozením nechtěl dotknouti se neporušitelnosti panenského tohoto těla, ráčil je po svém vlastním nanebevstoupení nesetlelé a neposkvřněné přesaditi do nebeské slávy, nenechávaje je čekati na obecné a společné vzkříšení vyvolených. — S apoštoly byli svědky této veliké události první biskup Efésský, Timotheus, a Dionys Areopagita, jenž o tom sám ve svých spisech mluví. (Sv. Jan Damasc. ve 2. hom. de Dorm. B. V. M. — Nikephoros. — Sophronios. — Sv. Athanasius a j. — Brev. Rom. 18. Aug.)

Není na nás tuto pověst vědecky vykládati: jednak z úcty a pak proto, že se nechceme opíratí tak o ni, jako spíše o evangelium, naši víru v toto slavné tajemství. Přece však nemůžeme neupozorniti na ten mravní důkaz úplné její pravdivosti, že totiž, kdyby to byla smyšlenka, byli by zcela jistě apoštolé učiněni sami svědky jejího nanebevzetí, jako byli při nanebevstoupení — a že vypravování, jež se omlézá na závěrek nanebevzetí toliko ze skutečnosti, že tělo zmizelo, a na okolnosti, jež smrt Blahoslavené Panny a její přenesení provázely, právě touto zvláštní zdrželivostí vtiskuje nadpřirozeným okolnostem i závěrku o hlavní události silnější pečeť pravdivosti, než by bylo s to i samo líčené události té.

Po této poznámce vracíme se k evangeliu, a chceme z něho vyvoditi nanebevzetí i povýšení Panny Nejsvětější.

Závěrek, jež odvodili apoštolé z toho, že tělo Přesvaté Panny zmizelo a z nebeských okolností její smrti vychází mnohem silněji ze všech evangelických tajemství jejího života — a právě v nich nalezneme nejdůležitější důkazy pro nanebevzetí, poněvadž hlavní důvody pro to v sobě skrývají.

Zdůvodňujeme tuto pravdu takto: Všecka díla boží projevují nádherný soulad; konec odpovídá vždy začátku jejich, celek částem jejich. V tom spočívá veliká pomoc přírodních věd, že tajemství stvoření pronikají a vytuší, aby zničená díla stvořená opět sestavily a jaksi znovu k existenci vyvolaly. A to je také jeden z důvodů, proč lidé světští, a až příliš často i mužové vědy tak těžce dospívají k víře: Pozorují, že záznaky převracejí řád, jež Bůh stanovil, a ruší všeobecný soulad světový; a měli by v tom pravdu, kdyby neopomněli všimati si, že tytéž záznaky slouží k tomu, aby docíleno bylo jednoty vyšší, poněvadž nás vedou k poznání nadpřirozené dokonalosti, a že svět právě

s ohledem na tuto dokonalost byl stvořen. Ale týž zákon, týž všeobecný řád, jenž nutká přijmouti zázrak toliko pro onen nadpřirozený řád, vyžaduje také, aby zázrak v tomto řádu měl všechny své následky a všechny své cíle, takže, jakmile je způsoben, jiné zázraky následují za ním, aby dokonalý, co bylo začato.

Zázraky mohou přirozený běh věcí porušiti toliko za velkým cílem. Z toho plyne, že kdyby věci po dokonání díla, zázrakem začatého, běžely dále obyčejným, přirozeným během, toto porušení řádu přirozeného bylo by bezúčelno; shledali bychom podivuhodný základ budovy, ale neměla by dokončení, temene; byl by to nikoliv řád — a toto pojmání při díle božím je nemožno.

Tuto pravdu lze v nejvyšší míře obrátiti na určené Blahoslavené Panny. Kdyby po takovém životě, jako byl její, byla smrt její podobna smrti ostatních lidí, pak by to byl zázrak úžasnější, nežli je zázrak smrti její, odpovídající životu jejímu. Vstoupil-li kdo do tohoto života nadpřirozeným způsobem, může jej opustiti zase toliko způsobem nadpřirozeným; to (nadpřirozené) je tu jaksi přirozeným — a právě (opravdu) přirozené bylo by zde zázrakem, či spíše anomálií, poněvadž by se tomu vše vzpíralo a nic je neospravedlňovalo.

Použití této pravdy více bezprostřední posilní toto přesvědčení, a povzbudí nás k obdivu nad velikostí a slávou Blahoslavené Panny v souvislosti její a celém krásném souladu. Smrt je ozvěnou života. Všecka skvělost nejsvětější Máteře boží, všechna její tajemství, jež jsme dosud uvažovali, musí býti ozvěnou její smrti; musí s ní podivuhodně souhlasiti, a její přijetí na nebe musí býti jaksi tajemstvím jejich tajemství, její nejvyšší sláva a velikost, právě tak jako je vrch nesmírné posvátné stavby jeam harmonickým střediskem, kde se sbíhají všechny linie, všechny nosné síly, jež vycházejí od základu.

I. První ze všech těchto tajemství, jež jsme uvažovali, tajemství předurčení jejího zřejmě nás vede k tomuto závěru. Jak bychom mohli totiž připustiti, že by v zemi setlíti měla ta, kterou jsme přijali s nebe? Jak bychom mohli od božského Syna, jenž vstoupil opět na nebesa, odloučiti onu Matku, která s Ním k témuž byla předurčena a bez nížto ani On sám by k tomu nebyl býval předurčen? Třeba totiž připomenouti si (jak jsme dokázali), že Maria byla nejen první z tvorů předurčených, ale i nejsvětější a nejdokonalejší obraz Syna svého (což by v hierarchii ostatních vyvolených zdůvodnilo toliko vyšší stupeň, a přisné vzato by nestačilo, aby ji osvobodilo od všeobecného zákona hrobu): ale že předurčení její převyšuje předurčení kohokoli jiného, takže tvoří sama hierarchii zcela zvláštní, a že stojí v nejužším vztahu s hierarchií svého božského Syna jedině svou předností jakožto Matka boží — předností to, jež náleží mezi všemi zemskými i nebeskými tvory toliko jí.

Můžeme si (jak už bylo řečeno), zcela dobře pomysleti Ježíše Krista bez vyvolených; ale bez Marie nelze si ho pomysleti, poněvadž je jejím Synem, a nebyl by jím bez ní. Bez ní nebyl

by člověk v něm — Bohem, tak že jako Syn boží předurčen je skrze ni. Jeho tedy předurčení je příčinou a počátkem předurčení jejího: je zahrnuto v tomže odvěkém úradku.

Jak by tudíž mohla ta, jež tímto předurčením, ve svém způsobu jedinečném, je s Ježíšem Kristem spojena, býti od něho odloučena v onom slavném určení — k němuž byla dobrovolným nástrojem, a jež jest výsledkem její pomoci — tak že by podrobena byla společnému losu lidí? Určení musí státi na stejné, možno-li tak říci, úrovni jako předurčení, právě tak jako voda stíká až do výše svého pramene, jižto vzduchem chce dosíci. Maria, jež svým předurčením za Máti boží postavena byla nade všechny lidi i nad všechny anděly a síly nebeské, musila tedy vystoupiti k celé výši své důstojnosti, a býti jakoby silou této důstojnosti povznesena.

Tak shoduje se první tajemství určení přesvaté Panny s posledním: její předurčení žádá její nanebevzetí, jež je takofka jen jeho ohlasem.

Drnhé tajemství tohoto podivuhodného určení, tajemství Neposkvrněného Početí Panny přesvaté, vyžaduje ho neméně.

Mezi vstupem do tohoto života a odchodem z něho, mezi počátkem a smrtí je přirozený vztah, takže lze říci, že oba tyto krajní body, i ten, jímžto se přichází, i onen, jímž se odchází, označují tože, totiž naši smrtelnost. Smrt, jež ničí život, má počátek v početí, jež jej vyvolává. Se životem počíná se zárodek a takofka jed smrti, a na ten i umíráme, podle onoho prvního ortele: Smrti umřeš (I. Moj. 2, 17.) A tento zárodek smrti tkví v našem početí, poněvadž hřích, jenž je smrt sama, uložil ji v prarodičích lidského pokolení, v nichž my všichni byli jsme zahrnuti. Smrt je následek, jenž hřích doprovázel: »V kterýkoli den s něho jísti budete, zemřete.« Odtud i výrok sv. Pavla: »Hřích na svět přišel skrze jednoho člověka, a skrze hřích smrt, a tak přešla smrt na všechny lidi, protože všichni jsme zhřešili v něm.« (K Řím. 5, 12.)

Smrt, jež uzavírá život, je tedy dcerou dědičného hříchu, z něhož si ji odnášíme. Proto ona krásná modlitba Písma sv.: »Hospodin ostříhej vejiti tvé i vyjiti tvé.« (Žalm 1, 20 8.) Proší se tu Bůh, aby chránil i příchod člověka na svět, i odchod s něho, nebo to jsou dva nebezpečné kroky, dvě osídla, jež nám jsou položena a jímžto se vyhnouti nemůžeme. Při vstupu do života očekává nás hřích dědičný, při odchodu našem s tohoto světa čeká na nás smrt. Hřích hubí duše naše, smrt naše tělo — a tato dvojitá smrt těla i duše je svým původem v úzkém vztahu. To je neblahý los všech dítek Adamových.

Tu přišla milost Pána našeho Ježíše Krista, aby uskutečnila modlitbu královského proroka. Zbavuje nás těchto dvou osidel při vejiti i vyjiti našem od hříchu dědičného duchovním znovuzrozením, od smrti vzkříšením. Jen časné následky nechává státi: žádostivost pro duši po celý tento život, hnilobu pro tělo v době od smrti až ke dni vzkříšení; tehdy Spasitel náš spojí je zase ve

své slávě, a pozdvihne nás ke trůnu své blaženosti tak, jako sám sebe pozdvihl.

Ale zdaž nemusil los blahoslavené Panny v tom rozdílný býti od losu všech vyvolenců? Tato otázka nesmí se od katolika ani položit! Neboť je předem už rozluštěna dogmatem Neposkvrněného Početí! — Maria, jež uchována byla od hříchu dědičného, jenž je smrtí duše, musila zůstatí ušetřena i hniloby, jež je smrtí těla, podle téhož zákona, jenž nás jí podrobuje. Poněvadž však tímto zákonem je hřích, od něhož byla Maria ochráněna, bylo by bývalo třeba zvláštního zákona, aby i ona podrobena hnilobě, jež je jeho (hříchu) následkem. Ve stavu původní milosti, v nížto byla počata, bylo by bývalo třeba nového zázraku v její neprospěch! Bůh byl by ji tímto andělským čistým počtetím povýšil jen proto, aby ji tím hlouběji svrhl ve hnilobu! Takto souditi, bylo by rouháním.

Arci přestála smrt — ale nezůstala v ní, podlehla smrti, ale nikoli, aby setlela. Přestála ji, poněvadž ji přetrpěl i Syn její; ale u něho stalo se to jeho vlastní silou, u ní skrze milost — skrze tuže milost, jež v ní předešla hnilobě, jako v ní předešla hříchu.

Smrt byla v nejsvětější Panně událostí, nikoli účinkem: smrt jako následek hříchu přivodí i hnilobu těla, onoho těla hříchu, onoho těla smrti, o němž praví apoštol, že je v nás ohniskem nemoci a zlých žádostí, a jež v tomto stavu nezasluhuje, aby bylo opět spojeno s blaženým duchem, nýbrž jako stará budova, kterou nechali rozpadnouti se v sutiny, aby ji znovu krásněji postavili, musí býti obnoveno podle prvního plánu svého stvoření. Tak také byl hříšný praotec našeho pokolení odsouzen k této hnilobě ve smrti: »Poněvadž jsi jedl z plodu stromu, s něhož ti přikázáno bylo nejísti, vrátíš se do země, ze které vzat jsi; nebo prach jsi a v prach se zase navrátíš.« (I. Moj. 3. 29.). Právě v tom spočívá vlastně hrůza a pokošení smrti, které my jakožto dítky Adamovy podrobeni jsme jakožto následku jeho vzpoury, jejížto hnutí v těle svém pocítujeme. Ale s druhé strany Adam ve stavu nevinnosti nebyl podstatně nesmrtelným, jako budou spravedliví v nebi; byl před smrtí toliko chráněn ovocem života: habebat posse: non mori, jak praví sv. Augustin, měl možnost neumřít. Z toho následuje, že smrt se nám jeví ve dvojí vlastnosti: jako přirozená podmínka — a jako následek hříchu. Hledíme-li na smrt jako na následek hříchu, jež s sebou nese i hnilobu těla, zákonu božímu odporujícího, pak byla Maria před ní ochráněna svojí neposkvrněnou čistotou. Pozorujeme-li smrt jako podmínku přirozenosti, pak zaplatila jí svou daň. Byla to daň toliko přechodná, aby splacen byl dluh přirozenosti, ale nikoli vina hříchu — s tím úmyslem, aby Bůh byl oslaven, aby ve všem sdílela úděl Synův, a aby dokázala, že přenesla skutečně na něho naše člo- věčenství, ve kterém byl živ i umřel, tak jako ona sama zemřela.

Zemřela-li blahoslavená Panna takto, tedy vlastně takofka ani neumřela — ale odložila toliko ve hrobě svoji smrtelnost,

aby se tu oděla v nebeskou slávu Byla ke slávě počata na vzdor smrti, tak jako milosti počata byla na vzdor hříchu.

Byvši k milosti počata pod trnitým obalem hříchu, nepocitujíc přece jeho bodnutí, byla právě tak počata k oslavení pod obalem smrti, netrpíc hnlibou.

To jest onen krásný vztah mezi tajemstvím Neposkvrněného Početí a tajemstvím slavného Nanebevzetí vznešené Matky boží. Tento vztah je čistě filosofický, rozumí-li se tímto slovem ona moudrost, jejížto studium ducha přivádí ve vytržení. V evangeliu však je právě tak odůvodněn, protože běže původ svůj v panen-ské čistotě Matky Slova, jež tělem učiněno jest, Pána našeho Ježíše Krista.

III. A jak se to má dále s tajemstvím Vtělení Páně se vztahem na tajemství Nanebevzetí Panny Marie? Z něho zvláště, jakožto ze střediska evangelia, vychází důvod pro toto slavné tajemství. »Mezi tajemstvím křesťanství, praví Bossuet,*) je podivuhodná souvislost, a Nanebevzetí Panny Marie je ve zvláštním spojení se Vtělením Slova.

Neboť, jestliže Matka boží počala jednou Spasitele Ježíše Krista, a on nepohrdl v ni sestoupiti, musil ji ihned pozdvihnouti k sobě, aby ji uvedl do své slávy. Nesmíme se tedy diviti, vstává-li nejblahoslavenější Panna s takovou skvělostí zase, anebo triumfuje-li s takovou slávou. Ježíš, jemuž tato Panna dala život, vrací jí jej dnes z vděčnosti — a protože Bohu je přiměřeno ukazovati se vždy v takové skvělosti, jak jen možno, je jeho velikosti, ačkoli obdržel jen život tělesný, dáti jí za to věčně blažený. Tak jsou obě tato tajemství navzájem spojena; a aby tu panovala ještě větší podrobnost, vystupují andělé při jednom jako při druhém, a radují se dnes s Marií, vidouce tak skvělý následek tajemství, jež byli zvěstovali.«

Pochopíme, co vše dovede výmluvnost a poesie vytvořit z tohoto překrásného souladu. Tajemství ta jeví se nám jako hra, tak jsou snadna a tak líbezně souzvučí ve svých akkordech, ale to je právě vzácná známka jejich pravdivosti. Tato harmonie ukazuje se nám ve všech dílech božích, a jeví se učenci i filosofovi i theologovi v řadě intelektuelním i morálním, právě tak jako ve fysickém, — v řadě milosti jako v řadě přirozeném, poněvadž čím výše se povznese, tím více blížíme se k Bohu, prameni veškeré harmonie. Soulad, jež tvoří obě tato tajemství. Vtělení Páně i Nanebevzetí Panny Marie obsahuje veškeru krásu nebeského koncertu i všecku přesnost mathematického důkazu.

Jestliže Syn člověka, an zve vyvolené ku slávě své říše, k nim musí říci: »Pojďte, požehnaní Otce mého: nebo lačněl jsem a dali jste mi jísti; žíznul jsem a dali jste mi pít; nahý jsem byl a oděli jste mne; v žaláři jsem byl a navštívili jste mne; nebo cokoli (z toho) učinili jste nejmenšímu z bratří mých, Mně jste učinili,« — s jakou vroucností vyšel asi vstříc své Požehnané

*) V prvním kázání na svátek Nanebevzetí Panny Marie.

mezi všemi tvory, která darovala Mu život, — jež Ho ze své krve vytvořila, — jež ho svým tělem oděla, — svou podstatou živila, a Jeho vychovala ku spáse světa a pro onu nebeskou slávu, které požívá jeho člověčenství, za kterou tedy — v tomto smyslu — jen jí je zavázán?!

„Pojď,“ vkládá Mu v ústa zbožný žák sv. Bernarda*), „pojď, milovaná moje vyvolená! Nikdo mi více nesloužil v ponížení mém, — nikoho nechci hojněji odměniti ve slávě své! Tys mi při mém vtělení sdělila to, co patří ku přirozenosti lidské, já ti nyní (ve tvém nanebevzetí) sdělím to, co náleží k velikosti boží. — Tys lůnem svým objala božské dítě; tys nekonečného Boha v Jeho slávě počala; tys byla stánkem božím na jeho pozemské pouti, — nyní budeš palácem Boha kralujícího. Tys byla stanem Boha bojujícího, nyní budeš vítězným vozem Boha vítězného. Tys byla ložem ženicha, tělem učiněného, nyní budeš trůnem krále korunovaného!“ — Ó podivuhodné, vzájemné to přijetí! Tak odpláčí Bůh pohostinnost, tak se zbavuje láska svého dluhu!

Poněvadž je toto vzetí Marie na nebe od jejího božského Syna v poměru k onomu přijetí, jaké mu připravila zde na zemi musí převyšovati přivítání všech vyvolených. Jako jej poprvé a nevýslovným způsobem nad všechny jiné přijala v Jeho vtělení, tak musila i sama býti vzata nevýslovným způsobem nad všechny jiné při svém nanebevzetí. Maria však Ježíše netoliko přijala, ale i přitáhla, — přitáhla svou pokorou, věrou, čistotou a láskou své duše; a proto musila i sama býti přitazena, jako on ji byl přitáhl, co do těla jak co do duše, poněvadž ho přitáhla jak svou duší, tak svým tělem. Musila si do nebe přinést viditelnou známku svého mateřství, jež je základem její blaženosti, totiž ono tělo, jímžto Boha svého v největším ze všech zázraků počala. Musila do nebeské slávy vzít si ono lůno, jež Ho bylo neslo v jeho ponížení a jež ho v dětství jeho živilo, aby od blažených ctěna a slavena byla podle přednosti své jako Matka boží, tak jako ctěn býti chtěl Ježíš jako Syn člověka. Aby pod tímto jménem Syna člověka mohl Kristus býti oslaven, vstoupil ve své tělo na nebesa. Z téhož důvodu musil vedle sebe pozdvihnouti toto tělo Mariino, jež dodalo látku k tělu Jeho, aby vydalo svědectví o této vlastnosti Syna, ve které obdržel božské pocty a klanění v nebi, tak jako se mu toho dostalo zde na zemi.

Tyto krásné důsledky jsou tím důležitější, poněvadž Vtělení způsobilo mezi Synem a Matkou společenství a jakési vzájemné proniknutí fyzických i mravních vlastností jejich, které nedovoluje nám, abychom směli bez urážky Krista míti za to, že by Maria bývala kořistí hrobu.

Jak už vícekrát jsme shledali, byla Maria stvořena od Slova s tím úmyslem, aby ho dle jeho člověčenství světu vydala. Bůh sám vytvořil si Matku svou vlastní rukou, a to tak, jak sám z ní vytvořen býti chtěl. Byl v ní složil takofka zásobu všech vlast-

*) L' abbé Guarrie ve 2. řeči de Ass. B. V.

ností, jež chtěl při svém početí a narození sám z ní čerpati. Připravil si sám své fysické i mravní člověčenství v člověčenství Mariině, takže Maria, jak se vyjadřuje Bossuet, je takofka začatý Kristus. Jest oním stanem, jenž nenáleží k našemu stvoření — ona posvátná archa, učiněná a ozdobená od svého hostě, jakožto chrám a svatyně, ze které vyjítí a k nám přijítí měl »plný milosti a pravdy«^{*)} Jako tedy on sám musil býti pln milosti, tak byla i ona »milostí plná«^{**)}; jako on byl »požehnaný plod života jejího«^{†)}, tak byla i ona požehnaná, aby ho nosila^{††)}; jako on měl býti květem, tak ona byla stonkem. Proto lze říci, že všecko člověčenství Slova bylo v zárodku obsaženo a uzavřeno v Marii, z nížto vyšlo jako květ jejího panenství.

Z toho vidíme, s jakou uctivostí, s jakou dětskou péčí uchránil si Bůh toto panensví při jeho početí i narození před jakýmkoli porušením. Musíme dokonce říci, že je ještě rozumnější, že Marii pozdvihl ke spojení ještě těsnějším se svou svatostí, an z ní se narodil a jejím Synem se stal, a an vyplnil a dokonat tajemství spásy, k vůli nimž právě to tak chtěl.

Po všem tom lze si pomyslit, že by tože panenské lůno, jež už předem bylo v takové čistotě zachováno, tolika dary a milostmi vyzdobeno, tolika požehnáním zahrnuto, takovou svatostí obohaceno, jakožto podstata a forma Ježíše Krista sama, mělo býti zůstaveno hnilobě hrobu a podrobno býti onomu strašlivému rozkladu, jež nás hrůzou naplňuje, a pro nějž žádná řeč nemá jména? Jak bychom mohli mítí za to, že taže moc a taže láska, která její čistou neporušenost před porodem, při i po něm zachovala, byla by na ni, či vlastně sama na sebe do té míry zapomněla, že by ji vysadila potupě naší přirozenosti ve hrobě? Jsem toho dalek, něco tak opovážlivého tvrdit, děším se i takové myšlenky, praví svatý Augustin: *Sentire non valeo dicere pertimesco*. — A dodává: Měl-li Syn boží moc, uchovati tělo Mariino při svém narození v panenství, měl tuže moc, aby ji uchránil ve hrobě jejím před hnilobou. A měl-li k tomu moc, měl k tomu i vůli; a měl-li vůli, pak to i učinil.

Ano, ještě více: Je-li po tom všem, co jsme tu dokázali, pravdou, že Maria, aby byla Matkou Ježíše Krista důstojnou, byla před příchodem Kristovým jaksi začatým Kristem, pak jest i pravdou, že po svém nanebevzetí byla jaksi zůstatkem Ježíše Krista, jaksi večerním soumrakem onoho slunce spravedlnosti, jež si paprsky z ní vytvořilo.

A skutečně, ježto tělo Ježíšovo vzato bylo z těla Mariina, je tělo Mariino tělem Ježíšovým, — *caro Jesu, caro Mariae*, a o to více tělem Ježíšovým, že mu je jako dědictví panenské zůstavila, a on je bez hniloby uchoval.

Z toho musíme uzavírat, že Ježíš Kristus svému tělu byl povinen, zachovati je ve své matce bez hniloby (nesetlitelné). A poněvadž všechna křesťanská důvěra a naděje spočívá na Slovu,

*) Jan 1, 14. — **) Luk. 1, 28. — †) Luk. 1, 42. — ††) Luk. 1, 42.

tělem učiněném, byl Syn boží i této naději povinen dokázati, že tělo, jež vzal do věčné slávy, není odlišnou částí od jeho veškeré bytosti, takže, ana část tohoto těla by byla v nebi, druhá část by byla kořistí hniloby na zemi.

Svatý Bernard konečně, jenž odvozuje vznešený a smělý důsledek z této zásady, kterou jsme byli stanovili, totiž ze společenství vlastností mezi Ježíšem a Marií, zřejmě vyslovil, že nesetlitelnost těla Ježíše Krista v jeho hrobě původ má v nesetlitelné moci a síle, již byl si nenesl z těla své Matky: *Non poterat Sanctum videre corruptionem, quia de incorrupti uteri vivore ortum est.**) Je to přednost, jež právě tak jako ostatní přednosti čistoty, požehnání a milosti o Marii vyšla, arcí jen od Ježíše Krista, pokud je Bohem, aby je od ní jako člověk přijal, ale kterými ona právě proto byla vystrojena, jako je kmen opatřen všemi vlastnostmi, jež má sdělit květu.

Prorok, zvěstuje vzkříšení Páně, jakožto vítěze nad smrtí, obrací na něho ona vznešená slova: *Surge Domine, in requiem tuam* — povstaň, Hospodine, k pokoji svému. A pak dodává: *Ty i archa posvěcení tvého — tu et Archa sanctificationis tuae.* — Která že to je archa, ne-li onano svatá Panna, která zavírala v sobě mannu nebeskou a desky zákona božího v osobě svého jediného Syna, když ho v čistém lůnu svém nosila? Poněvadž manna i desky zákona byly předobrazem Ježíše Krista, mohla tato archa Starého zákona, jež skrývala, býti předobrazem toliko Mariiným. A Hospodin byl také přikázal, aby archu postavili ze dřeva nesetlitelného — jakožto předobraz neporušenosti těla blahoslavené Panny. Proto, aby porušení ušla, byla přesazena do věčné slávy nanebevzetím, jež je následkem a doplněním nanebevstoupení jejího božského Syna; a to právě naznačuje krásně jednotné číslo slovesa, jímž prorok dvoji toto tajemství vyjadřuje: *Surge — povznes se, Pane, k pokoji svému. Ty i archa posvěcení tvého.* Je to, jakoby se Pán byl nepovzněl celý, kdyby byl i svatou Matku svou nepřítáhl s sebou.

To je onen překrásný vztah, to je ta nádherná harmonie tajemství Vtělení Páně a Nanebevzetí Panny Marie, jež činí právě tak filosofické, jako v evangeliu odůvodněné důsledky tajemství tohoto z onoho, jako jsme viděli, že je důsledkem tajemství Neposkvrněného Početí a předurčení Marie Panny.

IV. Avšak jest i důsledkem tajemství vykoupění. (Tento vztah jsme dokázali v kapitole předcházející, ale) stačí říci jen, že: ježto sláva Ježíše Krista je ovocem jeho utrpení, i mezi nanebevstoupením Páně a nanebevzetím Panny Marie musí býti taže souvislost, jako mezi utrpením Páně a spolu utrpením Panny Marie.

Bezprostřední vztah a souvislost mezi nanebevstoupením a utrpením Spasitelovým vychází zřejmě z celého Pisma svatého; bylo však zvláště zřejmě vysloveno oním výrokem, jež Kristus

*) Sermo 35. in Cant.

při svém vzkříšení na cestě do Emauz byl učinil ke dvěma učedníkům: „Ó vy bláhoví a zdlouhaví v chápavosti, že nevěříte, co vyslovili už proroci! Zdaž nemusil Kristus to vše vytrpěti a tak vejíti do slávy své —?“ *)

S druhé strany jest ona souvislost mezi utrpením Synovým a spoluutrpením Matčíným rovněž v evangeliu co nejdůrazněji vyslovena v proroctví starce Simeona, jenž o Synu Matce řekl: Položen je tento na znamení, jemuž do té míry**) bude odpíráno, že týž meč, jenž pronikne duši tvou, i jeho duši probodne. Et tuam ipsius animam pertransivit gladius. Jakoby duše Synova i Matčina byly tak úzce navzájem srostly, — (Písmo vypravuje něco podobného o duši Davidově a Jonathanově) — že bolest Matčina by byla nejvyšším výrazem pro bolest Synovu, a že meč, jenž této bolestné spojení naznačuje, by toto spojení činil jaksi nezničitelným a je dovršil. Je to ono podivuhodné spojení, jehož slovy vyjádřiti nelze, a jehož důkaz jeví se nám v jiném výroku evangelia: Stabat iuxta crucem Jesu Mater eius!

(Částečně jsme už hlubinu tohoto moře spolubolesti Marie prozkoumali, a seznali vše, co s utrpením Bohočlověka byla spolu-trpěla, tak totiž, že) toto utrpení samo tím musilo býti zvýšeno a že Ježíš, jak bylo předpověděno, v duši své Matky právě tak trpěl, jako ona trpěla v těle Ježíšově.

Jak vznešené to proniknutí vzájemného utrpení, podávající nám míru vzájemné slávy, jež byla ovocem jeho! Nebot jestliže tímto utrpením vešel Syn do slávy své, jak by mohla Marie, s ním tak úzce spojená, této slávy zůstatí vzdálena? Jak by mohla, když v zápase byla tak statečná, nebýti i na jeho triumfu? Nesmí se o tom pochybovati: jako Maria na Go'gotě stála podle kříže, tak sedí nyní vedle trůnu na nebi, a to tím spíše, že týž kříž, jenž způsobil potupu Ježíšovu, působí nyní jeho slávu a triumf, a že tedy pro Marii není jaksi ničím jiným s Ježíšem triumfovati, než to, když s ním spolu-trpěla, ježto s jeho křížem vždycky je spojena — na nebi tak jako na zemi. Bolestné spoluutrpení Marie Panny shoduje se tak jako ostatní evangelická tajemství jeho života s jejím slavným nanebevzetím.

V. Netoliko z těchto vztahů tajemství v životě blahoslavené Panny, ale i z poměru těchto tajemství ke všem tajemstvím Ježíše Krista vyvoditi lze týž důsledek. Tento názor, plný pravdy, je tak hluboce odůvodněn v evangeliích, že stačí jen jej vysloviti, aby pravdivost jeho byla ihned poznána.

Není jediného tajemství Ježíše Krista, jež by nemělo doprovod a takorka ohlas v obdobném tajemství nejsvětější Panny, a tato souběžnost tajemství Synových s tajemstvími Mariinými je tak stálá a pevná, že v ní nutno sbledávati zákon. Tak zavírá v sobě první z těchto tajemství o předurčení Ježíše Krista nutně i předurčení Marie Panny, protože předurčen byl toliko jako člověk, jako Syn Mariin. — Druhé tajemství Ježíše Krista o jeho proro-

*) Luk. 23, 25, 26. — **) Překlad Grotia!

ckém zvěstování nelze jinak představit, leč necháme-li i Marii bráti podíl na téže velikosti. Ženu, Pannu ukazuje nám prorok zároveň se semenem jejím, se Synem, jehož vlastní jméno: květ, potomek, syn, jež mu v Písmě svatém vždy bývá dáváno, nutně vyvolává pojmy: stonek, žena, matka, jež jim odpovídají. Maria může říci o sobě právě tak jako Ježíš: „O mně napsal Mojžíš: na počátku knihy o mně je řeč *)“

Velké tajemství příchodu Ježíše Krista, vtělení Slova je jednoduše se zvěstováním božského mateřství; tož tajemství, jež vydává Bohočlověka, dává i Matku boží. Tajemství návštěvy Ježíše Krista u jeho předchůdce a posvěcení, jež s sebou nese, je souběžné s tajemstvím navštívení Panny Marie u Alžběty, a Duch svatý nevelebí ústy této plodu, aniž by velebil i lůno. Tajemství narození představuje dítě s matkou jeho Marií, ano na ni vrhá záti svého božství a cti, kterou mu vzdávají andělé, pastýři i králové. — Tajemství obětování ve chrámě slučuje se s tajemstvím očišťování — a spojení Matky se Synem ve velkém určení, jež bude cílem odprání, aby zjevilo se smýšlení srdcí, jde v proroctví stafičského Simeona tak daleko, že duše Matčina bude probodena tímže mečem, jenž pronikne duši Synovu. — Útěk do Egypta a návrat do Nazareta ukazují nám dítě i matku v nebezpečnoství i záchraně úzce navzájem spojeny, a jako jediný poklad, svěřený ochraně a věrnosti Josefově. — Zjevení božského dítěte ve chrámě nelze odloučiti od jeho poslušnosti k Marii, jež trvala dvacet let, — ani od věrnosti, s kterou tato Matka všechny ty věci v srdci ukládala. — Nastoupení Ježíše Krista na dráhu divů a projevení slávy jeho zázrakem v Káně ukazuje nám slavné tajemství mocné přimluvy Marie Panny, jež toho dosáhla na božském Synu, urychlujíc hodinu této slávy. A když konečně nadešla hodina jeho, ona vznešená chvíle jeho utrpení a smrti jeho, kdy má udeřiti hodina našeho vykoupení a jeho oslavení a vítězství, chce Spasitel světa, aby Matka jeho stála mu po boku a sdílela s ním ona utrpení, svět osvobozující, onen kalich hořkosti i smrti, jenž vyčerpání má pohár božího hněvu; chce, aby utrpení jeho odpovídalo spoluutrpení její, — chce, aby se vzájemně zdvojnásobila, aby přispěla k jednomu cíli, abychom totiž zrozeni byli k životu božskému — takže Maria stává se Matkou naší v tomže tajemství, jež Boha činí nám Otcem (a nás jeho i jejími dětmi).

Vidíme tedy, že všechna tajemství Ježíšova provázena jsou obdobnými tajemstvími Panny Marie. Jsou to takřka dva hlasy, dva nástroje o nestejných tónech, které však vzduch tvoří dokonalý harmonický akkord. Maria podobá se mraku, na němž slunce odrazem svých paprsků samo sebe zobrazuje v zářící jasnosti, a vedle sebe tvoří jiné slunce oním skvoucím zjevem světelným, jež nazýváme slunce podvojně. Právě tak nalézá se vedle každého tajemství, vedle všeliké velikosti a slávy Ježíše Krista, zářící tajemství, obdobná velikost a sláva v Marii. To je skutečnost,

*) Žalm 39, 8; list k Žid. 10, 7.

a sice tak stálá, pevná skutečnost, že prozrazuje vnitřní plán, zákon.

Jak by tedy bylo možno, aby tajemství Nanebevstoupení Páně bylo jediným tajemstvím, jež by v obdobném tajemství Mariině nemělo svého sousunce? Jak by se mohly dva životní osudy, jež od počátku svého v celém svém běhu navzájem jsou sloučeny, rozloučiti se od sebe u svého cíle? Byla by to tím nápadnější anomalie, bezzákonnost, že s ohledem na cíl jsou ve svém předurčení tak úzce svázány.

Nanebevzetí Panny Marie tedy doplňuje s Nanebevstoupením Ježíše Krista způsobem jejich oboustranně předivně zauzlené osudy, zvláště když, jak jsme viděli, ze všech tajemství života přesvaté Panny vyplývá, pozorujeme-li každé zvlášť.

(Pokračování.)

Z mých studií o úzkostlivosti.

P. Dr. Josef Miklík, C. S. S. R. — (Pokračování.)

Tím stanoven první podstatný prvek každé úzkostlivosti. Pokračujeme v analýsi dále! — Četnými pokusy bylo dokázáno, že nemocný ví o nerozumnosti své utkvělé představy a přece se všemožně snaží ji uchovati.

Tento fakt není dosud úplně objasněn, avšak jeho existence je nepopíratelná.¹⁾ To ostatně patrně již z toho, že úzkostliví se všemožně snaží, svůj stav a svoje pravé smýšlení utajiti; tu a tam jednájí schválně volně — ovšem jen ve věcech, které nespádají přímo do oboru jejich úzkostlivosti; jindy mluví posměšně o případech, ve kterých jsou sami úzkostliví, ano dovedou se i smáti druhým skrupulantům. To ovšem platí jen v theorii. Jakmile by se měli v podobném případě rozhodnouti sami, vrací se bývalá pochybnost a nejistota. — O tom svědčí konečně ustavičná snaha míti radu knězovu. Z toho plyne, že si nedůvěřují. Ano i ve zpovědi, když na sebe požalovali všechny svoje »hříchy«, sami kněze upozorňují, aby jejich vývodů nebral doslovně — že snad to přece nebylo tak zlé, jak vypovídali.

Faktum je tedy úplně zajištěné. Zajímavý doklad vypravuje Janet: Jakási dívka se žalovala z nemravných činů — hned se však omlouvala, že to není úplně tak, jak to řekla. Kněz jí přisvědčil a poukazoval na to, že ji zná jako dívku počestnou, která není takových věcí ani schopna. A výsledek? Ubobá dala se do pláče, že kněz si z ní tropí žerty²⁾ a prosila ho pro Boha, aby jí nezbavoval poslední naděje.³⁾

¹⁾ Weber praví proto všeobecně: »Die Beobachtung hat ergeben, dass das Bewusstsein des Befallenen diese Zustände als krankhaft empfindet.« *Quartal-Schrift*, 1901 str. 77. Pravdivost jeho slov mohl by dokázat každý z vlastní zkušenosti.

²⁾ Totéž potvrzuje Dr. Kraepelin, *Quartal-Schrift* 1900, 776.

³⁾ La scuola cattolica, 1910, 775.

Nuže, jak si vyložíme tuto zdánlivou nesrovnalost: nemocný uznává nerozumnost svých představ a přece na nich lpí celou silou své vůle? Myslím, že se nám to podaří dosti uspokojivě.

Již výše jsme podotkli, že utkvělá představa není představou jednoduchou: ve skutečnosti skládá se vždy z celého syllogismu, více nebo méně provedeného. Hlavní věta je úplně správná; druhá obsahuje vždy pochybnost — osudné »snad« — avšak pochybnost nedobrovolnou, které se nemůže nemocný zbaviti právě proto, že hájí a uznává první větu správnou. Na př.: Každý se má zpovídati upřímně ze svých hříchů — avšak já se »snad« upřímně nezpovídal — z toho konkluse: Jsem tedy snad dosud v nebezpečí záhuby. Aby přesně splnil maior, hájí nemocný raději také minor — tím, jak doufá, unikne neodvratné a zdánlivě ještě nebezpečnější konklusi. Tu již chápeme, proč nemocný tak ochotně slibuje, že na své pochybnosti mysliti nebude a proč se k nim přece znova a znova vrací a jich hájí. Je to obava před konklusí, která z nich nutně plyne. Bude tudíž třeba zbaviti nemocného této nedobrovolné a neodůvodněné bázně před minor.¹⁾

A ještě jedna vlastnost utkvělých představ je důležitá — snad ze všech nejdůležitější, jde-li o to, abychom nemocnému pomohli. Z psychologie je známo, že silných a mohutných představ — a k takovým patří všechny idee utkvělé — nelze z vědomí vypuditi přímo.²⁾ Právě naopak! Čím více se snažíme vypuditi představu přímo, tím více upíráme na ni svou pozornost a tím hlouběji vniká představa v naše vědomí: jinými slovy, čím častěji na ni myslíme. A poněvadž podobných popudů se přihodí za den mnoho, splyývá s nimi asociací také idea nezdravá a ovládne záhy celý duševní život. Jak daleko může choroba dospěti, patrně z dopisu, který zaslala jedna taková nemocná knězi Emyen-ovi: »Nemohu se podívat na červenou barvu, ani pocítiti nejmenšího doteku; nemohu se modliti v pokoji ve kterém je slušná socha, poněvadž všechno to vyvolává ve mně nepřístojné myšlenky.«³⁾

Na konec nemohu neupozorniti na zármutek, jaký působí takový stav samotnému nemocnému. Pohled na jiné, které vidí jednati normálně a vědomí vlastní malomoci vynucují jim často bolestné slzy a mohou je zavést až do ústavů choromyslných. Komicko-tragický případ vypravuje Emyen. Když odcházel od něho jakýsi mladík a bral svůj klobouk, pravil k němu: »Ó můj kloboučku, ty aspoň nepochybujes o ničem. Kdybys věděl, jakou hlavu pokrýváš a jaká trýzeň se v ní tají.«⁴⁾

¹⁾ Jiní tvrdí, že někteří nemocní nejsou o nesprávnosti svých zásad přesvědčeni. V takovém případě jde asi o kombinaci různých chorob duševních.

²⁾ Již sv. Tomáš (prima sec. qu. 77. art 7) doporučel boj nepřímý: »Ratio potest passione (a také bázeň je vášní) excludere, divertendo ad alias cogitationes.«

³⁾ La scuola cattolica, 1910, 779.

⁴⁾ Ibid. str. 786.

II. O příčinách úzkostlivosti.

Teprve nyní možno pokročit k druhému odstavci a pátrati po příčinách této záhubné choroby. Otázka je tím důležitější, poněvadž na ní závisí z velké části úspěch a neúspěch našich pokusů.

Dub mohutní bouří a charakter pokušením. Proto posílá úzkostlivost někdy Bůh, zvláště na duše, které ho velice urážely, nebo které se mu teprve nedávno zasvětily.¹⁾ Chce jim tak dáti příležitost, aby za spáchané hříchy dostiučinily, zbytky dřívějších vášní vykořenily a bály se i pouhého stínu hříchu. Mají poznati, jak je to hořké, opustiti Hospodina, Boha svého a tím něžněji k němu přilnou. — Tento druh lze ostatně dosti dobře rozoznati od jiných, protože Bůh, »faciet cum tentatione proventum, ut possint sustinere.«²⁾ Ačkoliv duše trpí pod názory úzkostlivosti jako každá jiná, zkouška netrvá obyčejně dlouho, bývá provázena nepopsatelnou útechou a končí se blahým klidem a pokojem.³⁾

Jindy působí úzkosti zlý duch; má jimi býti duším znechucena ctnost a sladké jho Kristovo. Již sv. Ignác upozorňuje ve svých duchovních cvičeních,⁴⁾ že taková pokušení odvracují nápadně od modlitby, navádí ke hříchu, umenšují důvěru v Boha, působí přílišnou sklíčenost a projevují se prudkými a náhlými nárazy.⁵⁾ A mnozí zpovědníci dosvědčují, že tajný exorcismus měl mnohdy účinek až nápadný.⁶⁾

Avšak Bůh i ďábel jsou příčiny pouze vnější a používají obyčejně příčin vnitřních. Možno je uvést na tři⁷⁾ základní činitele, které mají neobyčejný vliv na naše myšlení: tělo, obrazotvornost a cit.

Již nedostatečná výživa bývá u někoho příčinou značných úzkostí duševních,⁸⁾ u jiných má podobný účinek značné množství požitých potravy.⁹⁾ Někdy povstává skrupulosita z krátkého spánku, málo pohybu, nebo pouhou změnou počasí.¹⁰⁾ — Mnohem větší vliv má na naše myšlení obrazotvornost. Rozum pracuje s pojmy, avšak potřebný materiál podává mu obrazotvornost. Běda! podaří-li se některému předmětu ovládnouti tuto naši schopnost!

¹⁾ Sv. Alfons, Prává nevěsta², II. 155.

²⁾ 1. Kor. 10, 13.

³⁾ Reuter-Lehmkuhl, Neo-Confessarius³ n. 258. Sr. na příklad životopis sv. Alfonsa od P. Berthe I. str. 54.

⁴⁾ De discret. spirit. 5.

⁵⁾ Nemoc, která pochází od příčiny fysické, mívá obyčejně intensitu svalou, aspoň přechody nejsou tak náhlé. Srovnej dr. Probst, Linzer Quartal schrift 1887, 728.

⁶⁾ Se stanoviska vědeckého nelze proti pokušením namítati ničeho. Úkony vnitřních smyslů a zvláště obrazotvornosti jsou ďáblu přístupné.

⁷⁾ Dříve uváděna také dědičnost. Jak upozorňuje dr. Surbled nebylo faktem dosud dokázáno. Jisté je pouze, že dívky mají jakousi disposici. La Pensée contemporaine III. 497.

⁸⁾ Jak úzce souvisí duševní život člověka s jeho stránkou vegetativní a sensitivní, probírá Jul. Besmer. S. J., Stimmen aus Maria-Laach, LXIX. 393 a 507.

⁹⁾ P. Raphael a S. Joseph, Ord. Carm. vypravuje ve svém traktátu »De conscientia,« že mnozí mají pochybnosti pouze před obědem.

¹⁰⁾ Reuter-Lehmkuhl, Neo-Confessarius³, n. 257, 2.

Ustavičně vtírá se do našich syllogismu a strhuje rozum do svého dravého víru. To platí tím více, má-li obraz velikou cenu náboženskou nebo mravní.¹⁾ Nemocný snaží se uniknouti — ale marně. Čím úsilněji trapné obrazy zapuzuje, tím hlouběji vrývají se do jeho vědomí, pocit sklíčenosti přechází v pocit bázně — melancholia religiosa.²⁾ Tím dospíváme k třetímu prameni úzkostlivosti — k citům.

Cit není ovšem sám příčinou úzkostlivosti, obyčejně působí jen na obrazotvornost a dodává některým jejím představám důraznosti. Již v řádu přirozeném jeví se často jako nepřekonatelná bázeň před určitými osobami (cizinec, dítě, voják), před určitými věcmi (ohně, voda, zvuk, hmyz), nebo před některými místy (silnice, dráha, náměstí). Lékařům je známa pode jménem fobie. Takový nešťastník je úplně přesvědčen, že jeho bázeň je neodůvodněná a nemůžná; chce jednati proti ní, ale marně. Jeho srdce se chvěje, tvář bledne, síly slábnou, v prudším návalu až omdlévá — a to za okolností, kde jiný nepocituje ani nejmenší sklíčenosti.³⁾

Několik příkladů věc objasní. Jistý muž šel po volné prostoře — náhle se mu zdálo, že země se propadá. Byl přesvědčen, že vše je planý strach. Chťel jíti dále; v tom cítil jak se mu hrdo svírá, zrak se kalí, již již klesal — v tom se vzbopil a utekl. A tentýž muž přešel klidně, vedl-li za ruku aspoň dvouleté dítě. Uznával, že jeho jednání, je směšné — ale nemohl jinak. Týž auktor vypravuje: Když jsem byl před několika lety u jezera Achenského, dostal jsem jednoho dne telegram od jisté dámy z Bozenu: Jsou u jezera Achenského chrousti? Na odpovědi závisel příchod dámy.⁴⁾ Jiný doklad uvádí dr. Weber. Znal dívku, která se nemohla dotknouti kliky, poněvadž prý může býti otrávena — aspoň měděnkou. A měla-li přece toto »neštěstí«, dlouho a dlouho umývala —; tu však ji opět znepokojovala myšlenka, že vodou jedu neničí, nýbrž jej ještě rozmnožuje. Když byla na to upozorněna, pravila: »Musím tak jednati,« »obwohl ich weis, das mein Zweifel und meine Furcht ganz w.edersinnig sind.«⁵⁾

Což leprve, zmocní-li se bázeň předmětu nadpřirozeného, na kterém nemocnému velice záleží? Jeho muka mohou dostoupiti takové výše, že nemocný se rozhodne učiniti všemu konec a sáhne si na život — ač-li se za ním nezavřela zavčas vrata ústavu.

Bohužel, může také neopatrný zpovědník úzkostivost zaviniti, zvláště je-li nelaskavý a prudký. Odstrašující případ vypravuje Baustert: »Ein von etwas ängstlich veranlangtes Mädchen von 18 Jahren geht beichten und bekennt aufrichtig seine Sünden von der letzten Beicht. Darauf die Frage, ob es denn sonst nichts

¹⁾ Poněvadž u žen převládá fantasie, podléhají úzkostlivosti spíše než mužové. Je však nesprávné, praví-li dr. Surbled: »on ne connaît guere d'homme scrupuleux.« La pensée, III. 497.

²⁾ Bauskrt, Linzer Quartalschrift 1900, 776.

³⁾ Je přirozeno, že úzkostlivosti podléhají především duše zbožné, poněvadž jejich nábož. city jsou nejjivější. Sr. Bessmer, Das menschliche Wollen, str. 127.

⁴⁾ Dr. Ernst, Linzer Quartalschrift 1902, 312.

⁵⁾ Bessmer, Störungen im Seelenleben, 54—55.

zu beichten habe? — Nein. — Auch nichts von denn vorigen Beichten? — Nein. — Nichts gegen das 6. Gebot? — Doch. Als sie 10 Jahre alt war, habe einer mit ihr eine Sünde gegen die heil. Reinheit begangen. — Dann bist du keine Jungfrau mehr. (! !) — Tato poznámka tak ubohou rozčilila, že upadla do trdnomyslnosti a pokusila se několikráte o sebevraždu.¹⁾

Ze všeho patrnó, že úzkostlivost vzniká z různých příčin a nezkušený zpovědník mohl by svým jednáním nemoc ještě zhoršiti. Všimněme si tudíž prostředků, jak nemocného léčiti.

K řečem o škole.

Školská otázka také se přetřásá v Anglii, ale musíme doznati, že způsob, jak se o ní jedná, je gentlemanlike. Ministr Fischer, člen vlády Lloyd Georgea, jest vítán Tabletem, katol. rewiew, jako muž, jenž dává záruku, že nebudou se kupit obtíže proti náboženským školám. »Times« vydal zvláštní vychovatelský doplněk ke konferenčnímu týdnu, jenž se konal v Londýně pod záštitou vlády, a měl za předmět pojednati o pokroku všech škol. »Times« tuto konferenci vítá, ale dokládá, že to není nic nového, ješto něco takového, ale o mnoho praktičtějšího, měla církev ve středověku. Nyní je záhodno citovati doslova: »Katolická církev byla světu takřka trvalou schůzí o vychovatelských otázkách. Jsou, kdož myslí, že výchovné konference jsou nálezkem naší doby. Jednou z hlavních prací papežových při sezení koncilu byl dozor a organisace evropské výchovy. Bylo to dílo plno výsledků. — Organisace a dozor universit evropských jest nesmrtelný vavřík v koruně papežské. Ve věcech vychovatelských byla všeobecná důvěra v soudnost a spravedlnost papežství od dnů Eugenia III. do dnů protireformace v XVI. století. Však nejen ve věcech universitních byla činnost papežů pozoruhodnou. Ať pozorujeme kánon 34. z kánonů prohlášených na koncilu římském r. 826 aneb dekrety III. lateránského koncilu z r. 1179 IV. lateránského koncilu r. 1215 a jiných koncilů jak vienského v r. 1311, vždy shledáváme středověkou církev hledati pokrok v učení všech stupňů a seřadovati výchovné snahy všeho druhu. Snahy centrální konference byly hojně doplňovány diecesními konferencemi. — Papežská myšlenka jednoty při výchovném rozkazu musí dnes ožiti. Snad se historie neopakuje, ale tytéž zásady vždy působí, a je to zásada souřadné snahy výchovné po širých krajích zemských, kterou zase musíme přivést v činnost dnes.«

Svědectví »Times« o výchovné činnosti církve ve středověku je nám dnes dvojnásob vítáno, že přichází z Anglie a z péra mimocírkevního. Zpráva bude dobrým dodatkem ku cyklu řečí o škole.

¹⁾ Linzer Quartalschrift 1900, 777.

Indiscutable.

Pod tímto záhlavím vybízel Peregrinus ve feuilletonu »Čeche«, abychom konečně pozdvihli pštrosí své hlavy. Dříve nežli jsem tak učinil, snažil jsem se ještě se poohlédnouti a tu jsem našel následující zrnka:

»V této poslední době nad míru vzrostl počet nepřátel kříže Kristova, kteří se snaží taktikou úplně novou a úskoků plnou životní sílu církve podlomiti.« (91.) »Nejvýš politování hodno a nejvýše obav vzbuzuje, že zastanci bludů se skrývají v samém lůně a středu církve. Mírně, ctihodní bratři, mnohé katolické laiky, a což žalostnějšího, ze samého stavu kněžského, kteří z jakési strojené lásky k církvi, beze vší skromnosti ducha, chlubně se vydávají za reformatory této církve.« (93.) »Mužové tito pozastavují se nad tím, že je počítáme k nepřátelům církve.« (93.) Neusilují o záhubu církve mimo ni, nýbrž v ní; proto vězí nebezpečí pro církve, abychom tak řekli, v samých žilách jejich a útrobách.« (93.) »K tomu se u nich druží vlastnosti, které jsou nejvýše vhodné, aby duchové byli oklamáni: velice činný způsob života... a dobrá pověst, které si obyčejně získávají přísnými mravy. Konečně — a to téměř ničí vší důvěru v odpomoc — jejich vlastní nauky tak je zaslepily, že pohrdají každou autoritou a netrpí žádné uzdy; a oprávně se o jakési klamné sebevědomí snaží se přičítati iásce k pravdě, co jest vlastně jen pýchou a neústupností.« (94.) »Svých nauk podávají takofka roztroušeně a ojedinele... jsou pevní a důslední.« (95.) »Dávajíc své opovrhování příkázáními církevními, sv. Otcí, všeobecnými sněmy, učitelským úřadem církve, vším způsobem na jevo.« (117.) »Nyní žijeme v době, kdy smysl pro svobodu dosáhl nejvyššího stupně — tak učí. Ve státě veřejné vědomí zavedlo vládu lidu. Avšak v člověku jest vědomí jenom jedno, podobně jako jenom jeden život. Nechce-li tedy církevní autorita ve vědomí lidském rozdmýchovati a udržovati vnitřní boj, jest její povinností užívatí forem demokratických; a to tím více, jelikož jí hrozí úplná záhuba, ne učiní-li toho.« (127.) »Nutna tedy rozluka církve a státu, právě tak jako katolíka a občana. Proto každý katolík, jsa zároveň občanem, má právo a povinnost, neohlížeje se na autoritu církevní, nedbaje jejich přání, rad a příkázání, ba pohrdaje i jejími výtkami, kráčet za tím, co pokládá státu za užitečné. Předpisovati občanu pod jakoukoliv zámlinkou, jak má jednati, jest zneužívání moci církevní, kterému jest se se vší rozhodností opřítí. Prameny, z nichž vše to vytrysklo, jsou ctihodní bratři, zajisté tytéž, které Pius VI., náš předchůdce, v apoštolské konstituci »Auctorem fidei« slavně zavrhnul.« (129.) »K vývoji bohoslužby — učí — zvláště přispívá nutnost, přizpůsobiti se mravům a zvyklostem národů.« (135.) »Církev čerpá popud k vývoji — praví — z nutnosti, přizpůsobiti se okolnostem časovým a veřejně zavedeným formám státní správy. (135) »Požadavků vědomí nikdo prý lépe nezná, než oni, jelikož jim blíže stojí, než autorita církevní;...

proto jest jejich povinností, veřejně mluvit i psát. Necht se na ně autorita sápe, chce-li; drží je prý vědomí povinnosti a vnitřní hlas jim praví, že nezasluhují výtek nýbrž chvály . . . hle ani dost málo se nermoutí, že autorita s nimi tak jedná, dokonce připouštějí, že plní svou povinnost. Jenom na to si stěžují, že se nedbá jejich rady, neboť prý se tím pokrok duchovní zpozdjuje: přece však přijde jistojistě hodina, kdy váhání přestane; zákony vývoje možno zadržeti, zrušiti nikdy«. (137) »Směle prohlašují, že vláda církevní v každém směru musí býti reformována . . . Proto prý se má vnitřně i zevnitř přizpůsobiti t. zv. modernímu vědomí, které venkoncem směřuje k demokracii; proto prý se má nižšímu duchovenstvu, ano i laikům popřáti účast v řízení církve«. (157.) »Končeně jsou někteří, již učitelům protestantským s největší ochotou sluchu popřávají a posvátný coelibát kněžský odstraniti si přejí«. (157.) »Proto ta pochvala racionalistů«. (167.) »Nejbližší a bezprostřední příčinu, z nichž zlo vzniklo, hledati dlužno v po-blouzení ducha. Vzdálenější však příčiny poznáváme dvě, všetečnou zvědavost a pýchu . . . Mnohem účinněji však ducha zatemňuje a v blud strhuje pýcha . . . Z pýchy zavrhuji jakoukoli poddanost . . . Z pýchy zapomínají sami na sebe a zabývají se jediné plány o reformě jiných, i není u nich úcty k žádné hodnosti, ba ani k nejvyšší moci . . . Přejdeme-li od příčin mravních k těm, které se týkají rozumu, naskytne se jako první a hlavní příčina nevědomost.« (164, 165.) »Všemožně se snaží umenšiti a seslabiti autoritu učitelského úřadu církve«. (167.) »S největší zlovůlí a nenávisť napadají katolíky, kteří rázně církve se ujímají«. (167.) »Při tom snad si namlouvají, že prokazují Bohu a církvi dobré služby«. (171.) »Všichni kněží ať dobře si zapamatují, co Lev XIII. přísně doporučil: »Budiž kněžím autorita jejich biskupů posvátnon, necht jsou přesvědčeni, že úřad kněžský, nebude-li spravován za vedení biskupů, nebude ani svatým, ani kale užitečným, ani úctyhodným«. (185.) »Necht jsou pamětlivi napomenutí Lva XIII. že nelze schvalovati ve spisech katolíků onen způsob mluvy, který v touze po nebezpečných novotách . . . mluví o novém řádu křesťanského života, nových církevních příkázáních, nových potřebách moderního ducha, novém sociálním povolání duchovenstva, nové humanitě křesťanské a mnohých podobných věcech«. (187.) »Odpůrcové církve jistě toho zneužijí, aby ohřivali starou pomluvu, která nás vyhlazuje za nepřátele vědy a pokroku lidstva«. (189.)

(Zrnka z encykliky Pia X. »Pascendi dominici gregis« z 8. září 1907. Číslo označují stránky P. Smolka »O učení modernistů« v Dědictví sv. Prokopa.

Domesticus.

Úřední rozhodnutí.

Sděluje prof. Dr. Josef Čihák.

A) Úřadů církevních:

Papež Benedikt XV. ustanovil v péči o duchovní zájmy arcidiecése pražské v této důležité době msgra dra J. Doubravu, královéhradeckého biskupa, dočasným apoštolským administrátorem pražské arcidiecése. S úřadem tímto přechází na apoštolského administrátora veškerá pravomoc řádného diecesního biskupa s povinností občas sídliti v Praze za příčinou správy arcidiecése. Při tom zůstává apoštolský administrátor biskupem královéhradecké diecése. (ČTK. 20. XII. 1918.) — Msgr. dr. Doubrava jest administrátorem pražské arcidiecése in spiritua — libus, nikoli však in temporalibus. Arcibiskup dr. Huyn dosud neresignoval, jest antistes noster a tudíž jeho jméno jest uváděti v mešníra kánonu.

2 Povinnost kaplanů, kooperátorů a jiných kněží v úřadech církevních postavených odbíratí Ordinariátní list.

K. a. konsistoř v Praze výnosem ze dne 4. XII. 1918 č. 17.276 žádá, aby všichni kněží postavení v úřadech neb hodnostech církevních odbírali Ordinariátní list, pokud listu toho pro svůj úřad již neodbírají na účet záduší.

B) Úřadů státních:

1. Náboženské úkony na školách.

Ministr školství a národní osvěty vydal výnos zemským školním radám, aby na příslušná místa ihned oznámily toto: Ředitelství všech středních škol, ústavů učitelských, vyšší dívčí školy v Praze i škol odborných, pokud jsou na nich náboženské úkony zavedeny, nechť bez prodlení oznámí profesorským sborům i žactvu, že náboženské úkony (náboženská cvičení) nejsou integrující částí náboženské výuky na školách středních, jak ostatně také výslovně bylo vyhlášeno ministerským výnosem ze dne 28. října r. 1870, č. 3274, a že tedy účast neb neúčast při nich nemá vlivu ani na známku z mravů ani na známku prospěchovou, z náboženství. Účastníci se jich ponechávají se náboženskému citu žáků, po případě vůli rodičů. Vseliké výnosy posavadní, ať ministerské, ať od zemské školní rady vydané a náboženských úkonů (cvičení) na školách středních a jim příbuzných se týkající pozbývají tímto působnosti a přestává tedy také povinnost dozoru profesorského při zmíněných úkonech (cvičení). Jakýkoliv nátlak v tom směru na profesory neb žáky konati není dovoleno. Výuka v náboženství jako učebním předmětu zůstává výnosem tímto nedotčena. — Dále nechť zemská školní rada uloží všem okresním školním radám, aby správám obecných a měšťanských škol jí podřízených bez prodlení vyhlásili, že účast žáků při náboženských

úkonech (cvičeních) jest dobrovolná a že třeba vystříhati se všelikého nátlaku pro účastenství v nich. Zejména v době zimní mohou dívky — mnohdy útlé a chatrně oděné — snadno utrpěti újmy na zdraví pohybem v studeném kostele nebo v nevytopené kapli; i jest již i proto ponechati na vůli náboženskému citu rodičů a jejich odpovědnosti, chtějí-li, aby se dívky jejich účastnily náboženských úkonů (cvičení) čili nic. Účast nebo neúčast při nich nesmí míti vlivu na známku z mrávů, tím méně na prospěchovou známku z náboženství. Rovněž dozor učitelstva při úkonech těchto stává se dobrovolným. — Všeliké výnosy posavadní v této věci vydané se strany ministerstva nebo zemské školní rady a odpirající smyslu tohoto výnosu pozbývají působnosti. Nátlak vykonávati na žáky neb rodiče v tom či onom směru není naprosto dovolen. Výuka v náboženství jakožto učebním předměte zůstává výnosem tímto nedotčena.

2. Úřednictvo v ministerstvu školství a národní osvěty.

V ministerstvu školství a národní osvěty — jehož ministrem je Habrman a státním tajemníkem prof. Drtina — byli jmenováni: odborovým přednostou Karel Ardel, dosud ministerský rada; ministerským radou ve IV. tř. hodnostní František Dunovský, dosud ministerský rada; ministerskými rady: Alois Pižl, dosud inspektor obchodního školství, Antonín Setunský, dosud dvorní rada, Jan Šindelář, dosud místodržitelství rada, pověřený správou zemské školní rady, dr. Jaroslav Vlček, dosud universitní profesor, a Ing. Jan Záhorský, dosud profesor vys. školy technické; odborovými rady: dr. František Matouš-Malbohan, dosud ministerský tajemník, František Mlčoch, dosud ministerský tajemník Ing. Arnošt Rosa, dosud profesor a odborový přednost státní školy průmysl. v Plzni, dr. Otakar Sommer, dosud zemský tajemník a soukromý docent university, a dr. Zdeněk Wirth, dosud knihovník uměl. prům. musea; ministerskými tajemníky: dr. Vilém Appelt dosud profesor střední školy, dr. Bohumil Bydžovský, dosud profesor střední školy a soukromý docent, dr. Josef Folprecht, dosud profesor střední školy, dr. Osvald Janota, dosud ministerský místotajemník, Karel Kálal, em. ředitel obch. a prům. školy, Josef Kepl, dosud učitel obecné školy (osobní tajemník ministrův), dr. Albert Pražák, dosud prof. střední školy, dr. Václav Štech, dosud adjunkt musea hl. města Prahy, a Miloslav Valouch, dosud profesor střední školy; ministerskými místotajemníky: dr. Otto Placht, dosud suplující učitel obchodní akademie (osobní tajemník státního tajemníka) Josef Sedláček, odborný učitel měst. školy, Josef Svárovský, profesor učitelského ústavu, a dr. Emanuel Šimek, dosud suplující učitel; konečně ministerskými koncipisty: dr. Jaromír Fečířka, dosud asistent ústřední komise pro zachování historických a národních památek, a dr. Jakub Šebesta.

LISTY HOMILETICKÉ.

Hod boží velikonoční.

Pokoj mezi lidmi.

»Protož hodujme ne v kvasu starém,
ani v kvasu zlosti a nešlechtnosti, ale
v přesnicích upřímnosti a pravdy.«
Kor. 5, 8.

Významnou památku oslavuje církev sv. dnešního dne. Minulou neděli jsme si připomínali, jak velebně jel Spasitel do Jerusalema na slavnost, a za tu dobu, za ten pašijový týden co to bylo bolu a žalu, kolik prolito krve, jak mnoho útrap bylo zakusiti Spasiteli a všem, kteří účast brali na smrti Páně!

Jako král slavně veden byl Pán Ježíš do věčného města s mnohými poctami; i dítky oslavovaly příchod Jeho provolávající: »Hossana Synu Davidovu!« — ale za krátko místo slávy dostalo Spasiteli hany, místo »Hossana!« — voláno: »Ukřižuj ho!«

Ale jako pravda vítězí, tak i moc a pravá sláva Ježíšova ukázala se na konec oproti všemu pronásledování a tupení, oproti všem mukám a ukrutnostem, jež byly spáchány na nevinném Vykupiteli. Dnes jasně a neomylně dokázal Pán Ježíš božský původ a nebeské poslání, slavně z mrtvých vstav jako vítěz nad smrtí a ďáblem.

Tato památka, toto z mrtvých vstání Páně veliký obrat způsobilo na širém světě, mezi všemi lidmi. Z mrtvých vzkříšený Vykupitel, zvítěziv nade všemi boly, nad nepřáteli a protivníky, nad mukami a trýzní mučednickou, dosáhl posléze blahého pokoje. Tento pokoj přivlastnil Vykupitel i nám, abychom po vůli Jeho pokoj měli s Bohem a lidmi.

P o j e d n á n í.

I. Pán Ježíš zjednal nám pokoj s Bohem. Vespolečný pokoj s lidmi na zemi každého blaží a těší. Pokojné svědomí zaručuje člověku pozemské štěstí i blaženost. Než nemůže-li kdo pokoje dojíti na zemi, tím se utěšuje, že jej jednou na věčnostech nalezne.

Především nutno udržeti si pokoj s Bohem, který nám Spasitel¹ zjednal.

a) Vždyť hroznou smrtí na kříži, na dřevě pohany, smířil Kristus lidi s Bohem a pokoj nám připravil.

Již od Adamova pádu hněval se Bůh, na lidi, již v ráji vyrčen ortel smrti a lidstvo marně hledalo usmíření a pokoj se svým Spasitelem. »A byli jsme dle přirození synové hněvu, jakož i jiní«. Efess. 2, 3. to jest všichni byli trestuhodní, na všechny všech národů a věků hněval se Bůh.

Než tu na svět přišel Syn Boží, aby dle věčného ustanovení Otci nebeskému krev svoji, život svůj za lidi obětoval, aby pokolení lidské s Bohem smířil a za viny naše dosti učinil.

A protož měl ve všem připodobněn býti bratřím, aby milosrdný byl a věrný biskup u Boha, aby vyčistil hříchy lidu«. Zid. 2, 17.

b) Pokoj zjednal Spasitel smrtí svojí na kříži a též pokoj má nadále mezi lidmi trvati dle ustanovení a vůle Ježíšovy. Proto Kristus zůstává stále jako prostředník mezi námi a Bohem, aby i nyní za lidi se přimlouval a jim nápomocen byl.

Slabí a křehcí jsou lidé a upadají znovu a znovu do mnohých hříchů. Tíží člověka v životě nejenom hřích prvotní, ale později též osobní, vlastní i cizí, všední i těžký. Tím pak se nelíbí Bohu, tu se odvrací od nebeského Pána. O těch praví Isaiáš (48, 22.): »Není pokoje bezbožným, praví Hospodin«.

Než i z tohoto neblahého stavu chce lidi Ježíš vytrhnouti svým prostřednictvím, přimluvou i přímou pomocí. Tento stav je rovněž tak zlý, ano mnohem záhubnější pro lidi než hřích prvotní, poněvadž člověk sám na sebe trest Boží svolává, sám je vinen, sám dobrovolně hřešil. Potřebuje pomoci, již se mu dostává v Kristu jako prostředníku a splnomocníku. Miláček Páně sv. Jan proto napomíná věřící: »Synáčkové, milí, totož vám píš, abyste nehřešili. Pakli by kdo zhřešil, přimlouve mám u Otce, Ježíše Krista spravedlivého«. (I. Jan 2, 1.)

Takový pokoj s Bohem, pokoj svědomí naději věčné spásy zjednal nám Kristus. Udržujme si jej v čas života svého, ztracený opět zjednávejme! Než pokoj s Bohem úzce souvisí s pokojem s lidmi na světě, který je rovněž výsledkem díla Kristova.

II. Pán Ježíš zjednal nám pokoj s lidmi. Kdo nemiluje lidi na zemi, nemůže ani milovati Boha, který sídlí v nebesích. A rovněž kdo nezachovává pokoj s lidmi na př. se svými sousedy, známými, příbuznými a vůbec s těmi, s nimiž se v životě stýká, ten ani s Bohem v pokoji nežije.

a) Aby pokoj mezi lidmi panoval, to jest vůlí, ano rozkazem Páně. Na tom přece záleží pořádek, láska, snášlivost, na tom spočívá blaho rodin, zemí, států; pokoj ten je podmínkou štěstí časného i věčného.

Pokoji mezi lidmi Pán Ježíš sám učil; ano veškerá nauka jeho jest znamením pokoje. Než Spasitel na svět sestoupil s nebe, mezi lidmi bylo mnoho pochybností o Bohu, věčnosti a jiných

pravdách duchovních a svět mnohonásobným nepokojem byl rozrýván.

Než Spasitel jasné podal učení a tím mračna pochybností a nejistot rozptýlil a zaplašil. Již při narození Páně andělé pokoj zemi oblašťovali, Pán Ježíš v pokoji procházel vlastní svou, k lásce vespolné vybízel a napomínal, v pokoji vnitřním umřel a apoštoly ubezpečoval, že pokoj zanechává jim, ale ne jaký dává svět, který se může každou chvíli zvrátiti. Ježíš dal apoštolům a chce i nám dáti pokoj nebeský, na lásce založený a utvrzený, srdce lidská oblašťující.

b) Než Spasitel na svět přišel, mezi lidmi panoval veliký strach před smrtí. V nejistotě byli národové nevědouce, co jich po smrti čeká, co je za hrobem, zaniká-li vůbec člověk nebo trvá-li některá část jeho podstaty. Smrt způsobovala v rodinách hrozné následky, nesmírný nepokoj, ukrutný žal a všichni velice se smrti obávají.

Když však Kristus na svět přišel, jako každý jiný člověk zemřel a dnes slavně z mrtvých vstal, upokojeno jest srdce lidské tou zárukou, že jako Ježíš tak i my jednou z hrobu povstaneme.

Tato nejistota upokojuje nás, stírá s očí našich slzy, potěšuje nás, když s bolestí se s drahými svými loučíme, toto z mrtvých vstání Ježíšovo i od nás zapuzuje přilhlý strach.

»Nebo jestliže věříme, že Ježíš Kristus umřel a z mrtvých vstal; tak Bůh i ty, kteří skrze Ježíše zesnuli, přivede k nim (skříšené). Nebo sám Bůh s rozkazem a s hlasem archanděla a s troubou Boží sestoupí s nebe a mrtví, kteří jsou v Kristu, vstanou první«. Thessal. 4, 13. a 15.

Aby pak vzkříšení Páně a pokoj nám zjednaný s užitek byl pro lidi, nutno, bychom se vynasnažili pokoj ten udržeti a zachovati.

c) To se stane, když povedeme zbožný a cnostný život, neboť hřích máť pokoj s Bohem a člověka od lásky Boží odvrací. V přízni Boží můžeme se udržeti, když jsme živi ctnostně a spravedlivě, když zachováváme přikázání dle vůle Páně.

Tedy s užitek nám bude vzkříšení Kristovo udržíme-li v sobě pevnou víru, kterou Pán Ježíš na zemi založil, již učil tři roky, pro niž zemřel na kříži a kterou dnešního dne slavným z mrtvých vstáním potvrdil a upevnil. A tato víra nás učí lásce k Bohu, blaží nás, vede po cestách života a posléze doprovází lidi na věčnost, kde zaručuje slávu věčnou.

»Kdo ve mne věří«, dí Vykupitel, »nebude nikdy žízniť«. Jan 6, 35. To znamená, že takový pravověrný člověk nebude svírán nejistotou, nepokojem, ale pokoj s Bohem s lidmi bude ho blažiti na věky.

Vzkříšený Spasitel blahý pokoj ten zaručuje smrtí svojí na kříži, kterouž smřil pokolení lidské s Bohem a sám se stal ještě prostředníkem u Otce nebeského. Kristus upevňuje ještě pokoj ten učením svým, naukou svojí a dotvrzuje tím vzkříšením a vítězstvím, jež si připomínáme.

Oslavujeme Pána, pějme písně radosti, ať po veškerém křesťanském světě dnes i vždycky se ozývá velebné a slavné alleluja a plesání šíří se v duších a prsou lidských nad vzkříšením Páně a pokojem, který při narození Kristově byl založen, dnes pak upevněn k blahu lidskému jak časnému tak i věčnému. Amen.

Alois Dostál.

Hod Boží velikonoční.

Kristovo zmrtvýchvstání — naše vzkříšení.

»To den, který učinil Pán,« připomíná opět a opět nám dnes církev sv., »radujme se a plesejme v něm!« Po smutném Velikém pátku kalvarském nastala velikonoční neděle s radostným alleluja. Tážeme-li se po příčině této jasavé radosti kostelní, lid katolický nadšeně odpovídá slovy krásné písně: »Velikonoční Oběti, chceme teď chválu zapěti, alleluja!« Pán Ježíš přemilý, »beránek, jenž na kříži své ovce vykoupil a třetího dne vstal z mrtvých podle Písma«, jest ohniskem dnešní slavnosti, proto radujme se a plesejme!

Noc velikonoční soboty na neděli již chýlila se ku konci. Klidně odpočívala mrtvola Páně v hrobě. Tu bere se duše Pána Ježíše v mohutném průvodu spravedlivých Starého Zákona z předpekli do zavřeného hrobu.

Krásně líčí hymnus církevní.

»Aj blankyt úsvitem se rdí — vzduch jásotem se slavným chví, svět u vítězný dal se ples — a peklo schvátil strach a děs. Král, jemuž není rovného — jde z dolu smrti tmavého.« (Kupka: Církevní rok.)

Duše se ocitá před mrtvolou v hrobě. Divadlo tajemné: Mocí božství se v okamžiku spojila duše s tělem a ejhle! Života vůdce zemřelý živ jest, vstal z mrtvých alleluja! O divu tom uvažuje radostně volá sv. Pavel: »Pohlčena jest smrt ve vítězství. Kde jest, ó smrti, vítězství tvé, kde jest, ó smrti, osten tvůj?« Však již vychází z hrobu vítězný Spasitel, by ohlásil se světu. Nebrání mu hrobní kámen, oslavené tělo jím bez obtíží proniká. Zář vycházející z duše prozařuje tělo krásné, zahojené: jen pět jizev si Pán Ježíš ponechal na památku utrpení, znamení vítězství a lásky.

Již vznáší se Kristus Pán směrem, kde podle podání Matka boží od hrobu neodcházející, se stíněným, ale důvěry plným srdcem čekala, až Syn její vykročí z něho. Oči její, zčervenalé pláčem a bděním, zalévají se najednou mírnými paprsky záře vycházející z oslaveného těla Synova. Lásbou hudbou zní jí hlas Krista Pána, již ne onen srdce rvoucí, bolestný hlas s kříže, nýbrž hlas vítěze, jenž líčí jí své radosti.

Na onen něžný výjev si vzpomeňme, kdykoliv se modlíme nebo zpíváme »Raduj se nebes královno«.

Jest však již na čase, aby se Kristus Pán ve slávě své zjevil

světu. Proto když vyšel z hrobu, stalo se zemětřesení a anděl s nebe s obličejem jako blesk, v rouchu skvělejší nad padlý sníl odvalil kámen a posadil se na něm. A pro strach před ním, jak dle evangelium, zachvěli se strážní a učiněni jsou jako mrtví. Vzpamatovavše se spěchali do města a oznámili knížatům kněžským: »Když jsme v noci usnuli, ukradli učedníci tělo Páně.«

Drazí v Kristu! Jak podivné jsou cesty boží prozřetelnosti! Vysoká rada překaziti chtěla dílo boží, a proto postavila k hrobu stráž, a zatím takto úředně zrovna je nucena přijati nezvratnou pravdu o z mrtvých vstání Páně, a svou lži i podplácením ji jenom ještě potvrzuje. Nuže sudte sami, nezjevil se Pán dosti zřejmě svým nepřátelům, či byli hodni, aby se jim osobně ukázal?

Však Kristus Pán již ohlašuje své vzkříšení i přátelům. Již na úsvitě přišly ku hrobu zbožné ženy. K úžasu svému viděly však hrob prázdný. Sv. Maří Magdalena spatřivši kámen odvalený, bez meškání spěchala to oznámit apoštolům, kdežto ostatní vešly do vnitř. Tu spatřily dva anděly, kteří jim pravili: »Co hledáte živého mezi mrtvými? Není ho tuto, ale vstal jest.« Jako narození, tak i zmrtvýchvstání Páně zvěstují andělé! Věrné učednice radostnou zvěstí i zjevením jsou odměněny za svou lásku, jež pudila je ke hrobu. Pán Bůh nikomu nezůstane dlužníkem.

Zatím zpráva Magdalenina způsobila ve sv. apoštolech pravou bouři domněnek, obav a nadějí. Svatí Petr a Jan běží ke hrobu, vejdou do vnitř a přesvědčí se o pravdě. Leč složená plátna nenavštěvují nějakému násilnému zneuctění hrobu. Sv. Petr s podivem odešel, sv. Jan viděl a uvěřil.

Dosud v duších Kristu Pánu věrných jen svítalo, ale již objevily se první paprsky velikonočního slunce.

Sv. Petr s Janem odešli do města, Maří Magdalena však zůstala s pláčem u hrobu. I ona spatřila oba anděly, leč teď ji nezajímalo nic na světě, než ztracený Mistr. Tu zjevil se jí Pán, ale zprvu nedal se poznati, takže se domnívala viděti zahradníka. Však dosti již zkušena byla její láska a vytrvalost. V zármutek milující duše proto padá první zářící paprsek velikonočního světla, sladké Ježíšovo slovo »Maria«. S výkřikem »Rabboni!« (= »Mistře můj!«) objímá noby Jeho. Hle »Lumen Christi«, Světlo Kristovo — Bohu díky! Zapomněla na drahé masti, na hrob i učedníky, v její duši se spojilo nebe s zemí, naplnila ji neskonalá radost z nalezeného Mistra, ochránce, Vykupitele, krále. Však Pán žádá skutky, ne slova lásky, Maří Magdalenu činí první přímo hlasatelku velikonočního evangelia svého zmrtvýchvstání: »Jdi k bratřím svým a pověz jim...«

Podobně zjevil se i ostatním ženám nábožným, když po druhé, k polednám šly od hrobu, přijal projevy jejich úcty a pravil jim: »Nebojte se! Jděte, zvěstujte bratřím svým, at jdou do Galileje, tam mne uvidíte.« Ale Kristus Pán nechtěl, by jen o svědectví žen se opírala víra v jeho vzkříšení — nevěřící věků příštích mohli by odtud čerpati svoje námitky. Jeho učedníci sami se nezvratně vlastníma očima o tom měli přesvědčiti, poněvadž

im bylo určeno víru v Krista Pána ukřižovaného a z mrtvých vstalého nadšeně hlásati celému světu a za ni mučednický zemřítí. Proto jim muselo vzejítí úplné světlo, aby mohli se sv. Pavlem zvolati: »Nevstal-li Kristus z mrtvých, marná jest víra vaše, marné i kázání naše,«

Dosud však přirozeně je tísnily otázky: »Proč nezjeví se Vykupitel sám? Proč máme odejítí do Galileje?« Podobné obtíže a převeliký zármutek dusily jejich probouzejců se velikonoční radost. My však děkovati musíme z hloubi srdce Pánu Bohu, že dopustil na apoštoly své onu velkou nedůvěru, poněvadž o ni právě tříští se všechny pokusy nepřátel víry Kristovy, kteří by rádi jeho zmrtvýchvstání popřeli. Tím mocně upevněna víra naše, když vidíme, že žádná dějinná událost nebyla tak bedlivě ze všech stran zkoumána, jako vzkříšení Páně, že jeho hlasatelé se sklonili teprve při naprosto nezvratných důkazech tohoto zázraku nade vše zázraky.

Pán Ježíš dobře znal své učedníky. Od rána byli v stálém napjetí. V nesmírném smutku jen více ještě pobouřily a v rozpaky je uvedly nenadálé zprávy o zjevení andělů i Pána Ježíše ženám o prázdném hrobě. Snad ještě téhož dne dověděli se o útěku a podplacení strážě a jiných zjevech podivných, na př. že mnozí zemřelí vstali z mrtvých. Do jejich smutků padaly první záblesky světla a naděje, leč báli se uvěřiti, aby ještě hroznější nestihlo je zklamání.

Pán chtěl jejich slabosti a naší víře prospěti, i zjevil se téhož dne Petrovi, hlavě své církve, a tak mu přinesl odpuštění i velikonoční pozdrav.

Tu nastal obrat v jejich smýšlení. Petr ihned začíná plniti svůj úřad, potvrzuje svých bratří a to s úspěchem. Když dva učedníci jdoucí do Emauz se vrátili pozdě večer do Jerusalema a vypravovali, že zjevil se jim Kristus Pán, uvítali je věřící shromáždění kol sv. apoštolů zprávou: »Vstal Pán právě a ukázal se Simonovi.« V srdcích jejich již rozkvétala víra. A když o tom mluvili, stál Ježíš uprostřed nich a řekl jim: »Pokoj vám!« Pán sám přišel, aby rozptýlil poslední nejistotu a dovršil všeobecnou radost. V pozdní večer zazářilo ve večeradle i srdcích přítomných plným jasem velikonoční slunce. Světlo Kristovo — Bohu díky. »Co se děsíte? Vizte ruce i nohy mé, žeť já jsem to: dotýkejte se a vizte.« Když pak oni pro radost, jak dí sv. Lukáš, ještě nevěřili, jedl před nimi. Jak nevýslovnou radostí zachvěla se srdce všech: klanějí se pokorně Synu božímu, jedí se Synem-člověka. Zvláštní světlo ozařuje teď jeho vlastní i jejich život a v záři toho světla velikonočního pozvídá je Kristus Pán na vrchol svého díla vykupitelského, an v ruce jejich vkládá předrahé ovoce své smrti na kříži a vzkříšení: odpuštění hříchů. »Přijměte Ducha svatého. Kterým odpustíte hříchy, odpouštějí se jim, a kterým zadržíte, zadržány jsou.« A velikonočním večerem nesou se tajemné nesylytelné hymny nebešťanů i vděčný povzdech vykoupěného světa: Světlo Kristovo — Bohu díky!

Ejhle, tot v pravdě den, kterýž učinil Pán. »Víme, že Pán vstal skutečně,« jása zmíněná velikonoční píseň, »těšme se z toho srdečně, alleluja, alleluja!«

II. Nebylo by však v duši naší pravé velikonoční radosti, kdybychom též nevstali z mrtvých z hrobu hřřichu ku světlu boží milosti.

Napomenutí sv. Pavla v dnešní epištola: »Bratři, vyčište starý kvas« (totiž hřřich) krásně rozvádí jiná píseň velikonoční: »I my již prosti okovů čest rozhlašujeme Kristovu, jenž světu zjednal obnovu.«

A kde se hřřichu zbavíme? Ve sv. zpovědi. Či bez důvodu právě ve velikonoční večer dal Kristus Pán svým apoštolům moc hřřichy odpouštět?

»Hodujte v přesnicích upřímnosti pravdy!« Kde jsou přesnice, t. j. nekvašený chléb pravdy? V pokladu víry, jejíž zakladatel prohlásil o sobě: »Já jsem cesta, pravda a život.« Víru sv. Pán Ježíš svým zmrtvýchvstáním zpečetil, víry živé si od nás žádá za velikonoční dar. Přehlédneme-li celé působení Krista Pána od začátku až do nanebevstoupení, vždy hledá, žádá, pěstí víru, poslední jeho stesk je do nedostatku víry, poslední čin: posláni církve sv. jako učitelky víry. Je ovšem nad víru vznešenější láska, ale víra je kořenem a základem pravé křřestanské lásky a vůbec našeho spasení. Proto když Kristus Pán nám zjevil přesvaté pravdy naší víry o tajemnosti nejsvětější Trojice — jediném našem cíli, spasení věčném — jedině síle, boží milosti, jediném neštěstí — hřřichu, jedině záchraně v Jeho církvi mějme víru! Věme církvi, poněvadž On ji založil a poslal, věme tajemství sv. víry, třebas jich nechápeme, vždyť jsou paprsky téhož velikonočního slunce, víry v Krista Pána. A proto, draží v Kristu, mějme víru! Když po chvíli kněz u oltáře zanotí »Credo«, ze srdce s ním pošleme k nebesům zbožné »Věřím«, všemu věřím, cos Ty, Bože, zjevil a skrze církev hlásáš.

Ony pak, jichž velikonoční radost i dnes kalí mučivé pochybnosti, prosím pro lásku Krista Pána vzkříšeného, by Jemu poručili své obtíže, Jej pokorně prosili o pomoc.

Než velikonoční živá víra musí proniknouti též naším jednáním. Ona nutí nás každé neděle ku slyšení mše sv. a kázání, ale i pokud možno sůčastniti se služeb božích odpoledních. Živá víra vede křřestana u velikonoční čas ke zpovědnici a stolu Páně. Jak často v tom ohledu vzpomínka na dobrý příklad rodičů, snad zatím dávno zemřelých, po letech vytrhne zkažené dítě z cesty hřřichu a vrátí církvi i životu řádnému! Oni v životě náboženském našli útěchu v mnohém trápení a žili spokojeně, plnili svědomitě své povinnosti, byli všeobecně váženi — vzpomene si takový nešťastník — a já se svou nevěrou tak hluboko jsem klesl, že pohrdati musím sám sebou a pokouší se o mne zoufalství! Můj otec, matka mohli, proč ne já? — Tak milost boží doráží na jeho srdce, až povolí, přiklekne ke zpovědnici i ke stolu Páně, a já tak z onoho čistého svatého chleba velikonočního, jejíž dobrým příkladem mu před lety přichystali rodiče.

Paprsky velikonočního slunce mile ozařují rodiny křesťanské. »Manželství jest svatost veliká, ale v Kristu a církvi,« volá svatý Pavel. »Mějte víru,« zaznívá tu sladký hlas Krista Pána, »mějte víru, že manželství katolické je svazek nerozlučný, posvěcený mým prvním zázrakem! Jak tu možno, abyste přípravu na svátost onu tajemnou zuesvěcovali vlažným životem nebo dokonce hříchem a svatý svazek vás již pojmí snad trhali domácími sváry? Dány vám dítky, poklad boží, jimž povinni jste nejen tělesnou, nýbrž i duševní, náboženskou výchovou. Nuž mějte víru!«

Hodujme v přesnicích upřímnosti, t. j. jednejme vždy dle čistých mravních zásad křesťanských, budme počestní, budme pravdiví! Jak přísně káral Kristus Pán pokrytectví fariseů, jak přísně mnohdy kárá nás hlasem svědomí! Mějme víru! Svým příkladným životem ukažme vždy a všude, jak vzácné povahy pěstí křesťanství!

I na život veřejný dopadají paprsky velikonočního slunce, a běda, uznává-li společnost pro sebe jiné zásady, než věčně platné pravdy křesťanské. Též národy mají svou zimu, jaro, léto. Po zimě pohanství nám svitlo teplé slunky svaté víry přinesené svatými bratry Cyrilem a Metodějem i rozkvétly v milé otčině v překrásné květy. Jen mimo sv. věrozvěsty vzpomeňme sv. Ludmily, Václava, Vojtěcha a j.! Však přivály do vlasti naší pozimní vichry, blud a svár — brozí nám smutná zima. V národě Cyrillo Methodějském šíří se moderní pohanství. Draží v Kristu! Nezaplakal by náš nejkrásnější vzor vlastenecké lásky a obětavé práce pro rodný lid, nezaplakal by Pán Ježíš, truchlící nad polbloudilým Jeruselem, hořce i nad námi?

Poznejme přece už svůj vznešený úkol: horlivou modlitbou, vzorným životem dle víry pracovati o to, aby i v náboženském ohledu zazářily u nás radostné velikonoce!

Bývalo až do XVI. století zvykem, že věřící vkročivše o velikonočních do chrámu, pozdravovali se slovy evangelia a dávali si políbení pokoje. Dosud je tomu tak na východě. Po evangeliu kněz drží evangelní knihu na prsou a věřící přistupující líbají kříž na knize evangelní a kněze na ramenou. Pak jej objímají s pozdravem »Kristus vstal z mrtvých« a kněz políbí každého na čele odpovídaje »V pravdě vstal«. Nadšením a svatou radostí zářící činí pak totéž mužové mezi sebou a ženy mezi sebou, kdežto dítky bez rozdílu dostávají i opětuji polibky.

Nuže, draží v Kristu, tu pravou, vnitřní radost velikonoční odnesme si dnes od svatostánku do svých domovů a tam nechtějme, v trudech nás těšit, ne pouze dnes, nýbrž i v životě dalším, vždyť »Kristus Pán vstal z mrtvých — v pravdě vstal«. Amen.*)

*) Autor se žádá za přesnou svou adresu.

Ponděli velikonoční.

Napsal Jan Havelka, kaplan v Čáslavi.

Otázka chlebová — otázkou náboženskou.

Moji drazí! Po dlouhé řadě let slavíme krásné svátky velikonoční — vzkříšení Páně — opět v míru. Letos poprvé po pěti letech triumfuje vítězství míru nad lidskou krví uzardělou zemí — a proto tak vesele a mocně z našich srdcí ozývá se nejen věřící, ale i děkovní: Alleluja!

Ale v radostnou píseň velikonoční, vítěznou píseň života nade smrtí mísí se opět a zase úzkost a strach: před následky kruté vojny. Strach, který písmo svaté zahrnuje v otázku: »Co budeme jísti, anebo co budeme pít, anebo čím se budeme ozývati!«

Ano, přátelé moji, starost o chleba v roce letošním neustala, ba, možno říci, že ve vzkříšeném státě našem ještě vyrostla. Jak odpomoci hladu v roce letošním? Toť otázka, o kterou má a v zájmu spokojenosti národa musí se starati předešlým příslušné ministerstvo; ale já znám cestu k dostatku chleba ještě jinou. Cestu tu ukazuje nám naše svaté náboženství. A podle toho, drazí moji, jak die toho náboženství žijeme, tak i klidíme a jíme. Opravdu možno říci, že otázka chlebová je otázkou náboženskou. Dnes stručně chci vám tuto větu vysvětliti.

* * *

O chlebě říkají lidé, že na poli se rodí. A pravda, rolníkovi a jeho neunavné práci dlužno děkovati za skývu chleba vezdejšího. A vy, drazí moji po většině patříte k tomu stavu rolnickému, o němž se správně říká, že je živitelem národa a státu. Vzpomeňme dnes jen stručně té práce rolníkovy! Jak ona je těžká, jak je nejistá.

Těžká je práce vaše. Dříve než sklídíte musíte sít. A dříve než zasejete, musíte brázdit půdu se vším úsilím. A když jste rozhodili zlaté zrna plni důvěry, že vzejde, ještě není všechno hotovo. Je potřebí ještě zalít a hojně zalít a nejdražší vlahou zalít — zalít je vlastním potem! V pravdě, vaše práce, moji drazí, je těžká práce!

A jak jest těžká, tak i nejistá je vaše práce! Vy nejen, že musíte obětovat na svá pole práci a pot, zrna i krev; vy, když umdlení a vysílení sklesnete na pracně zadělanou půdu — jste již se vším hotovi! Ach nikoli, nyní teprve je třeba čekat, a jak trapně čekat; a čeho čekat? Deště, rosy, větry, sucha, slunce — zkrátka čekat, až co vaší práci řekne Bůh. A chtějte nebo nechtějte, marně se vzpíráte, vaše práce jiná není a nebude, vy nejste nikdy za pluhem sami. Na jedné radlici držíte sice ruku vy, na druhé však drží ruku svou Bůh! A chtěj nechtěj, vy musíte hospodařit s ním. A abyste naprosto nemohli se mu vzepřít, hle, jak útlé a jak snadno porušitelné je to zrnko, se kterým pracujete!

Trochu více mokra, když ta pšenka kvete, maličká snět, nepatrný brouček, a vaše očekávání, bohaté žně, promění se v zármutek a pláč! A kdo ve vaší nejistotě vám poskytne útěchy a síly? Je to naše sv. náboženství, které ukazuje nám nejlepší cestu k zaručení bohaté žně. Ano, náboženství řeší otázku chlebovou nejlépe a nejvydatněji!

Nechci zde šířiti slov, otevírám již Písmo svaté, zdroj našeho sv. náboženství a čtu Třetí knihu Mojžíšovu. Slyšte, co sám Hospodin praví národu židovskému:

»Budete-li choditi v přikázáních mých a poučení mých budete-li ostříhati a činiti je, dám vám deště časy svými a země vydá úrodu svou a stromoví plná budou ovoce. Mlácení obilí postihne vína sbírání a vína sbírání postihne setí a budete jísti chléb svůj do sytosti a beze strachu budete bydleti v zemi své. Dám pokoj končinám vašim a meč nepřejde mezi vašich! (3. Mojžíš 26, 3. 6.)

Nuže, moji drazí, co volá asi Hospodin ústy Mojžíše k synům Israelským? Zachovávejte přikázání má a já požehnám pracem vašim, odměním práci na poli bohatou úrodou a žní! Ano, zachovávatí přikázání jest nejlepší pojistka bohaté žně. Říkáva se: Jak kdo seje, tak i klidí. Než, moji drazí, při té nejistotě úrody spíše platí: Jak kdo plní přikázání boží, tak také klidí. A která přikázání nejvíce dlužno zachovávatí? Pravím všechna, ale na dvě chci aspoň upozorniti. Je to především přikázání první, ve kterém Bůh žádá od nás nejen víru, ale i vroucí modlitbu. Časy se mění, a lidé s nimi. Byly i u nás doby, kdy všichni ale nejvíce náš lid rolnický slynul zbožností. Vzpomeňme zbožné doby českého krále Karla IV. Říkávali dějepisci o době jeho: zlatá doba českého národa. Lid byl zbožný a zámožný zároveň. Byly doby, kdy český rolník s modlitbou na rtech začínal práci na poli a Bůh popál zdaru jeho potu. Dnes? Moji drazí, chtěl bych neslyšeti bohoupustá rouhání, malomocná klení našich rolníků, a místo toho všeho opět vidět, jak rolník žehná čelo i role znamením sv. kříže a tak svolává požehnání Boží na sebe, svůj dům, svá pole i svou práci!

K této modlitbě vybízí nás církev sv. několikrát v roce. Jsou to: den sv. Marka a dny prosebného týdne. Vede nás do polí a ústy svých služebníků volá k všemocnému Tvůrci: Od bromobití, krupobití a záhubné bouře, vysvoboď nás Pane, Ježíši Kriste! O kéž naše rolnictvo i ostatní věřící hojně těchto průvodů se účastní a za úrodu se modlí! Kéž všichni si uvědomíme: Jak se kdo modlí, tak s pole klidí! A další přikázání, které nutno věrně plniti jest, třetí: »Pomni, člověče, abys den sváteční světil! Netřeba vzpomínati starých časů, kdy lid rolnický, v neděli v obrovských zástupech se valil do chrámu Páně, třeba vzpomenouti onoho moderního ducha, který odcizuje lid rolnický od návštěvy nedělních služeb božích. Ó kéž tento moderní zlozvyk vymizí opět z řad českého rolnictva. Kéž každý vzpomene slov Hospodinových, jimiž hrozí synům vyvoleného národa:

»Pak-li nebudete poslouchati mne a nebudete-li činiti všech

přikázání mých . . . já také toho vám učiním: Navštívím vás rychle chudobou . . . nadarmo budete sít semeno, kteréž od nepřátel stráveno bude . . . Nadarmo vynaložena bude práce vaše, nevydá země úrody, ani stromoví nevydá ovoce . . . Jestliže pak ani tak nebudete chtít přijít kázně, ale budete chodit proti mně, já také vám se protiviti budu . . . a uvedu na vás meč, jenž pomstí úmluvy mé!« (3. Mojž. 26, 15. a násl.)

Slyšeli jste, rolníci katoličtí? Co jiného vysvítá ze slov božích, než ano: jak se budeš modlit, tak budeš i klidit a jísti! V pravdě: otázka chlebová je otázkou náboženskou!

Moji drazí! Plňte přikázání boží, žijte dle sv. náboženství, a dobrotivý Bůh dá úrodu bohatou! A abych vás povzbudil, jen toto ještě připomínám: Až budete s modlitbou na rtech vzdělávat role svá i vinice, vzpomeňte svého Pána, Krista Ježíše! Přijde pro vás slavný den v roce, den svaté povinnosti, den svatého přijímání. Při mši svaté, při svatém přijímání on Bůh, Kristus Pán, zahálí se v pot, práci, námahu, ba krev vás všech, by pod způsobou chleba a vína, v nejsv. svátosti oltářní, nasýtil duši vaši k životu věčnému! Při této vzpomínce pracujte a se modlete a Bůh požehná poli i duši, dá bohatou žně, i království nebeské! Amen.

Pondělí velikonoční.

Ranní promluva.

»My pak jsme se nadáli, že by on
měl vykoupiti lid israelský.«
(Luk. 24, 21.)

Cestou z Jerusalema do Emauz, městečka ležícího severo-západně asi 3 hodiny od hlavního města, vidíme dnes kráčet dva učedníky Páně, z nichž jednoho Písmo jménem jmenuje; v tváři obou zračí se zármutek a zklamání. Poznali jste, drazí v Kristu, co je zklamání? Měli jste přátele, přítelkyni, již jste prokázali mnohé dobrodiní a vy jste jí věnovali plnou důvěru, kterou však ona zklamala, vás zradila, u jiných pomluvila a tak se vám za vše černým nevděkem odměnila. Vidíte, to je zklamání. Setkali jste se v životě s dítětem, nebo člověkem potřebným, vy jste mu mohli, že se vyšinul k pěknému v životě postavení, vy jste ho v nějaké věci potřebovali, on však vám každou pomoc odmítl a dělal, jakoby vás neznal; vidíte, to je také zklamání. Váš syn nebo dcera, pro něž jste vše obětovali, abyste jim lepší existenci zajistili, než sami máte, na vás zapomněli, když se jim dobře vedlo, vám nepomohli, ano za vás dokonce se stydí. To je také zklamání a sice bolestné zklamání. Z bojiště vrací se muž k rodině, již po celý čas v srdci nosil, bez níž by si byl býval snad ve vřavě válečné a hrozném utrpení i strádání zoufal, jen myšlenka na děti, ženu a rodinu, v níž doufal okřáti, udržovala ho, aby neklesl a dále žil, a ten muž najde svou rodinu zvrácenou,

děti nezvedené, hanbu mu působící, ženu nevěrnou, která naň zapoměla, aneb jej nemocného, zahojeného nelaskavě přijímá, jakoby si byl svou churavost sám způsobil a necedil krev a nenasadil zdraví za čest vlasti; to je také a sice to nejbolestnější zklamání. Kleofáš a jeho společník cítili se též zklamanými, protože ještě dobře nechápali, proč božský jejich Mistr na svět přišel a nemohli pochopiti, proč dal se ukřižovati ten, jenž utišil bouři na moři, jenž nemocné uzdravoval a mrtvé křísil, stali se malomyslnými, vidouce, že již třetí den chýlí se ku konci, co umřel, a nevyplňuje se to, co předpověděl, že vstane totiž z mrtvých. O jeho z mrtvých vstání ještě nevěděli, předpokládajíce, že kdyby skutečně hrob opustil, nejdříve by se ukázal v chrámě všemu lidu a svým nepřátelům. Bylo jim asi tak, jako sv. Pavlu, když psal slova: »Nevstal li Kristus z mrtvých, marná víra naše, marné naše kázání«, t. j. domnívali se, že byli oklamáni a o všechny své iluze připraveni. Nevstal li, neměl Kristus pravdu, ale měli ji Jeho nepřátelé, a to bylo pro ně zklamáním bolestným, jakoby bylo pro nás zklamáním, kdyby se nemělo vyplnit, v co jako křesťané věříme i doufáme, co cílem života svého jmenujeme a po čem celým srdcem svým toužíme, totiž těla vzkříšení a život věčný. Pohané ovšem pravdy této neznali, ač v duši v její posmrtný život věřili, ale již u židů byla tato víra vyvinuta, jak čteme u proroka Ezechiele a četli jsme na Bílou sobotu v tak zvané profecii: »Spojte se kosti suché a ožijnete«, nebo jak věřila Marta, když k útěše Pána Ježíše: »Vstane zase bratr tvůj« odpovíděla: »Vím, že vstane, ale až při posledním soudu.« A Pán Ježíš došel zajisté pochopení u posluchačů svých, když k nim mluvil: »Tato je vůle Otce mého, aby každý, kdo vidí Syna a věří v Něho, měl život věčný a já ho vzkřísím v den nejspolednější.«

Z mrtvých vstání naše, draží v Kristu, je požadavkem jak rozumu, tak srdce; rozum musí dojít k úsudku: Je-li Bůh, musí býti spravedlivý, a je-li spravedlivý, musí vstáti spravedliví na vzkříšení života, zlí pak na vzkříšení soudu, čili musí těla naše z hrobu povstati buď k oslavení, nebo k zahanbení a srdce naše chová v útrobach svých vroucí přání, aby tímto životem pozemským nebyla skončena úloha člověka, aby po tomto strastiplném životě pozemském nastal ještě jiný život, lepší, šťastnější a trvalejší. Nevěrci ovšem nepřejí si těla vzkříšení a čeho si člověk nepřeje, to také upírá a to v posměch uvádí; oni si života po smrti nepřejí, protože za svůj život špatný, plný hříchů a nepravostí, nemohli by očekávati odplaty jiné, než zlé.

Ale jaká by to byla spravedlnost na světě, kdyby člověk ničemný, který neuznával žádného zákona mravného, žádných předpisů a zákonů božích, jen svou vlastní zvrhlou vůli a v sobectví svém hnál se k svému cíli — tím je ukojení chťíchů a náruživostí — přes hlavy svých spolubližních, měl po smrti týž osud, jako jeho spolubližní, který zákonem božím ve všem se řídil, v sebezapření a sebezpřemáhání žil, pro blaho rodiny, obce, vlasti a lidstva vůbec se obětoval, krásné skutky na poli lásky

a milosrdenství vykonal a v této ušlechtilé snaze také život svůj dokonal?! Ty pijavice, jež vysávají lidskou krev v nynější válce zdražováním potravin a všech jiných životních potřeb bez ohledu, jestli jich spolubližní kol nich hladu zmírají, ty by neměla jednou trouba andělská povolati na vzkříšení soudu?! Pak by ten svět byl nejen největším nesmyslem, ale také největším bezprávím a nebylo by žádným hříchem, kdyby si lidé ušlechtilí zoufali.

Jako v tento čas, kdy slavíme vzkříšení Páně, vstává celá příroda jako znovuvzkříšena k novému životu, jako brzy zazelenají se háje i luky, jako ty stromy každým jarem znovu rozkvetou a to osení na pohled žluté a zašlé se zazelená k slibné žni, jako po zimě jaro, po noci den k novému životu se hlásí, tak jistě pod mocnou rukou boží, která týž zázrak denně v přírodě před našima zraky koná, vstanou k novému životu i těla naše; ba já dovoluji si tvrditi, že kdyby tomu tak nebylo, dílo rukou božích bylo by v tomto směru neúplné, nedokonalé. Avšak k čemu o tom pochybovati? Náboženství nás tomu učí, srdce naše po tom volá, rozum to předpokládá, celá příroda to analogicky dokazuje. Neoddávajme se přílišné bolesti, když do hrobu ukládáme své drabé, aniž úzkosti a malomyslnosti, až jednou sami budeme muset opustiti vše, k vůli čemu jsme zde žili, pracovali, se namáhali, snad čest, svědomí, duši, věčnost obětovali, vždyť ty zelené rovy jsou jen průchodící branou k lepší věčnosti.

Jako učedníci emauzští i my volejme, když cítíme, že se připozdívá, t. j. že dříve nebo později budeme muset nastoupiti onu cestu, z níž se nikdo ještě nevrátil: »Pane, zůstaň s námi! zůstaň s námi v životě i smrti.« Amen.

Jos. Kousal.

Neděle první po velikonoci.

Proč Bůh nám často tak pozdě ku pomoci přichází, proč někdy vůbec nepomáhá.

»Když byl večer toho dne..., přišel Ježíš.«
(Jan 20, 19.)

Když Pán Ježíš vstal z mrtvých a hrob slavně opustil, byl by každý soudil, že se ihned ukáže zarmouceným učedníkům, aby je potěšil a jejich víru oživil. S nepřátely se již vyrovnal před Kaifášem, když nad ním vyřkli ortel smrti, řka jim: »Od tohoto času uzříte Syna člověka přicházejícího v oblacích nebeských.« (Mat. 26. 64.) »Nespatříte mne více, až přijdu v den soudný se vši slávou a velebností.« Nepřátelé nezasloužili více, aby se jim Kristus vzkříšený ukázal. Kletbu svolali na sebe volajíce: »Krev jeho na nás a naše syny.« Zůstali v zatvrzelosti a nevěře, propadli trestu a zavržení věčnému. Apoštolé však ač ztratili skoro všecku víru a styděli se vyjít ven, aby se jim lidé nesmáli, že byli Ježíšem oklamáni, přece jen toužili po svém mistru zmítání pochybnostmi, svádění ďáblem ku nevěře a zradě, shromažďovali se

v domě Marka, povzbuzovali se vzájemně a čekali na třetí den po smrti, kdy měl mistr jejich vstáti z hrobu a zahanbiti nepřátely.

A Pán Ježíš ač vstal časně ráno z hrobu, přece nechal je čekat v nejistotě a pochybnosti a až večer pozdě se jim ukázal, aby nebyl od nikoho více viděn.

Tak činí, přátelé drazí, Bůh často, že přichází ku pomoci, až nouze dostupuje vrchole a věc zdá se býti ztracenou a člověk zcela opuštěným. Sv. Jan Zlatoústý praví: »Bůh pomáhá často, až bývá nejhůř, a záležitost svou považujeme za ztracenou.« Proč přichází Bůh svým věrným často tak pozdě ku pomoci a proč mnohým už ani nepřispěje, o tom budeme dnes za pomoci Boží uvažovati.

1. Někomu přispěje Bůh až dosti pozdě ku pomoci.

Mezi zajatými židy v Babyloně byl muž jménem Joakim a manželka jeho Suzanna, která byla velice hezká a nábožná. Toho času byli dva starci soudci lidu; každý je měl za spravedlivé, ale byli zlosyny. Ukryli se jednou v zahradě Joakima, kde se koupala Suzana; přepadli ji a sváděli ke hříchu; nesvoli-li, že vydají proti ní svědectví, že ji postihli ve hříchu cizoložství, a bude dle zákona ukamenována. I vydychla Suzana a řekla: »Učiním-li co žádáte, jsem ztracena u Boha; neučiním-li, neujdou trestu rukou vašich. Chci však raději umřítí, nežli zhrěšiti před obličejem Páně.« I vzkřikla o pomoc. Vzkřikli i starci, a jeden běžel, aby zavolal lid. Druhého dne svědčili před lidem, že ji dopadli ve hříchu. Uvěřil lid a odsoudil k smrti ukamenování. I zvolala Suzana: »Věčný Bože, kterýž znáš věci skryté, ty víš, že křivé svědectví vydali proti mně.« A Bůh vyslyšel modlitbu její. Poslal proroka Daniele, mládence nevinného, aby ji zachránil. Když byla vedena na smrt, zastavil Daniel průvod a řekl: »Znovu suďte, neboť soudcové vydali křivé svědectví proti ní. Oddělte starce od sebe, a já je rozsoudím.« Když byli odděleni, řekl k prvnímu: »Zlosynu, viděl-lis ji hřešiti, pověz pod kterým stromem se to stalo?« On řekl: »Pod lentiškem.« I řekl Daniel: »Právě jsi selhal.« Zavolav druhého, řekl: »Pověz, pod kterým stromem viděl jsi tuto hřešiti?« Ten odpověděl: »Pod svídou.« I řekl Daniel: »Právě selhal jsi i ty.« Lid poznal, že obvinění Suzany bylo vymyšleno, velebil Boha nejvýš spravedlivého a ukamenoval starce oba pro zlobu jejich. (Dan. 13.) Jsme-li v neštěstí, neustávejme se modliti. Bůh chce, abychom pokornou a důvěrnou i vytrvalou modlitbou pomoci jeho si vyprosili. — Bůh žádal Abraháma, aby mu obětoval jediného syna svého Isáka. Poslušný Abrahám připravil už oltář, svázal syna, rozpřáhl nůž, aby mohl mrtvou obět spáliti. V tom zadržel mu anděl ruku a zachránil Isáka, oznamuje že Bůh nechce smrti syna jeho, ale zkoušel jen jeho poslušnost. Bůh chce, abychom té v neštěstí cvičili v trpělivosti a získali si zásluh co největších pro věčnost. Trpělivost, pokora, statečnost a odevzdanost do vůle boží jaké se ukázaly u Abraháma i Isáka, jsou mnohem cennější nežli všechno soužení a utrpení. Až se osvědčíme v těchto cnostech přispěje Bůh ještě ku pomoci. — Sestry Marie

a Marta ztratily bratra Lazara. Ztratily již všecku naději v pomoc; Lazar už byl čtyry dny v hrobě. Přišel Pán Ježíš a Lazara vzkřísil.

Apostolové za bouře na moři byly nejvýš malomyslnými, domnívali se, že jsou již ztraceni; volali úpěnlivě o pomoc. Pán Ježíš vstal a bouři utišil. Když lidé poznají, že lidská pomoc jest marnou, a spoléhají se jediné na pomoc boží, Bůh přichází ku pomoci. Marie Henrieta, královna anglická, když slyšela, že manžel její, král Karel I., nalézá se v nebezpečí, chtěla mu ihned přispěti ku pomoci. Už byla na lodi a najednou povstala brozná bouře. Námořníci byli plni zoufalství, jen královna neztrácela mysl, když museli se vrátiti. Hollandané zrazovali před novou plavbou, že hvězdy věští neštěstí. Královna však řekla: »Bůh jest nade všemi«, vstoupila na loď a šťastně přistála do Burlingtonu. — Podobných příkladů, kde Bůh zakročuje až v nouzi největší, nalézáme plno v písmě sv., v dějinách lidstva a obyčejném životě. Zoufale hledí mnozí na válku nynější; kdyby se lidé uměli dobře modlití, kdyby jediné od Boha čekali pomoci, dočkali bychom se mnohem spíše pomoci Boží a žádoucího pokoje.

2. Mnohým však Bůh ku pomoci nepřichází. Příčiny jsou zvláště tyto. Mnozí se obracejí k Bohu o pomoc nejprve k lidem a na Boha zapomínají. Hledají rady a pomoci i u světců a lidí nekalé pověsti, hřešíce pověrou, očekávajíce pomoci i od duchů zlých. Teprve když zde pomoci nenalezají, vzpomínají na Boha. Není divu, že Bůh neslyší pak volání jejich a zcela je opouští. — Král Israelský Ochoziáš spadl skrze mříže večeřadla svého a stonal těžce. I poslal posly k modle pohanské, Belzebubu akkarovskému, aby se tázali, uzdraví-li se z této nemoci. Prorok Eliáš vyšel jim vstříc a řekl: »Což není Boha v Israeli, že jdete dotazovat se Belzebuba akkaronského?« Protož toto praví Hospodin: »S lože, na které se položíš, nesejdeš, až smrti umřeš!« I umřel král, jak pravil Eliáš. (4. Král 1.) Ve Francii ztratili přemnozí víru v Boha, spoléhali se na vlastní síly, a nyní v nehodách a pochybnostech dotazují se prohnáných věštkyň, které za drahé peníze věští jim budoucnost. Podobně děje se i v jiných zemích. — Když pak v neštěstí pozorují, že lidská pomoc jest marnou, vzpomínají teprve na Boha, volají o pomoc; volání však jejich nevychází z lásky a pokory a lítosti, nýbrž ze strachu o sebe, z bázně před trestající rukou boží.

Bůh dále napomáhá mnohým, poněvadž ve své pýše a domýšlivosti sobě přiřítají, co od Boha obdrželi, jakoby Bůh to dáti musel, aneb jakoby si toto zasloužili. Ve Svýcarsku přišel cestující do jedné obce u Bernu a prosil v jednom domě o kousek másla. Když obdržel, zvolal pln vděčnosti: »Zaplat vám to Pán Bůh tisíckrát.« Hospodyně však dala se do smíchu a řekla: »To bych se načekala, než to Pán Bůh zaplatí; nejlepším jest, má-li člověk dvanáct krav ve stáji, jako my, a může-li si dle libosti máslo připravit.« Byla protestantka a posmívala se vždy katolickému pozdravu a poděkování. Ale jednou přišel mor na dobytek,

jedna kráva hynula za druhou; hospodyně sklíčena modlila se a volala o pomoc k Bohu, aby alespoň jedinou krávu zachránil. Přišla o všechny, ač sousedům mnoho dobytka zůstalo bez úhony. Kdo spoléhá se na vlastní síly, bývá pokaždé zklamán; kdo v Boha důvěřuje, nebude nikdy zahanben. Kdo jen v sebe sama důvěřuje, stojí na jedné noze a chťeje skákati, brzy upadá.

Bůh dále napomáhá mnohým, neslyší volání jejich, poněvadž protivenství, jež na ně seslal, jsou zkouškou neb trestem, jež až do konce mají býti vytrpěny, aneb aspoň do trvalého polepšení.

Farao dlouho vzdoroval Bohu spoléhaje se na vlastní síly; Bůh seslal různé tresty na celý Egypt, navštívil těžce i rodinu královu, že mu jediný syn zemřel, takže pokořen prosil Mojžíše, aby jim dal požeňnaní a modlil se nad nimi, by Bůh více netrestal. Sotva však vyšli Israelité z Egypta, ač věděl, že to činí z rozkazu božho, přece je pronásledoval až bídně zahynul.

D'Alembert, přítel Voltairův, roznemohl se za pět let po smrti Voltaira. Byl příčinou, že Voltairovi nedostalo se při smrti útěchy náboženské, ač zoufale o ni prosil.

Nyní sám cítě, že se smrt blíží, poslal pro faráře kostela St. Germain. Přítel také nevěrec šel na oko pro kněze, ale brzy se vrátil, že kněz přijíti nemůže. D'Alembert za chvíli poslal po druhého. Přítel se zase vrátil, že kněz není doma. Poslal nemocný po třetí svého sluhu s lístkem, ale než kněz přišel, byl D'Alembert mrtev. Přítel Condorcet se tím pak vychloubal.

Chceme-li si Boha nakloniti, budme pokorní, stateční a trpěliví. Důvěřujme jediné v pomoc boží, zbavme se každé překážky, jež by se bránila, že Bůh by nás vyslyšeti nemohl; očistme srdce své od hříchu ve sv. zpovědi, upravíme srdce za důstojný přibytěk boží, a pak, kdyby celý svět stál proti nám, kdyby nebezpečí sebe větší hrozilo a bída největší doléhala, Bůh jest s námi, tedy kdož proti nám?

»Spravedlivý, jako lev smělý beze strachu bude,« praví písmo sv. (Žalm 28.) Nebojme se, dokud Bůh jest s námi. Jestliže dobré věci brali jsme z ruky boží, proč bychom zlých nepřijímali. (Job 2.)

Koho Bůh miluje, toho tresce a jako otec v synu má zalíbení. (Přisl. 3.) Proto kdybychom chodili uprostřed stínu smrti, nebudeme se báti zlého; dokud Bůh jest s námi. (Ž. 22.) Amen.

V. Vdchal.

Neděle první po velikonoci.

Napsal Alois Novák, kaplan v Poličce.

Zpětný pád do hříchu.

»Ježíš přišel a postavil se uprostřed.«
(Jan 20, 19.)

V Kristu shromáždění! Na dvoře císaře Mikuláše žil proslulý básník, jenž byl vysoce nadaný, avšak nanejvýše lehkomyslný. Byl silně pro svou marnotratnost zadlužen a tu laskavý císař, aby

mu pomohl z finanční tísně, daroval mu k jmeninám skvostně vázanou knihu, jejíž listy tvořily samé bankovky. Básník, radostí celý záře, přijal tento dar s nesčetnými díky a sliby. Než netrvalo to dlouho a z drahocenné knihy zbyly mu jen desky. Dověděl se císař, že básník upadl zas v nové dluhy a bídu, opětoval svůj dar. Než výsledek byl stejný. Brzy bylo opět císaři oznámeno, že věhlasný muž stojí na pokraji zoufalství. Tu slitoval se nad ním císař opět a poslal básníkovi ještě jednu knihu podobnou, když tento sliboval, že se jistě polepší. Jak užasly však oči jeho, když na prvním listu knihy bylo tučnými písmeny vytištěno: »Třetí a poslední vydání!«

Nejmilejší! Nepozorujete v této dvorské události obrázek lehkomyšlného hříšníka a snad i obrázek svůj vlastní?

I my jako ten básník byli jsme úplně zadluženi, stáli jsme na kraji propasti bídy. Aby nám pomohl Bůh, císař císařů, dal nám ve svatopostní době do ruky knihu daleko cennější než byla kniha darovaná onomu básníkovi — a knihou tou je utrpení a umučení Pána našeho Ježíše Krista. Básníková kniha sestávala z bankovek, kniha, kterou nám dal Bůh, pozůstává z nesčetných daleko cennějších bankovek a těmi jsou zásluhy Ježíše Krista, za které jsme si mohli v době svatopostní koupiti milost boží a s ní království nebeské.

Doufám, že všichni jste tak učinili; že všichni upřímně ve svaté zpovědi prostřednictvím kněze jste Bohu svému všecku svou bídu vyjevili, že jste slíbili s oním básníkem polepsení, že budete si vážit jeho darů. Dostali jste pro zásluhy Ježíše Krista milost posvěcující ve svátosti pokání; hleďte tedy v ní žiti a nepromrhávejte ji jako onen básník své bankovky za hřích, rozkoš a chvílkové vyrazení.

»Ježíš přišel a postavil se uprostřed.« Vstal Kristus z mrtvých, potřel ďábla, smrt i svět a svou milostí postavil i nás na nohy — vykoupil nás a zachránil nás od věčné smrti. Hříchem padli jsme do osidel ďáblových, jenž držel nás spoutané v hrozném svém otroctví. Kristus vysvobodil nás, takže jsme ze hříchů povstali v době svatopostní k novému životu. Slíbili jsme, že v životě tom chceme setrvati, že chceme státi pevně v dobrém, že nechceme již více upadnouti do hrobu starých hříchů jako se vzkříšený Kristus do hrobu svého nevrátil.

»Stůjtež v Pánu,« napomíná nás sv. Pavel, »stůjtež pevně tedy a nepoddávejte se opět pode jeho služebnosti.«

Stojíte pevně v dobrém a myslíte si, že vytrváte, vždyť tomu není dávno, co viděli jste na kříži umírat dobrotivého Spasitele, jenž přinesl do vašeho srdce odpuštění a mír. Važte si toho, že stojíte v milosti boží, a dejte pozor na sebe podle slov apoštola: »Kdo stojí, hleď, aby nepadl!« — Než vidím ve tváři mnohého z vás úzkost, z níž vyzírá přiznání: »Já jsem již zase podlehl, mně hrozil již nový pád, hned po svaté zpovědi zase jsem hřešil.«

Doufám, že všichni jste v milosti boží a ze srdce vám přeji, aby se vám nepříhodilo ono velké neštěstí, které zoveme zpětný

pád do hřichu. Aby neštěstí to se vám nepříhodilo, chci vás v dnešní varovné úvaze upozornit na to, že hrozný je zpátečný pád do hřichu a že byt byl i sebehroznější, přece lehce a často se přibází.

I. V pravdě hrozná to událost, veliké neštěstí, strašná pohroma nazpět padnouti do hřichu oželeného. Kristus sám o tom dí, že poslední věci takového člověka budou horší nežli první a svatý Pavel broze se takového neštěstí, praví o lidech, kteří zpět upadají do hřichu, že znovu křijí Krista Pána.

Z toho můžete lehce poznati, přátele moji, že zpětný pád do hřichu je hroznou nevďěčností proti Bohu.

Marnotratný syn v Kristově podobenství prohřešil se těžce, když promrhal svůj podíl těžce otcem nastřádaný a přece otec ho přijal na milost a rád mu odpustil, poněvadž syn hřichu svého litoval a slíbil polepšení a slibu svému také věrně dostal.

Však co bychom si o něm mysli, kdyby zase brzo po svém skroušeném návratu byl opět svého otce zarmoutil pohrdnutím svého domova a odešel mrhat statky zděděné. Jistě bychom ho prohlásili za největšího nevďěčníka, jaký se může vyskytnout na této zemi. A podívejme se lépe na sebe! Takovým nevďěčníkem, jenž ne po druhé, po desáté opustil dobrého otce svého a přidal se ke zkaženým soudruhům, sluhům ďáblovým. Je každý z nás, jenž znovu a znovu upadl ve hřích — nesčíslněkrátě pohrdl Bohem, aby miloval a sloužil ďáblu. Ó, nezasloužil by takový, aby se mu pod nohama rozevřela země a on pohlcen byl propastí pekelnou. Není-li takový nevďěčnější — mohu-li užít slov apoštola — nežli ta mrtvá země, která ani deštěček nebeský nadarmo nepřijímá, nýbrž za něj květ a ovoce ze sebe vydává? Takový hříšník zneužívá nebeskou rosu svatých svátostí, obnovuje rány Spasitele svého, maří na sobě ovoce vykopení. A proto dobře dí sv. Bernard: »Nic se tak neprotiví Bohu zvláště na synech milosti (jež přijal na milost ve sv. zpovědi) jako nevďěčnost.«

Vina a ohavnost zpětného pádu do hřichu jest ještě tím větší, protože jest smělou lží proti Duchu svatému — zrušením slibu svátostného. Jak mnohý hříšník slibuje ve zpovědnici, že více hřešiti nebude. Jak mnohý dí se žalmistou: »Přisáhám a ustanovil jsem u sebe zachovávatí rozkazy vůle tvé, ó Pane!« — S Petrem volá: »Bych měl i umřít, nezapřu tebe.« A hle, co se stane! Sotva odejde od zpovědnice z kostela, zastaví se na klep, hříšná myšlenka a žádost, a znova se ocitl v propasti starých nešlechtností. Tehdy se plní slova žalmu: »Obelhou tebe, ó Pane, nepřátelé tvoji.«

Hříšník slibuje polepšení a zatím obelhává jako za časů apoštolských Ananiáš a Safira, náměstka Kristova; lže Duchu svatému a proto může na sebe svolati trest, jakým potrestáni byli lháři Ananiáš se Safirom.

Zpětný pád do hřichu je hroznou potupou samého Boha, neboť praví sv. Augustin: »Hanobitelem Boha jest nekající, který potom páše, čeho želel.« Zač pokládá zpětný hříšník Boha? Za

nic jiného nežli za hračku, tropí si z něho žerty, zřejmě posmívá se spravedlnosti jeho.

Než ani Bohu neškodí zpětný pád do hříchů tolik, jako samému hříšníkovi; na něm se splní slova Isaiáše proroka: »Běda vám, synové odpadlí, kteří bromadíte hřích na hřích.« Takový zaslepený hříšník vydává se v nebezpečenství, že od Boha zcela bude opuštěn, jak hrozí Duch svatý: »Kdo přestupuje od spravedlnosti ke hříchům, toho připravil Pán k meči!« A není divu, neboť uvažte sami, kdo z vás vytáhne z vody topícího se, sáhl by po něm znovu několikrát, kdyby dobrovolně skokem v hlubinu znovu se chtěl utopit? Řekli byste: »Kdo chce kam, pomozme mu tam« a nechali byste jej svému osudu, jež sám si zvolil. Mohl by lékař uzdravit takového nemocného, jenž nedbaje nařízení a předpisu lékaře znovu a znovu upadá do starých choutek a chyb?

Rovněž tak je obava, že Bůh svou milostí opustí toho, jenž hned již po sv. zpovědi do starých hříchů upadá. »Pamatujte na ženu Lotovu,« volá u sv. Lukáše pečlivý Spasitel ke všem hříšníkům, která proti zákazu božímu se nazpět ohlédla a proto v solný sloup obrácena byla. A sv. Cyrill připomíná: »Vezměme sobě z ní výstrahu, bychom se nevraceli k oželeným vlnám hříšným.« Padne-li kdo zpět do hříchů, slabší jest hlas svědomí, dobrá vůle pozbývá poznenáhla veškeré své síly a odvahy, hřích zapouští hloub a hlouběji své kořeny, hříšník stává se trestuhodnějším a milosti boží neschopnějším a snadno může se mu přihodit ono neštěstí, jímž vyhrožoval Spasitel fariseům: »Ve hříších vašich zhyne!«

II. Ačkoli zpátečný pád do hříchů, jak jsme právě viděli, jest tak strašný a nebezpečný, přece snadno a lehce přihází se opět a opět neopatrnému hříšníkovi. Proč se tak stává, ukáží vám krátce v následujících odpovědích.

Hříšník proto tak lehce upadá nazpátek do hříchů, poněvadž horlivost kající brzo vychladne, poněvadž slzy lítosti brzo uschnou a hřích oželený pomalu své ohavnosti a pravé podoby pozbývá a zakusenou dřívější rozkoš a vlnou znovu mocněji než kdy jindy na hříšníka dotírá.

Sebe žhavější vařící voda zvolna stává se vlažnou a konečně vychladne, nepřikládá-li se ustavičně na oheň pod ní, a přistoupí-li k tomu ještě mráz, ztuhne voda v tvrdý led.

Přestane-li kovář rozdmýchovat oheň a vytáhne rozžhavené železo a buší do něho chladným perlkem na kovadlině, chladne železo zvolna, jeho měkkost a poddajnost se stále zmenšuje, až pod ustavičnými údery perlíku ztuhne docela.

A právě tak se to má i se srdcem hříšnickovým. Spasitelným ohněm vřelo při rozjímání o přehořkém utrpení a umučení Pána našeho Ježíše Krista, oči plné hořkých a soucitných slz při pohledu na zbičovaného a trním ověčeného Spasitele, co vroucích slov, vzdechů, co nejlepších slibů a předsevzetí. A minulo několik dní, den, několik hodin a srdce vlažnělo; když vyhasnul

oheň lásky k ukřižovanému Spasiteli, chladlo při nových pokušeních a v led ztuhlo hříchem při první k němu těžší příležitosti. Žhavé bylo srdce, rozpálené do bělava, dokud bylo ve chrámě, u oltáře, u zdroje lásky, u paty kříže, u zpovědnice — však vyšlo ven z chrámu, dostalo se na kovadlinu v kovárně hříšného světa a pod úderý perliku pokušení chladlo, tuhlo, až ztvrdlo docela.

Zpět ve hřích nejsnáze upadá hříšník navyklý. Neříká se zbytečně: »Zvyk má železnou košili.« A horší ještě je to s návykem hříšným. Kdo dlouho nějaký, zvláště tělesný hřích páchal a nyní musí najednou ten řetěz hříchů navždy přetnouti, jak mu to přijde za těžko; mlsně se po něm ohlíží a v nejbližší příležitosti opět padá, opět běže se cestou zavržení, cestou sebou samým vyšlapanou.

Jak těžko se přemáhá hříšný návyk a jak lehce do starých hříchů upadá hříšník navyklý, ukazuje nám tento příklad. Zbožný jeden pán najal si povozníka, aby jej dovezl do vesnice hodinu cesty vzdálené. Povožník měl tu nectnost, že při každé sebe menší příležitosti brozně klel. Pán slíbil mu, slyše jeho klení, že za každý kilometr, v němž by nezaklel, vyplatí mu hotově tvrdý zlatník. Radostně slíbil povozník a umínil si, že dá na sebe pozor a vesele počítal kameny u silnice, na nichž byla udána vzdálenost po stu metrech. Když přešli již devátý kámen, přeběhl najednou přes silnici zajíc, k čemuž povozník zaklel a ztratil první zlatník. Umínil si, že bude opatrnější. Než za chvíli zaklel zas, když jak dlouhý, tak široký ležel přes silnici opilec a vadil mu v jízdě. A netrvalo to dlouho a zaklel po třetí, když potkal povoz, který se mu nemotorně vyhýbal. Zbýval ještě jeden kilometr a poslední zlatka. Předsevzal si, že zdvojnásobí opatrnost, aby aspoň k jednomu a poslednímu zlatníku lehce si pomohl a aby neviděl na nic, třeba i v cestě, jel s očima zavřenýma. Než když dojížděli vesnice, zdvihl se vítr a odnesl povozníku klobouk. Povožník zas zaklel a tím pozbyl i poslední zlatý.

Tak se to má s navyklým hříchem. Sebe lepší úmysly a opatrnost není často nic platné; zde pomůže jen častokráte milost boží, nebo veliký trest, jenž hříšníka po trpké zkušenosti přivede na dobrou cestu.

Již sv. Augustin, jenž byl v mládí oddán hříšným návykům, se vyznal upřímně, že i když opustil hříchy své, slyšával v duši svůdné jejich hlasy, jimiž ho staré hříchy lákaly: »Jak bez nás obstojíš, jak budeš moci bez nás žít a se radovati?«

Nezřídká se také stává, že hříšník vzdá se nadobro svého zamilovaného v hřichu, avšak upadne do jiného, ponejvíce opačného hřichu, jakoby v náhradu za hřích opuštěný. Tak často můžeme pozorovati, kterak lakomec upadá v marnotratnost, zhýralec v mládí stává se rozmrzelým podivínem ve stáří.

Těžko se dlouholetý úhor vzdělává na pole kypré a úrodné — těžko se napravuje srdce zkažené a hříchům dlouho oddané. I proto přibíhá se často zpětný pád do hřichu, poněvadž srdce

lidské je nestálé a lehkomyšlné a svět plný svůdných pokušení a zlých příležitostí.

Lehko člověk zapomíná, co Bohu slíbil, zapomíná na přikázání. Čteme v I. knize Mojžíšově, že praotec Noe shromáždil na rozkaz boží do své archy živočichy všech druhů, aby je před záhubou jako sebe zachránil. V arše musil každý dravec zapřít na čas divokou svou povahu. Silný lev a krvežíznivý tygr rádi by se byli do sebe pustili, než nešlo to, neboť v těsných klecích byli od sebe odděleni. Chytrá liška nesměla se zakousnouti zajíčkovi tolik do týla, vlk nadarmo cenil zuby po jehňátku, jestřáb marně toužebně pokukoval po bělounké holubičce.

Než když otevřel Noe archu a dravcové dostali se na svobodu, vraždili a loupili jako dříve.

Přátelé drazí, jako s tou zvětší Noeovy archy děje se i s hříšníky. Je doba postní, přibližuje se svatý týden a tu pozorujeme, že mnozí hříšníci i ti největší zdržují se najednou svých choutek, svých hříchů, že zapírají svou povahu, že přiklekají ke zpovědnici, ke stolu Páně, že jdou do kostela aspoň na Velký pátek, byť po celý rok o hostel nezavadili. Zdá se, že z vlků stali se beránci. Než sotva minou ty svaté dny, co musíš, nejdobrotivější Bože, viděti a slyšeti. Ti, co vzdychali pokorně u nohou zpovědníkových, zase se pyšní a vypínají, ti, co slibovali polepšení, stávají se ještě horšími, ti, co se zapřísahali se sv. Petrem, že raději umřítí chtějí, nežli zhřešiti, s Jidášem znovu prodávají a s Pilátem vydávají na smrt Ježíše Krista.

Nařiká svatý Bernard na Hod Boží velikonoční: »Bohužel vzkříšení Páně učiněno heslem zpátečnického pádu. Obžerství a pitky se navracejí, smilstvo a nestydatosti se obnovují, jakoby proto byl z mrtvých postal Kristus, aby i s ním hříchy z hrobu povstaly.«

O té žalostné vrtkavosti a nestálosti srdce lidského, kterou podporují četné pokušení světa a zlé příležitosti!

Je pokoušeno a vábeno těkavé oko, je drážděn a lehtán sluch — chuti nalézají se požitky vybraných pokrmů a jedem nasládlých likérů, cit a hmat lákán rozkoší doteku i polibku. Na každém kroku pokušení i příležitost a není tedy divu, že neopatrný, zvláště navyklý hříšník znovu klesá, znovu Boha uráží a pomalu stele sobě hrozné lůžko v ohni pekelném.

Nejmilejší! Viděli jsme, jak hrozný je zpětný pád do hříchu, jak velikým nevděkem je a lži proti Duchu svatému, jak se jím hanobí nejsvětější Bůh. Poznali jsme také, jak lehce se upadá do starých hříchů zpět, poněvadž člověk brzo zapomíná na své sliby, na povinnosti vůči Bohu, sobě i bližnímu, ježto člověk je tvor nestálý a lehkomyšlný a svět plný nástrah pekelných v svodů.

»Poznali jsme, co znamená upadnouti zpět do hříchu,« namítnete mi; jak to tedy máme nastrojiti, aby se nám ono neštěstí nepříhodilo? I to vám povím — udám vám prostředky, jak se lze uchrániti zpětného pádu do hříchu.

Nedomnívejte se, že jakmile jste od zpovědnice odešli, je dílo vašeho polepšení dokonáno, ani že již o své síle v milosti boží setrváte. Nyní teprv budete musít bojovat a dokázat, že vám o to jde, abyste se doopravdy polepšili. Kdyby nemocný, sotva okřál, hned jedl a konal, co se mu líbí, zda by neupadl do horší ještě nemoci? Hle, i vy po sv. zpověti musíte zdvojnásobiti bdělost nad sebou, v nadání a nástrahám pekla vzdorovat, vzpomínky na hřích a jejich zákeřnou rozkoš chvilkovou dusit a tím snažněji a úpěnlivěji se modlit: »Otče náš — neuveď nás v pokušení a zbav nás zlých přiležitostí!«

Přátelé moji! Po sv. zpovědi odpírejte všeliké náklonnosti ke hříchu a zlé vůli a abyste to dovedli, užívejte všech těch prostředků, které vám duchovní lékař na kazatelně doporučil a ve zpovědnici předepsal, nebo o nichž se sami v nábožných knihách a v životopisech svatých dočtete.

Nahraďte se Zacheem majetek nespravedlivě nabytý, přetřehajte s Magdalenou všechny nestydaté styky se světem, pokušiteli řekněte s Kristem: »Odejdi satane!«

Pamatujte na lidskou nestálost a vrtkavost a na přítomnost boží, jenž ví i naše nejtajnější myšlenky, pamatujte, jak ohyzdný je zpětný návrat ke hříchu, o němž Písmo sv. praví v druhé knize Petrově: »Pes navrátil se k vývratku svému a svině umytá do kalužin bláta.«

I když po delší čas se vám podařilo varovati se hříchů, a nedůvěřujte v sílu svou. Často i po ohni ještě dlouho jiskry pod popelem doutnají. — Započali jste život nový v posvátném čase postním a velikonočním a přeji vám, abyste v něm pevně setrvali, zač proste denně Boha na kolenou. Rozjímejte často, jak strašný je zpětný pád do hříchu a jak snadno se neopatrnému přiboditi může a tím nejlépe se ho uvarujete a Bůh ve svém milosrdenství neodepře vám své milosti, abyste v započatém díle a v novém životě setrvali až do smrti. Amen.

Neděle druhá po velikonoci.

Napsal Alois St. Novák. kaplan v Poličce.

»A bude jeden ovčinec a jeden pastýř.«
Jan 10. 16.

Přátelé drazí! Jako v životě fysickém vede boj den s nocí, světlo s tmou, zima s teplem, tak jest to i v našem duchovním životě. O srdce naše, o duši naši vedou mezi sebou boj — dobro a zlo, pravda a lež. Boj ten trvá již od věků; někdy vítězí to, podruhé ono. Boj jest ustavičně týž, změní se jenom v taktice a ve zbraních. — Za naší doby zuří nejvíce boj pravdy se lží. Účelem vojáků, které bojují pod prapory lži je snaha vyrvati světlu víru a náboženství a odlouditi jej církvi svaté katolické, která jediná může opustit všechny lidi. Slovem i písmem, veřejně i tajně

útočí se proti církvi svaté, napadá se víra i náboženství i jeho hlasatelé biskupové a kněží. Doba prosycena nevěrou, do světa hlásány klamné zásady a bludná hesla, jimiž mnohý dá se zvábit a oklamat, třeba by toho později litoval a zvláště na lůžku smrtelném.

Víra naše i církev svatá prodělává za dnešních dnů těžký boj. Všude se proti ní mluví, je odstrkována na úkor jiných vyznání, takže se zdá, jakoby dnešní svět chtěl jí ustlati v hrob podle klamného proroctví Malachiášova »Zničené náboženství«. A věru musil by každý křesťan, jenž pozoruje běh dnešního světa zoulat, kdyby nebylo zaslíbení Kristova, jenž pravil: »Aj já s vámi jsem až do skonání světa, dokud nebude jeden ovčinec a jeden pastýř«.

Z toho vidíme, že jenom jedna víra, jedna církev dovede svět ku posledním jeho dnům. A vírou tou nemůže být žádná jiná než víra Kristova, církev katolická, jež vystavena je na božských základech, o níž platí slova Kristova: »Nebe a země pominou, ale slova má nepomnou.« A co jiného jsou slova Kristova, než naše víra, kterou hlásá, udržuje a brání církev katolická. Byť tomu tak bylo, byť církev katolická a její víra byla jedině pravá, přece toho svět nechce uznati a posměšně pronáší své heslo »Víra jako víra — církev jedna jako druhá«. Zdá se to heslo náramně moudré a osvícené, však když se na ně zblízka podíváme, poznáme, jaká hloupost a poštilost se v něm tají.

S pomocí boží si dnes ukážeme, že mysliti, že víra jako víra, církev jako církev, je učiněné bláznovství, jak se o tom pro výstrahu a k svému poučení ihned přesvědčíme.

Pojednání.

Kristus, aby vyvrátil předsudky a bludy apoštolů, učedníků a Židů, užíval vhodných a případných podobenství. Pravda znázorněná podobenstvím lehčeji se chápé, dobře se pamatuje a na srdce působí. Nebude nemístné, když si i my v dnešní úvaze znázorníme víru a církev přirovnáním a podobenstvím, abychom na něm lehčeji ukázali nesprávnost jmenovaného hesla. Podobenství to však nebudu čerpati ze sebe, nýbrž přidržím se písma svatého.

Jako mnohé odtažitě a duševní věci přirovnávají se v písmě sv. k ženě, tak se to má i s vírou a církví svatou.

Obrozením ženy znázorňuje se víra již ve starém zákoně, kde činí se první zmínka o Mesiášovi a o jeho učení, čili o víře, když se praví v první knize Mojžíšově: »Žena hlavu hada potře.« Aby pak nebylo žádné pochybnosti, že hadem rozumí se ďábel a jenom víra, dokládá svatý Petr docela zřejmě a určitě, že toliko silou vry ďábel bývá přemožen a potřen. Z toho je patrné, že víra v písmě sv. znázorňuje se obrazem ženy. Než i církev svatá, kterou sv. Pavel nazývá sloupem a utvrzením víry, přirovnává se v písmě svatém k ženě, k choti Kristově. Tak v listě k Efeským nazývá sv. Pavel církev chotí Kristovou, nemající poskvrny ani

vrásky. V témže listě dává apoštol národů napomenutí manželům, praví: »Muži, milujte manželky své, jako Kristus miluje církev«. Hle, moji drazí, krásné přirovnání církve k ženě. — Rovněž i básníci, sochaři a malíři znázorňují víru a církev postavou ženy, jak to zvláště vidíme na hrobech papežů ve svatém Petru v Římě i jinde. Znázorňují víru jako pokornou, čistou ženu, která v jedné ruce drží kříž, ve druhé kalich, nebo knihu na znamení, že víra a církev na všechny kříže života podává kalich posily a slovo útěchy.

Sňatek manželský je krok veledůležitý. Na něm záleží blaho a spokojenost života, poněvadž se neuzavírá na chvíli, nýbrž nadsmrti. Proto muž moudrý opatrně si počíná při onom kroku. Zkoumá povahu, zpytuje vlastnosti své budoucí choti. Taková opatrnost zasluhuje vši chválu. Dejme však tomu, že by některý muž bez rozmyslu a uvážení pojal za manželku tu, která by mu v cestu přišla řka: »K čemu vybírat — žena jako žena.« Nazvali bychom, přátelé drazí, toho muže moudrým? O jistě nikoli, ba naopak řekli bychom, že jest největším pošetilem.

Nejmilejší, obraťme nyní toto podobenství na předmět naší úvahy. Daleko důležitější nežli sňatek manželský jest pro člověka zasnoubení duchovní, čili víra jeho a církev, poněvadž zasnoubení toto trvá až za hrob, takže záleží na něm blaho věčné, spása duše. Není tudíž lhostejno, s kterou chotí člověk duchovně jest zasnouben, anebo jinými slovy kterou víru vyznává a které církve se drží. Když jsme nazvali pošetilem toho, jenž vstupuje ve sňatek manželský řekl: »Nač dlouho vybírat, žena jako žena«, též bláznem tisíckrátě větším musíme nazvati každého, kdo z náboženské lhostejnosti nestydí se mysliti: »Víra jako víra, církev jako církev.« Jistě by se nám každý poděkoval, kdybychom cnostnou a boha-bojnou pannu, ženu hodili na jednu váhu se zkaženou poběhlíčkou řkouce: »Žena jako žena«. Než horším by bylo, kdybychom všechny víry, co jich na světě jest, měřili na jeden loket řkouce: »Víra jako víra.«

Naše svatá katolická církev a víra jest v pravdě onou nevěstou, na níž není vrásky ani poskvrny, nevěsta a choť, všemi přednostmi a krásou zdobená.

Ona k srdci i rozumu mluví hlasem stejně srozumitelným, ona co cherub s říše nebes, na cestě života po boku nám kráčí, na každou ránu lék poskytuje, před každým poblouzením varuje a klesneme-li pro mdlobu lidskou přece i tu ku povstání rychlému a šťastnému ruky nám podává. Ona všechny hlavní události našeho života posvěcuje svatými svátostmi a od křtu až k poslednímu pomazání nás pamatuje, že jsme chrámy Ducha svatého, syny a dcerami nebeského Otce, bratry a sestrami Kristovými a dědici království božího. Ona svým učením o obcování svatých spojuje časnost s věčností, ukazuje, že láska nemá konce a člověka v prachu zemském sjednocuje s jasností vyvolených před obličejem božím.

A tato dcera nebes, tato nevěsta plná božské krásy, naše svatá víra a církev katolická měla by za stejnou býti považována s bludy a nesmysly věr a církví ostatních? A přece se tak děje,

přeci často jednotlivci i státy považují všechny víry a církve za stejné, jenže často při takovém snášenlivém úsudku bývá církev i víra Kristova odstrkována co opovržená popelka.

Tak Rakousko zákonem z roku 1868, řídíc se falešným heslem: »Víra jako víra, církev jako církev,« uznalo všechny církve za stejně právoplatné s tím rozdílem, že katolická obrovská většina musí často ustoupit menšině jiných vyznání. Však Bůh brozně strestal Rakousko za ty zákony, za útisky, za krádeže věcí posvěcených. Ukázalo se, že Rakousko, o kterém se říkalo, že je katolické, bylo eldoradem Židů a lichvářů, kteří válku prodlužovali, aby dále si mohli plnit kapsy vystupující proti církvi, která jim v cestě stála svým příkázáním.

Jsou lidé na světě, kteří z hmotných ohledů, za příčinou sňatku, taktéž odhazují svatou víru katolickou a zaměňují ji — drahokam za špinavý oblázek jiné víry, nedělajíce sobě při tom žádné výčitky, nedbajíce ani na slova Kristova: »Kdo mne zapře před lidmi, toho zapřu i já před Otcem nebeským.«

Mění víru jako se svléká a převléká kabát, a často toho dříve nelitují až na smrtelném lůžku, kde všichni poznají nesmyslnost hesla »Víra jako víra«, jež životem svým ve skutek uváděli.

Nejmilejší! Není víra jako víra, není církev jako církev. Praví apoštol národů sv. Pavel: »Jeden Pán, jedna víra, jeden křest« a těmito slovy jasně jest řečeno, že jedna toliko jest víra pravá, že jedna toliko církev je spasitelná, o níž řekl Kristus pán v dnešním evangeliu. »A bude jeden ovčinec a jeden pastýř.« Jedna jenom víra pravá a žádná jiná leč ta, kterou Ježíš Kristus s nebe na zem přinesl, kterou svatí apoštolé hlásali, kterou svatí mučedníci krví svou spečetili, kterou svaté sněmy a svatí Otcové církevní od nákazy bludů nedotknutou a neporušenou zachovali a která pod záštitou ducha svatého přese všechny útisky a pronásledování, ve své původní ryzosti a neklamné důslednosti za všech věků hned ode dnů apoštolských trvala, trvá a trvati bude na věky. A touto vírou pravou je víra naše a její nositelkou církev katolická. Ona jediná od Boha pochází a k Bohu vede, ona jediná jistotu úplnou našeho spasení podává a tudíž také vším právem samospasitelnou se nazývá.

K této svaté víře a církvi povolal nás dobrotivý Bůh beze vší naší zásluhy, z pouhé své milosti. Ó važme sobě toho neocenitelného štěstí. Budme ve víře skálopevní, řídíce se podle ní a podle předpisů církve svaté co nejsvědomitěji, abychom se mohli jednou dostat do onoho ovčince jako ovce hodné svého pastýře, jenž za ně svůj život položil.

Jenom ten stromek odolá vichru a bouři, který se pevně drží svého kolíku, jenom ten strom nebude vyvrácen, jenž mohutně hluboko ve skálu zapustil silné kořeny, jenom ten člověk nepodlehne frásím světa a falešným prorokům, jenž hluboce zapuštěnou má v srdce své skálopevnou víru, jež jej zavede do ovčince království nebeského, kde bude jeden ovčinec a jeden pastýř. Amen.

Neděle druhá po velikonoci.

Dobry pastýř.

Dobry pastýř dává život za ovce své.
(Jan 10, 11.)

Z nejkrásnějších a nejdojemnějších podobenství Písma sv. jest podobenství o dobrém pastýři, s nímž se Spasitel sám srovnává.

Abychom blíže poznali pokoru a obětavou lásku Spasitelovu a hlouběji vnikli v jeho laskavé srdce, všimněme si důkladněji života pastýřského, jak je ve Sv. Zemi dnes a jak býval i za dnů Spasitelových. *)

* * *

Ve Sv. Zemi jsou dva druhy pastýřů: bohatí mají veliká, do set a tisíc čítající stáda velbloudů, koní, skotu a ovec a těm je pasou lidé cizí, najatí: tito pastevci pasou tedy za mzdu, jsou to nájemníci. Potom jsou tam chudí pastýři, kteří pasou stádo vlastní. Jsou z nejchudších lidí v zemi, stádečko ovec nebo koz je celý jejich majetek. S takovým chudým pastýřem srovnává se Spasitel.

Ovce jsou od přírody plaché a bojácné a proti nepříteli zcela bezbranné. Ale jeví velikou přítulnost k pastýři a poznají hned zvuk jeho hlasu. Zvyknou si také brzo jmenům, které jim pastýři i nyní často dávají a jež volí obyčejně dle barvy nebo zvláštních známek zvířat. Hlasu vlastního pastýře poslouchají ochotně a rády. Ale když je láká cizí, poslouchají napřed upjatě a potom plaše utekou. Proto praví Spasitel: »Znám své a znají mě mé.«

V noci třeba ovce sehnati do ovčince, aby byly chráněny proti všelijakým nepřítelům. Kde jsou v kraji veliké, přirozené a uměle rozšířené jeskyně a sluje, pastýři se zálibou je se stády vyhledávají. Takovou přirozenou stájí byla také jeskyně betlemská, v níž se narodil Spasitel.

V jiných krajinách ohražují si pastýři místa volná terasami z kamení, na něž kladou trní, anebo je obloží dokola jenom nasekaným bložím. Otvor, uzavřený koly nebo trním, je vchodem a východem.

Kde se v krajině více malých stád pohromadě pase, používají společného ovčince za nocleh. Proti škůdcům musí jeden pastýř u vchodu býti na stráži, co ostatní na blízku pod širým nebem nebo v jeskyni odpočívají od námah dne. To je strážce.

Pastýři zůstávají se stády většinu roku od jara až do doby zimních dešťů v říjnu a listopadu, a v některých krajinách ještě déle pod širým nebem na veřejných pastvinách. Jsou to obyčejně polohy pahorkovité, kde na svahu nebo v údolích zvláště nízké křoviny a rostlinky skytají ovčím a kozám i v horkém létě trochu pastvy. V jiných krajích vybánějí stáda na step, kde jim sporé bylinky skytají chudé pastvy.

*) Cf. Dr. Leop. Fonek: *Moderne Bibelfragen.*

Časně ráno přicházejí jednotliví pastýři k ovčinci a strážce je do něho vpouští. Každý zná své ovce a volá je jménem. Znají ho, poslouchají jeho volání a kupí se poslušně kolem něho. Potom je vyvádí z ohrady a jde před nimi na pastvu, pískaje na flétnu. Je dnes v Palestýně všeobecným pravidlem, že pastýř svoje ovce vede, ne žene, jde před nimi a ne za nimi. Tak bylo i za dob starých, jak Písmo sv. častěji dosvědčuje. Ve dne nepotřebuje v některých krajinách ani psa, ale za noci potřebuje jich strážce několik, až 5–6, proti nočním škůdcům.

Mezi těmi škůdci jsou dnes nejnebezpečnější vlci a šakali, tu a tam i medvědi. Tato zvířata zdržují se zvláště v hlubokých, skoro nepřístupných roklicích pastevního okrsku a na noc vycházejí na lup. Ale nezfídka se přihází, že puzena hladem i za bílého dne a před očima pastýřů podnikají výpad, kde dobrý pastýř, chráně ovec, nezřídka sám života pozbývá.

Jinými nepřátely jsou zloději a loupežníci, kteří už za starých časů jakož i dnes mají na Východě zvláště namířeno na stáda. Neprosí u strážce vchodu za vpuštění a nevcházejí dveřmi do ovčince, nýbrž lezou přes ohradu, přes kterou snadno mohou bez žebříku, a kradou a zabíjejí, co jim do rukou přijde. Někdy přepadají i násilně stáda na pastvinách, zabijí pastýře a ovce oděnou.

Pro tyto nepřátely jest život pastýřů plný obětí a nebezpečí. Nájemník utíká zbaběle před nepřátely, protože mu na ovcích nezáleží, dobrý pastýř, který je má rád, jich hájí, i život za ně obětuje v krvavém zápase.

* * *

Tak i dobrý pastýř Ježíš Kristus obětoval život za ovce své v krvavé smrti na kříži. Tam brozně zápasil o naše duše s knížetem temnoty, v tom zápase zemřel, ale nepodleh. Právě tou smrtí usmířil lidský hřích, ale vstal z mrtvých a zvítězil tím nad smrtí a peklem a života věčného nám dobyl. A ač když vstoupil na nebesa, zůstává i nadále naším dobrým pastýřem. Ve způsobě chleba, ve svatostánku je ve dne v noci věčně na stráž u svého stáde, modlí se neustále k Otci za ně, obětuje se znova denně za ně ve mši svaté. A vede na dobrou duchovní pastvu svoje ovce, dává jim kněžskými svými zvěstovateli blahou zvěst spásy; ano žije v vlastním těle a krvi, aby byly dosti silné k boji s pekelným zlodějem a loupežníkem. Buďme tedy celým srdcem oddáni tomu laskavému pastýři, nezraňme hříchem jeho srdce, poslouchajme vždy jeho hlasu, který k nám mluví příkázáními božími a církevními, milujme ho v tajemství jeho lásky, v tajemství oltáře, přicházejme rádi na služby boží, ale zvláště často a rádi k jeho svatému stolu: tak budeme mít život věčný, jak sám ujišťuje nás: »Kdož jí mé tělo a pije mou krev, má život věčný; a já ho vzkřísím v den poslední.« (Jan 6, 55.) Amen.

Jos. Ocetek.

Neděle třetí po velikonoci.

Napsal Dr. K. L. Řehák.

Třeba přidržovati se učení svatých apoštolů.

1. Nepraví křesťané tvrdí, že prý Písmo sv. tak jest zřetelno, že jeden každý dobře mu rozuměti může. Tvrzení takové jest ale naprosto nepravdivé; nebo kdyby na pravdě bylo, museli by všichni čtenáři Písma sv. jednostejně naučení z něho bráti, kdežto jest známo, že odštěpenci od církve katolické na tisíce odrud se rozcházejí, a stále o tom hádky mají, co by prvním učením Páně bylo.

Spasitel zajisté dobře věděl, jak mnozí lidé pyšní a lehkomyslní jeho slova překrucovati a bífediti budou; a proto k mrtvým slovům Písma sv. postavil živou a neomylnou vykladatelku vůle své, církev svatou, na sv. Petru vzdělanou. A Petrovi slíbil, že církev na něm vzdělanou ani brány či mocnosti pekelné nepřemohou, a tedy k bludům ji nesvedou. Petrovi také prohlásil: »Já jsem prosil za tebe, aby nezhylnula víra tvá« (Luk. 22, 32); a nás i zavazuje ku poslušnosti k výkladům apoštolů za vedení Petra, řka: »Kdo vás slyší, mne slyší; a kdo vámi pohrdá, mnou pohrdá« (Luk. 10, 16). My katolíci přidržujeme se tedy věrně učení Páně dle výkladu apoštolů jeho, a jsme tedy úplně bezpečni, že nebloudíme, ani blouditi nemůžeme, ale kráčíme po jisté cestě ku spasení.

Jak málo bezpečně spoléhati můžeme na důvtip toliko svůj, vysvítá z dnešního evangelia. Apoštolové po tři léta byli při božském Mistru a slyšeli učení jeho, a hle, když jim řekl: »Maličko, neuzříte mne, a maličko, uzříte mne opět«, nerozuměli jemu!

My tedy rádi doznáváme, že často pravého smyslu slov božích nechápeme; a proto se i povolaných lidí na smysl pravý dotazujeme. A tak klademe si i dnes otázku: Co znamená to maličko, o němž mluví Pán?

2. Slova dnešního evangelia pronesl Pán Ježíš k milým svým po poslední večeři, a tedy na krátko před umučením svým. Slova »Maličko, a neuzříte mne« měly smysl ten: Již co nejdříve budu vydán na smrt, jak jsem vám o ní opětně předpovídal. Až uvidíte má muka, budete se sice rmoutiti, kdežto nepřátelé boží budou se radovati. Ale nezarmucujte se příliš, a netratte myslí; nebo opět »maličko, a uzříte mne«; t. j. třetího dne vstanu opět z mrtvých, a pak promění se zármutek váš v radost neskonalou, poněvadž nabudete tak jistoty i o svém vlastním vzkříšení; a proto budete i ochotni, všecko pro mne činiti i vytrpěti, až i skutečně v odměnu obdržíte slíbenou blaženost věčnou, čili takovou, které nebude moci nikdo více vzíti od vás!

Co takto Pán Ježíš předpověděl, stalo se. Petr, zapřev Pána, při pohledu naň rozlétostnil se, vyšel ze společnosti, v níž byl zběšil, a plakal hořce. Hořce plakal miláček Páně Jan, když pod

křížem milovaného Mistra stál a poslední vůli jeho slyšel. Plakala Matka Páně sedmibolestná; plakaly i nábožné ženy s Magdalenou; zarmoucení i smutní byli i učedníci, jdoucí po umučení Páně z Jerusalema do Emauz. Za to ale radovali se pokrytečtí fariseové a zákonníci židovští, že odstraněn byl nepohodlný jim prorok, jenž jejich domnělou spravedlnost odsuzoval a jich vnitřní zkaženost káral.

Avšak když Pán Ježíš třetího dne vstal s velikou slávou z mrtvých, zarazili se, zkormoutili se zahanbení nepřátelé jeho, ale rozradovali se apoštolé a učedníci Páně, jimž on se po čtyřicet dnů zjevoval, s nimiž důvěrně dále obcoval a je o důležitých věcech poučoval, jimž prvé ještě rozuměti nemohli, že ještě tajemství umučení Páně neznali.

3. Toto »maličko«, o němž mluvil Spasitel, vykládá ale svatý Augustin také i jinak, a sice o krátké době pozemského života našeho.

Krátkým, maličkým jestiž věru život náš u porovnání s životem věčným, jemuž všichni rádi či neradi kráčíme vstříc.

Když Bůh první lidi stvořil, učinil i těla jich dokonalými, takže dlouho žiti mohli; ale i dlouhý jich věk jest pouhým maličko proti věčnosti, jež konce nemá. O Adamovi se dočítáme, že žil 930 roků, a pak zemřel; Noe žil 950 roků a pak zemřel; nábožný Methusalem žil 969 roků, a zemřel. Co jest i tisíc roků života proti věčnosti? »Tisíc let před očima Hospodina jest jako den včerejší«, pje korunovaný pěvec (Žalm 89, 4).

Později z různých příčin a pro nepřiměřené žití krátil se věk lidský vždy více, až za dob našich čítá průměrem asi 30 roků! Čím jest teprve tento krátký věk, než pouhým maličko? »Pára jest, kteráž se na maličko ukazuje, a potom zmizí,« praví svatý Jakub (4, 15).

A přece staráme se tak rádi jen o toto maličko, a tak lehkomyslně zanedbáváme toho, co má býti věčným! Mnohý pracuje do úpadu, nastavuje noci ke dnu, dře se v potu tváře, suší zuby, lakotí; a proč? Chce z úspor žiti snad na tisíciletí? O nikoliv! On nemůže popřítí toho, že tu jest jen maličko; ale přece pošetile zanedbává povinnosti svých k Bohu, lehce znesvěcuje neděle i svátky, nepřijímá svátostí, aby se mu naposled stalo jako bohatci, o němž vypravuje Spasitel (Luk. 12, 18), že řekl: »Zbořím stodoly své (že jsou pro mé bohatství již příliš malé), a nadělám větších; a tu shromáždím všecky věci i zboží své, a dím duši své: Máš mnoho zboží složeného na mnohá léta; odpočívej, jez, pij, hoduj!« Ale Bůh řekl jemu: »Blázne! (ještě) této noci požádají duše tvé od tebe; to pak, cos připravil, čí bude?«

4. Proto ne bez příčiny nechal se pokoušeti i sám Spasitel, jenž chtěl býti ve všech věcech učitelem i vzorem naším, do třetice od ďábla, aby nám ukázal, jak bychom měli i my proti žádostivosti trojí, v nás se ozývající, rázně a věrně bojovati!

Když ho ďábel naváděl, aby zrušil půst a hověl smyslným žádostem, odmítl ho slovy: »Ne samým chlebem živ jest člověk!«

Když ho ďábel naváděl, aby se spustil s výše chrámu, a tak chválu u lidí měl, odmítl ho Spasitel slovy: »Nebudeš pokoušeti Pána Boha svého,« jemuž dle pravdy všechna čest přináleží. — A když konečně ďábel nabízel mu statky tohoto světa, jež mu ovšem ani nenáležejí, odmítl ho Spasitel přísnými slovy: »Odejdiž ode mne, satane; nebo samému Pánu Bohu klaněti se budeš!« (Mat. 4.)

To na paměti měl i slavný přední rádce anglického krále Jindřicha VIII. v 16. stol., Tomáš Morus. Jindřich VIII. naléhal tehdy na papeže, aby prohlásil zákonitý sňatek jeho s Kateřinou Aragonskou za zrušený, aby mohl pojeti za manželku jinou, lehkomyslnou ženštinu. A když mu papež ovšem po vůli nebyl, rozvzteklil se král, prohlásil se sám za nevyššího biskupa v říši své, a krutě trestal každého, kdo ho tak uznati nechtěl. Do žaláře uvrhl i Tomáše Mora. Pak poslal k němu jeho manželku i s dětmi, aby ho prosbami svými obměkčili, by se králi poddal.

Tomáš otázal se ale ženy: »Jak dlouho myslíš, že mohu býti ještě živ?«

»Jistě 20 roků.«

»A za 20 roků nejistě přízně královy měl bych dáti život věčný? Ó, jak pošetile radíš!«

Čiňmež podobně při lákání světa! Vyznávejme Ježíše Krista nejen slovem, ale hlavně řádným křesťanským životem; a i on nás vyzná jednou před svým Otcem v nebesích. Amen.

Neděle třetí po velikonoci.

Slovo: »Maličko« bolestné a potěšné.

»Maličko, a již neuzfíte mne.« Jan 16, 16.

Těžká věc je loučení. To jsme věděli dávno. Ale dříve bylo loučení přece trochu jiné než nyní. Válka nastala, i nastalo jiné loučení než dříve. Jaké to bylo loučení bolestné hned první den mobilisace! Kdo byl na nádraží, viděl pohnutlivé scény. A od té doby konají se často takové pochody nově prohlédnutých vojnů, co je tu pláče, nářku, když manželka, otec, bratr loučí se se svým manželem, synem, bratrem. Přicházejí i vojáci z pole na dovolenou, tu říkají, že se nyní bolestněji loučí se svými miláčky. Při prvním loučení doufali, že brzy se domů vrátí, nyní na brzký návrat není takové naděje. Nyní všichni lépe poznáváme a pociťujeme, jak jest loučení bolestné.

Poslyš, tu bije do našich zarmoucených duší dnes slovo Kristovo: Maličko, a již neuzfíte mne. Vždy nás slovo to tak zvláštním způsobem dojalo a duši nutilo, aby pozorně naslouchala. Ale dnes ozývá slovo to ještě mocněji. Slovo to naplňuje nás společnou bolestí, ale dodává nám také útěchy. To vám chci dnes ještě lépe vyložit i proto pravím:

Slovo maličko jest: I. bolestné, ale také II. potěšné.

I.

Tři leta byli učenci kolem Pána Ježíše. Poslouchali jeho nebeské poselství a opustili vše, aby ho následovali. Slyšeli jeho božské učení, viděli jeho zázraky a vřelou láskou lnuli k němu, neboť věděli, že jest Kristus, Syn Boha živého.

Ale nyní měl tento blažený čas přestati. Kristus jest s apoštoly ve večeřadle. Lesk nebeské krásy a božského pokoje spočívá na jeho tváři. V nevyzpytatelné lásce své učinil právě závěš svou: ve svátosti oltářní sám sebe nám daroval a umožnil nám tak vyplnění svého přikázání: »Žiďte v lásce mé«. (Jan 15. 9.) Tu se potom Pán se svými apoštoly loučí, otvírá ústa svá a dí: Maličko, a již neuzříte mne.

Co praví tu Kristus? Maličko, a opustím vás, již nebudete dlouho se mnou. Jak zarmoutilo slovo to apoštoly, neporozuměli tomu i tázali se vespolek: Co jste, že nám praví: Maličko, a neuzříte mne. Opustili dům, krb a následovali ho, to má býti jim nyní odměnou za to? Je jim jako by zoufal nad svým dílem.

I my posloucháme to slovo s podivením, když Kristus mluví tu o loučení a o smrti. Vždyť se Kristus nazval světlem světa (Jan 8. 12.) a nyní praví, že milé světlo očí jeho shasnouti má. Nazval se životem světa (Jan 14. 6.), a nyní, má smrt míti moc nad ním.

Kristus Pán žehnal dětem, dal duším jejich cenu a posvěcení, chránil nevinnost dětskou hrozným slovem proti těm, kteří by jednoho z maličkých potupovali (Mat. 18. 6. d.), a nyní chce odejíti.

Přicházejí dále ženy a matky, nemohou chápati, že on, který ženu z prachu pozdvihl, manželství a rodinu posvětil a k dosud neslýchané výši povznesl, že on v nejlepších mužných letech zemřítí má.

Přicházejí muži a s podivením se táží: ten, který mužské myslí tak vysoký cíl položil, mužskou sílu z moci okamžitých žádostivosti vysvobodil a k největším metám uschopnil, ten chce započaté dílo zanechat, kde třeba ještě tolik pracovati, kde jeho přítomnosti jest tak zapotřebí?

Přicházejí kajicníci a kajicnice s Máří Magdalenou a Samaritánkou a připomínají, jak nutně potřebují pomocníka.

Přicházejí panny a jinoši, hříšníci, zoufalí, nemocní a zdraví všichni slyší slovo: Maličko, a neuzříte mne. A zármutek naplňuje srdce všech. Nechápu slovo to o loučení, myslí, že všem jeho přítomnost jest nezbytně potřebná.

Ale Pán dívá se hlouběji než všichni. Ví, že bolestmi musíme k životu věčnému jíti. Nemůže ani sobě, ani jim tento zármutek uspořiti. »Amen, amen pravím vám, že vy budete kvíteti a plakat«. Tak se dívá na apoštoly a přehlíží četné, přechetné, kterým loučení a smrt prsa svírá, dívá se i na nás a dí: »Buď klidný, musí to býti«. Světový zákon třeba naplniti; co pod sluncem kvete, musí také zvadnouti. Co zde žije, musí také pominouti.

I život Ježíše Krista měl smrtí skončiti; jeho smrt byla naplněním svaté, moudré úrady božské. Lidstvo žije jen smrtí jeho. Že se smrti podrobil, v tom záleželo nekonečnš smíření, posvěcení smrti pro všechny, kteří po něm umírají, pomahající síla a nejpůsobivější příklad.

Tak jest pravda: Maličko, — a blíží se hodina rozloučení. Jen maličko — to jest bolestné slovo, smutná zpráva, kterou jeden den druhému hlásá. Již narození dítěte hlásá: jen maličko. Jen maličko budeš státi na vrcholu cti, výsledků a bohatství. Všechno, co máš, síla, dary ducha a srdce, vše jako jiskra jednoho dne uhasne. Jen maličko je ti to všechno svěřeno, můžeš pracovati, dokud jest den, a ani nevíš, kolik již z tvého malička uplynulo, jak blízko jest večer a noc.

Tato pravda jest bolestná. Kdo nežije rád? Ptej se mrzáka, raněného ve válce, který se stěží o hůlce dále pohybuje, ptej se slepce, ptej se starého žebráka a boháče, ptej se babičky a mladíka — všichni chtějí žítí, milují život, a nikdo z nich nechce zemřítí.

Zemřítí a opustiti všechno, majetek, ženu a děti, přátele a sousedy, hory a údolí, domovinu — vše to musili opustiti za krátký čas a nemoci nic s sebou vzíti než rubáš a rakev — to je jistě bolestné.

Ještě chvílku, a každý z nás propadne tomuto osudu. A kdo nepocítil ještě tuto bolest, když přemýšlel o krátkosti svého života a blízkosti smrti. Jak rychle vše uplyne, co nás těší: mládí, štěstí mládí, krása, dobrý život rodinný a oblažující spolužití rodičů a dětí. Jak změní čas a krátká leta všechny tyto věci a poměry, a jakou ránu jim zasazuje smrt!

Když každému, i věřícímu i zbožnému křesťanu jest život příjemný a pomíjelnost času bolestná jest teprve těm, kteří všemi mohutnostmi duše jen na tomto životě lpí. Jak lpí na radostech a rozkoších, statcích a počtech tohoto pozemského života. Ale jen maličko — a umlknou rozkoše a počty a statky nebudou míti pro ně ceny.

A když tak vzpomínáme na poslední chvíli svou, kdy budeme museti vše opustiti, slíbíme Bohu, že srdce naše chce jedině jemu náležeti, žádné věci, která jest zlá nebo ke zlu vede. A když lidem srdce své věnujeme, učiníme tak pro Boha, v blízkém budeme viděti dítko Boží a tak v něm vlastně Boha milovati budeme.

Ale ještě něco Bohu slíbíme. V rodině jeden člen stůně na smrt. Celý dům to ví. Všichni o tom mluví, že se lékař vzdal vší naděje. Jen jeden to neví, jeden to netuší, nemá se to dověděti, poněvadž by se velice rozčílil: nemocný sám. Konečně jest pozdě — a po celý život třeba si předhazovati: Naší vinou nemohl svátosti umírajících včas přijmouti. I nemocný je trochu vinen. Proč se zbaběle klamal. Proč si nikdy vážně neřekl. I mně jest slovo: maličko řečeno. A proto si umíníme, že nemocného včas zaopatřiti dáme, jestliže smrt své posly posílá a klepá. Jak

i válka v tomto ohledu mnohé napravila! Jak přemnozí byli plni pokoje a síly, poněvadž se nechtěli a nemohli klamati o vážnosti svého stavu. Proto i my se podrobíme pokorně smutné zprávě o blízkém skonu, kdy a jak přijde.

II.

Nyní se vrátíme k řeči Páně v dnešním evageliu. U Pána hledáme útěchu v těžkém navštívení války. Nemohl nám uspořiti bolestné slovo: maličko o životě lidském. Ale poslyšme dále. Pán otvírá opět ústa. Praví opět maličko, ale nyní slovo to zní potěšivě, jest radostným poselstvím. Slovo to nyní zní: A opět maličko a užijte mne . . . zármutek váš obrátí se v radost . . . Opět vás užijm, a radovati se bude srdce vaše, a radosti vaší žádný neodejme od vás.* —

Tedy rozloučení nebude stálé, věčné. Apoštolé ho opět budou mít a užij ho. Na veliký pátek byli zarmouceni, ale hle, maličko a nastala neděle, nastalo vzkříšení. Tu měli opět radost, užijeli Pána. Posledně ho viděli v krvi a bolestech, nyní rány jsou oslavené. Teprve ztrátou poznává duše, jakou cenu někdo má, a teprve když ztracený drahocenný statek opět nalezne, dovede jej řádně oceniti a milovati. Jaká radost tedy vykvetla z bolesti rozloučení. Blažený zármutek, který se v takovou radost obrací. Čeho bychom postrádali, kdyby byl Kristus sobě a svým uspořil ono trpké rozloučení: zadostučinění za hříchy celého světa, moře milování, příklad, který od té doby tisícům smrt oslazuje a přeměňuje ve vstup do života věčného.

»Radovati se bude srdce vaše«; tak volá Kristus nyní ke všem svým věrným. Či je snad mrtvý, protože jednou zemřítí musil? Kdo to míní, neviděl ještě nikdy dítě, jak se modlí. Oko jeho hledá obraz Spasitelův, ruce své spíná k němu, ví, že je miluje, miluje ho také veškerou vroucností své čisté duše. Když pak dorůstá v jinocha a pannu, když přichází do věku, kdy poměry k světu a lidem se prohlubují a přeměňují: opět přichází Kristus k nevinným jako první důvěrník jejich nejvnitřnějších záležitostí, k němu tisíce lidí nosí radost a žalost, které by nikomu nesvěřili. S Kristem Pánem vstupují potom do jiných životních okolností. A otcové a matky zkouší své konání před zraky a dle vůle Páně, a ještě stále kráčí Kristus v bílém rouchu nesmrtelnosti světem, žije ve své církvi, láme chléb života, podává víno vroucí, obětavé lásky svým miláčkům.

Teprve tím, že Kristus vešel do své slávy utrpením, mohl se státi nám tím, čím nám jest: věčným vítězem, majitelem a rozdavatelem veškerého pravého života, všude přítomným, nezranitelným časem, žalostí a hříchem, pravou rozkoší pokolení lidského. Jak ubohými bychom byli bez Ježíše Krista, muže bolesti. Ale jak bohatými jsme s Ježíšem, máme nyní naději na radost po zármutku, kterou žádný neodejme od nás tak, že v pohledu k němu slovo: Maličko stává se radostným poselstvím — ma-

ličko, a zármutek veškeren bude od tebe odňat a radostně budeš Pánu chválu prozpěvovati.

Vskutku, když dovedeme očima víry a naděje proniknouti do blažené vlasti nad hvězdami a bydleti se svou nejlepšší, nejhlubší touhou v nebi, zaniká bolest, která se srdce našeho zmahá po rozloučení, které nám válka přinesla a stále přináší. Jest to zcela pochopitelné: neměl se vrátiti ten, bez něhož jsme si ani život mysliti nemohli, měl padnouti ten, který byl štěstím, silou našeho života — tu ovšem chápeme, že nejraději by člověk oči zavřel, ruce do lůna složil a Boha prosil: vem si mne také! Jest to pochopitelné, a přece nemá to tak zůstat. Kde děti potřebují mateřské péče, jest jasno: tu musí dvě oči tak starostlivě pečovat, jako dříve čtyři, tu musí dvě ruce je na pravé cestě udržovati jako dříve čtyři; tu musí jedno srdce tolik radosti a žalu rozdělovati, tolik přísné a přívětivé lásky rozdávat jako dříve dvě. Kde matka syna, pýchu srdce svého, oplakává, nebo sestra bratra, nebo kde čistá mladická láska v jaře svém zlámána a do hrobu brdin položena byla: ani tu nesmí zármutek vždy více se rozšiřovati a veškeré věci o barvu života oloupiti.

Právě vám praví Kristus slovo: Maličko jako naději a radostně poselství. Pozdvihněte oči své vzhůru ke Kristu Pánu, který také v pravé době vaši radost zdokonalí. Volá k tobě: nezoufej, trp! Dříve nežli si pomyslíš, obrátí se zármutek tvůj v radost. Neboť skutečně, jen maličko, a za tebou budou leta mládí, leta mužná, brzy nastane ti poslední den. Nevěříš tomu, myslíš, dvacet, čtyřicet, padesát let je dlouhá doba, tak dlouhá, že nemůžeš ani na tak dlouhý život na zemi bez hrůzy hleděti. Ale to se ti jen zdá. Ale zeptej se starců! Zdaž mu dětská leta nepřipadají tak blízká, jako by je byl včera opustil? Ptej se moudrosti národů, ptej se knih, jaký dojem dělá lidský život, a všichni ti opakují: jako polní tráva, která uvadá.

Tak to i na sobě poznáš. Jen maličko trvá zármutek pozemský. Nuže raduj se uprostřed zármutku. Raduj se, neboť jednou budeš moci slaviti radostné shledání. Tu srdce tvé radovati se bude. Ano, maličko a setřeš veškeren pozemský prach a budeš se vznášeti do výšin nadpozemských. Pak už nebude zármutek a rozloučení. A otevře se kniha všech úrad Božích. A s obdivem budeš se klaněti moudré Prozřetelnosti Boží, která tě mnohým žalem a utrpením k tak bohatým blaženostem vedla.

Vždyť jsi zde na zemi, jak dí dnešní epištola, jen jakožto příchozí a pohostinný. To měj vždy na paměti při veškerém svém počínání. Hlavní věc jest, aby příchozí, pocestný věděl, že jest přespolní, aby k ničemu srdce své nepřikládal, věda, že to vše za krátký čas — maličko — opustiti musí. Jdeš k Otci, tam jest pravá vlast tvá. K ní musí směřovati všeka cesta života tvého, k ní čeliti veškeré tvé jednání a počínání.

Ale i o pozemské vlasti jedná dnešní sv. epištola a napomíná nás: Krále v uctivosti mějte . . . poddáni buďte králi . . . Účinek pravé víry a důkaz dobrého křesťanského obcování jest

poddanost a poslušnost vrchnosti náležitě od Boha ustanovené. Tuto povinnost konají naši miláčci na bojišti, tuto povinnost konáme my doma. To radostí naplní srdce naše, že poslušni své vrchnosti vše obětujeme.

Tak jsme viděli, jako slovo: maličko: nás na jedné straně bolesti a na druhé straně útechou a radostí naplňuje. Jak dlouho však tato krátká chvíle života pozemského trvá, nikdy nepřestávejme přičiňovati se o cenu vítězství tím, že se budeme modliti, pracovati a trpěti. To jest nejkrásnější: Zlé trpěti, dobré konati a v dobrém až do konce vytrvati. Amen.

Jan Nep. Jes. Holý, O. Praem.

Svátek sv. Jana Nepomuckého.

»Blahoslavený muž, jenž nepoklesl slovem úst svých,« (Sirach 14.)

Přátelé drazí! Aesopovi bylo kdysi poručeno, aby koupil, co bude na trhu nejlepšího. Aesop šel a přinesl z trhu — jazyk. Jindy byl opět požádán, aby přinesl, co bude na trhu nejhoršího. I tentokráte přinesl Aesop zase — jazyk. Byl tedy jazyk podle Aesopa i nejlepším i nejhorším. A pravdu měl, neboť jazyk, když se ho dobře užívá, je největším dobrodiním člověka, avšak nejhorším škůdcem lidstva, používá-li se ho špatně a nerozumně.

Písmo svaté nazývá člověka, který neklesl svým jazykem, na mnoha místech moudrým, blahoslaveným.

Než kde máme hledati ty moudré lidi, kteří neklesli svým jazykem, když jich je na světě tak málo? Kde nalezneme takového člověka, jenž by nám byl zářivým příkladem, jak máme užívatí svého jazyka? Nehledejme ho, vždyť ho máme před sebou; dnešní slavnost na něho ukazuje. Moudrým mužem, jenž neklesl jazykem, honosí se naše milá vlast; jím jest sv. Jan Nepomucký, jehož slavnou památku dnes slavíme. Jméno jeho těší se v drahé vlasti naší ano i v celé církvi všeobecné úctě. Kdo nezná sv. Jana Nepomuckého? Všude ve městech i vesnicích, na cestách, v polích a zvláště po mostech spatřujeme velebnou jeho sochu. Prst na ústech, hlava ověncena věncem z hvězd, čelo pohříženo v mlčení a rozjímání.

Mnoho věrných věřících pokleká dnes pod smělou klenbou chrámu svatovítského u hrobu mocného patrona naší vlasti, aby upřímnou modlitbou památku jeho uctili a oslavili a jeho ctností vzpomněli. Přidejme se i my, přátelé drazí, k těm zástupům svatojanských poutníků, oslavme jeho památku zbožností, modlibou a slibem, že chceme jít za krásným jeho příkladem a ctností jeho nápodobit, ctností velikého světce národního, jenž s nebe na nás volá se sv. Pavlem: »Následovníci moji buďte, jakož i já Kristův.«

Září ctností světcovy jako jasné hvězdy ve svatojanském věnci a zvláště jedna velikostí a svitem čarokrásným nad jiné

vyniká a tou jest ctnost svatého mlčení, kterou neporušený jazyk světcův dosud celému světu hlásá.

Byl sv. Jan mužem, jenž neklesl jazykem, jenž věděl jak má jazyka užívat, aby se stal tento dobrodincem lidstva a nikoli škůdcem. Následujme příkladu jeho, abychom i my stali se blahoslavenými užívající jazyka svého k dobru a nezneužívající ho ke zlému. Abyste věděli, jak máte jazyka svého se svatým Janem užívat, ukáži vám dnes s pomoci boží, kdy jazyk lidstvu prospívá a kdy škodí.

I.

1. Všech darů duševních i tělesných může člověk použiti způsobem dobrým i špatným. Tak i jazyka, jenž dobrodincem lidstva se stává, když se jím nevědomý poučuje a chybující bratrsky kárá. Bůh postavil sv. Jana do doby, která se velikou mravností zrovna nevyznačovala. Praha stala se za Karla IV., Otce vlasti, středem nejen království českého a císařství německého, nýbrž i střediskem vzdělané střední Evropy. S rostoucím bohatstvím s blahobytem rostla také zkáza mravů, což těžko nesl Otec vlasti s prvním arcibiskupem pražským Arnoštem z Pardubic, a proto povolali na kazatelnu chrámu týnského Konráda Waldhausera a po něm Miliče z Kroměříže, aby zanedbanou mravní výchovu pozvedli a káravým slovem přepych i úpadek mravnosti nemilosrdně tepali.

Sv. Jan pamětliv jsa slov sv. Pavla: »Jestliže by někdo v přehánění byl stržen k nějakému poklesku, vy napravujte takového v duchu mírnosti,« poučoval a napomínal nejen s kazatelny Týnské, nýbrž i v soukromí a to i samého krále Václava, nehodného to syna Karla IV., blahé paměti Otce vlasti.

Přátelé draží! I my žijeme v době, kdy mravnost hyne a to zvláště pro neznalost a nevědomost náboženských i mravních pravd. Je proto povinností každého křesťana, aby každý podle své schopnosti přispěl k nápravě. To se stane častým poučováním a bratrským napomenutím bližního, vidíme-li jej zabídati čím dále tím hlouběji do bahna hříchu a nepravosti. I tehdy, kdy nejsme povinni jako rodiče, učitelé a představení poučovati a napomínati, nebojte se poučné a káravé slovo věnovati chybám svého bližního nebojíce se jeho nelásky, nepřítelství a nevděku. — Mnoho dobrého se tím způsobem může učiniti a mnoho zlého zameziti.

Bratrským poučením a napomenutím dá se odstraniti mnoho nepřítelství, zavede se mír a svornost do rodin, vespolečná nenávist se utlumí.

Takovým jednáním získáme si nejen upřímných přátel, nýbrž nashromáždíme si i nesčetné zásluby v knize života, neboť psáno jest u sv. Jakuba: »Kdo odvrátí hříšníka od bludné cesty jeho, vysvobodí duši jeho od smrti a přikryje množství hříchů svých.«

2. Jazyk velikou a vydatnou službu prokazuje lidstvu tehdy, když jím nešťastné a ubohé potěšujeme. Sv. Jan Nepomucký rád

by byl již jako chlapec všem ubohým pomohl. Nemaje hmotných prostředků, užíval aspoň hojně těšivých a soucitných slov na zmírnění bídy druhých. Uvítal s radostí úřad almužníka, kterým jej pověřila královna Johanna, neboť mohl ke slovům útěchy přidati ještě podporu hmotnou. Všeemožně těšil se zpovědníci králem podezřívanou a trýzněnou královnou Johankou; kdo se k němu utekl, každý našel hřejivá slova útěchy, která jako krůpěje bal-sámu padala do srdcí zarmoucených, plačících a nešťastných.

Nejmilejší! Bída, zármutek a pláč se neodstěhovaly se světa, ba je jich tady dnes ještě více než kdy jindy, neboť dosud pro-žíváme těžké následky světové války. Srdce lidské potřebuje útěchy, spíná ruce po pomoci, otvírá toužebně sluch k slovům soucit, útěchy a milosrdenství. Nic nás to nestojí, proč bychom tedy neužívali hojně se sv. Janem svého jazyka k útěše? Zarmou-cené těšiti je jedno z duchovních milosrdenství, jemuž slibena je hojná odměna slovy Kristovými: »Blahoslavení milosrdní, neboť oni milosrdenství dojdou«, kterého taktéž každý z nás vrchovatou mírou potřebuje.

3. Jazyk je rovněž velkým dobrodincem lidstva, když se ho užívá k obhájení utiskovaných, když se jím hájí pravda a právo.

Sv. Jan Nepomucký užíval ho k tomu, když hájil Johanku královnu před prchlým králem, když hájil práv církve proti králi, jenž chtěl založiti o své újmě nové biskupství, jenž chtěl podle chuti obsazovati svými milci uprázdňená obročí. Než nejvíce hájil Jan neporušitelné tajemství svátostné zpovědní mlčenlivosti, když měl nešlechternému králi vyraziti zpověď královny Johanny. Ne-účinnil toho a raději muka i smrt podstoupil, než aby se zprone-věřil nařízení božímu i církevnímu.

Přátelé drazí! I vy máte příležitost a ne zřídka užiti svého jazyka k hájení pravdy a práva. Máme mluvit, když nás sprave-dlnost volá, abychom vydali svědectví o pravdě. Když slyšíme svatou naši víru tupit, obřady její zlehčovat, máme pozdvihnouti hlasu svého k její obhajobě, když slyšíme, že napadána jest ne-vinně čest bližního a jeho dobré jméno, máme se rázně ujmouti cti napadeného a utrhače pokárat. Tím jistě veliké dobrodění prokážeme sobě i bližnímu. Sobě získáme poklady zásluh, bliž-nímu dáme dobrý příklad a jednou rozmnožíme zástupy těch nebešťanů, kteří neklesli jazykem, a mezi nimiž vyniká národní náš světec jazyka a svaté mlčenlivosti Jan Nepomucký, jenž na tomto světě užíval jazyka svého k prospěchu lidstva a varoval se co nejúzkostlivěji zneužití jeho schopnosti ke zlému.

II.

1. Špatně jazyka užívá ten, jemuž je jazyk nástrojem pomluv a hloupých žertů. Jazyk pomlouvačný, prostořeký a jizlivý je zhoubný nejen pomlouvači, vtipkaři, nýbrž a to daleko více na-padenému bližnímu. Špatně užívá jazyka, kdo mnoho mluví; neboť při mnohomluvnosti nejsme s to, abychom slov svých náležitě ostříhali a tu svezeme se s jazykem leccos, co slouží dětem i do-

spělým k pohoršení, co dráždí a hříšné myšlenky vzbuzuje, co bližnímu na cti škodí, podezření a nedůvěru rozšiřuje, čím Bůh a svatá víra tupena bývá.

Jazyk pomlouvačný a mnohomluvný nepřirovnává se zbytečně v Písmě sv. k zbrani dvojsečné, která poraní bližního, ale původce rány rovněž potrestá. Moudrý Sirach praví: »Rána bičem působí modřiny, rána jazykem drobí kosti — mnoho jich padlo ostrostí meče, ale ne tolik jako kteří zahynuli jazykem svým.«

Jazyk, užívá-li se ho k pomluvě a k neomaleným žertům, je velikým škůdcem lidstva — bližnímu přináší posměch a hanbu, mluvkovi těžký hřícn a nesnadné zodpovídání před Bohem.

Přátelé drazí! Slibte dnes oslavenému světci, že chcete vždy na úzdě držet svůj jazyk, že nechcete, abyste jednou pro řeč svou zahynuli, majíce na paměti slova Kristova: »Z každého marného a nepravého slova budou skládat lidé počet v den soudný.«

2. Jazyk je velikým škůdcem, užívá-li se jej ke lži a zradě. »Co na srdci, to na jazyku« — má býti heslem každého člověka. Lže se škodí bližnímu značně; neboť lži přivádí se člověk do mnoha jiných hříchů a podrývá se důvěra bližního, když mu byla pravda zatajena.

Císařovna Eudoxie dostala od svého manžela císaře Theodosia II. veliké krásné jablko, které ona ve své dobrotě poslala nemocnému dvořanu Paulinovi. Dozvěděl se to císař a tázal se císařovny, jak jí ono jablko chutnalo? Ta nechťi chtě zarmoutiti domněnkou, že darem pohrdla, odvětila, že jí chutnalo dobře. — A hle — ta nepatrná lež vzbudila v srdci císařově nedůvěru ve věrnost manželčinu. Paulina dal usmrtili a manželku svou poslal do vyhnanství.

I ta nejnepatrnější řeč škodí bližnímu i duši lháře, neboť Písmo svaté praví v knize Moudrosti: »Ústa, která lhou, zabíjejí duši.«

Člověk někdy chtěl nechtěl musí svědčiti nějaké tajemství svému bližšímu. Je šťastný, najde-li takového přítele, jenž dovede mlčeti. Jest to věc velmi nebezpečná, svěřovati tajemství; zvláště však člověku nestálého a nevěrného srdce.

Jak často jazyk člověka zradí, o tom se přesvědčil leckdo z nás ve svém životě. V knize přísloví čteme: »Kdo chodí lstivě, pronáší tajnosti, ale kdo má věrné srdce, tají to, co mu přítel svěřil.« Hleďte, přátelé moji, řídit se podle slov knihy Moudrosti a nezrazujte jazykem chyby a tajemství svého přítele, neboť zrada velice bolí a přátelství mění v nesmířitelné nepřátelství.

3. I tehdy je jazyk lidský nanejvýše zhoubný, když se ho užívá k svádění ke zlému, k hříchu. Na tomto poli nejvíce lidstvu může škodit jazyk zkažený, jenž s ďáblem lichotivě našeptává ve věščí ucho, aby povolilo ke hříchu.

Svědůdný jazyk užívá ve své lstivosti všech možných prostředků, jen aby do svých tenat a osidel zapletl vyhlédnutou obět. Co čistých duší připravil lstivý, svědůdný a úlisný jazyk sliby, lichotkami, vyhrůžkami o nejkrásnější ctnost nevinnosti. Jak mnohé

dobnal svůdný jazyk ke hněvu, k pomstě na nevinném. Je třeba jíti jen do soudní síně a poslechnout několik přelícení zvláště s mladými zločinci. Stále zní v řečích obhájců: »Byl sveden, byla svedena.«

Lstivým a lživým jazykem svedl ďábel Evu, jazykem svedli fariseové a zákonníci lid židovský, aby křičeli před Pilátem: »Ukřižuj, ukřižuj ho!« Žádný lidský lid nenatropil na světě tolik zlého, jako právě jazyk svou svůdností. Však o každém svůdci jazyka platí přísloví: »Kdo jinému jámu kopá, sám do ní padá.« Za mých studií svedl starší jeden student z obchodní akademie svými řečmi mladého studenta z prvního ročníku k loupeži a dvojnásobné vraždě. Když viděl svůdce, že by se také dostal do vyšetřování, umlňil si, že si udělá smrt. Než nebylo mu na tom dosti, že již jednu duši svedl. Svedl a přemluvil i jedno děvče, aby s ním umřelo. To dalo se svěsti a skočilo s ním u opatovického jezu do Labe.

Vidíme z toho, jak lidstvu může škodit jazyk svůdný. Umiňte si proto, že nikdy nechcete jazykem svým bližního svádět ke hříchu, že nechcete svolat na sebe trest, jakého došli všichni svůdcové.

Přátelé draží! Svatý Jan Nepomucký užíval jazyka svého, aby nevědomé poučoval, chybující napomínal, nešťastných těšil, utiskovaných se ujímal a právo hájil a tím prospěl lidstvu i sobě. Varoval se všemožně všeho, čím by jazyk se mohl státi jemn i bližnímu škodlivým. Varoval se pomluv, mnohomluvnosti, lži a zrady i řeči svůdné. Krásný příklad, abychom i my tak jazyka svého užívali. Kdyby někdy přece jazyk vás pálil a sváděl ke zlému, pohleďte nebo vzpomeňte si na mlčenlivou sochu svatého Jana, jenž výstražně drží prst svůj na ústech, a volejte se žal-mistou Páně: »Polož, Hospodine, stráž ústům mým a dveře vůkol rtů mých!«

»S plnosti srdce mluví usta« — praví Písmo sv. a pravdu dí, neboť jakého je kdo srdce, takového je i jazyka. Protož, nejmilejší, očistěte nejprve srdce své od hříchů, vášní a žádostí, učiňte je nádobou mastí, nádobou vyvolenou, a potom jistě bude jazyk váš bližnímu ku prospěchu a nikoli ku škodě, neboť Kristus u sv. Lukáše praví: »Dobrý člověk z dobrého pokladu srdce svého vynáší dobré a zlý člověk ze zlého pokladu zlé; neboť z hojnosti srdce mluví ústa.«

Nezapomenu na dojem, jaký na mne učinila první návštěva římského chrámu sv. Vavřince in Lucina. Na postranním oltáři stojí tam socha sv. Jana Nepomuckého ověncena věncem hvězd svatojanských. Před sochou hoří ustavičně lampička, kterou zbožné duše udržují při svitu dnem i nocí z úcty k našemu českému patronu svaté mlčenlivosti. Když jsem tam poprvé přišel, i vždy jindy, vždycky mnoho mužů i žen klečelo před naším patronem a vysílali zbožné modlitby tomu, jenž slávu korunoval Jana za to, že neklesl svým jazykem. Jak to na mne i na kolegy něžně působilo, že i my s větší sebraností a vroucností pomodlili jsme

se ve věčném Římě za blaho drahé naší vlasti milovaných Čech. Uctívají sv. Jana po celém světě i bylo by hanbou, kdybychom my krajaní se dali cizími národy zahanbit a na úctu svatojanskou zapomínali. Ctěme ho proto ustavičně modlitbou i jeho následováním, dávajíce si pozor na jazyk, aby tento nikdy ku škodě nám i bližním nebyl, nýbrž aby prospěl nám i světu zde i na věčnosti. Amen.

Alois Novák.

Svátek sv. Jana Nep.

»Blahoslavený jest, kdo se nebude
horšiti nade mnou.«

(Mat. 11, 6.)

Slavíme den velkého světce a hrdiny sv. Jana Nepom., jenž svou povahou a dějinami rovná se sv. Tomáši Kant. v Anglii, sv. Janu Zlatoústému v Cařihradě, a krom toho mučednictvím svým stal se svědkem i svátostného mlčení zpovědního. Není divu, že proti němu jako proti bojovníku za svobodu církve a práv její a blavně za svátostné mlčení svět se svými rozzuřil boj. Miluje svět černiti, co se stkví. A mnozí zapomněli se tak daleko nad svou vědeckostí, že by nejraději vymazali jeho jméno z dějin, upírajíce jsoucnost jeho. Proto přidržím se takřka výlučně znění starých zpráv a předních historiků našich a pokusím se vylíčiti celý jeho život, jak se nám zachoval v roztroušených dokladech, z nichž lze sestaviti celý mosaikový obraz sv. našeho Jana Nep. Vylíčím dle historiků našich smrt a uvedu ze starších památek zprávy o něm — v díle I. — na to se podívejme na příčinu mučednické smrti jeho, abychom v úctě k sv. Janu Nepom. byli potvrzení.

I.

Byly to vysoce pohnuté dny v březnu r. 1393, když byl zvolen 10. března v Kladrubech opatem jednomyslně vynikající kněz Olen za přítomnosti gen. vikáře sv. Jana Nep. proti vůli krále Václava, jenž chtěl svou mocí provést změnu tak, aby bylo opatství kladrubské povýšeno na biskupství a obsazeno milcem královým Hynkem Pluhem z Rabštejna. Nastalo rozčilení na dvoře královském, které vyvrcholilo dne 20. března ve výslech, při němž měl býti zjedнан mír a zatím stal se pravý opak. Palacký vypráví o Václavovi, že staříckému děkanovi, doktoru Bohuslavu z Krnova, zasadil bruškou kordu svého krvavé rány do hlavy, dal ho spoutati a uvrhl do žaláře purkrabského; Puchníka, doktora Jana, probošta Václava i arcibiskupova hofmistra Nepra z Roupova kázal odvésti do rychty na Staré město, aby vyšetřování zdařilo se lépe v tamější mučírně. K večeru přišel tam sám. Když pak probošt i hofmistr uvolili se svědčiti pod přísahou a pečeti, cokoli králi se líbilo, propuštění jsou na svobodu. Také Puchník dán byv na skřípec, prosil a sliboval vše, až i věčné

mlčení o tom, kterak s ním nakládáno bylo; i on obdržel tedy milost a propuštěn jest. Jen generální vikář, Jan z Nepomuka, na kteréhož král i z jiných příčin zvláště byl zanevřel, vystál celé to mučení, při kterémž, jak se praví, král sám účastnil se dle katova, nemoha pomstou nasytiti se. Konečně kněze již polo-mrtvého dal svázati, na Pražský most nésti a tam uvrhnouti do Vltavy. To stalo se ve čtvrtek dne 20. března (1393) večer o 9. hodině. (Pal. II, str. 391 vyd. z r. 1894.)

Máme zde udán rok, měsíc a den, ano i hodinu večerní, kdy se smrt mučednická sv. Jana stala. Pátřejme dál po zprávách, z nichž bychom vznešenou postavu českých dějin mohli nakreslit.

Jméno Janovo vzato od rodiště jeho v jižních Čechách, kteréž dle Palackého (popisu království českého) nazývalo se dříve Pomuk a později Nepomuk. Sv. Jan sám v zápisu knih nadačních, jež míval v úřední péči, psával se: Jan, syn někdy Welfinův z Pomuku. Rok jeho narození klade se k roku 1340. Vychování své a vzdělání jistě získal v Pomuku, neboť měl Nepomuk velikou přednost, že měl již od r. 1143 klášter Cisterciáků, kteří zde zřídili a udržovali školu klášterní, kde jinoši se připravovali ke studiu na vysokých školách pražských, které byly péčí Karlovců roku 1348 za pomoci papežského stolce zřízeny. Zde položeny základy nejen jeho vzdělání, ale více ještě jeho výchovy, vůle pevné a mravné. Nezáleží pouze na vzdělání rozumu, ale více ještě na vzdělání srdce. Školy klášterní v prvotních dobách vykonaly veliké dílo osvětne, za něž jim dějiny velikou chválu vzdávají. Jim také sv. Jan vděčil svou výchovu i vzdělání. Nestojí více klášter ani škola jeho, neboť v bouřích husitských vzal za své plamenem, a tak zmizela i škola sv. Jana a s ní tak asi přemnohé památky, jež by nám o mládí sv. Jana vyprávěly.

Když bych měl připojiti slovo povzbuzení, tož bych řekl: rodiče pečujte o výchovu a vzdělání dítek svých, jest to nejvyšším statkem jejich. Už staří říkali: chceš-li míti z dítěte radost, dej mu výchovu a nauč je řemeslu, aby z něho nebyl zloděj.

Na kněze byl sv. Jan pravděpodobně vysvěcen v roce 1370 a sice arcibiskupem Janem Očkem z Vlašimi. Roku 1372 náležáme sv. Jana v úřadě veřejného notáře, který úřad ponejvíce kněžími byl zastáván. Tu pak jim příslušelo právo, zhotovovati veřejné listiny jakéhokoli druhu, smlouvy, závěti, zbožná nadání; měli je psáti na pergamentě (aby tak hned nezvetšely a zkázy neutrpěly). Výslovně jim bylo nařízeno a museli se i přísahou k tomu zavázati, že písemnosti týkající se kostelů, špitálů, vdov a sirotků zdarma sepisovati budou, jakož také že úřad svůj ne-stranně a spravedlivě zastávají hodlají, žádnému nejmenší křivdy nečiníce.

Zde v tomto úřadě založil si světec onu pověst otce sirotků a vdov a slavného ochránce práva, jak píše současná kronika tak zvaná benátská, Palackým nalezená, v níž je dáno souvěkě svědectví našemu miláčku slovy: »Mimo jiné rozkázal král Václav, aby ctihodný muž, milý Bobu i lidem, Čechům i Němcům, Jan

kněz, arcibiskupa pražského generální vikář, doktor církevního práva, ukrutně mučen, pálen, rozdrápán a utopen byl.* Vzácné to svědectví, od Čechů i Němců mu vydávané, že byl ctihodný muž Bohu i lidem milý.

V době moru, který zuřil v Čechách roku 1380, z uhož arcibiskup Jenštejn jako zázrakem vyvázl, byl sv. Jan osobním tajemníkem arcibiskupovým a tím začíná také jeho slavná sice, ale mučednická doba, v rozepřích za práva církve a v třenicích s králem prchlivcem, jenž i v manželství svém nebyl bez velkých vin, o nichž nechci se více zmiňovati. K milcům královským svatý Jan nepatřil, neboť byl oddán církvi a svému arcibiskupu, jenž způsobem písného Kartusiána žil. Svatý Jan ještě jako muž v důstojnostech postavený se pilně v právech vzdělával, o čemž svědčí jeho právnická studia na universitě pražské a v Padově.*) Ústa kněze zde ostříhala moudrost a spravedlnost.

Roku 1388 zvolila si jej kapitola vyšehradská svým členem a jako kanovník vyšehradský byl též nástupcem proslulých kazatelů v Týně: Konráda Waldhausera a Jana Miliče. Výmluvnost jeho kazatelská učinila jej miláčkem lidu. Jan svou znalostí práva a životem byl uschopněn státi se i náměstkem arcibiskupovým, což se stalo v r. 1389, kdy jest od něho jako gen. vikáře podepsána první listina. Tento úřad stal se mu korunou mučednickou, jíž se proslavil. Zbývá ještě promluvit o příčině mučednictví, o čemž v díle druhém.

II.

Dvojí byla příčina smrti světcovy: jedna zcela veřejná, t. j. jeho úřední výkon volby opata kladrubského proti vůli králově ve smyslu práva církevního, — druhá úplně tajná: jeho zpovědnictví královny Žofie. První nikdo neupírá, ježto jest veřejným skutkem dějin Václavových, však druhá příčina byla svátostná zpověď královnina, výkon to svědomí, k němuž si nikdo svědků nebéře. Ale musíme také doznati, že ani Václav, když ve svém zvrhlém podivínství chtěl zvidati zpověď královninu, si svědků nebral. Jest to kus skandální historie, o níž se mnoho dle pravdy vypráví, ale nepíše. Tak také jest při mučednictví sv. Jana. Čtyři byli mučení, ale tři z nich přinuceni byli přísahou i písemně stvrditi, že nevyzradí a nepoví ničeho o svém nespravedlivém zajetí a mučení. Což tři učinili, až na sv. Jana, jenž se podobnou při-

*) Mistr Jan z Pomuka (Johannes de Boemia, plebanus s. Galli in Praga), farář u sv. Havla v Praze, na učení Paduánském v letech 1383 až 1387; roku 1386 byl rektorem ultramontánů, v říjnu 1387 stal se doktorem práv, promotofi jeho byli: Antonio Nasen et Pietro abbate di S. Stefano di Carrara, co svědek při tom jmenuje se Gioranni detto Zinusio di Polonia. Téhož roku 1387 — bezpochyby na zimu — dal se zapsati na učení pražském. (D. Johannes de Pomuk, doctor decretorum, canonicus ecclesiae s. Egidii nihil dedit ex dispensatione. Monumenta univ. Prag. II. str. 3. Tadra »Kult. Styky«.) O pobytu Jana z Pomuku na učení Paduánském nebyla v životopisech jeho — pokud nám známo — posud nikde zmínka učiněna; ve zprávách o životě jeho jest právě v letech 1383—1387 mezera. Tadra »Kult. Styky«.

sahou neposkrvnil, ale v mukách králi volné a pravdivé slovo řekl, že ten jest hoden jména královského, kdo dobře kraluje. Tři zavázal král k mlčení přísahou a spisem notářským, čtvrtému našemu svatému mučedníku poručil dáti zmučenému roubík do úst, a utopiti ve Vltavě. Co vypráví ten roubík v ústech mučedníka? Že se jedná o něco velmi hanebného, daleko hanebnějšího, než jest mučení k vůli obsazení opatství v Kladrubech, které bylo veřejně známo, jako bylo známo, že i na samého arcibiskupa se sápal. To druhé však bylo tajné a nejhanebnější.

První a nejstarší letopisec takto o něm zvěstuje: »Zpovědníka také manželky své Jana, mistra v bohosloví, král Václav rozkázal ve Vltavě utopiti, jak z té příčiny, že prý řekl, že ten jest hoden jména královského, kdo dobře kraluje, tak i proto, že, jak se vypravuje, nechtěl zraditi tajemství zpovědi.«

To napsal vídeňský profesor universitní Tomáš Ebendorfer, jenž v Praze roku 1443 meškal a zaznamenal, co se vyprávělo a psáti zde nesmělo. To zaznamenali i jiní dějepisci době blízcí, a o tomto mučednictví právě Palacký zaznamenal, že »před stolicí soudné kritiky, dle uznání našeho vždy dobře ob stojí.«*)

Abych uvedl objasňující příklad mlčení současných zpráv, tážu se: kdo zná z přítomných pravý průběh smrti korunního prince Rudolfa? Zemřel záhadnou smrtí právě před 40 lety a do dnes, ač jsme měli parlament a časopisy, jeho smrt a příčina jest nevysvětlena, a není majetkem veřejnosti, nýbrž jde od úst k ústům. Jak asi to bylo za Václava, jenž si troufal i na nej přednější muže vložiti ruku svou?

Pověst svatosti Janovy a příčina mučednictví nesla se jako vůně dobrého jeho života a smrti mučednické.

Jestě v témže r. 1393 podává arcibiskup Jenštejn žalobu na krále sv. Otci do Říma, v níž v bodě 27. nazývá Jana svatým

*) Otázka, byl-li generální vikář doktor Jan čili Johánek z Pomuk aneb z Nepomuka jedna a taž osoba, co Jan Nepomucký, který od papeže Benedikta XII. dne 19. Mart. 1729 vyhlášen byl za svatého, již od XVIII. století dala příčinu ke sporům nekonečným, týž i náruživým; učenci jako nedoukové hádali se mezi sebou, byli-li dva Janové Nepomuční, z nichž jeden utopen prý roku 1383, druhý roku 1393, anebo jen jeden a sice posledně jmenovaný. Při náramné chudobě pramenů dějinných, nám z té doby zachovaných, nelze o té věci mluviti apodikticky. Zdání však, jdoucí jakoby prostředkem, které zpočátku přednášeli Asseman, Vokoun a p. Athanas, později pak hájil kritický mistr Gelasius Dobner ve svých »Vindiciae sigillo confessionis disi Joannis Nepomuceni protomartyris poenitentia assertrae« (Pragae 1784, 8), před stolicí soudné kritiky, dle uznání našeho, vždy dobře ob stojí. — Není tedy pochyby, že umučení jeho v ústech lidu obecného záhy zplodilo domysly a řeči všeliké, více neb méně oprávněné, kteréž za příčinou brobu jeho v kostele sv. Víta čím dále tím více šířily a posléze i v legendy proměnily se. První spisovatel, jenž v »sigillum confessionis« učinil zmínku, nebyl Pavel Židek roku 1471, ale vídeňský profesor Tomáš Ebendorfer z Haselbachu, jenž byv roku 1443 v Praze co legát sboru bavorského, roku 1449—1463 psal o králi Václavovi: »Confessorem etiam uxoris suae Johannem in theologia magistrum, et quia dixit hunc dignum regio nomine, qui bene regit, et ut fertur quia sigillum confessionis siolare detrectasit, ipsum in Moldavia suffocari praecepit.« (Liber Augustalis, MS.) Pal. V. str. 243.

mučedníkem. První osoba, která je oprávněna pronéstí úsudek jak o životě svatém, tak o mučednictví.

Zajímavě vědět, jak od prvního okamžiku smrti Janovy pověst svatosti se za ním nesla. Byl v den velice slavný, totiž v den svatosti, pochován. Vše, co s ním souviselo, bylo v účtě. Hrob byl v účtě: husita pokračovatel kroniky Pulkaovy píše: »Pochován jest na hradě pražském u sv. Václava, kdež jméno jeho vytesáno jest na kameni a kříž na témž kameni. Na kterýž kříž i podnes žádný nerad nohama vstoupí.«

V inventáři svatovítského kostela z r. 1387 uvádí se kappa sv. Jana Nep. a popisuje se. V témž inventáři z r. 1396, tedy 3 roky po mučednické smrti, popisuje se táž kapa, ale přidává se »kapa blahé paměti pana Johánka Pomuk.«*) Tamtéž zaznamenán kalich**) stříbrný věnovaný na počest blahoslaveného Jana z Pomuku. V osmém roce po mučednictví sv. Jana píše souvěký kněz v životopise ještě jednou:

»Ctihodný kněz Jan, generální vikář, milostí boží stal se mučedníkem; neboť byl pálen, nohama šlapán a posléz utopen; i oslaven jest skvělými zázraky; což poněvadž se nedávno stalo a beztoho celé zemi české známo jest, šířeji nevypisuji.«

Ano, celé zemi české bylo známo a je známo slavné mučednictví Janovo. Jak vznešený příklad pevné krásné povahy světce: věrnost v plnění povinností, statečnost až k mučednictví, přímlost i proti nejvyšším, laskavost ke všem. Předvedl jsem vám život sv. Jana doložený jen zprávami současnými a nejstaršími, z nichž jde na jevo nejen jeho jsoucnost, ale jeho svatost a úcta našeho lidu k němu, na kterou jsme hrdi. Milujte církev a její svaté božské právo hajte, vždyť stavíte se tak vždy po bok svatého Jana a všech šlechtných duší, které v církvi svaté vždy viděly a věřili Krista učícího, Krista trpícího, nad nímž se nepohoršily, i když svět se vši svou mocí a silou se stavěl na odpor. Tak budme i my stálými a vytrvalými, neboť těm slíbena koruna. Amen.

Fr. Vanělek.

Neděle čtvrtá po velikonocích.

Jak potřebno a užitečno jest zaopatření nemocných.

1. Loučí-li se upřímný přítel s přítelem na dlouhou dobu, stávají se oba vážnými, an zármutek tiskne srdce jejich. Loučí-li se otec nebo matka se svými dětmi, chystající se kodchodu na

*) Podlaha-Sittler sv. XLVII. »Chrám, pokl.« č. 516, Inventář svatovítský z r. 1387. »Cappa domini Johanconis Pomuk doctoris, cum griffonibus aureis et praetentis aureis.« Inventář z r. 1398 totéž, toliko změněno v nápisu »Item cappa fide memorie domini Johanconis Pomuk«.

**) Inventář svatovítský z konce XV. století. Podlaha-Sittler »Chrámový poklad u sv. Víta v Praze« LXXXIV. č. 234. »Calix argenteus cum porus decorato et textus in pede in honorem beati Joannis Pomuk.« Později připsáno »Calix superius scriptus de Pomuk habetur supra capellan s. Wenczeslai«.

věčnost, bývá proléváno mnoho slz, a prosloveno mnoho nářku. A tak podobně se také dělo, když božský Mistr krátce před svou smrtí oznámil milým druhům svým, kteří ho po tři léta věrně následovali: »Jdu k tomu, kterýž mne (na svět) poslal, a žádný z vás neptá se mne, kam jdeš? Ale že jsem tyto věci mluvil (že již jen malíčko pobudu mezi vámi), zármutek naplnil srdce vaše. Ale nermuťte se pro odchod můj! Až přiliš lpíte po lidsku na osobnosti nelidské; a proto »prospějet vám, abych já odešel.« Vždyť nezanechám vás zde ve světě jako nějakých sirotek; ale pošlu vám za sebe Utěšitele Ducha svatého, Ducha pravdy, který vás naučí všem věcem, a připomene vám všechno, cožkoli bude ještě mluvití vám; a ten zůstávati bude s vámi až na věky!

Jako Spasitel těšil své učedníky milostmi Ducha svatého: tak utěšuje i nás v zármutcích našich, zejména při bolestném loučení při smrti. Vždyť on jakožto beránek boží vzal hříchy všech nás na sebe, a smyl je vlastní krví svou; smrtí svou přemohl a neškodnou učinil smrt naši; a skrze vlastní vzkříšení zabezpečil nám vzkříšení naše i shledání navzájem.

2. Avšak máme-li se na budoucí radostné shledání po pravdě těšiti, musíme si ho důvěře zajišťovati. A kterak? Spasitel sám ukazuje nám k tomu cestu, když dí: »Kdo jí mé tělo a pije mou krev, ve mně přebývá, a já v něm; a já ho vzkřísím v den nejposlednější. A kdo nejí mého těla a nepije mé krve, nevejde do života věčného« (Jan 6).

Sytíme-li tělo své vícekrát za den, zasluhuje toho naše nesmrtelná duše tím více, abychom ji často nasycovali a tak pro život věčně blažený připravovali. Nynější nástupce sv. Petra, svatý Otec Benedikt XV., pozoruje, jak u mnohých křesťanů láska ku Kristu Pánu ochladla, právě proto, že opomenuli se tělem jeho sytiti, napomíná, aby všichni věřící často ku stolu Páně přistupovali, komu možno, třebas i každý den, jako činívali první křesťané, kteří pak tělem Páně posilováni nebáli se pro viru svatou i život svůj obětovati, třebas i v mukách nejhroznějších, a tak slávu svou v nebesích si zabezpečili a množili. Není zajisté potřebí, před každým sv. přijímáním ku sv. zpovědi choditi. Kdo jest útlého svědomí, a není si vědom žádného těžkého provinění, leč že snad jen z křehkosti lidské, v nepatrných věcech se pozapomněl: tomu stačí, před sv. přijímáním skroušeně lítost vzbuzovati, a pak po sv. přijímání s náležitou nábožností Bohu díky i prosby i chvály vzdávati.

Přikázání církevní velí pod ztrátou příslušenství do církve, pod těžkým hříchem, »nejméně jednou v roce Velebnou Svátost přijímati«, a sice při velikonočních, kdy ji Kristus Pán ustanovil. Kdo ani tomuto »nejméně« nevyhoví, přestal býti živým členem církve Páně; a kdo není s Kristem za živa, nebude s ním ovšem ani po smrti. Spasitel dí: »Kdo nejí mého těla, nevejde do života věčného!«

Ale jak mnoho jest za dnů našich domnělých křesťanů takových, kteří ani při velikonočních ku stolu Páně nepřistupují, ba

ani na lůžku smrtelném ještě k Bohu se neobracejí, a tak samy sebe z blaženosti věčné vylučují!

Proč tak činí? Zajisté jen z nášeptu ďábla, jenž snaží se je, jako již naše prvorodiče, od Boha odvrátit a pro říši svou v pekle získati! Nebudíť nikdo z nás pošelcem takovým, aby svátosti často nepřijímal, a docela při velikonocích Beránka božského od sebe odpuzoval! Ale pro ozdravení duše i těla svátosti rádi přijímejme, zejména když se čas k odchodu našemu s tohoto světa blíží, ježto přijetí svátostí těžce nemocným jest svrchovanou měrou třeba.

3. To vysvětluje již ze samého ustanovení nejsvětější Svátosti. Kdy že ji Pán Ježíš ustanovil? Bylo to na krátce před jeho vlastní smrtí. Proč právě tehdy? Dojista, aby nám dal pokyn, že i my tohoto pokrmu nebeského na posilnění ku cestě na věčnost užívati máme, podobně jako i israelité před odchodem z otroctví v Egyptě do země zaslíbené požívali beránka, jenž byl předobrazem Beránka božského, jenž snal s nás kletbu hříchu i smrti.

Také rozum náš nám velí, abychom ku dosažení spasení něčeho vhodného nepomýjeli. Kristus Pán ale dí: »Kdo jí mé tělo a pije mou krev, ve mně přebývá a já v něm; a já ho vzkřísím v den nejposlednější.« Kdy ale jest bída naše největší, a nebezpečí o spasení nevyšší, leč tehdy, když se jedná o život anebo o smrt? Kdy máme předstoupiti před soudnou stolicí Boha vševedoucího a nejvyššího spravedlivého? Kdy se jedná o celou věčnost, buď neskonale šťastnou, anebo neskonale nešťastnou?

Přijímání svátostí v nemoci prospívá ale duši i tělu v každém případě znamenitě. Sv. apoštol Jakub píše zejména také i o svatém pomazání, jež byl Spasitel jedině pro těžce nemocné ustanovil, a jež bývá tedy nemocným po přijetí svátosti pokání a po svatém přijímání spolu udělováno: »Stůně-li kdo z vás, uveďtež k sobě kněze církve; a ti necht se nad ním modlí a maží jej (posvátným) olejem ve jménu Páně (čili dle rozkazu Páně); a modlitba s vírou uzdraví nemocného, a polehčí jemu Pán; a je-li v hříších, budou mu odpuštěny.«

A v pravdě! Mnohé nemoci povstávají v těle člověka z nezřízených žádostí jeho, a ohrožují i zdraví i život těla. Jak mnohého ranila mrtvice z hněvu! Jak mnohý roznemohl se i zemřel z nemírného jídla a pití! Jak mnoho do předčasného hrobu sklátilo smilství! Jiného lakota, závist nebo jiný těžký hřích! Jestliže se člověk v nemoci k Bohu kajicně vrací, odvrací se tedy i od hříchů svých, odvrací se i od příčin nemocí svých, a proto pak se i snadněji uzdravuje netoliko na duši, ale i na těle. Či kdy člověk bídu svou lépe poznává, ne-li v těžké nemoci? Kdy tedy ji i lépe lituje, lépe se zpovídá, a pevnějších předsevzetí k dobru činí?

Ať ale Bůh již trestá za hříchy, anebo jen skrze nemoci jako, zlato v ohni očistiti nás se snaží, aby hojněji odplatiti mohl, přijímejme rádi svátosti v nemoci sami, a dbejme, aby i v domácnostech našich tak a v čas se dělo. Nemocný každý jimi du-

chovně okřeje, nabývá nové síly k uzdravení nebo ku šťastnému odchodu, do vůle boží se odevzdává a klidným se stává.

4. Ó jak pošetile jednají proto, kdo svátostí i v nemoci povážlivě nepřijímají, anebo ho stále oddalují, až je již pozdě, navěky pozdě! A proč tak činí? Z důvodů svrchovanou měrou pošetilých!

»Aby prý se nemocný nelekl,« proto domácí jeho stav jeho zlý jemu zatajují. Koho se nemá lékat? Léku Syna božího měl by se lékat? Což pak Spasitel posílá kněze své k nemocnému, aby naň smrt hodili, a ne aby tělu i duši jeho prospěli? Což lékáte se v nemoci povážlivé příchodu lékaře tělesného?

Tedy, aby se nemocný nelekl, kněze nevoláte, aby se nemocný na chvílku nerozčilil, ho chráníte; a což když v hříších svých nekajícně zemře, a propadne mukám věčným, toho se nelekáte? Jak mnohý mohl jako lotr kající na kříži ještě v posledních hodinách života vyprositi si ráj; ale vy jste nechtěli na chvílku ho zarmoutiti, aby raději pykal snad věčně v pekle? Je to láska vaše k nemocnému? Ó jaká to ukrutnost, ale ne láska!

Jiní se vymlouvají, proč k nemocnému kněze nevolají, pravíce: »Co by tomu řekli lidé?« Měli by ale spíše říci: Co tomu řekne Bůh a spasení duše nemocného! Co nám po soudech lidí? Což ty učiní někoho spaseným? Hodní lidé nemocného zajisté pochválí, že pamatuje na duši svou; a zlé mu věru neuškodí. Jak směšno a pošetilo odvolávat se na to, co tomu řeknou lidé, a ne co tomu řekne věčný Soudce Bůh!

Spasitel také řekl: Kdo mne vyzná (veřejným přijetím svátostí) před lidmi, toho i já vyznám před svým Otcem v nebesích. A kdo mne zapře (nebo stydět se bude za mne) před lidmi, toho i já zapřu před svým Otcem v nebesích.« To budiž vodítkem našim ve zdraví i v nemoci, v životě i při smrti, a pak poslední hodina života našeho pozemského stane se první hodinou neskonale naší blaženosti na věčnosti. Amen.

Dr. K. L. Řehák.

Neděle čtvrtá po velikonoci.

Nevěry vina a kletba.

»Když pak přijde duch pravdy, naučí vás všeliké poradě.« (Jan. 16, 13.)

Pán Ježíš odchází ze světa slibuje apoštolům nového utěšitele, ducha pravdy, který svět trestati bude z hříchu, a ze spravedlnosti, a ze soudu. Utěšitel, duch pravdy, především trestati bude svět z hříchu, poněvadž nevěřili v Syna božího, nýbrž ho upírá a zavrhuje. Ačkoliv už téměř 19 století prokazuje se Ježíš Kristus jakožto Syn boží a učení jeho jako božské, jest přece ještě pořád mnoho lidí a dnes více než v jiných dobách, kteří nechtějí věřiti v Syna božího. Ano, oni nepovažují upírání Krista

a jeho učení za hřích, za bezpráví, za provinění, naopak za cosi čestného, za mravný skutek. Stalat se nevěra mezi křesťanskými národy pyšnou, a uplatňuje se v síních vědy jako v hospodách, v chatách jako v palácích, v dílnách řemeslníků jako v továrnách. Svět se honosí nevěrou jako vymožeností pokroku, jako skutkem vznešeného ducha. Kterak lze tvrditi, že duch svatý ony, kteří ve Spasitele nevěří, usvědčuje, že jest nevěra velikým těžkým hříchem? A přece jest tomu tak. Duch svatý usvědčuje svět z hřichu nevěry; neboť on ukazuje jednomu každému, kdo nebojuje zúmyslně proti světlu z hůry a neuzavírá tvrdošíjně oken svého srdce záclonou svých vášní, své smyslnosti, hamižnosti a pýchy proti paprskům milosti vinu nevěry a kletbu nevěry, ukazuje každému, že ani jediný, který ztratil víru, není viny prost. Budiž tudíž dnes předmětem našeho rozjímání:

I. vina nevěry;

II. kletba nevěry.

I. Vina nevěry.

Nevěrou rozumíme odpadnutí od Krista a jeho církve. Není nutno, aby se člověk zevně zřekl církve a křesťanství a vystoupil ze společnosti křesťanské. Byť by i někdo zevně se ještě počítal ke křesťanskému vyznání a platil za křesťana, jakmile božství Kristovo, božskost jeho církve upírá, propadl nevěře. O svou víru připravený křesťan počíná upíráním jednotlivých pravd víry; odtud postupuje dále k zavržení církve, aby pak upíral Krista samého, jakožto pravého Boha a konečně v úplné nevěře, a popírání Boha zabředl.

Vina nevěry vysvítá odtud, že nevěrec jedná proti svému dobrému přesvědčení, proti svému svědomí. Že tomu tak, vysvítá:

1. z postupu, jakým se nevěrec ubírá. Tento jest nečestný! Proč? Protože nevěrec odsuzuje a zavrhuje věc, aniž by se přesvědčil o její nesprávnosti. Soudce, který by obžalovaného odsoudil ku trestu těžkému, dříve než by úplně přesvědčil se o vině jeho, dopustil by se hrubého bezpráví, ano zločinu. Takový nespravedlivý soudce jest nevěrec. On nemá žádné jistoty, že náboženství katolické, které zavrhuje, lživé jest, ani že jeho náhledy jsou jisté a pevné. Jedná tudíž nečestně. Povinností jeho by bylo pátrati. Činí to? Nikoliv! On se vyhýbá zkoumáním; on prchá před osobami, knihami a místnostmi, kde by poučen býti mohl. Když se někdo vzdělávati chce v některém odvětví lidského vědění, sobě získati chce solidní vědomosti, tož jde k mužům, kteří v dotyčném oboru mistry jsou, používá děl, spisů, které o tom předměte pojednávají důkladně a řádně. Nevědí všichni všecko.

Jedná nevěra nyní též tak u věcech náboženství? Nikoliv! On jde k nepřátelům, odpůrcům náboženství, kteří mu buď nechtějí pověděti pravdu anebo nemohou pověděti. On nechce důvody pro pravdu, nýbrž on chce a hledá důvody proti pravdě. Nechápe se knih a spisů, jež by mu mohly poskytnouti pravdu, nýbrž zhání se úmyslně po takových, jejichž autorové náboženství katolické sami neznají anebo k tomu sepsali, aby je pře-

kroutili, sesměšnilí a potírali. Není to nečestný způsob jednání? Z tohoto důvodu nelze nevěru ospravedlniti, ano ona jest vina těžkého bezpráví.

2. Vinu nevěry lze poznati z úmyslu, jaký vodí nevěrec při jeho nepřátelství proti katolické církvi a náboženství. Či opouští nevěrec svou víru a staví se na stranu nevěry, aby ušlechtilější, lepší, mravnější, bohabojnější byl? Studují mnozí a čtou nevěrecká díla, aby čistší svědomí, nevinnější duši měli? Proč se vyhýbá člověk náboženství? Proč se straní víry? Už žalmista dává na tuto otázku odpověď: „Noluit intelligere, ut bene ageret“. (Žalm 35, 3.) On nechce nahlédnouti, věřiti, protože by jinak dobře jednati musel. On se bojí, že by musil změnití život svůj, upustiti od zamilovaného hříchu: — neodkrývá toto zas nevěry vinu?

3. Vinu nevěry ukazuje ti společnost, do níž nevěrec spěchá. „Pověz mi s kým obcuješ, a já ti povím, kdo jsi“, jest pradávná připověď moudrosti. Nuže, táži se, kdož jsou pak obhájci nevěry? Nestáli právě nejspustlejší lidí, provinilci, zlosynové, nejhorší nepřátelé lidstva na straně nevěry a nestojí tam až dosud? Neodvolávají se, aby omluvili a ospravedlnili svoje bezbožné skutky, na zásady nevěry? Učinily tyto zásady i jen jediného člověka dobrým? Ve skutečnosti však nekonečné množství jich, kteří byli dříve dobří, zkazily. — Jest tudíž pravda: Nevěra jest hříšná.

II. Nevěry kletba.

Nevěra svolává kletbu na jednotlivce, na rodinu, a na společnost..

1. Nevěra přináší zkázu pro jednotlivce. Olupuje ducha o jistotu, srdce o klid a život opory.

Živlem ducha jest pravda, jen v požívání pravdy nalézá své ukojení. A pravda musí mu jistou, neochvějnou býti, jen tehda plodí jistotu a spokojenost.

Nevěra nemá této jistoty. Její přesvědčení záleží v upírání toho, čemu víra učí. Kde má důkazy toho, že jsou živé nauky víry? Anebo kde má důkazy proto, že to, co ona tvrdí, jest pravda? Nemá žádných. Ona se odvolává na výsledky (výsledky) vědy. Co dosud dokázala? Že vzhledem k tomu, čemu učí víra, ničeho neví. Proč se shání nevěra s takovou zálibou po staletí vždy po nových hypotézách, prohlašuje je za nevyvratitelný resultát a kuje z nich zbraň proti víře? Proč? Protože tím sama přiznává, a přiznati musí, že vše dosud tak velebené zbraně příliš tupé byly, že víra, místo, aby smrtelnou ránu byla dostala, ještě silna a pevná dále žije. Ještě nevěra toho nedovedla dále, jako ku pochybování, a nemůže toho dále přivésti. A na tento slabý a kolísající základ opírá se nevěra. Možno tudíž, aby tomu jinak bylo, než že jako třtina zmítána bývá každým větrem nauk. Nevěrec, ať si věří v Boha anebo ne, vidí málo lásky a musí o této lásce velmi pochybovati. On spatřuje mnoho krásy v přírodě, mnoho podivného, ale při tom vidí tak mnoho bídy na sobě, v přírodě tolik zla, že by i ještě jednoho Boha věřil, o jeho

lásce pochybovati může. Jenom víra ukazuje mu věčnou, nekonečnou lásku svého Boha, jenž z lásky k němu stal se člověkem, umřel, a jenž mu dává i v pozemských svízlech a utrpeních nejnežnější důkazy své lásky otcovské. Podobně jest tomu s láskou ku bližnímu.

Nevěrcům schází pevná opora v boji proti vášním a nárůživostem, kterou jest Bůh jakožto nejvyšší zákonodárce a všemohoucí, vševědoucí, nejvyšší spravedlivý soudce, jakožto věčný odplatitel. Nevěrcům chybí opora dále v utrpeních; on trpí bez útěchy. Nevěře jest vůbec žal pozemský nerozluštitelnou hádankou. Podobá se tu pohanům. Jen víra člověka učí, že bolesti a útrapy tohoto světa jsou žebříkem k nebesům, na němž nám Bůh ruku podává, abychom k němu přišli. A teprv smrt, jak hroznou jest pro nevěře a plnou zoufalství. Jen víra nás učí, abychom ve smrti volali s Jobem: »Já vím, že Spasitel můj živ jest, a že v soudný den vstanu z mrtvých a na Boha patřiti budu«. Job, 19, 25.

2. Jako jednotlivci, přináší nevěra kletbu a zkázu, tak i rodině. To nepotřebuje žádných dlouhých důkazů, očividné doklady toho vidíme každodenně. — A žádný div, nevěře není manželství svátostí, od Boha ustanoveným svazkem, aby se manželé vzájemně podporovali a posvěcovali a děti v báni boží vychovávali. Nevěře jest manželstvo světskou věcí, záležitostí, kterou uzavírá spojená nárůživost, naděje na požitek, špekulace. Děti jsou jí jen produktem přírody, ne dar boží, ještě méně děti boží. Kde se může při takovémto pojmání manželství ušlechtilý, šťastný život rodinný rozvíjeti? Kde může nevěra podklad nalézt pro vzájemnou vážnost, oddannost, obětavost a trpělivost — pro ctnosti, které jediné založiti mohou stále štěstí rodiny? Kořen a nosič těchto ctností jest jen nadpřirozená víra.

3. Přináší nevěra zkázu na rodinu, tož jí nemůže též odvrátiti od společnosti. Není společnost přec nic jiného, než veliká rodina lidí. V ní se zrcadlí duch a charakter rodiny. Tytéž ctnosti, jež vyžaduje šťastný stav jednotlivých rodin, potřebuje též společnost ve své existenci pro blahobyt a trvání. Jen kde vážnost před autoritou, kde věrnost, jednota a společenský smysl panuje ve společnosti, bývá zabezpečen a podporován blahobyt jednotlivce, jakož i spolku. Kde se tyto ctnosti důrazněji požadují a úspěšněji jako v křesťanství? Kdo se křesťanství zřídka, ubírá tímto ctnostem nejsolidnější základ, nejpevnější oporu. Vidíme to denně; nevěra nezná smyslu pro společnost, jen egoismus, svému vlastnímu prospěchu přináší vše ostatní za oběť. Odtud spatřujeme, jak odpad od Krista a jeho církve nejen pouta rodiny, nýbrž i pouta společenská uvolňuje, spatřujeme divoký zápas stran, boj národnostní, jenž vzplanul ve válku světovou, boj všech proti všem.

Tak trestá Duch svatý stále a stále svět z hříchu, proto, že a když nevěří v Krista Syna Boha živého, nýbrž zavrhuje ho a jeho lásku. Prosme tudíž, aby Duch svatý, utěšitel, u nás zůstal

aby nás stále osvěžoval světlem své milosti, abychom pevně stáli a pevnými zůstali u víře. Nechať ztratíme vše, co svět vysoko cení a velebí: čest, bohatství, rozkoše, zdraví, ano i život, kéž by nám jen Hospodin zachoval víru, a udělil milost, abychom v ní setrvali, pak jsme bohatí, ctění a šťastní. »Nebo«, dí sv. Pavel (Řím 8, 18.) »utrpení tohoto světa nedají se porovnat s budoucí slávou, jež nám zjevena bude«. Amen. *Dr. Antonín Ondroušek.*

Neděle pátá po velikonoci.

Alols Novák, kaplan v Poličce.

»Začkoli budete prositi Otce mého ve jménu mém, dá vám.« Jan 16, 23.

V Kristu shromáždění! Slavný řecký vojevůdce Themistokles musil opustiti město Athény, svou vlast, z níž jej nevďční občané soudem střepinovým vyobcovali. Nevěda si rady ani pomoci utekl se ke králi Admetovi, proti němuž ještě nedávno vedl řecké vojsko jako nepřítel. S tlukoucím srdcem a se zatajeným dechem vstupoval do paláce svého nepřitele jsa v nejistotách, jak bude od krále přijat. — Útloucí královna, jež jej nejdříve spatřila, ukryla jej v paláci a když král odjel, dala mu následující radu: »Při návratu krále, vezmi toho nejmladšího jeho syna na lokty své, jdi do chrámu a postav se s ním k domácímu oltáři. Jakmile vstoupí král do svatyně, ukaž mu toto dítě a pros na kolenou, by se pro svého syna nad tebou smiloval.« Themistokles uposlechl rady a Admet jej přijal na milost. Tomuto nešťastníku podobáme se my. Co vyhnaní synové Evy touláme se s Themistoklem po tomto údolí siz a pláče, hledajíce ochrany a pomoci. Kamkoli se ohlídneme, všude před námi rozhněvaný Bůh, proti němuž jsme hříchy bojovali; jeho vůli a zákonu se protivili, jeho uráželi. Ach jak obstojíme před ním? Kde nalezneme pomoci? V této úzkosti a bázni dává nám dnes jeho choť, církev svatá bezpečnou radu a útěchu řkouc: »Nebojte se, ačkoli spíše trestu zasluhujete než milosti, přece jděte — prostě — modlete se — a když byste pro svoji nehodnost nic nevyřídili, prostě a modlete se ve jménu jeho jednorozenného Syna, Ježíše Krista a Otec nebeský vyslyší vás a smiluje se nad vámi. Může býti lepší rady nad tuto? Může-li nás jistěji a rychleji vyslyšeti Bůh kdy jindy než dnes v neděli, která se jmenuje prosebná? Utečte se, moji draží, všichni na dnešní významný den i dny následující k upřímné modlitbě, poslouchající rady dnešního evangelia: »Začkoli prositi budete Otce mého ve jménu mém, dá vám!« Dá vám Otec nebeský vše, zač budete prositi, když se budete modliti ve jménu Ježíše Krista se srdcem čistým a nábožným. A abyste se tak modliti dovedli, dám vám několik spásitelných rad a pokynů, jak je doporučoval sám Kristus, jenž apoštoly modlit se naučil, a jak jich ke své spáse a prospěchu jiných užívali svatí a světice boží.

I.

Seděl Pán Ježíš s učedníky ve večeradle při poslední večeři a louče se s milými svými apoštoly, řekl jim: »Budete-li prositi Otce mého ve jménu mém, dá vám.« Těmi slovy ujistil Kristus apoštoly, že po svém nanebevstoupení bude u Boha jejich prostředníkem podle své lidské přirozenosti a vymůže jim všechno na Otci, zač jej budou ve jménu jeho prositi. Jest nám tedy nejprve třeba věděti, moji draží, kdo se modlí, kdo prosí jménem Ježíše Krista.

Ve jménu Ježíše modlí se ten, jenž prosí Boha o to, co hodno jest vznešeného jméno Ježíš, které spasení znamená, Spasitel.

Kdo tedy o to Boha prosí, co potřebné jest ku spáse duše, ten modlí se jménem Ježíšovým, jehož celý život byl zasvěcen a obětován spáse lidské. Ve smyslu témže vykládají i svatí Otcové modlitbu ve jménu Ježíše Krista. Veliký učitel církve sv. Řehoř praví: »Poněvadž jméno Syna jest Ježíš, které spasení znamená, onen jedině ve jménu Spasitele prosí, kdo za to prosí, co v pravdě k spasení přináleží. Neboť prosí-li se o to, co neprospívá, neprosí se Otec ve jménu Ježíše.

Dějiny svatých zachovaly nám mnoho krásných příkladů, v nichž objasňuje se nám moc a účinek modlitby ve jménu Ježíše Krista, které konány byly za tím účelem, aby lidé ku poznání pravdy přišli a spasení došli.

V prvních dobách křesťanských přebývala v nynějším Gurgistanu křesťanská otrokyně neobyčejné krásy tělesné i duševní, takže se těšila i u surových pohanů zvláštní úctě a oblíbě. Nábožná otrokyně v modlitbě trávila čas, který jí po práci zbýval. — U kmene Iberského, mezi nímž ona otrokyně se nalézala, panoval obyčej, že onemocnělo-li některé matce dítě, chodila tato s ním dům od domu, každého se vyptávajíc, nezná-li prostředku k uzdravení dítěte. — Jednou přišla jedna žena s dítětem nemocným k nábožné otrokyni a tázala se jí, nezná-li léku proti jmenované nemoci. Tázaná odpověděla: »Neznám sice lidského léku proti této nemoci; avšak Bůh, kterého já vzývám, navrací, když se mu líbí i těm tělesného zdraví, jimž nezbyvá již žádná naděje na uzdravení.« Na to vzala zarmoucené matce dítě z náruče, obvinula je svým kajícím pasem, potom modlila se k Bohu jménem Ježíše Krista a po malé chvíli vrátila matce dítě úplně zdravé. Pověst o tomto uzdravení donesla se královně, kteráž rovněž byla těžkým neduhem skličena. Dala se donésti k otrokyni, jež ji obvinula opět svým pasem a modlitbou ve jménu Ježíšově jí navrátila zdraví. Po nějakém čase upadl král sám v nebezpečství smrti na honě. Vo!al o pomoc k tomu bohu, kterého vyzývala ona otrokyně a byl při životu zachován a stal se z vděčnosti s celým svým národem křesťanem. Otrokyně byla propuštěna na svobodu a poněvadž tolik přispěla k rozšíření víry Kristovy, byla nazvána Kristinou, kterou jakožto svatou ctíme a vzýváme.

Ve jménu Ježíše Krista můžeme prositi za dary duchovní,

tělesné i hmotné — za tyto však jen potud, pokud jsou k prospěchu našeho spasení.

Knížeti Massimi-mu zemřel jediný syn Pavel. Otec se náramně trápil a prosil sv. Filipa Nerejského, aby přišel a syna vzkřísil. Filip přišel a domlouval knížeti Massimu, aby se uklidnil, že jeho syn je v nebi u matky, která před ním byla zemřela. Kníže však se nedal uklidnit a proto pomodlil se Filip ve jménu Ježíše Krista, vzal hocha za ruku a vzkřísil jej. Měl otec velikou radost; než Filip ptal se hocha, chce-li dále žít, nebo zemřít a vrátit se do nebe k matce. Hoch odvětil, že chce zemřít, což se mu na opětnou modlitbu Filipovu vyplnilo. Kníže poznal z toho, že je lépe pro syna, že zemřel než kdyby měl dále žít a připravit se snad i o jistou spásu své duše.

Za časné dary máme tedy prositi, jsou-li prospěšny k našemu spasení. Alfons z Liguori praví: »Časných darů propůjčuje nám Bůh, pokud k našemu spasení slouží; jinak nám jich odepírá.«

Přátelé drazí! Modlete se často ve jménu Ježíše Krista s odvzaností do vůle boží za vše co prospívá k vašemu spasení a nepokoušejte Boha marnými modlitbami prosíce za to, co by vám spíše škodilo než prospělo.

Následujte v modlitbách svých krásného příkladu moudrého Šalomouna, jenž se takto k Bohu svému modlil: »Dvě věci žádal jsem od Tebe, Bože; neodpřej mi jich, prve než umru. Marnost a slova lživá vzdal ode mne, žebroty ani bohatství nedávej mi; uděl toliko potřebných mi věcí k životu, abych snad nasycen jsa, nebyl sveden k zapření Tebe a neřekl: »Kdo jest Hospodin? aneb abych nouzí dohnán, nekradl a nepřisahal křivě skrze jméno Boha svého.«

II.

Při poslední večeři ve své vznešené kněžské modlitbě modlil se Kristus za své apoštoly, aby je Bůh utvrdil v pravdě, v síle a statečnosti, aby je očistil, aby mohli po seslání Ducha svatého utěšitele s čistým srdcem modliti se k Otci ve jménu jeho.

Modlil se za ně, aby srdce jejich odtržena byla od hříšného světa a slíbil jim, že zvláště se za ně přimlouvati bude u Otce v nebesích v den seslání ducha svatého, kdy nebeským ohněm osvícena a rosou milosti Ducha svatého očistěna budou srdce jejich.

Z toho jasně vidíme, že Kristus k modlitbě vzýval apoštoly po seslání ducha svatého, až by srdce jejich byla prosta všech předsudků a tělesných žádostí. — Jen tehdy měl se naplnit jeho slib: »Začkoli budete prosit Otce mého ve jménu mém, dá vám.«

I vaše modlitby, přátelé drazí budou vyslyšeny, budete-li je k nebesům vysílat se srdcem čistým, prostým všech hříšů a vášní. Že máme se modliti s čistým srdcem k tomu nás vybízí sám Hospodin, jenž pravil Israelským: »Když rozprostřati budete ruce své, odvrátím oči svých od vás a když rozmnožíte modlitbu, nevyslyším; nebo ruce vaše jsou piny krve. Umyjte se, čisti buďte, odejměte zlost myšlení svých od očí svých; přestaňte převráceně činiti.«

Podobně praví i svatý Jan Zlatoústý: »Kdyby někdo žádaje tebe o něco, k tvým nohám se vrhl, dříve však své ruce neřádem pokálel a tak znečištěnýma rukama tebe prosil, oč že bys jej nevyslyšel, nýbrž spíše uň se rozhněval. A právě tak má se i s modlitbou toho, jenž s pokáleným srdcem před tvář boží se staví.«

Kdesi jsem četl tento příklad. Mladý muž, jenž byl dobře vychován upadl do těžkých hříchů. Než modlitby své denní i ve hříších vykonával a zvláště pamatoval v nich na rodičku boží. Však v modlitbě své již takovou radost a útěchu nenalézal jako dříve. Jednou zdálo se mu, že byl na cestách a dostal náramný hlad, v němž se mu zjevila krásná nebeská postava, která mu podávala krásná jablka s jinými pokrmy avšak v nádobě znečištěné pravil: »Vezmi a jez!« Než muž se zdráhal, fka: »Rád bych vzal a okusil, než při pohledu na ohyzdnou nádobu zmocňuje se mne hnus a ošklivost.« »Dobře jsi řekl,« pravila mu nebeská postava, která byla samou matkou boží »a tak je to právě s tvou modlitbou, která jest velmi krásná, avšak srdce, které ji podává — svědomí tvé je ohyzdně znečištěno těžkým hříchem a pokud nádobu srdce svého neočistíš, dotud nebude a nemůže se také tvůj sám o sobě vzácný dar modlitby Pánu Bohu libiti (Vinc. Bellvac). Ach co krásných modliteb, moji draží, přijde na zmar právě proto, že se nemodlíme se zrakem čistým, že již často i při modlitbě hřešíme roztržitostí a hříšnými myšlenkami.

Jenom modlitba čistých a spravedlivých proniká nebesa a proto praví sv. Augustin, veliký učitel a biskup církve: »Modlitba spravedlivého jest klíč k nebi; prosba se vznáší vzhůru a dolů se spouští milosrdenství boží. Ať jest vzdálena země, ať vzdáleno nebe, přece slyší Bůh řeč člověka, má-li čisté svědomí.«

Čistého svědomí je ten, jenž miluje Boha i svého bližního, kdo plní vůli a zákon boží. Jako otec pozemský nejvíce miluje to dítě, které je nejposlušnější, tak Otec nebeský podobně miluje toho, jenž jej poslouchá a tomu také nic neodepře.

Proto, přátelé moji, kdykoli sestupujete do komůrky srdce svého, abyste se modlili, prohlédněte dobře každý kout, aby tam nebyla ani ta nejmenší pavučina a skvrna hříchu.

Poslechněte rady muže božího sv. Basilia, jenž praví: »Jest nám dbáti o to, aby nás v ničem naše svědomí neodsuzovalo, a toto učinivše, potom o pomoc božskou prosme!«

Přátelé draží! Poznali jsme stručně, kdy se modlíme ve jménu Ježíše Krista a že máme se modliti se srdcem čistým.

Dnešní neděle jmenuje se prosebná i s dny, které následují, neboť v nich církev svatá nejvíce útočí na dobrotu boží chutic, aby byla vyslyšena. A není příhodnějšího okamžiku k modlitbám nad tyto dny, v nichž se loučí s námi vzkrísený Spasitel; připravuje se slavně vstoupit na nebesa a vzítí všechny naše modlitby a prosby s sebou, aby je předložil před trůn Otce svého a přimluvným mocným slovem zjednal jim vyslyšení. Kdy jindy než tyto dny jsou nebesa více otevřena, kdy náruč všemohoucího Otce je rozpjata, aby objala Syna vracejícího se již po tisíc osm

set osmdesát pětkrát z této země do výšin nadhvězdých v obřadech, čteních a písních svaté církve.

Dnešní neděle i dny následující jmenují se také křížové. Ve středověku bylo devět výprav křížových, na nichž horliví křesťané svou krví i zbrojí dobývali svatý Jerusaleem z rukou svecpých Turků a Mohamedánů.

I my ve dnech křížových konáme výpravy křížové do polí, abychom vydobyli sobě požehnání boží na naše práce a snahy, abychom dobyli sobě nebeský Jerusaleem, abychom spasili své drahé duše, které úpí v otroctví a podruží největšího našeho nepřitele — satana.

Súčastněte se všichni onoho tažení křížového ke branám božského milosrdenství a smilování, mocnými zbraněmi modlitby ve jménu Kristově a s čistým srdcem útočte na dobré srdce boží, aby shlédlo milostivě na pole naše a skropilo je rosou svého požehnání, aby do domů vašich, statků i chaloupek seslalo mír a pokoj jak vnější, tak i vnitřní, na němž záleží jak štěstí vezdejší, tak i spása věčná. Amen.

Modlitba společná. Guvernér ze Suvinam ptal se kdysi černošky, proč ona a ostatní křesťané tak často společně se modlí. Protože právě před ohněm z uhlí stál, řekla žena k němu: „Milý pane, položte každý kus uhlí pro sebe, a brzy uhasne; ale jaký to veselý oheň, když vše najednou hoří? S křesťany je tomu právě tak. Když položíme hořící uhlí daleko od sebe, uhasne jedno po druhém; položíme-li hromadu kusů uhlí na sebe, udrží oheň jedněch oheň druhých, a často zapálí kus hořícího uhlí jiné blízké nehořící uhlí. Jestliže se modlí křesťané jednotlivě a sami, snadno a brzy pobožnost jejich ochabne; modlí-li se jich více dohromady, rozohní pobožnost jednoho pobožnost druhého. (Korrespondenzblatt f. d. kath. Klerus Österreichs 10./1. 1909 str. 55.)

Modli se a pracuj! Práce bez modlitby jest otroctví, modlitba bez práce jest žebrota. Oběma dohromady jest výsledek jistý.

Nicht viel, doch eines lernt' ich klar erfassen,
dass auf der Fahrt im wüsten Lebensmeere
allein Arbeit und Gebet Trost gewähre.

F. W. Weber, Holl-Sturm und Steuer str. 162.

ČÁST PASTORAČNÍ.

Nanebevzetí Panny Marie a evangelia.

Ze spisu »Panna Maria podle evangelia,« od Aug. Nicolase (kap. 22.)
podává Prokop Holý. — (Dokončení.)

VI. Všeobecné tajemství tohoto andělsky čistého života — mám na mysli onu náplň milosti a ctností, jež jej tvoří, musilo nad to vše skončiti v nebeské slávě, tak jako veletok vylévá se do moře. V tom je také pro nás bohatství pravdy, jež žádá prozkoumání, jehož v tomto kolovodu oslav, jež blahoslavenou Pannu obkličují, nesmíme zanedbat.

Sláva nebeská odpovídá milosti. Milost je začaté oslavení a oslavení je dokonaná milost. Z toho plyne, že — je-li bytost milostí tak proniknutá a naplněná, že by mimo tento božský živel takofka ani živa býti nemohla — tato bytost musí býti oslavena ve slávě nebeské, nepodléhající porušení hniloby. Kdyby však byl jen hřích dědičný, jenž dotýká se každého dítky Adamova, ať jeho pozdější znovuzrození a svatost je jakákoli, přece byl stačil, podrobiti je onomu zákonu smrti, jenž je ovocem hříchu toho, tak jako je život ovocem milosti.

Maria byvši v milosti počata, byla právě proto jaksi předem už počata ve slávě, takže, nehledíme-li ani k tomu, jak prošla lidským životem, byla ihned předurčena k bezprostřednímu oslavení; tento průchod byl jen cestou k cíli, pokračováním, ba takofka vzrůstem milosti a ctnosti, čímž ještě výše do nebe se vznášela. Abychom ocenili tento podivuhodný vzrůst, — pro nějž konečné vzetí Marie na nebesa bylo jen tím, čím je vzdálenost ležení pro budovu, jejížto lomenice je dosaženo, — musíme si představit, že první z posvěcujících milostí, jež Maria obdržela, které se jí dostalo při jejím příchodu na tento svět, jakkoli hluboce co do plnosti stojí za oněmi, jež si potom v životě až do smrti získala, — přece přesahuje všeliké srovnání i s nejvyšším stupněm milosti a všech ostatních svatých, andělů a nejvyšších mocností nebeských. To není prázdná domněnka; chceme-li pravdivost tohoto tvrzení seznati, pamatujme jen, že tento stupeň milosti v Marii Paně, jenž stojí v poměru k jejímu povolání, byl v poměru ku

vznešené důstojnosti Matky boží a že tedy, jako není poměru mezi důstojností Matky boží a veškerou vznešeností andělů a svatých navzájem, protože ona důstojnost netoliko je nesmírně vyšší, ale dokonce náleží zcela jinému řádu (hierarchii): tak ani není poměru mezi tímto prvním stupněm milosti a slávy v Marii a nejvyšším stupněm milosti a slávy ve všech vyvolených. A to je bod, z něhož vychází Nanebevzetí Panny Marie.

Kdyby byla přesvatá Panna nebyla obdržela žádné jiné milosti, leč onu první, byla by bývala již na tomže stupni milosti přešla do nebeské slávy, jakousi přirozenou přeměnou, jež ona vysoká milost v ní by byla způsobila.

Ale jak to teprve jest, uvážíme-li, že tato milost nepřestávala v Marii růsti a přibývat, dvojnásobnou činností: působením jejím i spolupůsobením Mariiným! Nepřestávala: ani hodinu, ani okamih jejího života, ale rostla stále nikoli přidáváním, smíme-li tak říci, nýbrž násobením; neboť tak je tomu při počítání milosti, jež každá věrná duše ve svém obcování s Bohem zkusiti může, že není to jen o jednu milost více, jež nám božská štědrotá propůjčí v odměnu naší věrnosti, ale dvakrát, třikrát, čtyřikrát více, nežli kolik jsme milosti dosud měli. Milost jest krátce podstatně progressivní, ježto se věrným spolupůsobením zmnobohásobňuje.

K jakému neslýchanému stupni milosti a svatosti může věrná duše dospěti! Jaké výše tedy dosáhla blahoslavená Panna Maria, jež nepřestávala netoliko od milosti k milosti prospívat i růsti, ale plnosti milosti k jiné spěti, jejížto první závdavek byl obsažen už ve velikosti jejího předurčení za Matku boží.

Když anděl pozdravil ji jako »milostipínou« a »požehnanou mezi ženami«, pozdravil už svoji královnu, která mohla ihned usednouti na nejvyšší stolec milosti nebeského dvora, kdyby byla tehdy hodina jejího nanebevzetí udeřila. Kdo však může říci, kolik náplně milosti ji asi přinesl okamžik vtělení, když přivedl v srdce její samotného původce milosti, věčné Slovo, Boha? Maria byla už tehdy hned naplněna milostí a svatostí tak, jak jen pouhý tvor je s to. Ale může vždycky dokonalost svého díla nechati vzrůstati až do nekonečna; neboť čím výše povyšuje, tím více je uschopňuje, býti ještě povýšenu; čím více je naplňuje, tím více je zveličuje; podobá se oceánu, jehož přilivy dno vyhlubují a pobřeží dále posouvají, a je pak naplňují; a právě tak rozmnožovala plnost milosti v Marii vždy více schopnost, vždy nové milosti přijímat.

Tato stoupající náplň milosti v Marii odpovídala se spolupůsobící plností zásluh a ctností jako ovocem oněch milostí a její věrnosti; ctností, jež nikterak se nepodobaly našim, protože v nich nebylo nečistých přimíšení, jež z nich často dělá ne-ctnosti, ani oněch slabostí a přestupků, jež budovu ctnosti tak často strhávají a nás nutí vždy znovu se stavbou začínati. Byly to ctnosti, jež se právě tak málo podobaly ctnostem andělů, kteří nemají možnosti vzrůstati a zásluh si dobývati — nýbrž byly to ctnosti, jež jsou nezměnitelné jako u andělů, a zásluh schopny

jako u lidí — tak že Maria, neztrácejíc zásluh poutníka k cíli všemi silami přilícího, přece měla přednost těch, kteří už blaženého cíle dospěli.

Tak uskutečňovala Maria dokonale s přispěním milosti onu touhu svého královského předka: »Blahoslavený muž, jehož síla je Hospodin, a v jehož srdci jsou stezky kroků jeho; v údolí slz až k místu, jež si ustanovil; kráčí od ctnosti ke ctnosti, až spatří Boha bohů na Sionu.«*) Tak povznášela se Maria až ke dni smrti její, kdy — obráceným účinkem slov Knihy Moudrosti: Corpus, quod corrumpitur, aggravat animam**) — duše její byla tak posvěcena, že i své tělo zdvihla — zjev to milosti, jenž se u některých svatých jen přechodně ve slabé míře ukázal, který však Marii až do nejvyššího nebe povznésti musil vši lehkost živlu, tomuto světu cizího, a svoje odpočinutí v nebeských končinách nalézajícího.

Všimněme si tu krásného o tom názoru svatého Augustina. Tento velký muž, jehož duch tak dokonalý měl účast právě tak na světě přirozeném jako na nadpřirozeném, jehožto vztahy tak podivuhodně chápal a líčil, objasňuje hluboké slovo Písma sv.: »Tys, ó Bože, zřídil všecko podle počtu, váhy i míry,«***) — a to takto: Podle počtu: poněvadž všechny věci seřazeny jsou v krásném pořádku, jako jednotlivosti čísla, z nichž každá zaujímá své vlastní místo, jehož změnití nesmí; podle váhy: poněvadž všechny věci mají silnou náklonnost, zaujati své místo a postavení, jež v počtu děl božích zaujati musí; a podle míry: poněvadž tato váha je jim přiměřena, dle postavení, jež zaujati musí. Každá věc, pokračuje dále, má svou váhu: lehké věci právě tak jako těžké. Tyto mají tíhu, která je toliko vlastností váhy, pokud je táhne dolů, která však není váhou samotnou; tuto definuje takto: pondus est impetus cuiusvis rei conantis ad locum suum; váha je snaha věci po svém vlastním místě. Tak má i oheň, nejlehčí z věcí, svou váhu, jež jej lehce nese vzhůru — jako kámen má také svou, jež působí, že těžce padá dolů.

Od této pravdy přirozené povznáš se tento vznešený duch ku podivuhodné pravdě nadpřirozené. Praví: Moje duše má svou váhu, jako ostatní bytosti — a váhou duše mé je moje láska; ta ji pudí, táhne všude, kam sama jde. Ale jakou lásku obdržela od svého Tvůrce, aby byla její váhou? Snad lásku ke tvorům? Nikoli — nýbrž čistou lásku ke Stvořiteli. Pokud se nechá táhnouti touto milováním hodnou váhou, je na cestě ke svému pokoji; odvrátí-li se od ní, upadá vždy více ve stav nepokoje a nepořádku, poněvadž ztratila svůj střed. Vráť-li se zpět, bývá zase spokojena, poněvadž dle všeobecného zákona věcí, vracejíc se v řád, nalezá svůj pokoj: Minus ordinata inquieti sunt; ordinantur et quiescunt. O duše má, ať tedy všichni tvorové jdou, kamkoli je váha jejich stahuje — ty však jdi za svou, a to je láska. Tvá váha, duše má, nemůže tě nikdy nikam jinam táhnouti,

*) Žalm 83, 6. 7. — **) 11, 21. — ***) Moudr. 11, 21.

leč: abys milovala dobro. Ale které jiné dobro máš milovati a ze všech sil svých hledati, leč dobro nejvyšší. Tvá váha je láska, láska jest oheň, a oheň může stoupati jen vzhůru! (*).

Smíme-li tomu skvělému výlevu lidské duše ještě něco dodati, tedy bychom řekli, že jako každý předmět má svou váhu, jež jej táhne k jeho středisku, právě tak i každý střed že má přitažlivost, jež předmět nutká, aby k němu směřoval. A kdyby to nebylo pravdou o předmětech ostatních — pak je to jisto vzhledem k naší duši. Nehledíme-li k její lásce, jež ji k Bohu vede jako ke svému středu, přitahuje ji mocně tento božský středobod, aby v něm hledala odpočinutí; přitahuje ji tak půvaby své nejvyšší krásy, což jsou milosti, jimiž ji předchází, jimiž ji vábí a táhne, aby v ní způsobil ono večné vše převyšující oslavení, o němžto mluví apoštol,**) a jež je odměnou naší věrnosti. Je to tak silný půvab, že ona absolutní svoboda, jež je šlechtictvím a důstojností duše, a jež s ušlechtlejší hrdostí nežli všechna stvořená dobra vždy říci může: nechci, nemohla by odolati vůči patření na Boha; tak velice by byla tímto středem všech dober přitahována, ve vytržení a rozkoš uváděna a strhována, s takovou prudkostí, že by v tom takofka pobílena byla a že se musil proto Bůh duši naší v tomto životě částečně ukrýti, aby jí ponechal zásluhu, že ho hledá, a aby Sebe vyhradil pro ctnost.

Nejsvětější Panna staví nám ve svém slavném nanebevzetí nejskvělejší triumf této velké pravdy před oči. Stoupá vzhůru k nebi, aby zaujala opět své místo, své postavení se všobecném počtu stvoření a v řádu světa: své postavení jako matka lidí, jako královna andělů, jako Matka boží. Všeobecný řád — lze to tvrditi — byl by porušen, a žádná věc by nebyla na místě svém — kdyby nepřišla na svět Maria. Neboť jako dle krásného výroku svatého Augustina trest je následkem provinění, tak je čest následkem ctnosti — a nejvyšší čest následkem nejvyšší ctnosti. Všecka stvoření tedy tímto pocitem a tímto pudem pořádku, jenž je jejich zákonem, přispěla k tomu, aby Maria byla povýšena. Ale zvláště vyšší tvorové, nad nimiž měla panovati, andělé a síly nebeské musili se před ní skloniti, ji na perutě své vzíti a donést do nejvyšších končin slávy, s celou váhou jejího změněného středobodu.

Maria sama byla tam pozdvížena váhou své lásky. Tato láska Marie Panny k Bohu, tak silná v jejím původu, že přitáhla Boha, aby stal se jejím Synem — tak podivuhodně rozmnožená působením Ducha Svatého, jenž ji učinil Matkou jeho — tak zdokonalena celým životem plným věrnosti i bolesti; tato láska dcery, nevěsty, Matky boží, nejduchovnější, nejsvětější, nejbožstější a tudíž nejmocnější ze všech lásek, musila, jakmile dospěla svého vrcholu, roztrhnouti pouta, jež ji vzdalovala od svého nejvyššího předmětu, a přitáhnouti Matku k Synu, nevěstu k Ženichu, dceru k Otci, se vši prudkostí, se vši váhou přirozenosti, milosti i slávy. Tato

*) Vyzn. sv. Aug. — **) 2. Cor. 17.

láska — a nikoli smrt — odloučila duši od těla nejsvětější Panny, a hned je zase spojila, aby je v lůně božím na vždy sjednotila. Šípy smrti jsou ony rozlučující šípy, jež přivádějí hnilobu; šípy lásky jsou oživující šípy, působí sjednocení a spojení milujícího s předmětem milovaným; jak je tomu teprve se šípy lásky věčné, jež spojuje svůj nejdůstojnější předmět s jeho středobodem!

Tento střed musil konečně svou vše ovládající přitažlivostí pohřbit Marii v nekonečnou propast své krásy, své blaženosti a slávy. Abychom si o tom učinili pojem, představme si, že Bůh se svému tvoru sděluje podle míry lásky, pokory a věrnosti jakou ve svém obcování s ním projeví. Krása boží odpovídá lásce, sláva pokoře, jeho blaženost věrnosti duše. Jestliže tedy s jedné strany Maria, strávena nebeskou láskou, umírajíc vydechla onen hymnus své láskou žhoucí duše: *Ite nuntiate dilecto, meo, quia amore langueo; mitigate flammas, temperate incendium, fulcite me floribus, stipate me malis, quia prae amore deficio: jděte a oznamte milnému Synu mému, že nyju láskou; utište plameň, jež mne pronikají, umírněte výheň, jež mne otravuje; občerstvěte mne květinami, posilněte jablky, nebo chorá jsem láskou: pak nenechá jí s druhé strany miláček duše její dlouho nýti v tomto jejím roztoužení lásky; probudí ji opět oním mocným hlasem, jenž Lazara vyvolal z hrobu, jenž však pro ni běže na se nejsladší něžnost: Povstaň a pospěš, přítelkyně má, holubičko má, krásná má — a pojď! Surge, propera, amica mea, formosa mea, columba mea, et veni!*

Jestliže na jedné straně po nanebevstoupení Synovu, když skvělému oslavení Ježíše Krista dostává se apoštolského svědectví a klanění světa, Maria se vzdaluje záfe tohoto oslavení; jestliže v pokoře větší nežli kdy jindy, je více než služebnicí Páně, totiž služebnicí učedníků jeho, takže v zapomenutí a nízkosti pokoření mizí: pak sblíží s druhé strany i Pán více nežli kdy jindy na toto hluboké ponížení dívky své, povyšuje více než kdy tu, jež se poníží, více než jindy činí jí veliké věci, a uváděje nebesa i zemi v úžas slávou, kterou ji korunuje, působí, že jednoblasně plny podivení volají: *quae est ista, quae progreditur quasi aurora consurgens, pulchra ut luna, electa ut sol, terribilis ut castrorum acies ordinata?*

Jestliže konečně s jedné strany Maria, ve všem a až do konce věrná, sdílí netoliko všechno odpírání, všechno pokořování, všechno utrpení Syna svého v životě i ve smrti, ale strpí i zdánlivé jeho tvrdosti a zapomenutí; jestliže ho přežije v sebezapírání a trpělivosti, jestliže ve svém dlouhém vyhnanství z věčné vlasti s neporovnatelnou věrností čeká na Boha: pak pocituje i s druhé strany, tak jako sémě klíčivosti nabotnalé při prvním závanu jara náhle puká, všeobecnou dobu květu předbílá a vzduch svými balsamickými puchy naplňuje, rychleji působení moci Syna svého, jenž ji povyšuje k oné blaženosti, kterou sama v prvních dnech svého mateřství opěvala, a které se ujímá svým blaženým nanebevzetím.

Tajemství toto je tudíž v poměru s jejími ctnostmi, a s milostmi, jež je způsobilý — jakož jsme viděli, že je ve vztahu k tajemstvím jejího života a s tajemstvím jejího božského Syna.

VII. Konečně ono slavné tajemství nanebevzetí i vztah k trvalé službě blahoslavené Panny, (kterou jsme už vícekrát uvažovali a dokázali): ke službě matky a přímlyvkyně všech lidí u božského jejího Syna, a rozdatelky milosti jeho, v čemž právě spočívá kult přímlyvy a chvály, jež jí křesťanští národové pokolení za pokolením prokazují.

Aby tuto službu splnila, musila stanouti poblíže trůnu Syna svého, aby tuto úctu přijala, musila býti sama na trůnu. Spolupůsobení Marie Panny s darováním Ježíše Krista v tajemství Vtělení, jež jí v tomto tajemství vykazuje úlohu tak důležitou, musilo jí rovněž tak důležitou zajistiti i v jeho následcích, (jakož jsme evangelické svědectví toho seznali v tajemstvích navštívení, zázraku v Káně a zvláště na Kalvarii). Toto nepřetržené spolupůsobení vykazalo jí místo v nebi a sice tak vznešené a neodvislé, jako je předmět jejího spolupůsobení. Jako totiž nestačil příchod, ba ani smrt Ježíše Krista k dokonání velkého jejího díla, a musil tudíž vstoupiti na nebesa, aby nám tam mohl připravit místo,*) seslati Ducha Svatého a vylíti na zemi poklady svých zásluh a milostí: právě tak nestačilo spolupůsobení Marie Panny při vtělení a vykoupení; musila následovati nanebevzetím božského Syna svého, aby s ním k dokonání téhož díla mohla spolupůsobiti až ku konci.

Nanebevstoupení Páně i Nanebevzetí Blahoslavené Panny byla takto nezbytna, aby větší náplň milosti mohla se vylíti na zemi mocí téhož vnitřního zákona, jenž sloučil spoluutrpění Marie Panny s utrpením Ježíše Krista, a její souhlas se vtělením, aby nám těchže milostí bylo získáno.

Proto řekl svatý Bernard o úzkém spojení, jež mezi oběma těmi tajemstvími je, že: musil-li se Syn boží vrátiti k Otci svému, aby seslal apoštolům svého Ducha Svatého, musila se Maria rovněž vrátiti k Synu svému, aby své zásluby lidem sdělila: Maria sicut et Christus ascendens in altum dedit dona hominibus.***) Musila tudíž viditelně vstoupiti ke svému Synu na nebe, tak jako tento Syn sám na nebesa vstoupil: totiž ve svém těle, poněvadž právě v tomto panenském těle je jeho Matkou, jako on svým přesvatým tělem je jejím Synem. Božské její mateřství je pramenem jejího vlivu — i musilo tudíž vstoupiti na nebe, aby tam vykonávalo velký onen úřad přímlyvy a milosrdenství, jenž je jejím podílem. Musila podobným způsobem a ze stejného důvodu vzata býti na nebe, aby tam přijímala holdování a prosby světa, jako jeho Královna a příčina jeho obnovení.

Všecky věky, jež před ní uplynuly, jen proto sloučily ji s příchodem a slávou Spasitele světa tak těsně; všichni spravedliví jen proto po ní tak toužili; všichni proroci jen proto ji tak vele-

*) Jan 14, 2. 3. — **) Sermo 2. super: Missus.

bili, poněvadž už z dále pozorovali ji v této slávě. Všecka století, všecka pokolení, jež po sobě sledovala, a všecka ta, která mimo ni jdou, nazývají ji jen proto blahoslavenou, velebí ji a vzývají ji jedině proto, poněvadž spatřují ji takofka už na tomto trůnu blaženosti. Andělé pozdravovali ji ústy jednoho ze svého středu jen proto tak uctivě, že v ní viděli svou panovnici, a při jejím vzetí na nebesa měli opakovati onen hold, jež jí vzdal nebeský posel na zemi: Zdrávas milosti plná, Pán s tebou, požehnaná's ty mezi ženami. Démoni rozpoutali jen proto tolik zuřivosti proti ní, a uctívání její jen proto vzbudilo tolik temných útoků pekla, poněvadž potřela hlavu jeho, a ježto nad tímto nepřitelem Boha i lidí vykonává moc svého božského Syna. Ona sama konečně jen proto měla tajemné a podivuhodné vědomí o velkých věcech, jež jí učinil Pán, a o blahoslavení, jež jí přinášíti budou všichni národové; ona sama ji jen proto opěvovala tak prorocky a vznešeně ve svém chvalo zpěvu, poněvadž v lůně svém byla nosila pravdu samu, věčné slovo, a poněvadž Duch Svátý, jenž duši její ve vytržení uváděl, činil násilí pokoře její, že slávu svou vyznala. Všecky doby, všecky bytosti pohlížely tudíž na ni jen proto jako na *negotium omnium saeculorum* — záležitost všech věků, a jako na společné dobro všeho tvorstva, poněvadž se jim se všech stran jevila nade vše, co existuje, povýšena v hlubinách věčnosti a v jasů blaženosti a slávy.

Není to tedy nikterak prázdným řečnickým nadšením, je to pocit pravdy, jež naprosto všeobecně je dokázána, ježto zakládá se hluboce filosoficky na evangeliích, co nás pobízí, abychom tento odstavec ukončili slovy nejvýmluvnějšího muže, jenž kdy byl promluvil:*)

„Ó nebesa, je-li pravdivo, že svými nezměnitelnými akkordy udržujete harmonii všehomíra, zanotujte chvalo zpěv svůj podle nové melodie! Nebeské síly, jež řídí pohyby vaše, zvou vás, byste na jevo dali známky nejvyšší radosti! Smím-li já své myšlenky projevit o tomto vznešeném tajemství, pak si představuji, že Mojžíš nemohl se zdržeti, aby při pohledu na tuto Královnu neopakoval ono předpovědění, jež nám zanechal ve knihách svých. Hvězda vzejde z Jakoba a prut vyjde z kořene Israele! — Isaiáš, opojen Duchem božím, pěl ve vytržení nevy-slovitelném: *Aj, Panna počne a porodí Syna!* — Ezechiel opět poznal onu zavřenou bránu, skrze kterou nesměl nikdo vejíti ani vyjíti, poněvadž Hospodin zástupů a bojů sám jí prošel. — A uprostřed nich oduševnil královský Prorok nebeskou hartu podivuhodným zpěvem: Vidím po pravici tvé, o Bože, Královnu ve zlatém rouchu, v pestrém oděvu; všecka krása dcery královny je zevnitř, v lemováních zlatých; za ní přivedeny budou královny, přivedeny s radostí a plesáním; přivedeny budou do chrámu králova.**)

*) Bossuet: První kázání o Nanebevzetí Panny Marie.

**) Žalm 43.

Ale Panna sama držela tyto blažené duchy v uctivém mlčení, když ještě jednou z hloubi srdce svého zanotovala vznešená ona slova: Velebí duše má Hospodina, a plesá duch můj v Bohu mém Spasiteli! Nebo shlédli na ponížení dívky své, a hle! — od této chvíle blahoslavenou nazývati mne budou všichni národové!

Úřední rozhodnutí.

Sděluje prof. Dr. Josef Čihák.

A) Úřadů církevních:

1. Obnovování sv. hostií.

Posvátný Sbor de disciplina Sacramentorum odpověděl k dotazu o obnovování sv. hostií dne 7. prosince 1918, aby se zachovával předpis římského rituálu tit. IV. cap. I. a canon 815 a 1272 Codicis juris canonici, totiž, aby se sv. hostie častěji obnovovaly a nové nemísily se staršími.

2. Návrat duchovních osob z války.

Posv. Sbor konsistorní vydal dne 25. října 1918 dekret de clericis e militia redeuntibus, jehož předpisy se týkají kněží světských i řeholních, alumnů, noviců, řádových kleriků i bratří laiků. Dekret neposkytuje úlev ve studiích, jest obsažen v Acta Ap. Sedis r. 1918 str. 481—486.

3. Uzavírání smíšených manželství v církevní pražské provincii.

Na biskupských poradách v Praze v září r. 1918 bylo usneseno vzhledem k ustanovení kodexu J. C. can. 1102, 1109, 1064 o smíšených manželstvích: Jest varovati před smíšeným manželstvím, jest žádati kolkovanou smlouvu o katol. výchově všech dětí a o dispens Ordinariátu, pak může býti sňatek katolický, avšak bez benedikce ustra missam; nedají-li snoubenci reversu, mohou býti oddáni extra ecclesiam beze všeho ritu a bez štolových poplatků. Dají-li se oddati pouze před pastorem, nemůže katolický farář nikterak spolupůsobiti.

B) Úřadů státních:

1. Zrušení šlechtictví, řádů a titulů.

Zákon ze dne 10. prosince 1918 stanoví takto: § 1. Šlechtictví a řády, jakož i veškerá z nich plynoucí práva se zrušují, rovněž tak tituly, pokud byly udělovány jako pouhá vyznamenání. V platnosti zůstávají takové tituly, na které lze splněním předepsaných podmínek nabýti právního nároku (titul doktorský, inženýrský atd.), pak tituly, jež vyjadřují skutečně zastávanou úřední hodnost a vyznamenání udělovaná vysokými školami (čestné doktoráty a pod.). Bývalí šlechtici nesmějí užívati svého rodného jména s přídomkem nebo dodatkem, vyznačujícím šlechtictví. § 2. Občané republiky Československé nemohou ani v cizině platně

přijímati vyznamenání, pokud byla předcházejícím paragrafem zrušena. § 3. Ministru vnitra ukládá se, aby v dohodě se zúčastněnými ministry zákon tento provedl. § 4. Zákon tento nabývá platnosti dnem vyhlášení.

2. § 303. tr. z. o rušení náboženství.

Zákon ze dne 20. února 1919 doplňuje § 303. tr. z. takto: Na základě usnesení Národního shromáždění nařizuje se: Článek I. § 303. zákona trestního ze dne 27. května 1852 z. ř. č. 117 zní: Kdo veřejně nebo před několika lidmi, nebo v dílech tiskových, rozšiřovaných vyobrazeních nebo spisech posmívá se učení, obyčejům nebo zřízením církve nějaké nebo společnosti náboženské, státem zákonně uznané, nebo je zlehčiti hledí, anebo kdo nějakého jejich služebníka náboženského při výkonu obřadů bohoslužebných urazí nebo se v čas veřejného provozování náboženství tou měrou neslušně chová, že z toho jiným vzejíti může pohoršení, dopouští se přečinu, ač není-li čin ten zločinem rušení náboženství (§ 122.), a potrestán býti má tuhým vězením od jednoho do šesti měsíců. Stejně buď pro přečin, pokud tu není těžšího trestního činu, potrestán duchovní kteréhokoliv vyznání nebo jiná osoba v podobné funkci činná, která při úkonu náboženském, zejména při vykonávání úřadu kazatelského, při náboženském vyučování nebo cvičení, při procesí, pouti nebo podobných shromážděních, promlouvá o věcech státního nebo politického života, kritizuje platné nebo navrhované zákony nebo nařízení vládní, doporučuje určité politické organizace nebo strany, proti určitým politickým organizacím nebo stranám brojí, tisk určitého politického směru doporučuje nebo odmítá, do volebního zápasu at ve prospěch at ke škodě některých kandidátů nebo stran zasahuje. Článek II. Zákon tento nabývá účinnosti čtrnáctým dnem po vyhlášení. Článek III. Provedením tohoto zákona se pověřují ministři spravedlnosti, vnitra a školství. (Sb. z. čís. 111.)

LISTY HOMILETICKÉ.

Nanebevstoupení Páně.

Okolnosti Nanebevstoupení.

• Vyzdvižen jest, a oblak vzal jej od
očí jejich. • (Skutk. ap. 1, 9.)

Když dělník od úsvitu v potu tváře se plahočil a všechny síly tělesné napínal, pohlíží s nevypsateľnou touhou po západu slunce a pozdravuje radostně večer, který práci jeho ukončí a jeho zmalátnělým údům sladký odpočinek přinese. Když vojín po měsíce a leta ve vražedných bitvách se namáhal a tisícové útrapy vytrpěl, touží se vši vřelostí po míru, který jej opět do jeho domoviny k jeho miláčkům přiveče.

Co pro dělníka večer a pro vojína návrat do vlasti jest, to jest pro Spasitele dnešní den, den jeho slavného nanebevstoupení. Přišel ke konci svého díla, které konal třicet tři leta, a je na počátku slávy, která konce nemá. Zvítězil ve všech zuřivých bojích, které mu podstoupiti bylo, nyní má ve vítězném průvodu vejíti do vlasti, kde jen mír a blaženost panuje.

S velikým zadostučiněním může pohlížeti vstříc blízké se slávě, která mu jest připravena na pravici Otce nebeského. Jak povznášející jsou tyto dva pohledy, jak mnoho látky by nám poskytly k dnešní úvaze. Než nechceme se dnes jimi zabývati nýbrž chci vám samu událost nanebevstoupení Páně před oči vésti a to v okolnostech, které je provázely.

I. Okolnost času. Jest dnes čtyřicátý den od té doby, co slavný a nesmrtelný Spasitel ze zavřeného hrobu živý vyšel. Tak dlouho chtěl ještě na této zemi prodlévati, aby přiložil poslední ruku k velikému dílu naší spásy, pro které z nebe sestoupil, pravou lidskou přirozenost na se vzal a třicet tři leta mezi námi žil. Nyní toto veliké dílo je skončeno. Založil své sv. náboženství. Zjevil nám všechny pravdy, ustanovil obět mše svaté a všechny svátosti, dal nám všechna přikázání. Kdo těmto pravdám věří, nekráčí již jako pohané v temnotách, nýbrž ve světle. Kdo tyto svátosti hodně přijímá, čerpá vodu života a na věky nebude žlzniti. (Jan 4, 13.) Kdo tato přikázání zachovává, kráčí po úzké

cestě, která do života vede. (Mat. 7, 14.) I církev svatou založil, která má úkol působiti, aby náboženství jeho neporušeně až do konce světa se zachovalo, a aby křesťané povinnosti z něho plynoucí věrně a svědomitě plnili. U jezera Genesaretského ustanovil sv. Petra za viditelnou hlavu této církve a světil mu v ní nejvyšší důstojnost a moc. Na to světil ostatním apoštolům božskou pravomoc, aby ve spojení s Petrem a pod jeho nejvyšším vedením učili všechny národy, křtem je do lůna církve přijímali, jim všemi ostatními svátostmi přisluhovali a je příkazy a zákazy, odměnami a tresty přidržovali k tomu, aby zachovávali všechno, co jim přikázal. Zároveň Petrovi a ostatním apoštolům přislíbil, že zůstane s nimi se svou božskou pomocí po všechny dny až do skonání světa a nad to že jim sešle Ducha svatého. Tak tu stojí veliké dílo dokonáno, které Kristus k časnému a věčnému blahu lidstva vystavěl. Tu může právem k Otci svému říci: »Otče, přišlať jest hodina! Já jsem tě oslavil na zemi, dokonal jsem dílo, kteréž jsi mi dal, abych je činil. A nyní oslaviž i ty mne, Otče, slávou, kterouž jsi mi dal u tebe, prve než byl svět.« (Jan 17. d.)

I nám dal Bůh úkol, který máme zde na zemi vykonati. Pevnou, neochvějnou vírou ve všechny pravdy, které Kristus zjevil a nám učitelským úřadem své církve hlásati dává, hodným přijímáním svátostí, které ustanovil a církvi své k přisluhování světil, a věrným zachováváním jeho přikázání máme jeho i našeho nebeského Otce oslavovati a tak duši svou spasiti.

Jak šťastni budeme v hodině smrti, když jsme při životní pouti tento úkol vždy před očima měli a tak žili, že budeme se svým Pánem a Spasitelem moci vyznati: »Slavil jsem tě zde na zemi. Dokonal jsem dílo, kteréž jsi mi dal, abych je činil; zachoval jsem si víru uprostřed posměchu světa, přijímal jsem často a hodně soatě svátosti; plnil jsem s milostí tvou dle nejlepších svých sil všechny povinnosti své!« Jak veliká bude tu pak naše důvěra, jak blažená naše věčnost!

II. Okolnost místa. Neméně důležité nežli doba tato jest také místo nanebevstoupení Páně. Jest to hora olivetská, jak zcela jasně vyplývá ze slov sv. Lukáše (Sk. ap. 1, 12): »Vrátili se s hory, jménem olivetské, která jest blízko Jerusalema.« Jest to tedy totéž místo, kde počal trpěti, kde nevýslovná úzkost ho pojala, kde se krví potil, kde vlastním apoštolem zrazen a od svých nepřátel nemilosrdně jat a svázán byl. Kde trpěti začal, tam také měla jeho oslava začíti, abychom viděli, že cesta utrpení ho k oslavě vedla, a že i my jen po cestě utrpení k oslavě v nebesích přijíti můžeme. »Nemusil Kristus trpěti a tak vejíti do své slávy?« řekl sám Kristus Pán učedníkům do Emauz jdoucím. Když však pro Pána Ježíše oslava měla počíti, když napřed horu olivetskou a Golgotu krví svou skropil, jak chce křesťan věčnou radost očekávati, když si jí dříve pod křížem nezasloužil? Proto dívej se k hoře olivetské, která tě potěší ve všech těžkých hodinách života tvého! Máš zármutek, starosti, chudobu, nemoc. Jako Spasitel sténáš: »Otče, odejmi tento kalich, toto utrpení ode mne!« Po-

moz mi z této bídy, a pot řine ti z čela. Nezoufej, nereptej, když pomoc hned nepřichází, nýbrž připoj s odevzdaností do vůle boží: »Bože můj, ne má, nýbrž tvá vůle se staň!« Vytrvej v nemoci, trp ochotně své bolesti, svou chudobu, dříve než se naděješ, přijde pomoc a konec utrpení a s koncem také odplata, která bude tím větší, čím těžší byly vytrpěné bolesti. Viz, totéž Tělo Spasitele tvého, které krvácející na hoře olivetské se chvělo, které ranami poseto na kříži viselo, povznáší se před očima jeho apoštolů k výšinám nebeským.

III. Okolnosti při nanebevstoupení. Když Pán Ježíš s apoštoly přišel na horu olivetskou, pohlédl na apoštoly s nevýslovnou láskou. Byliť zřetelníci oka jeho. Vyvolil si je, vyučoval je, staral se o jejich potřeby, dal jim pravomoc, která všechnu pravomoc pozemskou převyšuje. Nyní měli býti pro okamžik jeho viditelné přítomnosti zbaveni, aby mezitím v jeho jménu a sňle okrášlek zemský pro jeho říši dobyli. Jak slavnostní okamžik to byl! A co učinil Spasitel v tomto slavnostním okamžiku? »Pozdvihl ruce,« praví evangelista Lukáš (24, 50), požehnané ruce, které tolik nemocných uzdravily, tolik malomocných očistily, které Judsko a Galilei zázraky naplnily, ruce, které na kříži rozeplal, aby spasil svět, ruce, které ještě nyní rány na sobě od hřebů mají. Pozdvihl ruce k nebi, aby naznačil, že chce své učedníky obdařiti nikoli pozemskými statky, nikoli bohatstvím, světskou mocí a slávou, nýbrž nebeskými statky, kterých nám krví svou vydobyl. Pozdvihl obě ruce, aby naznačil hojnost požehnání, kterým je chtěl obdařiti.

Nebot pozdvihl ruce a žehnal jim. (Luk. 24, 50.) Žehnal jim nikoli jako pozemský otec nebo pozemská matka, kteří nemají moc dáti dětem, co jim přejí, nýbrž jako ten, jemuž dána jest všeliká moc na nebi i na zemi. Žehnal jejich osobám a jejich úředním výkonům, jejich osobám, aby uchráněny byly zhouby tohoto světa, jejich úředním výkonům, aby přinesly nejbohatší ovoce pro život věčný. V jejich osobě žehnal také všem, kteří jejich kázáním k víře přivedeni a křtem do církve jeho přijati budou.

Žehnal apoštolům před nanebevstoupením. Jak důležité to naučení pro rodiče a děti! Rodiče, žehnejte také svým dětem, přejte jim všechno dobré a hleďte jim vroucí modlitbou všechno dobré od Boha dosáhnouti. Žehnejte jim často v životě, zvláště však tehdy, když smrt má vás od nich odloučiti; prostě Boha, aby jim byl otcem, prostě Pannu Marii, aby jim byla matkou, prostě sv. anděly, aby jim byli rádci a ochránci, aby nikdo nezahynul z těch, které vám Bůh dal. Nejen Kristus jako loučící se otec žehnal svým synům, apoštolům, to činili již zbožní otcové v Starém zákoně (Gen. 48, 15), činili to také zbožní rodiče v Novém zákoně a činí to dosud. Zbožní otcové staré, nové a nejnovější doby žehnají tedy svým dětem, žehnejte jim tedy i vy, milí rodiče!

Vy pak, děti, hleďte si požehnání rodičů svých zasloužiti! Chovejte se vždy tak, aby vám rodiče od srdce vše dobré přáli!

a vyprositi mohli! Hrozné by bylo, kdybyste rodiče nikoli k požehnání, nýbrž spíše ke kletbě ponoukali, jako Chám otce svého Noema (Gen. 9. 25); taková kletba není často bez účinku. Na-proti tomu zdar všem dětem, které požehnání rodičů zaslouhují a obdrželi. »Požehnání otcovo utvrzuje domy synů.« (Sirach 3, 11.) »Cti otce . . . aby se ti vedlo dobře . . .« (Dent. 5, 16.) Zaslou-žené požehnání rodičů není zajisté bez účinku. Poslyšte, co praví sv. Ambrož o požehnání patriarchů: »Jak se učíme, jakou úctu máme rodičům prokazovati, když čteme, že otcem požehnaný skutečně požehnan a otcem prokletý skutečně proklet byl. Tuto přízeň projevil Bůh rodičům, aby děti k dětinské lásce povzbu-zeny byly. Tato přednost, tato přízeň rodičům Bohem prokazo- vaná slouží tedy kázni dětí. Cti proto otce, aby ti požehnal, hodný syn, hodná dcera cti otce svého pro milost, zlý z bázně. A když jest otec chudý a jmění nemá, které by jim zane- chal, má přece moc posledního požehnání, kterým svým potom- kům poklady posvěcené zanechatí může. A přece jest nekonečně více věčně blaženým než na zemi bohatým býti.« Tak dí svatý Ambrož. Kristus tedy žehnal svým apoštolům; rodiče, žehnejte svým dětem, děti, hleďte si požehnání rodičů zasloužit!

Sv. Lukáš pokračuje: »I stalo se, když je žehnal, bral si od nich a nesen jest do nebe.« (24. 51.) Který jazyk mohl by po- psati, jak krásné divadlo to bylo. Nádherné divadlo bylo, když Eliáš na ohnivém voze jel do nebe, ale to bylo málo proti na- nebevstoupení Páně; pomyslete na jeho oslavené tělo, kterým velebnost a krása božská prozařovala. Nad to Eliáš jel do nebe z moci boží, Kristus svou vlastní mocí, jako vlastní mocí z hrobu živý povstal. Sv. Řehoř dí: »Pozdvihl se z vlastní moci, aniž by byl potřeboval cizí pomoci . . . nýbrž sám sebou rozdělil vzduch, vznášel se vzhůru a mocí svého božství, která zastupovala místo vítězného vozu, povzněl se k nebi.« Vystupoval k nebi tedy svou mocí beze vši námahy.

Vstoupil na nebe dále veřejně před očima svých apoštolů. Tiše přišel v temné noci na svět, jen před několika apoštoly ukázal na hoře tábor několik paprsků svého božství, ale ve dne a veřejně vstupuje na nebesa. Všichni měli viděti jeho počínající slávu a přesvědčiti se o odplatě, která jim připravena jest. Dále proto také veřejně vstoupil na nebesa, aby apoštolé tím jistěji a působivěji tuto pravdu hlásati mohli. Mohli nejen říci: Slyšeli jsme, že se k nebi povzněl, nýbrž mohli svobodně tvrditi: Vi- děli jsme ho sami. »Co jsme svými očima viděli zvěstujeme vám.« (I Jan 1. 3.) Jako je vzkříšení potvrzeno tím, že s P. Ježíšem apoštolé mluvili, jedli, se ho dotýkali, tak také ani o nanebevstou- pení nemůže býti žádné pochybnosti, poněvadž je apoštolé na vlastní oči viděli. S plnou jistotou proto vyznáváme: »Vstoupil na nebesa, sedí ná pravici Otce všemohoucího.« Země nemá místa, v němž by bylo tělo jeho podruhé pohřbeno, nýbrž trůní nyní na nebi.

Nevstoupil pak sám jediný na nebe, nýbrž provázen byl veli- kými zástupy andělů, kteří svému pánu vstříc přicházeli, a všemi

spravedlivými, ke kterým po své smrti do předpekli sestoupil. »Vstoupil jsi na výsost,« předpověděl již žalmista (67. 19.) dle svědectví sv. Pavla (Ef. 4. 8.) »jal jsi vězně, vzal si dary v lidech.« Jak vítězně vstoupil tedy Pán na nebesa! Při jeho narození pěli andělé: »Sláva na výsostech Bohu.« Jak asi pěli, když nyní jako vítěz sedá na pravici Otce mého. Již žalmista (23. 7) dává jim chvalozpěv do úst: »Pozdvihněte knížata bran svých a pozdvihněte se brány věčné, a vejdeť král slávy. Kdož jest ten král slávy? Hospodin silný a mocný, Hospodin mocný v boji.« A provázejí ho až ke trůnu Otce nebeského, který ho přijímá slovy: »Sed na pravici mé, dokud nepoložím nepřátel tvých za podnoží noh tvých.« (Zalm 109. 1.) Všechny kůry andělské, všichni spravedliví padají tu před ním na kolena a klanějí se mu, který tu žije a kraluje po všechny věky věkův.

Ještě slavnější bude vítězství Páně v den soudný. Neboť Spasitel, který nyní vstupuje na nebesa, přijde opět soudit živých i mrtvých, a když všechny soudil, vstoupí opět na nebesa, provázen kůry andělskými a zástupy všech spravedlivých učedníků svých, kteří dobrý boj dobojovali a vítěznou palmu získali. Na tomto vítězství máme i my podíl bráti. My sami máme, zářice v lesku oslavy, s tělem i duší nanebevstoupiti. Kdo by byl při vzpomínce na tuto pravdu ještě malomyslný v boji proti hříchu a v konání cností? Krátký jest boj, věčné bude vítězství.

IV. Okolnosti po nanebevstoupení Páně. Když apoštolé za ním do nebe jdoucím hleděli, aj, dva muži v rouše bílém stáli vedle nich, i řekli jim: »Muži galilejští, co stojíte, hledíce do nebe? Tento Ježíš, kterýž vzat jest od vás do nebe, tak přijde, jak jste jej viděli jdoucího do nebe.« A poklonivše se, navrátili se do Jerusalema s radostí velikou.

Apoštolé měli velikou touhu po nebi, když pohlíželi za Kristem do nebe jdoucím. Je to viděti z toho, že se za ním dívali, i když oblak ho zrakům jejich zastřel. Kristus Pán jim dříve řekl: »Kam já jdu, nemůžete (nyní) přijíti.« (Jan 13, 33.) Měli později za úřm přijíti, mezi tím však mají na zemi pracovati a trpěti. Proto dva muži v rouše bílém jim vytýkali nečinnou touhu po nebi. I naše touha po nebi musí býti činná; musíme pracovati a trpěti, nikoli jen nečinně po nebi toužiti. A při vši své práci a svém utrpení máme pamatovati nejen na nebe, na jeho krásu, nýbrž i na přísný soud, kdybychom v boji podlehlí. »Tento Ježíš tak přijde«. Máme své spasení konati sice s důvěrou, ale i s bázní a třesením (2. Filip. 2, 12)

Když apoštolé vyslechli poselství těchto dvou mužů, klaněli se Pánu Ježíši. V jednotě s nimi chceme se i my dnes zvláště Pánu Ježíši klaněti; neboť jest pravý Bůh a pravý člověk v jedné osobě, a ve jménu jeho má každé koleno klekati. (Filip. 2. 10.)

Potom se apoštolé s velikou radostí navrátili do Jerusalema. Právem byli naplněni velikou radostí, poněvadž milovaný jejich mistr jako vítěz na nebe vstoupil, protože tím opět otevřel brány nebeské, které od pádu prvních lidí zavřeny byly, protože pový-

šením své lidské přirozenosti i naši přirozenost povýšil, protože je ujistil, že vstupuje na nebe, aby jim tam místo připravil a za ně se u Otce nebeského přimlouval.

Kéž jsou tyto pravdy i důvody naší radosti dnešního dne. Uvažujme o nich pozorně, vstipme si je hluboko v paměť. At nic nemůže je z naší paměti vymazati. Pak i »nikdo neodejme radost od nás.« (Jan 16, 22) Pak budeme moci volati s apoštolem: »Naplněn jsem potěšením, mám hojnou radost ve všelikém soužení mém.« (I. Kor. 7, 4.)

Vrátili se do Jerusalema a odtud, když na ně Duch sv. sestoupil, šli do celého světa, pracovali, trpěli pro Ježíše, ovlažili potem a krví okráslek zemský a tak své spasení zajistili. Vratme se i my od úvahy o nanebevstoupení Páně do Jerusalema, do svých domů, ke svým povinnostem, ke svým pracím, snášeje rozmanité své soužení trpělivě ke cti a chvále Boží, pamětlivi jsouce slov andělských: »Tento Ježíš zase přijde.« Pak i pro nás Ježíš vstoupil na nebesa, aby nám tam připravil místo, pak také přijde, aby nás k sobě vzal, abychom s ním podíl měli na blaženosti věčné. Amen.

Jan Nep. Jos. Holý, O. Praem.

Slavnost nanebevstoupení Páně.

Řeč svatého Lva papeže.

»Pán Ježíš, když jim domluvil, vzat jest do nebe a sedí na pravici boží.«

Mar. 16, 19.

Po blaženém a slavném zmrtvýchvstání Pána našeho Ježíše Krista, kdy pravý chrám boží židovskou bezbožností zrušený vzkrísila moc božská ve třech dnech, čtyřicátý dnes. Nejmilejší, posvátných dnů naplněn jest počet nejsvětějším řádem ustanovený a určený na prospěch našeho poučení; aby zatím co od Pána v tomto čase doba přítomnosti tělesné se prodlužuje, víra se upevnila potřebnými doklady. Smrt Kristova pobouřila zajisté nadmíru srdce učedníků: a do skroušených myslí nad trestem kříže, nad vydechnutím ducha, nad pohřbením zsináleho těla jakýsi odpor se vplížil. Odtud nejblahoslavenější apoštolové a všichni učedníci, kteří i polekáni byli osudem na kříži, i nejisti o zmrtvýchvstání, tak posílení jsou vyjasněnou pravdou, že když vstupoval Pán na výsost nebes nejen nebyli sklíčení zármutkem žádným, nýbrž i naplnění velikou radostí.

A věru veliká a nevýslovná byla příčina radosti, když spolu vstupovala před očima posvátného shromáždění nade všech tvorů důstojnost, přirozenost pokolení lidského, aby převyšovala řády a úředí a povznesených na výsost archandělů, aniž by měla mezi svého povýšení v jakýchkoliv výsostech, leč přijata věčným Otcem v přibyték, spojena s toho slávou na trůně, s jehožto slávou spojena byla v Synovi. Poněvadž tedy nanebevstoupení Kristovo

jest naším povznesením; a kam předešla sláva hlavy, tam volá naděje i těla: jásejme, nejmilejší s důstojnou radostí a plesejme se zbožným díkůčiněním. Neboť dnes upevnění jsme nejen jako držitelé ráje, nýbrž pronikli jsme v Kristu výsosti nebes; vznešenějších věcí dosáhnuvše nevýslovnou milostí Kristovou, než jsme ztratili závistí ďáblovou. Neboť ty, jež svrhl smrtonosný nepřítel z původního sídla, ty sobě přivtělené umístil Syn boží na pravici Boha Otce; s nímž živ jest a kraluje v jednotě Ducha svatého po všechny věky věkův. Amen.

Přel. Dr. Ant. Ondroušek.

Neděle šestá po velikonoci.

Alols Novák, kaplan v Poličce.

»I vy svědectví vydávati budete, neboť od počátku se mnou jste.« Jan 15.

V dnešním svatém evangeliu mluví Pán Ježíš s apoštoli, které si byl na počátku svého vykupitelského díla vyvolil, aby byli svědky jeho učení, jeho zázraků, smrti a z mrtvých vstání jeho i nanebevstoupení. Než neměli býti jenom jeho svědky za jeho pobytu zde mezi námi, oni měli svědectví vydávati celému světu i po jeho nanebevstoupení, kterýžto úkol jejich naznačil slovy: »I vy svědectví vydávati budete, neboť od počátku se mnou jste«.

Plnili apoštolé toto již za pobytu Kristova zde na zemi, než daleko více byli dbali rozkazu a odkazu Kristova po jeho nanebevstoupení, po seslání Ducha svatého, když rozešli se do celého světa, aby hlásali Krista, aby za své svědectví Kristu trpěli muka a hrdinně podstupovali i smrt.

Vydávali apoštolé svědectví o Kristu a posud o něm svědčí. Ústa jejich sice dávno již umlkla, ale co na tom? Zdaž nemluví k nám zřetelně osudy jejich, které jsou vůbec známy, zdaž nemluví k nám jasně jménem jejich obrovská kupole vatikánského velechrámu, (basilika sv. Pavla za hradbami římskými) a chrámy celého světa nesoucí jména svatých apoštolů, (jakož i náš chrám, jehož patronem jest jeden ze svědků Kristových, sv. Jakub). Loučí se Kristus v dnešním sv. evangeliu s apoštoli a slibuje jim Ducha svatého. Jsou dosud všichni pohromadě, však nebude to trvati dlouho a všichni rozejdou se z Jerusalema. Myslím, že nebude nemístné, když naznačím sám stručně osoby všech apoštolů a zmíním se o jejich osudu, abyste poznali, jak důležité svědectví vydávali a vydávají o Kristu.

Pojednání.

Jak víte, přátelé drazí, bylo apoštolů Páně dvanáct, totiž Šimon Petr a bratr jeho Ondřej, Jakub zvaný starší nebo větší s bratrem svým Janem, Filip a Bartoloměj, Tomáš a Matouš, Jakub mladší a Juda zvaný Tadeáš, Šimon nazvaný Kananejský a konečně Jidáš Iškariotský.

Jeden z tohoto dvanáctera nesetřval v povolání svém, totiž Jidáš Iškariotský. Nešťastník tento, zaslepen žádostí statku, odešel hned po poslední večeři a zradil Pána a mistra svého Židům. Tak získal Jidáš přízeň nejvyšších kněží a na tehdejší dobu značný peníz 30 stříbrných, které mu však nikterak neprospěly, ba spíše naopak dohnaly jej k zoufalství a k sebevraždě.

O ostatních apoštolech víme bezpečně, že zůstali svému božskému učiteli věrni až do posledního dechu, až do konce. Po celém světě vydávali ve svých kázáních svědectví o Kristu, jak jim bylo přikázáno. Za své práce a oběti neklidili na tomto světě než pronásledování. Spnalo se všechno, co o jejich utrpeních a pronásledování předpověděl Ježíš, ale oni ku podivu «se radovali, když jim bylo pro jméno jeho trpěti», jak nám zaznamenal sv. Lukáš ve Skutcích apoštolských a všichni bez mála potvrdili svědectví své krví.

Simon Petr, skála církve Kristovy, jak známo všem, zemřel v Římě. Po seslání Ducha sv. kázal nejprve Židům a pohanům v Palestině, v Syrii a v rozličných končinách Malé Asie sídle v Jerusalemě i Antiochii. Po prvním sněmu v Jerusalemě odebral se do Říma, kde delší dobu řídil církev svatou. Při pronásledování křesťanů za ukrutného Nerona byl nejprve uvězněn a po devíti měsících léta 67 po Kristu v cirku vatikánském ukřižován hlavou dolů, poněvadž nechtěl ani v ukřižování Mistru svému se rovnati. Celý svůj život činil pokání za své trojnásobné zapření a vypravuje se, že vždycky, když slyšel kohouta, dal se do hořkého pláče. Tělo jeho odpočívá v cůrámu sv. Petra, hlava je v basilice lateránské. Ve svatém Petru je též i hlava apoštola Ondřeje, bratra Petrova, který hlásal evangelium nejprve ve Skythii t. j. v nynějším jižním Rusku a napotom v Řecku, kde v městě Patras byl ukřižován. V brevíři čteme, že Ondřej spatřiv kříž, volal nadšeně: «O milý a vítaný kříži, údy Kristovými oslavený, jak dávno po tobě toužím, jak horlivě tě miluji, jak stále tě vyhledávám.» A dokonce kříž, na němž páněl, byl prý mu i kazatelnou, neboť vise na něm dva dni, nepřetržitě lidu káza, až duši vypustil.

O sv. Jakubu starším vypravuje písmo sv., že první ze všech apoštolů smrt mučednickou podstoupil. Zůstav po seslání Ducha sv. v Judsku, kázal tam i v okolí s velikým prospěchem až byl od Herodesa Agrippy potápen a mečem sťat. Sv. Filip veden z Bethsaidy obrátil mnoho pohanů na víru křesťanskou. Dočkal se velikého stáří, neboť svatý Polykarp, který se na konci prvního století obrátil, s ním obcoval. Konečně i na něho svět si vzpomněl a odměnil práce jeho křížem. Hrozná muka musil vytrpěti svatý Bartoloměj, jenž dostal se na své apoštolské cestě až do Indie. Kázáním evangelia největších úspěchů docílil v Armenii, kde obrátil i krále, jehož dceru zázračně uzdravil. Úspěchy svými popudil a poštvál na sebe mnoho zarytých pohanů, kteří se ho v příhodné chvíli zmocnili a hrozná muka mu připravili. Dali mu za živa stáhnout kříž s těla a potom jej mečem popravili. Svatý

Tomáš blásl učení Kristovo rovněž v Indii, kde takové množství pohanů uvedl do lůna sv. církve, že tam ještě po patnácti stiletých stopy požehnaného působení byly nalezeny. V městě Kalamíně, nyní Meliapur zvaném byl oštěpem proboden u kříže, který sám postavil dal.

O sv. Matouši se vypravuje, že vedl život velmi přísný po způsobu sv. Jana Křtitele, neboť každodenním pokrmem byly mu kofinky a kobylinky a nápojem voda. Tento apoštol, jenž první z evangelistů napsal své evangelium v Judsku, kde i kázal, působil účinně celých 23 let v Ethiopii, kde byl oštěpem proboden právě, když u oltáře obětoval obět nejsvětější.

Sv. Jakub mladší, jenž jsa příbuzným Pána Ježíše a byl dle židovského obyčeje nazýván bratrem Pána Ježíše, zůstal biskupem v Jerusalemě. Ve chrámě dlužal tak často na modlitbách na kolenou, že mu na nich stvrdla kůže, jak na kolenou velblouda. Židé i pohané vážili si velice tohoto apoštola a poctili jej přiměním »Spravedlivý«.

Když slovem i příkladem jeho sv. církev v Jerusalemě a Judsku utěšeně se rozmáhala a rostla, povstal ze záští proti němu nejvyšší tehdejší kněz Anáš, syn onoho Anáše, který Krista pronásledoval a odsoudil jej na smrt. Sv. Jakub byl s chrámu shozen na ulici, kde byl palicí k smrti dotlučen.

Sv. Simon nazvaný Kananejský proto, že z Kány pocházel, blásl vřy nejprve v Egyptě, odkud odebral se do Persie, kde se sešel s apoštolem Judou, který přišel do Persie z východu. V Persii působili horlivě společně nějaký čas oba apoštolé a dosáhli tam i koruny a palmy mučednické. Sv. Šimon byl pilou za živa rozřezán a sv. Juda mečem šat.

Ze všech apoštolů sešel jediný miláček Páně sv. Jan, smrti přirozenou s tohoto světa, dočkav se neobyčejného stáří devadesáti let. Byl nejvíce v Efesu, kde prodlévala i matka Kristova Panna Maria, Janu pod křížem doporučená.

Než i svatý Jan zkusil mnoho protivenství a pronásledování. Za císaře Domiciána byl z Efesu odvláčen do Říma a do kotle s vařícím olejem vhozen. Když ochranou Boží vyšel z hrozné lázně neporušen, byl vypovězen na pustý ostrov Patmos, odkud se zase po smrti Domiciánově vrátil do Efesu.

Je známo, že ve shromážděních ustavičně říkával křesťanům »Miláčkové moji, milujte se vespolek«.

Přátelé drazí! To jsou v krátkosti osudy apoštolů Páně. Nuže, o čem nám mluví? a jaké svědectví vydávají o Kristu. Myslím, že ho není těžko vystihnouti. Nemluví-li k nám osud Jidášův dosti srozumitelně, že srdce, z něhož byl Kristus vyhoštěn, ani přízni lidskou, ani časným statkem ukojeno a oblaženo býti nemůže? A neukazuje nám, k jak nešťastným koncům vede touha po časném blahobytu bez Krista?

A co ostatní apoštolé? Nejsou oni úchvatnými vzory pro nás? Zda nesevědlí nám, jak snadno lze s Kristem chudobu, hlad, a všechna protivenství života pozemského trpěti, snášeti a přemáhati.

Ano, přátelé drazí, bez Krista nemá vezdejší život žádné ceny; bez Krista není radosti, není blaha, poněvadž bez něho není naděje; s ním však jestt všílká práce snadná, každé břímě lehké a jho sladké — o všechno dosvědčují nám apoštolé svým životem.

Pamiatujte přátelé na toto svědectví a zvláště dnes, kdy tolik falešných proroků prochází zkaženým světem, který s nimi nauku Kristovu zlehčuje a snižuje jakoby blahu lidskému na tomto světě byla v cestě a překážela.

Nedejte se jimi svést jako mnozí, jež odvracují se od Spasitele, jež prodávají ne za 30 stříbrných, nýbrž za liché a klamné sliby, které se nikdy nesplní.

Nevěřte blahu bez Krista! Jako bez slunce není tepla, tak není blaha bez Krista. Jenom teplem slunečním rozpouštějí se z jara ledy a vyrazí k životu květy, barva i vůně, tak i jenom prostřednictvím Krista může láska, radost a spokojenost, může pravé blaho ve společnosti lidské zavládnouti a se utěšeně rozmáhati, jenom v Kristu kyne naděje blaženosti dokonalé v životě budoucím!

Je dnešní svět daleko ducha apoštolů; nástupce apoštolů kněze, kteří dosud vydávají nehynoucí svědectví o Kristu, tupí a pronásleduje a dostal by je nejraději jako tenkrát na kříž a pod ostří meče, kdyby to bylo možné.

„Nedejte se“, volám ještě jednou, přátelé drazí, zvyklati ve víře a dobrých mravech, vydávejte i vy životem i smrtí svou svědectví o tom, že jste křesťany, že jste žáci apoštolů.

Buďte Kristu oddáni s celým srdcem, abyste mohli říci se sv. Pavlem, jenž patří též do počtu apoštolů a je velikým vzorem obětavosti a trpělivosti: Kdo nás odloučí od lásky Kristovy? Zda-li soužení, úzkost, hlad, zda-li nahota a nebezpečení, zda-li protivensství čili meč? Víím, že ani smrt nebude moci nás odloučiti od lásky boží, která jest v Kristu Ježíši, Pánu našem. Amen!

Hod Boží svatodušní.

„A naplnění jsou všichni Duchem sv.“
(Skutk. ap. 2.)

Přátelé drazí! Krásným úkazem v dílně přírody je beze sporu boží duha. Světlo zářivého slunce dopadá paprsky svými na krůpěje padající deštěm k zemi, láme se v kapkách a rozkládá se v sedmero nádherných barev smělého oblouku, jenž spojuje nebe se zemí a jenž zdá se být vítězným obloukem vznešené basiliky chrámu boží přírody.

Něco podobného se děje i v říši duchovní, v naší duši a našem srdci. Dopadají-li paprsky milosti, jejíž zdrojem a ohniskem jest Duch svatý, na duši a srdce lidské, rozvíjí se v sedmero drahocenných darů, které září v srdci našem krásnými barvami,

kteřé osvěćují celou bytost lidskou jako sedmiramenný svícen chrámu Šalomounova, o němž praví sv. Cyrill Jerusalemský, že byl obrazem Ducha svatého a jeho sedmi darů, které zvláštním způsobem spojují člověka s nebem, s Nejsvětější Trojicí. Za pomoci Ducha svatého budeme dnes krátce uvažovati o jeho sedmi darech, o barvách duhy v našem srdci, o světlech sedmiramenného svícnu, jež zažehává třetí božská osoba svou milostí.

P o j e d n á n í.

1. První barvou a světlem rozloženého slunce milosti Ducha svatého jest dar moudrosti, kterým dokonale poznáváme poměr svůj k Bohu a cíl našeho života. Moudrostí tou nerozumí se moudrost tohoto světa, která, jak dí svatý Pavel, je nepřítelkyní boží, nýbrž moudrost nebeská, o níž praví kniha Přísloví, že »jest lepší než zlato a stříbro a vzácnější, než všechno bohatství«. Této moudrosti lze se naučiti z Písma svatého a ze zákona božího. Včela poletuje s květu na květ, aby ssála sladký med; duše, která touží po moudrosti, usazuje se na květ předpisů svatého evangelia, aby z vůle ssála med dobroty a moudrosti boží, jak volá žalmista Páně: »O, Pane, jak sladké jsou ústům mým řeči Tvé — nad med jsou mi sladší.«

Touto moudrostí vynikal král Šalomoun, tímto darem oplýval sv. Leandr a doktor andělský svatý Tomáš, jenž uložil všechnu moudrost svou v knihách, když často diktoval třem písarům o rozličných věcech najednou.

Prosme Ducha sv., aby aspoň částku této moudrosti popřál světu zkaženému, který veškerou moudrost svou vynakládá na to, jak by druhému život ztrpčil skutky, které jsou opakem lásky a milosrdenství, který se čím dál tím více odvrací od Boha a od cíle svého nadpřirozeného.

2. Druhým darem Ducha sv. jest dar rozumu, který nám pomáhá k tomu, bychom vznešenost a hloubku svaté víry a tajemství jejich poznávali a jenom v ní viděli naši spásu, naše štěstí.

Víra má býti člověku vodítkem, zvláště ve vědě, neboť veškeré vědění lidské bez víry je prázdné a liché. To dokazuje nám vzdělanost starého pohanského světa a jeho mudrců, »kteří pravíce, že jsou moudří, blázný učiněni jsou«, jak praví svatý Pavel, to dokazuje nám i pavěda dnešních dnů, kdy tolik se mluví o rozumu lidském, kdy tolik jeho bystrost a vynalézavost se vynáší. Ano, je dnes rozum lidský vynalézavý — brozné nástroje a vymoženosti vymyslíl; však ne, aby pomohl sobě i bližnímu, nýbrž aby nahromadil co nejvíce mrtvol tělesných i duševních. Smrt dosud násilná slaví své žně, hřích triumfuje. A proč? Protože dar rozumu schází světu a to v míře největší. Na místo války světové nastupují války občanské; svět dosud nezmoudřel, jedná, jakoby byl ztratil rozum. Celému světu, který jedná jak nerozuměa zvět, ba ještě hůře, schází vyšší směr a vzlet, prvek nadpřirozený — víra — lidským čelům schází rozum boží, jenž

jest darem Ducha svatého. Je dnes světu třeba mnoha svatých Kateřin Alexandrinských, které by přebádaly a zahanbily rozumáče tohoto světa, kteří ubohou naši zemi — beztak jinak již slzavé údoil — dohnali k této brozné litici válečné. O prostě, moji draží, hodně Ducha svatého, aby zdravý rozum vrátil světu a zvláště hlavám těch, kteří pověření jsou vésti národy k světovému mezinárodnímu míru, k obnovení blaha a štěstí.

3. Třetím světlem na svícnu darů Ducha svatého jest dar rady, který nám pomáhá v pochybnosti a těžkých případech, abychom volili, co se Bohu líbí. »Dobrá rada není k zaplacení«, praví přísloví.

Sebe lepší a srdnatější vojín nezmohli by nic proti nepříteli, kdyby je nevedla rada vojevůdců. Tak i my, kdybychom nejlépe byli vyzbrojeni do boje s tělem, světem a ďáblem, nedokázali bychom mnoho, kdyby nám neradil Duch sv. Tento dar Ducha svatého je zvláště důležitým při volbě stavu a v okamžicích, kdy se nás zmocňuje malomyslnost a zoufalství. Sv. Aloisius povrhl slávou světa, korunou a úřady a zvolil si chudý stav řeholní, Václav hrabě Kolovrat, zvaný »český Alois«, radil se dlouho se zpovědníkem i s Duchem svatým v ústraní i duchovních cvičeních, jaký stav by si měl zvoliti. A poradil mu Duch svatý, že stal sejesuitou.

Známy je vám tento chlánek z čítanky. Vysoký tovární komín byl dostavěn a lešení odklizeny. Na vrcholu komínu zůstal zedník, jenž měl ukončit práci u hromosvodu a po provaze se potom spustit dolů. S hrůzou však upozoroval, že provaz byl odklizen s lešení. Hrozně zoufalství se ho zmocnilo. Lidé poznávše hrozně postavení zedníkovy, hromadně se sbíhali ke komínu, však poradit nedovedli. O všem dověděla se žena zedníkovy, která vrhla se s dětmi na kolena a prosila Ducha svého za radu a pomoc. Pomoc přišla. Žena prostovlasá vyběhla z domku a přišedši k tovarně, volala na muže: »Sedni na komín, zuj ponožku, rozplet ji a připevni na konec nítě kuličku z malty, já připevním provaz na ni a ty se tak zachrániš.« Staio se a celá rodina děkovala za radu Ducha sv., jehož zůstala věrným ctitelem až do smrti. Chvil malomyslnosti a zoufalství prožíváme my dnes dost. Odkud rada a pomoc? Jedině u toho, jež slíbil Ježíš apoštolům a o němž řekl, že naučí je všem věcem.

Štěstí budoucích duší záleží hlavně v dobrých a křesťanských rodinách, které by poskytly světu dobrých dětí. Než sotva můžeme se toho nadíti od ukvapených válečných sňatků, i od sňatků těch, kteří usilují o rozvod a rozvrácení sv. stavu manželského. Je třeba trochu více radit se s Duchem svatým, jenž je tolik zanedbáván světem k jeho vlastní škodě. — Utíkejte se vždy a rádi k třetí božské osobě, aby vám poradila, jak přeplouti to moře rozbourané k přístavu míru, klidu a štěstí i radosti věčné.

4. Dalším darem Ducha svatého je dar síly. Co překážek na cestě k cíli, co slabých, co klesajících na cestě k němu. Za člověka přikázání i zákon boží, ví, eo je dobré a co je zlé a přece jedná proti přikázáním, co protiví se vůli boží. Je slab, je tŕtinou

větrém zmítanou. Byť měl člověk tolik krásných vzorů o hrdiných mučednících a trpitelích v řadách světců, přece klesá na mysl, neví, jak by byl s to všechna ta utrpení snést. Duch sv. sílí mučedníky, kteří v nejútlejším věku umírali za Krista. Svátý Vít byl patnáctiletý, svátý Celsus dvanáctiletý, svatá Anežka dvánáctiletá, svatá Basilia devítiletá. Sv. Agatha pravila k mučitelům svému: »Mám v srdci svém Ducha sv., jehož silou všechno tvoje mučení za nic nepokládám.« — O kéž bychom i my tak volat mohli ve všech protivenstvích a utrpeních, pod kterými dnes již skoro klesáme, kéž by nás sílil Duch svatý ve všech pokušeních, které zvýšenou měrou na nás útočí, a zahnal od nás duševního našeho vraha, který příčinou je hříchu lidského a jeho hrozných následků. Volejte s důvěrou dnes a po celou oktávu hodu svatodušního s hymnou »Veni Creator Spiritus« :

Ty mdlobu těla posiluj,
svou mocí stále při nás stůj,
ať Tebou takto vedeni
veškerých škod jsme zbaveni!

5. Pátým květem milosti Ducha sv. je dar umění, jímž poznáváme vše, čeho je nám potřebí k našemu spasení, jak praví sv. František Saleský. Tento dar učí nás trojnásobné lásce; lásce k Bohu, sobě a bližnímu, učí nás milovat dobré a varovat se zlého. »Varuj se zlého a čině dobré,« praví prorok, »nebot to jest umění všeho umění a bývá nám uděleno Duchem sv.«

Tomuto umění nelze se nikdy naučiti, leč ve škole Ducha svatého, jenž osvětluje rozum náš, abychom poznali cesty křesťanské spravedlnosti, jenž sílí vůli, abychom po nich kráčeli, a řídí srdce, abychom na nich setrvali.

Také tohoto daru je dnešnímu světu nejvýše potřebí, jenž opustil pramen vody živé a uchýlil se k cisternám bláznovství, a proto neumí milovat dobré. Hory zel nahromadil svět, zlo chce napravovat zase zlem, k napomínání činí dobře má jen úsměšek. Umění světa je úplně ve službách ďábových, ztratilo vyšší směr, který jednáni lidské posvěcuje. Proto, mojí drazí, blíže k Duchu svatému, jenž učí všem věcem nejlépe.

6. Dalším darem Ducha sv. je dar pobožnosti, který nás vede zvláštním způsobem k Bohu, k němuž lnou dětinně zbožné duše. Duše, která má tento dar, ráda se modlí, dny zasvěcené světu, ráda přijímá sv. svátosti, dnem i nocí Bohu slouží a v službě té žádné těžkosti a hořkého břemena, nýbrž srchované sladkosti nalézá. Pravá zbožnost jest základem a ozdobou všech ctností; ona je netoliko plodí, nýbrž i vyšší ceny a spanilosti jim popřádá a život pozemský činí rájem, nebem pozemským. Proto praví svatý Pavel: »Pobožnost ke všemu užitečná jest, majíc zaslíbení nynějšího života i budoucího.« »Cukr,« dí svatý František Saleský, »oslazuje nedozralé ovoce a zralé činí lahodnější a zdравější a právě tak se to má se zbožností, jež je duchovní cukr, jenž kajícnému těla mrtvení odnímá hořkost a lidskému veselí

škodlivost. Svatý Tomáš Kempenský volá: »Jak sladká a líbezná jest služba boží, která nám zjednává radost bez konce.« Vskutku zbožnost činí člověka milým Bohu i lidem a srdce zbožného naplněno jest zvláštní sladkostí a líbezností — veliká to odměna duší prostých sice, avšak zbožných.

7. Sedmým a posledním darem Ducha sv. jest dar bázně boží, jenž nám pomáhá, abychom z úcty k velebnosti boží všeho se vystříhali, co by se Bohu nelíbilo. Tento dar neučí nás, abychom se báli Boha jako hrozného nějakého samovládce, nýbrž abychom se ho báli tak jako děti milovaného a milujícího otce se bojí. Měl by tento dar státi na prvním místě, neboť počátek moudrosti bázeň boží. Než i uzavíraje překrásnou duhu v duši naší je na pravém místě, ježto všechny ctnosti a dary doplňuje jsa všech takřka jádrem. Tento dar učí nás bedlivě se chrániti, abychom ničím na sebe neuválili hněvu božího.

Za dnešních dnů cítíme dosud na bedrech metlu hněvu božího, protože se vškerá bázeň boží se světa vystěhovala. Nebude lépe, dokud člověk nebude se skroušeně bít v prsa: »Má veliká vina,« dokud nebude se řídit heslem: »Boj se Boha a straň se zlých lidí.«

Přátelé draží! Hle, jak krásný to keř, strom, jehož květy hrají nejkrásnějšími barvami darů Ducha svatého. Jaké teprv asi bude ovoce? Ovocem darů Ducha sv. jsou blahoslavenství, o nichž kázal Kristus na hoře, ovocem Ducha svatého, jeho darů a milosti jsou ctnosti, které vypočítává sv. Pavel v listě ke Galatským, a z nichž nejdůležitější jest láska, pokoj, trpělivost, dobročinnost, mírnost, věrnost a čistota. O jak dnešní svět vzácného toho ovoce potřebuje, aby zas stal se život v tomto údolí slzí a pláče nesitelným. Toto ovoce roste a zraje z květů darů Ducha svatého, které musíte v oktávě hodů svatodušních vyprosit pro sebe, pro celý svět, volajíce často k Duchu sv. slovy hymny:

Rač nás, v Tebe věřící
a Tě vroucně prosící
dary sedmi podělit. Amen.

Alois Novák.

Hod Boží svatodušní.

Hřích rozdvouje — Duch svatý spojuje.

»Ukázali se rozdělení jazykové jako oheň.«
(Mat. 2.)

Boží Hod svatodušní je pravou protivou zmatku babylonského. Babylon jest místem zmatení jazyků, Hod svatodušní sjednocení jazyků. Zmatek jazyků přivodil hřích, vzpouru proti Bohu, sjednocení způsobil Duch sv., láska boží. Tak jest i nyní mezi námi. Hřích rozděluje lidi a činí je sobě navzájem nepřátelské. Duch svatý spojuje je, aby byli dítkami Otce nebeského. Ano naše duše jest jako království, v němž chce hřích způsobit rozdělení, odloučení se od Boha, a Duch svatý chce způsobiti spojení s Bohem.

Nad hlavami apoštolů ukázali se rozdělení jazykové, ale jeden a týž Duch svatý je činil jedné mysli a jednoho srdce. A tak jest mezi námi lidmi dosud. My mluvíme sice rozdílnými jazyky, ale jeden a týž chce, abychom všichni lidé byli bratři, abychom jako jednoho Otce dítky jsme se chovali. Tomu však jest na odpor duch zlý. Kde Bůh, tam láska, pokoj, kde hřích, tam svár a nenávisť. Tak bylo a jest a bude do skonání světa. Dnešní Hod Boží zasvětime rozjímání, v němž se budeme učit, že hřích rozdujuje, Duch svatý spojuje — duše na světě s Bohem i s lidmi.

P o j e d n á n í.

1. Proč nejsme všichni jedno? Proč nemyslíme všichni, aby sv. pokoj byl zachován a láska zkvétala? Proč se tak různíme v smýšlení, řeči, skutcích? Bůh jednu pravdu nám zjevil skrze Pána Ježíše, proč tolik bludů, tolik věr, pověr a nevěr? Pravdu zjevuje Bůh, bludy dělají lidé. Pravdu nám dává Bůh — a překrucují ji lidé, podle hříchů svých.

Slovo boží nám nesl Syn boží a lidé překrucovali je podle převrácené žádosti své. Církev sv. nám hlásá pravdu boží za pomoci Ducha sv., ale lidé překrucují tu pravdu Páně podle sebe. Pravda jest Ježíš Kristus, a kde se nám hlásá jeho pravda? — V církvi Jeho. K té církvi Páně se chovají lidé právě tak jako k Synu božímu. Protože lidé chtějí opravovat svět a nechťi opravit sebe, Pán Bůh chce opravit nás a pak se opraví svět sám sebou.

Naši církve sv. dějiny jsou poučením, že kdo nechce se opravit podle Pána Ježíše, rozděluje se od něho a odpadá a tvoří si sám podle sebe a pro sebe víru, pověru, blud nebo nevěru. Poučné jest i pro každého venkovského člověka vědět, proč se některé kraje od církve oddělily, proč rozštěpení nastalo, ač jest jeden Pán, jeden křest. Jako odpadli národové od církve Páně, tak odpadává také srdce člověka jediného od Boha a církve. Bůh spojuje duši se sebou, hřích duši rozděluje od Boha.

2. Troje velká odštěpení stala se od církve boží. Povstala tak církve ruská, anglická, německá či protestantská. Rozdělení nastalo. K vůli čemu stala se rozdělení nových církví? Snad aby dokonaleji živi byli, aby více ctnosti se přiučili? Rozdělili se od církve Páně proto lidé, že jinde měli více a lepších prostředků ku spasení? Ne aby svatěji žili, ale aby světější si vedli. Modlí se církve sv. za to, aby národové křesťanství zase v jednotu víry přivedeni byli.

Předvedu 3 příklady rozdělení se národů od církve, od Ducha svatého, a uvedu příčiny, proč se oddělili a připojím poučení pro náš všední život.

Velká církev východní odštěpila se od církve Kristovy v IX. a XI. století. Jaké byly příčiny, že se celé země odštěpily? Ty příčiny jsou zapsány v samých spisech východních odštěpenců. Stěhovali si v Římě, že my katolíci jsme u více volnější než východní a proto že se oddělí od nás, nebo prý my bloudíme. Že

užíváme při mši sv. nekvašeného chleba, což prý páchne židovstvím, že požíváme krve zvířecí, což prý páchne pohanstvím, že nebiřmujeme děti hned po křtu sv., což jest vlažnost, že nemáme také tuhé a dlouhé posty jako na východě, že věříme o Duchu svatém, že vychází od Otce a Syna — kdežto dle nich pochází od Otce toliko, ano v té žalobě si stěžují také, že latinští kněží holí vous, což prý se nemá. Proto oddělila se celá země východní od církve Páně. Byly to skutečně příčiny, které je vedly od církve pryč? To byly jen záminky. Hlavní příčina byl ten hřích, který vyhnal anděly z nebe — pýcha. Východní představení církve propadli pýše — a chtěli ze sebe učiniti hlavu církve a svedli za sebou většinu lidu, neboť většina soudí podle toho, co slyší. Co je vedlo k odpadnutí? pýcha a co předkládali jako záminku? rozličné věci mimořádné, bezvýznamné.

Ach, pýcha neodštěpila ien tehdy východ od církve Páně, ale ona zdržuje do dnes mnohé od plnění povinností svaté víry. Tak abych jen jeden příklad uvedl. Proč nejde mnohý k svaté zpovědi? Že nemá hříchů, tomu ani sám nevěří. Že se člověku zpovídati nemusí — praví, ale vlastní příčina jest, že pýcha jim brání, že jim není možno pro ni pojmenovat před knězem hřích, který se třeba před více lidmi nebál udělat. Ta prokletá pýcha si vychovává odštěpence, odpadlíky od Ježíše Krista — jako celý východ odstěpila od církve. Chce-li kdo se opět s církví spojit, musí zanechat pýchy.

3. Země anglická odpadla od církve Páně a pro takovou papež příčinu, že se skoro ani pro slovo boží nehodí. Proto, že nechtěl dovoliti, aby směl král Jindřich VIII. vzíti sobě manželku jinou, a nechtěl zrušiti, co Bůh spojil; počalo se uměle bouřiti proti církvi sv. a psáti a mluvití všecko zlé. Pronásledování a trest dokonaly odpadnutí skoro docela. Jaké si dávali záminky? Že pro první manželka jeho byla jeho švakrová, a že nemá pokojné svědomí, že snad nebyla dispens papežská platná, aby tedy byly manželství jeho vyhlášeno za neplatné. Zde předstíral nepokoj svědomí, a zatím žil nestydatě jak nesluší ani pohanu. Jednu manželku za druhou dával odpraviti pro rozličné maličkosti, aby mohl hověti vášni své. Nepokoj svědomí předstíral — a smilstvo za ním vězelo. Odpadl smilný král od církve boží a s ním svedeni uměle mnozí lidi — ale také mnozí v té době zemřeli jako mučedníci. Ukázalo se zase rozdělení myslí. Neodpadl, aby se dokonalejším stal, ale aby více žádostem svým hovět mohl. Lid byl pomluvami sveden. Byl snad Jindřich VIII. poslední, koho smilstvo svedlo k odpadnutí? Předstírají také dnes leďacos, co se jim na církvi boží, na sv. víře nelíbí, ale není to ve skutečnosti nic jiného, než smilstvo. To odvádí jiné lidi od víry, od Boha.

4. V Německu povstal tak zvaný protestantismus, působením Luthra, odpadlého kněze; učení jeho bludné se šířilo jako hejli a všude se ujímalo. Proč? Protože bylo pohodlné, pohodlnější než katolická víra pravá, kteráž bránila hříchu. Lutr dovolil panstvu pobrat statky církevní a tak jejich lakotě vyhověl. Lidu řekl,

že jej víra spasí i když skutky nečiní; zpověď zavrhl i půst a tak učinil bránu širokou, cestu pohodlnou a získal mnoho lidu k odpadu. Kněžstvu dovolil ženitbu a svedl mnohé. Protestantismus se šířil i také u nás a byl by se zakořenil pevně, kdyby v čas byl neposlal Bůh pomoc nám v horlivých katol. missionářích, kteří zachovali lid při katol. víře sv. Václava, pravdě boží.

Ne láska po pravdě vedla k odpadu, ale láska po zlatě a po volném životě vedla k odpadnutí od církve, Lutr učil co se světu líbilo, volný život, nepotřebnost dobrých skutků, dovoloval ženitbu kněží a tak volnost života přivedla i volnost ve sv. víře.

Tak děje se i nyní; volnost v zachovávaní sv. přikázání vede k odpadnutí od církve boží.

Odpad trvá tak dlouho, dokud odpad v srdci trvá. Proto největší obtíže při smíření se s Bohem, sjednocení se s církví sv. vždy jsou ony mravní chyby, které brání v cestě. Svatí obránci konvertiti tehdy se smířili s církví sv. a jejím učením, když se smířili se sv. přikázáními.

Z toho jde pro nás výstraha i poučení. Výstraha, abychom se nedali másti rozličnými odpadlíky a z jich života pohoršeni nebrali. Odpadli, že srdce odpadlo. Neodpadli, že je rozum vedl k odpadnutí, ale že srdce odpadlo od lásky boží.

Nedejme se mást mnohým odpadem od sv. víry. Už starý Tertulian ve II. století po Kristu varoval před tak špatným úsudkem. Táže se: »Proč ten a onen, kteří byli tak spolehliví, tak moudří a zkušeni v církvi, církev opustili?« Kdo se tak táže, měl by si sám odpovědět, že kdo odpadl, nebyl ani moudrý, ani spolehlivý, ani zkušený. Což jest to podivuhodné, že kdo byl zkušený, že také zbloudil? Saul byl vynikající dobrý muž, a závistí sveden byl k pádu, David, spravedlivý dle srdce božího, provinil se cizoložstvem a vraždou, Šalomoun, omilostěn moudrostí, sveden ženami k modlošlužbě: jen Syn boží byl bez hříchu. Což tedy? Když biskup, jáhen, vdova, panua, učitel, když mučedník, by odpadli od pravé víry, budeme proo věřiti, že blud je pravdou? Což zkoumáme pravdu dle osoby? Nikdo není moudrým, nikdo v pravdě věřícím, nikdo nevyspělosti tak vzdálen jako Kristus, nikdo není však křesťan než kdo setrvá až do konce. Ty soudíš po lidském způsobu, věříš, co vidíš, ale vidíš jen tak daleko, jak stačí tvé slabé oko. Avšak oči boží patří z velebné výše. Člověk patří na tvář, Bůh však na srdce. Proto zná Bůh své, a štípení, které neštípil, Otec vytrhne. Prvním vykáže místo poslední; nese vějačku v ruce své, aby čistil své humno. Ať pleva slabé víry odletí při prvním vánku pokušení, kam se jí líbí, tím čistší bude obilí v stodole boží. Což nepohoršili se i na samém Pánu někteří z učedníků a neodešli? Proto však ostatní nemyslili, že mají opustiti jeho šlépěje, věděli, že má slova života a proto vytrvali ve společnosti jeho až do konce, ač jim klidně nabízel odejít, chtějí-li. Že Phygelus, Hermogenes a Hymeneus opustili apoštola, nic neznamená: zrádce Kristův sám byl z řady apoštolů. A pak se divíme, že osady Kristovy od toho neb onoho

se upouští. Kdežto právě co po příkladě Páně trpíme, svědčí, že, jsme křesťany. Z nás vyšli, ale nebyli z nás, kdyby z nás byli byli by u nás zůstali. (J. 2, 19)

Pán nás poučuje, že pod rouchem ovčím mnozí hltaví vlci přijdou. Co je ovčí roucho než chlubení se křesťanským jménem? A co jsou vlci hltaví než ty zálučné myšlenky a smýšlení, které na venek skrývají, aby mohli stádce Kristovo tím lehčeji napadnouti? Kdo jsou falešní proroci než kazatelé bludu? Kdo falešní apoštolé ne-li falšovatelé evangelia? Kdo antikristi teď a vždy než zákeřníci proti Kristu? Tak psal už v II. století Tertulian. Jest k tomu dnes něco přidati? Nikoliv. Odpadlictví jest ovocem hříchu. Bez hříchu by neodpadli.

Vidíme poučení, abychom se báli skutků hříšných, neb oni za sebou táhnou odpadnutí od Boha. Zřídá dvojí oheň svět: boží a pekelný. Duch svatý spojuje, co rozloučeno jest, spojuje v jednotu různé národy v církvi svaté, nalomené třtiny nedolomí, ale duch vzpoury, duch hříchu odděluje národy od sebe jako cizí, kdežto Bůh chce, abychom se cítili všichni bratřími — činí hřích všechny nepřáteli mezi sebou. Duše svatý, přijd a spoj, co jest rozděleno, zejména v této době rozdělení národů, abychom všichni byli jedno. Amen.

Fr. Vaněček

Na pondělí svatodušní.

Napsal Dr. K. L. Řehák.

Třeba s milostí boží spolupůsobiti!

1. Druhá kniha Paralipomenon, v kapitole 3. a 4. vypravuje, kterak král Šalamoun vzdělal na hoře Moria přeslavný chrám Hospodinu, a vyzdobil ho co nejskvostněji, a opatřil nádobami převzácnými. Načež vnešena byla do něho archa úmluvy s velikou slávou. Tehdy Šalamoun poklekl vůči všemu množství lidu israelského na kolena, pozdvihl rukou svých k nebesům, a hlasitě se modlil k Bohu. Načež sestoupil oheň s nebe, zapálil i strávil připravené mu oběti zápalné, a velebnost Hospodinova naplnila celý dům.

A jako tehdy Bůh s nebe zasvětil chrám Šalamounův v Jerusalemě, tak Duch svatý zasvětil v těchto dnech apoštoly i ostatní věřící, aby byly chrámy jeho. Sestoupil v podobě ohně... A tak zasvěcuje posud duši každého křesťana ve chrám, skrze svátost biřmování, aby se mu v ní líbilo. Jako apoštolům rozum osvětlil... srdce roznítil... nepřekonatelnou odvahou naplnil... tak darů těchto udílí i nám, abychom víru svatou statečně vyznávali a také dle ní živi byli.

Těchto nebeských darů jest nám všem svrchovanou měrou zapotřebí, jak učí katechismus, an člověk bez milosti boží nic, ne málo, ale pranic k životu věčnému dopomáhajícího vykonati nemůže, jako nemůže ani vinná ratolest hrozen ploditi, byla-li oddělna od kmene révy.

2. Avšak udlí-li nám Bůh patřičnou milost ku dosažení spasení, nechce tak učiniti za nás on sám všechno, nýbrž žádá spolupůsobení naše. Proto dal nám rozum, abychom chápali... dal i vůli svobodnou, bychom se mohli rozhodnout, pro něho, nebo pro odvěkého nepřítelě jeho ďábla, a na konec buď pro nebe s ním, anebo pro peklo s ďáblem, ježto nic třetího není.

K objasnění toto: Za krásného dne vydala se celá společnost na delší cestu. Pocestní cestou unavení zastavili se pod košatou lípou, kde ulehli a usnuli. Po nějaké době někteří procitli, vzbudili i ostatní, a vybědli je, aby pokračovali v cestě, jež vede nebezpečným lesem, aby ho ještě za dne prošli. Kteří uposlechli, prošli lesem ještě za jasna, a dorazili šťastně do města za ním na nocleh. Ostatní pozdě se probudivše, přišli do lesa již v noci, tam zbloudili, a spadli do propasti. Mohli se vymlouvatí na slunce, že jim nesvítilo? Zajisté že záhubu svou zavinili sami!

My pozemšťané jsme pocestní všichni, a milost Ducha svatého nám svítí... Kdo se dá probudit, a za své pochybení včas pokání činí, spasen bude. Kdo chce ale v hříších svých spáti, zhyne vlastní vinou, že pomocí Ducha sv. pohrdl.

3. Bůh chce všechny spasit; ale nikoho nenutí. Proto platí výzva prorokova: »Dnes-li uslyšíte hlasu Hospodinova, nechtějte zatvrzovati srdcí svých, ježto zítra snad by bylo pozdě!« Vyzývá Bůh skrze svědomí, napomínají rodiče, přátelé, ale i nepřátelé, a tvrdými posudky svými upozorňují nás na chyby naše.

Vypravuje se o dceři francouzského krále Ludvíka XV., že kdysi zle peskovala svou komornou pro nějaké nedopatření, a řekla: »Což nevíš, že jsem dcera králova?« Na to jí komorná ale podrážděně odsekla: »A já jsem dcerou Boha!« Slova ta nevyšla princezně více z mysli. I přemítala vždy více o své důstojnosti jakožto dítky Božího, až konečně vši slávou pozemskou pohrdla, vstoupila do přísné řehole karmelitánské a zemřela jakožto svěřice!

Tak dbejme milostí božích nám nabízených i my; obnovujme často sliby při křtu i svatém biřmování učiněné; Ducha svatého za jeho pomoc vroucně prosme, a s ní ochotně spolupůsobme, abychom i my po bojích v tomto slzavém údolí mohli vejíti jakožto vítězové ku věčné odplatě v nevýslovné blaženosti nebeské. Amen.

Pondělí svatodušní.

»Světlo přišlo na svět.«
Jan 3. 19.

Přátelé drazí! Když umíral slavný německý básník Goethe, byla posledním jeho povzdechem a přáním slova: »Více světla!« A přece byl Goethe jedním z největších básníků, jedním z nejslavnějších mužů národa německého, jemuž kořil se celý vzdělaný svět, jenž světlem svého nadání pronikl mnoho záhad a tajemství

přemýšlející a tvořící duše lidské, jenž říkal, že ostrost a světelnost jeho ducha je tak veliká, že někdy potkává sebe sama.

A přece volal na smrtelném lůžku svém po světle, které by vrhlo jediný světelný paprsek v jeho duši na smrtelném lůžku ve tmách tápající, zmítanou hroznými obavami a pochybnostmi. — Volal po světle, poněvadž v jeho duši byla tma. Celý svůj život měl světla dosti, které mu však svítilo jenom na tomto světě a kterému svět říká osvěta a osvícenost. Však, když duše jeho měla nastoupiti cestu do říše duchů, zhrozil se, poznáváje, že světlo světa mu nestačí, že jeho osvěta a osvícenost bylo jenom klamnou blůdičkou a prskavkou.

Scházelo mu světlo, o němž mluvil Pán Ježíš s Nikodemem: »Světlo přišlo na svět, ale lidé milovali více tmu, než světlo, neboť skutkové jejich byli zlí.« Toto světlo nescházelo jenom Goetheovi; ono schází a to daleko více ještě nynějšímu světu, který miluje tmu, nebo jen klamně světlo osvěty a pokroku a proto jsou jeho skutky tak špatné a zlé.

Člověk patří dvěma světům, říši přirozené a nadpřirozené a proto také potřebuje dvojího světla. Světla, které svítí zraku našemu, abychom poznávali věci a osoby přítomné, abychom mohli bezpečně se pohybovati a pracovati a světla, které svítí duši naší a nazývá se pravdou Boží.

V přírodě zračí se duchovní svět jako v zrcadle a proto napsal sv. Pavel v listě k Římanům: »Neviditelné vlastnosti jeho (duchovního světa) od stvoření světa se opatřují, jsouce poznávány z věcí stvořených.«

Rozeznáváme různé světlo přírodní, však jenom jedno má vlastnosti světla pravého, a rovněž tak se to má i se světlem duchovním. Svět ve své vynalezavosti odkrývá různá nová světla i jejich zdroje v silách přírodních a rád nabízí a předpisuje i světlo duším lidským, zapomínaje, že duchu může světla poskytnouti zase duch, jeho Tvůrce, sám Bůh všemohoucí. —

»Světlo přišlo na svět« čteme v dnešním svatém evangeliu. Ptáte se mne, které to je světlo, jež přišlo s nebe a je tím světlem pravým mezi blůdičkami a prskavkami. S pomocí Boží pokusím se vám dát odpověď, k níž užiji přirovnání světla přírodního k světlu duchovnímu.

I.

Rozličné je světlo přírodní a taktéž i duchovní. — Svatojánská muška, oči vlka, šupiny mnohých mořských ryb, fosfor i shnilý pařez v lese vydává ve tmě, v noci světlo. Než světlo to není pravým světlem, je to lesk, který jenom ve tmě se objevuje, který při světle prchá a mizí. Nic neosvětluje, není k žádnému užitku, a jenom děsí toho, jenž jeho podstaty nezná. Říkáme o takovém světle, že nesvítí, nýbrž že jen světélkuje. Jemu podobá se v duchovním světě to, co lidský rozum všetečným a klamným bádáním vymýšlí proti Božímu zjevení, zejména všeobecná nevěra.

Svět nazývá toto světelkující světlo nevěry osvětou a není divu; vždyť i kníže temnosti »satan proměňuje se v podobu anděla světla,« jak praví svatý Pavel ve svém listě ke Korintským. Osvěta tohoto světa je právě takovou osvětou, takovým světlem, jaké kázal zloduch prvním lidem v ráji, když jim sliboval, že požíváním ovoce zapovězeného otevrou se jim oči, aby byli rovni Bohu. A ovšem otevřely se jim oči, aby užíli, že jsou nazí — zbaveni milosti Boží i veškeré blaženosti, aby poznali dobré a zlé — ale na sobě.

Aby zakryl svou lež a lest, skryl se ďábel v podobu hada. Rovněž nevěrec nezjevuje své nepravé smýšlení všem, nýbrž jen nevědomým a neopatrným, neboť by neobstál před tím, kdo s pravdou jest seznámen.

Jako hoch brával jsem svatojánskou mušku, spadnuvší do trávy a v ní světelkující, do ruky, divě se, proč muška na dlani přestala světelkovat. Právě tak se to má s nevěrou. Nevěrec je oslepen jejím světoběžným smělým letem, v němž bouří se proti Bohu, jeho zákonu a svědomí, hlásajíc své svobodomyslné světlo, které je nezávislé na Bohu a kterým si každý jednotlivec může svítit na cestu tímto životem jak chce. Jsou všichni nevěrci nevědomci, nebo se aspoň takými staví. Kdyby vzali nevěru v nízké trávě a v bodláčí lidských vášní a naruživostí světelkující do dlaně a blíže se na ni zadívali, musili by poznati, že i to její světelkování klamné se ztrácí před soudným úsudkem.

Nevěra jako to světlo mušky svatojánské a shnilého dřeva nesvítí na cestu tímto životem, nikoho nebláží, nikoho nečiní šťastným. Každý nevěrec je ve svém nitru rozerván, zpuchřelý jako to zetlelé světelkující dříví, trápen nepokojem a umírá v strašném zoufalství. Jak hrozné převraty a bída uhostila se tam, kde lidé společně spustili se víry a uchýlili se k světelkující nevěře, která vychází ze shnilé společnosti a zkažených mravů, vypravují nám dějiny lidstva dosti otevřeně a jasně. Sv. Pavel vyznačil řádění nevěrců těmito slovy: »Hrobem otevřeným jest hrdlo jejich, svými jazyky jednají lstivě, jed hadí jest pod jejich rty. Jejich ústa jsou plná zlořečení a hořkosti, nohy jejich jsou rychlé ku prolévání krve, zkáza a bída na cestách jejich a cesty pokoje nepoznali.« Světelkující ryby nutno hledati ve hlubinách mořských, kam denní slunce neproniká, světelkující pařezy čteně nalezneme v temných hustých hvozdech, kde mnoho bahna, hnití a málo světla. A rovněž i v dějinách lidstva v největších rozvratech duševních i mravních triumfovalo klamné, zdánlivé světlo nevěry. Vzpomeňme jepon francouzské revoluce. Francouzové zneuctili chrámy tím, že je pustošili, že do nich stavěli sochu Moudrosti místo Boha, což byl jejich největší nerozum. Než nemusíme chodit daleko. Vždyť doba světové války i doba po ní je plna svatojánských mušek a shnilého dřeva ve společnosti lidské — zdá se, že nevěra triumfuje. Není žádným světlem nevěra, ale děsná temnota duše, jejíž konec je v té říší temnosti, pokryté nahotou smrti, kde není žádného pořádku a světla a které se říká — peklo.

II.

V přírodě potkáváme se s jiným světlem, které povstává z rozkladu hmotných látek v močálech a bažinách a které vydávají plyny a výpary vznášející se nad bahnisky. Světlo to nemajíc žádného pevného podkladu, téká sem a tam a bloudí po závanu větru a kdo se za ním pouští a je následuje, toho svádí s cesty pravé a zavádí v bažiny, životu lidskému nebezpečné. Právem se nazývají proto bludičkami. — Těm podobají se v duchovním životě ti, kteří od pravé víry se odvrátili a odpadli. Mají jenom část pravdy Boží. Oni říkají, co řekli kdesi na sjezdě bludaři a nevěrci :

»Wir Alle glauben an einen Gott:
der Christ, der Jud', der Hotentot.«

což znamená na česky, že všichni věří v jednoho Boha, křesťan, žid, pohan, avšak neuznávají za pravdu vše, co Bůh zjevil a co k věření přikazuje. Tento drobet pravdy jest v nich smíšen s mnohými bludy. Nemají božského základu, pročť tápají v tmách a nejistotě, každé chvíle se mění, sobě odporují a zanikají jako ta bludná světélka nad bažinami. Necht se vychloubají, že mají pravé světlo, jistě jest to světlo bludné, které v nespokojenost a nemravnost zavádí, toho, kdo se pravé víry zřekl, anebo o pravosti její pochybuje. Jsou bludaři, jinověrci, bludičkami tohoto světa, již padnou po skonání světů do propasti pekelné, než jsou jimi i mnozí z křesťanů, zvláště za nynější pohnuté doby tříbení a kvasu lidské společnosti. Víra mnohých otřesena, na sta nejistot a pochybností o jsoucnosti Boží a jeho spravedlnosti, a není divu, že tolik zla na světě, rozervanosti a nespokojenosti a zoufalství. Ve velkých městech nazývají bludičkami ženy, které ztratily mravnost, stud, a které nočním chodcům na nárožích náměstí a ulic světélkují svými prodejnými vnaďami, aby i ty strbli do propasti, do toho nejhoršího kalu a nejspodnějšího zkaženosti a zvrácenosti lidské přirozenosti. Jsou bludičky mezi křesťany i u víře i ve mravech. Bludičkami možno nazvati i ty, kteří ženou se dnešní doby za světlem zlata a stříbra, nedbajíce na přímou cestu přikázání sedmého »Nepokradeš«!

III.

Konečně zříme v přírodě světlo vznešeného slunce, které je pramenem a zdrojem veškerého světla, které my si někdy nahrazujeme světlem elektrickým, které výborné služby koná v noční temnotě na majácích, na železničních semaforech a v roentgenových paprscích.

Je slunce pravým světlem, svítí neubývajícím jasností a hřeje celý svět. Tomu světlu podobá se učení Ježíše Krista — víra Kristova. Kristus nazván byl od proroka »sluncem spravedlnosti« a sám řekl o sobě : »Já jsem světlo světa, kdo mne následuje, nechodí ve tmách, ale bude mít světlo života.« To světlo netoliko

svítí, ale i hřeje, dává vzrůst a zdar všeliké ctnosti, skytá pokoj a blaho, jakého svět nemůže dáti ani vzít, napomáhá k blaženosti věčné.

U významu tom sestoupil Duch svatý — otec světél — na apoštoly v podobě ohnivých jazyků a od té doby svítí v církvi katolické nehynoucím třípytem; září v ní slunce spravedlnosti, Ježíš Kristus, jenž slíbil, že bude s ní po všechny dny až do skonání světa. V ní vládne Duch svatý, učitel pravdy »u něhož není proměnění, ani změny«, jak praví svatý Jakub; jenž nedopustí, aby světlo pravdy v církvi někdy utrpělo úhony a změny.

Světlo majáků je útočištěm lodníkům v bouřích, mlhách a temných nocí, světlo semaforů na nádražích a tratích je signálem dráhy uvolněné nebo zatarasené. A rovněž tak, nejmilejší, má se to se světlem víry Kristovy. Ono svítí v bouřích, temnotách, léi úkladů a klamů peklem světem rozprostíraných, ono výstražně svítí jak na cestě do nebe, tak i na cestě do propasti pekelné.

Roentgenovy paprsky pronikají vše, osvětlují vnitřnosti našeho těla i jiných pevných předmětů, nic před nimi nezůstane skryto a ztajeno. A víra — učení Božské pravdy — jest pravou osvětou vše pronikající, osvětlující rozum, dávající odpověď určitou a jasnou na všechny otázky života. Světlo víry v Messiaše zasvitlo již ve starém zákoně; po náplni časů zazářilo leskem neslýchaným, zahalo temnotu předsudků pohanských i pověr, rozrazilo i ty nejtemnější mraky nejistot a pochybností, uvedlo mezi národy vzdělanost, nový život, mravný život a vespolnou lásku. Všechny dobré účinky pravého světla, světla slunce pozorujeme na tom světle víry a náboženství, které přišlo na zem s nebe a jehož moc a sílu popsal historik prvotní církve Eusebius v těchto slovech: »Od toho okamžiku, co učení Kristovo v duchu lidském kořeny zapustilo a se rozmohlo, zmizela divokost mravů a lidé stali se lidskými a rozumnými.« Díky nejvroucnější vzdávce, přátelé drazí, Bohu, »jenž přebývá v světle nepřipustném« a sám »jest světlo své.« —

Nezapomenu na den 11. května roku jubilejního pro celou církev, v němž osvětlen byl chrám svatého Petra v Římě, se všemi kostely i mnohými paláci a domy. Záplava světél a lampionů táhla se celým Římem, jenž v jubilejním roce přihlásil se opět k papežské stolici a víře Kristově. Na mohutné kopuli svatopetrské ve výši 140 metrů zářilo obrovské světlo, které jasně představovalo světlo víry Kristovy, jež rozšířilo se se skály Petrovy na chlumě vatikánském do celého světa, které svítilo mučedníkům do slávy věčné, které proráželo temnotu římských katakomb, které sloužily prvním křesťanům za hřbitov i chrám, které leskem svým zastínilo bludy prvních století, které nadchlo a osvětlilo svaté Otce, světce i učitele církevní, které i nám skytá útěchu v souženích i jas v pochybnostech, a které nás poprvé osvětlilo ve svatém křtu tolika dary a milostmi. Važte si nejmilejší, světla toho, držte se ho pevně, nedejte si je nikdy uhasit a od nikoho.

Bylo to v zimě v roce 1914, kdy požádal jsem ještě s několika kolegy sakristána římského kostela sv. Anastazie na úpatí palatinském, aby nám dovolil prohlédnouti si mohutné stavby, které tam zbyly v podzemí z cirků Maxima, v němž tolik křesťanů bylo umučeno. Sakristán dovoil a dal nám rozžeté dvě svíce ke vstupu do masivních podzemních staveb. Procházeli jsme bludištěm chodeb, když tu najednou zavanul průvan a jednu svíci nám zhasil. Ulekli jsme se, majíce strach o druhou svíci, neboť kdyby i ta byla nám zhasla, nevím, jak bychom se byli dostali zase na světlo Boží. Nechali jsme prohlížení, srazili jsme se dohromady, udělávše ze šatů a klobouků záchrannou střechu a spěchali jsme s napjetím ven z té temnoty. —

Moji draží. I dnes vanou ve světě různé proudy a průvany větrné, které brozí vám uhasiti světlo víry — světlo věčné pravdy. Po válce na novo rozšířil se a ještě snad rozšíří boj proti víře a církvi. Bude to stát mnoho námahy a práce i odříkání, abyste si plamen víry uchovali plápolající silně a jasně hořící. Vsemožně se snažte uchovat si plamen víry v srdci vašem, nedejte se zlákat od světlujícího světla shnilé osvěty, která příčinou byla války světové, nedejte se zavést bludičkami ve víře i mravech.

Ve světle pravé víry počestně chodte, zdržující se všech skutků temnoty, všeho Bohu nemilého. Nebudte z těch, již více milují tmu než světlo, protože jejich skutkové jsou zlé. Budete-li ustavičně ve světle víry kráčet, dojdete šťastně k cíli života, k nebeskému domovu v němž ustavičně plným jasnem září slunce Boží tváře, do níž budete moci se svatými zírati věčně a požívat radosti slávy věčné, o níž vyjádřil se žalmista Páně: »Opojení budou Pane z hojnosti domu tvého a proudem rozkoše své napájeti je budeš; nebo u tebe jest studnice života a v světle tvém budeme viděti světlo.« — Amen! —

Alois Novák.

Homilie na první neděli po sv. Duchu.

Alois Novák, kaplan v Poličce.

»Kterou měrou měříte, tou bude vám odměněno.«
Luk. 6.

Celé dnešní evangelium věnováno jest lásce bližnecké. Spasitel udává v něm několik pravidel, kterými se má křesťan řídit v jednání vůči svému bližnímu. Mezi jiným praví: »Kterou měrou měříte, tou bude vám odměněno.« Všimněme si blíže tobo důležitého pravidla. Těmi slovy jasně naznačil Kristus, že Bůh jednou zachová se k nám tak, jako jsme se chovali my k našim bratřím, k našim bližním, že s láskou a milosrdenstvím přijme ty, již byli milosrdní a laskaví ke všem a nemilosrdné naopak, že stihne jeho spravedlivá pomsta. V pravdě je Bůh, Otec nebeský matitel dětí svých, soudí přísně tvrdost a nelásku k bratřím často již zde na zemi a spravedlivá odplata kráčí zhusta nelásce a hrubosti v zápětí.

»Bůh peče oplatky« dí staré přísloví. Uvažujeme-li o osudech jednotlivců i celých národů, zřetelně poznáváme stopy spravedlivých soudů božích — neboť často nešlechtní zakoušejí týž osud, jaký jiným svou zlobou a neláskou připravili. Příklady takových máme hojnost.

Všem nám je znám smutný skon jednoho z nejslavnějších našich králů Přemysla Otakara II. na poli Moravském, jenž padl zradou svých nejlepších přátel po panování tak slavném, v němž ve třiceti bitvách zvítězil a království své od moře k moři rozšířil. Čím zasloužil si tento český Alexandr takový smutný konec? On jako někdy Absolon vzbouřil se v mladém věku proti otci svému, zabil jej a věznil. Když utrápený otec ve vězení umíral, pravil synu svému: »Běda tobě, neboť jako já zradou tvou umírám, tak i ty zhyneš zradou svých vlastních.« A stalo se. — I Andronika, jenž panoval ve 12. stol. na východě, dotkla se trestající boží ruka spravedlivých soudů. Po třiletém panování nabažili se ho poddaní a s trůnu jej svrhli. Svázán byl od rozzuřeného lidu na rukou, krku i nohou a vydán na milost i nemilost vojákům a luze. Ti plili mu do tváře, bili jej, zuby mu vytloukli a vlasy vytrhali, zatali mu pravou ruku a uvrhli jej do temného žaláře. Druhého dne vyvlekše jej z vězení vyloupali mu oko, oholili mu hlavu, posadili mu na ní korunu z cibulí, potom vysvlékli jej a posadili hlavou do zadu na hubeného prašivého velblouda a tak vodili ho městem. Z oken házeli na něho popel a smetl, lili na něho vařící vodu. Na konec pověsili ho hlavou dolů mezi dva koly. Audronicus nereptal, nenařikal, nýbrž volal potichu: »Smiluj se nade mnou, Bože!« Poznal totiž metlu hněvu božího v hrozném svém osudu, který připravil dříve nástupci Alexiovi, jež mu dal v opatrování císař Manuel. I zde ukázalo se pravdivým Kristovo: »Kterou měrou měříte, tou bude vám odměněno.« Přejete-li bližnímu svému neštěstí, nemoc, obyčejně padne přání vaše na vás. Zakoušíte-li hrubosti, nelásky od druhých nemstěte se, neproklínejte, nevolejte na utiskovatele své pomstu, nýbrž zanechte účtování Bohu nejspravedlivějšímu, jenž každému odplatí podle zásluh jeho.

»Blahoslavení milosrdní, neboť oni milosrdenství dojdou« kázal Ježíš Kristus na hoře. Slovy těmi potvrdil pravdy pravidla, která jsme v krátkosti si dnes rozebrali a které si každý z vás jak doufám nesmazatelným písmem zapíše do svého srdce. Mějte dobře vahou, mírou, jakostí i slovem a potom budete moci doufat, že i vám jednou bude odměněno věčným milosrdenstvím i královstvím radosti věčné. Amen!

Slavnost nejsvětější Trojice.

Největší tajemství.

»Jsouce, učte všechny národy, křtíce
je ve jménu Otce i Syna i Ducha sv.«
Mat. 28. 19.

O svátcích vánočních připomínali jsme si nevystihlou lásku Boha Otce, který jednorozeného Syna svého na svět seslal, aby nás z otroctví hříchu vysvobodil. O svátcích velikonočních připomínali jsme si vděčně lásku Boha Syna, který nás smrtí svou na kříži vysvobodil. O svátcích svatodušních velebili jsme Boha Ducha svatého, který milostí svou nás sílí a posvěcuje. Dnes, o slavnosti Nejsvětější Trojice připomínáme si milosrdenství Boha Otce, lásku Boha Syna, nevyčerpatelný zdroj milostí Ducha sv. spolu a najednou.

Slavnost Nejsvětější Trojice koná se v neděli první po sv. Duchu. Slavností tou dovršuje a zavírá se řada slavností Páně (hodů božích). Předmětem jejím jest především společné uctění a chvála Boha Otce, Syna i Ducha svatého, bychom, jakož všechny tři božské osoby společně dílo našeho znovuzrození a spasení působí, i my společnými díky je oslavili a velebili. Zároveň církev svátkem tím poskytla věřícím příležitost, aby zvláště a slavně poznávali s církví víru v tajemství nejsvětější Trojice boží. Již v XI. stol. slaven byl ve mnohých chrámech svátek nejsv. Trojice. Pro celou církev ustanoven byl tento svátek od papeže Jana XXII. na počátku XIV. stol. na první neděli po svatodušních svátcích. Koná se právě tuto neděli, poněvadž hned po seslání Ducha sv. počali svatí apoštolové hlásati Boha trojjediného.

Mnohé pravdy našeho sv. náboženství jsou tak hluboky, že jich rozumem svým nemůžeme pochopiti. Takovým pravdám, které nám Bůh zjevil, kterých však svým rozumem lidským nemůžeme pochopiti, říkáme tajemství. Jedno z největších tajemství jest tajemství svaté a nerozdílné Trojice.

V Bohu jsou tři osoby. Že v Bohu jsou tři osoby, víme jasně a určitě jen ze zjevení božího. Ve S. Z. nebyla pravda ta výslovně prohlášena, poněvadž by Israelité, národy pohanskými obklopení, snadno mohli nedobře ji rozuměti a domnívati se, že více jest bohů. Nicméně byla pravda ta v Písmě sv. S. Z. aspoň naznačena.

Kde o stvoření člověka v Písmě sv. jest řeč, čteme slova: Řekl Bůh: »Učiňme člověka«. Množným číslem »Učiňme« naznačeno jest, že v Bohu jest více osob. Kde vypravuje se v Písmě sv. o zmatení jazyků, čteme: Řekl Hospodin: »Pojďtež tedy, sestupme a zmatme tam jazyk jejich.« Také nalézáme v Písmě sv. St. Z. zmínku o Duchu sv. již při stvoření světa: »Duch boží vznášel se nad vodami.«

V Novém Zákoně však byla pravda ta zřejmě lidstvu oznámena. Především stalo se tak při křtu Krista Pána v řece Jor-

dáně. Otevřelo se nebe a Duch sv. sestoupil ve způsobě holubice na něj a hlas z nebe ptal se: »Ty jsi syn můj milý, v Tobě jsem si zalíbil.« Bůh Otec dává Pánu Ježíši svědectví, že jest synem jeho milým, Duch sv. pak sestoupil na něj v podobě holubice, která byla odznakem čistoty, mírnosti a lásky.

Kristus Pán před svým vstoupením na nebesa pravil k apoštolům: »Jdouce, učte všechny národy, křtíce je ve jménu Otce i Syna, i Ducha sv.« Sv. Pavel píše: »Milost Pána našeho Ježíše Krista a láska boží a účastenství Ducha sv. budiž se všemi vámi.« (2. Kor. 13. 1.) Sv. Jan v 1. epištole své (5. 7.): »Nebo tři jsou, kteří svědectví vydávají na nebi: Otec, Slovo a Duch sv. a ti tři jedno jsou.«

Víra u Boha trojosobného povždy hluboko tkvěla v srdcích křesťanů. Sv. Klement římský píše v listě ke Korintským: »Nemáme-li jednoho Boha a jednoho Krista? ne-li jednoho Ducha milosti vylitého na nás a jedno povolání v Kristu? Církev Smyrnenská podávajíc zprávu o hrdinné smrti svého biskupa Polykarpa ostatním křesťanským obcím, končí list svými slovy: »Želáme vám bratři, byste se dobře měli, krácejíce podle slov evangelia Ježíše Krista, s nímž buď sláva Bohu Otci a Duchu svatému pro spasení vyvolených svatých, jakož i osvědčil blahoslavený Polykarp smrtí svou, po jehož šlépějích kěz v říši Ježíše Krista se sbledáme.« Podobnými slovy zavírá se i zpráva o umučení sv. Ignáce, o němž se dří, že dokonat v Ježíši Kristu pánu našem, zkrze něhož a s nímž Otci buď čest a mocnost s Duchem svatým na věky.«

V katakombách nalezen náhrobní nápis z prvních dob křesťanských tohoto znění: »Jukundianus věřil v Ježíše Krista, žije v Otci i Synu i Duchu svatém.«

Učení o Nejsv. Trojici vyznávají po všechny časy sv. otcové a sv. mučedníci raději život svůj obětovali, než by zapřeli víru v Boha trojjediného. »My se klaníme Tvůrci veškerenstva, na druhém místě Synu, na třetím pak Duchu svatému« (Sv. Justin.) Sv. Euplus byv po mnohém mučení nucen, aby se klaněl modlám, zvolal: »Já se klaním Bohu Otci, Bohu Synu, Bohu Duchu svatému; klaním se nejsvětější Trojici boží, kromě níž žádného Boha. Uspoř si slov; nebudu obětovati falešným modlám, poněvadž křesťan jsem.«

Za císaře Diokleciana umučeni byli tři synové setníka Marcela, který zemřel r. 298 smrtí mučednickou, že nechtěl obětovati modlám a zraditi Krista. Synové jeho, mladí ještě jinoši, Klaudius, Lupercus a Victorius byli také nuceni, aby podali oběť bůžkům pohanským v Leoně ve Španělsku. Když se zdráhali, zvolal náměstek císařův: »Či moci důvěřujete opovažujíce se vyznávati Krista proti výslovnému zákazu císaře?« I zvolali nadšení jinoši: »My důvěřujeme Bohu Otci, Synu a Duchu svatému, Bohu v Trojici jednomu. Nalož nyní s námi jak ti libo.« Byli stati mečem.

Církev sv. od prvopočátku uděluje křest ve jménu nejsvětější Trojice a své modlitby a chvalozpěvy končí chvalořečením: Sláva Otci i Synu i Duchu svatému. Víru svou ve tři božské osoby

vyznávají křesťané od pradávna, zajisté již od dob apoštolských znamením sv. kříže. Již ve 2 stol. píše Tertulian: »Počínáme-li dílo nějaké nebo pokračujeme-li o něm, když se domů vracíme nebo z domu vycházíme, když se oblékáme nebo obouváme, když se myjeme nebo jíme, když rozsvěcujeme, leháme nebo sedáme a cokoli jiného konáme, vždycky své čelo znamením kříže znamenáme. »A sv. Augustin praví: »Otážíme-li se katechumena: Věříš v Pána Ježíše Krista? Odpovídá: Ano a hned znamením svatého kříže znamená čelo své a tím ukazuje, že za kříž Páně se nestydí.«

Každá božská osoba je pravý Bůh: Otec je pravý Bůh, Syn je pravý Bůh, Duch sv. je pravý Bůh; přece však jeden toliko Bůh. Zdá se nám, že to odporuje rozumu a že je to nemožno. Ale kdo vystihnul bytnost boží, kdo dokonale poznal, jaká sama v sobě jest, jaké jsou její všechny vlastnosti a jaká její činnost?

Krásně praví sv. Cyril Jerus.: »Nepoznáme-li posledních a nejmenších jeho skutků, zda poznáme toho, jenž to vše učinil? Oko nevidělo, aniž ucho slyšelo a do srdce lidského nevstoupilo, co Bůh připravil těm, jenž ho milují; nemůžeme-li postihnouti to, co Bůh připravil, zdaž toho postihneme, jenž to připravil? O hlubokosti, bohatství, moudrosti a vědomosti boží! jak jsou nevyzpytatelní soudové jeho a nevystižitelné cesty jeho, praví apoštol; nemůžeme-li vyzpytovat a vystihnouti soudy jeho a cesty, zda jeho samého vyzpytujeme?« »Jak chceš přirozenost božskou poznati? Poznej spíše, že ji poznati nemůžeš; neboť Bůh nebyl by Bohem, kdyby nebyl větší nežli tvá chápavost?« (Sv. Augustin)

Ale máme snad proto, že pravdy té rozumem nevystihneme, nevěřiti jí? Nikoli; právě to by bylo nejvyš nerozumno, neboť přestane-li kdo věřiti v nejsv. Trojici, musil by přestati věřiti i v ostatní tajemství, ba musil by vůbec přestati věřiti v Boha, poněvadž Bůh sám tajemství nejsv. Trojice nám zjevil, musil by vyznati, že nevěřící v božství Ježíše Krista, který je hlásal, v pravost sv. evangelií, ve kterých jest obsaženo a že není synem církve katolické, která učí, že bez víry v nejsv. Trojici nelze dojíti spasení. Nebo, není-li nejsv. Trojice, není ani syna na svět poslaného, Syna, který z Ducha sv. se vtělil a z Marie Panny se narodiv, trpěl, ukřičován, umřel a třetího dne z mrtvých vstal; pak také není církve, není odpuštění hříchů, není z mrtvých vzkříšení, není života věčného. A proto, kdo nemá víry v nejsv. Trojici, vůbec pravé víry nemá.

V přírodě jsou nám zajisté mnohé věci záhadnými a tajemnými. Nechápeme mnohých věcí, které kolem sebe v přírodě spatřujeme a přece nikomu na mysl nepřipadne říci, že nejsou pravdivé. Vidíme, že magnet přitahuje železo, ale co vlastně tajemná ta síla jest, vysvětliti neumíme. Víme, že ze semene, které v zemi ztrouchnívá, vzejde bylínka, z malého jádérka vzroste mohutný strom, ale na otázku, jak se to děje, ani největší učenec nám nedá uspokojivé odpovědi. Sáhni na svou ruku. Z čeho se skládá? Z masa, kostí, krve. Odkud to vše? Z pokrmů vůbec. Ale kterak

se přeměňuje pokrm v krev, kosti a jiné části těla? Toť otázka dosud nerozluštěna a jak se zdá, také nerozluštělna. Svojej všechny doktory a učence, nikdo to nevyloží, nýbrž řekne: »Toho nelze člověku pochopiti.« »Znám zákon přitažlivosti,« pravil velikám Neroton; »avšak neptejte se mne, co přitažlivost jest; na to nemám odpovědi.« Jsou v přírodě jisté hranice, kde rozum lidský se musí zastaviti, pokofiti se a klaněti původci všeho — všemohoucímu Bohu. Podobně ve věcech víry jsou tajemství, jež rozum lidský nikdy nepochopí. Jedno z největších tajemství je tajemství nejsv. Trojice.

Tajemství toto nepochopitelné znázorňujeme si různými obrazy, abychom je aspoň poněkud učinili rozumu přístupnějšími.

Odlesk jakýsi trojjednosti boží nalézáme také ve tvorstvu.

Trojť jest rozměr: délka, šířka a hloubka; trojť čas: minulý, přítomný a budoucí; v každé síle přírodní jest pohyb, světlo, teplo; člověk jest, myslí a chce. Sv. Augustin dokazuje, že hlavně mysl lidská jest obrazem nejsv. Trojice, protože jest, myslí a chce, tři má tedy mohutnosti: paměť, rozum a vůli — tři mohutnosti od sebe rozdílné a přece jest jenom jediná duše, nikoli tři duše. Vezměte zrcadlo a držte je u vody proti slunci. Slunce oobrází se nejen v zrcadle, nýbrž i ve vodě. Máme tedy tři slunce; jedno na obloze, které má světlo samo od sebe, druhé v zrcadle, které má světlo od slunce nebeského a třetí konečně ve vodě, jehož zář pochází od slunce nebeského a od odlesku jeho v zrcadle a přece vlastně nemáme než jedno slunce. Toť obraz nejsv. Trojice, v níž Otec je sám sebou od věčnosti, Syn jest od Otce od věčnosti zplozen a Duch sv. od věčnosti od Otce i Syna vychází; tři osoby a přece jenom jeden Bůh. »Květ, barva a vůně — praví sv. Jan Damasc. — tvoří jednu a ne tři růže. Taktéž Otec, Syn a Duch sv. tvoří ne tři, nýbrž jen jednoho Boha.«

Krásně vystihl tajemství nejsv. Trojice sv. mučedník Fabianus, když pohlížeje k zářícímu slunci zvolal: »Toto slunce mne pamatuje na Boha trojjediného. Jest ustavičně na nebi, jako je Bůh od věčnosti. Slunce vydává světlo, paprsek jeho vychází, aby osvěcoval zemi, toť Kristus, Syn boží, světlo světa. A teplo, jež paprsky slunce všude se šíří, připomíná Ducha sv., jenž ohněm své milosti člověka zahřívá a očisťuje.«

Sv. Patrik, apoštol Irčanů, když hlásal v Irsku toto tajemství víry, hledal a našel obraz jeho v trojlístku jetelovém, kde tři lístky spojuje jeden život.

Slomšek, znamenitý biskup Slovinců, praví ve výkladu epistolů na dnešní svátek: V lese jednom vídával jsem často vysoký strom, jehož peň ve tři končil vrcholky. Na těch třech vrcholcích bylo vyobrazení nejsv. Trojice. Na prvním vršku obraz Boha Otce, jako vážného starce; na druhém vrcholku obraz Syna božího, držícího kříž v rukou; na třetím obraz Ducha svatého v podobě holubice. Byla to v pravdě překrásná myšlenka. Otázal jsem se jednou hospodáře, jemuž les náležel, co to vše znamená? Odpověděl: Jeden peň a tři vrcholky jsou nicméně jedním toliko

stromem; uvaž, že taktéž jeden jest Bůh ve třech osobách. K tomuto výkladu podotýká Slomšek: Krásné to a významné zajisté připodobnění, leč nicméně velmi slabé, bychom jím seznati mohli Boha věčného a nevystihlého.

Nejmilejší! Klanějme se u víře pokorné nevystihlému tajemství nejsv. Trojice a děkujeme Otci, který nás stvořil, Synu, který nás vykoupil, Duchu sv. který nás posvětil. Nevýslovná jest láska nejsv. Trojice k nám lidem a proto dnes a vždycky vděčné díky jí vzdávejme s církví svatou volající: »Dobrořečme Otci i Synu i Duchu sv. chvalme a vyvyšujeme ho na věky.« Amen.

Frant. Čech.

Nejsvětější Trojice.

Království nejsvětější Trojice.

»Jdouce učte všechny národy.«

Mat. 18, 19.

Po vzkříšení Páně zůstalo jedenáct apoštolův a věřící z Galilee, kteří byli o velikonoci na pouti v Jerusalemě, po celou oktávu slavnosti ve sv. městě. Spasitel uložil jim, aby se vrátili do vlasti a v Galilei se shromáždili na hoře, kterou jim určil, tam že se zase shledají. Byla to asi hora Tábor, kde se Ježíš v srpnu minulého roku před třemi učeníky proměnil.

Uplynuly asi tři týdny po velikonocích. Na posvátné hoře v Galilei sešli se apoštolové a s nimi asi 500 věřících. Pojednou stála před nimi v nebeském lesku postava božského mistra. Když ho spatřil zbožný zástup, padli na tváře své a klaněli se jemu.

Ježíš přistoupil blíže k apoštolům a pravil slavnostním hlasem: »Dána jest mi veškerá moc na nebi i na zemi.« Vykonal krvavé dílo vykoupení, z mrtvých vstáním je dovršil a korunoval, a nyní měl brzy vstoupiti na nebesa, aby tam za vše přijal od Otce odměnu věčnou. Ale na zemi měla říše jeho trvati dále, všichni lidé měli býti přijati do ní, aby jednou vzati byli do království na nebesích a věčně byli spaseni. Přijímati lidi do pozemského království Ježíše Krista měli apoštolové a jejich nástupci, biskupové a jejich pomocníci kněží.

Ježíš dává tedy apoštolům moc, království jeho šířiti a spravovati. Praví slavnostně: »Dána jest mi veškerá moc na nebi i na zemi.« Jako Bůh jest Ježíš všemocný Pán nebe i země. Ale stal se za hříšné lidi také člověkem, vykoupil je krví svou z moci satanovy, proto jest veškeré člověčenstvo jeho majetkem. Za dílo vykupitelské dána jest mu i jako člověku veškerá moc nad vykoupěným lidstvem. Ale dána jest mu veškerá moc nejen na zemi, nýbrž i na nebi. Předešlým tam vykoupěným, aby jim otevřel nebe zavřená a přístupným je učinil (Řím. 5, 2.), připravil jim tam příbytky (Jan 14, 2.), odtud seslal Ducha sv. a v nebi shromáždil kdysi věřící církve vítězné v blaženosti věčné.

Ježíš, všemocný Pán nebe i země, dává apoštolům moc, jak mají království jeho na zemi šířiti, upevňovati a spravovati a jak mají věřící královstvím božím na zemi vésti do nebeského: »Jdouce tedy, učte všechny národy.«

P o j e d n á n í.

1. Posud byl Israel sám vyvoleným národem božím, v něm se po tisíce let zachovala víra pravá, kdežto ostatní národy byly pohany a modloslužebníky, tápaly ve tmách nevěry a seděly ve stínu smrti. Israel, nositel pravé víry, měl býti první přijat do království Messiášova. Proto žil Spasitel v zemi judské, působil, učil a divy činil jenom v této zemi, aby hledal a spasil zbloudilé ovce domu israelského. Israel byl lidem vyvoleným, od Boha nad jiné vyznamenaným, jemu mělo se především dostatí milosti vykoupení.

Ale Ježíš umřel za všechny lidi: všichni měli se státi syny božími a dědici království nebeského. S posvátné hory v Galilei posílá k nim Ježíš apoštoly slavnostním rozkazem: »Jdouce učte všechny národy.« Apoštolové se rozešli do světa přes moře a země, přes hory a doly, kam jen proniknouti mohli ve světě tehdy známém, a hlásali ukřižovaného, a už za 25 let po nanebevstoupení Páně psal apoštol národů z Korinta křesťanům římským, že »víra jejich hlásána jest po všem světě.« (Řím. 1, 8.) A církev Kristova pokračuje stále v díle apoštolů. Každého roku odjíždějí z Říma a jiných měst křesťanské Evropy četní misijnáři a milosrdné sestry za oceán do zemí pohanských, kde žijí posud lidé úplně nebo napolo divocí, lidé, z nichž mnozí jsou krvelační jako tygři, kteří se vzájemně ukrutně zabíjejí a maso zabitých bratří požírají jako divoké šelmy: a misijnáři jdou k nim a hlásají těm surovým, divým tvorům zvěst spásy a mění divoké tygry v mírné beránky a syny Boží.

2. »Učte všechny národy.« Apoštolové tak činili a církev tak činí také. A ti, kdož přijmou víru křesťanskou a v ní s dostatek jsou vyučeni, přijímání jsou do království Kristova křtem dle rozkazu Páně: »Křtíce je ve jménu Otce i Syna i Ducha svatého.« Křest jest branou do království božího. Beze křtu není spásy. Ani děti, které umrou beze křtu, nemohou vejíti do království nebeského a na věky jsou z něho vyloučeny; pravil Spasitel ke členu velerady Nikodemovi: »Amen, amen pravím tobě: nenařadí-li se kdo znova z vody a z Ducha (svatého), nemůže vejíti do království božího.« (Jan 3, 5.) Děkujeme Bohu a děkujeme jemu z hloubi toho srdce, že jsme už na prahu života, jako nemluvnátka vešli branou křtu sv. do království Kristova.

Ale Spasitel pravil také před svým nanebevstoupením k apoštolům: »Kdo uvěří a pokřtěn bude, spasen bude; kdo pak neuvěří, bude zatracen.« (Mark. 14, 16.) Křestní list není ještě vstupenkou do nebe. Pokřtění jsme všichni. Ale musí se také věřiti, všechno věřiti, čemu církev učí. Ve víře křesťanské byli jste vyučováni ve škole a jste v ní vzděláváníi dále v kostele neděli jak

neděli. Ale člověk zapomíná, zapomíná i pravdy víry; proto musí být víra v srdci jeho oživována a při životě zachovávána. Proto je také povinností všech křesťanů, aby slyšeli slovo boží pokud možná každou neděli. Vyhasne lampa, nedolívá-li se oleje: víra umírá, není-li sílena živým slovem božím. Už Římanům psal sv. Pavel: »Víra (jde) ze slyšení, slyšení pak skrze slovo Kristovo.« (Řím. 10, 7.) A: »Spravedlivý živ jest z víry.« (Řím. 1, 17.) Ale jak bude člověk živ z víry, když jí nezná, když je nevědomým v naukách víry?

Je smutné, ale pravda je to: mnozí žijí uprostřed křesťanů, nazývají se křesťany, ale nevěří, protože zřídka nebo vůbec slova božího neslyší: uprostřed křesťanů, blízko kostela, blízko Spasitele, chodí jako jistí kandidáti pekla, iakož Spasitel praví jasně a vážně: »Kdo věří v syna božího, nebývá souzen; — kdo však nevěří, již jest odsouzen — za živa na věky zatracen — protože nevěří ve jméno jednorozeného syna božího.« (Jan 3, 18.) Uprostřed lidu božího žijí, nebe tak blízko mají, a přece se na nich vyplní slovo Spasitelovo: »Pravdu pak pravím vám, že mnozí přijdou od východu i od západu a stolovati budou s Abrahamem a s Izákem a s Jakobem v království nebeském; synové však království vyvržení budou do temnosti vnější; tam bude pláč a skřípění zubů.« (Mat. 8, 11.—12.)

3. Ale k věčné spáse třeba více nežli křtu a víry: »Užice je zachovávatí všechno, co jsem přikázal vám.« Ne víra sama, nýbrž život dle víry vede k blaženosti. Ale tomu mnozí křesťané nechťejí rozumět. Tvrdí, že jsou také křesťané, a přý dobří křesťané, ale v kostele jich neuvidí anebo jenom zřídka, pátek od čtvrtka nedovedou rozeznat, neslaví velikonoce, nedbají o přikázání boží ani církve. A když se jim to vytýká, odpovídají hrdě a sebevědomě: »Já se s Bohem vypořádám sám.« Ale bude-li jenom Bůh chtít, přistoupí-li na jejich »vypořádání«! On jim dojista připomene, co už sám jednou řekl v evangeliu: »Kdo církve neuposlechne, budiž tobě jako pohan a veřejný hříšník.« (Mat. 18, 17.) A konec soudu bude: »Odejdi ode mne, zlořečený... Neznám tebe!« Věřiti a dle víry žítí, toť jediná cesta k životu věčnému.

4. Kristus Pán založil sám království své na zemi, jeho rozšíření a řízení svěřil apoštolům a jich nástupcům na posvátné hoře v Galilei. Na světě jest více zla než dobra proto mělo království boží na zemi bojovati s nesmírnými obtížemi. Ale mělo je vítězně překonati, neboť Spasitel slíbil církvi svoji ustavičnou pomoc: »Aj, já s vámi jsem po všechny dny až do skonání světa.«

Jak mohl Ježíš zůstat u svých apoštolů, když měl vstoupiti na nebesa? Pověděl to apoštolům už dříve po poslední večeři: »A já budu prositi Otce a jiného utěšitele dá vám, aby s vámi zůstával na věky, ducha pravdy.« (Jan 14, 16.—17.) Místo Ježíše měl s církví a apoštoly zůstatí Duch svatý: on jest Bůh jako Syn, jest pomocník rovněž tak všemocný, jako byl Ježíš apoštolům, když v těle žil na zemi.

Ježíš měl mimo to opravdový a živý zůstatí s církví svou: skrytý ve způsobě chlebové svátosti oltářní. Milost Ducha sv. a tělo a krev Boha-člověka byly arsenálem, z něhož apoštolové a mučedníci sílu a zbroj brali v krvavém zápase s bludem a hříchem; a žádný křesťan nemůže žítí v pravdě křesťanský, nej-li z chleba života, neváží-li z tohoto zdroje milosti.

I my jsme poddanými království božího, království nejsv. Trojice. Buďme vždy hodnými, živými údy jeho živou věrou, věrou, která skrze skutky působí a celým životem se osvědčuje: jen kdo pro Krista žije na zemi, bude s Kristem žítí na věky. Amen.

Jos. Ocetek.

Homilie na druhou neděli po sv. Duchu.

Tři momenty dnešního evangelia chci vám přátelé drazí objasniti a vás k pochopení jejich přivéstí. Praví se na začátku evangelia: „Člověk jeden učinil večeři velikou a pozval mnohých.“ Co jest onou velikou večeří? Nic jiného, než nejsvětější Svátost Oltářní, kterou požívati máme ve tmách bludů, pokušení a utrpení při svatě víry.

Večeře nazývána jest velikou, poněvadž pořadatelem jejím veliký ba největší, je jím sám Bůh, pokrmem a nápojem jest tělo a krev Pána Ježíše, jenž jest rovněž Bohem. Spolustolující a spoluhodovníci jsou všichni věřící, údové církve Kristovy, služebníky servírujícími jsou sami andělé. —

Nejmilejší. Všechno při té nebeské večeři jest veliké, vznešené, božské, jenom člověk je nízký, nepatrný, maličký a ubohý a přece zván jest blahosklonně k bodům nebeským. Buďte si vědomi té veliké své nehodnosti, nicotnosti a větší nad vše lásky Boží a obraťte všechn svůj hlad a veškerou žízeň svou k těmto hodům a neživte touhu po jiných hodech, které slibuje tělo a svět, nebuďte žádostivi jeho pokrmu, jenž nazýván je chlebem žítí v knize přísloví.

Kristus pokračoval ve svém podobenství. „I počali se všichni vespolek vymlouvatí. Zhrozte se všechna srdce křesťanská.“ Božské hody a zdráhají se přijíti. Mají snad nějakou těžkou a závažnou příčinu? Slyšel První ves koupil, která v duchovním životě podle výkladu svatého Augustina znamená pýchu a panovačnost.

Ano pýcha a povýšenost bohatých a majetkem mocí vládnoucích zaslepila rozum, že nechtějí přijíti k hodům lásky, do chrámu na mši svatou, ke sv. přijímání. —

Druhý spřežení volů koupil, v nichž rozumí vykladaté písmo lakotu a žádost všech pěti smyslů, kteří nás táhnou k pozemským věcem a kteří otupují a ochromují naši vůli, že zdráhá se bráti účast na božských hodech.

„Třetí ženu pojal a nemůže přijíti.“ Žádost tělesná, smyslnost byla mu překážkou, že nepřijal pozvání. První dva, ač po-

hrdají pozváním, přece formou slušnou se omlouvají, kdežto třetí téměř se cítí uražen, že byl pozván. O prvních dvou praví svatý Řehoř: »Pokorní jsou ve slovech, pyšní v jednání.« Třetí však neprosí za omluvu. Smyslnost a žádosti tělesných rozkoší jsou největší překážkou, pro kterou se lidé vyhýbají mši svaté a stolu Páně. Srdce člověka smyslného zkaženo jest, nikdy nezatouží po věcech vyšších po chlebě duchovním. —

Tři vášně jsou to, které hoří v lidských srdcích a brání jim účastniti se nebeské večeře. Už svatý Jan o nich mluvil, když zmiňoval se o žádostivosti očí, těla a pyše života, které i dnešnímu světu vládnou. Večeře Kristova počala po jeho nanebevstoupení. Však trest Boží je neminul, neboť Kristus na konci evangelia pronesl nad nimi hrozný rozsudek: »Pravím pak vám, že žádný z mužů těch, kteří pozváni byli — a nepřišli — neokusí večeře mé.«

I dnes připravena je na oltáři chrámu večeře veliká a pozváni jsou všichni. Však jako dříve scházejí mezi pozvanými, pyšní, kteří kostela nepotřebují, lichváři, poněvadž v kostele nic nedávají, smyslní a nemravní, poněvadž se tam kárají jejich choutky.

Přátelé drazí. Nenásledujte nikdy těch nešťastných, kteří pro své výmluvy připravují si věčný hrob v ohni pekelném, nýbrž spěchejte rádi k večeři Kristové, ke stolu Páně, na mši svatou, abyste jednou pozváni byli při skonání světů k hodině věčné, do království nebeského. — Amen! —

Alois Novák.

Neděle třetí po sv. Duchu.

Milosrdenství boží.

»Veliké jest nad nebesa milosrdenství tvé.«
Žalm 107.

V dnešním sv. evangeliu přirovnává se Spasitel k pastýři, který hledá zbloudilou ovci. »Který je z vás člověk, jenž má sto ovec a ztratí-li jednu z nich, zdali nenechá devadesáti devíti na poušti a jde po té, která se byla ztratila, až ji nalezne? A když ji nalezne, vloží ji na ramena svá a raduje se.«

Co tu zobrazeno v tomto podobenství? Milosrdenství Páně — vlastnost boží, ku které my v životě tomto tak často vzhlížíme a ku které vzhlížeti budeme i jednou v hodině smrti.

Pojednání.

Když Vespasian seděl na císařském trůně v Římě, píše Martinus Doyza, přišla v senátu římském na přetřes otázka, jaké jest nejkrásnější jméno Boha nejvyššího. Tu jedni pravili, že jméno »všemohoucí« by bylo nejpřihodnější, poněvadž před jeho mocí každý se musí třásti a báti a poněvadž jeho všemohoucnost drží a zachovává celý svět. My zase myslíme, řekli druzí, aby jmenován byl »nejbohatším«, jestli on Pánem všehomíra a bohatství dodává nejvyššího lesku a vážnosti. S tím my nesouhlasíme, hlá-

sili se k slovu třetí. Jelikož my máme za to, že věda a umění předčí bohatství a Bůh jsa vševědoucí, jest vrcholem a obsahem umění a vědy, proto nejkrásnějším jménem jeho budí: »Bůh vědy a umění«. Na konec povstal ctihodný kmet a pravil: »Vy první v Bohu vidíte jen moc a sílu, před níž musí se každý chvěti a třásti, ale rcete mi, s jakou důvěrou budou se k němu blížiti nestateční a slabí? Druzí chcete, aby slul nejbohatším, poněvadž jen v bohatství vidíte vrchol slávy a krásy. Ovšem k takovému Bohu rádi by se hlásili boháči, ale jak by mohli k němu se obracet chudí a nuzní? Vy pak třetí přejete si, aby nejvyšší Bůh nazýván byl Bohem umění a vědy. Ó pak ještě více pyšnili by se filosofové, učenci a vědci, ale co potom neučení a prostí? Všichni nejsme mocní, všichni nejsme bohatí, všichni nejsme učení, ale všichni jsme chybující a přejeme si odpuštění od Boha nejvyššího a proto jsem toho přesvědčen, že nejvýznamnějším jménem Boha nejvyššího jest jméno »Milosrdenství«.

Bůh milosrdenství, toť jméno i pro nás nejkrásnější a nejvýznamnější, toto jméno, tato vlastnost boží jest pro nás hříšné nejlepší útěchou.

Bůh jest nejvyšší milosrdný; Bůh rád hříchy odpouští a zlé od nás odvrací.

Největším a jediným skutečným zlem je hřích, poněvadž má v zápětí nejen bídu časnou, nýbrž i věčnou. Opravdovými a největšími nešťastníky jsou hříšníci. Již zde na zemi jest jim strachovati se časných trestů a zemrou-li ve hříších svých, budou na věky zavrženi a trpěti budou bolesti a muky největší. Oni sami vinni jsou svým neštěstím.

Ale Bůh rád hříchy odpouští. Bůh má slitování s hříšníkem, volá jej ku pokání a poslechne-li hlasu jeho, promíjí mu vinnu spáchanou, jakož i věčné tresty, jichž by byl zasluhoval, dává mu opětně milost svou a přijímá jej zase za přítele a syna svého.

Bůh není nikterak povinen, aby se nad námi slitoval, aniž toho sami zasluhujeme, on činí tak z pouhé lásky své a prokazuje nám tím milost nezaslouženou.

Nahlédneme-li do Písma sv. jak často tu můžeme se dočísti o milosrdenství božím. Jak veliké milosrdenství prokázal Bůh prvním lidem! Jak veliké milosrdenství prokázal obyvatelům ninivetským, když činili pokání. Milosrdenství prokázal Bůh Davidovi, Achabovi, Jonášovi, Ezechiášovi, Manassesovi. Celé dějiny národa vyvoleného až do příchodu Messiasova jsou dějinami milosrdenství božského. Nebylo hříchu, nebylo nepravosti, nebylo nešlechtnosti, jížto by se tento smyslný lid nebyl oddal a přece opět a opět Bůh smiloval se nad ním, když se k němu obrátil se srdcem zkroušeným.

U proroka Ezechiele čteme tato krásná slova: »Živ jsem já, praví Pán Bůh: nechci smrti bezbožného, ale aby se obrátil bezbožný od cesty své a živ byl.« (32, 11.) U Isaiáše: »Zdali se může zapomenouti žena nad nemluvnátkem svým, aby se neslitovala nad synem života svého? a byť ona se zapomenula, já neza-

pomenu se nad tebou. A, na rukou svých zapsal jsem tě.« (49, 15) V žalmu 102. velebí se milosrdenství boží takto: »Lítostivý a milosrdný jest Hospodin: dlouho shovívající a velmi milosrdný. Nebudeť ustavičně hněvati se, aniž na věky broziti. Ne dle hříchů našich učinil nám, ani dle nepravostí našich odplatil nám. Neboť jako jsou vysoko nebesa nad zemí, tak upevnil milosrdenství své nad těmi, kteří se ho bojí. Jak daleko vzdálen jest východ od západu, tak vzdálil od nás nepravosti naše. Jako se slitovává otec nad syny, tak slitoval se Hospodin nad těmi, kteříž se ho bojí.«

Jestliže Bůh ve St. Zákoně již taková ujištění lásky a milosrdenství projevoval, oč neskonale větší důvěru v jeho dobrotitu musíme míti v Novém Zákoně, kdy sám Syn boží člověkem se stal a na kříži zemřel, aby naše hříchy shladil a nás šťastně do nebe dovedl. Celý život Syna božího na tomto světě, jeho slova a skutky k tomu směřovaly, aby hledal a spasil co bylo zahynulo.

Jak krásné, jak útěchy plné jest Ježíšovo podobenství o marnotratném synu pro ty, kteří podobně jako on měli neštěstí, že upadli do hříchů a nepravostí a tím odloučili se od nejskavějšího Otce nebeského a tak i promrhali dědictví nejvzácnější, dědictví nebeské, a jak pro ně povzbuzující příklad, když tak jedná s kajícními hříšníky Otec nebeský. On raduje se nad nimi, když se srdcem skroušeným vrací se k němu. Raduje se s celým nebem, jak sám Syn boží praví: »Větší jest radost mezi nebesťany nad jedním hříšníkem pokání činícím, než nad devadesáti devíti spravedlivými, kteří pokání nepotřebují.«

»Pojďte ke mně všichni, kteří pracujete a obtíženi jste — břemenem hříchů a nepravostí — a já vás občerstvím,« tak hlasem láskyplným zbloudilé ovečky volá k sobě. »Pojďte ke mně všichni«, žádného, byť sebe větším hříšníkem byl, nevylučuje, ke všem volá. Ano, on takových nešťastníků ještě vyhledává, do společnosti jejich chodí, s nimi obcuje, aby jich získal.

Ani po bolestné smrti nepřestává milosrdenství jeho. Ustanovuje svátost pokání, by po všechny věky, po celém světě a každého okamžiku v ní lidé milosrdenství božího účastni býti mohli. Kolik denně po celém světě prokazuje Bůh milosrdenství ve svaté zpovědi i nejbídnějším hříšníkům, Zvolati musíme s prorokem: »Milosrdenství tvého plna jest země.«

Kardinál Jakub de Vitriaco vypravuje příběh: Veliký zármutek působila rodičům jedném nezdárná dcera. Když ji stále se slzami v očích napomínali a v bezbožném životě bránili, uzrál v ní hrozný plán, který jedné noci provedla. Zavraždila oba rodiče. Po tomto neslýchaném skutku sebrala co bylo drahocenného a přehla do cizího města, aby tam nerušeně v životě hříšném pokračovati mohla. Nebylo rozkoše, již by nebyla okusila, nebylo nepravosti, již by se nebyla oddala. Nevzpomněla na Boha, nevzpomněla na nebe a tak daleko dospěla, že byla odhodlána celý život prožiti v samé smyslnosti a po smrti nechť bude jakkoliv. V takovém stavu se nacházejíc, viděla jedenkrát zástupy lidu spěchatí do chrámu Páně. Ona více ze zvědavosti, co se tam dít

bude, šla též. Tam právě horlivý missionář kázal o nevystihlém milosrdenství božím. A tu slyšela, že není hříchu tak ohavného, není počtu hříchů tak velkého, není zlé náruživosti tak zakofenné a zastaralé, jíž by Bůh rád a ochotně neodpustil, jen když hříšník s upřímnou lítostí o milost prosí. Slyšela, že sebe větší hříšník nemusí ještě zoufati nad svým spasením, dokud žije. Po těchto slovech zasvitl v srdci jejím paprsek naděje. Nemohla však doposud pochopiti, že by i jí slova ta platiti mohla, ježto v té chvíli za největší hříšnici světa se pokládala. Šla tedy po kázání k missionáři a osmělila se ho tázati, zda to, co o milosrdenství božím kázal, je v pravdě dokázáno. Když jí byl přisvědčil, tázala se dále, zda i ona, která největší hříšnicí jest, může dosáhnouti odpuštění? Když jí o tom byl ujistil, tu vrhla se mu k nohám se slzami v očích a se skroušenou lítostí ze svých hříchů se vyznala a když dosáhla rozhřešení, padla v chrámě na kolena a modlíla se: »Ó Bože, ty jsi tak dobrý a já tak zlá. Ty jsi tak milostiv ke mně a já jsem tě tolik nenáviděla. Ty jsi hotov nebe mi dáti a já svými hříchy chtěla se vrhnouti do propasti pekelné.« Takovou pak lítostí sevřelo se srdce její, že mrtva klesla k zemi. Můžeme si většího hříšníka představit nad onu hříšnici? A hle, i nad ní smíloval se Bůh, i ona milosrdenství božího dosáhla. Věčně pravdivými zůstanou slova Písma sv.: »Veliké jest nad nebesa milosrdenství Tvé.«

»Žádná matka,« píše Jindřich Suzo, »nepospíchá tak rychle, aby nejmilejší dítě své vynesla z ohně, v nějž upadlo, jako Otec nebeský hotov jest hříšníka na milost přijmouti, byť hříchy celého světa byl poskvraň. Hříchové naši, nechat jsou sebe těžší, jsou přece vždy něčím konečným, milosrdenství boží však jest nekonečné.

Nejmilejší! Pohlédněme nyní do srdce svého a zodpovězme si upřímně na otázku: Kolik let shovívá Bůh tobě? Snad 10, 20, 50 i více? Kolik let jsi Boha urážel a snad neminulo dne v životě tvém, abys nebyl hřešil? Kolik to hříchů! Varujme se však toho, abychom na milosrdenství a shovívavost boží opovážlivě se nespolehali. Neodkládejme tudíž s pokáním. Nevíme, co nás čeká v budoucnosti. Snad sečteny budou letos dny života našeho, snad již zítra bude nám zemřít. Snad pozdvižena již sekera, jíž podfat býti má kmen života našeho. Proto hluboko do srdce zapustme si důtklivé napomenutí žalmisty Páně: »Dnes uslyšíte-li hlas jeho, nezatvrzujte srdcí svých.« Amen.

Frant. Čech.

Slavnost sv. apoštolů Petra a Pavla.

Význam papežství pro církev.

»Petr ostříhán byl v žaláři; modlitba
pak dala se bez přestání od církve za
něho.« (Skut. ap. 12, 6.)

»Jaké máme díky vám přináseti, o blažení apoštolové, kteří jste tolik pracovali pro nás? Vzpomínám na tebe, Petře, a žasnou; upamatuji se na tebe, Pavle, a jako unesen v duchu oplývám slzami. Neboť co mám říci, anebo co mám mluvit, uvažuje vaše soužení, nevím. Kolik žalářů jste zasvětili? Kolik okovů ozdobili? Kolik pohrom jste snášeli? Kolik zlořečení vystáli? Kterak jste Krista nosili? Kterak jste oblažili kázáním církve? Požehnány jsou orgány vašich jazyků: krvi potřísněny jsou údy vaše pro církev. Vy jste Krista následovali ve všem. Do celého světa vyšel zvuk blasu vašeho, a slova vaše do končin země.« Tak oslavuje svaté apoštoly Petra a Pavla jeden z největších řečníků církve, sv. Jan Zlatoústý. Slavíme dnes v církvi slavnost sv. apoštolů Petra a Pavla. Dnešní den zasvěcen jest především památce sv. Petra, zatím co zřítelk sv. Pavlovi zvláště věnován jest. Mezi všemi apoštoly jest nejvýše uctíván Petr, poněvadž vyvolen byl od Ježíše Krista samého za základ církve, protože první hlavou viditelnou církve, papežem jest, po němž v nepřetržitě řadě následují římscí papežové až na nynějšího. Benedikt XV. řídí církev s téhož místa, s něhož ji spravoval Petr. Protož dnes rozjímáme ke cti svatého Petra o významu papežů nástupců sv. Petra pro církev Kristovu.

1. Papežové jsou nejtibodnější, nejstarší dynastií. Dům habsburský uctíval za svého praotce Rudolfa I., který zemřel r. 1291. To jest vysoký věk panovnického roku, avšak o mnoho, daleko starší jest původ papežů. Oni sahají v nepřetržitě řadě až ke kolébce křesťanství. První papež byl Petr, potom následoval Linus, Anaklet, Klement, Evarist a bez přestávky, bez interregna, jak tak často u domů panovnických, následuje pak papež za papežem až na Benedikta XV. Známo jest jméno každého papeže a i rok nastoupení jeho vlády, rok jeho úmrtí. Když Francouzové ohlašovali smrt některého ze svých králů, volali: »Le roi est mort!« dokládali hned »Le roi vive!« vzhledem na přirozené následnictví na trůně. Tak trvalo papežství dále a dále, bez ohledu na smrt dočasného nositele. Žádná dynastie v Evropě není dosud tak ctihodnou jako papežská.

Papežové ovládají největší territorium. Vládou ve všech dílech světa. Nejenom v Čechách, ve Francii, Italii, Španělsku, Německu, nejen v Evropě, nýbrž jako Kristus zemřel za vše lidi, tak jsou všichni lidé povoláni do katolické církve, jejížto hlavou jest papež. Byť i mnoho millionů lidí bylo ještě mimo církev, — povolání jsou přec do církve. Na každý díl světa má papež své právo.

Žádné zaslíbení nenaplnilo se tak jako ono, které Kristus při

hojném rybolovu dal sv. Petrovi: »Nebojž se; již od tohoto času lidi budeš lovit.« (Luk. 5, 10.)

Počet věřících církve Kristovy jde do millionů. Jest jich asi 270 millionů. Žádné jiné křesťanské vyznání nemá tolik vyznavačů. Pozoruhodno jest, že mnoho konfessí ani neví určitě, kdo vlastně jest jejich hlava.

Jak hájí papežové své territorium a své poddané před nepřitelem? Nikoliv bradbami a náspy, nikoliv mečem a kanony, ne ozbrojenými millionovými armádami vyškolených bojovníků, nýbrž pokojnými zbraněmi pravdy a milosti! Přepodivno! Nápadno! A tato dynastie trvá ještě stále, a poddaní papežovi stojí ještě stále při něm!

2. Papežové jsou obyčejně vysokého věku, když vstupují na trůn. K panování hodí se málo mládí a vysoké stáří. Prvnějšímu nedostává se zkušenosti, stáří síly a energie. Výjimky jsou řídkosti. Papežové však nebyli přes svůj věk vysoký žádnými slabochy, energičtější, když přišly na přetřes principy, neoblomni, hotovi spíše vše obětovati, než nevěrnými se státi své povinnosti. Když v roce 1878 kardinál Pecci povolán byl na stolicí Petrovu, bylo mu 68 let. Lidé říkali: Může býti jinak zdatný — ale jest příliš starý. Byl příliš starý? Vykonal pro církev jako žádný jiný tolik skutků obdivuhodných, ctěn od vladařů a státníků dovršil 25leté jubileum svého papežství. Stal se papežem dělníků!

Papežové byli mužové zbožní. V prvních třech stoletích byl každý papež předurčen k smrti mučednické. Jisté přesvědčení o tom, co na ně čeká, meč, dravá zvěř, oheň, nezastrašil jich, aby neuposlechli výzvy volající jich na stolicí Petrovu, naopak! Tak se vystřídalo třiatřicet mučedníků. Na sedmdesát papežů účtívá se jako svaté. Ostatní vedli život svatý.

Proto nadšen sv. Jan Zlatoústý v řeči uvedené shora volá dále: »Raduj se, Petře, jemuž dopřáno bylo, aby užíval dřeva kříže Kristova. A dle obrazu mistrova chtěl jsi býti křížován, ne s přímou postavou, jak Pán Ježíš, nýbrž hlavou obrácenou k zemi, jako ten, jenž koná cestu se světa do nebe. Blažené hřeby, jež pronikly ony svaté údy. Ty jsi se vši důvěrou odevzdal duši do rukou Páně, který jsi neustále sloužil jemu a jeho nevěstě církvi, jenž vroucím duchem jsi miloval Pána nejvěrněji ze všech apoštolů. Plesej i ty, blahoslavený Pavle, jemuž byla stata hlava mečem, jehožto ctnosti nelze žádnými slovy vylíčiti. Který pak meč proklál tvoji svatou šíji, Hospodinův díln nástroj, jemuž se obdivuje nebe, a jenž v úctě se chová na zemi? Které pak místo přijalo tvou krev, ve způsobě m'ěka se ukazující na toho, kdož tě stal, tunice (šatu)? jež učinivši duši onoho barbara nad ponětí sladší, ve věcíci proměnila i druhy. Budiž mi meč onen korunou a hřeby Petrovy drahokamy vtisknutými do diadému.« (Apud Metaphrasten.)

S takovou úctou a nadšením mluvil největší řečník církve Kristovy sv. Jan Zlatoústý okolo roku 405 po Kristu o svatém Petrovi a Pavlovi za papeže Innocence I. Jak mnohem nadšeněji

musíme my sv. Petra v jeho nástupcích papežích oslavovati vědouce, že jako církev pro vše národy jest a kmeny, tak i papežové jsou pro celý svět. Oko nástupců sv. Petra sahá do všech dílů světa. Jim jest Afrika tak blízká jako Evropa, Asie tak milá a drahá jako Amerika. Sv. Petr ve svých nástupcích papežích rád by všechny lidi, všechny bez rozdílu přitiskl na své srdce otcovské, aby je v obět dal Tomu, jehožto náměstkem jest na zemi, Ježíši Kristu, jemuž budiž čest a sláva na věky věkův. Amen.

Dr. Antonín Ondroušek.

Ku křesťanským cvičením.

Dle různých pramenů upravil V. M. Váchal O. Praem. — (Pokračování.)

VIII.

Hřích prvních lidí a následky.

1. Nadpřirozené dary dal Bůh člověku pod podmínkou, že bude zachovávat vůli boží, nebude jísti ovoce ze zapovězeného stromu. Mohl Bůh uděliti dary ty v jakékoli míře, za jakýkoliv podmínek, jak to činí i panovníci svěští.

Jakožto jediný původce darů nadpřirozených a se strany člověka nezasloužených, jakožto neobmezený pán těchto nemusel se vázat žádným předpisem, jeho moudrá, svatá a dobrotivá vůle jest jediným měřítkem při udělení milosti. Ačkoli udělil Bůh člověku právo nárok dítek božích a nárok na dědictví nebeské, zalíbilo se mu přec, aby nebe bylo člověku nejen dědictvím, ale i odměnou, kterou si musí zasloužit dobrovolným podrobením své vůle vůli boží, poslušností. Proto dal Bůh člověku svobodnou vůli, aby ji řádně využil, vůli božské se podrobil a tak blaženost věčnou jako odměnu obdržel. Toto moudré a dobrotivé ustanovení slouží člověku ke cti, a tím ku zvýšení pravé blaženosti; nejvyššímu pak Bohu ku větší slávě, jak vysvítá z daru svobody.

Kdyby člověk neměl svobodné vůle a veden byl pouhým pudem či zákonem, nebyl by hoden ani chvály ani odměny za skutky dobré. To je slávou člověka, že ač může zneužít vůle svobodné, přece se přemáhá, krotí své tělo, bojuje proti světu a ďáblu, a dosahuje vítězství.

Ale svobodná vůle člověka jest i ku větší slávě boží.

Myslivec má větší radost z kořisti, kterou sám střelil, než kdyby mu ji někdo daroval. Rodiče ze žertu nabízejí dítěti jablko či jinou věc v ruce pevně drží, aby si jí samo dobylo, a mají radost, když dítě všemožně se snaží věc ulovit, a ještě více, když ji ulovilo a raduje se z jejího požitku, když vidí, že radost dítěte jest mnohem větší, když si věc pracně vydobylo, než kdyby se jí bez namáhání jemu dostalo.

Aby mohl člověk poslušnost k Bohu osvědčit, dal mu Bůh

jediné přikázání, jež vzhledem na veliké přirozené dary a nadpřirozenou pomoc mohl člověk velice snadno zachovat.

»Se všelikého stromu rajského můžeš jísti,« pravil Bůh, »se stromu však vědění dobrého a zlého ať nejíš.« (I. Mojž. 2, 16.)

Přikázání to mohl Adam tím spíše zachovat, poněvadž mohl trhati se všech stromů, a znal pohrůžku, kterou dal Bůh: »Nebo v kterýkoliv den bys jedl, smrtí umřeš.« Pohrůžka smrti časnou i věčnou byla nejmocnějším prostředkem proti přestoupení přikázání božího.

Na otázku, proč Bůh právě toto přikázání dal a ne jiné, odpovídá sv. Tomáš Akvinský: »Zapověděl Bůh s toho stromu jísti, ne že požívání ovoce toho v sobě bylo hříšné, ale aby aspoň tímto lehkým přikázáním byl stále upozorňován, že Bůh tak poručil. Požití ovoce proto bylo hříšné, že to Bůh zapověděl.«

Příčinu, proč strom nazván stromem vědění dobrého a zlého, udává týž světec, an praví: »Poněvadž první člověk, když okusil zapovězené ovoce, poznal, jaký jest rozdíl mezi štěstím — poslouchat Boha, a neštěstím — přikázání jeho přestoupil.«

2. První lidé, ač přikázání bylo tak lehké, neuposlechli; jedli se zapovězeného stromu. Když dábel viděl, jak velikými dary Bůh člověka vyznamenal, naplněn byl hroznou závistí. (Moudr. 2, 24.) Nenáviděl v člověku obraz boží, záviděl mu štěstí a blaženost v ráji, a ještě více věčnou blaženost, již měl člověk dosáhnouti. Umněl si, že člověka svede k neposlušnosti a svrhne do záhuby věčné, v níž se sám pro neposlušnost nalézá.

Za nástroj viditelný použil z přirozenosti chytrého a lstivého hada, čekal na Evu v naději, že ji spíše svede než Adama, který byl obdařen větší moudrostí a poznáním, jak praví svatý Tomáš Akvinský. Evu skutečně svedl k neposlušnosti, roznítil v ní pýchu a marnivost, že bude požitím ovoce jako Bůh sám, jakoby Bůh jí té větší blaženosti nepřál. Zvrátil víru v pravdomluvnost boží, usvědčil Boha takřka ze lži, když pravil: »Nezemřete.« Podkopal důvěru a lásku k Bohu, když vpravil Evě podezření, jakoby Bůh z nepřítelů k člověku pohrůžku učinil, aby jen zabránil, by nedošli nejvyššího dobra a štěstí, jakého Bůh sám požívá. »Vě zajisté Bůh, že v kterýkoli den jísti budete se stromu, otevrou se oči vaše a budete jako bohové vědouce dobré i zlé.« (I. M. 3, 5.)

Z těchto slov mohla Eva snadno poznati, že z hada mluví bytost zlá. Bohu nepřátelská, a bylo její povinností odvrátit se od rouhače a tupitele Boha. Pýcha však vnikla do jejího srdce, marnivost, že bude jako Bůh sám, trestuhodná zvědavost poznat dobré i zlé, svůdné ovoce — saslípily ji, že uvěřila svůdci více než Bohu samému, a tak se dopustila hříchu hrozně těžkého, smrtelného. Podala i Adamovi, oklamala týmiž slovy, Adam jedl a zhrěšil také. Zapomněl na nezbytnou povinnost plnit vůli boží, svého stvořitele a nejvyššího Pána, zapomněl na nesčetná dobrodíní, jež od Boha obdržel, zapomněl na výstrahu, že smrtí umře časnou i věčnou, dopustil se pýchy, nezřízené zvědavosti, trestuhodné ochoty vůči ženě, vzdorovitě neposlušnosti, nejčernějšího

nevědku, největší zpozdilosti, odpadu od Boha, neodpustitelného hříchu.

Více věřili ďáblu, otci lži, vrahu lidí, který mohl nabídnouti jenom peklo, nežli Bohu, Otci nejdobrotivějšímu, nejvýš pravdomluvnému, který je zahrnul všemi dary a milostmi a připravoval ještě blaženost věčnou.

3. Pro hrozný hřích musel tedy přijíti hřích, jímž Bůh pohrozil. »V kterýkoli den jísti budete, smrtí zemřete.«

a) Propadli okamžité smrti duševní, t. j. ztratili její nadpřirozené dary, milost posvěcující, jež udržuje život nadpřirozený; stali se duchovně mrtvými. Má totiž člověk spravedlivý, v milosti posvěcující — dvojitý život, přirozený a nadpřirozený. Přirozeného života duše hříchem neztratila, poněvadž jest duše z přirozenosti nesmrtelnou, ale ztratila život nadpřirozený, svatost, milost posvěcující, duše stala se pro nebe mrtvou. Jak se má duše k tělu, tak milost k duši. Ztratí-li tělo duši, jest nehybné, ztuhlé, neschopno k jakékoli práci, podobno nástroji zlomenému, tak duše, ztratí-li milost posvěcující, jest ohledně nadpřirozeného cíle bez síly, bez života. »Beze mne nemůžete ničeho učiniti,« pravil Pán Ježíš. Jakmile jest duše hříchem mrtva, jakmile se odvrátila od Boha, nemůže více učiniti, co by bylo hodno nebeské odměny.

Stav tento trvá tak dlouho, až jej zase láska oživí, ona božská láska, kterou Bůh s posvěcující milostí vlévá do srdcí našich skrze Ducha sv., a která jest zároveň životem čili duši naše duše. Proto hřích těžký nazývá se také smrtelným, poněvadž připravuje duši o život nadpřirozený. Následkem této ztráty přechází člověk ze života k duchovní smrti, ze stavu dítky božího do stavu nemilosti, otroctví ďábla, jemuž hříchem hold a poctu prokázal.

b) Ztrátou posvěcující milosti ztratil člověk i ostatní nadpřirozené přednosti, jež jako komonstvo, družina čestná, provází milost posvěcující — královnu. Ztratil člověk dar moudrosti, vyššího poznání, vládu rozumu nad nižšími náklonnostmi smyslnými.

Dokud byl skrze posvěcující milost dítkem božím, miloval jej Bůh otcovsky, byl mu učitelem, osvětloval jej a obohacoval pravdami nebeskými. Když pak člověk hříchem stal se z dítky božího předmětem ošklivosti, dítkem hněvu, odňal mu Bůh ono světlo, jež rozum jeho tak podivuhodně osvětlovalo.

Podobně chránil Bůh duši v původní svatosti se nalézající zvláštní milostí tak něžně a mocně, že v ní nepovstalo ani nejmenšího hnutí nezřízených žádostí, jež by lákaly k něčemu hříšnému. Jakmile byl však hřích spáchán, odepřel Bůh svou milost ochrannou, a tím smyslné žádosti cítily se uvolněnými, bouřily se proti svému pánu, duši člověka, který se vzbouřil proti svému Pánu a stvořiteli. Tak povstal v Adamovi onen zákon údu, jak jej sv. Pavel nazývá, který odporuje zákonu ducha, tvrdý zákon žádosti, nezřízené náklonnosti, chtivost řídit se ne dle vůle boží, ale dle choutek vlastních. Proto styděli se lidé hned po hříchu jeden před druhým, skryli se před Bohem.

c) První lidé však neztratili jen nadpřirozených předností, ale i přirozené dary duše seslabeny; celý člověk na těle i na duši stal se horším. Svátí Otcové porovnávají Adama s oním nebožákem, který na cestě z Jerusalema do Jericha upadl mezi lotry, kteří jej oloupili o vše, zranili, který by byl zahynul, kdyby se ho nebyl ujal milosrdný Samaritán.

První člověk nejen oloupen o nadpřirozené dary, ale i na přirozených schopnostech zraněn a seslaben; musel jistě zahynouti časně i věčně, kdyby se ho nebyl ujal nejšlechetnější milosrdný Samaritán, sám Syn boží, Ježíš Kristus, který se nabídnul nebeskému Otcovi, že lidstvo zraněné, oloupené a zmárající vyléčí a původní dary přirozené i nadpřirozené navrátí.

Hříchem ztratil člověk vyšší nadpřirozené světlo rozumu, byl nyní zatemněn, světlo poznání zastřeno. Vůle ku konání dobra stále náchylná, seslabena hříchem klonila se více ke zlému než k dobrému. Seslabení vůle a zaslepení rozumu byly přirozeným následkem ztráty nadpřirozeného panstva ducha nad nižšími silami duše. Nadpřirozený obraz boží v člověku zničen úplně, přirozený obraz znešvařen.

d) Hříchem ztratili první lidé i nesmrtelnost těla a nevýslovnou blaženost, již v ráji byli účastni. »Smrtí umřeš,« to byl výrok neodvolatelný. Duchovně dostavila se smrt okamžitě při hříchu, smrt těla měla překvapiti v době neurčité. Adam dosáhl věku 930 let. Byla to vůle boží, aby déle zůstali na světě, a potomků stále přibývalo a naplněna byla celá země. (1. Mg. 1, 28.) »Rosttež a množte se, a naplňte zemi.« Ale v týž den vyřknut ortel neodvolatelný: »Prach jsi a v prach se obrátíš.« (1. M, 3, 19.)

Od toho dne blížil se člověk stále více své vlastní hnilobě; život jeho byl namáhavou poutí ku brobu, zmizel pokoj svědomí, čistá blaženost, ozýval se červ svědomí, trpké výčitky, stud, strach. V potu tváře měl člověk pracovati, a po těžké práci, po slabostech těla a nemocech mělo se konečně dostaviti rozdělení, smrt.

e) První lidé pro neposlušnost a vzpouru byli dále vyhnáni z ráje. Ráj jim dal Bůh jako miláčkům svým, kde měli dokázati, jsou-li takové lásky boží hodnými. Hříchem připravili se o přízeň a lásku boží, stali se nehodnými pozemského nebe, byli okamžitě vypuzeni. Ze slov, jež Bůh dříve než vyřkl ortel nad člověkem, pronesl o Adamovi: »Hle, Adam jako jeden z nás učiněn jest, věda dobré i zlé« (1. M. 3, 22), vysvítá ne více přízeň a láska boží, ale spíše spravedlivá nevole.

Jak hluboké zahanbení leží v těchto slovech, jak velikým bolem muselo být naplněno srdce člověka! Jak hořké slzy musel prolévat, když Bůh brány rajske rozkoše za ním zavřel a vyhnal na nehostinnou půdu kletbou stíženou země!

Nyní poznává velikost neštěstí a ztráty, nyní vidí, jak pošetile jednal, nyní pozdě už vidí, že Bůh nenechá se posmívati a urážeti, pozdě zločeců nyní svědci, který se raduje z jeho neštěstí.

f) Ale ještě větší neštěstí stihlo první lidi, stali se hodnými věčného zavržení; propadli smrti duše, od níž není návratu ani

vstání z mrtvých. A byl to brozný sice, ale spravedlivý soud. — Vzpoura proti Bohu nejvyššímu a nejdobrotivějšímu nezasluhovala trestu menšího. Člověk vypověděl Bohu poslušnost, aby sloužil dáblu, největšímu nepříteli svému i božímu, přidružil se dobrovolně k duchům odbojným; musel s nimi tedy i týž osud sdíleti: zasluhoval býti uvřazen do říše temnosti věčné, která je připravena dáblu a jeho služebníkům. (Mat. 25, 41.)

Spravedlivý ten rozsudek mohl Bůh na člověku ihned vykonati, ale milosrdenství Syna božího vyprosilo mu čas ku pokání, ba samo milost nešťastnému a kařícímu sprostředkovati.

Syn boží přišel později, po tisíci letech na svět, aby hledal a spasil, co bylo zahynulo; aby lidem ukázal, jak se má Bohu sloužiti, jak hřích přemáhati a nebeské království si zasloužiti.

Hřích prvních lidí má býti naší neustálou výstrahou. Ti zhřešili, ač byli obdařeni nadpřirozenou silou vůle a vyšším poznáním. Dábel je mocný, hledá ustavičně, koho by oklamal. Proto napomíná Pán Ježíš: »Bděte a modlete se, abyste nevešli v pokušení.« »Kdo stojí, hled, abys nepadl.«

Nezakládejme si na nějaké ctnosti, o níž můžeme býti co nejdříve připraveni, nebůdeme-li ji bedlivě střežiti. Neodsuzujme první lidi, zhřešili jednou nevědouce ještě, jaké následky má hřích. My víme z učení Pána Ježíše, jak je hřích ohavný před Bohem, jaké má následky pro čas i věčnost, jakou spoustu způsobí v srdci lidském a jak těžce se hojí a napravuje. Běda, kdo nečiní hned pokání. Hřích stále více zaslepuje a zatvrzuje, zotročuje člověka, až konečně Bůh vytně strom, který nenese ovoce a uvrhne do ohně věčného. »Nemylte se,« volá sv. Pavel, »Bůh nebývá posmíván. Nebo co bude člověk sít, to bude i sklízeti.« (Gal. 6, 1.)

IX.

Hřích dědičný.

1. První lidé stali se hříchem nejvš nešťastnými na duši a na těle nejen pro sebe ale i pro nás všechny, kteří od nich pocházíme.

Nadpřirozené dary prvních lidí měli jsme všichni děditi. Z Adama jako zřídla měl vycházeti pramen božských milostí na nás všechny až do skonání světa.

Když však první lidé, hříchem nadpřirozené milosti ztratili, byly ztraceny i pro nás všechny; jako zřídlo nemůže dáti vody, nemá-li žádné. Po otci nemůžeme míti dědictví, nemá-li ničeho. Co Adam hříchem ztratil, ztratil pro sebe i celé pokolení lidské. Hříchem Adamovým upadlo lidstvo do největší bídy a neštěstí. A to neštěstí bylo by teprve hrozným, kdyby druhý Adam, Syn boží, Ježíš Kristus, nebyl vše, co Adam ztratil, nahradil a napravil. Panovník jeden povýšil prostého občana za věrné služby do stavu šlechtického, knížecího dal mu veliký statek, a řekl: »Dokud

budeš věrným, náleží vše tobě a tvým potomkům, kteří i šlechtiví budou dědit po tobě; jakmile se zpronevěříš, ztratíš vše pro sebe i své potomky, budete zase prostými, chudými občany. Ale vyznamenaný občan, kníže a majitel statku, se vzbouřil proti svému panovníku. Za trest byl zbaven šlechtiví, názvu knížecího, i statku, nejen pro sebe, ale i pro své potomky. Všichni museli zase v potu tváře pracovat, aby život zachránili. Tak i my všichni dědíme po svém praotci jen to, co mu po hříchu zůstalo, zeslabené dary přirozené a z nadpřirozených ani jediný. Od narození jsme synové hněvu (Efes, 2. 3.).

»Jako skrze jednoho člověka hřích přišel na tento svět, praví sv. Pavel, a skrze hřích smrt, tak na všechny lidi přišla smrt, v němž všichni zhrěšili.« (Řím 5. 12.) Smrt duše i těla, ztráta posvěcující milosti vyššího poznání, síly proti hříchu, smrt těla i věčného zavržení. »V nepravostech počat jsem, v hříších počala mne matka má;« zvolal David v kajícím rozrušení a bolesti. (Ž. 50 7.) »Kdo může učiniti čistého ze hříšného?« praví zbožný Job. (14 4.)

Kletbu prvotního hříchu cítili všichni pohané na sobě a veřejně ji také vyznávali.

2. S hříchem dědičným přešly na nás všechny následky hříchu, jež stihly první lidi v ráji.

a) Především zrodili jsme se všichni v nemilosti boží, bez svatosti, posvěcující milosti, bez důstojnosti dítek božích, bez nároku na blaženost věčnou. Proto ustanovil Vykupitel náš, Ježíš Kristus, křest svatý a řekl: Nenarodí-li se kdo znovu z vody a Ducha sv., nevejde do království božího.« (Jan 3. 5.)

»Kdo uvěří a pokřtěn bude, spasen bude.« Jedné pro zásluhy utrpení a smrti Pána Ježíše, přijímá nás nebeský Otec na milost, zbavuje nás dědičného hříchu, činí nás dítkami božími a dědici nebe, obléká v roucho nevinnosti, vtiskuje na duši nezrušitelné znamení dítek božích. Proto praví sv. Jan Zlat. »Před křtem sv. byl jsem země, na křtu sv. svlékl jsem se sebe zemi a oblékl nebe.« Na křtu sv. byli jsme vodou a Duchem sv. očištěni od dědičného hříchu, v Kristu Ježíši k životu novému znovu-zrozeni a posvěcení.

b) Hříchem dědičným rozum náš jest zatemněn, vůle nakloněna ke zlému; uvolněna nezřízená žádost a náklonost ke hříchu. Jak rozum byl hříchem zatemněn, vidíme hned na začátku dějin lidstva. Už v rodině Adamově Kain ze závisti zabil svého bratra, aniž uvážil, jaké následky musí mítí brozný ten zločin. Lidé před potopou zapomněli úplně na Boha, dárce všeho dobra; jedli, pili, ženili se, pravě písmo sv. Hledali jen, co tělu lichoti, na duši úplně zapomněli. A tak vidíme i po potopě u všech národů. Isaiáš, prorok, varoval před touto zaslepeností: Běda vám, kteří říkáte zlému dobré a dobrému zlé, kladouce tmu za světlo, a světlo za tmu; pokládající hořké za sladké a sladké za hořké.« (6. 20.) V zaslepenosti rozumu omlouvají lidé své hříchy i největší, a vyhýbají se povinností, posmívají se cností, rouhají

se samému Bohu. Sv. Pavel výstražně říká, kam dospělo lidstvo, když zapomnělo na Boha: »Změnili slávu neporušitelného Boha v obraz porušitelného člověka i ptactva i čtvernohých zvířat i zeměplazů.« (Řím 1, 23.) Klaněli se modlám nepošetilejším, vymyšleným, přinášeli jim za obět i lidi, uctivali je hříchů a výstředností všeho druhu, otročili ďáblu a peklu, až konečně umírali v největším zoufalství a opuštěnosti.

Je-li rozum nemocen, neudrží vůli na uzdě. Praví písmo sv.: »Dokonalost bázně boží moudrost a rozum.« (Sir. 21)

I když rozum uzná věc za dobrou a schvaluje ji, povstávají následkem dědičného hříchu nezřízené žádosti a vedou k hříchu. Sv. Pavel sám nařiká nad tímto nebezpečným nepřitelem, jež nazývá zákonem ve svých údech, který odporuje zákonu ducha a volá: »Ó já nešťastný, kdo mne zbaví toho těla smrti?« t. j. té žádostivosti nezřízené, jež v údech těla vládne a svádí ke hříchu a smrti duše?

Vidíme to v dějinách lidstva od počátku světa. Adam a Eva v zaslepenosti rozumu, zaslepeni pýchou a marnivostí, dali se svěsti nezřízenou žádostí k neposlušnosti a odboji proti Bohu; závist zaslepila Kaina, že zabil bratra, neuvážil, jakých bolestí způsobí rodičům, jak hrozně se prohřeší proti Bohu a svému mladšímu bratru. Kde byl kdykoli rozum vášní zaslepen, stal se člověk otrokem nezřízených náklonností. Zlá žádost jest jako dravá šelma, sápe se, tře a nedá chvíli pokoje. Není-li rozum osvěcen pravdou boží a nemá-li dosti síly, opanují zlé žádosti člověka, činí jej otrokem hříchů.

c) Následkem hříchu prvotního dostavily se všem potomkům Adamovým nesčíslné strasti, bolesti, nemoci a konečně smrt. »Člověk narozený z ženy, krátký čas je živ, a naplněn bývá mnohými bídami,« nařiká zbožný Job. »I viděl jsem utiskování, která se dějí pod sluncem na zemi a slzy nevinných, a žádného potěšitele: i chválil jsem více mrtvé než živé,« tak nařiká kazatel v písmě sv. (4. 1. 2.) První lidé vzbouřili se proti Bohu, pánu svému a celé přírody, a proto vzbouřili se proti nim a nám všem, celá příroda, všechno tvorstvo.

»Svět je plačtivé údolí,« praví sv. Augustin, plný všeliké hořkosti. »První hlas náš, když jsme v toto slzavé údolí vkročili,« praví sv. Bernard, »byl pláč; co slzí musíme během života prolévat, a odchod se světa bývá opět slzavý.« »Dítě přicházející na svět, nepozdravuje nás úsměvem, ale pláčem,« praví opět sv. Augustin, předpovídá, co je na světě čeká, pláč a mnohá soužení.

d) Konečně upadl první člověk a s ním my všichni následkem hříchu dědičného v poddanství ďábla, kterého nazval Pán Ježíš knížetem tohoto světa. Musel přijít sám Syn boží na svět, aby nás vytrhl z moci temnosti a přenesl do království svého. (Kol. 1, 13.) »Skrze smrt svou přišel zničit toho, který měl vládu smrti, ďábla.« (Žid. 4, 14.) Všecka modloslužba před Kristem byla otročením ďáblu. »Co obětují pohané,« praví sv. Pavel, »duchům zlým obětují a ne Bohu.« (1. Kor. 10, 20.) »Všichni

bohové národů jsou ďábelství,« volá žalmista Páně, »ale Hospodin, Bůh náš, učinil nebesa.« (95, 5.)

Proto církev sv. v modlitbách a žehnáních, při udílení křtu sv., při svěcení různých věcí, vymítá nejprve zlého ducha, aby jedině Bůh, nejvyšší Pán a Stvořitel všeho, ujal se práva, jež mu od věčnosti náleží.

e) Ale kletba hříchu prvotního přišla nejen na člověka, nýbrž na všechno tvorstvo, na celou přírodu. Jako se člověk vzbouřil proti nejvyššímu Pánu svému, Stvořiteli, tak se tvorstvo spiklo proti pánu svému, člověku. »Že jsi zhrěšil,« pravil Bůh k Adamovi, »zlořečena bude země v díle tvém; trní a hloží tobě ploditi bude, a budeš jísti bylinu země; v potu tváři své jísti budeš chléb, dokavadž se nenavrátiš do země, z které vzat jsi, nebo prach jsi a v prach se navrátiš.« (1. Mojž. 3, 17.)

3. Jediné Panna Maria, matka boží, pro zásluby Ježíše Krista ze zvláštní milosti byla ušetřena dědičného hříchu, poněvadž nesměla být ani na okamžik podrobena ďáblu, ježž měla, jsouc milostí plna potřítí a se svým božským Synem neškodným učiniti. Proto ji nazval archanděl Gabriel milostiplnou; Proto sv. Bernardin praví: »Není možno věřiti, že by Syn boží naroditi se chtěl z Panny, která by hříchem byla poskvrněna.« Bůh ji uchránil od dědičného hříchu, aby byla důstojným stánkem jeho božského Syna, Vykupitele světa, aby byla prosta každého jiného hříchu, aby byla nejen pro sebe milostiplnou, ale i pro nás všechny matkou božské milosti; aby byla naším nejčistším vzorem svatosti a nejmocnější naší přímluvkyní, a královnou důstojnou všech andělů a svatých.

Hřích jest jediné a pravé zlo, jímž svatost božská nejvýš bývá urážena, a spravedlnost božská vyblžena ku potrestání hříšníků. Proto hřích máme míti nejvíce v ošklivosti; nikomu nepřinesl nikdy nic dobrého, ale následky jeho vždycky jsou žalostné. Děkujme Bohu, že na křtu sv. zbavil nás hříchu dědičného a přijal za své dítky a zaručil, pokud ve svatosti setrváme, nebeské království. Obnovujme častěji slib křestní, který za nás učinili kmotrové naši, krácejme za světlem nebeských pravd, jež nám církev sv. předkládá, za příkladem sv. patrona, který nám byl na křtu sv. ustanoven; choďme stále v bílém rouše nevinnosti, v posvěcující milosti boží, rouše svatebním, které jediné nám otevře přístup do blaženosti věčné!

Když missionář P. Sorin přišel k novokřtěncům v Notaonassibi a tázal se jich, jak se jim vede, odpovídali: »Otče, jak veliká změna stala se s námi! Do poslední chvíle před křtem sv. byli jsme rotou lupičů a opilců a nestoudných lidí; ale jak jsme byli pokřtěni, obdivují se všichni naši střídmosti, mravnosti, tichosti a horlivosti.« A jeden cestovatel spatřiv vlastníma očima změnu podivuhodnou na těchto lidech, napsal: »Neuvěřitelné věci jsem spatřil: ti, kteří před nedávnem obydli bělochů drancovali a páliili, dětem hlavy o zeď rozbíjeli aneb do vařící vody házeli, jsou tichými, zbožnými, horlivými; jakmile spatří missionáře, padají

na kolena, líbají mu ruce, jako děti otci, a děkují mu, že se stali křesťany a vyvedeni z bludů a nepravostí pohanských. Jak dobří tito Indiáni zahanbují nás Evropany!»

Děkujeme Bohu, že na křtu sv. přijal nás za své děti, očistil a posvětil! »Troje polítí vody, několik těch kapek je mi vzácnější,« pravil sv. Ludvík, král francouzský, »než tři královské koruny, jež na hlavě nosím.«

Sv. Augustin říkával: »Veliká a neocenitelná jest milost pro mne, že se mi dostalo křtu sv., když vidím, že ještě tisícům a tisícům se té milosti nedostalo!«

Sv. Alfons, král arragonský zase říkával: »Ustavičně děkuji Bohu ne za to, že jsem králem, ale že jsem křesťanem.«

Na křtu sv. stali jsme se dětmi božími, a Bůh naším Otcem — bratry Pána Ježíše Krista; oblečení v odění světla a milosti. Odvrzme ve sv. zpovědi všechny skutky temnosti a nepravosti, oblecme se v Pána našeho Ježíše Krista, uveďme ho do srdce svého, aby řídil naše myšlenky, žádosti, řeči a skutky, a uvedl nás po smrti do svého království, světla a radosti věčné. Uctívejme neposkvrněnou a nejčistší Pannu Marii, Matku boží, zasvěťme se nejčistšímu srdci Páně, a volejme častěji: »Ježíši, tichý a pokorný srdcem, učiň srdce mé podle srdce svého.« »Velebno budiž nejčistší a neposkvrněné početí blah. Panny Marie, rodičky boží.«

Modlitba. »V modlitbě pocituje duše blízkost věčnosti, Bůh vstupuje do jejího nitra; tu klesají vlny pokušení, tu se usnadní boj, tu se duše uklidní a vyjasní jako tiché jezero, z něhož nebe opět září. Veškeren mravní život vychází z modlitby jako ze svého původu a vrací se opět k modlitbě, k základu a koruně mravního života. Tak se stává modlitba duší duše, živým dechem nesmrtelného ducha lidského; jako z pramene květiny se napájejí, tak stojí všechny květy mravního života kolem této studnice modlitby.« (Hettinger.)

Sv. král Alfred Veliký anglický poznal, že jest modlitba nutným prostředkem k zachování čistoty. Vstával proto často o půlnoci, pospíchal do kostela a na podlaže kleče prosil Boha, aby v něm nečistý oheň uhasil.

Sv. Filip Neri vzkřísil tři mrtvé a přece říkával, když ze svého kláštera vycházel, k bratru laikovi u brány: »Bratře, modlete se Ave Maria, abych snad v myšlenkách těžkého hříchu se nedopustil.« Tak sedmdesátiletý světec! (Holl: Sturm und Steuer 264, 265.)

ČÁST PASTORAČNÍ.

Konferenční pastorační práce.

Václav Škráň, kaplan u sv. Haštala v Praze I. Předneseno 4. listopadu 1918

Vznešený úkol hlásání slova božího.

„Zapíšahám tě před Bohem a Kristem.
Ježíšem, jenž bude souditi živé i mrtvé,
skrze příchod jeho a království jeho,
hlásej slovo, naléhej včas i nečas,
usvědčuj, přimlouvej, kárej, (a to) se
vší trpělivostí a moudrostí učitelskou.
Neboť bude čas, kdy zdravého učení
nesnesou, nýbrž nashromáždí si učitelů
podle vlastních chťičů... a od pravdy
sluch svůj odvrátí a obrátí se k bájm.“
(II. Tim. 4. 1—4.)

Veledůstojní pánové, drazí spolubratři!

Zvolil jsem za motto své konferenční práce o posvátném úřadě kazatelském uvedená slova velikého apoštola národů, protože do písmenky hodí se na naše doby. Nemyslím v krátkém svém pojednání opakovati celou pastorační stať homiletiky, jak nám byla podávána za let našich studií bohosloveckých, protože ji máte všichni dosud nezvratně zakořeněnou v mysli a přinesla již velmi mnoho dobrého ovoce, jsouc Vámi prakticky prováděna s kazatelný. Nemíním též opakovati zde všechny normy nejvyššího našeho fora v úřadě učitelském: církve a náměstků Kristových, papežů — normy, které rozhodují též o této stránce práce pastorační — o hlásání slova božího.

Pokusím se jenom stručně nastíniti odpověď na časovou otázku: Jak kázati nutno s většími praktickými výsledky a tím eo ipso čeho se varovati při kázání v dnešních nejmodernějších dobách, kdy již přišel sv. Pavlem předpověděný čas nevěry a zjevného boje proti Bohu, kdy lidstvo vždy víc a více dává se strhovati proudem těch, kteří odvrátili a odvracejí sluch svůj od pravdy a obracejí se k bájm falešných a lživých názorů filosofických i morálních.

Rádce duchovní.

22

Ať už pohlížíme na dnešní dobu buďto jako na přechodnou vlnu odpadu od Boha, která se převalí — až lidstvo, broznými jeho důsledky napraveno, zmoudří — nebo jako na poslední, ovšem jen zdánlivé — vítězství Antikristovo, které skončí tím, že lidstvo, mající svobodnou vůli, ztratí a zřekne se svého určení a urychlí samo svůj konec — ať už pohlížíme na tyto věci jakkoliv, zavazuje nás jeden veliký úkol:

Státí věrně a vytrvati v šiku Kristově, nedati strhnouti sebe vírem pekelné ěurie a zachraňovati tonoucí duše křesťanské, buďto jako bojovníci a průkopníci nových dob návratu ke Kristu, nebo aspoň — a to v každém případě — jako zachránci toho, co se s pomocí boží zachrániti dá.

A tu jedním z nejvýhodnějších postavení, jednou z nejlepších zbraní a jedním z neúčinnějších prostředků k vyplnění tohoto našeho úkolu jest kazatelna — kázání.

Sama církev to uznávala vždy a uznává též v našich dobách. Právě loni vydal nejvyšší učitel, sv. Otec Benedikt XV. zvláštní a pro nás popředně rozhodující moderní normu, která nás navádí, jak vzít do rukou a užívati zbraně slova božího.

Proto již není úkol mé práce těžký, není těžko odpověděti na uložené otázky — protože na ně odpovídá neomylnými ústy sám vikář Kristův — okružním listem o hlásání slova božího, který začíná slovy: »*Humani generis redemptionem*« a byl vydán 28. června 1917. Současně vydány zvláštní soustavné normy, počtem čtyřiceti — o téže věci.

Budu se tedy řídit při svém pojednání touto nejvyšší normou a postupovati podle jejího obsahu.

* * *

Žijeme v době vždy více rozmáhajícího se úpadku víry a následkem toho i mravů. Moderní, zhýčkané lidstvo poslouchá k potlačení a udušení poslední jiskry pravdivého svědomí učitelů, kteří učí podle zvrhlých chťičů zkažené přirozenosti lidské a den ze dne klesá hlouběji a vzdaluje se od pravdy, která jest jediná — zlatá pravda Kristova.

A hle, do tohoto zmatku zaznívá vážný a starostlivý hlas sv. Otce a naproti t. zv. hypervědě světa uvádí hned na počátku své encykliky slova sv. Pavla: »*Zalíbilo se Bohu skrze bláznovství v kázání spasiti ty, kteří věří*« (I. Kor. 1. 21) — Slova, která platila i tehdy, když v dobách prvotin křesťanství zahrada církve, rozkvétala prvními rudými a bílými květy — a která platí i dnes v otráveném víru smyslného lidstva. Nelze říci, že první hlasatelé nauky sv. víry měli lehčí práci nežli dnes novověcí kazatelé, nežli my. A přece tehdy úspěchy jejich byly tak skvělé! — Úspěchy, docílené hlavně kázáním, které se zdálo bláznovstvím a nesmyslem tehdejšími vzdělancům. A výsledky našeho kázání dnes?

Jsou rozličné příčiny mravního úpadku naší doby, ale nikdo z nás nepopře, že sami kazatelé mají na tom z části vinu, protože

nepřinášejí chorobám ducha lidského dostatečných a patřičných léků. —

Sv. Otec vypočítává tři hlavní příčiny, proč kázání mají malý výsledek:

I. poněvadž ke kázání se běže, kdo kázati nemá, nebo

II. není veden kazatel řádným úmyslem, nebo

III. nekáže řádným způsobem.

Ad I. Co se týká prvního bodu, vydává sv. Otec zvláštní normy biskupům, kteří jsou pověřeni úřadem zkoušení kandidáty kazatelství a pátrati nejen po tom, zdali mají přirozené schopnosti, nýbrž též — a to hlavně — dbáti toho »ut sint moribus doctrinaeque probati« — a na základě dobrého výsledku zkoušky propůjčiti jim missi. Ostatně nemá pro nás tento bod bližšího významu, neboť misse jest věcí biskupovou. Jen toho si všimneme, že dle nových nařízení třeba ke kázání v jiné diecési povolení dotyčného biskupa. Na hranicích diecési lze souditi podle analogie jurisdikce zpovědní.

Ad. II. Důležitější jest pro nás a za úvahu stojí druhý oddíl encykliky (normy 24, 25 a 28), jednající o úmyslu, s kterým má kazatel zastávati svůj úřad a o přípravě, kterou má věnovati ke zdárnému jeho plnění.

1. Celé pojednání o tom spočívá na krásných slovech sv. Pavla: »Pro Christo legatione fungimur« (II. Kor. 5. 20.) Tím se má řídit náš úmysl při kázání: kázati jako vyslanci a zástupci Kristovi, jako nositelé a rozdači jeho dědictví. Jako Kristus sám o sobě děl, že přišel proto, aby svědectví vydal pravdě (Jan 18. 37) a pracoval k tomu, aby věřící měli život (Jan 10. 10.) za týmž účelem máme působiti při kázání i my. Má tedy rozšiřovati světlo pravdy zjevené Bohem a v posluchačích vzbuzovati a životi nadpřirozený život — zkrátka — kázati pro spásu duší a tím šířiti a množiti slávu boží. Neboť jako neprávem nazývá se lékařem, kdo se léčením nezabývá — nebo učitelem umění, kdo tomuto umění nevyučuje — tak ten, který nehledí kázáním přivesti lid k hlubšímu poznání Boha a tím na cestu k životu věčnému, zaslouhuje názvu ješitného deklamátora, nikoliv evangelického kazatele.

Bohužel, že mnozí kazatelé nekáží s tímto pravým, čistým úmyslem! Leckdy káží za úmyslem docela jiným. Sv. Otec poukazuje na dva druhy kazatelů: na žádostivce marnivé cti a na ziskuchtivce.

a) Mnohé kazatelské nevede touha po cti a chvále boží, nýbrž po cti a oslavě vlastní. Proto horují — zvláště, ví-li o svém nadání a slyší-li tu a tam lichotivě pochvalné slovo — aby ukázali svůj talent před vyprodanými kostely velkých měst, na kazatelně si počínají jako herci na jevišti, touží po chvále a uznání v novinách, při kázání uvádějí citáty profaní, zanášejí na kazatelskou politiku — o tom ostatně ještě později — hledí lichotiti sluchu posluchačů květnatým slohem.

Jak jest pak možným duchovní výsledek kázání při takovém úmyslu? Proto norma 24. si přeje, aby kazatel nevyhledával zalíbení u posluchačů, nýbrž jak již řečeno, jediné jejich spásu a chválu boží. — Norma 25. zakazuje vychvalovati kazatele v časopisech jak před, tak i po kázání, aby se posluchači přilákali a zásluhy kazatelovy vynášeli.

b) Norma 28. pak varuje, aby nikdo nekázal pro zisk a pro mzdu — což ostatně u nás nepadá na řáhu.

c) Ale ještě jeden nečestný úmysl dovoluji si připojit ke sv. Otcem odsouzeným nepravým úmyslům. Mnozí a mnozí kazatelé káží s tím úmyslem, jen aby si odkázali své kázání, které jim ukládá jejich povinnost, odkáží si nedělní a sváteční kázání, aby zadost učinili vnějšmu přikázání, bez vnitřního zájmu a zápalu — a tu není divu, že sami bez nadšení a blůši — nemohou sdělit svým povídáním nějakého nadšení druhým a posluchači zůstávají rovněž netečně bluchými!

Posvěťme tedy svůj úmysl před kázáním! Kažme s čistým, jediné správným úmyslem! I když naše vlohy nejsou skvělé — ale tím více chraňme se podloudných úmyslů, když nám Bůh dal ve své neskonalé moudrosti dar výmluvnosti. Vroucí, opravdová, důvěrná modlitba k Bohu a k Marii posvěť náš úmysl a i když přirozeně při nebo po podařeném kázání bude se v nás hýbat naše samoláska nebo když marnivé nebo i třeba dobře míněné pochvaly nás budou hladiti. — Doporučoval bych, aby kazatel — zvláště začátečník — a i ten, kdo chce začít opravdu se zájmem kázati, zjednal si upřímného, nestranného přítele — a ten aby místo chvály vytkl mu bez obalu tu neb onu chybu — pro jeho poučení. Jsou známi kazatelé, dnes výborní, kteří tímto praktickým zařízením přátelské kritiky odvykli si mnohé nedokonalosti, neboť i při posvátném řečnictví platí aspoň v hlavním smyslu heslo: poeta nascitur, orator fit.

2. Dobrý úmysl posvěť naše kázání. Avšak nestačil by a nezaručil by nám výsledku, kdyby nebyl spojen s přípravou. Vyžaduje-li se příprava k provedení každé, jen poněkud závažnější věci, jest jí tím spíše zapotřebí při věci, která nesmí nám býti nikterak vedlejší — při hlásání slova božího. Sv. Otec uvádí nám za vzor, jak se na kázání připravovati, učitele národů, hlasatele pravdy, sv. Pavla.

a) Lateránský sněm IV. praví, že »nevědomost jest matkou všech bludů« — a tento obecný výrok dá se specificky obrátiti zvláště na kazatele, na kazatelnu. Proto prvním bodem vzdálené přípravy na kázání jest získati si přiměřenou úroveň vědomostí — zvláště theologických. A tu třeba k základům nabytým na fakultě přidávati a na nich neúnavně budovati — hlavně ovšem pastoraální praktickou zkušeností, ale též novými poznatky, novým obohacováním se privátním studiem, četbou přiměřených spisů a hlavně duchovní četbou Písma sv.

b) K této přípravě vědecké nutně se pojí příprava asketická,

předně vzdálená. Ona má kazatele úplně proniknouti, cele zaujati, má přetvořiti jeho ducha. Jako tomu bylo u sv. Pavla.

a) První krok k získání nového ducha, ducha výhradně evangelického, apoštolského — jest po příkladě sv. Pavla: úplně se podřídití vůli boží. Ono oddané: »Pane, co chceš, abych činil?« (Sk. ap. 9. 6.) musí se státi i naším heslem. Proto, že sv. Pavel se úplně podrobil vůli Páně, měl zažiti tolik výsledků své apoštolské činnosti. Aby jejího sladkého ovoce okusil i kazatel, má se i on úplně podrobiti vůli boží, nestarati se, jaké posluchače, jaký účinek bude míti, má dbáti Boha, nikoliv sebe.

b) Toto odevzdání se vůli boží vyžaduje, aby byl připraven k utrpení, aby se nevyhýbal práci a obtížím. Bůh o sv. Pavlu řekl: »Ukáži mu, co musí pro jméno své trpěti.« (Sk. ap. 9, 16.) A hle, protože světec trpěl pro jméno boží — proto při všem utrpení byl přeplněn radostí. Tak má býti i kazatel podepřen vytrvalou a radostnou trpělivostí a neoddávati se svrchovaně škodlivému pessimismu i když vidí neúspěch, i když vidí prázdnotou zející chrám a věřící prchající před slovy pravdy . . . Veselého dárce miluje Bůh a trpělivostí svou získá si kazatel i srdce lidu.

c) Avšak třetí nejdůležitější věc jest pro kazatele, aby byl proniknut duchem modlitby, kterýžto duch není ničím jiným nežli duchem pravé, vyšší lásky k Bohu, k sobě a bližnímu.

d) Bez tohoto ducha bude kazatel jako měď zvučící a jako zvonec znějící (I. Kor. 13. 1.) Duch modlitby čili duch lásky jest duchovním klíčem k srdci posluchačů. »Multum orare, multum meditare« — toť předním požadavkem. Kazatel musí nejprve sám čistým, křesťálově uťlým svědomím své srdce přiblížiti a uměti přiblížovati k Bohu v modlitbě a meditaci, aby dovedl tak činiti i se srdcem svých posluchačů. — Neplatí výmluva, že práce, množství práce pastorační nenechává času pro meditaci; kdyžťe dosti času na jiné, méně důležité, věci světské — zbude čas i na krátkou, ale vroucí modlitbu vnitřní. Meditace má se ostatně vinouti jako zlatá nit celodenním životem kněze, celou jeho práci, celou jeho zábavou. Vždyť meditace jest hlavně připomínati si přítomnost vždy přítomného Boha a z toho vyvozovati praktické důsledky pro mravní život.

Bez meditace nelze si představit kazatele. Kněz, který medituje, neotravuje se duchamorným dřením tištěných kázání na paměť, nepáše této ubohé, duchovní krádeže. Používá jich jen jako pramenů pro nové myšlenky — ale jinak vytvoří si hravě své, psychologicky a individuálně správné, působí určitě — ze srdce k srdci. — Modlitba kromě toho jest nebeským klíčem, protože především posvěcuje a odívá kázání nadpřirozenou silou.

f) Duch modlitby, který má kazatele a následovně i kázání pronikati, jest duchem křesťanské lásky též k sobě v tom smyslu, aby o kazateli platila slova sv. Petra Damianiho: »Jest nutno, aby kněz zastávající úřad kazatelský — i dštil (pluat) deštem duchovní učenosti — i zářil paprsky zbožného života.« Bez vlastního zbožného života jest kněz, který horuje s kazatelnou pro zbožnost

a ctnost, fariseem a musí býti již vskutku velmi otupen, že se na kazatelně nepropadne hanbou. Nechci se o této věci více šířiti, protože jest důsledkem cvičení nebo opomíjení první — ducha modlitby.

γ) Avšak nejvíce musí prouditi ze srdce kazatelova jako živá voda a nejvíce musí sálati jako teplý proud — láska — křesťanská láska k bližnímu. Musí býti posluchačům starostlivým a laskavým učitelem, lékařem, otcem, těšitelem, matkou i bratrem zároveň, který rozumí lidské bídě a potřebám a dovede těšiti i rozdávat. — Úhelným kamenem budiž nám živá láska ke Kristu, táž láska, která poutala velikého apoštola, upoutej a rozněcuj také nás. Neboť jenom kdo láskou hoří, dovede i jiné nadchnouti.

Zkušeni kazatelé radí prakticky, aby si kazatel již v pondělí zvolil thema, o němž chce mluvití budoucí neděle, aby mohl meditovati po celý týden o propositi. Nemístná jest námitka: »To může učiniti leda nějaký řeholník v klášteře, ten na to má čas, ale já, při svých pracích?«. Meditovati o thematě neznamená několik hodin denně vyseděti někde a přemýšleti. Zajisté během práce samé, během brevíe, čtení atd. připadne na mysl mnohá dobrá myšlenka, která kázání okráší.

Má se kázání psáti? — Rohodně ano — v prvních dobách působení — celé. Později stačí zkušenému kazateli napsati si myšlenky, postup, přechody, příklady. Ale bez memorování aspoň tohoto náčrtku nemůže se — myslím — odvážiti na kazatelnu ani vyškolený kazatel, který chce souvisle kázati, ne »mluviti« a ví, kdy říci amen.

Ad III. A již přecházím podle třetího oddílu encykliky k pojednání o předmětě kázání. Co máme kázati?

Sv. Otec odpovídá slovy sv. Pavla krátce: »Ježíše Krista ukřtěžovaného.« (I. Kor. 2. 2), aby posluchači Krista poznali a podle jeho vůle žili. Má kázati dogmata a přikázání a ani z nejpřísnejších ničeho nezamlčovati, ničeho nekomoliti; má mluvití o pokoře, o sebe přemáhání, o čistotě, o pohrdání světem, o poslušnosti, o odpouštění nepřítelům atd. — tedy o věcech, které jsou nevěreckému světu bláznovstvím, posměchem, ba trnem v oku. S Bohem nelze vyjednávatí, k vůli a k oblibě změkčilého světa nelze těchto věcí mlčením pomíjeti. Jako tehdy, za časů apoštolských ne — tak ani v našich dobách.

Předmět kázání má býti podstatně posvátný. Nepatří na kazatelnu choullostivé otázky výhradně politické, na př. agitace pro tu či onu stranu — ani ne malicherné a neužitečné hádky filosofické. Řekl jsem výhradně politické, neboť o tom chci se ještě níže zmíniti.

Pravdy zjevené má hlásati nikoliv přemlouvacími slovy mourosti lidské, nýbrž dokazováním Ducha a moci (I. Kor. 2. 4.) Proto důkazy buďtež brány hlavně z Písma sv. a z vhodných výroků církevních a sv. Otců. V podávání důkazů osob světských nutno býti střízlivým. Norma 23 zakazuje naprosto dovolávatí se autoritě živých osob.

Ještě, co se týče předmětu kázání, několik vývodů praktických.

Jaká má býti délka kázání v našich dobách, aby »nevyháňela lidi z kostela?« — Odpovídám zcela jednoduše: je-li kázání pěkné, připravené, jde-li ze srdce, může býti i delší — ono jde zase k srdci. Avšak ani takové kázání nemá býti zpravidla příliš dlouhé. Sv. František, jak Sáleský tak Serafinský doporučovali kázání krátká. Poslední odůvodňoval svůj předpis takto: »(. . . kažte) stručnou řečí, neboť krátce mluvil Pán na zemi.« (Rím. 9. 28.) — Budiž nám heslem, jako ve škole při katechesi: multa, sed non multum (scil. temporis). Zvláště za času zimního nebo v přeplněném venkovském kostelíku nezapomínejž kazatel slov Kristových: »Jho mé jest sladké a břímě mé jest lehké« (Mat. 11. 30.) Jsou ovšem také výjimky historické i současné, že lidé zaujatě vyslechnou i kázání dlouhé. I zde platí přísloví: »aurea via media« — a »pak zkoušej každý sebe sama.«

Při zpracování a podání předmětu hleďme hlavně:

1. na průhlednost t. j. srozumitelnost správného slohu, abychom nekomolili na veřejném místě své mateřštiny a pak dbejme — jak jsem již řekl

2. správného psychologického postupu a dobrého spořádání. Jsou-li části kázání ve vzájemné souvislosti, posluchač je zachová lépe v paměti — a odnese si z kostela celý postup kázání — podobně jako historicky správné, jímavé a zbožné příklady, kterými však nebudiž kázání přeplněno. Jeden, dva, nanejvýš tři zdařilé úplně postačí.

3. Poněvadž klesá víra a jest zahalována chmurnou temnotou nevěry, jest velmi prospěšno opakovati takřka celé učení sv. víry — katechismus — a to nejen úryvkovitě, nýbrž soustavně, seskupeně a úplně, což jest možno zavedením kázání cyklických. Užijeme podle možnosti tohoto druhu kázání, uvidíme jeho ovoce.

4. Protože pak klesá návštěva služeb božích, čehož vedle jiných příčin jest vinna neznalost a neporozumění liturgii, nezapomínejme na kázání liturgická. Ze školy víme, jak děti liturgika zajímá; týž zájem vzbudí i u posluchačů, jimž obživnou rázem dosud pro ně mrtvé a nesrozumitelné mnohé obřady.

e) A ještě jedna rada, nanejvýš praktická: kažme časově! Nikoliv snad proti normám sv. Otce — o věcech profanních, politických, s ohledem a šetřením zhýčkaných a rozkošnických lidí. Nikoliv s narázkami osobními — jak praví biskup Jeglič: »V kázání chraňme se jakýchkoliv narážek a vyhněme se všem osobním útokům. Není to kázáním časovým, jestliže řečník na kazatelně politisuje a předčítá časopisy.« Ale slyšme jej dále: »Době přiměřeně káže ten, kdo si všímá proudů časových se zřetelem jich k náboženství a morálce.«*)

Zákon boží a prostředky ke spasení se nemění, vždy třeba kázati Krista, jak se jeví v evangeliu — ale lidé se mění, které

*) O homiletické činnosti v době války. Kazatelna XIV. seš. 9. a 10.

má církev do nebe přivést, mění se jejich názory, snahy, potřeby — a k těm třeba při kázání přihlížeti. Pravda jest jedna a vždy stejná, jen způsob jejího podávání třeba přizpůsobiti okolnostem, zejména času.

Vodítkem toho budiž nám rok církevní, nálada v přírodě, ale i nálada v životě veřejném.

Jak by mohl kazatel dnešní doby nevšimnouti si války, která otřásá celým světem a jejíž ohlas zaléhá i do nejzapadlejších vesniček a samot? Příkladem předchází sám sv. Otec, řeše úkol katolické církve v nynější válečné době.

Kazatel hled především odstraniti veskeru nedůvěru v Boha a posilniti posluchače pevnou důvěrou k němu.

•I když se ubírám stínem smrtelným, nebojím se nehody, neboť Tys při mně; žezlo tvé a hůl tvá jsou mojí útěchou« — dí žalmista. (Ž. 22. 4.) — •Ač žijeme nebo umíráme, Páně jsme« — dí sv. Pavel. (Řím. 14. 8.) — Bůh jest jako jezdec na bujném oři lidstvu, jemuž popustil zcela uzdu — svobodomyšlnou vůli — ale přece jen nepustil otěže z rukou a včas je zkrátí.

Vykládej hlavně o moudrosti Prozřetelnosti boží, která — a ne lidé, řídí i dopouští války, součást to osudu národů. Tu třeba vytknouti rozdíl mezi myšlenkami božími a našimi. — náš rozhled jest pouze vnější a jepičí, hlouběji nepronikáme a souvislosti jednotlivých událostí nepotřebujeme. Bůh však všechno vidí z vnitřních příčin, vidí souvislost i výsledek a význam událostí pro budoucnost.

Vysvětlujme podle svých schopností nad jiné palčivou otázku: proč — a odkud zlo na světě? Proč je Bůh dopouští? — Lidé přicházejí do kostela takřka zatemněni bolestí. Dejme jim podle své možnosti světlo a útěchu. Světlo sv. víry, jak mají pohlížeti na válku — to hrozné dopuštění boží. Jest to předně následek hříchu. Avšak nejenom a výhradně následek a trest za hřích, nýbrž též příležitost k pokání. Pokáním vrací se člověk k Bohu s novou, vroucí, smírnou láskou. Ono dodává člověku velikou mravní sílu, naplňuje jej s jedné strany nedůvěrou v lidské síly — a s druhé strany silnou důvěrou v Boha.

Utrpení očisťuje člověka od hříchu, ale též chrání jej před hříchem. Z mnohých lidí učinilo utrpení mravní velikány; bez něho by byli duševně zakrněli.

Utrpení jest zkouškou ctností. Jako zlato se zkouší ve výhni, tak zkouší Bůh i zlato srdcí lidských, aby oddělil plevel od zrn.

Válka jest zácnou dobou pro získávání si zásluh, pro konání skutků milosrdné lásky. Při každém kázání ve válce hled kazatel posílniti víru, důvěru a naději posluchačů, rozohniti obětavou lásku k Bohu a milosrdnou lásku k bližnímu. Hled posílniti a potěšiti příkladem bolestné Matky a trpícího Spasitele. Usiluj posílniti klesající důvěru v moc modlitby poukazováním, že modlitba vytrvalá může míti a bude míti blahodárný vliv na rozuzlení všech těchto věcí, že z ní tryská jediný zdroj síly a útěchy.

Není proti posvátnosti kázání tepati nemravnost, lakomství, vydírání a jiné špatné plody války — není proti posvátnosti kázání odsuzovati hrubou moc a násilí, jen děje-li se tak bez nárazek osobních.

Není též proti posvátnosti kázání posilovati lid i v nadějích vlasteneckých, aby trpěli a bojovali za lepší budoucnost drahé otčiny — ale při tom nutno poukázati, že ta budoucnost vzejde jen na základě víry a mravnosti.

A na konec ještě jedno upozornění sv. Otce. Nařká si, že chuť samých kazatelů ochabuje a oddávají se pessimistické otupělosti, protože vždy více zapomínají na jednu věc, vždy více nedbají — nadpřirozené pomoci i nadpřirozeného účinku kázání.

Mnohý kazatel zoufá již nade vším. Jiný zdůrazňuje činnost spolkovou a míní, že veřejná přednáška ve spolku jest důležitější než vlastní kázání. Tam prý se může více říci nežli na kazatelně.

Avšak vizme, co o tom správně soudí P. Ingbert Naab, kapucín, v časopise »Prediger und Katechet.« »Neklamejme se! Obyčejné prostředky duchovní správy mají i nyní právě tak dobře jako v minulosti moc vykonávati hlavní práci. Jaký výsledek máme leckdy ve spolicích? Kolik lidí máme tu při přednášce? Není-li jich mnohem více v kostele? Zdaž to nejsou často lidé, členové rozličných spolků? Nemáme-li pod kazatelnou mnohé muže, kteří nikdy k našim spolkům nepřistoupí? Dále na kazatelně stojíme jako vyslanci boží. Neviditelná milost propůjčuje slovu našemu duchovní síly, která při vznešeném tichu ve svatyni hlouběji do srdce vniká nežli řeč v sále s největší pochvalou přijatá. Tedy: nutno uznati důležitost spolkové činnosti, ale nepřeceňujme světské věci oproti nadpřirozeným!«*)

Nezapomínejme tedy nikdy při svém úřadě kazatelském na to, že neviditelná milost nás sílí — a že, zvláště, když ukážeme dobrou vůli čistým úmyslem, pečlivou přípravou a propracovaným předmětem — že o nás platí vždy a až do konce věků pravdivá slova Kristova: »Ai, já s vámi jsem po všechny dni až do skonání světa.« (Mat. 28. 29).

Nová myšlenka o spojení církve anglikánské s katolickou.

Rev Mathew rozeslal všem arcibiskupům svůj spisek napsaný: British Uniate Rite (o britském unianím ritu), který dává v úvahu novou cestu pro spojení násilím odloučené církve anglikánské se starou a svatou matkou církví římskou, pro níž tato země v poslední době tolik ukazuje přichylnosti, že nám katolíkům to může sloužiti jen ku povzbuzení. Chci krátce uvéstí stě-

*) K okružnímu listu Benedikta XV. o hlásání slova božího. Řídce duch. XXV. seš. 1.

zejné myšlenky spisu. Nežli tak učiním, předesílám, že vynikající kardinálové Manning a Vaughan neměli za prospěšno chtít a pracovati pro návrat k církvi katolické v massách, nýbrž od muže k muži.

Na návratu do církve pracuje celá zbožná guilda zbožných duší, jichž touhou je usnadnit konverzitům vstup do církve svaté.

Také oba kardinálové nebyli přáteli smlouvání se ve věcech víry neb kázně, nýbrž žádali vnitřní přesvědčení a nic více.

Spis Mathewův jest v této otázce poněkud volnější. Jeho účel jest krásný a dobrý, proto myšlenky hlavní zde kladu.

Spisovatel doznává, že církev katolická udělala veliké pokroky v Anglii, ale netají si, že na návrat v massách není pomýšlení, ježto zde stojí v cestě mnohý předsudek, v němž byl angličan vychován, a který je takovou překážkou, že o ní nemá katolík ani představu, jak říkával Manning. Na druhé straně třeba doznati, že je v církvi anglikánské mnoho duší, které mají víru katolickou a jsou si vědomi, že nejsou v pravé církvi, po níž touží. V cestě zpětné klopýtají o menší překážky: řeč latinskou, rodinný život svých duchovních. Táhne je do církve krásná liturgie, bezpečnost ordinace nade všechnu pochybnost vyvýšená a náměstek Kristův. Však obtíže často maří návrat do církve. Taci angličané se nazývají katolíky. Vstoupíte-li do jich chrámu, máte dojem, že jste v kostele katolickém. Pro tyto duše stojící mimo církev chce Mathew postaviti zvláštní most ve formě ritu uniatského pro Anglii.

Používá fakta, že jsou v církvi různé rity a různé řeči, že však příslušníci ritů jsou skutečnými a horlivými členy katolické církve a sjednoceni pod hlavou římského papeže.

Známo všem, že uniati nejsou jen dobrými členy církve, nýbrž přímo vzornými. Jednu víru, jedny svátosti, jednu společnou hlavu, ale nemají stejnou liturgii. Církev jest velkodušnou, kde vedlejší věc brání návratu. Lvov má tři biskupy tří ritů, Alepo má dokonce čtyři biskupy čtyř ritů, což se na východě často opakuje. To právě vede Mathewa k tomu, aby touto cestou uvedl do církve ty četné vrstvy, dle jeho soudu, opět do lůna církve. Žádá a navrhuje jako most k návratu zavésti těm věřícím katolíkům, jak se nazývají, ritus britský pro království anglické, který by jim nechával vše zevnější, nač si po tři staletí už tradice a oči navykly: starou angličtinu, jak ji obsahuje jejich oficiální kniha: common prayer book, duchovenstvo jejich v jejich rodinném životě.

Jest zde nápodobeno, co učinil Jindřich i Alžběta při jejich loupeži víry v Anglii. Nechal zevnější, ale přerušil styk se svatým Otcem. Mše svatá se sloužila na oko, ale odpad se hlásal, a lid byl vychováván v předsudku proti církvi. Zde navrhuje se ponechati během tří set let zdomácnělé zvyklosti při bohoslužbě, ale pečovati o církevní spojené upřímné a vřelé. Při nynější odloučenosti od všeho světa nelze dobře stopovati, jak se veřejné mínění v Anglii k návrhu zachová. Tolik však lze čekati, že kruhy katolické budou méně přístupny k smlouvání než akatolické. Ve

věci lze sympatisovati s návrhem, který končí poukazem k možnosti též kulturního boje v Anglii, když by se dělnická strana domohla vlády, a provedla odluku církve od státu. Tenkrát domnívá se spisovatel, že by se nejlépe ukázala užitečnost britského uniatského ritu, který by se stal útočištěm všem, kdož váhají s návratem do lůna církve.

Fr. Vaníček.

Z mých studií o úzkostlivosti.

P. Dr. Josef Miklík, C. S. S. R. — (Pokračování.)

III. Jak úzkostlivost vyléčiti.

Možno úzkostlivost vůbec vyléčiti? Moderní věda lékařská a dávno před ní katolická zpovědnice daly na tuto otázku odpověď kladnou. Abychom však postupovali logicky, všimneme si nejdříve různých method, které byly doporučovány — teprve potom podám praktický návod, který se zdá býti nejlepší.

a) *methody fyzické.* Až dosud hájí ještě někteří učenci názor, že úzkostlivost možno vyléčiti pouze prostředky hmotnými. Je ovšem pravda, že někdy se léky osvědčily; avšak obyčejně zklamaly — a právem. I nejdovednější lékař může hojiti pouze tělo, kdežto úzkostlivost je nemoc duševní. Nervová porucha bývá jen jejím následkem. I kdyby se tudíž lékaři podařilo poruchu zažehnati, neodstraní by tím ještě její pravé příčiny — úzkostlivosti. Tím ovšem netvrdíme, že by lékařské umění bylo v našem případě bezvýznamné;¹⁾ tu a tam možno použití léků se značným úspěchem — ale vždycky pouze jako prostředků vedlejších. Již dříve jsme se zmínili o stravě;²⁾ proto jen mimochodem připomínáme francouzské přísloví: »Sklenicka víra je maličkost, ale orůžvívá celý svět.«³⁾ Jindy třeba regulovati spánek, někteří nemocní spali by celý den, jiní neuléhají ani v noci. V obojím případě bude ovšem postup různý.

Tu a tam je dobře dáti nemocnému prostředky uklidňující. Janet požíval bromu, Gemelli adaliny — to však může předepsati pouze lékař. Velmi blahodárně působí na úzkostlivého lázně, zvláště střídáme-li koupel studenou s vlažnou;⁴⁾ krev proudí rychleji a nervové ústrojí se v jakémsi smyslu omlazuje. Avšak,

¹⁾ Podobně vypisuje úkol lékařův dr. Surbled, *La Pensée* III. 495. Je však nesprávné, tvrdí-li dále (III., 499), že starší tohoto prostředku neznali. Každá morálka dokazuje opak, ač se nedá upřít, že přednost dávana knězi. Jak uvidíme později, právem.

²⁾ Naprosto třeba vyloučiti nápoje lihové, *La Pensée* III. 499, a kouření. Linzer *Quartalschrift* 1900, 787.

³⁾ Un verre de vin c'est nu pen den chose, et pourtant il fait voir le monde de rose.

⁴⁾ Pro tyto lázně horoval zvláště dr. Surbled, *La Pensée* III. 499. Dr. Krápelin doporučoval spíše koupel ve vodě 26—28°; pravda je asi uprostřed. Večerní koupel má býti vlažná.

jak bylo řečeno, vlastního jádra nemoci hmotné léky nezasáhnou; proto pokusili se jiní

b) o metodu suggestivní a snažili se nemocnému namluviti, — tu a tam s použitím hypnotismu — že jeho mravní vrtochy nemají ceny. Záhy se však ukázalo, že člověk opravdu úzkostlivý je skutečně hypnotisace neschopen. Pitres vyznává upřímně: »Mnoho roků konali jsme v tomto směru pokusy a můžeme říci, že se nám nikdy nepodařilo suggerovati těmto lidem nějakou zdravější ideu, ač jsme použili všech vhodných prostředků. Jen několikrát měli jsme úspěch — tu však šlo o hysteriky.«¹⁾ Ostatně i kdyby se hypnotiserovi podařilo nahraditi chorobnou představu ideou zdravou, nebylo by nemocnému ještě spomoženo. Jak jsme viděli, není utkvělá představa nikdy jednoduchá; vždycky se skládá z několika prvků těsně spolu sloučených — kořenem zla je spíše ono osudné »snad«, které se vtírá do každého syllogismu takového člověka a právě toto »snad« zůstalo by i po hypnotisaci netknuté a může při nejbližší příležitosti propuknouti znova a silou ještě větší než dosud. Prostředek sám byl by velice nevhodný, poněvadž častější suggestce zanechává mocnou náklonnost k auto-suggestci.²⁾

c) Která metoda je nejvhodnější, dokazují nemocní sami. Záhy pozorují, že chorobné úkazy mizí nebo se aspoň umenšují, podrobí-li se vedení druhého. Krok za krokem ztrácí se váhavost, nemocný přestává klásti nekonečné otázky, poněvadž ve svém vůdci nachází již předem dostatečnou odpověď. K témuž závěru dospějeme, všimneme-li, v čem vlastně nemoc záleží. Napověděli jsme to již dříve: nemocného mučí osudné »snad«, chybí mu nutná morální opora, na kterou by se mohl spoléhati a které v sobě marně hledá — proto se ohlíží po pevném bodě jinde a nachází jej ve svém duchovním vůdci.

Po těchto všeobecných úvahách můžeme konečně přikročiti k věci samé a udati hlavní zásady, kterých má dbáti kněz, aby se dodělal úspěchu.

1. Kněz musí se rozhodovati rychle a jistě. Nejasná, nejistá nebo vyhýbavá odpověď utvrzuje jen nemocného v jeho přesvědčení, že jde o věci opravdu závažné a důležité. Někdy je dobré, může-li zpovědník odpověděti žertem. Znal jsem kajícího (gymnasistu), kterého stále znepokojovala myšlenka, jak mu Pán Bůh jeho »hříchy« přičítá. »Má na to Studničkovy logaritmy,« odpovídal kněz a úzkosti zmizely. Nikdy však nesmí sesměšňovati přímo utkvělé představy, na které lpí nemocný celou svou duší. Ale o tom jinde.

Diagnosa nebývá obvykle těžká a ještě více nám ji usnadní následující úvaha: jak bylo nespočetnými pokusy dokázáno, snaží se každý úzkostlivý svou nemoc zatajiti; namlouvá si dokonce, že podobné nápady jsou ďábelským pokušením. Zlý duch chce

¹⁾ La scuola cattolica, 1912, 451.

²⁾ Stimmen aus Maria-Laach, LXXI. str. 2.

prý ho ukolébati v nepravou bezpečnost. Proto mu našeptává, že jeho výčitky svědomí jsou neodůvodněné a pochází z přílišné úzkostlivosti. Nemocný dává se z počátku klamati a teprve, když jeho skrupuje dostoupily takové miry, že sám si již neví rady — světl se druhému.

Avšak i potom přichází nemocný se zvláštní dispozicí, která by mohla velmi snadno uvést kněze v omyl. Uznává, že jeho stav není normální, avšak s tím není spokojen. Snaží se knězi namluvit, že jeho nemoc je úplně mimořádná, jediná svého druhu, s jakou se ještě nikdo nikdy nešelkal.¹⁾ Proto podotýká hned na počátku, že neměl ani úmyslu tázati se o radu, činí to jen velmi nerad; oslatně je přesvědčen, že vše bude marné. Dá-li se kněz zmásti a váhá, utvrdí tak nemocného jen v jeho přesvědčení. — Proto musí hleděti, aby se rozhodoval rychle; úzkostlivý musí mít dojem, že kněz jeho nemoc úplně prohlédl a že měl podobné případy již častěji.

Na tuto okolnost třeba klásti zvláštní důraz, poněvadž na prvním setkání závisí obyčejně úspěch nebo neúspěch jeho námah. Nedostal-li nemocný ke knězi důvěry již na počátku, později jí sotva nabude. Tím ovšem není ještě řečeno, že by úzkostlivý kladl přílišné požadavky na toho, komu má svou důvěru věnovati. Sám dobře cítí, že musí mít někoho, komu by své bolesti požaloval; jde tudíž pouze o to, navázati vhodně na tuto potřebu. Toho dosahneme nejlépe, dáme-li nemocnému na jevo svůj upřímný zájem a soucit. Avšak pochybnost může se zmocniti i samé důvěry zpovědníkovy; zasluhuje totiž otázka zevrubnějšího vy-
mezení.

2. Abychom nemocného poznali, třeba se ho především vyptati. Nelitujme času a budme trpěliví, chceme-li vniknouti v tajemství zraněné duše. Zvláště z počátku nechme nemocného se vymluvit. Úzkostliví bývají obyčejně velice rozvášnění. Sledujme jejich výklady se zájmem a nedávejme ani nemenší stopy omrzení a netrpělivosti.²⁾ Nemysleme, že tyto počáteční rozhovory jsou zbytečné a bezvýznamné. Mnohá podrobnost, která se nám snad zdála kdysi malichernou, bude nám jednou vodítkem. A nemocný, není-li vyrušován, spíše se vypovídá a prozradí, co by nám jinak zatajil. Mimo to přichází nemocný obyčejně již od jiného zpovědníka, který mu také dal mnohé rady. Některé z nich přejal za své a staly se takofka součástí jeho bytosti. Nechme se

¹⁾ Tuto zálibu v přestřelování vykládám z touhy nemocného, aby měl jistotu. Sám je si dobře vědom, že lže vše temněji.

²⁾ K tomu podotýká vhodně Dubois: »Ein Arzt — a tím spíše to platí o knězi — welcher im Sturmtritt daherkommt, beständig nach der Uhr sieht und von seiner Arbeitsüberhäufung spricht, laugt nicht zur Ausübung der Psychotherapie. Der Kranke muss im Gegenteil den Eindruck haben, er sei der einzige, um den sich der Arzt bekümmere, er muss sich ermutigt fühlen, in aller Ruhe und Vollständigkeit seine Beichte abzulegen.« Die Psychoneurosen und ihre psychische Behandlung, 1905, 225. jistě nemá pravdu Reuter, Neo Confessarius², n. 262, když radí, aby se kněz výpovědní úzkostlivého příliš nezabýval — to platí až pro pozdější dobu.

ho vymluvíti — aspoň poznáme, jak jednati a mluvíti, abychom zbytečně nebořili, co druhý pracně postavil.¹⁾ Později nebude moci nemocný přijíti a omlouvati svou neposlušnost: »Pater, hoc quidem admittierem, si me cognosceres; sed me minime nosti; quomodo ergo tibi obtemperare posum?«²⁾

Úřední rozhodnutí.

Sděluje prof. Dr. Josef Čihák.

A) Úřadů církevních:

1. Odchod duchovních osob do zámořských krajín.

Posvátná kongregace konsistorní v Římě vydala 30. prosince 1918 dekret de clericis in certas quardam regisnes demigrantibus, v němž se ustanovuje: 1. Kněží, odcházející z Evropy na delší čas neb na dobu neurčitou nebo trvale do Ameriky neb na Filipínské ostrovy, musejí si předem opatřiti litteras discessoriales od svého biskupa (nikoliv od generálního nebo kapitálního vikáře). Biskup vydá list na odchodnou jen za těchto podmínek: Knězi své diecése a to světskému, který po ordinaci několik let již působil v diecési této, jest bezúhonného života a dostatečně theologicky vzdělán. Kněz tento musí míti spravedlivou příčinu k odchodu (souhlasně s can. 116 církv. zákoníku). Biskup propouštějící kněze musí míti dříve určitou odpověď od biskupa zámořského, že zmíněného kněze přijme do své diecése a dá mu místo určité, pro které ho potřebuje. Povinnost biskupova v tomto případě zavazuje sub gravi. V Americe pak může takový kněz přejíti do jiné diecése jen se svolením nynějšího biskupa amerického a spolu svého, vlastního biskupa evropského, není-li z jeho diecése excardinatus. Litterae discessoriales jsou pak dostatečným průkazem, aby mohl i cestou konati úkony bohoslužebné. Tato ustanovení se netýká kněží řeholních a kněží podřízených přímo buď kongregaci Propagandy nebo kongregaci Východních obřadů.

2. Kněží, odcházející do Ameriky na kratší dobu, nepřesahující pololetí, nepotřebují sice svolení biskupa amerického, avšak musejí míti litteras discessorias in forma specifica od svého biskupa, jemuž tedy musejí oznámiti svůj úmysl a spravedlivou příčinu odchodu. Mimo to potřebují beneplacitum S. Sedis, které vydá buď posv. kongregace konsistorní v Římě, nebo zástupcové diplomaticí Svaté stolice v jednotlivých státech. Musejí též míti dostatečné množství peněz nejen pro cestu tam, nýbrž i pro návrat. Doporučí se v dekretu použití k tomu bankovních ústavů.

Táž zásada a nařízení platí o kněžích, kteří i v Evropě odcházejí do cizích míst, aby se tam na př. věnovali pastorační svých

¹⁾ Julius Bessmer se domnívá, že nemocný dojde tak spíše k poznání své nemoci. Stimmen aus Maria-Laach, LXXI. str. 10.

²⁾ Gury, Casus consc. I. 53.

krasjanů. Kněz jednající proti tomuto dekretu jest ipso facto suspensus a divinis, a kdyby se opovážil sacris operari, upadá in irregularitatem; rozhřešiti tu může jen sbor konsistorní v Římě.

2. Řád nových zkoušek trienálních pro r. 1919.

Pražský ordinariát oznamuje zavedení zkoušek trienálních místo dosavadních zkoušek kvinkvenálních. Jejich předmětem jest biblické studium, dogmatika, mravouka s církevními dějinami českými. Po nich je teprve možno konati farní konkursní zkoušku.

3. Vypsání nadace Karlachovy na rok 1918/19.

Vypisuje se soutěž z oboru křesťanské sociologie a sice: »Autorita a podřaděnost v poměru pracovním po názoru křesťanského solidarismu.« Doba konkursu trvá do 31. prosince 1920.

B) Úřadů státních:

1. Zákon o zřízení fondu ku vzdělání učitelských sil pro vysoké školy.

Zákon ze dne 12. prosince 1918 zní: § 1. Na podporu a přípravu naléhavě potřebných sil učitelských a vědeckých pro československé vysoké školy povoluje se pro dvouleté období 1919/20 obnos 500.000 K. § 2. Z obnosu tohoto se udělují stipendia kandidátům povolání akademického penězem nejméně 2 000 K ročně na dobu dvou roků k návrhům sborů profesorských. § 3. Provedení tohoto zákona se ukládá státnímu úřadu pro školství a národní osvětu. (Sb. z. a n. č. 78)

2. Výnos ministerský o stipendiích z fondu uvedeného:

Ministr školství a národní osvěty vydal 27. ledna 1919 č. 5528 výnos tohoto znění: Zákonem ze dne 12. XII. 1918, č. 78 sb. z. a n. byl zřízen fond na podporu a přípravu naléhavě potřebných sil učitelských a vědeckých pro československé vysoké školy v částce 500.000 K. Žádosti za stipendia z fondu tohoto, řízené na ministerstvo školství a národní osvěty, jest podati u příslušného děkanství resp. na rektorátu. Doloženy buďtež takto: 1. doklady o dosavadních studiích a jich výsledcích; 2. návrhem života; 3. vylíčením studijního plánu. Žádosti s návrhem sborů profesorských buďte sem pak předloženy k rozhodnutí.

3. Trvání školního roku a prázdnin na obecných, měšťanských, středních a obchodních školách.

Ministerstvo školství a národní osvěty vydalo tento výnos ze dne 25. dubna 1919 č. 18.167: 1. Školní rok počíná se na všech obecných, měšťanských, středních a obchodních školách dne 1. září a končí dne 28. června. Hlavní prázdniny trvají od 29. června do 31. srpna. 2. Zkoušky dospělosti, privatistů a privatistek, přijímací, dodatné jest vykonati v posledních dnech před koncem a v prvních dnech po začátku školního roku. Výroční vysvědčení vydají se žákům 28. června. 3. První běh na školách středních a obchodních končí se 31. ledna a druhý běh

počíná 1. února. Je-li 31. ledna neděle, končí se první běh již 30. ledna. Pololetní výkazy (vysvědčení) rozdají se žákům v poslední vyučovací hodině 31., resp. 30. ledna. 4. Ve školním roce ustanovují se na všech školách tyto prázdniny: a) 28. říjen a 1. květen. b) 2. listopad; je-li 4. listopadu neděle, je také 3. listopadu prázdný. c) Vánoční prázdniny od 23. prosince (včetně) do 6. ledna. Je-li 21. prosince neděle, počínají se vánoční prázdniny již tímto dnem; je-li 6. ledna pátek, končí se teprve 8. ledna. d) Velikonoční prázdniny od květné neděle do středy po velikonoční neděli (včetně). e) Dva jednotlivé dny, v něž má ředitel právo dáti prázdný. f) Neděle a zasvěcené svátky různých vyznání podle dosavadních předpisů. 5. Ústní zkoušky dospělosti jest vykonati v době od 13. do 28. června. Bezprostředně před počátkem jejich mají abiturienti 6 vyučovacích dnů prázdný. Písemné zkoušky dospělosti se konají po 15. květnu nejméně tři neděle před ústními zkouškami. Nařízení toto nabývá ihned účinnosti a ruší se jím všechna nařízení předcházející, vyjma ministerského nařízení ze dne 12. března 1919, čís. 9064.

Literární oznamovatel.

Pořádá redakce za součinnosti Dra. Čiháka.

Katolická prvouka od Václ. Kubička. Stimmen der Zeit přináší článek o povinnostech rodiny v nejbližší budoucnosti, v němž poukazuje na důležité pomůcky pro náboženské vyučování v rodině. Pisatel praví, že dítě už při vstupu do školy musí býti připraveno na útok a posměch ve věcech víry, a že má už býti vedeno, aby lnulo ku Pánu, i když se proti němu mluví. Dobře ovšem podotýká, že je třeba zde zdařilých pomůcek, které by dovedly sestoupiti až do tak útlého věku a přece zachovaly vážnost. Takovou pomůckou je spis Kubičkův, který bude dobrou rukověť pro osoby, jež chtějí vykládati pravdy náboženské. Upozorňujeme naň. Katol. prvouka stojí 2 K 50 h. Doprovod 80 h. Výhatek katol. prvouky 60 h. Spisy vyšly u R. Prombergra v Olomouci. Hodí se podle ní učit od třetí až do páté třídy obecně včetně. Žáci se s ní obejdou bez katechismu i bibl. dějepřavy. Kde posud je zavedena, čtou v ní žáci velice rádi a snadno se učí biblickým článkům i větám katechismovým. Zvláště k přípravě na první přijímání svátostí koná kniha neocenitelné služby. »Tak by měl býti složen katechismus« — píše inteligentní laik — »taková kniha neochuzuje, nýbrž vábí k opětnému čtení.«

LISTY HOMILETICKÉ.

Neděle čtvrtá po sv. Duchu.

Marná práce.

»Celou noc jsme pracovali a nic ne-
chytili.« Luk. 5. 5.

Zajisté zarmucující jest pro rolníka, když celý rok pilně pra-
coval v důvěře v požehnané žně a vidí, jak krupobití všechny
naděje jeho zničilo, když řemeslník nic nedostane za práci, kterou
v potu tváře po týdny konal. Tak zarmoucení byli asi také učeni-
cí Páně, když volali: »Celou noc jsme pracovali a nic jsme ne-
chytili.« Cítíme jaksi zármutek s Petrem, když tato slova pro-
mluvil. Než není jen marnou práce v časných záležitostech, ještě
častěji je marná práce lidí, když se jedná o zájmy duše lidské.
Kolik lidí musilo na konci dne, na konci týdnů, měsíců, let, ano
na konci života doznati: »Celý život jsme pracovali a pro věčnost
jsme nic nezískali.« Pracovali, ale marně. Proto je důležitá otázka,
kterou se chceme dnes zabývat: Kdy jest práce lidská marnou?

I.

Marná jest práce člověka, když ji koná ve stavu těžkého
hříchu, tu pracuje v noci hříchu. Hříšný stav připodobňuje písmo
sv. častěji k noci. »Noc pominula, den pak se přiblížil, odvrzmež
tedy skutky temnoty a oblecme se v oděti světla.« (Řím 13. 12.
cf. Eph. 5. 8) I když je zde v první řadě řeč o protívě mezi
temným pohanstvím a světlem křesťanství, přece také panuje
v duši hříšnickově temná noc, poněvadž záře posvěcující milosti,
oheň božské lásky v ní se ztratil a namnoze i světlo víry delším
hříšným životem se zatemňuje, ano leckdy i úplně zachází. Jako
pak člověk v temnotě nevidí, co se kolem něho děje, tak i Bůh
nedívá se na práce v noci hříchu konané, nikoli jako by je viděti
nemohl — neboť temnota a noc jsou mu jasny jako den, (Žalm
138. 12.), nýbrž proto, že se na ně milostivým okem dívati nechce.

Kdo také může dostatečně vyčísliti škodu, kterou v noci hříchu
všechny, také dobré skutky a práce marnými jsou a věčné od-
měny nezasluhují? Celou noc jsme pracovali a nic nezískali, budou

jednou, bohužel však pozdě, mluvíti hříšníci s rybáři v dnešním sv. evangeliu; i naše všechny dobré skutky, které jsme před hříchem a ve stavu posvěcující milosti konali, jako voda skrze síť se ztratily, jsou pro nás marny.

1. Marny jsou všechny dobré skutky konané před hříchem. Bohoslovci rozdělují dobré skutky hříšníka na dva druhy. První jmenují zabité skutky, životní síly zbavené skutky; jsou to skutky, které vykonal ještě před hříchem a které byly z počátku živé, plodné skutky, poněvadž měly život posvěcující milosti, ale později těžkým hříchem život ztratily, jaksi ubity byly. Jiné skutky jmenují se mrtvé skutky, ty jsou skutky, které člověk koná ve stavu těžkého hříchu a které nikdy živé nebyly, poněvadž je konal bez života posvěcující milosti. Prvními, před hříchem vykonanými dobrými skutky získáváme nebe, ale tato zásluha a zisk ztrácí později těžkým hříchem svou sílu, poněvadž hřích těžký činí člověka nebe nehodným. Když však pokáním opět milosti posvěcující nabýváme, ožívují opět skutky tyto.

Že dobré skutky, které kdo ve stavu posvěcující milosti vykonal, odumírají, cenu pro nebe ztrácejí, když později člověk do těžkého hříchu upadl, prohlásil Bůh již skrze proroka Ezechiele (18. 24.): »Pakli by se odvrátil spravedlivý od spravedlnosti své a činil by nepravost podle všech ohavností, kteréž má obyčej činiti bezbožný, zdaliž živ bude? Na žádné spravedlnosti jeho, kteréž byl činil, nebude pamatováno: pro přestoupení, jehož se dopouštěl, a pro hřích svůj, kterýž páchal, pro ty umře.« To také úplně chápeme. Co pomůže, když osení se hezky zelenalo a k nejlepším nadějím opravňovalo, potom však krupobitím zničeno bylo? Abychom však ztrátu dřívějších dobrých skutků lépe pochopili, třeba, bychom nejprve poznali cenu těchto skutků. Abychom tuto cenu lépe poznali, pohlédneme krátce na to, co svět nade všecko cení a vychvaluje.

Ptejme se velevážených osob, zda-li vysoko cení šlechtné skutky svých předků, jejich zásluhy o stát, o veřejné blaho, jejich velikou vážnost u panujících osob, jejich dary, řády, erby, zkrátka vše, co po nich zůstalo. Co nám odpoví? jsou to naše největší dary, které máme, které za nic na světě nedáme, neboť sláva našich předků přechází také na nás. Proto chováme památku na jejich skutky pečlivě v srdci svém. Schováváme všechny listiny, které nám o nich zprávu podávají; stavíme jejich podobizny v našich sálech, ukazujeme je cizincům, zvláště dětem, abychom je k podobným skutkům nadchli. Porovnejme nyní tyto hrdinské skutky a zásluhy s dobrými skutky a cenou jejich. Podivíte se snad, když uslyšíte, že jediný, ve stavu posvěcující milosti nábožně pronesený »Otčenáš« může mít větší cenu než všechny tyto skutky statečnosti, státní chytrosti všech hrdinů celého světa. A přece tomu tak a proč? Všechny ve stavu posvěcující milosti boží vykonané dobré skutky obmývaj se takofka v kři našeho Spasitele a nabývají tím nekonečné ceny, která položená na závaží nám věčnou blaženost vyváží. Každý ví, že v malém jádru

jest již celý strom s listy, květy a plody obsažen. Právě tak jest v každém dobrém skutku dle působnosti věčná blaženost obsažena. Tak také pohlížel učený Suarez na dobré skutky a častěji říkával, že by všechny své učené a všeobecně vážené spisy a vědomosti dal za jediný, s pravou zbožností pronesený Zdravas, Když ztráta jediného zdrávasu takovou škodu udělá, jak ohromná jest potom ztráta všech dřívějších dobrých skutků? Hřích, těžký hřích jest krupobití, které všechno ovoce dobrých skutků najednou ničí; hřích, těžký hřích jest loupežník, který olupuje duši o poklad všech modliteb, almužen, postů, zkrátka o všechno, nač člověk spoléhal, co mu mělo zajistiti věčnou blaženost. Ach, a přece tak málo lidí střeží se tohoto loupežníka, ano, mnozí jej vyhledávají, zvou ho k sobě a poskytují mu ochranu a příbytek. Jací pošeltilci jsou to!

2. Když pak hřích v člověku příbytek si připravil a se ubytoval, co může užitečného pro věčnou spásu činiti? Ať pracuje sebe víc, dokud pracuje v moci hřichu, nemůže ničeho získati. Hřích těžký nejen olupuje nás o všechny dobré skutky dřívější, nýbrž také všechny další skutky činí marnými. Zcela rozhodně o tom mluví sv. Pavel (I. Kor. 13. 3.d.): »Kdybych rozdal na pokrm chudých celý statek svůj a kdybych vydal tělo své tak, že bych hořel, a neměl bych lásky (a tím milosti boží), nic mi neprospívá.« Tak by všechny naše modlitby, almužny, posty, utrpení byly noční prací, nic by nám neprospěly. Kdo jest v těžkém hřichu, jest nepřítel Boží. Bůh však svých nepřátel neodměňuje nebem. Antiochus volal v noci hřichu k Bohu o milosrdenství, ale nebyl vyslyšen. Mnozí trpí ve stavu hříšném mnoho na duši i na těle a to s velikou trpělivostí. Varují se zahálky, konají horlivě své povinnosti, dávají mnohé almužny: samé to skutky, kterými by si mohli zasloužiti větší oslavy v nebi. Co však jimi získává člověk v noci hřichu? Snad časnou odměnu, odvrácení nehod od domu, časný blahobyť, ale do zlaté knihy věčnosti se tyto skutky nezapisují, v nebi nemohou odměnu očekávati. Jako ratolest, když je od révy uříznutá, nemůže přinést ovoce, tak všechna tvá práce nemůže přinést ovoce, je neplodná a marná, když jsi odříznut od živé révy Ježíše Krista. A jako Bůh na obět Kainovu nepohleděl milostivým okem, tak i od tvých skutků se odvrátí, máš-li jako Kain srdce hřichem poskvrněné a jestliže jsi pro Boha a Pána svého odumřel.

Dobré skutky hříšnickovy jsou mrtvé skutky, poněvadž jsou vykonány bez života posvěcující milosti. David to praví v 14. (4) žalmu: »V niveč přiveden jest před očima jeho (Boha) bezbožník.« V očích světa můžete míti velké prostředky a bohatství, ale co vám prospěje skříň zlata, ptá se sv. Jeroným, jestliže jest ruka prázdná dobrých skutků, poněvadž je hřích odňal? Poslyšte také, co praví sv. Jan Zlatoústý o hříšníkách: Mějte si třeba 10.000 říšlů pod svými nohama i koruny na svých hlavách, přece jste opovrženi a opolitováni hodnější než nevolník řetězy spoutaný. Hřích vás olupil o šlechtictví dítek božích, každého práva na

nebe, všeho ovoce utrpení Páně a každého užitku vašich, samých o sobě dobrých skutků.

Ale kdo uváží tak velikou ztrátu, která se denně, ano každou hodinu děje? Kdo jí lituje? Kdo hledí ji překaziti a užívá k tomu vhodných prostředků? Papež Mikuláš zemřel náhlou smrtí, když dostal zprávu, že Cařihrad padl do rukou Turkův. Urban III. ztratil vědomí čta listy o ztrátě města Jerusalema. Když již ztráta města nebo země stačila oloupiti tak vznešené hlavy o život a vědomí, jakou hrůzu má vzbuditi v nás úvaha, že hřích nás olupuje o více než kdyby celý svět byl spustošil? Ale co mluvím o tak důležité ztrátě jako byla ztráta Cařihradu a Jerusalema? Když vám padne pěkný kuň neb rozstůně se kus hovězího dobytka, když krupobití vaše plodiny zničí, když požár dům vám utratí, tu byste si vlasy z hlavy trhali, tu náfek nechce vzíti konce. Když však smrtelným hříchem všechny poklady duše a statky věčné ztrácíte, nestaráte se o to. Hřích jest jediný zloděj, který smí krásti ve všem pokoji a svobodě. Místo abys tohoto zloděje odsoudil a řádně potrestal, vodíš ho jako neposlušného soudruha všude s sebou. Nalézá se při jídle a pití nestřídmosti; při všech společnostech a zábavách pomluvami a na cti utrhaním; při zapovězených návštěvách necudností, ano i v kostele marnivosti a neuctivosti. Všude musí býti hřích přítomen jako nejpříjemnější kořen každé zábavy a rozkoše.

Jak politování hoden jest hříšník! Uvaž, co praví sv. Aug. při výkladu 123. žalmu: »Nyní myslíš jen na to, co se ti na hříchů líbí, nikoli na škodu duše. Přijde jednou hodina smrti, a tu teprve seznáš škodu tak mnohých neplodných, neúrodných let, jichž zlé skutky ti mnoho škodí a jichž dobré skutky ti nic neprospějí.« Můžeš potom s odpadlým králem anglickým Jindřichem VIII. volati: »Přátelé, všechno jsme ztratili, nebe a zemi, časný a věčný život, ano i skutky, které samy sebou dobré a chvalitebné byly, vše je ztraceno.« Veškerou práci v noci hřichu nic jsme nepopadli.

Proto chci dnes vážné slovo pronésti jak ke zbožným a spravedlivým, tak i k hříšníkům. Neboť zajisté je mnoho spravedlivých, kteří si již veliké poklady pro nebe nashromáždili. Nechat vždy pomýšlejí na to, že na ně všude číhá chytrý zloděj. Zloději mají na mušce více bohaté než chudé domy. Následujte proto sv. Frant. Sales., který v pokušeních říkával: Chvála Bohu, nashromáždil jsem si něco dobrých skutků, stálo mne to mnoho námahy; nechci je tímto hříchem ztratiti. Tak také ty nechtěj drahocenný kapitál, který jsi si již nashromáždil, ztratiti. A ztratil bys jej jediným těžkým hříchem. — Těch pak, kteří skutečně v těžkém hřichu žijí, táž se, nemají-liž příčiny ihned tohoto hřichu se zbaviti, aby nebyly jejich skutky marné? Odkládáte sv. zpověď z měsíce na měsíc, a to ke své velké škodě a ztrátě. V noci svého hřichu vykonáváte ovšem mnohý jinak dobrý skutek, ale všechny skutky konané ve stavu těžkého hřichu jsou bez ceny pro nebe.

Co smýšlíte o tak veliké ztrátě? Snad si myslíš: Když všechny skutky v noci těžkého hříchu konané pro nebe ceny nemají, nebudeme žádných dobrých ve hříchu konati. To bys byl na velkém omylu. Něco jiného je, že skutky tyto pro nebe ceny nemají, něco jiného pak, že vůbec nic prospěšné nejsou. Takové skutky jsou dle učení sv. Tom. Aq. prospěšné k dosažení časného štěstí, jak jsme viděli, ale i přípravou ke stavu milosti a k dosažení jejímu. Neboť brání dobré skutky jiným hříchům, které by ještě více milosti v cestě stály. Za druhé udržují dobré skutky ještě stále víru v hříšníku, vzbuzují naději, udržují bázeň boží, aby se do něho nevpíčila zatvřelost nebo zoufalství. Příklad vám dává pohanský setník Kornelius, kterého sv. Petr pokřtil. Mnoho se modlil a dával mnohé almužny. Tyto modlitby a almužny byly přirozeně dobré skutky a těmi si Kornelius nemohl zasloužiti věčnou blaženost, poněvadž jen dobré skutky, ve stavu posvěcující milosti konané, nadpřirozenou cenu mají a pro nebe záslužny jsou. Ale pro jeho dobré skutky osvěcoval a posiloval ho Bůh milostí pomáhající, s kterou věrně spolupůsobil, tak se obrátil a křtem nabyl posvěcující milosti. Proto nezanedbávejte ani ve stavu hříšném dobré skutky, nýbrž zhoďte se hříchu a nečekejte se sv. zpovědí až do velikonoční doby, nikoli ani den nečekejte!

II.

Marně také pracují ti, kteří konají něco nikoli ke cti a chvále boží v dobrém úmyslu. Všechny dobré skutky spravedlivého mají cenu a záslužnost jen skrze nekonečné zásluhy Ježíše Krista, jehož živým členem spravedlivý jest (Jan 15. 5). Proto nesmí se nikdy křestan vynášeti svými dobrými skutky, nýbrž má jedině Boha chváliti, jehož dobrota k lidem jest tak veliká, že jim za zásluhu počítá, co jeho darem jest.

Záleží tedy mnoho na úmyslu, který při svých skutcích máš; jako myslivec oko a pušku přesně na cíl zaměřuje, tak i my při všech skutcích máme míti na zřeteli cíl, kterého dosáhnouti chceme, t. j. Bůh a věčnost, čili máme při všech skutcích vzbuzovati dobrý úmysl. Máš-li při svých skutcích špatný úmysl, nejsou tyto skutky dobré; děláš-li něco k vůli sobě, bys měl nějakou rozkoš nebo užitek při tom, jest rozkoš a užitek přirozenou odměnou těchto skutků, ale na onom světě nemůžeš za to nic očekávati, jak řekl Pán Ježíš o skutcích farizeů: dostali již odměnu svou.

Uvažme slova sv. Frant. Sales.: „Kdo skutky své rádně konati chce, má je konati z nejčistšího úmyslu a s vůlí pevně rozhodnutou a radostnou, jen aby se tím Bohu líbili. To je krása a duše našich skutkův.“

Sv. Ignác podnikal každý skutek ke zvláštní slávě boží a vždy ústa jeho držela se hesla: Vše k větší cti a chvále boží, ve jménu Pána Ježíše. Na tvé slovo rozestřou sítě, pravil Petr a nyní následoval zázračný rybolov. Ve jménu Pána Ježíše ani my nebudeme marně pracovati, nýbrž všechny naše skutky, i sebe ne-

patrnější, budou záslužné, Bohu milé a požehnání boží bude je provázeti.

Nechceš li tedy marně pracovati, pracuj v jasu denním t. j. ve stavu posvěcující milosti a s čistým, dobrým úmyslem, abys se Bohu líbil. Vše k větší chvále boží. Amen.

Jan Nep. Jos. Holý, O Praem.

Neděle pátá po sv. Duchu.

Dokonalejší spravedlnost.

»Nebude-li hojnější spravedlnost vaše nežli zákonníků a farizeů, nevejdete do království nebeského.« Mat. 5. 20.

Jak často klamou lidi sebe samy! Pokládají se ve své zaslepenosti za poctivce, za spravedlivé, poněvadž nejsou očividními vrahy, smilníky, zloději, křivopřísežníky, ačkoli se prohřešili proti všem těmto přikázáním, a často ti, kteří myslí, že jsou od hříchu nejdále, nejhlouběji v něm vězí. I za dnešních dob jest spravedlnost mnohých lidí podobná spravedlnosti zákonníků a fariseů, a jaký osud je očekává? Tož vyslovuje Pán Ježíš slovy: »Nebude-li spravedlnost vaše hojnější neli zákonníků a fariseů, nevejdete do království nebeského.« Jak nutno, aby naše spravedlnost byla hojnější a dokonalejší, proto chceme o dokonalejší spravedlnosti dle dnešního sv. evangelia uvažovati.

I.

Smutný byl stav veřejného a náboženského života lidu israelského, v dobách, v nichž žil Pán Ježíš. Povolání učitelé a vůdcové lidu, zákonníci a fariseové, nebyli již na té výši, aby čistou pravdu boží z hory Sinajské duchovně dobře chápali a vykládali. Zapomněli ve svých politických a náboženských hádkách na tuto pravou perlu čisté pravdy boží. Místo toho podávali lidu, který ovládali, tisícové malicherné předpisy, a i když ve svém učení a zvláště v denním životě často proti duchu božímu se prohřešovali, nazývali přece moudrost svou slovem božím a zakládali si příliš na své domnělé spravedlnosti. Proto je Spasitel připodobňoval k obilným hrobům, zevně jsou hladké a čisté, uvnitř pak jsou vší neřestí naplněné.

Nikdy se tak jasně o jejich domnělé spravedlnosti nevyslovil jako v kázání horském, z něhož dnešní evangelium vyňato jest. »Nebude-li hojnější spravedlnost vaše nežli zákonníků a fariseů, nevejdete do království nebeského.« Hojnější má býti spravedlnost naše než zákonníků a fariseů. Než může býti ještě lepší, větší, hodnější a dokonalejší? Chce snad Spasitel k tisícovým předpisům ještě některé přidati? Břímě lidu stalo by se tím ještě nesnesitelnější. Nemá se čeho obávati. Křesťanská spravedlnost má a musí býti hojnější a dokonalejší, ale bude jí bez té sítě tisícových před-

pisů. Právě proto musí tuto síť roztrhati, poněvadž má býti větší, hojnější, dokonalejší. Pán Ježíš nepraví, že spravedlnost křesťanská má býti jiná, nikoli, má býti vyšší, dokonalejší. Co tedy na staré dobrého se nalézalo, jak Pán Ježíš dále ukazuje na jejich modlitbě, postech a almužně, toho Pán ani netupí ani nezakazuje, nýbrž toliko k vyšší dokonalosti povznáší. Spasitel zahrnuje všechny lidské předpisy fariseů a zákonníků. Svaté, čisté, milé slovo boží má zase zářiti jasně a světle. Na tomto základě spočívá křesťanství a křesťanská spravedlnost.

II.

Dále ukazuje Spasitel v několika příkladech rozdíl mezi křesťanskou a farisejskou spravedlností. Obírá se nejprve pátým přikázáním, jest to vlastní zkušební kámen veškeré pravé spravedlnosti. Slyšme, jak to zní!

»Slyšeli jste, že řečeno bylo starým: Nezabiješ; a pak-li by kdo zabil, hoden bude soudu. Ale já pravím vám, že každý, kdo se hněvá na bratra svého, hoden bude soudu. Kdož by pak řekl bratru svému: »rácha«, hoden bude rady. A kdož by mu řekl: »blázne«, hoden bude pekelného ohně.«

Znáte všichni páté přikázání boží: Nezabiješ. Bůh je za hřímání a blesku zvěštoval třesoucím a bojícím se lidu israel-skému, aby na ně lidstvo nikdy nezapomnělo po všechny věky. Svědomí národů bouří se proti vrahu. Krev za krev! (I. Mojš. 2 6.) Slychám na všech cestách, jak lidé soudí o vinnících poslední bratrovražedné světové války. Nezatajujte, v jaké ošklivosti vraždu máte.

A tento zákon o vraždě, který již byl dán ve starém zákoně, Pán Ježíš zdokonaluje. Kristus staví přikázání svá proti přikázáním starého zákona, aby v příkladech jako v nějakém zrcadle ukázal, jak zákon starý doplňuje, zdokonaluje a obťořuje. Není to odpor proti starému zákonu, nýbrž vyšší stupeň, další vývoj a rozvod zárodku v starém zákoně položeného.

Ve starém zákoně rozhodoval o vrahu soud první stolice. Soudci soudili, a rozsudek k smrti byl vykonán. Tu nebylo vyššího soudu třeba. (Deut. 16. 18.) Zákon trestal skutečnou vraždu, čili ten, kdo vraždu spáchal, propadl trestu zákonem určenému. Naproti tomu říká Ježíš: »Ale já pravím vám, že každý, kdo se hněvá na bratra svého, hoden bude soudu.« Podivuhodné slovo! Kdo se na bratra hněvá, zasluhuje smrt jako vrah. A přece to praví, vždy mírný, dobrotivý Spasitel a právě proto musí to býti pravda.

Ale ty si z toho nic neděláš, z hořké, hněvivé myšlenky, z malého nepřátelství, jak říkáš. Za maličkost to pokládáš, a tato maličkost zasluhuje smrt.

Bratrem nazývá Pán Ježíš každého člověka. Zapovídá tedy Pán Ježíš hněvati se na člověka kteréhokoli. I ve starém zákoně byl hněv zakázán, jak Sir. 27. 33. říká: Hněv a prchlivost, obě jest ohavné. Ale nikde zákon ten neurčuje trestu na přestupek tento,

stíhá pokutou jen vraždu. V tom tedy rozdíl a přednost jest nového zákona před starým, že nový zákon hněv nejen zapovídá, ale i trestá, jest tedy nový zákon dokonalostí starého.

Než poslyš dále. Kdož by pak řekl bratru svému »rácha«, hoden bude rady. »Rácha« říkali židé, když někomu nadávati chtěli. V naší řeči znamená to tolik jako ničemný a značí menší pohanění se hněvem spojené. To neboli také ne více než nadávky a kletby, které křesťanská ústa vyslovují, a přece by o tom měla vlastně souditi vysoká rada, která odsuzuje k smrti a hanbě, ke ztrátě veškeré cti. Před krajský soud, před porotu patřil by tedy vlastně každý, kdo bratru svému nadává. Smrt a věčná hanba mu patřil, vyloučení z občanské společnosti. A to všechno jen pro nadávku! Vysoká rada byla nejvyšší soudní stolice u židů, vynášela soud o největších zločinech a ukládala smrt s pohanou a příhanou na př. kamenování. Sestávala se z dvaasedmdesáti členů tří stavů, z kněží, zákonníků a knížat lidu.

Ale na tom není ještě dosti. Pán praví dále: »A kdož by mu řekl: »blázne«, hoden bude pekelného ohně. Člověk jest člověkem, že má rozum a svobodnou vůli. Kdo však mu rozum upírá, upírá mu lidskou důstojnost, zneuctívá ho. Takový jest hoden trestu, jakéhož již na světě žádný soud ukládati nemůže, ale jímž Bůh sám na onom světě tím přísněji zakročuje. Žádný pozemský soudce již není oprávněn k trestu takového hříchu; patří před nejvyšší instance nad nebem i nad zemí. Hleď, jak bys tomuto soudci unikl! Tento hřích, pohrdání bližním, sám sobě k trestu ponechal.

Slova ta Páně nemají se doslovně bráti, jak vidno Jak 2. 20. Mt. 23. 17. 19 Luk 24. 25., nýbrž duchovně pojata býti musí. Dvojitá věc hlavně vytýká Pán; první, že i vnitřné hnutí hněvu s přivolením a zalíbením sloučené trestu hodno jest; druhá, že ve hněvu — jako při jiných hříších — jsou mnozí stupňové a že podle stupně proviny také stupeň pokuty a trestu se určuje.

Jak tížeji než pro židy vražda váží pro křesťany hněv! Jak hrozná to slova, tím hroznější, že jsou spečetěna pravdivostí a hlubokým rozhledem Spasitelovým? Nepotřebuješ kyje a dýky, abys byl vrahem. Jazyk tvůj stačí, a klesáš pod vraha. Na rukou tvých nelpí krvavá skvrna, ale duše tvá je soudružka vrahova!

A přece jak pravdivá jsou slova ta! Na hřbitovech odpočívá mnohý, kterému předčasně hrob vykopali. Žádná koule mu srdce neprobodla, a přece, kdyby ho byla trefila, nebylo by se mu hůře vedlo. A kdyby se mrtvola jeho měla vykopati — jako muže, kterého mladá, zlá manželka otráвила — nenašli bychom u něho arsenik, ale velkou dávku jedu, který jazyk proti němu vyplival. Tu ho ostrý jazyk poranil, a to stačilo, to ho přivedlo do hrobu.

Ó synové a dcery! Kdybychom opět otevřeli hroby, v nichž vaši rodiče odpočívají, z jak mnohých by zazníval nářek: Mé dítě mne zabilo. Kdyby byl mně můj nepřítel zlořečil, byl bych to byl snesl. Ale ty, má vlastní krev! To mně srdce podlomilo.

Smrt zraněným srdcem není jen pouhou frází. Jsou srdce, která pro hrubé slovo znenáhla umírají jako květy za jarního mrazu. Nemohou opět bítí, když jsou bítí; když se jim nadává a zlořečí, nedovedou se brániti, ale zármutek jim hlodá na srdci a obličejí, a do jejich smutného oka dívají se teprve, když ve smrti uhaslo. Není každý méněcenný, kdo nemá kostnatých pěstí; není bez citu každý, kdo při hrubém slově oněmí.

V jedné krajině před několika lety obdržela mladá žena dopis bez podpisu, v němž byla nevinně podezřaná. Druhého dne našli ji oběšenou na stromě. Bůh buď milostiv ubohé sebevrahyni! Ale kdo chybil ještě více než ona? Jaký soud očekává pisatele toho dopisu!

Mnohý ráno nepovstal, kterého někdo s hořkým slovem spat poslal. Kdyby to byl snad otec tvůj, matka tvá, bratr neb soused tvůj nebo někdo jiný v obci? První jejich slovo na věčnosti označilo by tebe jako vraha. Nepřipadala by ti pak tvá svárlivá, hašteřivá povaha politování hodná, že bys se hanbou řítil do hrobu toho, jehož poslední hodiny jsi tak zneplýjmemnil?

Nedej slunci zajíti nad hněvem tvým! (Ef. 4. 26) Buď velkomyslný a přehlížej malichernosti všedního života! Zajisté nestojí to za to, abychom si ještě více ztrpčovali těch pár hodin, které již tak hořké jsou.

Kdyby otec nebeský chtěl býti s tebou tak nemilosrdný, jaký jsi ty k bratru svému! Kdyby chtěl předčítati tobě rejstřík tvých hříchů a provinění, jak ty to dovedeš svým hbitým jazykem svému bratru! Odpouští ti dluh 10.000 talentů, kdykoli toho potřebuješ, a ty rdousíš svého spoluslužebníka pro mizerných sto peněz!

Kolik provinění a hříchů dopouštějí se lidé každodenně proti lásce! Kdyby lidé tento hněv, tyto nadávky a urážky, toto pohrdání vždy před světským soudem dle pravidel božského zákona odsuzovali, kolik lidí z nás by byl jazyk již připravil o dům a hospodářství! Neberou ti nic, netrestají tě. Ale uvaž, obhájcem utiskovaných je Spasitel sám! Přijde jednou den, jeho den. Tu bude znamení kříže všem trpícím k potěše, běda však tomu, skrze koho pohoršení přichází (Mt. 18. 7.), běda tomu, kdo ty kříže pomáhal tesat!

III.

Když tak Pán vyložil nauku svoji, kterak ve přičině hněvu starý zákon skrze něho dokonalosti došel, uzavírá: »Proto přinášíš-li dar svůj na oltář, a tu se rozpomeň, že má bratr tvůj něco proti tobě, nechej tu daru svého před oltářem, a jdi prvé, smiř se s bratrem svým, a potom přijda, obětovati budeš dar svůj.«

Předůležité to naučení! Všeemožně máme hněv zamezovati a všelijak k tomu přiblížeti, abychom hněvu předešli, poněvadž trest smrti na něj ustanoven jest, a proto velí Pán raději přetrhnouti věc Bohu nejmilejší, jenom abychom snášelivě lásce za-

dosti učinili. Za veliké provinění se pokládalo, když někdo oběti své nedokonané zanechal. Učinil-li to přece, tedy jen za nevyhnutelnou příčinou a pro neodbytnou záležitost se to státi mohlo. Z tohoto předpisu Páně jest patrno, že smířlivost výše stojí než obět a tedy také výše než modlitba; větší a bohumilejší obět je potlačená zášť, hněvu, lepší než modlitba je služba, kterou Bohu činíme prokazující lásku bližnímu a hněv z útroby vyjímající. Chceš-li se modliti, na mši sv. jíti, k sv. přijímání přistoupiti, smíš se nejprve s bratrem svým, jak při slavných službách božích kněz mši sv. sloužící dává políbení lásky přísluhujícím, ať vše je v souladu mezi tebou a bratřími tvými. Nemáš bráti pro nepřítelství daru svého zpět, to by byla teprve tvá smrt. Neber ho zpět, nech jej na oltáři — jen rychle jdi a učň mír se svým bratrem! Modlitba, obět, almužna, půst jsou dobré, jen na něco jsi ještě zapomněl. Dej to do pořádku, a spěšně se vrať a dokoněj svůj dobrý skutek!

Protivný obraz, když člověk šeptá slova modlitby a v srdci bližnímu svému zlořečí. Ubohý, podvedený člověče! Modlitba tvá nepřinese ti štěstí. Bůh slyší sice prosby tvé v Otčenáši, ale slyší také, jak v páté prosbě sobě samému zlořečíš, sebe sama proklínáš. Odpusť mi mou vinu jakož i já odpouštím — vlastně neodpouštíš.

Tak jsme dle slov dnešního evangelia viděli, jak dokonalejší, hojnější spravedlnost od svých učenníků vyžaduje náš Pán. Vidíte jak přísně to Pán vyžaduje, když říká: Nebude-li hojnější spravedlnost vaše než zákonníků a fariseů, nevejdete do království nebeského.

Samy sebe můžete klamati, když, jak Pán říká, pohár a mísu zevně čistíte, uvnitř pak je plné prachu a nečistoty necháte.

Klamati můžete i svět a záfiti před očima lidí svou zdánlivou poctivostí a spravedlností, když se snažíte, hezkými, poctivými se zdáti, když svět počínání a jednání vaše pozoruje.

Boha však oklamati nemůžete, ten se nespokojí vaší zdánlivou spravedlností a poctivostí. On, který ve skrytě a ledví naše zkoumá, zná naše smýšlení a podle něho bude nás souditi. Proto neustaňme posuzovati svůj vnitřní život pravdivě, spravedlivě a přísně, aby spravedlnost naše ve zkoušce před soudnou stolicí boží obstála. Amen.

Jan Nep. Jos. Holý, O. Praem.

Neděle šestá po sv. Duchu.

Přečtěte dnešní sv. evangelium podívejme se do laskavého srdce Ježíšova. Ó jak jest dobrotivé, milostivé a o všechny své ctitele pečlivé! Ježíš nemůže bídného viděti, aby se nad ním neslitoval. Počítá dny, hodiny, minuty, v nichž jeho věrní bídu trpí. Bez prosb sám pomoci skytá, i o naši budoucnosti přemýšlí, neboť říká: »Rozpusťm-li je lačné, zhynou na cestě.« Když není

žádné naděje na záchranu, tu nejvíce i zázračně pomáhá. »Když nás opouští svět, přítomen je s jistou pomocí Bůh,« dí jistý zbožný spisovatel. A proč se divíme, že čtyry tisíce lidí sedmi chleby nasýtil? Již dávno před tím opatroval třikrát sto tisíc lidí, pouští se ubírajících, mannou, pitnou vodou a vším potřebným. Písmo sv. krásně praví: »Není nedostatku bojícím se jeho.« (Žalm 33, 10.)

Ó jak chybují ti, kdo hledají pomoc svou jen v lidském přispění, ve své opatrnosti, na Boha zapomínajíce. Lidé nám někdy pomoci nemohou, někdy nechťejí, jejich pomoc jest nestálá, nejistá. Není lépe ucházeti se proto o přízeň božskou než o přízeň lidskou? Zdaž nečteme o králi Ezechiášovi: Učinil Ezechiáš všechny věci dle zákona, chtěl hledati Boha svého v celém srdci svém; a šťastně se mu vedlo. (2. Par. 31, 21.)

Ovšem nesmíme vše jenom na Boha skládati a sami ruce v klín vložit. Bůh nechce, abychom zabáleli a na zázraky čekali. Pracujme, starajme se o výživu, o zdraví své, čiňme se své strany co můžeme, při tom však v Boha doufejme a jej vzývejme. Potom jistě Bůh nám pomůže. Smilovalť se nad zástupem, který tři dny se ho přidržel, jak nesmiloval by se nad námi, když mu sloužíme a jeho se držíme celý život svůj? Chtěl-li by si někdo ke zdraví pomoci pověřou, ku majetku lstí a podvodem, kleje-li kdo v soužení a neštěstí, zameškáváme-li pro mamon služby boží a nesvětlíme dní svátečních — tu se Boha spouštíme, na sebe více než na Boha spoléháme a pomoci boží nezasluhujeme.

Kristus před požehnáním pokrmů požehnal. Tím nám příklad dal, že i my před jídlem i po jídle vroucně máme se modlití, jak již Písmo sv. Starého zákona nás k tomu vybízí: »Když jíme a nasyceni jsme, dobrořečiti máme Pánu Bohu svému.« (5. Mojž. 8, 10.) Podobně volá i sv. Pavel v Novém zákoně: »Pokrmy od věřících s díkůčinněním přijímány býti mají.« (1. Tim. 4, 3.) Není hoden daru božího, kdo před jídlem zaň neprosí, po jídle zaň neděkuje. A zas opáčně, kdo před jídlem i po jídle se horlivě modlí, o tom platí slova sv. Jana Zlatoústého: »Stůl, který s modlitbou začíná i dokonává, nikdy prázden nebude.« (Hom. 79.)

Apoštolové měli pro svou potřebu jen sedm chlebů a zrovna tak měli hlad jako zástupové a přec na slova Kristova hladovému zástupu rádi a ochotně je v obět přinášejí. A nezhylni hladem. Tak pomáhá Bůh vždy bohatším, kteří chudým pomáhají. Platí o nich slovo boží: »Kdo dává chudému, nebude nuzen.« (Přís. 11, 24.) A jak neměl by mu Bůh pomáhati? Vždyť co chudému dává, Bohu dává. A proto, vztáhni ó člověče k chudému ruku svou a zakusíš dokonalé smilování a požehnání. (Sir. 7, 36.)

Sv. František Borgiáš v klášteře hispalském ve Španělsku měl na starosti zaopatřovati své spoluřeholníky jídlem. Jednoho dne zvoněno bylo k obědu. Sv. František neměl pro své spolubratry ani kousek chleba, ani peněz. Nicméně šel klidně do jídelny, jakoby všeho bylo dost. Zbožně se pomodlil a usedl u stolu. V tom rozzvučel se zvonek v chodbě, dvěře se otevřely a kdosi přinesl tolik jídla, že celý klášter měl dosti.

Líbám Tvé srdce, ó Ježíši, ke všem bídným vždy laskavé, všem nešťastným vždy otevřeně. Kde jinde měl bych hledati pomoci a ochrany? Pomáháš-li v potřebě časné tak rád a ochotně, jak bys nás mohl opustiti v potřebách duševních, na nichž celá věčnost záleží? Vždyť proto jsi všechnu krev svou vycedil, abys věčnou škodu od nás odvrátil. A proto tě, ó Pane, s celým srdcem pokorně prosím: Chlebem milosti své mě denně posilň, abych se tě nikdy nespustil, ale tobě věrně sloužil, v tebe jedině naději svou skládal a z pouště tohoto života do ráje blaženosti přenesen stolu tvého účasten být zasloužil. *Jos. Staněk.*

Neděle sedmá po sv. Duchu.

»Pilně se varujte falešných proroků«.
Mat. 7, 15.

Člověk srdce zkaženého i jiných zkázu zamýšlí. Byli již ve St. zákoně takoví lidé, svůdcové, falešní proroci. Vševědoucí Spasitel podává svým věrným potřebnou pro budoucnost výstrahu a praví: »Pilně se varujte falešných proroků.« Připodobňuje falešné proroky vlkům hltavým v rouše beránka, stromům, jež dle ovoce poznati možno, aby se nikdo nedal svést. Když již v tom čase, kdy nehodná země Syna božího v lidském těle nosila, množství svůdců lidskou duši obklopovalo, nedivme se, že uskutečněna jsou za našich dob slova apoštolská: »Vím, že po mém odchodu vejdu mezi vás vlci hltaví, kteří nebudou šetřiti stáda. A z vás samých povstanou muži, již budou mluvití převrácené věci, aby obrátili učedníky k sobě.« (Sk. ap. 20, 29.)

Jde-li člověk za noci lesem, tu a tam uzzí matné světélko, jež vydává trouchnivé dřevo. Noční pták libuje si ve světle tom, poněvadž přiměřeno je zraku jeho, kdežto světlu slunce se vyhýbá. Tak i s lidmi. Jak mnohý a mnohý slunci světa se vyhýbá a jeho se štítí, kdežto za matnou bludičkou noci pohanských mravů, pohanského způsobu života, pohanského myšlení a jednání se žene. A jako pták noční matné to světélko bludičky »světlem« by nazval, kdežto světlo slunce »tmou«, nemoha do něho pohlédnouti, tak i tento svět zvrácený pohanský život i mrav dnes nazývá »osvětou«, světlo však Kristovo, jeho víru a mrav a život křesťanský zove »tmou«.

Co jest osvěta? Osvětou rozumíme vzdělání, vycvičení lidského ducha, aby vše, co vidí, slyší, čte, dovedl správně posouditi, konečně, aby člověk poznal svůj cíl a k dosažení jeho dovedl voliti vhodné prostředky. Díváme-li se na různé předměty různými barevnými skly, jinak vždy se nám jeví. Chceme-li jich posouditi a pozorovati správně, při světle denním, slunečním, musíme jich pozorovati. A bohužel, co se lidstvu dnes jménem osvěty podává, jsou jen barevná sklička, jimiž celý život a cíl člověka ve falešném světle se jeví. Falešnou osvětou je svět dnes

klamán. Dnešní osvěta Boha nezná a znáti nechce. Ten Bůh spravedlivý je dnešním prorokům osvěty nepohodlný — poněvadž spravedlivý. Dnešní osvěta přestává býti osvětou, poněvadž vrací se nazpět ke tmě pohanstva — cíl člověka, aby hodně užil a konec jeho, konec zvířete — hrob.

Nedá se upříti, že v našem století učiněn znamenitý pokrok ve vědách, umění, průmyslu. Podařilo se tajné a ukryté prvky a síly přírodní odhaliti a ku prospěchu lidstva upotřebiti. Vše to ale nepostačuje době »osvícené«. Ve své pýše volal druhdy Lucifer: »Na nebesa vstoupím, nad hvězdy boží vyvýším stolicí svou, posadím se na hoře svědectví na stranách půlnočních. Vstoupím na výsost oblaku, budu podoběn Nejvyššímu.« (Is 14, 13.) Tak volal Lucifer. Naše doba jde ale ještě dále. Nechce jen nejvyššímu podobna býti, nýbrž chce ho s trůnu jeho svrhnouti a sama na trůn zasednouti. A čím toho chce dosáti? Vědou a osvětou.

Věda a osvěta má býti božským beranem, pod jehož ranami má se v nivec obrátiti vše, co dosud v účtě a vážnosti bylo: Bůh, víra, náboženství.

Jako v ohromné mrtvole hrabe se věda v celé přírodě. Rozrývá vnitřnosti země, rozřezává tvorstvo na částky, klade je pod drobnohled, slučuje, vylučuje jejich prvky. A že ani motykou, ani nožem, ani drobnohledem, ani dalekohledem Boha se dodělati nemůže, an Bůh ani pytvati, ani řezati, ani dalekohledem zkoumati se nedá, volá věda vítězně: není Boha!

Dokud svátostným manželstvím rodina křesťanskou zůstává, má církev mocnou oporu. A proto, děj se co děj, musí manželství býti zbaveno rázu křesťanského, manželství svátostné musí nahrazeno býti manželstvím občanským. Ztěkne-li se muž a žena manželství svátostného, pak stojí mimo křesťanství, mimo církev a nové pohanství znovuzrozeno. Bez Boha začínají, bez Boha žijí.

Od té doby, co živá osvěta ujala se žezla vlády u všech národů, prohlášena mezi jinými svobodami i svoboda, vlastně zpusťlost a nestydatost tisku. A následek? Mravní hniloba, zpusťlost a pokleslost společnosti nynější. Knihy podkopávající základní pravdy křesťanské, šířící nevěru, tupící řády a obřady církve sv., knihy obsahu nemravného rostou jako houby po dešti. Náznaky náboženské dělá si většina lidí dnes dle novin. Poněvadž tisk nevěrecký má převahu, vypočísti lze snadno, jak ty názory vypadají. Sta a sta větších i menších časopisů rozšiřuje jed nevěry den ze dne a miliony duší jed ten polyká. Přemnozí v krátkozrakosti své věří všemu, co tištěno, ano hltají zrovna knihy prosáklé nevěrou, nemravností. Časem nasáknou těmi nevěreckými frázemi a jsou — osvíceni. Potom ovšem není divu, že veškerá společnost lidská takofka otrávena jest, nespokojena, rozervána.

Je skutečně ku podivu, že proti dobrému ve světě tolik se bojuje a ne proti tomu, co zavržení hodné jest. Pozlacovač jeden zavolan byl, ať dal své dobrozdání o soše, zda nutno ji zcela nebo částečně opravit. Byla to dřevěná socha představující sv. Michaela archanděla a u nohou jeho přemoženého dábla.

Pozlacovač, jenž znalecky sochu prohlédl a figuru ďábla našel neporušenu, kdežto sochu anděla, pokaženu a opravu potřebující, pronesl své dobrozdání slovy: »Ďábel je zcela dobrý, anděl se musí opravit.« Podobné mínění panuje ve světě i dnes. Proti nevěře, nemravnosti a jiným nefestem nikdo hlasu nepozdvihne — ďábel je zcela dobrý. Proti víře, církvi štvě se se všech stran — anděl se má opravit.

Již starověký mudrc Plato pronesl významná a do dnes pravdivá slova: »Každé společnosti základ podkopává, kdo náboženství podkopává.« Bedřich II. král pruský — takto nevěrec — když viděl, kterak následkem nevěry a tehda panující francouzské »osvěty« nejhorší zlořády mezi poddanými jeho se zahnízdily, poručil zcela krátce svému ministru: »Zaveď mi opět náboženství do země, nebo táhni.« Toto slovo krále Bedřicha [dnes právě více než kdy jindy] jest na místě. Více náboženství do měst, městeček, vesnic, společností, rodin!

Jeden Pán, Otec nebeský, nás všech stvořitel a dobrodinec. Jedna víra původu božského, nezměnitelná, samospasitelná. Jedna církev, neomylná učitelka pravdy boží. A tato církev katolická pozvedá stále hlasu svého mateřského, výstražného a napomíná nás: Pilně se varujte falešných proroků.

Mlýny boží melou pomalu sice, ale jistě. Bůh nebývá posmíván. A jako jest jisto, že $2 + 2 = 4$, tak jisto jest, že nepřátelé Krista a jeho církve, byť ještě jednou tak četni byli, Krista a jeho církev nezničí. Kristus až do dne posledního panovati a skvíti se bude nad veškerenstvem jako světlo světa. Amen. *Frant. Čech.*

Neděle osmá po sv. Duchu.

Jak máme hleděti na statky pozemské.

»Vydej počet z vladavství svého, neb již nebudeš moci vládnouti.«

Luk. 16. 2.

Velmi nebezpečnými bývají srdci lidskému statky pozemské. Chudým bývají lákadlem ke hříchu a nespravedlnosti, bohatému pak vnadidlem ku prostopášnosti, pro ctnost a nevinnost jsou pak nebezpečným úskalím, na něž tisícové již narazili a zahynuli. Ano, bohatství, peníze svedly již mnohého ke všemu a přece není na světě touhy větší a úsilovnější nežli po bohatství a penězích. Pro peníze zapírají bratři a sestry krev svou a trhají posvátný svazek přírody pronásledující se zřívou nenávisť. Pro peníze zrazuje přítel přítele, soused souseda, služebník pána, svého dobrodince. Pro peníze zapomínají mnohé dívky dobrodiní svých rodičů, která jim prokázali již od kolébky a s radostí slyší umíráček nad mrtvolami svých dobrodinců.

Ne nadarmo nazývá tedy Kristus Pán v evangeliu dnešním peníze »mamon nepravosti«, poněvadž jimi sváděni bývají mnozí

lidé ku každé nespravedlnosti a nepravosti. Či bychom to nejmi-
lejší mohli činiti! Či mohli bychom obětovati pozemským statkům svůj
pokoj, svou ctnost, svou blaženost, mohli bychom se jimi dát
svěsti k nevěrnosti proti Bohu, k nevďčnosti proti dobrodincům,
k nenávisti proti přátelům — kdybychom častěji si opravdově,
rozumně uvážili, že statkové světa tohoto pomíjející jsou a že je
všecky zanechat, opustiti musíme na kraji hrobu? Nikoli! —
»Člověk odchází z tohoto světa právě tak chudý, jako do něho
byl přišel.« O této pravdě chceme rozjímati a sice nejprvé si ji
vyložíme a pak uvažovati budeme spasitelné naučení, která z ní
vyplývají.

I.

1. Člověk žije na zemi této jakoby na věky na ní zůstati
měl. Ale každého dne vidíme pravý opak toho. Od stvoření světa
až po tento den nezůstal zde ani jediný. Když dosti dlouho na-
lopotil a napracoval se člověk na zemi, pak přichází smrt volajíc:
vydej počet z vládařství svého, neb již nebudeš moci vládnouti
— a pak musí člověk zemřít. A z pravidla tohoto není výjimky
ani odchylky žádné. Kníže se zlatou korunou — dělník s lopatou
a motykou, bohatc v paláci, chudá v chatrči — jinoch v bujaré
síle mládí — vetchý stařec s berlou: oni všickni musí zemřít.
A jako je los smrti všeobecný, tak i druhý los je všeobecný, týká
se všech, zastihne všecky, totiž los: »Že člověk odchází ze světa
právě tak chudý, jakož do něho byl přišel.« Neznám ani jediného
z millionů, kteří od počátku světa pomřeli, kterýž by si byl po-
zemské statky své vzal s sebou za hrob. Nadarmo nosí kníže svou
korunu — umírá a koruna s hlavy mu padá. Marně chytá se bo-
hatec pokladů svých — umírá a derou mu je z ruky. Nadarmo
zamyká se vznešený pán v paláci svém — umírá a vynáší ho ze
skvostných komnat jeho — nic nepomáhá, člověk odchází ze
světa právě tak chudý, jakož do něho byl přišel.

2. A tento los zastihne nejen všecky, nýbrž všecky v rovné,
stejně míře, tak že mezi bohatými a chudými, vznešenými a pro-
stými, dítkami a kmety při smrti není rozdílu žádného. Všickni
odcházejí stejně chudí. Na zemi této není nikdy úplné rovnosti
a nebude jí nikdy. Podle úmyslu velemoudré prozřetelnosti božské
jsou statkové pozemští nesterpně rozdělení — nebo nemohou všickni
rovně bohati a vznešeni býti. Jeden má přebytek, druhý dostatek,
a třetí nouzi. — Jeden sedí na trůně a druhý v chatrči. Jeden
nosí korunu zlatou a druhý korunu trnovou. Jeden nosí žezlo
a jiný mošnu — tak nesterpně, nerovně podělení jsou lidé na zemi
této, ale smrt srovnává všecky, činí všecky rovnými, činí všecky
rovně chudými. Nebo jako všickni chudí a nazí na svět přichá-
zejí — tak i odejdou.

Než bohatí a vznešení podrží snad přece i v smrti více, od-
nesou si více nežli chudí a prostí — vždyť hedvábím je obalí
a vloží v skvostné rakve a nádherné hrobky a postaví jim draho-
cenné náhrobníky s pyšnými a chlumnými nápisy a provádí je

u slavném průvodu s hudbou a nádherou a dlouhou řadou skvostných vozů, kdežto chudšovi dají sotva hrubé roucho a prostou rakev a do země vloží ho a nanejvýš dřevěný kříž postaví mu na hrob. — Ale je proto bohatý a vznešený pán v smrti bohatší nežli muž chudý, prostý, povržený? Naplníte rakev krále skvosty a drahokamy, dejte mu korunu a žezlo a obložte ho milliony — je to jeho? Ne! — nebo to všecko patří zemi, patří červům, patří zabynutí. Ano, všickni musí stejně chudí ze světa, jakož stejně chudí na svět přišli.

3. Ba člověk odchází ze světa ještě chudší než jakým zde byl. I nejchudší mívá v životě aspoň něco, co může nazvat svým. I žebrák nejbídnejší má mošnu a hůl — ale když největší bohatec odchází odtud, co může nazvat svým majetkem? Tam leží na marách milionář. Tisíce přijímal a vydával denně, skříně jeho naplněny jsou zlatem, dům jeho je palácem, světnice jeho, zahrady, dvory, luka, jsou pravým rozkošným rájem, ale to všecko nemůže v smrti nazývat svým, ani ty milliony, jež byl nahromadil, ani ty paláce, jež vystavěl, ani ty komnaty, v nichž bydlel, ani ten ráj, v němž byl vládl.

Ano, člověk odchází z tohoto světa právě tak chudý, jakož do něho byl přišel. To je pravda, která neustále před očima našima se osvědčuje. A jaká naučení a napomenutí vycházejí nám z pravdy té!

II.

1. Učíme se z ní nejprve tomu, že pozemské statky nejsou ku blaženosti nevyhnutelně potřebnými. Touha po blaženosti jest nám všem vrozená, my všickni přejeme si abychom stali se šťastnými, trvale blaženými. Ale již zde na zemi nebývají pozemské statky vždycky pramenem štěstí a blaženosti. Nebo čím více člověk má, tím větší doléhají na něho starosti, tím více touží, aby jmění své rozmnožil, tím více se obává, že snad statků svých ztratí — zkrátka tím více je znepokojován a roztržit že ani hodiny klidné a spokojené nemá. A naopak víme, že člověk mnohý i v chudobě bývá spokojeným, klidným, šťastným, ano může se vůbec říci, že mezi chudými a prostými, kteří v potu tváře svých vydělávají sobě chlébездеjší, mnohem více spokojenosti, lásky a blaženosti se nachází, nežli u bohatých a vznešených urozenců, kteří v nadbytku, nádhře a pohodlí žijou. Tedy pozemské statky nejsou nevyhnutelně ku blaženosti potřebnými — i bez nich může člověk spokojeným, blaženým býti. Ba, blaženost pozemská sama o sobě nemůže srdce naše vyplniti, nebo srdce lidské žádá a přeje si aby bylo šťastno a blaženo trvale, aby blaženost, po níž touží nikdy neztratilo, aby žádný mu je nemohl vzíti — zkrátka srdce lidské touží po blaženosti neskonalé, vždy trvajcí, věčné. Nuže a kdyby k této blaženosti věčné pozemských statků potřebí bylo, musili bychom moci si je vzíti na věčnost — avšak na kraji hrobu musíme jich zanechat — tedy pravá, trvalá blaženost nezáleží

v statcích pozemských, proto není jich ku pravé a trvalé blaženosti ani zapotřebí.

2. Z toho však učíme se, že máme především hledati statky jiné, takové, které dopomohou nám ku blaženosti skutečné, trvalé, věčné. Hlas svědomí našeho — Písmo sv. — Zjevení Boží učí nás, že život náš pozemský je pouze počátkem života našeho, že teprve za hrobem počíná ten pravý vlastní život náš, k němuž stvoření a povolání jsme.

Statky pozemské určeny jsou tedy pouze pro tu krátkou píď žití pozemského — jakmile překročíme hranici onoho světa — opustí nás, zůstanou zde na zemi. Čemu se učíme z toho? Že pošetile a krátkozrace jednají všichni ti, kdož nemají jiné touhy a jiných starostí na zemi, nežli po statcích a penězích. Pracují, lopotí se, snaží se, aby nahromadili si poklady — podaří se jim to — a ejhle, v těchto starostech, v tomto pachtění se přichází Pán a volá: »Bázně, této noci požádám duše tvé od tebe!« — překvapí je smrt, vede se jim právě tak jako někomu, komu ve snách zdálo se, že drží v hrsti zlaté a stříbrné peníze a když procitl a ruce rozevřel poznal, že jsou prázdné, že to všechno byl jen mam a klam. Tak i oni lopotili se a nastarali a nahromadili rukama svýma pokladů hojnost, až umřou, procitnou k životu novému a otevrou ruce své — uleknou se, vidouce, že nemají ničeho, že ruce jejich prázdné jsou. Proto dává nám Spasitel náš radu spasitelnou: »Neshromažďujte sobě pokladů na zemi, které rez a mol kazí a zlodějové vykopávají a kradou, ale shromažďujte sobě poklady pro nebe, které ani rez ani mol nekazí, ani zlodějové vykopávají a kradou.« Dobré záslužné skutky jsou těmi statky, které vezmeme sobě i za hrob, to jsou ti pokladové, kterých ku blaženosti pravé, trvalé, věčné nám nevyhnutelně potřebí jest. Pokladů těchto získati můžeme pouze dokud svítí nám den života pozemského, až přijde noc, kdy žádný nemůže pracovati více, pak s prázdnýma rukama odejde odsud, kdo bohatý je sice poklady pozemskými, ale chudý skutky dobrými.

3. Chudi odejdeme s tohoto světa. Ničeho nevezmeme odtud s sebou. Z toho plyne nové naučení, že je to největší pošetilost, když někdo pro marné a plaché statky pozemské obtíží, poskvrní, své svědomí a pro bídný groš přestoupí zákony boží.

Jako blázen jednal Esau, když za krmi ze čočovice prodal veliké právo svého prvorozenství. Ale či nejednají ještě pošetileji, kdož za jeho příkladem prodávají právo dědictví věčného na nebesích za bídné, porušitelné statky pozemské? Ó mnoho-li takových nespravedlivých správců je na světě! Aby získali peníze či chválu lidskou, dávají se svěsti k největším nespravedlnostem. Lhou a hřeší takto proti Bohu, kterýž jest pravda věčná a nepomyslí na to, že až pokyne Pán života a smrti, umlkne jazyk jejich a oni z každého slova účty budou muset klásti. Podvádějí a okrádají bližního svého nepomyslíce na to, že soudce věčný každý zločinný skutek spáchaný proti lásce ku bližnímu jednou tak souditi a trestati bude, jakoby proti němu samému spáchán byl.

Pro bídný groš zapírají Boha i víru sv. jakoby ničeho nevěděli o tom hrozném slovu: »Neznám vás«, které zvolá jednou Kristus k těm, kdož zapírali ho v životě.

Hrozných zločinů proti Bohu, bližnímu i vlastnímu svědomí dopouští se lidé mnozí z bídné mamonářské lakoty a obyčejně jim to nepomáhá ani k blahu vezdejšímu, nebo statek nespravedlivý nebývá požehnán, co na jedné straně podvodem a lží získali, to na druhé straně desetkrát ztrácejí. A když i takovou cestou obohatili sebe, obtížili ohromným balvanem hříchů svědomí své — umírajíce pocítí balvan ten a okamžik ten hrozný je a zdrcující, když nespravedlivý člověk statek nespravedlivý zde zanechati, nespravedlnost ale samu co vinu těžkou s sebou vzíti musí na věčnost, kde uslyší hlas soudce: »Běda tomu, kdo staví dům svůj s nespravedlností.«

4. Odcházíme ze světa toho právě tak chudi, jakož do něho jsme byli přišli — z toho plyne konečně to naučení, abychom nereptali zoufale proti Bohu, když uznal za dobré vzíti nám statky naše pozemské a navštívití nás chudobou. Vždyť beztoho přijde jednou doba, kdy všechno opustiti a zanechati budeme musiti, co ublíží to duši naší, jestliže Bůh vezme nám statky naše dřívě, nežli nadáli jsme se? On, kterýž jest moudrost věčná a nestihlá ví nejlíp, co prospívá nám ku spasení a zajisté béře-li nám statky pomíjející dřívě, nežli přijde si pro ně smrt, činí to proto, abychom v tom čase, jehož nám ještě na zemi této dopřává, toužili a pracovali úsilovně po statcích nehynoucích, po cnosti, po dobrých a záslužných skutcích.

Čteme v evangeliu dnešním, že pochválil Pán onoho nepravého vladaře, že opatrně učinil, an vida smutný konec, jehož svou nespravedlivostí se dožil, snažil se mamonem získati si přátel, aby ho tito z vděčnosti přijali do domů svých, až vyhnán bude z vládařství svého.

»Čiňte i vy sobě přátele,« napomíná nás Spasitel, »aby vás tito přátelé, až zhynete (tělesně) přijali do stánků věčných.« Těmito věrnými přáteli našimi, kteří dopomohou nám jednou ku blaženosti věčné, jsou dobré, záslužné skutky, které z lásky k Bohu a bližnímu konáme. A sice máme si tyto přátele činiti z mamonu nepravosti, t. j. z pozemských statků, které Bůh udělil nám, máme pozemských statků užívati co prostředků, abychom jimi koupili si blaženou věčnost. Jestliže skutky lásky k bližnímu, milosrdnou almužnou a podporováním svých nešťastných, v bídu, nemoc a zármutek uvržených bližních vynakládáme to, co Bůh uštědřil nám na světě tomto, pak nebudeme opouštěti zemi tuto chudí, budou nás provázeti ti dobří přátelé naši, kterých jsme sobě takto získali — dobří skutkové naši budou prositi za nás u Boha a podle slov dnešního sv. evangelia dopomohou nám bohdá do stánků věčných na nebesích. Amen.

† František Ekert.

Sv. Cyrill a Metoděj.

Skizza.

Tisíc let nás dělí od dob sv. apoštolů slovanského a tisíc let nemohlo a nemůže uhasiti lásku a vděčnost k nim za to, co národům slovanským prokázali. Krásně nás vyzývá introit mše sv. slovy Siracha: slavme muže slavné a otce naše v pokolení jejich. Sir. 44, v. 1. Podobné svědectví vzdává Šafařík ve svých starožitnostech sv. Cyrillu a Metoději, kde na str. 488 je nazývá »nesmrtelní dobrodinci Slovanstva«. Tisíc let památku jejich práce nevyhladilo. Jsou dosud nesmrtelní dobrodinci Slovanstva, jsou Otci našimi a zůstávají dobrodinci i v pokolení svém. Tři věci chci uvést na paměť: Proč jsou nesmrtelnými dobrodinci Slovanstva, za druhé proč je otci nazývati třeba, za třetí, že i jich pokolení zůstává dobrodincím Slovanstvu.

P o j e d n á n í.

I. Se jménem jejich souvisí pokřesťení mnohých národů slovanských: Bulharů, Moravanů, Cnozarů, Čechů, Rusů. Pokřesťení znamenalo přijetí do církve a býti účastnu všech milostí duchovních i časných, býti zařaděnu do řady vzdělaných národů, následkem kultury křesťanské, a býti vyprostěnu z pohanských zlořádů. Uvedme jen dva svědky o životě předků svých: Jeden jest svědek ze VI. století císař Mauricius, jenž dí o Slovanech: »Neminem ferunt imperantem (nesnesou nad sebou panovníka), seque mutuo prosequuntur odio. Multi inter eos sunt reguli, neque inter se concordēs« atd., kteráž slova doprovází zasloužilý M. Procházka ve stati o zániku metropole sv. Metoděje slovy: »Bohužel jest nám doznati a svrchovaně litovati, že kmenové slovanští veždy nad míru tíhnoucí k individuálnímu separatismu či odštěpenství, nedovedli s pomocnou rukou Říma spolupůsobiti a společným jazykem, společným písemnictvím, společnými církevními úvazky v jednu velikou a imponující, vážnost si vymáhající jednotu národní splynouti, jak se to podařilo Němcům a jiným národům, anobř že naopak i po svém pokřesťanění slovanští kmenové ti se vespolek nenáviděli, své země vzájemně pustošili, pro dost malý okroužek už sobě zvláštní spisovný jazyk tvořili, a nejednou i nejúhlavnějším nepřátelům všeho slovanského živlu a života napomáhali jiné kmeny slovanské potírati a vyhlašovati.«

Druhým svědkem neblahých poměrů mezi předky našimi je sám Kosmas, který líčí život velice tmavými barvami, které život předků staví v mravnosti velice nízko. Z tohoto stupně nízkého povznesení byli slavnými hlasateli evangelia, zač jim skutečně náležel nesmrtelný dík za nesmrtelné zásluby.

Slavní muži jsou svatí apoštolové naši pro osvětňé práce, které mezi předky našimi vykonali. Jim přísluší zásluha nejen

písemnictví, nýbrž sám základ a začátek písemnictví i sama abeceda, první překlad písem sv. a obřadních knih.

Oni jsou první umělci, neboť pěstili umění, byť se dříve nezachovala. Známo jest, jak sv. Metoděj proslul svým obrazem soudy posledního a jak získal krále životu křesťanskému. Zašel obraz a časem byl porušen, ale pamět na sv. Metoděje nezhybnula. Jsou nesmrtelní dobrodinci pro svatou nauku evangelia, které nás pozvedlo na výsost synů božích, jsou dobrodinci, že nám sprostředkovali vzdělání a literaturu a položili základ k uměním již před 1000 lety. Jim má patřiti náš první dík po Bohu, neboť jsou první a nesmrtelní dobrodinci.

2. Oni jsou našimi otci, ježto se nás ujali a nám se cele obětovali jako otcové dítkám svým, jimž dávají výchovu a zabezpečují tak jejich budoucnost. Tu výchovu zabezpečili prvními chrámy, v jejichž stínu vznikaly první dílny lidskosti: křesťanské školy. Jako rodiče vyučují dítko sv. pravdám, tak sv. apoštolové školami zabezpečili výchovu křesťanskou svému národu.

Při úmrtí sv. Metoděje již 200 kněží a žáků vyučuje náš národ. Jak veliká to byla práce za těch poměrů a jak vzácná v tom čase. Zjistěte nesmrtelná to zásluha o národ náš.

Kolik chrámů tolik bylo také škol, tolik štípení stromů ušlechtilých, které se množily v českých slovanských krajích. Škola jest dítko církve sv., na něž je hrda. Otcem školy křesťanské je sv. Metoděj a sv. Cyrill, to jsou ti otcové, jenž národ náš vychovávali. Jim patří nesmrtelný dík.

Druhé vychovatelské dílo svatých otců našich byla: práce, kterou vychovávali předky naše. Křížem a pluhem vzdělávali národ. Dokavad nebyl národ tak vzdělán, aby viděl větší pozeňání práce než největších bojů, vždy zůstával pozadu. Chazarové vždy činili vpády do říše východní a loupili z ní, dokud Cyrill jim neukázal, že pluh a klidná práce více dobra přinese lidu, než nejkrásnější tažení válečné, při němž mnoho se zničí a celá kořist jest jen nepatrnou proti ovoci klidné práce pluhu, na úrodných lánech. Žádné vítězné tažení nemůže nahraditi to, co může dobrého způsobiti celoroční práce tichá a klidná na poli a v dílně. Pluh jest veliký vychovatel národa. Křížem a pluhem si získali sv. apoštolové slovanští nesmrtelné zásluhy o národ náš. Platí zde Kollárovo: »Často nepatrná pastuchova chýška pro vlast více může učiniti nežli tábor, z něhož válečil Žižka.

Lup válečný může pomoci na chvíli, ale práce posvěcená modlitbou pomáhá stále. Už staří židé říkali: »Nauč syna řemeslu, nechceš-li mítí z něho zloděje.« Tak i národ nemá-li se zvrhnouti v loupeživost, musí býti odchován prací, jinak se zvrhne. A sice vychován prací radostnou a z lásky.

Ten vznešený apoštolát Cyrilla a Metoděje, jak mnoho dobrého způsobil, víc než oslavovaný meč a oheň, po němž zbyly jen trosky a sutiny, kde řádil

Církev jest školou vzájemné úcty a spravedlnosti. Vším právem dí německý bohoslovec Dr. Ant. Vappler ve své mravovědě (str

141. a 142.) zákům německým na středních školách v Rakousku předepsané: »Žášt a nechut k jiným národnostem nesrovnává se se smýšlením křesťanským a jest podstatou svou výplodem pohanství.« Písmo sv. praví (Řím. 10, 12.): »Není zajisté rozdílu mezi židem a Řekem, nebo tentýž Pán jest všech.« Pravý křesťan nezná žádné národní nechuti aniž národní nadýmavosti, kteráž by příslušníky jiného národa pro jejich zrození a jazyk nenávisť stíhala.

My musíme mítí úctu jednotlivce k jednotlivci, a národ k národu. Kdybychom té neměli, a neměli za pravdu že jeden Otec na nebi a my každý, že neseme nesmrtelnou duši vykoupenou krví Páně, která bude souzena spravedlivě od Vykupitele svého, pak nejsme křesťany a pak bychom klesli, jako klesali národové, kteří se spustili i přirozeného zákona božského. Vždejme proto vždy slávu sv. apoštolům našim, a vždejme životem křesťanským slávu Bohu na výsostech, lásku k bližnímu, úctu k národům.

3. Oni jsou dobrodínči našeho národa i v pokolení svém, to jest ve všech svých zásadách, které nám zjednali svatým katolickým učením. Svatí apoštolové byli ve spojení se svatou stolicí jako dítka s otcem, a to byla jejich milost veliká, kterou si vždy zachovali a kteron i my si máme vážit. S církví spojen jsem s Kristem spojen, spojen s Kristem jsem, s pravdou věčnou spojen, a mám základ spásy. Jednotu nám Pán nakázal a k jednotě musíme také cílit i my.

Mimo to měla tato slovanská říše s metropolí sv. Metoda a s jeho řeckoslovanskou liturgií tu krásnou a vznešenou úlohu, překlenouti propast, která se od založení západofímského císařství mezi východem a západem tvořila, usmířovati a v sobě spojovati obojí vzdělanost čili kulturu, východní i západní a obě hlavní částky jedné církve, východní a západní připoutati pevně k jednomu společnému středu církevnímu — k Římu —, aby se tímto činem uskutečnila velebná idea primátu sv. Petra, idea totiž: jako všickni národové mají jednoho společného otce na nebesích, tak mějtež i všickni křesťané ve všech dílech světa jednoho viditelného společného otce na zemi, buďtež všickni jako jedna rodina, čili dle slov Kristových: budiž jeden ovčinec a jeden pastýř.

A hle! k tomuto vznešenému cíli směřovaly všechny kroky prvoučitelů našich sv. Cyrilla a Metoda. Dokonale znajíce a také v sobě spojující veškerou vzdělanost tehdejší doby na východě i na západě, neníčili nikde v koloniích německých v říši Rasticové a Svatoplukové liturgii latinskou a vedle své řeckoslovanské liturgie milerádi připouštěli pro slovanské obce, jestliže tyto si toho žádaly, liturgii latinskoslovanskou a jak se kardinál Bartolini v jejich životopise domnívá, sami se v překlad ten uvázali aneb už starší hotový překlad milerádi přijímali. Ve všem a všudy zírali jako poslušní synové k mateři všech církví, k římské a na její pokynutí ihned se do Říma odebrali nesouce výrazem své synovské přínlulosti ku stolici Petrově s sebou kosti mučnického papeže sv. Klementa. Slavně pak osvědčivše svou pravověrnost ve všech směrech byli od společného otce křesťanstva největšími počty

a důstojnostmi církevními vyznamenání. Tělo pak záhy zemřelého sv. Cyrilla s počtami v pravdě papežskými pochováno v Římě a uloženo tam jsouc v chrámě sv. Klementa, kde kosti tohoto papeže Cyrilem donešené odpočívají, po všechny časy mocným hlasem volá ku pravoslavníkům: »Do Říma! Do Říma! K mateři všech církví na širodalekém oboru světa.« A rovněž tak druhý apoštol slovanský, sv. Metod, od sv. Jana VIII. rázně chráněný proti osočovatelům franckým a na důstojnost metropolity i na legata apoštolského pro slovanské kmeny povýšený, jemuž i latinskí biskupové v říši Svatoplukově podřízeni byli, kyne otcovskou rukou svou veškerému východu k Římu. Oni učili národy navzájem se ctíti a ne nenáviděti. To také jest i dílo církve od pokolení do pokolení; učí nás modliti: »otče náš«, »odpusť nám naše viny« milosrdní budtex. Kolik v tom štěstí pro lidstvo. Kolik neštěstí, když se zapomene na tyto pravdy Boží!

To krásné štípení sv. Metoděje vyvráceno bylo vpádem Maďarů, ne jiným působením. Katolíku jest dobře věděti, co o tom praví Palacký: »Národu maďarského vpád a usazení se v Uhřích náleží mezi nejvážnější skutky veškerého dějinstva; i po celé věky nevalila se pohroma osudnější na svět slovenský. V devátém století Slované byli rozšířili sídla svá ode hranic Holštýnských až ku Pe'oponnesu; i ačkoli za dávnou svou nevázaností všelijak od sebe se dělili, však proto všude dokazovali se býti statnými, jemnými a přičinlivými. Uprostřed rozsáhlého jejich pásma Rostislavem a Svatoplukem počalo se dělati jádro, jehožto zdárné rozklíčení slibovalo někdy utěšený květ vzdělanosti křesťanské i národní pospolu; přizeň, které požívati mělo i od Říma i od Carhradu, ručila mu za prospěch téměř nekonečný. K tomuto jádru byli by někdy, za vniterným i vnějším puzením, přilnuli pomalu všickni kmenové slovanští; od něho byli by přijali s křesťanstvím, ne-li politické nové ústavy, alespoň osvětu novoevropskou i národní, umy a průmysl, jednotu jazyka, písma a literatury; jakož na západu, pode vplyvem římským, vyspěla monarchie Francká, podobně byla by na východu, ne beze vplývání ducha byzantského, vzrostla veliká říše Slovenská, a východní Evropa byla by od tisíce let nabyta jiné tvárnosti, nežli se stalo. Tím ale, že Maďarové, vrazivše do samého srdce ústrojí vznikajícího, je zahladili, zničeny jsou všechny takovéto čáky na vždy. Údové těla velikého, nebyvše ještě ani srostlí, rozpadli se již opět, ana hmota cizí vložila se násilím mezi ně; stojí o sobě sám, společného všem směru neznaje, pečoval každý článek napotom zase jen sám o sebe, mařil síly své v malicherných půtkách se sousedy, aniž více kdy pevně státi mohl proti cizincům, spojeným ústředností mohutnou, jelikož na společném jejich prospěšenství založenou.«

Co hodlaly věky, válečná doba zvrhla, ale svatí apoštolové Cyrill a Metoděj zůstávají přece vždy nesmrtelnými dobrodinci slovanských duší. Ó proste sv. apoštolové, at nezničí dílo vaše volný vpád nevěrců, proste za nás, bychom byli v dobrém stálými. Amen.

Fr. Vaněček.

ČÁST PASTORAČNÍ.

Nepokoje v průmyslu.

Biskup v Newcastle a Hexhamu v Anglii vydal pastýřský list v postě o nepokojích v průmyslu, kterýž jedná o otázce nesmírně časové i pro naše území vlastní a proto neváháme uveřejniti hlavní obsah jeho dle znění v Tabletu.

Zmínil se o heroických pracích v zámezi, přešel ku změnám politickým a domácím. V Evropě padla monarchie v jednom takřka dnu. Stará zřízení, která se zdála zdravá i trvalá, zmizela a jsou takřka zapomenuta a jiná se schylují ku pádu. Usedlá společnost byla zvržena jako bývá zvržen písek v mělčině mořské za času bouře: mnoho zlých věcí přišlo na povrch. Demagogie bez Boha, plná pyšné soběstačnosti, káže politické a sociální nauky zcela podvrtné k zákonům věčným, které upravují poměr člověka k člověku. Zlo, které působí, nepotrvá, neboť lidská přirozenost není zcela zkažena, a nahlédne svým časem šílenství své, a obrátí se od podobných vůdců s uzarděním i nechutí. Však mezitím již přečetné zlo bylo spácháno, a nejzákladnější křesťanské pravdy byly pohaněny.

Také v naší zemi neschází známky průmyslových nepokojů, které z části běhou hroživou tvář. Politováníhodné odcizení zaměstnavatele a zaměstnaného, kapitálu a práce, které bylo již před válkou, vzrostlo ještě více a zdá se, že bude mnoho slyšeti o nepokojích v blízké budoucnosti. To zajisté zaviněno patřením na veliké bohatství vzniklé v některých průmyslech, bez zlepšení životních podmínek dělnictva, často též neshodou mezi stávkami a výlukou, a jinými složkami, jež plodí nedůvěru a antagonismus, kde shoda a vzájemné porozumění je žádoucí jak pro práci tak pro kapitál.

Nad to válka učinila stát kontrolorem v mnohých závodech, dříve v soukromém provozování jsoucích, a zvýšila mimo to mzdy vysoko nad ceny mírové. Tyto okolnosti byly vítanou příležitostí mnohým politickým vůdcům, aby s větší silou se pokusili o zavedení státní kontroly všech výrobních prostředků, jejich následovníci úzkostlivě snaží se udržeti zvýšenou mzdu, již přičítají státní kontrole závodu, a horlivě jdou za ní.

Nyní však, ač jsme v úplném souhlasu se zásadou spravedlivé mzdy, a mzdy přiměřeně zvýšeným požadavkům a potřebám moderního života, mzdy, která by kryla nejen potřeby životní, ale i rozumný komfort, nastává nebezpečí v zásadě státní kontroly všech prostředků výrobních. Taková zásada provedena důsledně znamená mísení se do práva jednotlivce, jakožto majetníka soukromého. Toto mísení se jest nespravedlivé. Bůh dal člověku právo míti soukromý majetek. Jednotlivec v jistém smyslu stojí nad státem. Byl dříve než stát. Z jednotlivce pochází rodina, a rodiny svou společnou působností utvořily stát. Ony vyvolily si náčelníky, krále, aneb vlády, aby pečovaly o jich zájmy. Stát je spíše sluhou jednotlivce než jednotlivec sluhou státu. Jednotlivec má právo podržeti majetek spravedlivě nabytý. Ta široká zásada, že stát má právo vyvlastniti jednotlivce jest nespravedlivá, protože odporuje přirozenému, Bohem danému právu člověka. Ovšem nesmíme zapomenouti, že majitelé statku, ježto žijí v společnosti svých blízkých, mají jisté závazné povinnosti, a kde jejich statku je rozumně vyžadováno pro blaho obecné, stát může přiměti majetníky, aby přijali náhradu za statek. Však toto privilegium státu nesmí býti falešné aneb nespravedlivě vyžadováno tak, aby státu se dovolovalo mísiti se do neporušitelných práv člověka. Ku př. do práva dáti křesťanskou výchovu dítkám, aneb do práva vstupovati v manželsví neb se jej zdržeti. Nutno jest v tomto čase, kdy se hlásají falešné zásady, uvést si na paměť pravé učení. V době, jakou prožíváme, může býti prospěšno státu pro společné blaho za jistých podmínek ujmouti se soukromého statku. Však jest také nebezpečí zejména v přítomnosti, aby nebylo zveličováno právo státu, a vydáváno právo jednotlivce.

Vy draží jste těmi otázkami dotčení a musíte býti vedeni ve své akci pravými zásadami přirozeného práva, které svou moc bere z mravní síly věčného zákona božího. Proto při svém zápasu za lepší podmínky životní nedejte se svést od zásad v pravdě křesťanských pořádku a dobrého způsobu přitažlivými programy těch, kdož nechávají Boha a jeho zákon mimo své myšlenky a chtějí ihned přeměnit svět. Nemůže se proměnit k lepšímu leda, že se přiblíží ku spravedlivým právům lidským všech tříd společnosti.

Nesmíme míti stav společnosti za beznadějný. Vždy budou v našem středu věci, které lidé nazývají zlem: chudoba, nevědomost, potřeba práce, nemoc, nespravedlnost jednotlivců, zneužívání statku. Tyto věci jsou důsledkem naší kleslé přirozenosti. ednotlivec zřídka dokonalý. Hřeší a trest hříchu dostavuje se často i v tomto smrtelném životě. Světci byli nejvíce prosti nedokonalostí, a vím, že vyvýšenost jejich byla následek jejich dlouhých a vytrvalých zápasů hrdinných za ustavičné pomoci milosti boží.

Jako v jednotlivci tak i ve společnosti vůbec bude zlo, nebo společnost se skládá z jednotlivců. Ti, kdož slibují, že zkonstruují všechna lidská zařízení tak, že vymítí všechno zlo, slibují věc

bláhovou. Tím více jest jejich úkol beznadějný, když práva všemohoucího Boha neběrou na porok. Rozkaz Páně jest dnes právě tak platným, jako když jej před dávnem vykl: hleďte nejprvé království božího a spravedlnosti jeho Mat. V. 33. Bůh jest náš konečný cíl. Učinil nás i veškerý věci pro sebe, jeho zákona musí býti dbáno, nad to jeho božské úmysly zceia určitě se vyplní at s naším přičiněním aneb bez něho. Naším je prospěchem, když spolupůsobíme. Naši zkázou, když odmítáme poslouchati zákona božího. »Nechlub se moudrý v moudrosti své aniž se chlub silný v síle své, ani se chlub bohatý v bohatství svém, ale v tom nechť se chlubit, kdo se chlubit, že ví a zná, že já jsem Hospodin, který činím milosrdenství a soud i spravedlnost na zemi.« Jer. IX. 23. Přes to všechno, že jest mnoho zlého a mnoho nepravosti kolem nás pro lidskou zvrácenost, musí býti naším cílem zmírniti je každým spravedlivým prostředkem, který je v naší moci.

Vy, drahé dívky Kristovy, jste jen malé stádce, počtem slabí porovnání se svým okolím. Však vy máte pravdu, kterou tak mnozí nemají. Jako důsledek této veliké výsady máte také povinnost jakmile se naskytne příležitost vykonati dobrý vliv na ty, kdož svedeni lákavými hesly lidí hmotně smýšlejících.

Fr. Vaněček.

Chalonský biskup Tissier o duchovní správě po válce.

Chalonský biskup Tissier vydal pastýřský list svému duchovenstvu. Začíná slovy: »Nemějte za to, že naleznete lidi a věci opět tak, jak byly včera, a že budete moci proto úřad svůj opět tak převzít jako před válkou. Povstal nový svět a s ním ve svých životních podmínkách hlubokým převratem přeměněná společnost, s kterou nyní bude vám jednati. Bohatství přeměnilo tu a tam své pány, a co noví povýšenci nestydatému přepychu holdují, mnozí včera ještě zámožní nevědí, jak by trosky své zkázy skryti měli. K tomu ještě přichází z mravního stanoviska neblaze nastalá zkáza mravů jako následek válkou vynuceného odloučení, smíšení a nevázanosti. Autorita u mládeže skoro zmizela, která vzdálená od otce, mimo obvyklé okolí a vzdálena od církve a vykonávání náboženských povinností vyrostla; proto úplný nedostatek výchovy a porušení její nemravnosti. A s jakým duchem teprve navrátí se oni, jichž jediným zaměstnáním po tolik let byla válka? K tomu všemu ještě problém mezd, které někdy takové výše došly, že nemožno bude je udržeti; dále zdražené vedení domácnosti, které může se státi příčinou povstání a revolt; k tomu tísnící břemeno daní, sirotci a mrtváci, svoboda školy a náboženství, obnovení zničených území atd. To je profil společnosti, která na vás čeká. Když veliká duše P. Lacordaire ve světě tehdy ještě voltairiánském a zkaženém vroucí výkřik vydala: »Třeba tu svatých!« tu byl kněžstvu udán jedině působivý prostředek k spo-

lečenskému spasení. Beze vši pochybnosti jsou svátosti působivé, at jimi přísluhuje kterýkoli kněz. Působivé, platné jsou, ovšem, — ale přece jsou oloupeny o nejlepší část ovoce, když způsob, jak se jimi přísluhuje, takměř stává se zapíráním jejich ceny. V tom snad spočívá překážka, na které náš apoštolát se rozbíje; že se snad příliš snadno s tím spokojujeme, že jsme čestní muži, dobře vychovaní, zdrželiví, opatrní, věrní náboženským povinnostem, ale přece lidé, kteří se v příliš mnohém jiným podobají, ve všech případech nikoli kněží v celém a plném významu slova toho, totiž oběti, které se dobrovolně nabízejí, živé hostie, ukřížované pokory a oběti, hrdinové modlitby a víry, jimž evangelium vše platí, jimž svět nic neplatí a kteří neznají jiného pána než Boha, jiného cíle než spásu duší. Jestliže předem nechceme se vzdáti získání duší, které jsou jediným existenčním důvodem našim, nesmíme se spokojiti, že si nás světské kraby jako čestných mužů váží, protože jsme seslabili svůj charakter a proto kněží jsme, které Bůh odmítá a kteří jsou nezpůsobilí k velikému dílu posvěcení, jehož svět více než kdy jindy potřebuje, jak jsem svrchu naznačil. Moderní apoštolát žádá ode všech, i od nejlepších, přesnou taktiku a strategii povolání v pravdě odpovídající, to jest skoro všude obnovení zastaralých method. Není záhubnějšího bludu než domnívati se, že jediné to, že jsme kněžími a dobrými kněžími, propůjčuje již způsobilost ke všem úřadům. Každé místo vyžaduje svoji zvláštní intelektuelní a sociální přípravu, a mimo vědění máme si ještě zkušenost a taktiku osvojiti. Pod tímto hlediskem žehnám válce, poněvadž vás přivedla ve styk s lidskými dušemi, které by vám jinak byly zůstaly cizími... poněvadž vám nechala v tomto ohledu pohled učiniti do úplně nového světa. Tyto zkušenosti jsou pro vás nejlepší přípravou pro budoucí apoštolát, přípravou, která ovšem ještě dále vybudována býti musí, totiž abyste pečlivě toho dbali, co se kolem vás děje, místo abyste se zavřenýma očima a úplně přezilými názory o pastorálních methodách do nynějšího světa šli...

Pak mluví ještě biskup o ochotě k okamžitému převzetí práce; kněží, právě se navrátilí ze samaritánské služby v poli, mají pospíchat ku pomoci nemocným duším. Má to však býti akce dobře organisovaná, ne jako před válkou rozháraná a na všechny možné frakce rozštěpená. Nikoli číselná síla vojska jest koeficient vítězství, nýbrž nejvyšší jest spojení, shrnutí všech sil pod jednotným vedením. I tu, ve vedení, leccos před válkou scházelo; proto stálá nejistota a úplný klid v katolickém veřejném životě. Pro dnešek staví biskup tento maximální program katolické akce: opět zahájení styků s Římem, úplná svoboda výchovy a vyučování při spravedlivém rozdělení a poskytnutí veřejných subvencí, fakultativní vyučování náboženství v obecných školách. (Katholische Kirchenzeitung 24. dubna 1919. Str. 133. Salzburg.)

Otázka římská.

Biskup v Middlesborough v pastýřském listě letošním pojednává velice informativně o římské otázce říká: »Kdežto sv. Otec připověděl srdečnou součinnost při spravedlivých rozhodnutích konferenčních, katolíci světa nemohou leda cítiti pohanu, že nuncius nebyl pozván k poradám. Výluka jest dílem, jak víme, tajné úmluvy, o níž nelze pochybovati, třeba by se činily pokusy ji oddisputovati. Původcové její vidí, že chybili a to tím více, že chyba vyšla i na venek. Římský papež jest největším představitelem mravního světa, ať se to státníkům líbí neb nelíbí, základy pořádku byly porušeny bezpříkladně, výluka z pravého místa u sněmovního stolu bude pokládána za ránu pro sociální rekonstrukci a trvalý mír. Svědomí italské vlády je vzbouřeno, aby divadlo otázky římské neoživilo neblahé upomínky, jichž zapomenutí si přeje. Tajná smlouva prozrazuje špatné svědomí.

Před 50 lety byl papež obětí loupežného činu. Byl to příklad moci proti právu. Fraška plebiscitu se provedla a oklamala jen ty, kdo chtěli býti oklamáni. Od toho památného dne v září papež byl zbaven svobody a v pravdě je vydán na milosrdenství nespravedlivého útočníka. Přes tato smutná fakta, která odsuzují účastníky dnešní konference, myslí někteří, že jest doba příznivá pro smír mezi Quirinálem a Vatikánem. Snad ano. Dle pravdy přítomné poměry nejsou normální. Jsou o něco lepší než průměr mezi válčícími. Obtíže narovnání jsou enormní, ale mohou býti ještě zveličovány. Itálie více získává ze smírného urovnání než samo papežství. Stabilita monarchie dnes za vzrostu socialismu jest daleka bezpečnosti. Nemá ani síly ani výzamu, jaký mělo Německo, které je v ssutinách.

Kdož ví, co nám může zítřek přinést? Poslední král padl rukou vrahovou. Na přítomného bylo více než jednou útočeno. Socialismus a anarchie plíží se vůkol a často popletly státníky, kteří v nich viděti dobrou zbraň proti papežství. Papežství stojí se vším, což jest stále a konservativní v této zemi, a může ji za chrániti před propastí. Zjistě by bylo pro Itálii výhodou, míti papeže v bezpečí, jak důstojnosti jeho přísluší. Co katolíci musí žádati a očekávati, jest, aby byl papež svobodný a bez kontroly, o čemž musí celý katol. svět být přesvědčen, ba ani nemíti podezření. Po 1000 let bylo časně jeho knížectví v ruce prozřetelnosti boží zárukou duchovní svobody. Otázkou nyní jest, co má teď míti místo? To tvoří po přednosti římskou otázku. Itálie praví, že ji rozluštila, ale rána dosud hnisá. Tajná smlouva dokazuje, že se řešení léká a štítí denního světla, a proto by ji ráda dostala z pořádku. Dříve než později pozná že neodvislost suverenního papeže stojí výše než většina na Monte Citorio. Náměstek Kristův jest hlavou katolické církve. Jednou katolický lid se postará, aby jich společný otec byl povýšen nad měnivou politickou intriku. Garanční zákony nebyly nikdy uznány ani papeži ani katolíky, jako rozřešení otázky. Občas byly činěny návrhy na rozluštění

otázky. Některé mluvily o čtvrti Leoninské jako městu papežově, jiní mu chtěli dátí pruh země vedoucí od Vatikánu až do Civita Vechia. Nedávno kdož domníval se, že by postoupení pozemků za zahradami vatikánskými bylo šťastným rozuzlením sporu. Odjinud bylo naléháno na to, že toliko vrácením svatého města jeho majiteli a zaručením jemu urovná otázku, však všechny tyto náměty sebe zajímavější nejsou praktickým rozřešením otázky. Na italské vládě jest učiniti začátek. Ona jest stranou nejvíce interesovanou, která, když vážně navrhne uspokojivé urovnání, potká se se státníky Vatikánu, ochotnými jednati velkodušně, dle rozsáhlých zkušeností za vedení samého sv. Otce

Tato politická záruka jest však jen druhého řádu, kdežto vědomí katolíků, že jsou věrně oddáni trůnu a osobě papežově, jest nejlepší obranou. Stolec rybářův postavený na skále odolává změnám času, jediná to síla v měnitelném světě. Ať kterékoliv trůny padnou, on přetrvá, poněvadž jest papež stejně veleknězem ať jest na útěku do katakomb aneb na trůně ve Vatikáně. Co vypráví skutky apoštolské o Petru v žaláři, jest i dnes případné.

Fr. Vanděek.

Z mých studií o úzkostlivosti.

P. Dr. Josef Miklik, C. S. S. R. — (Pokračování.)

Je velmi dobré, poznamenati si výroky, kterými nemocný svou chorobu připouští. Nedovedeme si ani představití překvapení úzkostlivého, můžeme-li mu po čase říci: Ale tehdy jste mi pravil, že . . . a usvědčiti ho tak jeho vlastními slovy. Nemocný nabývá přesvědčení, že si jeho nemoci dobře všlímáme a máme v paměti její obraz. Na tuto okolnost nelze ani dost důrazně upozorniti.

Dokud jsme nemoci úplně nepoznali, nepouštějme se do diskusse. Jediné neopatrné slovíčko mohlo by prozraditi naši slabou stránku a zničiti v okamžiku celou naši autoritu. A tato zásada platí i později. Nemocní toho druhu mají totiž neobyčejně vyvinutou paměť pro všechno, co se týká jejich choroby a všechna slova zpovědníková vryta jsou v jejich duši písmem nesmazatelným. Běda! kdyby postřehli sebe menší rozpor mezi vývody svého duchovního vůdce.

3. Jak již bylo řečeno, nechme si nemocného vymluviti, aby později se nevrátil a neřekl: ještě jsem zapomněl. Zdá se to maličkostí, ale dosah její je nesmírný. Nemocný přičítá ovšem zdánlivě vinu své zapomětlivosti — ve skutečnosti však je přesvědčen, že zpovědník si této okolnosti nevšimnul — jinými slovy, že jeho choroby úplně neprohlédl, po případě, že neměl dosti zájmu pro jeho potřeby. Důvěra sotva nabytá dostává první a nebezpečnou trhlinu.

Nedá se upříti, že v tomto ohledu bývá velmi těžko úzkostlivému vyhověti. Nemocný má ovšem nejlepší vůli, býti ke knězi upřímný a nemáme práva o tomto tvrzení pochybovati. Bohužel,

působí mu právě tato upřímnost nepřekonatelné obtíže: nemocný se nemůže vyjádřiti. Stále nachází nové a nové distinkce, na které dosud zpovědníka neupozornil a marně hledá slov, aby je přesně vystihl.¹⁾

Na objasněnou uvedu příklad z vlastní zkušenosti: Kajčník žil v klášteře a jednou se mu zdálo, že v přilezití je na noc otevřené okno. Jak snadno mohl by v noci někdo vniknouti a porušiti tak klausuru. Chtěl se proto podívatí a okno zavřítí, když si vzpomněl, že zpovědník mu takové věci přísně zapověděl. To ho upokojilo, avšak jen na okamžik. »Vždyť zpovědník to nařídil jistě jenom proto, poněvadž byl přesvědčen, že okno je zavřeno«. Jde a prosí kněze o dovolu, aby směl zavřítí. Zpovědník nedovolil a nemocný pln radosti ubírá se do spárny; je spokojen, že druhý převzal všecku zodpovědnost. Radost netrvala dlouho: »Zpovědník se tu může mýlití a jistě by to nenařídil, kdyby měl takovou pochybnost, jako já.« Půjde mu to tedy znova vyložití. Šel, ale byl odbyt podruhé. Opět chvátá klidně k lůžku — v tom nový nápad: »Zpovědník mi to ani zakazovat nemůže. Tu jde přece o škodu, která může vzniknouti a která nijak nezávisí na dovolenosti či nedovolenosti činu a v takovém případě »pars tutor est sequenda«. Proto půjde a zavře sám. Šel, ale cestou musel prodělati ještě jeden boj mezi poslušností a skrupulemi. Již byl u okna a stále uvažoval. Oči měl schvalně zavřené, aby neviděl, je-li okno opravdu otevřené a mohl se klidně »rozhodnouti«. V tom vyšel bratr, aby dal poslední znamení, po kterém mají všichni býti v lůžku. Co činiti? Hledí se rychle rozhodnouti, v tom otevřel oči — okno bylo zavřené. Jde do pokoje, avšak neustále ho mučí pochybnosti; tentokráte, že neposlechl. Představme si, že by ráno šel opět ke svému zpovědníku a chtěl mu vše »upřímně« vypověděti, co se událo. Kolik jemných distinkcí! A to jde pouze o jediný, zcela určitý případ. Jak teprve bude moci vše vylíčiti, je-li u kněze poprvé?

4. Abychom tuto práci nemocnému usnadnili, třeba mu dokázati, že jsme jeho nemoc prohlédli a že není ani třeba, aby nám vše dopodrobna vypisoval. Jak toho nejlépe dosáhneme? — Když nemocný se částečně vymluvil, položme mu několik otázek, sestrojených z jeho vlastních výpovědí, ale tak, aby nemocný tohoto úskoku nepostřehl a byl pevně přesvědčen, že mu již rozumíme. Řekněme na př.: Vy, tedy máte takové a takové pochybnosti, že ano? — A při tom vám napadá toto a toto? — A vy býváte tak a tak znepokojen? — Cítíte to sám na sobě, byste směl jednati, ale bojíte se, že je to pravda? — Tak vidíte, dobře vám rozumím. Takových případů jsem měl již mnoho. Ale vypravujte dále! — Po nějaké době může opět prohoditi: Dobrá. Čekal jsem, že to tak dopadne. Už vidím, kde to chybí. Je to úzkostlivost a p.

¹⁾ Velmi správně klade Gury do úst úzkostlivého slova: »Pater, minime diffido sapientiae tuae, sed mihi ipsi, quia conscientiam meam tibi patefacere nequeo.« Casus I. 55.

Jsou to na pohled maličkosti, ale nemocný bývá jimi mile překvapen. Vidí, že jeho nemoc je prohlédnuta a že zpovědník mu řekl věci, kterých si nechtěl ani sám přiznati.¹⁾ Opakujeme-li podobný pokus několikráte, nabývá nemocný pevného dojmu, že se o jeho chorobu zajímáme a co je ještě důležitější, že mu rozumíme. Jeho nitro se otvírá knězi důvěrněji, hovor stává se nenucenějším a tu nastal okamžik, kdy možno začít otázky systematicky.

5. První otázky jsou zvláště důležité; jdeť o přesnou diagnosu. Kněz musí dobře vědět, do které skupiny patří jeho kajcník, aby dle toho mohl zaříditi svoje jednání. Je tudíž dobře, když si v duchu napřed představí charakteristické znaky jednotlivých skupin. Otázky dávej nemocnému sám a sice tak jasné, aby na ně musel odpovědět pouze »ano« neb »ne«. Kdyby se nemocný pouštěl do delších výkladů, okamžitě ho odbudme poznámkou, na to že se otázkami později sami.

Následující okamžiky jsou rozhodující. Nemocný pozoruje s jakousi hrůzou, jak zpovědník postupuje neúprosně a jistě, jak část po části odkrývá jeho nitro, jak jednotlivé jeho výpovědi sestavuje — jeho tvář se rdí, jeho dech stává se stísněným, jeho odpovědi kratší — rád by výslech ukončil, třeba i útekem²⁾ — ale kněz nesmí povolit. Je na nejlepší cestě. Může nemocného chlácholiti, že jde pouze o jeho zájem, ale povolit mu nesmí, nechce-li později slyšet z úst kajcníkových poznámku, že jeho nemoci nezná.

Tak poznal kněz celý duševní život nemocného, pronikl až do nejtajnějších záhybů jeho srdce a odkryl tajemství, kterých úzkostlivý si nechtěl nikdy přiznati. Po tomto výslechu může již zpovědník říci kajcníku zcela určitě, kde vězí kořen jeho choroby; také je dobře, vezme-li do ruky knihu a přečte mu místo, které jedná o téže skupině úzkostlivosti, kterou u něho konstatoval. Nemocný se tak přesvědčí, že jeho nemoc není úplně jedinečná a mimořádná. Tu však třeba na něco důrazně upozorniti. Použije-li kněz právě uvedeného prostředku, ať vynechá při čtení ony znaky, kterých u nemocného nepozoroval. Jinak by se mohlo státi, že by jeho pochybnosti jen ještě zhoršil.³⁾ Jde-li o osobu vzdělanou, možno ukázati na některých určitých případech, jak nesprávně a nepřesně vykládá zjevy svého duševního života. U prostých stačí poznámka: Tak vidíte! Není pravda, že byste se mohl vyjádřiti. Nyní vím dobře, co vás trápí.

6. Co bylo až dosud uvedeno, jsou pouze nutné předpoklady — pozitivní práce teprve počíná. Je k ní třeba dvou věcí: se

¹⁾ Zvláště těší nemocného poznámka, že jistě cítil, že by jednati směl — ale bál se.

²⁾ Je to pocit zvláštní; směr radosti, že muka duševní se snad skončí, spolu s obavou, jestli to něco pomůže.

³⁾ Sám bych neradil nikomu užívati tohoto prostředku. Kdykoliv zpovědník přečte úzkostlivému něco z morálky, rozmnožuje tím jen jeho úzkosti. Nemocnému se zdá, že slova mohou míti zcela jiný smysl, než jaký jim »pokládá« zpovědník.

strany zpovědníkovy veliké auktority a se strany kajícíkovy na-
prosté poslušnosti. Všimněme si především auktority zpovědníkovy.

Již jsme se zmínili, na čem tato důvěra zpovědníková spočívá. Předpokládá jakousi povýšenost nad tím, koho máme řídit. Nemocný záhy vyzoruje, že jeho vůdce vyniká nad něho rozhledem a svědomitostí, vzniká v něm pocit jakési jistoty, cítí, že je v do-
brých rukou; avšak poukázali jsme také na její nebezpečí. Jako
vše ostatní, může býti časem i auktorita zpovědníková stržena do
víru pochybností, zvláště jde-li o věci, které mají v očích nemo-
cného takový význam. Jak tedy možno tuto důvěru udržeti a ji
zvýšiti?

Tomuto umění nepříučí se nikdo z knih; může je dáti pouze
duch moudrosti a rady, kterého sliboval Kristus své církvi. Listé
je, že osobní svatost, čistota duše a svědomitost velmi tu prospí-
vají. V tomto ohledu se mnozí kněží velice mýlí. Myslí, že svého
cíle dosáhnou snáze, když se vychloubají svou prozíravostí a ji-
stotou, s jakou i nejtěžší případy rozhodují. Tu a tam odbudou
některou otázku prostě: To nic není. Takových maličkostí si já
ani nevšímám! — Výsledek bývá právě opačný: nemocný má
bystrý zrak a záhy postřehne stín. Jednání zpovědníkovy zdá se
mu ukvapené, bojí se mu svěditi svou spásu, ztrácí k němu důvěru.

Povýšenost knězova musí se jeviti jinak: zájmem, s jakým
poslouchá nekonečná léčba nemocného, trpělivostí, svědomitostí
a teprve potom jistotou svých výroků. Na rtech má míti laskavý
úsměv člověka, který již předem tuší, co mu nemocný řekne, ale
přece svědomitě vše uvažuje a na konec pronáší rozhodnutí ne-
odvolatelně. Úzkostlivý musí takřka viděti, že kněz je o pravdě
svých slov úplně přesvědčen.¹⁾

A ještě jednu velice důležitou poznámku: v knězi musí se
družiti dobrota s neoblomností. Oba pojmy se zdánlivě vylučují
— ale zdání klame. Dobrota — o které tu mluvíme — nezáleží
v povolnosti. Dobrotou rozumíme útrpnost a soucit s nemocným
a trpělivost s jeho pády; neoblomnost jeví se v tom, že kněz
žádá od svého svěřence poddanost. Tím přecházíme k poslednímu
bodu: k poslušnosti.

7. Vážnosti u kněze odpovídá u nemocného poslušnost. Jak-
mile zpovědník nabyt jasněho obrazu o nemoci, musí poroučeti,
i kdyby se nemocný z počátku vzpíral a nařikal sebe více. A tuto
poslušnost musí žádati od prvního okamžiku. Poslušnost musí
býti úplná a naprostá — od této podmínky nesmí kněz ustou-
piti ani na krok. Je ovšem pravda, že nemocný cítí potřebu po-
slušnosti a musí míti někoho, na koho by mohl přenést svou
vlastní zodpovědnost. S druhé strany hledí si však uchovati ja-
kousi samostatnost; proto slevuje krok za krokem z toho, co
knězi sliboval a snaží se jednati po svém. Z toho již poznáváme,
že poslušnost úzkostlivého není z počátku nikdy úplná; ubožák

¹⁾ Dosud se pamatují na drtivý dojem slov, která řekl kajícíkovi na
jeho pochybnost jistý kněz: To může věděti pouze Bůh! — Kdyby vedle
něho uhořelo, nebyl by snad tolik polekán, jako tehdy.

uznává, že chybuje, nemá však dosti mravní síly, aby se rozhodl jinak.

Tu zbývá jediné dilemma : buď úplná a naprostá poslušnost, nebo zhoršení choroby. A povinností duchovního vůdce je ukazovati často na zhoubné následky takové částečné poslušnosti a kdyby se nemocný nepodrobil, nezbývá než mu pohroziti, že ho propustíme. Tato hrozba bývá obyčejně účinná. Úzkostlivý se bojí, že opět bude odkázán sám na sebe, anebo že bude znova nucen odkrývati své nitro jinému knězi — proto se raději podrobí.¹⁾ Jestli uposlechl, je velmi dobré nemocného pochváliti a povzbuditi k nové práci.²⁾ Dr. Marcinowski o tom praví: »Ich weiss, dass meine Kranke viel mehr tun können, als sie glauben und dass sage ich ihnen. Und sie recken sich dabei innerlich in die Höhe und wachsen unter solchen Worten.«³⁾

Avšak slibovati poslušnost, není ještě poslouchati. Právě ubožákům, o kterých mluvíme, zdá se poslušnost něčím velice těžkým,⁴⁾ poněvadž jejich »snad« podkopává její základ: naprostou důvěru v jejich duchovního vůdce. Rád by poslechl, jen kdyby se nebál, že tím zadá svým světějším zájmům.⁵⁾

¹⁾ Tuto hrozbu musí zpovědník také provést, jestli nemocný neposlechne. Vráti-li se, může ho ještě jednou přijmouti — ale jen jednou.

²⁾ Bessmer, Stimmen aus Maria-Lach, LXXI. str. 16.

³⁾ Im Kampf um gesunde Nerven, Berlín, 1905 str. 121.

⁴⁾ Někdy i nemožná, dostoupila-li nemoc vysokého stupně. Berardi, praví: »in quadam impossibilitate obediendi versari possunt.« Praxis confessor. str. 1120.

⁵⁾ P. Desurmont C. S. S. R. tvrdí, že první otázka při sv. zpovědi by měla býti: zdali svědomitě poslechl. La charité sacerdotale, Paříž 1911 II. str. 329.

(Dokončení.)

LISTY HOMILETICKÉ.

Homilie na neděli devátou po sv. Duchu.

Alois Novák, kaplan v Poličce.

Dnešní svaté evangelium jest nejdojemnějším a zároveň i nejbroznějším listem knih svatého písma Nového zákona. Vypisuje se v něm, kterak božský náš Spasitel plakal, brozil a prorokoval. Není divu, že plakal; vždyť viděl, že míra Božího slitování a milosrdenství je překročena, hněv dovršen, že svatý Jerusaleme, místo Otcovy úmluvy a chrámu, místo jeho působnosti, obětování i smrti spěje vstříc hrozné své zkáze a záhubě. Naposled hnuto jsouc srdce Spasitelovo lítostí a soucitem hrozilo; snad byl ještě čas k nápravě a pokání, aby hrozná záhuba byla odvrácena. Než viděl ve své vševědoucečnosti marnost všeho kázání a napomínání — srdce Židů, fariseů a zákonníků tvrdlo v žulovou skálu, která volala o pomstu a proto Spasitel ač nerad věštil hroznými slovy vyvrácení Jerusalema, které na sebe dlouho nedalo čekati. Pohleďme, jak hrozným způsobem se Kristova věštba naplnila a vezměme si z ní poučení i výstrahu.

Palestina byla již za doby Kristovy v područí římském. Jho římské bylo kruté, neboť Římané vydírali Židy vším možným způsobem. Není tedy divu, že Židé se vzburili roku 66 po Kristu a chtěli se válkou vymaniti z poddanství římského. Bojováno se střídavým štěstím do té doby, dokud vojevůdce Titus města Jerusalema nedobyl a nezničil podle proroctví Kristova. Hrozná byla zkáza Jerusalema. Římský vojevůdce Titus, pozdější císař římský, přitáhl r. 70 o velikonočních k Jerusalemu, kamž byli se utekli Židé i z okolních krajin. Ve městě zuřil urputný boj stran, jichž vůdcové hůře si vedli než příchodí nepřátelé, vraždíce, loupíce. Jen nenávisť k Římanům je pojila, takže Titus sevřel Jerusalema náspy, vodovod přefal, zamezil přívoz potravin. V Jerusalemě povstal hlad a mor. Josef Flavius vypravuje o hrozných výjevech, které se v městě za obležení dály. Jedna matka zabila své vlastní dítě

a živila se pečeným jeho masem a pila jeho krev. Mnozí pokusili se o útěk z města. Než vojíní římská je chytli a párali jim břicha a životy, hledající ve vnitřnostech uprchlíků zlato a peníze. Jiné křižovali a vším možným způsobem utracovali, když se jim na kříže nedostávalo dřeva. Jedné noci jak vypravuje Flavius bylo jich ukřižováno dva tisíce. Když dobyl Titus jedné části města, nabízel Židům prostřednictvím Flaviovým mír. Než marně. Bojováno dál, až město i chrám lehl popelem. Hrozné nastalo krvěprolévání na ulici ba i v samém chrámu, kam Židé ustupovali. Titus chtěl zachránit chrám, než vida, že jeho síly nestačí na ubavení plamenů, volal: »Proti soudu Božímu marná námaha,« neboť byl přesvědčen, jak sám častěji říkal, že Jerusalema padl pomocí Boží. Dle Josefa Flavia zabito bylo v Jerusalemě 1,100.000 lidí a 100.000 odvedeno do zajetí a užito jich hlavně k velikým a nákladným stavbám. Na stavbě amfiteatru Flaviava Kolosea pracovalo přes 40.000 Židů. Mimo Jerusalema zničeno 50 měst a 985 osad. Tak se vyplnilo proroctví Kristovo: »Nezůstává v tobě kamene na kameni.« Přestaly oběti v chrámě Šalomounově, Židé rozptýleni mezi národy, aby byli stálým hlasatelem spravedlivých Božích soudů. Proč zničen byl ten krásný slavný Jerusalema? Sám Kristus řekl v dnešním sv. evangeliu přičinu zkázy slovy: »Protože jsi nepoznalo času navštívení svého.« Čekal Hospodin dosti dlouho, měl s Židy větší trpělivost a milosrdenství, než s jinými národy; posílal jim proroky, poslal v jejich střed svého jednorozeného Syna. Než nadarmo, neboť zatvrzelost srdce židovského byla větší milosrdenství božího.

Přátelé drazí! Kristus plakal, hrozil, prorokoval. I dnes by Kristus mohl plakati, když vidí ten krásný svět, pro který (on) život položil, který přišel spasit, rozbouřený, zatvrzelý, srdce tvrdého, i dnes by mohl Kristus hrozit a brozit, když zřít, kterak svět nedbá jeho učení, rad, pokynů, přikázání, neposlouchá jeho církve, i dnes by mohl Kristus věštit, neplní-li se již na nás dostatečně věštba a proroctví Kristovo: »Povstane národ proti národu a bude mor a hlad po místech.«

Nejmilejší! Cemu nás učí náplň proroctví v dnešním evangeliu: Zřejmě nás poučuje o božství Ježíše Krista, neboť věci budoucí zjevovat dovede jenom Bůh, jenž je vševědoucí a o mezi, kam až sahá shovívavost a milosrdenství Boží. Jako s Jerusalemem, tak bude Bůh účtovat i s námi.

Sv. Augustin učí, že Bůh jednomu každému z nás učil jistou míru, kterou překročí-li člověk toliko jediným proviněním, milost Boží navždy trátí a věčnému zahynutí bez lítosti propadá.

»Až potud a ne dále!« vznášá se nad hlavou jednoho každého jako se vznášelo nad zatvrzelým Jerusalemem. Učení toto dochází v dnešním evangeliu důvodného potvrzení, které má nám býti účinnou výstrahou.

Upozorňuje nás dnešní evangelium i náplň Kristova proroctví, že Bůh nehrozí nadarmo, že zatvrzelost a tvrdost srdce dozrává strašného trestu tady i na věčnosti. Bůh dobré odměňuje, jako

odměnil křesťany Jerusalemské, kteří pamětlivi jsouce proroctví Ježíšova, před vyvrácením Jerusalema se z města vystěhovali, zlé však trestá trestem nehorším.

Nejmilejší. Dejte na sebe pozor, abyste to nepřivedli tak daleko, aby nad vámi musil Spasitel plakat jako nad nevděčným Jeruselemem, čiňte pokání, když Kristus napomíná a hrozí, aby nemusil snad i vám prorokovat zkázu a věčné zatracení slovy: »Obklíčí tě satan náspem a souží tě ze všech stran a porazí tě na zemi, protože jsi ani dnes nepoznalo času navštívení svého«. Amen!

Nanebevzetí Panny Marie.

Sláva Panny Marie, sláva a radost naše.

»Připomínati budu jméno tvé v každém národu; protož budou národové chváliti tebe na věky věkův.« (Žalm 44, 18.)

Nevím, zdali vhodnějších slov nalezneme ku dnešní slavnosti, nad slova právě uvedená, slova žalmisty Páně, oznamující světu budoucí slávu matky Spasitele světa a matky naší; kteráž slova pronáší i kněz v denních hodinkách dnešní slavnosti a každodenně v hodinkách mariánských. Jestliže se kdy naplnilo proroctví doslovně, vyplnilo se vlastně toto, Bůh oslaví památku Matky boží, Marie Panny, u všech národů, a ti oslavovati ji budou na věky.

Všecky slavnosti Mariánské naplňují duši křesťana neobyčejnou radostí, ale ze všech těch slavností — dnešní jest nejradostnější, Maria, Matka boží a naše, došla za lásku k nám a utrpení nevýslovné odměny a slávy, tělo neporušené bylo vzato do nebe, Maria povýšena za královnu křesťanů, nejmocnější přímluvkyni a ochránkyni naší, korunována slávou po Bohu nejvyšší, abychom měli nejkrásnější vzor ku následování a pevnou naději na nevýslovnou odměnu, kterou připravuje Bůh všem, kteří ho milují a vůli jeho zachovávají. V prorockém duchu předpověděla i Panna Maria význam své důstojnosti, když byla vyvolena za matku Spasitele světa, když zvolala v nadšení: Aj, od této chvíle blahoslavit mne budou všichni národové.

V památný den Narození P. Marie pěla církev sv.: »Narození tvé, svatá boží Rodičko, zvěstovalo celému světu radost a veselí, neboť z tebe se narodil Kristus, Bůh náš, který zrušiv kletbu přinesl požehnání, přemohl smrt a dal nám život věčný.«

A stopujeme-li dějiny lidstva od té doby, co útechy a radosti přinesla světu přímluva P. Marie, co požehnání jednotlivcům a celým národům. Jako Pán Ježíš vstoupiv na nebesa nezapomněl na nás, a zůstává s námi s toutéž horoucností své lásky, tak Maria Panna byvši vzata na nebe neodešla navždy ale svým, nejčistším srdcem mateřským bdí stále nad námi; takže všichni národové mají usta-

vičnou příležitost blahoslaviti nebeskou Matku, připomínati si její jméno a oslavovati je po všecy věky.

Abychom pochopili význam lásky P. Marie k nám, vroucnost lásky jejího nečistšího Srdce, uvažme krátce význam nejsvětějšího Srdce Páně, kteréž jest se srdcem jeho božské Matky v nejvyšším a ustavičném spojení.

1. Nikodem, člen velerady židovské přišel k Pánu Ježíši za večera, aby seznal, zdali obnoví Kristus království Davidovo. Uvěřil již, že Pán Ježíš jest zaslíbeným Vykupitelem, poznal to ze zázraků a splnění prorocství na Krista se vztahujících; jednalo se o hlavní věc, na níž fariseům tolik záleželo, bude-li království Davidovo obnoveno. A Pán Ježíš odpověděl: »Tak Bůh miloval svět, že poslal syna svého jediného, aby žádný nezahynul, kdo v něho uvěří, ale život měl věčný. Nepřišel Syn boží na svět, aby soudil svět, ale aby spasen byl svět skrze něho. Nenarodí-li se kdo znovu z vody a Ducha sv., nevejde do království nebeského!« Chtěl říci: »Království mé není z tohoto světa, založím sice království boží na zemi, jež bude školou pro království na nebi. Křtem sv. stává se člověk členem mého království.« Jako dobrý pastýř hledal ztracené ovečky, zarmoucené těšil, nemocné uzdravoval, mrtvé křtí, hlídným a kajícím odpouštěl hříchy.

Na sebe zapomínal, nepřál si ani odpočinku, noci probděl na modlitbách, nedbal urážek a příkoří, hledal jen duše lidské, aby je před zkázou zachránil. Trpěl za nás nejbolestnější muky, zemřel nejpotupnější smrtí, vykoupil nás, a když po zmrtvýchvstání vstoupil na nebesa seslal za sebe Ducha sv., sám na oltáři zůstává viditelně, denně se obětuje při mši sv., dává se za pokrm ve sv. přijímání, jen aby duše měla posily a zbraně proti nástrahám pekla. Srdce Ježíšovo, plné dobroty a lásky, jest stále totéž. Zemřel za nás a žije ještě mezi námi v nejsvětější svátosti, abychom i my z něho život měli; »Kdo jí mé tělo, ve mně přebývá a já v něm.« Vstal z mrtvých a přece stále ještě umírá, obětuje se nekrvavě při nejsvětější oběti mše sv. Vstoupil na nebesa a zůstal mezi námi — na oltáři zve nás všecy bez rozdílu: »Poďte ke mně všichni, kdo jste obtíženi, já vás občerstvím.«

Vše, co měl, dal nám; dary trojího druhu. Jako člověk dal nám své tělo a krev svou všecku na dřevě kříže; jako Bůh dal nám své božství, učinil dítkami božími, bratry svými, dědici nebe, jako Bohočlověk dává nám své zásluhy, své ctnosti, své milosti, své tělo a svou krev.

Sám všemohoucí — a nemohl dáti už více; sám nejvyšší moudrý nevěděl, co by nám ještě dáti mohl; sám nejbohatší neměl, co by nám více dal. Sebe sama dal nám, abychom i my obětovali mu sebe celé, celou duši svou a celé tělo své zasvětili jemu; rozum, paměť, vůli, oči, ústa, uši, srdce, nohy a ruce, vše aby sloužilo ke slávě nebeského Otce, spásе duše vlastní a bližního.

Žádná oběť naše nemá se zdáti velikou, obtížnou, konáme-li co z lásky k Bohu a bližnímu. Pán Ježíš má právo na ty oběti,

nechce jich pro sebe, a přece chce je odměniti nevýslovně, jen abychoť my byli šťastnější.

Německá císařovna Augusta navštívila v Koblenci nemocnici. Byla protestantkou, vidala u nemocných diakonisky; tentokrát spatřila katolické sestry božského Srdce Páně, a žasla. »Odkud bēfete sílu a ustavičně veselou náladu při tak obtížné službě?« ptala se představené. Ta jí zavedla k oknu, ukázala ke kapli a pravila: »Tam na oltáři přebývá dnem i nocí náš nejlepší přítel, Bůh sám, a ten nás sílí, že i my dnem i nocí se obětujeme těm nejubožejším. Svět to nepochopí a neocení; to dovede jedině Bůh, a od něho my jedině odměnu očekáváme. Čím větší a ochotnější obět, tím větší bude odměna. Co jsme prokázaly bližnímu, vykonalý jsme samému Bohu.«

Odkud čerpaly u světa zneuznané a nenáviděné sestry řeholní sílu a nadšení při službě tolik obtížné? Z nejsvětějšího božského Srdce Pána Ježíše.

2. A nyní pochopíme i lásku Marie Panny k nám všem. Srdce Pána Ježíše bylo částí srdce Panny Marie, téže lásky, kterou ji obdařil Bůh, aby byla hodnou a důstojnou matkou božského Syna — Srdce Pána Ježíše naplněno pak láskou božskou, nevystihlou, a z tohoto srdce čerpala zase Panna Maria, matka naše, aby nebyla nadarmo matkou naší, ale matkou božské milosti, a srdce její mohlo oblažiti všechny, kdo se k ní utíkají; aby se naplnilo, což povědino skrze proroka: »Připomínati budu jméno tvé v každém národu; protož budou národové chváliti tebe na věky věkův;« a splnila se předpověď Bohorodičky: Aj, od této chvíle blahoslaviti mne budou všichni národové.

Pod křížem v největších bolestech stala se Maria naší matkou, aby lásku svou přijala pro nás ze samého nejsvětějšího srdce svého božského Syna, který dovolil, aby jeho srdce bylo probodeno a do poslední krůpěje za nás vykrvácelo.

Proto uctíváme i nejčistší srdce P. Marie jako odznak nejčistnější lásky k nám; a nebylo také dosud slýcháno, aby byl kdo opuštěn, kdykoli se k přesvatému srdci jejímu utíkal.

Za válek Napoleonských a předešlé revoluce lid francouzský násilím o víru připraven nalézal se ve velice smutných poměrech. Nejsmutnější osadou zdála se faráři Dafriche Desgenettovi u Panny Marie Vítězné v Paříži jeho osada vlastní. Kostel prázdný, svátosti se nepřijímaly, a život osadníků volal k nebesům o pomstu. Dlouho přemýšlel duchovní správce, celé dny se modlil, jak by se stav smutný dal napravit. Ze zvláštního vnuknutí zasvětil 1836 osadu svou na první neděli adventní Nejčistšímu Srdci Panny Marie, a neděli třetí ohlásil první pobožnost. Zpívaly se litanie a když po třikráte zapělo se: »Útočiště hříšníků«, kázal o něžné lásce Panny Marie k nám všem, a zvláště ku hříšným, Bohu od-cizeným; přirovnal lásku Panny Marie k lásce božského Spasitele, zapřísahal osadníky, aby se vzpamatovali a nový život začali. Založil bratrstvo Srdce Panny Marie a pozoroval, že lid se kajícím a trvale vrací k víře svých předků. Pobožnost ta se rozšiřovala v celé Francii,

papež Řehoř XVI. 1838 povýšil bratrstvo na arcibratrstvo a dnes rozšířen je po celém světě.

Na přímělu Panny Marie děly se neslýchané divy, takže přicházeli lidé s prosbou o přímělu ve všech těžších záležitostech.

Německý spisovatel Max z Gagernu píše, co viděl v Metách při pobožnosti arcibratrstva nejčistšího Srdce Panny Marie. Duchovní správce chrámu Panny Marie už několik hodin před pobožností zaměstnán v sakristii, přijímá prosby za nemocné a za obrácení nevěřících. Dojemné jsou psané prosby, plny dětinné důvěry a prostoty. Jeden dopis zní ku příkl. »Důstojný pane, můj bratr se kazí; matka vás prosí pěkně, pomodlete se dnes večer při pobožnosti, jistě mu to pomůže.« Zároveň přicházejí poděkování za vyprošené milosti, a všechny ty prosby a poděkování mají se přečísti při pobožnosti v prostorném přeplněném kostele po kázání.

K slavnému kazateli P. Ravignanovi z Tovaryšstva Ježíšova přišli s prosbou, aby připravil přítele z mládí námořního důstojníka na smrt. Důstojník Camper, 71 letý měl za sebou slavnou a pestrou minulost. Třikrát objel svět, byl velitelem ve francouzské Guynéi a konečně v západní Indii. Přinesl si sebou řadu vyznamenání, různé zápisky, ale nikoli už víru. Ztratil ji ve světě, a byl v největším nebezpečí, na odchodu se světa; dvakrát už raněn mrtvicí, blížila se třetí a s ní poslední krise. P. Ravignan spěchal, ale nepořídil až prý za 14 dní. Přišel po 14 dnech, ale pětkrát po sobě dělal nemocný, jakoby spal, kdykoli slyšel, že Ravignan přichází. Konečně řekl kněz domácím: »Život se blíží ke konci, musíme honem něco podniknout a duši nesmrtelnou zachránit. Já budu zítra obětovat mši sv. na týž úmysl a vy musíte něčím přispěti. Představená sirotčince v týž čas musí se modlit s dětmi ústavu, paní, žena důstojníka zavěsí nemocnému medailku Panny Marie. Zítra v 6 hod. ráno mše sv. u oltáře nejčistšího Srdce Panny Marie.«

Druhý den vykonáno, co ustanoveno. Žena se obávala, že muž medailkou pohrdne, přistoupila s chvěním a bázni. Jak se podivila, když muž medailku vzal chvatně do rukou, políbil vroucně, zavěsil sám na krk a zvolal: »Ta mne jistě zachrání!« To bylo v sobotu. V neděli přišel P. Ravignan, zůstal chvíli o samotě s nemocným. Otázkami prozpytoval s ním svědomí, přivedl k lítosti, rozhřešil a posilnil Tělem Páně. Když odešel, byl důstojník zcela změněn; kněze nazval nejlepším svým přítelem, Boha nejlepším otcem, Marii Pannu nejdobrotivější matkou. Od té chvíle učil se znova modlitbám, jimž ho naučila matka a jež dávno již zapomněl. A když cítil, že nastává konec života, uchopil kříž, líbal vášnivě, odprošoval Ježíše. Přišel kněz z kostela sv. Magdaleny a udělal poslední pomazání. Nemoha více slovy, dával znamení rukou, že děkuje P. Ravignanovi za záchranu; rozloučil se se všemi a blaženě skonal. — (Hungari, Marienpreis, 449.)

Jako božské Srdce Ježíšovo v nejsvětější svátosti volá k nám neustále: »Pojďte ke mně všichni, kdo jste obtíženi, a já vás ob-

čerstvím«, a pomáhá každému, kdo s důvěrou a kajícím srdcem se přibližuje, tak nejčistší srdce Marie Panny, matky nejdobrotivější, volá i k sobě všechny, aby vyprosila ulehčení pomoci a spásy ve všech nehodách duše a těla.

Pohledme však na božské Srdce Páně, s jakým se představil blahoslavené Marketě z Alacoque, a uvažme vážně slova, která při tom pronesl. Na srdci božském spatřila světice křížek, ze srdce vycházel plamen, srdce ovinuto trnovou korunou, probodené, červené, zkrvácené. Vše má tu zvláštní význam. Na kříži čteme své dluhy, hříchy, jimiž urážíme Běha; vybízí nás ke zpytování svědomí. Oheň vychází ze srdce, aby rozehtál ledové srdce naše a roznítil k upřímné lítosti nad hříchy; trnová koruna připomíná cestu trnitou, cestu kříže božského Spasitele, a vybízí k opravdovému předsevzetí, upřímně vůli se polepšiti, kráčet v sebezapírání za svým Mistrem a Pánem. Srdce Páně je otevřené, probodené, volá k nám, abychom i my otevřeli srdce své, vyznali se upřímně ze svých hříchů. Srdce božské jest krví zalité, červené; vykrvácelo do poslední krůpěje; vybízí nás, abychom dali náhradu, dostiučinění Bohu, za svá provinění, abychom začali život nový, světlejší, Bohu milejší, by nebyla nejsvětější krev Páně nadarmo za nás vylita.

»Ejhle, to Srdce, jež lidi tolik milovalo, pravil božský Spasitel při zjevení, a za to splácěj mu lidé nejčernějším nevděkem.«

Ku pokání, jež sestává z pěti částí, volá nás nejsvětější Srdce Páně, ku náhradě za urážky, k horlivému křesťanskému životu. Tak volá i nejčistší Srdce P. Marie, jež přetrpělo všechny bolesti božského Spasitele, jež ničeho si nepřeje, nežli naší spásy a zachrany. Pán Ježíš zůstává se svým Srdcem, plným dobroty a lásky, ustavičně mezi námi na oltáři, Maria, nebeská matka se svým přesvatým srdcem plným něžné starosti a lásky, v duchu zůstává podobně blízko nás, neboť nemožno ta dvě nejsvětější a nejstarostlivější srdce, jež bila pro spásu naší a krvácela, oddělit. Obě vybízejí nás ku svatosti života, aby nám byla za to ustavičnou pomocí v potřebách a nehodáchездеjších. V tom jest největší sláva božského Spasitele a přesvaté matky jeho a naší, Marie Panny, v tom chápeme i slávu svou vlastní a radost nevýslopnou.

»Připomínati budu jméno tvé v každém národu, volá božský Spasitel k přesvaté své matce, Marii Panně, nevystiblou láskou svého Srdce ukáží světu nejněžnější lásku tvého nejčistšího srdce; protož chváliti tě budou všichni národové na věky věků.«

A co my učiníme? Nejen dnes, ale denně, častěji za den, volejme vděčně a kajícím k božskému Spasiteli a nebeské Matce: »Nejsladší Srdce mého Ježíše, dej, abych tě víc a více miloval!« »Sladké Srdce Marie Panny, budiž mojí spásou.« (Obě prosby po 300 dnech odp., plnomoc. měsíčně.)

V. M. Váchal.

Neděle desátá po sv. Duchu.

O pokoře: 1. co jest, 2. její nutnost, 3. její krása.

Napsal Jan Havelka, kaplan v Čáslavi.

»Bože, buď milostiv mně hříšnému.«
(Luk. 18, 13.)

Činí-li dva totéž, není to stejné — tak praví staré přísloví a doklad této pravdy uvádí nám Písmo sv. Fariseus a publikán jdou do chrámu se pomodlit; činí — jak viděti — totéž, ale výsledek stejného úkonu je různý. »Pravím pak vám, že tento odešel ospravedlněn do domu svého, onen pak nikoli« — praví sv. evangelium. Všimněme si poněkud blíže oněch mužů. Fariseus byl muž ve veřejnosti vysoce postavený, snad mnohokrát vyznamenaný i pro svou všeobecně známou dobročinnost, zkrátka čestný muž.

Celník však byl mužem naskrze nespravedlivým, kde koho mohl, osídil — nenáviděn, každý vrah a zloděj byl fariseovi míj lejší nad celníka. A nyní vizme: oba se modlí, ale fariseus vypočítává své dobré skutky, celník pokorně uznává své chyby a volá: »Bože, buď milostiv mně hříšnému.« Jde ospravedlněn do domu svého, fariseus nikoli. A proč? Spasitel sám odpovídá: »Každý, kdo se povyšuje, bude ponížen, a každý, kdo se poníží, bude povýšen.« Tím řečeno všechno. Pokora dosahuje milosrdenství, pýcha o milosrdenství se připravuje.

Uvažujme dnes stručně o pokoře:

1. co jest, 2. o její nutnosti, 3. o její kráse.

Božský Spasitel žehnej nám a nauč pokoře.

* * *

1. Co jest pokora?

Pokora jest ona ctnost, kterou člověk poznává svou závislost na Bohu a svou vlastní křehkost i slabost. Pokora tedy působí, že vše, čím jsme a co máme, nepřičítáme své vlastní síle a svým zásluhám, ale jen milosti boží! »Milosti boží jsem, co jsem,« volal apoštol národů.

Nikdy nezapomínáme, že nejsme neobmezenými pány různých dober, jichž se nám dostalo, na př. zdraví, krásy a schopnosti, ale toliko správci, od nichž Pán jednou požadovati bude účet! Velmi pěkně volá opět sv. Pavel: »Co máš, čeho bys byl odjinud nenabyl? Pakli jsi vzal, proč se chlubíš, jakobys byl nevzal? (I. Kor. 4, 7.)

Pokora působí, že konáme vždy sami nad sebou přísný soud, abychom poznali, co jsme vykonali dary nám propůjčenými a že v žádném dobrém skutku svém nehledáme už vlastní cti, nýbrž vždy a všude čest boží, na němž závisíme každým dechem a každou skývou chleba.

»Všecko k větší cti a slávě boží« jest heslo pokorného křesťana. Křesťan pokorný je člověkem rozumným, který dovede

oceniti vše dle pravdy, který sama sebe nikdy neklame! Ví, jak malá jest jeho síla u porovnání s povinnostmi, které mu ukládá jeho povolání, zná prchavost štěstí, které jako muška zlatá bleskne a zas odletí, nestane se nikdy hrdým, nezávidí svým bratřím, ale uznává plně i jejich zásluhy a u vědomí své vlastní slabosti myslí i o svých spolubližních vždy jen dobré — pokud opak není dokázán! Toť pokora, jež jest nejkrásnější ozdobou u mladíka, u muže pak známkou pravé velikosti ducha!

Milý posluchači, chci ti ukázati muže pokory. Nevolím za příklad Pána Ježíše — Otce pokory — ale muže, který následoval jeho vznešeného příkladu. Vypravuje nám dějepisec, že mezi žáky Alberta Velikého nebylo skromnějšího nad Tomáše Aquinského. Kdežto mnozí jiní mělkým věděním chtěli před ostatními okamžitě vyniknouti, Tomáš nikdy nevynášel se nad jiné, skrýváje spíše vědomosti své, než aby se jimi nemístně honosil. K spolužákům svým byl tak šetrný a uctivý, že někteří z nich až posměch si z něho tropili, nedovedouce chápati jeho něžné a hluboké duše. Kdo však jej brzy pochopil a prohlédl, byl jeho veliký učitel Albert, který pronesl jednou o něm prorocká slova: Hlas jeho bude slyšán po celém světě! A stalo se. Pokora vedla Bohem nadaného jinocha k tomu, aby se ustavičně zdokonaloval nejen ve mravech a ctnostech, ale i ve vědách, tak že za nedlouho celý křesťanský svět oslněn byl jasným světlem moudrosti, jež rozhořelo z jeho čisté, pokorné duše! — Vidíme z toho, jak pokora zdájc se ponížovati člověka — povyšuje ho! Pán Ježíš u sv. Lukáše (18, 14) pravil: »Kdo se poníží, bude povýšen!«

Víš, co pokora je, proto buď i ty pokorný a dá tobě Bůh povýšení v království nebeském.

* * *

2. Pokora je nutná. Bez pokory není blaha pozemského, ale také ani nebeského. Jako každá budova musí míti základy — a čím vyšší, tím hlubší, tak i společnost lidská a její blaho neobstojí bez základu. Nejpevnějším základem společenského blaha jsou asi tyto ctnosti: poslušnost, spravedlnost, láska k bližnímu. Ale marně hledáš tyto ctnosti, abys nenašel — pokoru. Pokora jest těžištěm, na němž základ společnosti stojí pevně! Kde není pokory, není také poslušnosti a bez té není možný pořádek v rodině, v obci, ve státě. Kdo je pyšným, nerad poslouchá, nerad sklání svou šíji pod zákon poslušnosti, ano zpupně a ke škodě své i jiných zákona přestupuje. Bez pokory není spravedlnosti. Spravedlnost projevuje se snahou: každému, co jeho jest! A jen pokorný člověk dovede býti spravedlivý, neboť on nezávidí, netouží po majetku jiných, je spokojen se svým. Naproti tomu člověk pyšný, zaslepený svou dychtivostí touží po větším a větším bohatství, a nemůže-li se ho domoci poctivě, hrdě sahá na právo druhého! Ano, kde není pokory, není spravedlnosti.

Bez pokory není lásky k bližnímu! Či myslíš, že pyšný člověk věnuje se ku př. službě nemocných? Ó byl bys na omylu! Pýcha nezná milosrdenství. Půjde snad domýšlivý člověk, aby sbíral a ubohým zase rozdával almužny, jak ku př. činí řeholníci? Ó — slíbíš-li mu vyznamenání anebo odměnu, snad ano, ale řekneš-li mu, že jej čeká v mnohých místech výsměch, ano i vyhazov — pak máš po jeho ochotě!

Bez pokory není, můj milý, ani blaha nebeského. Jen ten může býti navždy šťasten, kdo je pokorný. Pokorný člověk podrobuje se vůli boží, jež obsažena je v »desateru«, plní rád povinnosti k Bohu i bližnímu a jen tak jde po cestě spasení, kterou naznačil Spasitel: Chceš-li do nebe přijíti, zachovávej přikázání!

Zachovávej přikázání! Moji drazí, má člověk divné spády! Dle nálady duše buď plní aneb přestupuje často vůli boží, člověk hřeší. Duše poskvrněná hříchem nese na sobě Kainovo znamení, znamení neposlušnosti, hrdosti — duše takto poskvrněná nemůže vejíti v radost svého Pána. Ale Bůh je dobrotivý, on velmi rád odpouští, uzná-li člověk nehodnost svou, učiní-li pokání. A nyní se ptám: Dovede se pyšný člověk pokoriti, dovede přiznati svou chybu, svou nehodnost? Ó, takový má skofápky na očích, nevidí velebnost boží, ničemnost svou, takový však nedosáhne též hříchů odpuštění, jehož první podmínkou je pokora!

Dnešní sv. evangelium toho dokladem. Uznal svou lakotu, svůj podvod hříšný publikán, pokorně doznává a prosí: Bože, buď milostiv mně hříšnému? A výsledek? O něm, ne o pyšném fariseovi, o pokorném celníku praví Pán: A odešel ospravedlněn do domu svého!

Chceš-li, milý posluchači, i ty dosáhnouti hříchů odpuštění, a tak blahé radosti nebeské, i ty pokoř se, zbožně pak volej: Bože, buď milostiv mně hříšnému ve zpovědnici, buď mně milostiv v hodině smrti mé, o Bože, buď milostiv mně při posledním soudu!

* * *

3. Pokora jest krásná.

1. Krása pokory, milý posluchači, spočívá v jejím původě. Pokoru možno nazvati vlastním dítkem božím. Neznal svět pravé pokory před příchodem Krista Pána, Syna božského. Teprve Spasitel sám pokoře lidstvo naučil. Ano, zdá se, jakoby Syn boží sestoupil proto s nebe, aby ukázal, jak nicotným je všechen lesk tohoto světa, aby odsoudil naše směšné vynášení se a naši marnivost. Pozoroval s nebeských výšin, že lidé vábeni jsou pozemskými dobry a vnější pompou, ač stvoření jsou pro štěstí vyšší a trvalé. Jat soucitem sestupuje osobně na zem, by byl dobrým příkladem.

Celý život jeho jest nepřetržitým osvědčováním pokory, které v jeslích počalo a na kříži skončilo. Viz pokorného Krista-Boha v jeslích, sleduj život a žasneš nad pokorou volajících: Ne má, ale

Tvá se vůle staň! Trneš, jak byl poslušen až k smrti kříže! Jesle Kristovy — tot triumfální vůz, na němž Spasitel táhne za sebou přemožený svět — a kříž Kristův nejví se ti jako potupný mučící kůl, nýbrž jako trůn velikého vítěze nad pýchou smyslnosti, jehož milliony věrní následují, jakž předpověděl: Já pak, až budu povýšen od země, přitáhnou všechno k sobě!

Ano, krásnou jest pokora, neboť Bůh sám vzal ji za svou a volá k nám: »Učte se ode mne, neboť jsem tichý a pokorný srdcem!« A tak si přeje, abychom i my — učíce se od něho — byli v pravdě pokorní!

2. Pokora jest krásná, neboť Bohu se líbí a od něho odměny dochází. Proč, moji drazí, vyvolil Bůh prostou a chudou, ale čistou a zbožnou dívku nazaretskou, za matku svého Syna, Pannu Marii? Písmo sv. o ní praví, že byla pokornou. Líbila se její pokora Bohu, který jí vzkazoval poselství, pokora, která chvějícím se rtem svoluje a praví: Aj, já dívka Páně! A tuto pokoru odměňuje Bůh mateřstvím Syna božího a Maria, zpívajíc chvalozpěv, sama praví, proč Bůh ji odměnil: shlédli na ponížení dívky své!

Mohl bych uvéstí příkladů více, ale sám Pán Ježíš v dnešním sv. evangeliu ukazuje dva muže se modlící a chválí pokorného celníka a odměňuje jej — odpuštěním hříchů.

Když pokora tak Bohu se líbí, že se zalíbením na ni patří a ji odměňuje, jest naší povinností, abychom se pokoře naučili, ji stále v životě prakticky projevovali ne pro svoji čest, ale proto, poněvadž bez pokory, bez pravé a upřímné pokory nelze býti šťastným člověkem na zemi ani na věčnosti, ne pro svoji čest, ale proto, že bez pokory nelze se Bohu líbiti, jak sám Spasitel dozrává: pyšným se Bůh protiví — proto, že bez pokory nelze dosáhnouti onoho nejvyššího významání, jež jest býti dědicem království božího — jak opět Spasitel praví: Nebudete-li jako maličci, t. j. pokorní duchem jako děti, nevejdete do království nebeského. — Nuže, moji milí, buďme v pravdě pokorní, abychom i my s celníkem dosáhli odměny, kterou uchystal nám Pán náš tam na nebesích! Amen.

Na neděli jedenáctou po sv. Duchu.

Zastaňme se své církve!

»Přivedli mu hluchoněmého a prosili ho, aby vložil na něj ruku.« Mar. 7, 32.

Drazí přátelé! Jak smutný obraz vypravuje nám dnešní sv. evangelium! Útrpní lidé přivedli k božskému Spasiteli hluchoněmého a prosili Pána Ježíše, aby ho uzdravil. A dobrý Pán Ježíš jejich prosby neoslyšel. Vzal člověka stranou, vložil své prsty v jeho uši a nasliniv si prst, dotekl se jeho jazyka a pohlédnuv k nebi, povzdechl a řekl jemu: »Efeta«, to jest otevři se — a nemocný byl uzdraven.

Prátelé, kdyby tak dnes přišel božský Spasitel na svět, kolik by našel němých a hluchých! Kolik katolíků slyší, jak druzí se církvi posmívají — a mlčí! Kolik křesťanů slyší mluvit proti Pánu Bohu — a opět mlčí. Ó dobrý Ježíši, uzdrav dnes také tyto hluché a němé, uzdrav je, aby se za svou víru nestyděli a k ní veřejně se hlásili a nám dej odvahu, abychom tě před lidmi, bez bázně vyznávali!

Nuže, přátelé, proč se nemáme za svou víru stydět a proč se jí máme veřejně zastávat? Poslyšte! Jedenkrát přišli k Pánu Ježíši fariseové a zákonníci a pravili mu: »Mistře, tvoje učení je nové a těžké. Proto nám dokaž, že jsi opravdu poslán od Boha! Chceme od tebe vidět zázrak.« (Mat. 12, 38) Co odpověděl Pán Ježíš na tuto otázku? Odmítl snad hněvivě pyšné fariseje, kteří ho ustavičně jen pozorovali a pronásledovali? Ne, neodmítl! Ani Pán Ježíš nechce, abychom mu věřili slepě, bez důkazů a proto oravil: »Chcete ode mne vidět zázrak? Dobře, uvidíte zázrak. Jako byl Jonáš v břiše ryby tři dny a tři noci, tak bude i Syn člověka v lůně země tři dny a tři noci.« Pán Ježíš dovolává se tu svého slavného zmrtvýchvstání. To mělo židům dokázati, že pochází opravdu od Boha a jeho učení, jeho církev že je skutečně pravá. A sv. Pavel byl o této pravdě tak přesvědčen, že napsal ve svém listě ke Korintským: »Nevstal-li Kristus z mrtvých, tedy marné jest kázání naše a marná jest i víra vaše.« (1. Kor. 15, 14.)

Nuže, přátelé a co se stalo? Splnila se předpověď božského Spasitele? Písmo sv. vypravuje: Když Kristus Pán dokončil a byl pochován, sešla se kněžská knížata a fariseové k Pilátovi a pravili mu: »Pane, rozpomenuli jsme se, že ten svědce řekl ještě za svého života: Po třech dnech zase vstanu. Proto rozkaž hlídati hrob až do třetího dne, aby snad jeho učedníci nepřišli, tělo neukradli a neřekli lidu: vstal z mrtvých; a byl by poslední blud horší než první.« (Mat. 27, 63-64.) Pilát židům vyhověl a fariseové zapečetili kámen na hrobě božského Spasitele a ke hrobu postavili vojenskou stráž. Chtěli tak Pána Ježíše usvědčiti ze lži — ale je těžko proti Pánu Bohu se vzpírat. Minul Veliký pátek, uplynula Bílá sobota a v neděli ráno, tedy opravdu třetího dne, vstal božský Spasitel z mrtvých a polekaní vojáci byli první, kteří to oznámili. Tak dokázal Pán Ježíš, že on má pravdu a jeho církev že je církví božskou.

A když měl Kristus Pán vstoupiti na nebesa a rozesílal svoje učedníky do celého světa, pravil k nim: »Dána jest mi všeliká moc na nebi i na zemi. Protož jdouce, učte všechny národy, křtíce je ve jménu Otce i Syna i Ducha svatého a učíce je zachovávatí všechno, cožkoli jsem přikázal vám: a já s vámi jsem po všechny dny až do skonání světa.« (Mat. 28, 18-20.) Ke komu posílá Pán Ježíš svoje apoštoly? Řekl jim snad: Jděte a učte děti a staré lidi? Ó ne! Učte všechny národy! Anebo snad řekl: Jděte a učte chudé a nevzdělané? Také ne! Učte všechny národy! Či snad řekl: Jděte a učte ženy a stařeny? Nikoli! Učte všechny národy! Není tedy víra a náboženství jenom pro děti a pro ženy, je pro všechny,

je také pro muže, je také pro naši pokrokovou dobu. Učte všechny národy! Kdo vám uvěří a pokřtěn bude, spasen bude; kdo vám neuvěří, bude zatracen! (Mar. 16, 16.)

Ale co vidíme, přátelé, dnes kolem sebe? Tisíce a tisíce katolíků, a zvláště mužů, stydí se za svou víru a stydí se za Krista. Víra se prý již přežila a nehodí se pro naši osvětlenou dobu. Býti rozhodným katolíkem není prý již pokrokové. Nanejvýš ženy a děti mohou prý ještě věřit. A kdo to říká, přátelé? Lidé, kteří snad vystudovali několik škol, kteří přečetli trochu knih a prošli kousek světa. A těmto lidem máme hned uvěřit? Ó ne, přátelé! Žijeme v době pokrokové, v době, která žádá, aby co se řekne, se také dokázalo! Nebudme přece většími zpátečníky než byli židé v době Pána Ježíše. Ti žádali na Kristu Pánu důkazy. Proto pojdme také my k těmto hlasatelům nového učení a řekněme jim, co řekli židé Pánu Ježíši: »Mistře, tvoje učení je nové a odporuje učení Kristovu. Chceme od tebe viděti zázrak! Dokaž nám, že je pravda, co říkáš a vstaň z mrtvých, jako to učinil Kristus!« A myslím, přátelé, že by se takový moderní apoštol nevěry již ani jednou v naší vesnici neukázal.

Ale abyste ještě lépe poznali pravdu těchto slov, uvažme, proč se obyčejně stydí člověk za Krista a jeho učení a poznáte, jak slabé jsou tyto důvody.

Naše doba se chlubí svou vzdělaností a velice bychom druhého urazili, kdybychom mu řekli, že je nevzdělaný. Ale v této době telegrafů a telefonů, v době létadel a podmořských člunů panuje u mnohých až úžasná nevědomost ve věcech náboženských. Takový pan professor ví dobře, kolik má každý brouček nožček a kolik lístků má každé kvítko. Ale z katechismu neumí někdy ani tolik, co obyčejné dítě ve škole. Zná jména všech hvězd a při tom neví, kolik je božských osob a jak se jmenují. A tato nevědomost ve věcech náboženských bývá prvním důvodem, proč se mnohý katolík za svou víru stydí. Protože u mnohých vyšlo z mody chodit na kázání, vytratil se jim z hlavy také katechismus a místo něho usadily se tam všelijaké, až směšné nápady.

Před nedávnem stálo v novinách, že katolíci to mají s pokáním velice snadné. Celý masopust mohou prý hřešiti — ale na popeleční středě jdou do kostela, kněz jim udělá popelem křížek na čele a všechno je odpuštěno. Jejich duše je opět čistá a nevinná, jako kdyby právě vyšla z ruky boží. A společnost se vesele smála, jak jsou ti katolíci hloupí a zatemnění, že dosud věří takovým věcem a žádnému z nich jistě ani nenapadlo, že se smějí vlastně své hlouposti. Katolický katechismus praví přece zcela jasně, že spáchané hříchy se nám odpouštějí pouze ve sv. zpovědi. Popelcem si jenom připomínáme, že jsme hříšníky a zasluhujeme trestu. Anebo jiný příklad. Byl jsem kdysi na procházce a cestou jsem potkal staršího muže z blízké vesnice. Byl zabrán v rozhovor s jakousi ženou a mluvil hodně hlasitě — snad abych tomu také rozuměl. Jak prý to může Pán Bůh dělat, aby v jedné vesnici směli o pouti jísti maso a u nich aby to byl

hřích. Ubohý otče! Kdybys místo toho dlouhého povídání byl se podíval do katechismu, poznal bys, že půst není v desateru přikázání božích; půst je přikázání církevní a jako církev svatá mohla přikázání o postu dáti, tak je může také pro některou vesnici omeziti.

A ještě jeden případ. Mluví se o sv. Otcích a jeden z hostů — také katolík — prohodí: »I což papež, ten se nemusí ani bát, že někomu přeplatí. K čemu by také byl neomylný?« A druhové se opět vesele smáli. Komu se smáli, přátelé? Snad církvi? Ano, chtěli se smáti církvi a chtěli snad pozlobit kněze, který seděl opodál, ale opět se smáli své vlastní hlouposti. Je ovšem pravda, že sv. Otec je neomylný, ale církev nám také praví, kdy se nemůže papež mýliti: jenom tehdy, když prohlašuje, čemu má celá církev věřiti a co má konati a nikdy jindy. A takových příkladů mohl bych vám vypočítati celou řadu — ale není toho třeba. Stará zkušenost dokazuje, že mužové, kteří učení své církve dobře znali, za církev se nestyděli a k církvi veřejně se hlásili. Garcia Moreno byl r. 1875 presidentem americké republiky (Equatoru) a často ministroval knězi u oltáře. Když v jeho hlavním městě se konala sv. missie, sám nesl missionární kříž a den co den učil doma své děti katechismu. Slavný franc. generál de Sonis nestydl se kleknouti na ulici ve své generálské uniformě, potkal-li kněze s veleb. svátostí. Nejslavnější hvězdář Newton¹⁾ odkrýval svou hlavu a hluboce se klonil, kdykoli vyslovil jméno Bůh. Ano, přátelé, kdo církev a její učení zná, ten si jí také váží a za ni se nestydí.

Druhá příčina, proč se mnozí za svou víru stydí, bývá, že dle své víry nežijí. Není-li pravda, přátelé, těžko říkati někomu: nekraď, když člověk sám na sedmé přikázání nedbá a těžko zastávati se sv. víry, když někdo dle víry nežije; protože by mohl snadno slyšeti pichlavou poznámku, aby nejdříve zametal před svým prahem. Něco podobného stalo se presidentovi Garciovi, dokud ještě v mládí studoval v Paříži. Jednou sešel se s několika studenty, kteří počali mluvit proti víře a náboženství. Mladý Garcia byl od matky vychován po katolicku a proto obratně vyvracel všechny jejich námitky a dokazoval, jak je to krásné býti katolíkem. Najednou obrátil se jeden ze studentů ke Garciovi a pravil mu: »Když je to tak krásné býti katolíkem, kdy pak jste byl, pane Garcio, naposledy u sv. zpovědi?« Mladý Garcia se zarazil. Teprve nyní si vzpomněl, že opravdu již nebyl dlouho u sv. zpovědi. Chvilí mlčel, ale pak pravil: »Pane, váš důkaz platí dnes, ale zítra již platit nebude!« Šel domů a ještě téhož dne se vyzpovídal. Vidíte, přátelé, tak jednal mladý Garcia. Ale mnoho lidí nemá takové odvahy, aby se ke své chybě přiznalo a proto raději mlčí a své církve se nezastanou.

Třetí a nejčastější příčina, proč se mnohý za svou církev stydí a jí se nezastane bývá bázeň před lidmi. Naše doba nazývá

¹⁾ A byl. to protestant!

se pyšně stoletím svobody a chlubí se, že neuznává nad sebou žádného pána. Ano, Boha nad sebou mítí nechtějí a přece, přátelé, nikdy nebylo na světě tolik bázně a tolik ohledů lidských, jako právě nyní. Mlčí se ve schůzích, když řečník církvi se posmívá a Bohu se rouhá; nepozdraví se kříž a nesmekne se před kostelem, poněvadž by to mohl druhý vidět a se smát. Posměchu lidí se bojí, ale nebojí se Krista, který pravil: »Kdo se za mne stydí před lidmi, za toho se bude stydět Syn člověka před Otcem svým v nebesích.« (Mat. 10, 32)

Přátelé, tak nejednají přece mužové! Náš veliký krajan sv. Kliment studoval na universitě ve Vídni. Kdysi dovolil si profesor poznámku proti církvi. Světec povstal a řekl hlasitě: »Pane profesore, co tu pravíte, není katolické« a odešel ze školy. Uškodil si tím? Neuškodil! Profesor i žáci vážili si studenta, který se za svou víru nestydí. A vězte mi, že by církev neměla tolik nepřátel, kdyby bylo více katolíků, kteří by se nebáli veřejně promluvit.

A dejme tomu, že se nám budou druzí skutečně smáti; kdo se směje naposledy, ten se směje nejlépe. A Písmo sv. nám opravdu vypravuje, jak to s takovými posměváčky jedenkrát dopadne. Přátelé, přejde jim smích, až jedenkrát uslyší od božského Spasitele hrozná slova: »Odejděte ode mne, zločenci, do ohně věčného!« Potom se již nebudou smáti, ale budou nařikati slovy Písma svatého: To jsou ti, kterým jsme se kdysi posmívali a je tupili! My nesmyslní měli jsme život jejich za bláznovství a jejich konec za bezectný. A hle! oni jsou nyní počtení mezi syny boží a mezi svatými je podíl jejich. Co nám prospěla naše pýcha? Anebo co nám pomohla chlouba s bohatstvím? Vše pomínulo jako stín. (Moudr. 5, 3. a násl.)

Ano, přátelé, kdo se směje naposledy, ten se směje nejlépe a pravdu měl náš božský Spasitel, když pravil: »Blahoslavení jste, když vám zlořečíte a protivenství činití a všechno zlé o vás lživě mluví budou pro mne: radujte se a veselte se, neboť odplata vaše hojná jest v nebesích.« (Mat. 5, 11.—12.)

Drazí přátelé! Kristus Pán vstal z mrtvých a tak dokázal, že jeho učení je opravdu božské a církev jím založená že je církví pravou. Buďme na to hrdí, že jsme katolíky a když vidíme na církvi chyby, nestydíme se za ni! Pro jedno nahnílé zrnko nezhazujeme celého hrozu a pro jednoho nehodného katolíka a kněze nestydíme se za církev celou! Je to špatný syn, který se nehlásí ku své matce proto, poněvadž druzí jí pobrdají; a je to špatný katolík, který se nezastane své církve proto, že druzí se jí posmívají. A byl-li někdo z nás dosud němý a hluchý, ať svou chybu napraví, aby také o něm platila slova bož. Spasitele: »Kdo mne vyzná před lidmi, toho vyznam i já před Otcem svým, který je v nebesích.« Amen. (Mat. 10, 32.)

Dr. P. Jos. Miklák, C. SS. R.

Neděle dvanáctá po sv. Duchu.

Jaká má býti naše láska k bližnímu.

»Milovati budeš bližního svého jako sebe samého.« (Luk. 10. 28.)

Mezi židy a Samaritány bývalo veliké nepřátelství. Nepřátelství to povstalo rozdělením říše židovské na říši israelskou a judskou po smrti Šalomounově. Jeroboam, král říše israelské totiž obávaje se, aby poddaný jemu lid k vůli své bohoslužbě ke protivníku Roboamovi nepřilnul, vystavěl modly v říši své a lid sváděl: »Nechoďte již do Jerusalema! Hle, tito jsou bohové vaši, kteří vás vyvedli z Egypta!« Roboam pak, král říše judské a jeho nástupcové, nemohouce oželeťi ztráty deseti pokolení, jež k Jeroboamovi odpadla, ustavičně se sousedem bojovali. Nic neprospělo napomínání proroků, nic nepomáhala různá dopuštění boží, nepřátelství se stupňovalo.

Říše israelská padla, obyvatelé odvedeni do zajetí assyrského a na místo jejich přistěhovali se pohané z Assyrie, smísili se s pozůstalými židy a tak povstali Samaritáné, náboženstvím položide a polopohané. Mezi židy a Samaritány tedy z ohledů národnostních a náboženských takové bylo nepřátelství, že jeden druhému ani vody podati nechtěl. Vzpomeňme na Ježíše a Samaritánku u studnice Jakubovy.

Tento Samaritán však, o němž dnešní sv. evangelium pravuje, není takový. On miluje bližního, ačkoli ví, že zraněný je židem, nepřitelem, neznámým člověkem, všeho statku zbaveným, on se ho ujímá a přátelsky ošetřuje.

V tom, nejmilejší, záleží láska k bližnímu, abychom všechny ty, s nimiž společnou máme lidskou přirozenost, společný a jediný cíl Bohem určený — vlast nebeskou, abychom všechny takové za bratry považovali, již jeden účel mají. Láska k bližnímu jest libovonným květem, sladkým a chutným ovocem na stromě lásky boží; láska k bližnímu jest neklamnou zkouškou z toho, má-li kdo opravdovou lásku k Bohu.

Jaká má býti naše láska k bližnímu? Láska k bližnímu musí býti: 1. upřímná, 2. nezištná, 3. obecná, 4. stálá.

P o j e d n á n í.

1. Upřímná jest láska k bližnímu, když ho skutečně, nejen pouhými slovy a na oko, nýbrž opravdově, tak jako sami sebe milujeme. K takové skutečné a opravdové lásce povzbuzuje nás sv. Jan: »Synáčkové moji, nemilujme slovem, ani jazykem, ale skutkem a pravdou« (Jan 3. 18.) Sv. Matouš praví: »Všecko, cokoli chcete, aby vám lidé činili i vy činite jim.« »Čeho nechceš, aby od jiného dalo se tobě, hled, abys ty nikdy jinému nečinil.« (Tob. 4. 16.) Nutno bližnímu, když pomoci naši potřebuje, nejenom pomoc přátel, nýbrž pokud s to jsme, jemu ji poskytnouti. Má-li nějaké chyby a poklesky na sobě, vždy šetrně o něm mluvíti.

Slunce má tu vlastnost, že všechno světlem svým krásně ozařuje; sníh naopak přikrývá všechnu nečistotu. Tak si počínati má i křesťan z lásky k bližnímu: všechny dobré a chvályhodné skutky bližního oznámiti, jeho nedostatky a chyby pláštěm křesťanské lásky přikrývati.

Fariseové nebyli upřímnými, neboť v srdci svém podezřívali bližní z nepravosti, ano i o samém Pánu Ježíši zlé věci mysli.

Jednoho dne uzdravil Pán Ježíš člověka dnou sklíčeného a pravil mu: »Doufej, synu, odpouštějí se tobě hříchy tvoji.« Fariseové slyšíce slova tato mysli u sebe: »tento se rouhá Bohu.« Zakrývali sice chytře své myšlenky před Ježíšem, ale on je hned pokáral, řka: »Proč myslíte zlé věci v srdcích svých?« t. j. proč viníte mne ve svých srdcích z nejhoršího hříchu? A, aby fariseům dokázal, že mu křivdili, proto uzdravil hned nemocného, čímž jim ukázal, že jest Synem božím a tudíž že má moc i hříchy odpouštěti. Kdo o bližním domýšlí se něčeho hříšného, ač k tomu nemá práva a příčiny, jest k bližnímu neupřímný.

Slovutný malíř Apelles maje malovati podobiznu jednookého krále macedonského Antigona, byl na rozpacích, nevěda, kterak si počínati. Uvažoval sám u sebe: vyobrazím-li krále s jedním okem, špatně se mu tím zavděčím a malou pochvalu si získám; udělám-li na obraze obě oči, řeknou lidé, že jsem se lichotil jemu a že podobizna není věrna. I pomohl si tak, že nakreslil krále jen po jedné straně, že chybící oko nikdo nemohl zpozorovati. Tak si počínati máme i my. Dobré vlastnosti bližního máme štětcem jazyka vyobraziti, zlé skutky a zlozvyky jeho pláštěm mlčenlivosti přikryti, tak jako sníh čistým a bílým pláštěm špinavé bláto přikrývá.

2. Láska k bližnímu musí býti nezištná. Taková jest, když bližnímu pro Boha dobrodiní prokazujeme, nikoli však proto, bychom od lidí pochvalu a odplatu vzali. Co mohl očekávati za vše, co zraněnému učinil Samaritán? Snad odplatu, či chválu, či slávu? Nepomýšlel na nic: co činil a obětoval, učinil nezištně, z pouhé lásky. K nezištné lásce povzbuzuje nás Spasitel: »Když činíš oběd nebo večeři, nezvi přátel svých, ani bratří svých, ani příbuzných, ani sousedů bohatých, aby snad i oni nepozvali tebe, a měl bys odplatu. Ale když činíš hody, povolej chudých, mdlých, kulhavých a slepých a budeš blahoslavený, neboť nemají odkud by zaplatili tobě, ale bude tobě odplaceno při vzkříšení spravedlivých. (Luk. 14. 12.)

Jak nezištně nás miloval Kristus Pán! Za nesmírnou lásku nežádal ničeho, leč zase lásku, ale ani té se mu nedostalo a nedostává od mnohých.

Sv. Václav miloval všechny lidi, zvláště chudobné velmi upřímně. S takovou láskou ujímal se chudých, nemocných, opuštěných a zvláště vdov a sirotků, že svět obdivovati musil dobré a šlechetné srdce tohoto knížete. I v noci vstával a navštěvoval nemocné, dřív jim přinášel, pokrmu a nápoje nosil a hojně almužny udílel. Kdokoli k němu přišel prosit o pomoc, nikoho

nepropustil bez útěchy a pomoci. Poněvadž tak miloval všechny lidi, byl milován ode všech a Bůh odměnil dobrotu jeho slávou věčnou.

Slavný profesor na universitě pařížské Ozanam jest zakladatelem konferencí sv. Vincence z Pauly na dobrovolné ošetřování chudiny. Ve shromáždění Vincencianů ve Florencii promluvil tato slova: Přátelé, neste se vytrvale za ušlechtilým cílem spolku sv. Vincence. Návštěvou u chudiny získáme více než chudasové; pohled na jejich bídu učiní nás lepšími. Zkusil jsem toho tolikrát. Ztížen starostmi, rozrušen churavostí, pln zármutku, vstoupil jsem do příbytku ubožáků mé péči svěřených a vida tolik nešťastníků daleko zuboženějších mne, pokáral jsem sebe sama, že jsem se příliš poddal své chvilkové stísněnosti; děkoval jsem svým svěfencům, že mne potěšili, posilnili. Jak bych si jich nebyl od té chvíle zamiloval? Lásku, která slzy své mísí se slzami ubožáka, která mateřsky se ujmá opuštěného dítěte, která blahovlně a účinně usedá u lůžka nemocného spolubratra, nemocné spolusestry — tuto lásku může jenom Bůh vlít do srdce lidského.

3. Láska k bližnímu musí býti obecná. Na všechny lidi, žádného nevyjímajíc, musí se vztahovati. Nikoho, buď si přítel nebo nepřítel, z lásky naší nesmíme vylučovati. K tomu nás povzbuzuje Písmo sv. slovy: »Milujete-li toliko ty, kteří vás milují, jakou odplatu míti budete? zdali i publikáni toho nečiní? A budete-li pozdravovati toliko bratří svých, což více nad jiné činíte? zdali pohané toho nečiní? (Mat. 5.)

Sv. Otec Pius IX. na procházce své přijel do jedné postranní ulice římské. Před domem jedním ležel ve mdlobách stařec. Rozkázav kočmu zastaviti, aby pomohl nešťastnému, slyšel odpověď: »To je žid.« »Ale též člověk,« odvětil na to a sleza, sám ho pozdvihnul a na svůj kočár donéstí kázal. Doveza ho do příbytku jeho, neopustil ho dříve, až omdlelý k sobě přišel. Na to poslal mu svého lékaře a příštího dne komorníka svého, aby se přeptal, jak se vede nemocnému. Zajisté krásný to příklad obecné lásky křesťanské a důstojný hlavy a ředitele církve svaté. Svatý Otec jako milosrdný Samaritán nehleděl na stav, ani na víru člověka, nýbrž ochotně pomohl nešťastnému, protože byl člověk, jeho bližní.

4. Láska k bližnímu musí býti stálá. Nejen někdy, nýbrž vždycky i kdyby to s obtížemi a přemáháním spojeno bylo, máme milovati bližního svého jako sebe samého.

Láska k bližnímu jeví se zvláště péčí o spásu duše a největší důkaz křesťanské lásky k bližnímu dává ten, jenž o spásu bližního se stará. Čím vznešenější duše nad tělo, tím milejší Bohu láska, kterou bližnímu na jeho duši prokazujeme. Jako by vším právem nazván byl člověk ukrutníkem, jenž vida slepce na okraji propasti státi, nevystříhal by ho před neštěstím a časnou smrtí, tím větším ukrutníkem byl by ten, jenž moha bližního svého osvoboditi od věčné smrti, z lenosti opominul by to učiniti. Praví

sv. Řehoř: »Toužíš-li dostati se k Bohu, přičiň se, abys sám nepřicházel.« A sv. Augustin: »Miluješ-li Boha, přitahuj všechny k lásce boží a snaž se, abys ho sám nemiloval, nýbrž abys lásku boží získal všechny, s kterými obcuješ.« (Okáč: Katechismus.)

Krásný příklad takové lásky dal nám sv. Jan, miláček Páně, jenž navrátil se z vyhnanství z pustého ostrova Pathmos do města Efesu, navštěvoval cirkve okolních měst. Přišel do jednoho městečka v Malé Asii, spatřil tam sličného jinocha, jenž se mu zdál býti schopným nějakého vyššího povolání. Odevzdal ho péči místního biskupa a odebral se odtud. Jinoch prospíval sice ve všelikém umění, ale spustil se záhy ctnosti, utekl do hor, dal se k loupežníkům a stal se posléze jejich náčelníkem. A co učinil sv. Jan uslyšev po letech o tomto neštěstí? Šel do hor a vyhledal náčelníka loupežníků. Tento, jakmile sv. apoštola, dobrodince svého, spatřil, dal se na útěk. Jan ale nedbaje vysokého stáří svého, běžel za ním, volaje: »Synu můj, proč utíkáš před svým otcem? Neboj se, ještě je naděje k spasení; já sám Kristu za tebe počet vydám a bude-li toho třeba, chci umřítí za tebe. Synu milý, stůj, sám Kristus posílá mne k tobě.« Loupežník zastaviv se, sklopil oči, odhodil zbraň a hořce plakal. I vrhl se přichozímu apoštolovi do náručí, jenž objal jej, sliboval mu, že mu odpuštění hříchů na Spasiteli vyprosí a očistiv ho vodou pokání, uvedl ho opět do cirkve. Jaká to láska, která hledá ztracenou duši, nedbajíc vlastního nebezpečí!

Týž sv. Jan, když byl již tak stár, že ani choditi, ani dlouho mluvíti nemohl, dával se do shromáždění věřících nositi, kdež prý nekázával nic jiného, než: »Synáčkové moji, milujte se vespolek.« Když křesťané, mnohokrát již podobné vyzvání slyšíce, tázali se, proč ustavičně totéž jejich biskup jim poroučí, odpověděl sv. Jan: »Jestli to přikázání Páně; když to činíme, činíme dosti.« Nejmilejší! Milujme se vespolek. Jest to přikázání Páně. Amen.

Frant. Čech.

Na neděli třináctou po sv. Duchu.

(Homilie od Jer. Bonomelli, biskupa Kremonského. Dle vlašského originálu Dr. Frá Josef Mergl.)

Evang. sv. Luk. kap. 17, v. 11.—19.

Pán Ježíš vzkřísil Lazara v Bethanii, v nejbližším sousedství Jerusalema. Tento veřejný, tudíž nepopíratelný zázrak poděsil nad míru vysokou radu židovskou. Náčelníci fariseů a starší lidu, sešli se u nejvyššího kněze, Kaifáše, na poradu, jak by se Ježíše zbavili a usnesli se, že ho vydají na smrt. Zatím Pán uchýlil se do městečka Judského Efremu. Odtud asi po dvou dnech odebral se Samařím a Galileou na výšinu Israelskou, sestoupil do údolí Jordanského a ubíral se k Jerichu širokou silnicí, kudy chodívaly karavany Galilejské (Didon II. 127) nedlouho před posledními

svátky velikonočními. Na této své pouti učinil Spasitel zázrak, jak o něm vypravuje dnešní sv. evangelium. Zázrak sám nepotřebuje výkladu, podává však nejedno naučení pro život.

* * *

Kterýsi současný cestovatel vypravuje, že spatřil na cestě z Jaffy do Jerusalema zástup žebráků. Ti ubožáci neměli vlasů ani očí ani nosů a vztahovali k němu ramena bezruká. Nemluvili, toliko vyraželi z hrdel zvuky jakési nesrozumitelné. Byli to malomocní vyobcovaní ze svých příbytků a žijící ve skalních slujích. Nikdo nedotýkal se jich, ani jejich šatu. Takových malomocných bývalo za časů Spasitelových v Orientě více než dnes. Tuto strašlivou nemoc zanesly výpravy křížácké i do Evropy, kde se rozmohla tak, že bylo třeba i zvláštních nemocnic pro malomocné. Dnes sice vymizelo u nás malomocenství skoro úplně, ale na Východě, zejména v Palestině, vyskytuje se dosud dosti často. Je to následek nedbalosti o čistotu těla. Mojžíš vydal velmi přísné a podrobné předpisy v příčině malomocenství, ba i pro podezřelé z té nemoci. Kněz, který byl zároveň lékařem, musil takového podezřelého důkladně prohlédnout a sledal-li sebe nepatrnější známky malomocenství, dal ho, jak bychom dnes řekli, na pozorovací stanici, dokud nenabyl jistoty. Ukázalo-li se pak malomocenství, byl nemocný nadobro vyloučen ze společnosti ostatních, uzdravil-li se, což se málokdy stalo, musel se představit knězi, který jakožto lékař, potvrdil uzdravení a dovolil návrat k rodině. Mojžíš byl tedy prvním, který vydal ochranné předpisy proti šíření se nakažlivých nemocí, zvláště malomocenství. — Po tomto stručném úvodu přistupme k výkladu dnešního sv. evangelia.

„Stalo se, když se ubíral do Jerusalema, šel po hranicích mezi Damaškem a Galileí.“ Samařsko dělí Judeu od Galilee tak, že kdo chce z jedné provincie do druhé přijít, musí nevyhnutelně projít Samařskem, leč by si zašel velikou oklikou k Jordanu.

„A když vcházel do jednoho městečka, potkalo se s ním deset mužů malomocných.“ Nedovídáme se jména onoho městečka z evangelia, ale podle všeho to bylo asi dnešní Djennin, jak za to má i P. Didon ve svém znamenitém díle: „Ježíš Kristus“ II. 128 na cestě mezi Nazaretem a Sichemem. Tak tedy potkal Pán deset malomocných. Není s podivem, že jich tolik bylo pohromadě, víme-li, že v Palestině bylo malomocenství dosti rozšířeno. Z příbytků lidských by i ti ubožáci vyloučení a proto potulovali se sem a tam a hledali společnost sobě rovných, aby aspoň tak druh druhá těšili ve svých útrapách a nuceném vyhnanství. Byli mezi nimi různí krajané, jak vidíme z toho, že se k nim přidružil i Samaritán. Je jisto, že Tito nešťastní častěji slyšeli jmenovat Ježíše jakožto velikého proroka, učitele, a očekávaného Vykupitele. Pověst o jeho zázracích donesla se i k jejich sluchu a vzbudila v nich naději, že i je uzdraví. Kdo je stížen těžkou chorobou, ten doufá, že se uzdraví i kdyby měl smrt na jazyku. Jakž neměli takové naději oddávati se i tito malomocní,

když tolik slyšeli o dobrotě a zázračné moci Kristově. Bezpochyby nějaký soucitný člověk pospíšil k těm mrzákům a na ně volal z daleka, že přichází Ježíš z Nazareta, ten veliký divotvůrce, aby si tedy nedali ujít takovou vhodnou příležitost, aby k němu chvátili a ho prosili o uzdravení, že je jistě vyslyší, jako vyslyšel již jiné. Na takové vyzvání sestoupili se malomocní podporující dle možnosti druh druhu do řady podle cesty, kudy přicházel Pán a sotva ho spatřili a slyšeli blížiti se, »pozdvihli hlasu« to jest počali volati seč byli. A co volali, oč prosili úpěnlivě ti ubožáci? »Ježíši, mistře, smiluj se nad námi« Jmenovali ho jeho vlastním, tím nejsladším jménem Ježíš a spolu čestným názvem »mistře« učiteli, kterýž název mu tak dobře příslušel. Takle prosba, tohle volání jejich bylo tolik krásné a dojemné, tolik prostinké, že nelze si představit krásnějšího a dojemnějšího. Taková prosba, taková modlitba má vždy, v každém soužení plynouti se rtů našich, kdykoli vrháme se na kolena před Bohem: »Smiluj se nade mnou, Bože!« Těmi slovy nejlépe vyjadřujeme naši nicotnost, a zároveň naši důvěru v Boha, pokoru a naději, ta dvě křídla, na kterých vznášíme se k Bohu. Ano, moji draží, souží-li nás nedostatek opuštěnost v křížích a trápení a nevíme-li, jak modlit se máme, poklekněme a opakujme opět a opět tu krásnou, svatou modlitbu: »Smiluj se nade mnou, Bože!« Ti ubožáci malomocní nevolali k Pánu: »Očisti nás, Mistře, z malomocenství, sejmi s nás ty ošklivé, páchnoucí vředy,« nýbrž ukazovali mu je a to stačilo jeho citlivému srdci.

Jako všude, provázel i zde veliký zástup lidu Pána a ti všichni byli žádostivi nového jeho zázraku. Zraky všech byly upřeny na něho a na těch deset nemocných. Ticho posvátné panovalo kolem za napiaté pozornosti. Spasitel upřel své oči, plné něžné lásky, na malomocné dávaje tak na jevo živý soucit s nimi, načež hlasem laskavým, z něhož bylo patrné, že splnil prosbu jejich, pravil: »Jděte, ukažte se kněžím.« — Proč medle neuzdravil Spasitel tyto malomocné hned na místě, jako to činíval s jinými nemocnými? Proč chtěl, aby šli ukázat se kněžím? Netřeba připomínat, že Ježíš mohl konati zázraky po své vůli a nikdo není oprávněn mu v tom předpisovati, ale na druhé straně nedopustíme se opovržlivosti pátráním po důvodu, proč právě zde učinil Pán výminku. Přidržíme se v tom učení svatých otců církevních a nejvážnějších vykladačů Písma. Jak již jsem se zmínil, byli kněží-lékaři po zákonu Mojžíšově povinni stvrdit, že ten či onen skutečně malomocenstvím je stížen a rovněž stvrdit, že je uzdraven. Spasitel chtěl jednak zákona toho šetřit a tím zároveň sebe chránit před možnou výčitkou se strany kněží, že jejich úřad opomijí; znal příliš dobře jejich nepřátelské smýšlení. Poslal je ku kněžím i proto, aby vyzkoušel jejich víru a poslušnost, aby si tím jaksi zázračně své uzdravení zasloužili. Kněží pak sami, jeho nepřátelé, měli se na vlastní oči přesvědčiti o zázračném uzdravení malomocných a tak pravdě otevřít své srdce. Lze pak s jistotou míti za to, že Spasitel pronesl slova: »Jděte, ukažte se kněžím« tak přesvědčivě,

aby malomocní hned poznali, že on je uzdravil a nikoliv teprv kněží. Proto s radostí dali se na cestu a »stalo se, když šli, že uzdraveni jsou.« Toto uzdravení stalo se v jednom jediném okamžiku, jakkoliv se o tom evangelium zvlášť nezmiňuje a zázrak byl zde nade vši pochybnost patrný. Byloť malomocenství nemoc viditelná, všem známá, málo kdo se z něho pozdravil a pozdravili se, trvalo to velmi dlouho, vyžadovalo to veliké péče a mnoho léků; zde však událo se cestou, v jednom okamžiku, u všech desíti najednou, sotva že rozkazu Páně uposlechli, beze všech léků, bez ošetřování, na veřejné silnici před očima četného zástupu. Kdyby se jednalo o očistění jednoho nebo dvou malomocných, mohlo by se konečně soudit na nějaký omyl nebo podvod, ale míti deset lidí za podvedené nebo podvodníky, byl by čirý nesmysl a věc nevysvětlitelná. Ať tedy pohlížíme na dnešní událost jakkoliv, jeví se nám ve světle zdravého rozumu jako úkaz nadpřirozený, jako skutečný, nepopíratelný zázrak.

Avšak výklad dnešního sv. evangelia byl by neúplný, kdybych vás neupozornil ještě na okolnost, o které se zmiňují všichni katoličtí exegeté. Co znamená ono malomocenství a známky jeho? Malomocenství ono je obrazem hříchu, toho malomocenství duše. Tak, jako řádí malomocenství na těle, pokrývajíce ho ohyzdnými skvrnami a páchnoucími vředy, které jako rakovina rozežírají tělo za živa, tak řádí hřích v duši. Znetvoří ji jako znetvoří malomocenství tělo, poruší v ní krásný obraz boží a zohaví ho v očích Stvořitelových. Kdo asi očistí duši z té špíny? Kdo zhojí její rány. odstraní páchnoucí vředy hříchu? Kdo obnoví v ní obraz boží a propůjčí mu dřívější krásu. Jedině Bůh to může učiniti, moji drazí. Jako Bůh sám křtem svatým v duši stvořil nádherný ten obraz svůj a ozdobil ho milostí, svatostí, tak i opět Bůh sám může obraz ten obnoviti, vyzdobiti svou milostí. Může a také chce. Mohl by tak učiniti ovšem sám, bez jakéhokoliv prostředníka. Ale Bůh užívá k takové obnově duše ve své nevystihlé moudrosti a dobrotě kněze jako svého služebníka stálého, skrze něhož rozdává hojné milosti své.

To, co řekl oněm malomocným: »Jděte, ukažte se kněžím,« to volá i k nám, hříšníkům, prosíme-li ho, aby očistil duši naši od malomocenství hříchu. »Očistím vás, odpustím vám, obleču vás v nádherné roucho milosti, ale »jděte, ukažte se kněžím.« Kdož by mohl pozastaviti se s nevolí nad takovou podmínkou k dosažení ztracené milosti boží? Není-liž Bůh pánem naším neobmezeným, jehož vůli nelze odporovati? Zdalž nemohl by uložiti nám podmínek daleko těžších, nesnadnějších, za které bychom mu rovněž museli poděkovati? Takhle však velí pouze: »Jděte, ukažte se kněžím,« to jest: otevřete jim srdce svá, dejte nablédnouti do vašeho svědomí. Vždyť i kněží sami, aby došli odpuštění hříchů, podřízeni jsou témuž zákonu, a musí za tím účelem spolubratřím svým, kněžím, otevřítí srdce svá, jsou odkázáni na tutéž lásku, kterou mají vám prokazovati. Nebojte se odhaliti jim chyby a vady své, to vše zůstane hluboko a na vždy pohřbeno

v srdci jejich. A není nemalý ten prospěch, který vám vzejde z vyznání hříchů. Tím jste nuceni zkoumati se a poznávati sebe samých, různých slabostí a vášní svého nitra. Zastydíte se sami před sebou a to právě bude známkou lítosti, kterou nevyhnutelně vzbuditi třeba, bude spolu vášním pobídkou ku vymítknutí pýchy ze srdce, posilou v každodenním boji s nepřitelem našeho spasení. Proto podrobme se ochotně vůli Spasitelově; Bůh tak chce, nikoliv člověk, když velí: »Jděte, ukažte se kněžím« ve zpovědi a očištění budete z malomocenství hříchů.

Svaté evangelium vypravuje, jak vidíme, události zcela krátce, uvádí jen to nejnutnější, ostatní si musí čtenář domysleti. Když tedy Spasitel pravil malomocným: »Jděte, ukažte se kněžím«, řekl to jistě tak, aby poznali s celou určitostí, že jsou očištěni, proto uposlechli hned s plnou důvěrou a šli. Cestou cítili náhle, jak mizí jejich neduh, viděli, jak zacelují se jejich rány, jak znovu narůstá na místech vyhnisaných maso nové; poznali, že jsou úplně zdraví. V němém úžasu pozorovali druh druhá a sotva věřili svým očím. Lze si představití jejich radost. Ještě před chvílí byli vyobcováni z lidské společnosti, vydáni na pospas neúprosné, zdlouhavé smrti a nyní vrací se zase do života ku svým rodinám. Uzdravení událo se náhle v jediném okamžiku, nemohl býti tedy nikdo jiný tím zázračným lékařem než Ježíš Kristus sám. Toto okamžité, zázračné očištění od malomocenství tělesného je velmi případným obrazem onoho okamžitého a daleko zázračnějšího uzdravení duše, které působí Spasitel v duši naší svátostným rozhřešením po zpovědi. Když totiž podle vůle Kristovy jako věřící křesťané knězi vyznáme upřímně hříchy své a on po té žehnaje nás pronáší svatá slova: »Rozhřešuji tě z hříchů tvých«, tenkrát mizí malomocenství hříchu z duše naší a ona odívá se rouchem nevinnosti, jehož se jí bylo dostalo na křtu svatém. Ó kdybychom viděli v tom okamžiku, jaká proměna se děje v duši naší, zajisté by nebyla radost naše menší než oněch uzdravených malomocných. Sledujme dále svaté evangelium.

Jak asi vedli si ti zázračně uzdravení malomocní? Snad obrátili se všichni do jednoho a spěchali k Ježíši, který jistě nebyl daleko, aby mu poděkovali, aby ho velebili a vypravovali všechněm, jaký zázrak na nich učinil. Nebylo tomu tak, nýbrž devět z nich ubíralo se dále, jako by se nic nestalo, a pospíchali ku kněžím, aby si vymohli potvrzení, že jsou očištěni, jak to nařizoval zákon Mojžíšův; přinesli zároveň předepsanou obět a odešli do svých domovů. Desátý však vida se uzdravena vrátil se ku Pánu, padl mu k nohám, klaněl se mu rozplývaje se ve slovech děků. A kdo byl tento jediný? »Byl to Samaritán.«

Jak známo, nenáviděli Židé Samaritány, opovrhovali jimi a měli je za bludaře, ba za horší ještě než pohany. Spasitel však nedělal zde rozdílu, uzdravil Samaritána právě tak jako těch devět Židů a tím porazil onen neblabý předsudek ukázav zároveň, že jeho evangelium vybuduje říši vzájemné lásky. Nedávno před tím dal Spasitel jistému zákonníku u přítomnosti četného zástupu ži-

dovského v podobenství příklad lásky k bližnímu u milosrdného Samaritána, zde pak ukazuje nám příklad vděčnosti ve skutečném Samaritánovi, tedy bez podobenství. Skoro bychom řekli, že Pán zúmyslně tím pokořoval pýchu Židů a bořil jejich zastaralou zaujatost proti Samaritánům. Jest však ještě jiná příčina, proč uzdravený Samaritán se vrátil k Pánu. Věděl totiž, že by kněží židovští, kdyby před ním byl předstoupil, s opovržením odmítli jeho oběť jako oběť Samaritána. Mimo to byl přesvědčen, že tento Ježíš, který ho tak rychle a tak laskavě uzdravil, ho rovněž tak laskavě přijme a že, poděkuje-li svému zázračnému lékaři, toto poděkování bude mít větší cenu než kdyby se ve chrámu představil kněžím, kteří mu nic dobrého neprokázali a prokázati nemohli. Vrhel se tedy Spasiteli k nohám a děkoval mu slovy, posuňky a bezpochyby i hojnými slzami. A Pán zvedl ho laskavě k sobě a zahleděl se mlčky na něho; apoštolové pak a ostatní udivený zástup obstoupili oba čekající, co Ježíš promluví. I promluvil Ježíš a řekl: »Zdaliž nebylo jich deset uzdraveno? A kde jest jich devět?« Chápete zajisté, moji drazí, v těchto otázkách Spasitelových tichou bolest a žal jeho; žádná řeč sebe delší nebyla by mohla vyjádřiti lépe ten zármutek, jaký prorážel božské srdce jeho. Jakoby chtěl říci: »Vím přece, že jsem uzdravil jich deset, jakžto přijde, zde vidím jen jediného? Kde jsou ti ostatní?« Tak hovořil Pán sám k sobě. Po té rozhlédl se po ostatních a pravil: »Neshledal-liž se nikdo, jenž by se byl vrátil a vzdal chválu Bohu, jedině cizinec tento?« Z deseti malomocných ví pouze jeden, že má poděkovati tomu, kdo ho tak ochotně uzdravil a tento jediný není ani synem Abrahamovým, vyučeným o zákoně a prorocích, nýbrž je to cizinec, Samaritán. — Zde všimněme si dobře jednoho velmi důležitého slova. Pán ujišťuje zcela jasně a přesně, že je Bohem, an dří: »Neshledal se, jenž by se byl vrátil a vzdal chválu Bohu, jedině cizozemec tento.« Samaritán vzdává chválu Ježíši Kristu, děkuje mu; Ježíš Kristus jmenuje se tedy Bohem.

Jednou z nejhlubších urážek, jednou z nejhlubších ran, jaké mohou dotknouti se duše citlivé, je zajisté nevděk od lidí, kterým jsme dobrodiní prokázali, zvláště od osob s námi příbuzných nebo od přátel a nevděk takový tím více bolí, čím větší je dobrodiní prokázané. Dobře praví sv. Bernard, že nevděk nad vše jiné se Bohu protiví. Takový nevděk zavírá brány milosti boží a je jako palčivý orkán, který vysušuje pramen zbožnosti, sžehá rosu smilování božího. Vzpomenete-li si, moji drazí, že jste dobrodiním zahrnovali přátele, že jste něžnou láskou opatrovali děti své, pro ně potu horké krůpěje cedili a že oni vám splácejí to vše nevděkem nebo neuznalostí; rcete sami, zdali nepuká vám srdce žalem a nevzdycháte-li: »Ó, těch nevděčníků!« Nuže tedy, podle této vlastní zkušenosti měř každý urážky, které Bohu činíš, když zneužíváš jeho dobrodiní. Jsou zajisté dobrodiní boží tak četná, tak veliká, tak trvalá, že nelze si přáteli lepších z otcovské ruky věčného Slitovníka.

Život náš a všechno, co s ním souvisí, prostředky k udržování a zdokonalování života, dar víry, milost boží, svaté svátosti, ten život věčný, který nám Bůh slibuje a nabízí, to vše jsou dobrodíní tak veliká, že nelze jich rozumem vystihnouti. A jak přijímáme od Boha všechny tyto důkazy jeho lásky a dobroty? Stýskáme si do nevděku lidí, kterým jsme dobrodíní prokázali, a přece taková dobrodíní nestojí často ani za řeč. Zdaliž nemohl by Bůh právem daleko větším stěžovati si do nás? My žijeme klidně den ze dne, z týdnu na týden, z měsíce do měsíce, ba z roku do roku a nenapadne nám, abychom vyznali: Děkuji ti, o Bože, žeš mně život dal, žeš mně věrou zmilostnil, že mne tolikým dobrodíním zahrnuješ.

Zvláště však máme a musíme býti vděční Bohu, když nás očisťuje z malomocenství hříchu ve svátosti pokání a obléká nás v roucho milosti posvěcující. Kdož mohl by po takové milostiplné koupeli duševní vzdáliti se jako oněch devět malomocných a nepospíšiti k oltáři, kde Ježíš přebývá ve svátosti nejsvětější? Nemáme-li spíše jako onen Samaritán vrhnouti se k nohoum Spasitelovým, jemu děkovati a lásku i dobrotu jeho velebiti? Nečiníme-li tak, je to nevděk a Pán může právem říci: Tenhle malomocný, jehož jsem krví svojí očistil, nepřišel, aby mně poděkoval. Pohané děkují modlám svým, jako by od nich dobrodíní se jim dostávalo, Turci veřejně klaní se a velebí Bohu, ačkoliv ho jen nedokonale znají, bludaři, jinověrci, žijící ve svých bludech, vzta-hují ke mně ruce a děkují mně hlasitě za dobrodíní jim udělovaná a křesťané mé církve i moje děti, kterým jsem hříchy odpustil, se kterých jsem snal malomocenství duše, nedbají, aby mně za to díky vzdali.

Buďme tedy, moji drazí, každodenně ráno i večer Bohu vděční za nesčíslná dobrodíní jeho a zvláště tenkrát, když sejmul s nás malomocenství hříchu ve svátosti pokání. Pamatujme, že nejúčinnějším prostředkem k nabytí milosti boží je vděčnost za dobrodíní prokázaná.

* * *

Sv. Lukáš dodává ke konci dnešního sv. evangelia: »A řekl Ježíš Samaritánovi: Vstaň a jdi, víra tvá tě uzdravila.« Jako by řekl: »Tys uvěřil mým slovům a šel jsi ukázat se kněžím, jak jsem ti rozkázal; za tuto svoji víru a poslušnost jsi uzdraven, vděčnějším ukázal jsi se než ti ostatní, vstaň tedy a odejdi.«

Zde, jako i na jiných místech přepisuje Pán uzdravení z malomocenství víře. Byla sice hlavní příčina toho uzdravení dobrota a všemohoucnost boží, ale zde je ze slov Spasitelových patrné, že i víra Samaritánova přispěla k jeho uzdravení a že by tedy bez víry té nebyl býval uzdraven. Jak vykladači Písma dobře míní, vztahují se tato slova Spasitelova: »Víra tvá tě uzdravila« nejen k tělu, ale i k duši. Měltě Pán v obyčejí uzdravovati s tělem zároveň i duši. Také můžeme s jistotou za to míti, že jednání Samaritánovo, jeho vděčnost, kterou Pán pochválil, způsobila i jeho obrácení ku Kristu a jeho učení.

Mějme tedy, moji drazí, příklad Samaritána dnešního stále před očima, příklad uzdravení těla i duše. Obého dostalo se mu z dobroty Páně, ale nikoliv bez jeho přičinění, jak dosvědčuje Spasitel: »Víra tvá tě uzdravila.« I naši duši uzdraví vždy Bůh, ale jen s naším spolupůsobením. Toto však musí mítí kořeny v živé víře. I nás týkají se slova Ježíšova: »Víra tvá tě uzdravila.« Amen.

Narození Panny Marie.

Bdělost Panny Marie a lehkomyšlnost lidská.

»Z níž narodil se Ježíš, jenž slove Kristus.« (Mat. 1. 16.)

Poslední slova rodokmenu Ježíšova: »Z níž narodil se Ježíš jenž slove Kristus,« jsou nejslavnějším chvalo zpěvem Marie Panny. Dostalo se jí důstojnosti, jaké se žádný tvor netěší; dostalo se jí milosti, která jediné jí přísluší; dostalo se jí povolání, jemuž není rovno. Pln nadšení volá sv. Bernard: »Čemu se máme více obdivovati, láskyplnému snížení Syna božího aneb vznešené důstojnosti jeho matky; aby Bůh poslušen byl ženy, což jest pokorou nad pomyslení, a aby žena Bohu poroučela, což jest velikostí nad pomyslení.«

Dnes slaví se narozeniny přesvaté Marie Panny, matky boží, kterou Bůh hned od početí vyznamenal nevýslovnými přednostmi a milostmi. Maria jest zelenou ratolestí, kterou po potopě přinesla holubice Noemovi, a která byla znamením, že země bude osušena a očistěna; Maria jest jitřenkou vycházejícího dne vykoupění. Právem tedy světlí církev sv. narozeniny Marie Panny od dob nejstarších a velebí Marii jako růži mezi trny. Byla Maria obklíčena hříchy a hříšníky jako trny. Nebyla však jimi poraněna, poněvadž se jim opatrně vyhnula. My však, kteří hřích a náklonnost ke hříchu již na svět přinášíme, pohybujeme se tak lehkomyšlně a neopatrně uprostřed trnů hříchu, jakobychom se nemuseli obávatí jejich ostnů. Jaký div, že býváme tak často a tak hluboce od nich poraněni.

Proto dnes, v narozeniny Neposkvrněné Panny Marie, uchráněné od jakéhokoliv hříchu, uvážíme, jak si počínala Maria uprostřed trnů hříchu, a jak si mnozí lidé počínají; Maria přišla na svět beze skvrny hříchu, plna milosti, a přece byla opatrnou, jakoby každé chvíle mohla se hříchu dopustiti; my přicházíme na svět plni slabostí a jsme přece tak neopatrní, jakobychom vůbec zbřediti nemohli.

P o j e d n á n í.

1. Náklonnost ke zlému čili slabost srdce, poblouzení rozumu a ustavičný odboj těla proti duši jsou smutné následky prvotního hříchu, a s těmi přicházíme všichni na tento svět. Panna Maria

byla od hříchu prvotního ochráněna a proto i od jeho následků. Duše její byla jistě nejkrásnější, jakou kdy Bůh všemohoucí stvořil. Po vtělení Slova, Syna božího, byla nejvznešenějším uměleckým dílem, jaké všemohoucnost boží kdy v život povolala; bylat dílem, nad něj, jak praví sv. Petr Damiani, toliko Bůh jest vyšší. Proto pějeme s ní v české krásné písni: »Ty jsi po Bohu ta nejprvnější«; sv. Tomáš Aquin. praví, že právě nejvyšší její dokonalost byla příčinou, že byla uznána za schopnou státi se matkou Ježíšovou. Při této přednosti, kterou ji Bůh obdařil, neměla se ničeho obávati, co se týká náklonnosti ke zlému, poblouzení rozumu a odboje těla, a přece byla Maria Panna stále tak opatrnou, jakoby mohla každé chvíli zhřešiti.

Nemusela se báti náklonnosti zlé, slabosti srdce. Pýcha, závist a žehravost bývají svědci srdce. Maria byla prosta těch náklonností. A přece použila vši opatrnosti, aby nebyla od nepřítelů duše oklamána; od nejtěšnějšího dětství vyhledávala samotu a dům boží za útočiště pro svou nevinu; ba zachvěla se, když archanděl zjevil se jí v podobě mládence a zvěstoval podivuhodné tajemství! Kdo by ji byl spatřil, byl by řekl, že jest nejslabší bytostí, že věci světa jsou pro ni nejvyš nebezpečny, samé léčky a úskalí; tak málo důvěřovala v sebe samu, proto tak horlivě hledala útočiště v odloučenosti od světa.

Panna Maria nemusela se báti poblouzení rozumu, poněvadž byla stále milostí boží osvícena, o všech věcech soudila nejdokonaleji, neboť Duch sv. byl jejím učitelem, proto ve všem poznávala jen to pravé.

A přece při tak velikém světle a jasném poznání bylo ustavičným zaměstnáním Panny Marie rozjímání o pravdách nebeských, jakoby se strchovala, aby rozum nebyl zatemněn bludy a pochybnostmi.

Panna Maria nemusela se obávati odboje těla. Tělo její bylo stále podřízeno duchu, smyslná žádost nikdy nechtěla ztotožiti duši; nebylo u ní zlé náklonnosti, poněvadž byla prosta hříchu dědičného, a sama od dětství cvičila se neustále ve zbožnosti a sebezapírání. Celý život její byl cvičením v odříkání, postech, mlčení, horlivosti, aby se udržela ve stavu nevinu, milostí od Boha obdržených uchovala, sebe před nástrahami světa uchránila.

A v pravdě jednala velice opatrně, neboť ač byla od hříchu dědičného uchráněna a měla původní milost spravedlnosti, nebyla jí přece vzata svoboda hřešiti, poněvadž by pak ctnosti její byly bez zásluhy. Dábel se jistě velice namáhal přivésti ji ke hříchu, když se opovážil sváděti samého Syna božího. Jestliže tedy Maria Panna při tak velikých milostech, při takové bezpečnosti srdce, při tak osvětleném rozumu a panství nad tělem byla tak opatrnou, nejsme-li my příliš pošetilými, když při toliko slabostech a zlých náklonnostech, při rozumu zatemnělém a tolika nezřízených žádostech jsme tak neopatrní, jakoby chom ani hřešiti nemohli!

2. Jak často zapomíná člověk na tyto své slabosti a nedostatky a omlouvá jimi spáchané hříchy, kdy mohl se jich při

trochu horlivosti a opatrnosti uchrániti; zvláště kdy mohl míti na očích tak krásný vzor Marie Panny, jež při vši síle duševní byla stále tak opatrnou!

Zná člověk svou vrtkavost a slabost srdce, a přece neutíká před nebezpečím světa, před věcmi, jež srdce hříšně poutají.

Nic se mu tak neprotiví jako tichá samota, nic mu není příjemnějšího, jako obcovati s osobami, při jichž pohledu srdce bývá chyceno; nic žádoucnějšího než pochlebování a podkuřování. Člověk se má za šťastného, užívá-li svobody, béře-li podílu na všech zábavách, a to tím horlivěji, čím jsou bezuzdnější a nebezpečnější, čím více lichotí smyslům. Čím neslušnější a urážejší moda se ukáže, tím dychtivěji jest vyhledávána, tím více se jí otročí! Čím hanebnější kniha, tím hltavěji se pročítává, a člověk vrhá se pak v propast nevěry a zpuštělosti.

Jako nás zahanbuje Maria přísnou bdělostí nad svými náklonnostmi a každým hnutím srdce, tak také zahanbuje nás její horlivost, dává se poučiti v pravdách spasitelných, uvažovati o věcech božských, ač nemohla bludu propadnouti nikdy.

Dědičným hříchem ztratili jsme pravé poznání o Bohu; rozum zatemněn, svědomí uvedeno na scestí. Proto první starostí naší musí býti, abychom se dostatečně poučili o pravdách nebeských a svědomí uvedli na pravou cestu. Mnozí však činí pravý opak. Mnozí říkají: Jsem dosti poučen, nepotřebuji kázání ani pročitání nábožných knih; to vše jest pro děti a ty, kteří ničeho nevědí; a zatím ochotně naslouchají zvráceným zásadám, falešným naukám otvírají srdce, věří i největším nesmyslům, jen když lichotí jejich samolibosti a nezřízeným žádostem.

A jak lehkomyslně a neopatrně počínají si mnozí vůči rozkošem smyslným. Panna Maria, ač se báti nemusela, strachovala se neustále nástrah tělesných, a proto krotila tělo postem a střídmostí, varovala se úzkostlivě každého marného a prázdného slova, nechtěla býti nikdy bez dohledu, aby stále pozorována a na každou chybu upozorněna býti mohla.

A lidé mnozí mazlí se se svým tělem, nečiní si žádné ujmy, dopřávají jazyku volného běhu, milují lenost a zabálku, zanedbávají modlitby, chrámu Páně, veřejných pobožností a slavností, nechtějí býti pozorováni ani přijímati výstrah, napomenutí a přání svých rodičů, představených a přátel; nenávidí jich, zatím co by měli jim děkovati za lásku a starostlivost.

U všech světců nalézáme, že křižovali odbojně žádosti těla, odpírali nezřízeným žádostem a při vši opatrnosti ještě se chvěli bázní, aby nebyli zavrženi. Chceme také dosáhnouti blaženosti a slávy, jaké světci požívají, ale proti největšímu nepříteli spásy, vlastnímu tělu, nechceme kolikrát užiti potřebné přísnosti a ustavičné bdělosti.

Jak málo lidí vidí v postu, odříkání i věcí dovolených, vhodného prostředku zeslabiti osten svého těla. Jak málo lidí uznává modlitbu za mocný prostředek, abychom se uchránili zlých žádostí, a přece řekl Pán Ježíš: »Bděte a modlete se, abyste ne-

vešli v pokušení. Jak se zlobí kolikráté mládež, když rodiče, vychovatelé neb přátelé bedlivě na ni dohlížejí, chyby její karají a trestají. Jak málo lidí drží uzdu jazyku svému a oči chovají v obradě a mezích! Jak mnozí si počínají, jakoby se nemuseli obávatí nezřízených žádostí tělesných!

Platonův žák, Trochilus, měl obydlí obrácené k moři a díval se často na hru vln mořských. Jednou když bylo moře úplně tiché, zachtělo se mu vyjetí si na moře širé. Sotva však vstoupil na loď, zdvihla se bouře tak zuřivá, že zlámala kormidlo, stěžen a loď učinila ke plavbě neschopnou. Trochilus zachránil se na břeh s velikým nebezpečenstvím. Usiknuv vlnám a zachrániv život, dal ihned zazdítí okna, odkud byla vyhlídka na moře, aby se mu více nezachtělo vydati se ještě jednou v nebezpečí života. — Zlé náklonnosti, zlá příležitost, svádějí k různým nepravostem, jež jsou zkázou duše a překážkou života věčného. Třeba jest největší opatrnosti, odříkání, aby duše nevzala pohromy.

Mějme stále na paměti opatrnost blahoslavené Panny Marie. Narodila se milosti plná a přece bděla nad sebou, jakoby každé chvilce mohla zhřešiti; my jsme se narodili plni slabosti a mnohý jest tak neopatrným, jakoby nikdy zhřešiti nemohl. Sřežme srdce své, pokofujme tělo, osvēcujme rozum posloucháním slova božího, čtením nábožných knih, horlivou moditbou, milujme samotu, cvičme se v odříkání věcí dovolených, blahoslavená Marie Panna vyprosí nám potřebnou milost, abychom v práci začaté pokračovali a v ní setrvali až do posledního dechu našeho života.

V. Strli.

Na slavnost Narození Panny Marie.

»Jakob pak zplodil Josefa, muže Marie, z nížto se narodil Ježíš, jenž slove Kristus.«
(Mat. 1, 16.)

Suchopárným na první pohled zdá se nám dnešní sv. evangelium. A přece jest přepodivně vhodné, aby naši víru posílilo, oživilo naši naději, rozohnilo naši lásku. Pokolení za pokolením vystupuje a odchází v pestrých změnách. Kráčí na jevišti tohoto světa různí nositelé jmen před námi, až jednotvárný rodokmen u jména Marie se zastavuje.

Jak vhodné a přiměřené jest toto evangelium pro dnešní slavnost. Ona jest dnem radosti. Slavímeť Narození Rodičky boží, Panny Marie, o níž církev pje: »Tvoje Narození, Panno Maria, zvěstovalo celému světu radost; neboť z Tebe vzešlo slunce spravedlnosti, Kristus Bůh náš, jenž kletbu sňal a dal požehnání, přemohl smrt a věčný život daroval nám.«

Této slavnostní náladě, jež dnes srdce naše naplňovati má, odpovídá evangelium, třebas i sebe suchopárnějším, monotonním se zdálo na první pohled. Vysvítát z tohoto rodokmenu předků Marie a Josefa v nejskvělejší způsobě boží věrnost a boží moc.

Věrnost boží, která přetrvává i změny století.

Moc boží, která překonává i násilné převraty ve světě.

1. Dnešní slavnostní evangelium ukazuje nám především věrnost boží; stavít nám patrně před oči, jak Bůh dodržuje slovo a po tisíciletích nezapomíná, co zaslíbil, že sice čekati nechává, avšak v příhodný čas dostojí danému slovu.

V ráji zaslíbil Bůh ve svém nekonečném milosrdenství padlému lidstvu Vykupitele. Dva tisíce let uplynulo beze vší další zprávy. Patriarchové, kteří po staletí putovali na zemi, klesli do hrobu. Zloba lidí převyšovala veškeru míru, tak že potopa zničila provinivší se pokolení lidské, až na jednu jedinou rodinu. Tato rodina rozšířila se svým potomstvem po světě a zalidnila znovu zemi. O žádném opakování dřívějšího zaslíbení nečteme po celou tuto dobu. Zapomenul Bůh na své slovo? O nikoliv! Po této dlouho trvající době nalezl Hospodin nositele svých zaslíbení v Abrahamovi. Na rozkaz Hospodinův stěhuje se týž do jiné země, aby tam se stal praotcem velikého národa, v němž veškeré národové země požehnání býti mají. Jemu, u více věrnému a pevnému patriarchovi, bývá zjeveno, že vzejde z jeho pokolení Spasitel lidstva. Nyní se opakují zaslíbení. Třetí pokolení táhne ze země, kterou zaslíbil Abrahamovi Hospodin, do Egypta. Nesmíš se tito přistěhovalci, čítající 72 hlav, tam s domorodci a nezániknou mezi nimi? Podle názoru lidského a dle běhu věcí bylo by se mělo tak státi, ale slovo boží nepodléhá změnám času a zákonům přírody. I vzdálen země zaslíbené zvěstoval patriarcha Jakob na smrtelné posteli, od Boha osvícen, zcela určitě návrat do zaslíbené země, jakož i že z potomků jeho syna Judy onen vzejde, na nějžto čekají národové. Čtyři století pobude národ israelský v Egyptě a rozmnoží se podivným způsobem, aniž by mezi obyvateli vyhynul. Tu nadchází doba, kdy Hospodin za divů a zázraků zpět přivádí Israelity do Palestiny. Pomíjejí opět staletí za krvavých bojů, za odpadu od Hospodina a skroušeného návratu k němu, tu vystupuje chudý pastýř. Na rozkaz Hospodinův bývá pomazán na krále a vyvolen za praotce zaslíbeného Vykupitele dle těla. Opět ponořují se staletí ve střídání se různých událostí a hrozných převratů do moře časů. Hodnost královská zmizela z pokolení Judova a přešla na cizinu. Pokolení Davidovo ztratilo svůj lesk, žije nyní jen v temnosti a skrytosti. Zapomenul Hospodin na své slovo? O nikoliv! Bůh není jako člověk, jenž se klame.

Lidé zapomínají velice brzy, co slíbili, Bůh nikoliv. Byť i století jedno po druhém jako plynoucí veletok se vliilo do oceanu věčnosti, byť i pokolení za pokolením do hrobu kleslo, byť i politické poměry sebe více se změnily, byť i nejmocnější říše se shroutily a znovu povstaly, k nevidané mohutnosti se vzmužily: veškeren tento převrat neruší výpočtů božích, nezviklá Jeho zaslíbení. To zvěstuje nám a hlásá obrovskými písmeny dnešní sv. evangelium. Bůh a Hospodin čekal léta, staletí, tisíciletí, ale konečně přišla hodina, kdy chtěl splniti svoje zaslíbení, kdy se Jeho slovo uskutečniti mělo. V dětátku, jehožto narození

dnes slavíme, nadešly červánky naší spásy, bylo zvěstováno usku-
tečnění se božského zaslíbení. Jak krásně proto jest dnešní svaté
evangelium se slavností dnešní spojeno.

Učme se tedy dodávati si zmužitosti a důvěry. Tento tak
jednoduchý rodokmen dává nám záruku, že Bůh slovu dostojí
a na svá zaslíbení nezapomene. Když tudíž nám volá vstříc: Hle-
dejte nejprve království božího a jeho spravedlnosti a vše ostatní
bude vám přidáno, tož platí toto slovo i ještě dnes. On je právě
tak jistě a určitě splní, jako zaslíbení o Vykupiteli splnil. Hle-
dejme a pečujme o království boží a jeho spravedlnost, abychom
i věčné blaženosti účastnými se stali.

2. Dnešní svaté evangelium ukazuje nám též moc boží, jak
překonává násilí světa. Co vše nepodnikla lidská zloba a zkaže-
nost, aby zmařila zaslíbení boží. Než na zmar. Uvažme jen utla-
čování národa židovského v Egyptě. Když totéž bez účinku zů-
stalo, vyšel rozkaz, aby veškerá pacholátka u Židů vržena byla
do Nilu. Národu vyvolenému a jeho zaslíbením hrozila záhuba.
Kdo tu pomůže a záchranu přinese? Upletený koš. Z tohoto koše,
jenž plul po vodách Nilu, povolal Hospodin zachránce svého ná-
roda a vykonavatele svých plánů a svých zaslíbení. Dcera onoho
krále, jenž Židy obrožoval vyhubením, musela vychovati sama dle
úradku nekonečně dobré a moudré prozřetelnosti přicházejícího
zachránce na dvoře královském. Věru, boží moc a moudrost křídí
hravě podle slov Písma svatého nejodvážnější a nejnásilnější plány
zpupných lidí. Různí národové bojovali se zoufalou záští proti
Židům a ohrožovali je záhubou. Než tiše světové se rozpadly a ná-
rod zůstal. Do zajetí vlečen a po okrsku zemském rozptýlen, našel
národ vyvolený v zaslíbené zemi vždy zas své středisko a zachoval
se uprostřed všech znásilňování, až doba zaslíbení se naplnila. Jak
často jásali nenávisť sopcí nepřátelé a posmívali se poraženým
Israelitům: »Kde jest váš Bůh, aby vás vysvobodil z našich ru-
kou?« Než Bůh Israelův, pravý a živý Bůh jest ještě vždy tu. On
shovívá a neopomene příznivého okamžiku, on přijde jistě v pravý
čas. V knihách královských se dočítáme, kterak židovská dcera
královská a matka Ochoziášce celou královskou rodinu vyhubiti
chtěla. Jen jeden pacholík zůstal na živě, který zachráněn a skryt
byl ve chrámě Páně. Tento mládenec, pozdější král Joas, vedl
zaslíbení Hospodina dále, až konečně jejich vyplnění nadešlo.
Žádné násilí nemohlo zničití slova božího.

Když staletí uplynula za vnitřních bojů a zevních trýzní, na-
dešel čas, kdy Jerusalemská zpusť byla vyvrácena zároveň s chrá-
mem. Moc světa slavila triumfy a u řek Babylonu nafkali a slzy
ronily bohabojní Israelité, když si vzpomínali na Sion. Než ani
vyvrácení Jerusalema a zboření a zpusťování chrámu nemohlo
zmařit zaslíbení Hospodinova, ba ani ne zavedení lidu do vy-
hnanství toho nezmohlo. Všecky tyto zdánlivé pokusy o vyhubení
uspíšily vždy jen čas vyplnění. Co spasitel později řekl, že »nebe
a země pomínou, ale slovo boží nepomine«, stvrzují předem dě-
jiny israelské. Velkolepý pomník božské moci a lidské slabosti

tvoří tudíž dnešní svaté evangelium. Ono nám ukazuje jasně a názorně, ano makavým způsobem, kterak moc celého světa ničeho nezmáhá proti Bohu a jeho vůli. Přes kolik překážek musel proud božských zaslíbení přebrodit, až konečně červánky nadešly, nejblahoslavenější Panna se zjevila a zvěstovala den vykoupení!

Nezoufáme tudíž i my, malověrní, když vidíme, kterak zloba vítězoslavně triumfuje, korunované bezpráví plesá, zatím co ujařmená ctnost a utiskované právo úpí a sténá. I ještě nyní živ jest starý Bůh a platí jeho slova: »Důvěřujte, já jsem přemohl svět.«

V pravou dobu rozkáže On už přivalům a zvolá k zuřícím vlnám: »Až potud a ne dále!« Pak rozdrtí ony naduté kolosy zemské jako nádoby hrnčířské a ony metly, kterých jako prutů používal k bičování jednotlivců jakož i celých národů, jakmile vysloužily, zláme a uvrhne do ohně.

Nezoufej však ani ve svých malých osobních záležitostech, byť i sebe zatemnělejší a zamračenější obzor tvého života se zdál. Za těmito mraky stojí ještě vždy slunce v jeho staré záři a v jeho staré síle na obloze. Nastane zas doba, kdy mraky se roztrhají a slunce svítiti bude ti tím jasněji a tepleji. Hle, tak jest Bůh též ještě vždy tu, i tehda, když pozemský žal tě skličuje anebo temnoty tvé dny života skličují. Doufejme v něho, jenž nebe a zemi ve svých rukou nese. Jistě přijde ti z jeho ruky pomoc a útěcha v pravý čas.

S jakou důvěrou smíme se tudíž blížit na dnešní slavnost kolébce tohoto sličného dítěte, matky zaslíbeného Vykupitele! Jest tudíž skutečně dnešní slavnost radostnou slavností pro nás; ona nám hlásá dle evangeiia boží věrnost, boží moc a uskutečňuje slova církve, jež ona propěvuje dnes v hodinách:

»Tvoje narození, Rodičko boží Maria, zvěstovalo celému světu radost. Neboť z Tebe vzešlo slunce spravedlnosti, Kristus. Bůh náš, jenž snav kletbu, dal požehnání, přemoh smrt dal nám život věčný.« Amen.

Dr. Antonín Ondroušek

Neděle čtrnáctá po sv. Duchu.

Starosti, zvláště válečné.

»Nepečujte o svůj život, co byste jedli.«
Mat. 6, 25.

V dnešním evangeliu varuje nás Pán Ježíš, abychom nevěnovali srdcí svých pozemským statkům nezřízeným způsobem. »Nikdo nemůže dvěma pánům sloužiti — nemůžete Bohu sloužiti i mamonu.« Proto nás dále napomíná, bychom nepečovali úzkostlivě o pozemské statky. »Nepečujte o své tělo, co byste jedli...« Těmto slovům nerozuměli v dobách sv. Augustina dobře někteří poustevníci. Mníli, že dle těchto slov můžeme práci zanedbávati a statky životní v zahálce očekávati. Proti tomuto nebezpečnému bludu napsal sv. Augustin biskupovi Aure-

lianovi z Karthaga knihu, v níž ukazuje, že nejsou všechny starosti o pozemské statky křesťanstvím zakázány, nýbrž jen přílišné, úzkostlivé starosti, že naopak dobře zřízená starost o pozemské statky jest povinností křesťana. Tak je tomu skutečně. Můžeme se v této věci, jako v mnohých jiných, prohrésti tím, že bud přes příliš nebo příliš málo o ně pečujeme. I zde je střední cesta nejlepší. Proto chceme dnes ku svému duchovnímu prospěchu o starostech o pozemské věci blíže uvažovati.

P o j e d n á n í.

1. Starost jest jako bleďá, šedivá, závojem zahalená paní s hlubokými brázdami a vážnými vráskami. Je to stará paní, tak stará jako její sestry: bolest, vlna a smrt. Tato paní neustále světem chodí, bez volby lidí navštěvuje: všude stojí jí dvěře otevřeny, v chudé chatě i bohatém paláci. Má nejbohatší garderobu, stále mění šat a jméno: je tu starost o majetek, o ženu a děti, práci a výživu, o pokrok, o vyniknutí v úřadě, o výsledky, zdar a mnohé jiné věci. Tuto paní následuje hrozné komonstvo. Kam zavítá, slzy se prolévají, vlasy sešediví, srdce zeslábne, noci jsou dlouhé a člověk je jako stín.

Ale co paní starost dovede, zakoušíme vlastně teprve ve válce. Tu jako by paní starost slavila svatební hody. Staré starosti se zvyšují a prohlubují, a nové k nim přicházejí. Celé pluky starostí vystupují: jak je s našimi vojny v poli, jak jsou zaopatření, vyživování? Jaké výsledky mají? Vybojují nám vítězství a s vítězstvím blažený mír? Kdy? A jak bude s námi doma? Vydržíme? Co budeme jísti, čím se budeme odívat? Jsme s to, abychom své vojsko vydrželi? Jak vydrží naše národohospodářství, když jen na sebe jest odkázáno? Zdaž nám naše polní hospodářství samo stůl připraví? Budeme mít dosti peněz? Celé pluky to starostí. Kdo války nezná, neví, co jsou starosti.

2. Doprostřed těchto starostí zaznívá slavnostně velké slovo Páně: Nepečujte přílišné, úzkostlivě! Slovo právě pro naše časy jako stvořené.

Nepečujte úzkostlivě! Slyšme dobře! Nikoli péče, starost veškerá se zakazuje. Starati se je lidské, nevyhnutelné, jest povinností svědomí. A úplně bezstarostný člověk, zvláště v nynější době, byl by jako obluda, jako člověk bez srdce, bez ducha a bez svědomí.

Ano, rozum i sv. víra nám poroučejí starati se.

a) Máme pozemských statků zapotřebí — bez naší péče k nám však nepřijdou a u nás nezůstanou. Z toho již rozum činí závěr, že se tedy o ně starati máme. Máme pozemských statků zapotřebí, neboť nejsme pouzí duchové jako andělé, nýbrž mimo duši máme i tělo, které potravu, obleku, přibytku, zkrátka pozemských statků nutně potřebuje.

Bez našeho přičinění však k nám tyto statky nepřijdou a u nás nezůstanou. Země přináší člověku jen trní a bodláčí, když se nevzdělává. Již tedy rozum nám velí starati se o pozemské statky.

b) To činí také naše sv. víra na mnohých místech a důrazně. Ještě v ráji byl člověk, aby zemi vzdělával. (Gen. 2, 15.) Tím více po pádu lidí: »V potu tváře budeš si svůj chléb vydělávati.« Je to tedy výslovná vůle boží, že si potomci Adamovi mají chléb v potu tváře vydělávati, o pozemské statky se starati. V knize Přísloví se nám představuje obraz dokonalé ženy. Na ní se chválí, že ráno brzy vstává, by pokrm pro svou rodinu připravila, by ji teplým šatem přioděla, zkrátka že chléb svůj nečiněně nejl. Zahálčivou ženu nechválil by Duch sv., právě tak jako nechválí sv. Pavel zahálčivého muže, který se o potřeby ženy a dítek nestará. Výslovně praví (I. Tim. 5, 8.): »Jestliže pak kdo o své a obzvláště o domácí péče nemá, zapřel víru a jest horší než nevěstici.« »Kdo o domácí péče nemá.« Z toho vyplývá, že rodiče o své děti a děti o své rodiče starají se mají. A sám sv. Pavel živil se prací rukou svých.

Víra i rozum žádají tedy, abychom se o pozemské statky starali, i snadno lze tu málo se starati, jak činí nespovědomití otcové, kteří o ženy a děti málo pečují. Ale ještě častěji se prohřešují lidé, když se přílišně o statky pozemské starají.

3. Jest však křesťana nedůstojno příliš úzkostlivě o ně se starati. Neboť tím ukazuje, že

a) příliš málo v Boha důvěřuje. Jest boží prozřetelnost, v níž jako dítky v lůně matčině spočíváme. »Oči jeho hledí na cesty lidské a všechny kroky jeho zpytuje.« (Job 34, 21.) I vlasy hlavy naší spočítány jsou. (Luk. 12, 61.) V tuto božskou prozřetelnost můžeme s důvěrou doufati, vše pořádá k našemu nejlepšímu. Kdo se však přílišně péči oddává, nedůvěřuje v Boha, a tato nedůvěra jest křesťana nedůstojná.

b) Dále tím ukazuje, že pozemské statky jsou jeho největším pokladem. Neboť »kde jest poklad tvůj, tam je i srdce tvé.« (Mat. 6, 21.) Tomu pokladu věnuje veškeré své myšlenky. Od rána až do večera myslí jen, jak by mnoho získal. Málo se stará o Boha a o svou duši, všechny myšlenky jeho směřují k pozemským věcem. Těm také věnuje veškerou svou práci. Viz, jak celý den běhá, by několik haléřů získal. Ani den sváteční nesvětí, jen aby měšec jeho se plnil. Ale jak nedůstojno jest křesťana, když veškeré své myšlenky a práce jen pozemským věcem věnuje. Pro něho platí rozkaz: »Hledejte nejprve království božího a jeho spravedlnosti!« Ale když jen na svět myslí a se světem se zabývá, zapomíná na své vznešené povolání a všel šlechtinou, pro nebeské statky stvořenou duši na prach a popel.

4. Ale přílišná starost o pozemské věci jest člověku také škodlivá. Neboť

a) odvádí ho víc a více od Boha. V srdci, přílišně o pozemské statky pečujícím, umírá znenáhla radost v Bohu. Poněvadž má svůj poklad na zemi, znenáhla srdce jeho stává se lhostejným k nebi a k Bohu. Často přichází až tam, že nechce na Boha ani mysliti. V takém srdci odumírá i láska k Bohu. »Nemůžete Bohu sloužiti a mamoně.« Přílišná péče zabraňuje srdci pozvedati se

k Bohu, vše se mu zdá obtížným, stává se vlažným a brzy všeho zanechává. »Patero spežení volů jsem koupil, a jdu, abych jich zkusil; prosím tebe, měj mne omluvena.« (Luk. 14, 19.) Vidíme to i na lidech v této době válečné, jak přílišně o statky pozemské se starají a na Boha zapomínají. Ale čím více radost v Bohu a láska k Bohu odumírá, tím více se člověk vzdaluje od Boha a svého posledního cíle, a světlo boží a milost boží v něm slábnou. Jak škodlivé to pro člověka! Ale tím není bída jeho ještě vyčerpána.

b) Přílišná péče vede vždy hlouběji do hříchu. Taký člověk dopouští se zvláště dvou hříchů: α) nelásky k bližnímu a β) nespravedlnosti.

α) Člověk nepřeje, závidí svému bližnímu jeho blahobyt a nemá slitování s bídou lidskou. Pohled jen kolem sebe za dnešních dnů a přesvědčíš se o pravdě těchto slov.

β) Čeho se člověk nedopouští, když se mu příležitost naskytá něčeho vyzískati! Neptá se ani okamžik, zdali je to dovoleno či ne, nesvědomitě po zisku sahá, dopouští se podvodu a lichvy. A jak se podvod a lichva, zdražování všech životních potřeb v poslední době rozmohlo!

Proto varujte se přílišné péče! Neboť rozumná péče je nejen dovolená, nýbrž i jest posvátnou povinností, zvláště pro rodiče a představené. Ale přílišná péče jest křesťana jak nedůstojná, tak mu jest i škodlivá. Konejte svou povinnost! Pracujte a plňte horlivě povinnosti stavu svého, a ostatní ponechejte dobrotivému Bohu! A důvěřujte v Boha! Pomoz si, a Bůh ti pomůže! Bůh, který živí ptactvo nebeské a polní kvítí, nezapomene ani na svého nejznamenitějšího viditelného tvora, člověka. Bůh, který se stará o tvory, kteří ani nesejí ani nežnou, nezapomene na člověka, který v potu tváře si svůj chléb vydělává. Bůh, který se stará tak o své nerozumné tvory, nemůže býti nelaskavý k dítkám svým, které k němu se modlí: Otče náš. Bůh, který jest nevyzpytatelná moudrost, který vše krásné od jednoho konce ke druhému řídí, dovede svým dítkám v nouzi pomoci. »Kde je nouze nejvyšší, jest pomoc boží nejbližší,« je staré, pravdivé přísloví. Bůh, který nám dosud tak zřetelně pomáhal, pomůže nám i dále. Jemu přenechejme další péči. On se o nás nejlépe postará. Vzhůru hlavu! Ruku k dílu! Srdce k Bohu! Jak čteme v dnešním evangeliu: »Hleďte nejprve království boží a jeho spravedlnost a to ostatní bude vám přidáno.« Vše: chléb i peníze, práce a výživa, zmužilost a síla, i žádaný mír. Amen.

Na Povýšení sv. kříže.

Nesme svůj kříž tak, jako ho nesl Kristus.

»Chce-li kdo za mnou přijíti, zapři sebe sám a vezmi kříž svůj a následujž mne.«
Mat. 16, 24.

Ačkoliv první křesťané sv. kříž zbožně uctívali, neměli přece toho štěstí, aby sv. kříž, na němž Spasitel světa pněl, našli. Teprve sv. Helena, matka prvního křesťanského císaře Konstantina Velikého, pomocí jerusalemského biskupa sv. Makaria té milosti byla účastna, že sv. kříž k nesmírné radosti veškerého křesťanstva r. 326 nalezla na hoře Kalvarii. Nový zármutek však stihl svět křesťanský. Mocný král perský Chosroes II., úhlavní nepřítel víry Kristovy, vpadl r. 614 do sv. země, města Jerusalema dobyl, veškeru krajinu poplenil, mnoho křesťanů do zajetí odvedl a mezi jinou kořistí i nejdražší klenot křesťanského lidu, sv. kříž, dal odnésti do Persie.

Nábožný císař řecký Heraklius sebral vojsko a třikrát porazil nepřítel. Chosroes, král perský, dal se na útěk a bídne zahynul. Syn a nástupce jeho Siroes prosil císaře Heraklia za mír, jehož dosáhl pod tou první podmínkou, že ihned vrátí posvátný kříž Páně. Podmínka ta byla přijata. Císař Heraklius, navrátil se do Jerusalema, nařídil velikou slavnost a rozhodl se na vlastním rameni zanešti kříž Kristův na horu Kalvarii do krásného chrámu, založeného císařovnou Helenou. Oblečen jsa v nádherné roucho císařské, vyzdoben zlatem, stříbrem a drahokamy, na hlavě maje císařskou korunu, nesl kříž městem. Ve bráně však stanul, zastaven byv mocí tajemnou a nemohl ani kroku ku předu učiniti; čím více se namáhal, tím více pocítoval tíži kříže. Když se tomu císař i všecken lid divil, pravil Zachariáš, patriarcha jerusalemský: »Hleď, císaři, abys, nesa kříž Páně, byl podoben Kristu Ježíši.« Ihned odložil císař zlatou korunu, nádherné roucho a drahokamy a v chudobném oděvu volně a bez překážky donesl dne 14. září r. 629 sv. kříž až do chrámu na Kalvarii. Na památku této události slaví církev sv. každoročně slavnost Povýšení sv. kříže. Událost ta poučuje nás, že máme v životě svém následovati Ježíše Krista, že máme Ježíši Kristu podobnými se státi a kříže života svého dle jeho příkladu nésti. Ježíš Kristus nesl svůj těžký kříž na horu Kalvarii dobrovolně, z lásky k nám a z lásky k Otci nebeskému. Ježíš Kristus trpěl nevinně a v duchu kajcností, tíše a trpělivě. A tak i my máme kříže života svého nésti a tím Kristu Pánu podobnými se státi.

P o j e d n á n í.

1. Bez křížů není na světě nikdo. Protivenství a strasti jsou osudem všech lidí na zemi. »Člověk narozený z ženy, krátký živ jsa čas, naplněn bývá mnohými bídami,« praví se v Písmě sv. (Job 14, 1.) Kříže a strasti dopomáhají nám k životu věčnému,

a to pro zásluhy Kristovy. Kristus Pán zaručil se slovem svým, že utrpením za nás se dostaneme do blaženosti věčné; neboť řekl: »Chce-li kdo za mnou přijíti, zapři sebe sám a vezmi kříž svůj a následuj mne.« (Mat. 16, 24) A sv. Pavel praví: »Budeme-li s Kristem trpěti, budeme s ním i kralovati.« (II. Tim. 2, 12) Mají-li kříže a strasti tohoto života nám dopomoci k životu věčnému, musíme s Kristem Pánem trpěti, musíme jako Kristus trpěti, musíme Krista Pána následovati. Jak trpěl Kristus Pán? Jak nesl Ježíš kříž na horu Kalvarii? Dobrovolně a z lásky. Dobrovolně vzal kříž na svá svazá ramena, dobrovolně a z lásky k nám a z lásky k Otci nebeskému nesl kříž na horu Kalvarii a tím právě za nás dosti učinil. Že Pán Ježíš zcela dobrovolně bude trpěti a umírat, předpověděl již prorok Isaiáš: »Obětován jest, protože sám chtěl.« (Is. 53, 7.) A sv. apoštolové výslovně učili: »Ponížil sebe samého, učiněn jsa poslušným až k smrti a to k smrti kříže.« (Fil. 2, 8.) Ježíš Kristus trpěl nevýslovné muky a dobrovolně podstoupil smrt z poslušnosti a lásky ku svému nebeskému Otci a z nevýslovné lásky k lidem. Pán Ježíš sám řekl: »Já jsem pastýř dobrý: . . . život svůj dávám za ovce své . . . Proto mne otec miluje, že já život svůj dávám, abych jej zase vzal. Žádný ho nebere ode mne, ale já jej dávám sám od sebe; a mám moc jej dát a mám moc jej zase vzít, t. j. mám moc z mrtvých vstát. To přikázání vzal jsem od Otce svého.« (Jan 10, 14.-18.) Aby ukázal, že dobrovolně chce trpěti a umřít za nás, vyhnul se Ježíš několikrát nástrahám a úkladům nepřátel, až přišla Otcem ustanovená hodina smrti. Když však přišla ta hodina, šel Pán Ježíš sám nepřítelům svým vstříc a dobrovolně dal se jim zajati a k smrti odsouditi. Hle, tak i my musíme kříže života svého nésti; musíme dobrovolně a z lásky k Bohu se jim podrobiti. Ó jak záslužné bylo by působení naše pro věčnost, kdybychom každého jitra všechny nepřítelům stavu a povolání svého obětovali Bohu a dobrý úmysl tento po celý den měli před očima! Císař Ferdinand II. docela se odevzdal do vůle boží a říkával: »Dávno bych byl již lopotám a nesnázím podlehl, kdybych sebe a vše, co mého jest, prozřetelnosti boží nebyl podrobil.« Modlíval se často: »Pane, žádá-li toho oslavení tvé a spasení mé, abych byl mocnější než jsem, vyvyš mne a oslavovati tě budu. Žádáš-li však, abych byl ve stavu, v němž jsem, zachovej mne v něm, a oslavovati tě budu. Pak-li by snížení mé však prospívalo k oslavení tvému a spasení mému, jen mne poniž, a oslavovati tě budu.«

Sv. Jan Zlat. pravil: »Kdyby někdo mně řekl, abych si zvolil buď andělem býti, jenž Petra z okovů vysvobodil, anebo Petrem, jenž okovy nosil, raději bych byl Petrem, abych pro Ježíše mohl trpěti.«

Drazí křesťané, i my z lásky ku Kristu ochotně přijímejme z ruky boží všechny strasti tohoto života! Kristus z lásky k Otci svému nebeskému a z lásky k nám ochotně nesl kříž na horu Kalvarii a ve hrozných bolestech za nás smrt podstoupil. I my

volejme: »Pane Bože můj, již nyní přijímám z ruky tvé každý způsob smrti, jak tobě líbiti se bude, se všemi jejími úzkostmi, utrpeními a bolestmi, s úplnou odevzdaností a ochotností.« Kristus Pán utrpením svým činil pokání za hříchy veškerého lidstva, my tiše a trpělivě nesme svůj kříž za pokání za hříchy své.

2. Kdo jest, jenž tiše a trpělivě nese kříž na horu Kalvarii a na kříži umírá? Nevinný a spravedlivý trpí, Vykupitel světa trpí, Syn boží, jenž se stal člověkem, trpí. Kristus Pán mohl k nepřátelům svým zvolati: »Kdo z vás bude mne trestati z hříchu?« (Jan 8, 46) A všichni oněměli; nikdo neodpověděl na tuto otázku. Proč trpěl Ježíš Kristus? Která byla příčina hrozných jeho muk? Proč nesl těžký kříž na horu Kalvarii? Hříchy veškerého lidstva byly toho příčinou; neboť Kristus hříchu se nedopustil, a nespavedlnost není na něm nalezena. Ale »nebeský Hospodin složil na něj nepravost nás všech. Raněn jest pro nepravosti naše, potřín jest pro hříchy naše.« (Is. 53.) Nevinný Ježíš trpí, nese kříž za pokání za hříchy naše! A hle, podobně i ty, milý křestane, musíš kříže života svého nésti. Musíš býti nevinný, spravedlivý, nebo musíš pokání činiti, musíš se ospravedlniti, chceš-li za Kristem do slávy věčné přijíti. Musíš Ježíši Kristu státi se podobným, musíš hleděti býti dokonalým a svatým; pak teprve ti kříže k životu věčnému dopomohou. Ó popať na Ježíše, tohoto velikého kajcníka za hříchy veškerého lidstva, jak v duchu kajcnosti nese kříž na Kalvarii i za tebe a za hříchy tvé, a jistě že i ty v duchu kajcnosti kříže života svého poneseš! Viz Ježíše Krista, jak tiše a trpělivě tento svůj kříž nese, a jistě že i ty budeš tiše a trpělivě všechny útrapy snášeti; následuj Krista Pána, trp bez reptání pro Ježíše, aby ses stal Krista Pána a jeho zásluh hodným, neboť volá k tobě: »Kdo nebere na sebe kříže svého a nenásleduje mne, není mne hoden.« (Mat. 10, 38) »Ber kříž svůj na se každého dne.« (Luk. 9, 23.) Volá k tobě Vykupitel tvůj, jenž jest Bůh náš, Bůh trpělivosti, Bůh potěšení (Řím 15, 5.); u něho najdeš pomoci v utrpení, u něho dojdeš pak odplaty za svou trpělivost. Pán Ježíš o kříži dí: »Jho mé zajisté je sladké, a břímě mé lehké.« (Mat. 11, 30.) Markéta rakouská, choť Filipa III., krále španělského, trpěvši v nemoci nesmírné bolesti, byla napomenuta a vybičována, aby od Krista žádala úlevy v nemoci, odpověděla: »Odstup ode mne, abych, patříc na ukřižovaného Ježíše, chtěla od bolesti osvobozena býti!« A pak, pohlédnuvši na Spasitele, doložila: »Rozmnož, ó Pane, bolesti a spolu i trpělivost mou!«

Drazí v Kristu! Kříže, následujeme-li v nich Ježíše Krista, dopomáhají k životu věčnému. Od Krista učme se trpěti! Řekl zajisté: »Chce-li kdo za mnou přijíti, zapři sebe sám a vezmi kříž svůj a následuj mne.« (Mat. 16, 24) Ježíš Kristus nesl těžký kříž na horu Kalvarii za pokání za hříchy veškerého lidstva z lásky k Otci svému nebeskému a z lásky k nám tiše a trpělivě, ačkoliv sám byl nejvyšší svatý. I my nesme kříže života svého tiše, bez reptání, trpělivě. Prosme Boha za trpělivost, jak nás k tomu napomíná sv. Jakub: »Jest-li kdo z vás v zármutku? Modliž se!«

(Jak. 5, 13.) Přijímejme často svaté svátosti; neboť jestliže Eliáš prorok k rozkazu anděla Páně chlebem se nasytiv, šel v síle pokrmu toho čtyřicet dní a čtyřicet nocí až na horu boží Horeb (III. Král. 19, 8.): jakou silou naplní nás teprve chléb, jenž s nebe sestoupil a který pro toho, jenž ho požívá, má zaslíbení života věčného? (Jan 6, 55.)

Následujeme v životě svém Ježíše Krista, hledme se mu státí podobnými a pak šťastně doneseme svůj kříž do chrámu věčné slávy, jako císař Heraklius donesl kříž do chrámu na hoře Kalvarii, když Ježíši Kristu podobným se stal. Amen. *Josef Kepl.*

Neděle patnáctá po sv. Duchu.

Útěcha v bolu.

»Neplač.« (Luk. 7. 13.)

Texty sv. evangelí jsou různého obsahu a nezajímají pozornost posluchačů stejně. Kdykoliv se ale o smrti mluví, pozastaví se duch lidský a přemýšlí. Tak dnes. Jistě doprovází každý aspoň v duchu vdovu naimskou, jeví s ní soustrast, a vzpomíná, jak on také byl jednou smuten v podobných okolnostech, aneb se obává, že také jeho jednou neb brzo podobný osud stihne.

Kdekoliv smrt práh domu překročila, slyšíme pláč, shledáme smutek. Čteme dnes ve sv. evangeliu, jak Spasitel k plačící vdově přistupuje a praví: Neplač! Podobně těší i nás, kdykoliv nad ztrátou svých milých truchlíme. Spasitel pocítil sám trpkost bolu a smrti, hledal také útěchy v soustrasti a proto nás dovede potěšiti, kdykoliv srdce naše ranami krvácí, které život a smrt nemilosrdně zasazuje.

Proto promluvíme dnes o slzách, které na hroby kanou a o útěše, kterou nám Spasitel poskytuje.

Božský Spasiteli, vlej aspoň kapku útěchy, které jsi smrti a nanebevstoupením svým těžce vydobyl, do srdcí našich. Dej abychom v Tobě útěchy našli, když neúprosná smrt stíny své vrhá na cesty života našeho.

Spasitel volá dnes k vdově naimské a nám všem: Neplač! Nemyslí tím, abychom bez citu a soustrasti chladni zůstali, když nás drahý náš spolubratr opouští — nikoliv! toho nemůže ani Spasitel od nás žádati. Vždyť sám plakal na hrobě svého přítele Lazara, takže lidé si šeptali: Hle, jak jej miloval. Praví-li dnes Spasitel: neplač! mírní tím náš bol, abychom se mu tolik neoddávali a pro něho na věci nebeské nezapomněli. Pocit bolu a smutku jest oprávněn, lež v povaze lidské, ale třeba jej mírniti. Máme-li ale bol svůj mírniti, pak musíme znáti a hledati proti němu náhradu a útěchu. A kde jest ta útěcha?

Truchlíme nad zemřelými buď, že je ztrácíme, tedy truchlíme pro svoji osobu, aneb truchlíme pro ně samy, s obavou, co asi je očekává. V obou případech nalezneme právě útěchy jen ve svatém náboženství.

I.

Truchlíme nad ztrátou zemřelého :

1. pro časné starosti, jež nás odchodem jeho očekávají. Pozorujme vdovu, která pláče na hrobě milovaného manžela. Proč zirácí tolik mysl, proč tak beznadějně pláče a nedá se upokojiti? Ztratila živitele rodiny, s kterým tak dlouho tvrdý osud života snášela. Zármutek její není lícený, upřímně pláče, že ztratila dárce vezdejšího chleba, oplakává více živitele rodiny než osobu zemřelého. Zanechal ji samotnu s hloučkem sirotek, kteří chleba žádají, ale není nikoho, kdo by jim ho poskytoval. Trudný obraz budoucnosti, plný bídy a starostlivých obav otvírá se před jejíma zrakoma. Nebo pohledněte na vdovu naimskou, která jediného milovaného syna k hrobu doprovází. Od malička jej starostlivě opatrovala, dlouhou, nebezpečnou cestou mládí až k branám jinošství dovedla, a nyní, kdy nadějně očekávala, že jí syn starost odplatí, vytrhla ho smrt z její náruče. Jde za rakví, aby pohřbila syna a s ním naději a oporu svého státi. Nemůžeme jí ani zazlíti, že tak hlasitě vzlyká, každou útěchu odmítá a volá s patriarchou Jakubem: »Za synem svým chci jíti do říše mrtvých.«

A hle! Spasitel se přece pokouší ji potěšiti. Jde k ní a volá: »Neplač!« Tak volá Spasitel ke každé vdově, ke každé sirotě: Vzmuž se, neplač, já jsem Bůh vdov a sirot! Kdyby vlastní matka dítěte zapomněla, které zplodila, já ho nezapomenu. A skutečně! Ten, který krkavce na poli živí, lilije polní odívá, nemůže zapomenouti lidí nešťastných, opuštěných. Některí mrtvé, jako mladíka naimského, ač to vždycky v moci jeho leží, ale vzbudí ti přátele, šlechtná srdce, která se budou o tebe starati. Čas zahojí tvé rány, zkoušku těžkou přestojíš, důvěra a víra tvá tě zas očistí.

2. Mnohem hlubší bol způsobuje nám myšlenka, že nás smrt odloučila od našich milých. Kolik z nás už užřelo propast, kterou smrt rozevřela, když nám drahá srdce běže — pocítilo ránu a trhlinu, která celým srdcem prochází. Jak se nám zdál hned svět prázdným, opuštěným, chudým láskou a štěstím? Každá světnice zdála se nám hrobem, každý předmět upomínkou na drahého zemřelého. Čím jsme jej více milovali, tím větší ztráta, tím citelnější bol. Jsou lidé, které taková ztráta tolik schvátí, že celý život nedovedou bol přemoci a nikdy už se radovati.

I k těmto volá Spasitel: Neplač! I když jsi nade vše drahého miloval, odloučení vaše netrvá věčně. Což jest láska a přátelství pozemské to nejvyšší. Právě ta okolnost, že se tak cele bolu podáváš a nikdy již vzpřímiti nedoveš, je známkou, že lpíš celým srdcem jen na věcích pozemských, že jsi pravé víry nikdy neměl. Vzmuž se! Přemož smutné myšlenky, upomeň se na své povinnosti k živícím. Stálé zadumání a bolné vzpomínky stráví tvoje slzy, zlomí tvůj život!

3. Nejtrpčí slzy kanou na hrobě z nedostatku vlastní lásky. Tak pláčou dítky, které rodiče své stále zarmucovali, a nyní již napravit nemohou, čeho se na rodičích dopouštěli. Tak pláčou

všichni, kteří dobrodince k hrobu doprovázejí, jimž vždy a všude ubližovali, k nimž nevděčně se chovali, s nimiž se nesmířili. Ano to jest nejtrpčí bolest do hrobu volati: Odpust mi! ale odpovědi nikdy neslyšeli. Jest to smutná pravda, že tak mnohý až na hrobě pocítí, co jest láska, a nemůže ji opěťovati, nýbrž jenom sebe z nelásky usvědčovati.

Ale i pro takové zde útěcha. Opravdu-li lituješ, že jsi se milovati nenaučil v životě, uč se aspoň zde na hrobě zemřelého. Opanuj se, krot' své náruživosti, hlavně pýchu, která tvé lásce bránila, abys podruhé tak hořce nemusil litovati. Uč se lásce hned, abys pak později slzy neronil nad vlastní bezcitností, neláskou!

Až posavád mluvili jsme o slzách, které nad sebou na hrobě roníme. Promluvme ještě krátce o slzách, které platí zemřelému. Také ty jsou různého způsobu.

II.

1. Pláčeme často z obavy, co zemřelého na věčnosti očekává.

Před námi leží mrtvé tělo zesnulého, duše odlétla za brány věčnosti a stojí před soudcem svým, aby dobré neb zlé obdržela podle spravedlnosti a zásluhy. Již pouhá myšlenka, že Bůh duši drahého zesnulého soudí, naplňuje nás obavou. A což — je-li obava oprávněná, víme-li, že zesnulý náš nežil, abychom doufati směli, že duše jeho odpuštění a milosti nalezne před soudcem svým?

Jsmo v nejistotě a tato nejistota nás poněkud upokojuje. Nesoudíme my ale Bůh sám, který nejtajnější myšlenky lidí zná, před nímž vše jasně leží. Nevíme, zda snad se zesnulý v poslední chvíli neobrátil, jako zlosyn na kříží. Bůh jest sice vševědoucí, ale také nejvyšší milosrdný. Proto se upokoj a nesuž zbožná matko, opuštěný synu, neobávej se osudu svého dítěte, otce, přítele! Doufej v dobrotu Boha milosrdného a pomáhej duším v očistci modlitbou a přímlovou mše svaté!

2. Pláčeme často nad zemřelým, co všechno musil časnou smrtí opustiti. Jak často zavznívají vzdechy na hrobech dětí, mladých lidí: Škoda, jak dlouho ještě mohl života užívati, radostí se dočkati? Takové řeči prozrazují slabou víru. Jakého štěstí může se člověk zde na zemi dodělati? Duše mladá jest jako květina, kterou Bůh smrtí v jinou půdu přesazuje, aby vírou, láskou, ctností kvetla a bujela v Bohu.

Každá slza nalezne tedy útěchy. Proto se vždy upokoj, pláčeš-li nad sebou nebo nad zesnulým. Právý balsám na rány tvé vlévá pevná důvěra v Boha, opravdová, upřímná víra. Nemáš-li pravé víry, pak nevím, kdo tě v bolu potěší. U paty kříže vyvěrá pramen, který po tolik století teče, slzy smývá, v hodinách bolu občerstvuje. K němu spěchej, kdykoliv tě Bůh navštěvuje. Jen tak dokážeš, že jsi pravý křesťan. Svět tě opustí, země tě nepotěší, ale nebe ti ukazuje pravého pomocníka, Spasitele světa.

Také nám odtluče poslední hodina, okusíme, co jsme již tisíckrát viděli, propast smrti se před námi rozevře.

V této chvíli poslední přimkněme se k Spasiteli svému, aby nás úzkou lávkou přes propast zející doprovodil do stánků svých, kde právě útěchy a míru, který nám svět dátí nemůže, nalezneme, a tento mír zůstane s námi na věky. Amen.

Petr Teplý.

Ku křesťanským cvičením.

Dle různých pramenů upravil V. M. Váchal O. Praem. — (Pokračování.)

X.

Zaslíbení Vykupitele.

1. První lidé zřekli se vědomě a dobrovolně Boha, svého nejvyššího Pána, opovážlivým přestoupením přikázání Božího a vrhli se v poddanství satana, svůdce. Věděli tedy, že trestu, jímž Bůh jim pohrozil, neujdou. Bůh jest nejvyšší pravdomluvný a ve slibech věrný. Spravedlnost boží musela hřích ztrestati. Ale milosrdenství boží slitovalo se nad ubohými, kteří se stali obětí podvodu a lsti největšího nepřítele duše lidské, ďábla; nedopřálo satanu, aby se chlubil, že navždy zničil úmysl prozřetelnosti boží. Veliká láska boží k člověku byla příčinou, že se Bůh slitoval a člověka navždy nezavrhnu; láska boží k lidem jest od věčnosti. (Efes. 2. 4.)

Bez této milosti nebyl by člověk nikdy dosáhl spasení. Z ráje byl člověk vyhnán, brány ráje uzavřeny, anděl s plamenným mečem bránil přístup. Člověk vzpourou ztratil právo na blaženost věčnou, ztratil i milost, bez níž nemožno líbiti se Bohu, vykopal si propast, z níž nebylo možno vyvážnouti, propadl smrti, z níž vlastní silou nemohl povstati. Život milosti a tím i život slávy, život věčný byly hříchem ztraceny. Neboť jako Bůh je původcem života přirozeného, tak jedině sám může dátí život nadpřirozený, život milosti. Mělo-li býti člověku pomoheno, musel by mu Bůh odpustiti, za syna a dědice opět přijmouti a nadpřirozenými milostmi ozdobiti. Bylo však možno, aby člověk, který tak opovážlivě pošlapal přikázání boží, zůstal nepotrestán, ba do dřívější přízně a lásky boží uveden, jakoby neposlušnost k Nejvyššímu byla věcí nepatrnou? Nevystihlá dobrota a milosrdenství boží byly ovšem nakloněny odpustit, a podat ruku pomocnou člověku tak hluboko kleslému; nekonečná však spravedlnost boží žádala, aby hřích byl dle zásluhy věčně potrestán, aneb uražené velebnosti božské za zneuctění dána byla přiměřená náhrada. Bylo zajisté nejvyšší potřebno a moudrosti boží zcela přiměřeno, aby před nebem a zemí svědectví bylo dáno, jak trestuhodná je vzpoura proti nejvyšší a nejsvětější velebnosti božské.

2. Aby tedy člověk ve hříchu opět nabyt milosti, žádala spravedlnost boží hříchu přiměřené dostiučinění; takového však žádný tvor, tím méně hluboce kleslý člověk podati nemohl.

Urazil-li kdo někoho, je povinen dáti mu přiměřené dostiučinění, spáchané bezpráví napravit, velikosti urážky přiměřenou náhradu podati, učiněné zneuctění projevem ne méně veliké pocty odčiniti. Tak žádá spravedlnost, jež chce, aby každému se dostalo, co mu náleží. Kdo spáchané bezpráví nenapraví úplně, ale jen z části, neučinil zadost spravedlnosti. Kdo činí méně, než jest povinen, nečiní dosti. Čím větší však je zneuctění, tím větší musí býti náhrada a dostiučinění. Urazil-li obyčejného člověka, jsem povinen dáti přiměřenou náhradu; urazím-li panovníka, dobrodince, musí býti dána také větší náhrada, poněvadž potupa je tím větší, čím větší jest osoba uražená a čím nižší jest, kdo urážku způsobil.

Člověk urazil Boha, nejvyššího a nejdobrotivějšího pána svého, bytost nekonečnou, urážka jest také nekonečnou, trest za ni jest nekonečný, věčný, musí býti podána náhrada nekonečná, kterou však žádný člověk, ba ani anděl za člověka podati nemohl. Kdyby miliony andělů podali za člověka náhradu Bohu, byla by to náhrada konečná, spravedlnost boží nekonečně uražená nebyla by dostatečně usmířena.

Poněvadž však jest Bůh nejen nekonečně dobrotivý, ale i nekonečně spravedlivý, a chtěl nekonečnou dobrotu zjeviti, aniž by jeho nekonečná dobrota utrpěla újmy, žádal za hřích úplnou náhradu, úplně dostiučinění, kterou však žádný tvor podati nemohl; a poněvadž by tím byl člověk navždy ztracen, smiloval se nad ním Bůh a pomohl nedostatečnosti lidské, aby přece přiměřenou náhradu mohla podati. »Podle svého milosrdenství spaseny nás učinil,« praví sv. Pavel. (Tit. 3, 5.) »Milosrdenství Páně, že jsme nezhyňuli.« (Pláč J., 3, 22.)

3. Bůh slíbil lidem Vykupitele, který jedině mohl dáti dostatečnou náhradu spravedlnosti boží, vrátiti ztracenou milost a nárok na blaženou věčnost. Nepustil jich z ráje bez útěchy a paprsku naděje. Nejdříve řekl k hadovi: »Nepřátelství položím mezi tebou a ženou, mezi pokořením tvým a jejím; ona potře hlavu tvou, a ty budeš činiti úklady patě její.« (I. M. 3, 15.)

Slova týkala se ďábla, který použil za nástroj hada. Ale Bůh potrestal i hada, viditelný nástroj svůdce; »Že jsi tak učinil, zlořečený jsi mezi všemi živočichy země; po břicho plaziti se budeš, a zemi jísti budeš po všechny dny života svého.« (3, 14.)

Đábel ženu první svedl k neposlušnosti a vzpouře, za trest bude od jiné ženy, matky Vykupitele, Panny Marie, přemožen.

Vykupitel úplným dostiučiněním spravedlnosti boží vezme na sebe hříchy světa, za pýchu lidskou nabídne pokoru, za neposlušnost — poslušnost až k smrti kříže; jako člověk dá náhradu lidskou, jako Bůh dá náhradě cenu nekonečnou, aby nekonečná urážka boží byla odčiněna, spravedlnost boží usmířena.

To bylo dílem nevyzpytatelné moudrosti boží. Spravedlnost a milosrdenství (pokoj) políbily se. (Žalm 84, 11.) »Jako skrze hřích jednoho člověka přišla na všechny lidi vina odsouzení, tak skrze spravedlnost jednoho přišla na všechny milost ospravedlnění.

Jako hřích provozoval svou moc k smrti člověka, tak i milost skrze spravedlnost k životu věčnému, skrze Ježíše Krista, Pána našeho.« (Řím. 5, 18, 21)

4. Neposlal však Bůh hned po spáchaném hříchu Vykupitele na svět, ale později; až když přišla plnost času, poslal Bůh Syna svého, učiněného ze ženy, novorozeného dle těla z nejsvětější Panny Marie, aby lid vykoupil a za syny boží přijal. (Gal. 4. 4.)

Pán Ježíš naznačil tento plán prozřetelnosti boží v podobenství o hospodáři, který štípil vinici a pronajal vinařům a odcestoval. Když se přiblížil čas plodů, poslal služebníky své k vinařům, aby přijali užitky jejl. Ale vinaři zjímavše služebníky jeho jednoho zmrskali, jiného zabili, jiného ukamenovali. Opět poslal služebníků jiných více než prvé, a učnili jim taktéž. Naposledy pak poslal k nim syna svého řka: Zastydí se před synem mým. Ale vinaři uzevše syna, řekli mezi sebou: »To je dědic; pojďme, zabijme ho, a budeme mítí dědictví jeho.« I chopili ho, vyvrhli ven z vinice a zabili.« (Mat. 21.) Bůh posílal lidu nejprve proroky a konečně jediného Syna, aby od něho žádal ovoce ctnosti a spravedlnosti; vzal na sebe hříchy světa, vnesl na dřevo kříže, a tak spravedlnosti boží byla dána úplná náhrada a získána milost pro spásu lidstva.

Nežli přišel Vykupitel na svět, nemohl nikdo po smrti vejíti do blaženosti věčné. Pán Ježíš, vítěz nad smrtí a peklem, mohl jediné otevřítí brány nebeské a sám ve vítězoslávě vstupuje uvéstí sebou všechny duše spravedlivých, jež byly dosud v předpekli.

5 Aby lid Vykupitele stále měl na mysli, obnovoval Bůh zaslíbení častěji patriarchům a později skrze proroky, kteří oznámili všechny okolnosti a důležitosti života, smrti a slávy Vykupitele. Jakub předpověděl, že přijde zaslíbený Vykupitel, až královská berla bude národu vyvolenému odňata z pokolení Judy; Daniel naznačil, že uplyne do té doby 490 let; David, Isaiáš, Zachariáš, Micheáš oznámili z vnuknutí božího, že bude Synem božím, přijde jako dítě na svět, narozené z Panny, v Betlemě, že přijdou od východu králové a přinesou dary, zlato, kadidlo a myrhu; že bude mítí předchůdce, bude dělat zázraky, bude pronásledován, zrazen, prodán za 30 stříbrných, že naposledy pojede do Jerusalema jako král tichý na oslátku, ustanoví oběť dle Melchisedecha, bude proboden na rukou a nohou, veden na smrt jako beránek tichý a neotevře úst svých, o roucho bude metán los; hrob jeho bude slavný, vstane s tělem neporušeným, vstoupí na nebesa a vezme s sebou duše z předpekli, sešle Ducha sv., založí království, jež nebude mítí konce.

6 Zaslíbením Vykupitele, který napraví vše, co bylo pokázeno, ukázal Bůh svou nevystihlou moudrost, lásku a dobrotu. Bez tohoto zaslíbení byli by lidé v ustavičné bázni, že jsou navždy od Boha zavrženi; že vinu svou nemohou smýti žádným pokáním; byli by v zoufalství upadali stále více do hříchů, do bezedné propasti, z níž nebylo návratu a osvobození. Těšíce se nadějí na příští Mesiáše, mohli pracovati bez bázně na svém zdokonalení.

Zaslíbení Vykupitele naplnilo nešťastné prarodiče naše a všechny jejich potomky útěchou blaženou; býti nešťasten a nemíti žádné naděje na ulehčení a sprostění neštěstí, je stav nejvyšší trapný a vede k ustavičnému zoufalství. Jakmile slyšeli, že nebudou na věky zavrženi, že mají své budoucí štěstí sami ve svých rukou, těšili se, že přece jednou spatří Boha nejdobrotivějšího tvář v tvář a zamění slzavé údolí toho světa za ráj nebeský, kam nemá již hřích přístupu, ale jest tam blaženost nevýslovná. Přinášeli oběti Bohu, litující při tom svých přestupků, odprošující a svolávající boží smilování: jako oběť ohněm zničena, že zasluhují, aby je Bůh se světa sprovedil; pro záluhy však budoucího Beránka božího aby Bůh slitoval se nad nimi, chránil před poblouzením a žehnal ve všech potřebách.

U všech národů nalézáme touhu po Vykupiteli lidstva, lítost nad ztraceným zlatým věkem, o prvotním štěstí, o němž se lidé sami hříchem připravili.

Jak jsme šťastni, my křesťané, kteří jsme krví Vykupitelovou vykoupeni, a ináme prostředky, abychom se hříchu, největšího neštěstí, uchránili a s milostí boží blaženosti nebeské dosáhli.

Každodenně třikrát máme zvláště toho býti pamětlivi, — při zvonění klekání a poledne, když se modlíme Anděl Páně — děkovati Bohu za milost, že jsme křesťany, obnovovati v duchu slib křesťanů a slibovati, že zůstaneme vděčnými dítkami nebeského Otce, že budeme působiti radost nebeské Matce, Bohorodičce, Marii Panně, že se nejmenším hříchem nezpronevříme svému Spasiteli, který se obětoval za nás, abychom se zasvětili jemu, a jednou věčně s ním kralovali na nebesích.

IV.

Příprava na Vykupitele.

1. Od Adama až k Abrahamovi.

1. Bůh zjevil se od počátku prarodičům našim jakožto nejvyšší pán, všemohoucí stvořitel, jejich poslední cíl a věčná blaženost; dal jim poznati svou dobrotu plností požehnání a milosti, jež jim udělil, svou spravedlnost pokutou, kterou je potrestal, své milosrdenství zaslíbením Vykupitele, který potře hlavu svůdce jejich.

Ti pak měli poznání to oznamovati potomstvu, aby všichni dosáhli života věčného ve víře a naději v Boha a zaslíbeného Spasitele světa a věrným plněním mravního zákona, který Bůh každému člověku do srdce vložil. Ačkoli byly těžké rány, jež hřích způsobil člověku, mohli přece to vše vyplniti za přispění milosti, které Bůh pro budoucího Vykupitele nikomu neodfekl. I strasti života a různé nehody, následky to hříchu, měly vésti člověka k Bohu, ochránci v nouzi, a udržovati v něm touhu po zaslíbeném Vykupiteli a ji stupňovati, stále zvyšovati.

Mimo to popřál Bůh ve své nevyzpytatelné prozřetelnosti prvním patriarchům (praotcům) velice vysokého věku, aby mohli všecky své pozdější vnuky ještě ústně potřebným spasitelným pravdám učit a v bázni boží vychovati.

Abý je v ustavičné blízkosti k sobě udržel, museli přinášeti Bohu oběti, které předobrazovaly budoucí oběť Vykupitele světa, který obětováním sebe sama měl usmířiti spravedlnost božskou a původní milost boží lidem opět vrátiti.

Proto nalézáme oběť již u dětí Adamových. Kain jakožto zemědělec obětoval obilí a plodiny země, Abel, pastýř stáda, obětoval beránka. Obětovali jistě častěji, ale Písmo sv. vypravuje o jedné současné oběti, poněvadž byla příčinou, že zlý Kain zanevřel na pokorného Abela, hněval se a záviděl mu stále více, až ho se světa sprovodil. Oběti nalézáme u všech národů nejstarších, a původ jejich sahá až k pravěku našich prarodičů. Neměli chrámů původně, přinášeli tedy oběti zvířat, aby Bohu, nejvyššímu Pánu a dobrodinci děkovali za vše, jej oslavovali, za potřebné prosili, za hříchy usmířovali pro zásluhy budoucího zaslíbeného Vykupitele. Oběť byla zničena, spálena, aby dali na jevo lítost, že zasluhují, by je Bůh podobně zničil za urážky a nepravosti; věděli, že oběť zvířete nemůže usmířiti Boha, bytost nejvyšší a nekonečnou; oběť dostatečnou může přinést za hříchy světa jedině zaslíbený Vykupitel; a tu také přinesl na dřevě kříže na hoře Kalvarii.

Na spravedlivém Abelu vidíme obraz budoucího Vykupitele, na Kainovi zlobu a osudy židovského národa, který Vykupitele ukřižoval.

Abela nazývá sám Pán Ježíš spravedlivým, (Mat. 23. 35.); o Vykupiteli předpověděl prorok Jeremiáš: »Totož jest jméno, kterýmž ho nazývati budou, Hospodin spravedlivý náš!« (23. 6.) — Abel byl pastýřem, Pán Ježíš nazval sebe pastýřem dobrým, věřící ovečkami, církev svým ovčincem. — Abel a Kain obětovali; oběť Abela byla příjemná Bohu, oběť Kainovu zavrhnul. Ježíš Kristus přinesl sebe sama za oběť nebeskému Otci; oběť ta byla Bohu nejvyšší příjemnou; oběti však národa židovského od Boha zavrženy. — Ze závisť byl Abel od bratra zabit; ze závisť usmrtili židé Pána Ježíše. — Abel vylákan od bratra z domova do polí, Pán Ježíš vlečen za město na horu, kde byl přibit na kříž. — Za trest bratrovraždy zlořečil Bůh Kainovi, řka: »Zlořečený budeš na zemi, která otevřela ústa svá a přijala krev bratra tvého z ruky tvé; tulákem a poběhlým budeš na zemi.« (1. Mojž. 4. 11.) Trest, který si sami židé svolali na sebe: Krev jeho na nás a naše syny, byl, že jakožto národ vyvolený byli od Boha zavrženi, odsouzeni, aby žili rozptýleni mezi všemi národy. Dosud jsou bez kněží, králů, bez chrámů a obětí.

Bůh položil znamení na Kaina, aby ho žádný nezabil, kdož by jej našel. (4. 14.). Židé znamením obřizky, kterou jim Bůh uložil, liší se ode všech národů, žijí stále jako od jiných rozeznatelný národ svým zevnějškem, a přes kletbu, jež lží na nich,

budou žítí až do skonání světa. (Deharbe, Religionsgeschichte, 18.)

V Abelovi vidí sv. Otcové nejen předobrazení Ježíše Krista, ale také všech spravedlivých, obraz všech, kteří ve víře v Ježíše Krista chtějí žítí život bohumilý, a proto, jak sv. apoštol svědčí, (2. Tim. 3. 12.) od zlých protivensství trpěti budou.

S Abelem a Kainem, praví sv. Augustin, začíná až do konce světa ustavičné rozdělení pokolení lidského na říši synů božích a synů světa. Všichni, kdo po věcech nebeských touží, hřichu se všemožně varují, aneb, dopustili-li se nějakého, ihned pokání činí, kteří jsou pokorní, tiší, svatí, spravedliví, zbožní, náleží do říše první, jichž králem jest Kristus. Všichni pozemsky smýšlející však, kteří časným statkům před Bohem dávají přednost, a jen sebe hledají, náleží ku druhé říši, a ďábel jest jejich knížetem.

Dokud dítky boží bydlí na zemi společně s dítkami toho světa, jsou ony vydány nepřátelství, úkladům zlým a pronásledování těchto.

Jest to následek již v ráji ohlášeného nepřátelství mezi pokolením hada a pokolením ženy, matky boží a matky naší, Marie Panny; to jest mezi bezbožnými, jež sv. Jan nazývá dítkami ďáblůvými, a mezi spravedlivými, jichž hlavou jest Ježíš Kristus, vítěz nad peklem. (I. 3 10.)

Příčina toho nesmířitelného nepřátelství není leč ďábelská závist, jakou mají jako Kain všichni zlí, jenom proto že spravedliví jsou hodní a Bůh má v nich zalíbení; poněvadž, jak praví sv. Jan, skutkové spravedlivých jsou dobří, ale bezbožných zlí. (12.)

Zbraně pak, jichž zlí proti dobrým užívají, jsou tytéž ještě, jaké byly z počátku, lež a násilí. Lži použil had pekelný, aby naše prarodiče strhl s vrchole štěstí do propasti zavržení; a Kain, aby se Abela zbavil, použil násilí. Dějiny lidstva nám dokazují, že lež a násilí, zbraně to mocností temnosti, byly stále a jsou zbraněmi nástrojů pekla, židů, pohanů, jinověrců a odpadlíků proti církvi boží.

2. Potomci bezbožného Kaina byli bezbožní, a svedli poznehlu také hodné, takže konečně všichni lidé se odvrátili od Boha, a stále blouběji upadali do hříchů a nepravostí všeho druhu.

Vzácný poklad zjevení božského, který prarodiče v ráji od Boha obdrželi, měli děditi všichni jejich potomci. A proto popřál Bůh praotcům velice vysokého stáří, aby radostné poselství o Vykupiteli a pravá víra v jediného Boha udržena a hlášána všemu potomstvu. Adam žil 930 let, žil tedy ještě 56 let s Lamechem, otcem Noemovým. Skoro všichni lidé od stvoření světa až do potopy byli tedy buď souvěkými s Adamem aneb dítkami otce, který z úst praotce slyšel božské zjevení. Za spravedlivého Abela dal Bůh Adamovi hodného syna Setha, a více synů a dcer. Jeho syn Enos vynikal zvláštní zbožností a zavedl v čtené již rodině společnou bohoslužbu.

O Henochovi, pozdějším vnuku a dědovi Noema vypravuje Písmo sv., že chodil s Bohem, (1. Mojž. 5. 24.), že nezemřel na zemi, ale vzat byl do nebe, jako později Eliáš, prorok. Sv. Pavel

dává ho za vzor pevné víry, a proto že byl milým Bobu. (Žid. 11. 5.) Věřil tedy, co Bůh prvním lidem zjevil, znal vlastnosti boží, zaslíbení Vykupitele, o budoucím soudu a životu věčném. On ty pravdy také hlásal, zvláště přísný soud nad bezbožnými. (Juda, 14. 15.)

Ale jeho varování nenalezlo sluchu u všech. Zatím rozmohla se všeobecná bezbožnost; synové světa pokazili syny světla; ovoce bezbožnosti stále více sejevilo, vraždy, smilstva, nepravosti všeho druhu. Dobří uzavírali sňatky s bezbožnými, nebylo řádného vychování dítek, a tak klesalo lidstvo stále hlouběji do propasti a svolávalo na sebe kletbu. Svět naplněn nepravostí; jedině o Noemovi jest psáno, že byl spravedlivým, dokonalým mužem, který chodil s Bohem. (1. M. 6. 9.)

I ustanovil se Bůh na tom, že vyhladí člověka ze země; poručil Noemovi, aby vystavěl koráb pro sebe a druhy živočišstva, a když bylo vše hotovo, poslal potopu; všichni lidé zahynuli, jedině 8 lidí v korábu, arše Noemově, bylo zachráněno.

3. V Noemovi vidíme opět obraz Vykupitele, v arše obraz církve sv., v potopě obraz křtu sv.

Jméno Noe znamená pokoj, utěšitel. Z rozkazu božího dal Lamech svému synu to jméno; a Lamech vyznal o něm: »Tento nás potěší na zemi, které byl zlořečil Hospodin.« (1. M. 5. 29.) Noe byl také v pravdě při zániku světa těшитelem, ochráncem a praotcem nového pokolení. Pán Ježíš, Spasitel světa, jest naším osvoboditelem od záhuby věčné, pramenem vši útěchy a věčnou odplatou. — Aby zachránil rod lidský, vystavěl Noe archu; Pán Ježíš — církev sv. — Mimo archu zahynuli všichni; mimo církev sv. je smrt věčná. V arše nalezly útulek všechny druhy zvířectva; v církvi všichni národové. Nikdo nemohl naříkat, že zahynul; Bůh napomínal skrze Noema 120 let; nikdo nebude moci naříkat, že zahynul mimo církev: Bůh volá všechny po všechny časy. — Archa bez kormidla a plachet při rozbouřené povodni nebyla chráněna silou lidskou, ale mocí božskou; církev sv. chrání Bůh proti branám pekla a zlobě světa.

Noemovi přinesla holubice do archy zelenou ratolest olivovou, znamení klidu a pokoje; Duch sv., duch pokoje, holubice míru, přináší církvi uprostřed zloby světa ratolest pokoje a klidu.

Měla-li rodina v arše zachráněná zemi naplniti novým, ctnostným pokolením, muselo dřívě hříšné lidstvo býti ze země odstraněno.

Má-li církev sv. nebi odchovati nové a svaté pokolení, musí dřívě starý člověk hříšný potopen býti do pramene křtu sv. a očistiti se od všeliké poskvrny. — V dřevěné arše ušli spravedliví záhubě, pro dřevo sv. kříže můžeme ujtí záhubě věčné.

Obět Noemova naklonila opět nebeského Otce k novému požehnání, obět nejsvětějšího Syna božího přinesla požehnání všem po všechny věky.

Zárukou uzavření smlouvy byla duha; zárukou naší spásy spojení božství a člověčenství Ježíše Krista. Hlavní tři barvy duhy,

modrá, červená a zlatá; ku člověčenství věčného Slova spojily se tři základní dokonalosti boží: svatost, spravedlnost a milosrdenství. — Kdykoli spravedlnost boží je nucena trestati svět, usmíruje ji milosrdenství Spasitele světa, jakmile lidstvo lituje ploblazení a vrací se ke svatosti.

4 Potomci Noemovi rozmnožili se velice, museli se rozejít do širých končin světa. Chtěli však vystavět na památku věž až k nebesům; ale Bůh zmátl jazyky jejich; ustali ve stavbě.

Synové Noemovi, Sem, Chám, Jafet, byli svědky ztrestání světa potopou, a uzavřené smlouvy Noemovy s Bohem; měli dále ve svých potomcích probouzeti víru v jediného Boha, naději v zaslíbeného Vykupitele. Ale Cham zpronevěřil se brzy svému povolání, zneuctil otce, který zlořečil Chámovi a jeho potomkům, Semovi a Jafetovi, předpověděl šťastnou budoucnost.

Ode tří synů Noemových odvozuje Písmo sv. přčetné národy, k Semitům náležejí ze známějších národů Babyloňané, Asyřané, Feničané, Aramejci, Arabové a Izraelité.

K Chamitům čítáme staré obyvatele Babylonska, Asyrska a Palestiny, Egyptany a dnešní Kopty. K Jafetovcům neb Asijcům náležejí národové indoevropští, jako Indové, Peršané, Armeni, Řekové, Románi, Germáni a Slované. Všichni ti národové žili v okruhu, jehož střed jest Babylon, později Palestina, a jehož obvod prochází Indií, Habeši, Španělskem, mořem Černým a Kaspickým.

O národech sídlících za tímto kruhem Písmo sv. nemluví, ba nevypočítává ani všech národů v tomto kruhu. Nebyl to účel Písma sv.; všímá si pouze toho plemene a těch národů, kteří měli význačnou roli ve vývoji myšlenky mesiánské. Spasitel měl vyjít z rodu Sémova; proto Písmo sv. všímá si hlavně tohoto rodu. »Požehnaný Bůh Sémův, pravil v duchu prorockém Noe, Kanaan budiž služebníkem jeho.« (I. M. 9. 24.)

Zmatením jazyka nemyslí se pouze nestejně vyjadřování, nýbrž i nestejně myšlení a dychtění; za trest boží dostavilo se sobectví, nesvornost a rozklad říše. Tento rozklad týká se pouze krajiny senárské, kterou si podrobili Semité. Ostatní krajiny byly již zalidněny, byla již různá plemena různých řečí. (Š. Pokoj, Dějiny Zjev. božského SZ., 21.)

Národové odvrátili se od pravého Boha, proto Bůh odvrátil se od nich, ale neopustil jich; udílel jim různých dobrodiní přirozených (Sk. ap. 14. 15.), i nadpřirozených. (Sk. ap. 10. 35.), ale měrou menší. Kněze toho světa, ďábel, probudil v nich všechny náruživosti, zaslepil rozum, spustošil srdce; zapomněli na Boha, klaněli se modlám, slunci, měsíci, hvězdám, lidem i zvířatům, obrazům nesmyslným. Přinášeli jim oběti lidí i zvířat. Bylo to uctívání ďábla; holdování nepravostem všeho druhu, vraždění lidí, zvláště dětí, a obětování jich kněžeti temnot. Lidstvo podobalo se marnotratnému synu, který opustil otce, nejdražší statek, víru, lehkomyšlně promrhal, dal se do služeb největšího nepřítele duší, ďábla. Nadarmo volal Bůh, poučoval, varoval a trestal;

jediné nejnižší pokoření, náplň bídy, mohly je vyburcovati z hrozného spánku zaslepenosti a neštěstí a přivést do domu otcovského.

Děkujeme Bohu, že nás povolal ku světlu nebeských pravd a zřídil milostí božích; že učinil nás bohatými, a v žádné milosti nemáme nedostatku. (1. Kor. 4. 6)

Prosme denně Ducha sv., aby nás v pravém světle víry udržoval, ku hledání potřebných milostí povzbuzoval, v dobrém sílil a utvrzoval; aby vykoupení nestalo se pro nás marným, ale bychom denně prospívali v dobrém a jednou dosáhli koruny vítězství a slávy na věčnosti.

Řeči příležitostné.

Řeč při ukončení války.

»Zvěstuji vám radost velikou, kteráž bude všemu lidu«.

Radostnou událost zvěstoval anděl pastýřům, kteří na luzích betlemských opatrovali a hlídali své ovečky. Když za tiché noci spatřili na obloze nebeské zář a lekli se jí, nevědouce, co by znamenala, anděl vedle stojící volá k nim: »Nebojtež se, zvěstuji vám radost. . . Narodil se vám Spasitel světa«. Ten Spasitel, na kterého lidstvo čtyři tisíce let čekalo, po němž tak dlouho toužilo a volalo; Spasitel, který vysvobodí lidstvo z temnoty bludu a nepravostí a oblaží svět spravedlností a pravdou.

Drazí křesťané! Také já mohu dnes vám s tohoto posvátného místa zvěstovati radostnou událost. Zhoubná válka, která lidstvo téměř celého světa přes čtyři leta mořila, jest u konce. Světový požár, který přes čtyři leta ničil životy a majetek lidí, dohasíná. Nebojtež se tedy a již nereptejte! Zvěstuji vám radost velikou: Mír, po němž jsme tak dlouho toužili, o který jsme v tomto kostele tak dlouho se modlili, konečně se přiblížil!

Vzpomínám, jaké leknutí zmocnilo se vašeho srdce, když v neděli 26. července 1914 vyšli jste z tohoto chrámu Páně a četli jste na rohu úřední vyhlášku, že Rakousko-Uhersko vypovědělo válku Srbsku, že nařizena jest mobilisace částečná, po níž hned následovala mobilisace všeobecná. Od té doby přicházela jedna vyhláška za druhou. Každou chvíli četli jste: Nyní dostaví se k přehlídce narození v roce . . . Ti, kteří uznání byli za způsobilé, nastoupí službu dne . . . Těch svolávacích vyhlášek bylo tolik, že písmena abecedy již na ně nestačila.

Vaši synové, mužové a bratři v nejpilnější době žní musili opustiti svůj majetek, své rodiny a do 24 hodin musili dostaviti se tam, kam je volala neúprosná povinnost. Při loučení s rodinou odehrávaly se často srdcelomné výjevy. Plakaly děti, plakaly matky a ženy; plakal i ten, o němž naše jedna píseň praví: »však muž ten nikdy neplakal«. A od té doby ubohé rodiny ze starosti

a strachu nevyšly. S jakou dychtivostí čekaly na lístek po ní pošty, aby se dozvěděly, co jejich voják píše, je-li živ a zdrav, jak se mu vede, má-li co jíst a pod. S třesoucí se rukou brala mnohá matka nebo žena takový lístek s chvějícím se hlasem, s tlukoucím srdcem a tajemným dechem četla smutnou zprávu, že muž anebo syn jest raněn a leží v lazaretu. Jak teprve bylo těm rodičům, kteří od velitelství pluku nebo polního kuráta dostali zdrcující zvěst, že syn jejich padl hrdinskou smrtí za vlast na poli cti a slávy a že mu v dějinách pluku bude zřídlena čestná památka.

Co naši vojáci prodělali, co vytrpěli a zkusili, nedovedeme si představit; to vědí jen oni a vševědoucí Bůh.

A my, kteří jsme zůstali doma, trpěli jsme s nimi. Řekněte, kdo z nás neměl ve válce bratra nebo blízkého příbuzného, o něhož by se nebyl zajímal a staral? Rolník, který v čas míru byl pánem své úrody a mohl s ní naložit podle své libosti, přesvědčil se, že ve válce tomu tak není. Přicházela rekvizice za rekvizicí a stále ubírala, ponechávajíc jen to, co bylo nevyhnutelně potřebno k oživu a k životu dle předepsaného počtu gramů. Stálým vývozem stoupal nedostatek všech životních potřeb a s nedostatkem stoupala neslýchaná drabota, kterou jsme všichni pocítili. Různých soupisů a prohlídek domácností bylo až do omrzení. Ani místa tak posvátného, jako jest kostel, nebylo ušetřeno. Svatokrádežně nám byly vzaty zvony, ze kterých židovský továrník v Pešti Manfred Weiss (maďarsky Vaszónyi) vyráběl modrou skalici pro uherské vinaře a tak miliony vydělal. Ve mnohých kostelích vzaty byly i cínové píšťaly z varhan, které pak nám dobře známí obchodníci prodávali pod jménem „anglický cín“ („Čech“ 14. srpna 1918 str. 5). Není zde k tomu místa ni času, bychom si pověděli všechno, co nás ve válce sužovalo a tížilo.

A hle, všem těmto válečným útrapám, jak doma tak na bojišti, bude nyní konec. Zdaž tedy není slušno a spravedливо, bychom svrchovanému Bohu vzdali za to vroucí díky? Z bloubí srdce pějme dnes: „Bože, chváíme Tebe“.

Naši vojáci vrací se domů ke svým rodinám a ke své rodné půdě, by v brzkou napravili, co za jejich nepřítomnosti bylo zanedbáno. Po krátkém přechodu, jak doufáme, vrátí se všechno zase do pravidelných kolejí. Zasmušilé tváře se vyjasní a brzo opět uslyšíme, jak rolník při svém pluhu a řemeslník a dělník při své práci si prozpěvují. —

A ptáte se, přátelé drazí, co nám přinesla světová válka? Myslíte, že ty nesmírné oběti na životě a statcích byly snad přineseny marně? Tekla snad nadarmo ta vřelá, drabocenná krev našich bratrů na poli válečném? Bylo to veliké utrpení lidstva bezúčelné a bez užitku? Nikoli. Válka nám přinesla to, co básníci všech národů ve svých písních tak rádi opěvují, zač mnozí národové dlouhá léta bojovali. Válka nám přinesla — svobodu.

Tři sta let trvalo pronásledování prvňích křesťanů. Pohanstvo a židovstvo spojilo se proti nim, nejhorší pomluvy a lži proti nim vymýšlelo, za nepřátele státu je vyhlášovalo. Tisíce a tisíce

nevinných vyznavačů Kristových bylo žalářováno, k smrti odsouzeno, na popraviště vedeno, dravým šelmám předhazováno a všelijak jinak mučeno.

Ale konečně zasvitla jim přece jitřenka svobody, tak že mohli a směli veřejně a svobodně vyznávatí učení, které blásalo vzájemnou lásku a rovnost všech lidí před Bohem.

A hle, také náš český národ prodělal podobné utrpení. Také on byl tři sta let pronásledován, tupen, pomlouván, odstrkován, práva jeho neuznávána a nohama šlapána. Ale po tak dlouhé a těžké porobě nadešla konečně doba volnosti. Co sto věků bludných hodlalo, zvrtila doba, jak napsal básník Jan Kollár. To, co jako ve snu v smělých představách viděli naši buditelé, oč sto let pracovali nejlepší čeští synové, zač trpěli naši národní vůdci a zač na bojištích širého světa umírali čeští legionáři — to se nyní naplňuje. Když jsme v den sv. Václava 28. září zde o to prosili, nenadáli jsme se, že již 28. října se nám toho dostane. Máme svůj vlastní, svobodný stát. Památná to doba v dějinách naší vlasti. Co nesměli jsme ještě před nedávnem z úst vypustit, abychom nebyli za to k výsledku potahováni, to stalo se skutkem. Z otroků vídeňského, německého centralismu a byrokratismu stali jsme se lidé svobodní, samostatní, sobě rovní, bratrsky svorní. Proto každé české srdce plesá radostí a nadšením. A to radostné rozehvění se stupňuje, vzpomeneme-li, že také naši ubozí bratři Slováci po staleté kruté porobě budou vysvobozeni z krutovlády maďarské, že krásná Slovač vrací se v náruč ještě krásnější Čechie a splývá s ní v jeden národ i stát česko-slovenský. Splnila se tu prorocká slova velikého učitele J. A. Komenského, že »vláda našich věcí vrátí se opět do našich rukou«.

Ó drazí, chápete dobře význam těchto slov? již se nestane, aby o tom, má-li se vésti válka, rozhodoval jeden člověk a jeho špatní rádcové. O tom si rozhodne budoucně lid sám. Již se nebudeme dívat na to, jak české dítě násilím se vede do německé školy a jak česká škola mezi německými obyvateli neprávem se zavírá a zapečetuje. Již nebudeme svědky toho, jak český úředník doma ve své vlasti při svém postupu jest pomínut a odstrčen, aby jeho místo dostal úředník německý, mladší a méně způsobilý. Již nebude německá menšina panovati nad slovanskou většinou.

Prátelé! Veliké události dějí se v době přítomné. Zdá se, že tu mluví sám Bůh. On trestá staleté viny a tvoří nové poměry a nové říše. On — jak praví Písmo (Luk. 1. 52) — »sesazuje se stolice mocné a povyšuje ponížené. Každý to hned nechápal. Ještě nedávno slyšeli jsme výtku: »Jak se může Bůh na tuto válku dívat?« A dnes mnozí z těch, kdož tak mluvili, jáasají nad výsledkem, který našemu národu přinesl samostatnost. Bylo by se to stalo bez toho, nač tak mnozí reptali? Jinak smýšlely duše zbožné a Bohu oddané. Ty tušily a věřily, že Bůh, jenž Josefa egyptského strádáním a žalářem vedl ke slávě, národ israelský 40 letou cestou pouště do země zaslíbené; ten Bůh, jenž sám cestou křížovou dílo spásy dokonával a třistaletým krutým pro-

následováním církev svou na veliké úkoly světové připravoval, že ten nejvyšší dobrotivý Bůh také velikou odměnu a lepší budoucnost chystá lidstvu za veliké utrpení, jaké v této světové válce prožilo.

Jsme samostatní, jsme svobodní. Ale svobodu svou nechápeme snad v tom smyslu jako nevázanost, nýbrž jako kázeň, jako pevné semknutí se jednoho ke druhému, jako dobrovolné podřízení každého jednotlivce potřebám národa jako celku. Někoho poslouchati musíme vždycky. Poslouchali jsme cizích, ukažme nyní světu, že dovedeme poslouchati svých vládců z národa vyšších, od národa volených, krev z naší krve. Svým počínáním nechtě zahanbíme své nepřátele a klevetníky, kteří se domnívali a tvrdili, že pro vlastní stát nejsme ještě zralými.

Kéž vládne v naší zemi stále křesťanský mrav, zbožnost a poctivost našich předků, spravedlnost, pokoj a svornost! Běda nám, propukne-li mezi námi stará slovanská nesvornost! Nechtějme svým nepřátelům dělati takovou radost. Proto znova dnes opakuji napomenutí našeho patrona sv. Václava: Čechové, buďte svorní a milujte se! Svornost tvoří, nesvornost bojí. Pracujme každý dle svých schopností a sil ku mravnímu i hmotnému rozkvětu své drahé vlasti. Básník volá :

Pracuj každý s chutí úsilovnou
na národa roli dědičné;
cesty mohou býti rozličné,
jenom vůli mějme všickni rovnou!

Všickni svorně přiložme ruku k dílu, by naše státní domácnost záhy stala se vzornou a československý stát, aby důstojně závodil o korunu cti a slávy se všemi svobodnými národy a státy světa.

Svatý Václave, vévodo české země,
kníže náš, pros za nás Boha, svatého Ducha,
Kriste eleison.
Ty jsi dědic české země,
rozpomeň se na své plémě.
nedej zahynouti nám ni budoucím.

ČÁST PASTORAČNÍ.

Anglická misse v Praze.

Nebude bez zajímavosti pro čtenáře něco blíže sdělití o missi anglické katolické v Praze. Horlivost katolíků anglických jest známa. Ukázala se také i v poslední dobu u nás. Katolíci angličtí také se chtěli přesvědčiti, jak se nám vede po přelomu a vypravili svou missi, Miss Fletscherovou a Orvinovou z damské ligy londýnské. O přednáškách jejich byly podány zprávy v denních listech, ale o sdělení jejich o katolickém životě nebylo ničeho čísti, ač jest v tom mnoho pro pastorači poučného.

Celý život katolický vyvíjí se kolem fary a v diecesi kolem biskupa, a stává ten nejčilejší kontakt mezi duchovním a jeho věřícími. Jako ve všech zemích missijních i v Anglii dobročinnost katolická musí vydržovati i kněze i školu i missie.

Škola je jejich zřítelnicí oka a proto stála tolikrát v boji proti škole světské či laické. Katolíci angličtí dali vždy popud ku obraně svobody školy náboženské a skupili kolem sebe vždy tolik sil z jiných táborů, že zažehnali i v době nejposlednější útok se strany přátel školy laické. Dvě ovšem věci jim velice pomáhají: věřící duch většiny obyvatelstva byt i sektářského a nesmírně vyvinutý smysl pro svobodu a právo. To jsou dvě jednotky, které nám skoro úplně schází.

Katolíci nemají své politické strany výslovně katolické, nýbrž v jednotlivých otázkách náboženských zabírají postavení vlastní a hledají spojení u jiných stran, při čemž jim ovšem velice prospívá irská strana národní, známá svou rozhodností katolickou. V otázkách náboženství se netýkajících jdou dle svého přesvědčení v různých stranách politických. Zde ovšem třeba vytknouti, že politika anglického zákonodárství se nenese jen směrem protináboženským, jako je to pohříchu u nás, ale zabývá se otázkami hospodářskými a jen výminkou se vyskytne otázka náboženská: rozluka, zákon o švagrovství, škola a p.

Katolíci angličtí se neorganizují pod hesly politickými, ale katolickými. Svěcení neděle jest jim velikou pomůckou při pracích missijních. Katolíci mají velmi krásnou a čtenou lidovou lidovou literaturu brožurovou, ale nemají svého denního listu, který

jest jejich sice touhou, ale není nevyhnutelnou potřebou, ježto mají dosti listů denních a světských, které přinesou jim vše, co si podají do jich sloupců. Toto gentlemanství jest daleko lepší než vlastní denní list, který udržeti na výši doby v Anglii by vyžadovalo miliony, které by chudí katolíci nesehnali. Kardinálovi Manningovi přinesly »Times« jeho padesáte důvodů pro školu soukromou a tento mrava rytířskost jest zvykem mezi vychovávými Angličany, kteří váží důvody protivníka a jednají dle svědomí. Zajisté rozdíl mezi jednáním našich listů, které, když přinesou na cti utrhaní a čirou lež, jen § 19. a to ještě těžko se dají pobnout, aby přinesly pravdu bez poznámky a bez omáčky. Každý anglický katolík má však svou review neb svůj týdeník, aneb si brožury časové koupí v předsíni chrámové, kde jsou vyloženy na prodej: za penny si vybere kteroukoliv časovou brožuru o některé otázce.

Agitace volební se dějí zvláštním způsobem. Katolíci zeptají se kandidátů poslanectví na jich názory o časových a kulturních otázkách. Odpovědi kandidátů se napíší, a pak v kostele se veřejně přečtou bez každé jiné poznámky. Věřící vědí, co kandidát odpověděl a dle toho se zařídí.

* * *

Školy katolické měly tu výhodu, že učitelé složivše státní zkoušky, byli na roveň postaveni státním, a že sbor vzdávající školu katolickou nabyt práva žádati za státní subvenci na udržování učitele. Byť subvence dříve neodpovídala výšce platu státního, přece byla výhodou. Novým zákonem rozšiřuje se spravedlivě tato výhoda pro školy katolické, které sice svými budovami školními, méně výstavnými, zůstávají za státními, ale proto přece důvěru obecnstva si zachovávají i pro své výchovné výsledky. Ta hamižnost, která dvojím loktem chce měřit, mizí a cestu si razí spravedlnost. Podobně jest s učebními pomůckami, na něž přispívá stát. I zde jest výprava katolická slabší, ale nahrazena plní a zdatností učitelstva, které konec konců tvoří ducha školy a ne budova ani pomůcky.

Missijní vozy jsou nejnovější pastorační pomůckou v Anglii. Auto vystrojený všemi potřebami liturgickými jest dán k dispozici knězi, který objíždí v diaspoře bydlící katolíky, aby pro ně hlásal slovo boží a jim přisluhoval. Účastní se také missie i nekatolíci, kteří odkládají předsudky své. Cílem těchto missií jest zříditi svým časem vždy trvalou správu duchovní pro určitý větší obvod diaspory. Během neděle působí kněz-missionář na více místech a káže mnohdy i pětkrátě byt kratší řeči. Sbírkami se hradí náklad. Vůbec jest kolleкта nedělní takřka jediným finančním zdrojem katolické činnosti.

Péče o mládež škole odrostlé jest přední starostí pastorační. Nedělní schůze v kostelním domě a »boys brigade« jsou prostředky. O brigadě hochů psáno již v »Rádcí duchovním«. Využívají brigady pudu mladického po tělocviku, jako prostředku

výchovného. Ráz jejich jest spíše vojenský, než spolkový. O nich přineseme ještě úvahu. Členové brigady mají též stejnokroj, mají své pištky a důstojnictvo. Tito náčelníci pečují též o návštěvu služeb božích společnou a o velikonoční sv. přijímání a pod. Ve stanech stráví své čtrnáctidenní prázdniny na venku a společnou menáží lacině postarají se o svůj pobyt na venku. O duchu jich svědčí, že nejen katolické brigady mají své modlitební knihy, ale i brigady nekatolické. (Pokrač.)

O pozdravu: Pochválen buď Ježíš Kristus!

»Pochválen buď Hospodin Bůh israel-
ský od věkův až na věky; staň se,
staň se!«

V prvních dobách církve poznávali se křesťané mezi pohany tak, že nakreslili na ruku nebo do písku rybu. Ryba se totiž jmenuje řecky *ichthys*, slovo, jež lze složitě z počátečních písmen řeckých slov: *Jesus Christos, theú hyos, sôtér* = Ježíš Kristus, boží Syn, Spasitel. Proto ryba znamenala jim Pána Ježíše. Byl-li ten, který kresbu viděl, pohan, nevšimnul si jí; byl-li to křesťan, opatrně se mu prohlásil. Dnes křesťan se hlásí už zjevně ke křesťanu.

U všech národů je zvyk, že lidé známější, potkavše se pozdravují, každý dle národnosti nebo náboženství. Křesťané ode dávna zvláště na venku pozdravovali se slovy: Pochválen buď Ježíš Kristus! Krásná tato slova však nejsou jen pouhým pozdravem, nýbrž i modlitbou chvály a vyznáním víry. Pozdravující jako by říkal tím pozdravem: »Já chválím Pána Ježíše a miluji ho a chci, abys ty také jej chválil.« A pozdravený jako by odpovídal: »Také já Pána Ježíše chválím, a chci aby na věky ode všech byl chválen!«

Tento krásný pozdrav a modlitbu i vyznání víry dohromady chceme dnes učiniti předmětem svého rozjímání.

Je prastarý a jeho kořeny sahají až do Starého Zákona. Čteme totiž m. j. v žalmu 40, 13: »Požehnán budiž Hospodin Bůh israelský od věkův a až na věky, staň se, staň se!« — Slovo »požehnán«, říká-li se o Bohu znamená tolik jako »pochválen« — v němčině opravdu je přeloženo slovem »gelobt« nebo »gepriesen« = pochválen. Hospodin je slovo staroslovanské, jež značí tolik, co dnes: Pán. »Staň se« hebrejsky se jmenuje: amen. Celý verš žalmu možno tedy vyjádřiti s plnou věrností jinak takto: »Pochválen buď Pán Bůh israelský od věkův až na věky. Amen! Amen!« kdežto však zde chválíme Boha trojediného (t. j. všechny tři božské osoby pod jedním jménem), v pozdravu »Pochválen buď Ježíš Kristus — až na věky! Amen,« chválíme zvláště druhou božskou osobu, Krista, abychom tak zdůraznili svoje křesťanství. Neří-li na první pohled jasno, že tento pozdrav Boha v žalmu 40. je vzorem našeho či kořenem jeho?

Jako vyrůstá kořen ze země a stává se ve stvolu a listech zjevným našemu zraku, tak vyvíjel se pozdrav žalmisty Páně dále a určitěji, tvoře přechod k našemu křesťanskému pozdravu. Píšet sv. Pavel 2. Kor. 1, 3. a K. Ef. 1, 4. (tedy na počátku listu jako pozdrav!): »Požehnán (= Pochválen) buď Bůh a Otec Pána našeho Ježíše Krista!« — Protože pak těchto slov užívá sv. Pavel na počátku svých listů (a list je duševním setkáním pisatele s adresátem) a protože sv. Petr I. 1, 3. týmiž slovy list svůj začíná, možno usuzovati, že hned apoštolové a první křesťané se také při osobním setkání takto pozdravovali.

Je to tím důvodnější, že — jak je dokázáno — za sv. Augustina,¹⁾ jenž umřel r. 431, pozdravovali se křesťané slovy: »Laudes Christo = Chvála Kristu — — což je přece totéž jako: Pochválen buď Ježíš Kristus!«

Pozdravovalo-li se však takto už ve IV. století a za apoštolů, nemohli pozdrav tento vymysleti jesuité, jich řád byl založen teprve r. 1540 — a k nám rozšířen r. 1556.

Že je tento pozdrav prastarý, vysvítá i odtud, že po přečtení prvního evangelia na počátku mše sv., ministrant odpovídá jménem lidu: »Laus tibi, Christe = Chvála tobě, Pochválen buď Ježíši Kriste!« nebo jak v některých chrámech ve starověku říkali: »Požehnaný, jenž přichází ve jménu Páně!«²⁾ Tak volali židé při slavném vjezdu do Jerusalema na Pána Ježíše. Kratčeji zní tedy tento pozdrav takto: Požehnán (= pochválen) buď Ježíš Kristus!

Jesuité mají heslem: »Všecko k větší slávě boží!«; je tedy možno, že se přičinili o rozšíření křesťanského pozdravu — ale, jak jsme jasně dokázali, není to proto pozdrav jesuitský, nýbrž církevní, apoštolský, katolický, je to kratičká a krásná modlitba chvály na Pána Ježíše — — jak by nám nebyl drahý! Aby si katolíci tento krásný pozdrav tím více zamilovali, udělil papež Sixtus V.³⁾ na něj r. 1587 odpustky 50 dní těm, kdož jsouce bez těžkého hříchu tímto pozdravem zbožně se pozdravují. Třeba jej ovšem říkati: 1. správně, zřetelně a celý (ne: Pochválen Ježíš Kristus! nýbrž: Pochválen buď Ježíš Kristus!) a 2. jako modlitbu, t. j. zbožně a s úmyslem získati odpustků.

Do Čech uvedl tento zvyk se pozdravovati r. 1728 biskup Rudolf Špork.⁴⁾

Slavný protestantský básník Klopstock psal 6/I. 1767 z Kodaně svému příteli Mich. Denisovi, že na cestě Švýcarskem byl od lidí často pozdravován slovy: »Pochválen buď Ježíš Kristus!« Před tím jich nikdy neslyšel a nevěděl, že je to pozdravení,

¹⁾ Cituji-li dobře — z paměti — »Jednotu katolického duchovenstva.«

²⁾ Dr. J. Kupka: O mši sv., str. 326/7.

³⁾ Exempel-Lexikon II.

⁴⁾ Dr. Ot. Tauber: Škola a náboženství, str. 18 — velmi pěkná brožura z »Čas. úvah« v Kr. Hradci.

a nevěděl, kterak na ně odpovědět. Ale byl jimi hluboce dojat, a později se divil, že nepřišel sám na odpověď tak prostou a případnou: na věky, amen!

»Ten pozdrav krásný tak a vhodný se mu zdál
pro křesťany všech věků a všech stavů,
kžž zazníval by na blízku i v širou dál
a jásotem byl vítán lidstva davů.¹⁾

A když tak líbil se slavnému básníku a protestantovi (arci věřícímu), jak by neměl býti drahý nám katolíkům! Ovšem nebudeme jím pozdravovati jinověrce nebo nevěrce; netřeba jím ani ve městech pozdravovati lidi neznámé, o nichž nevíme, jsou-li věřícími katolíky, ale zachovávejme si pozdrav tento tam, kde je ve zvyku, pozdravujeme jím kněze a na venkově dle okolností i známé věřící katolíky, arci tak, aby to byla opravdu modlitba chvály Pánu Ježíši, kratičkým zajásáním skřívánčím a jako ozvěnou té písně chvály andělův a svatých v nebi. Představte si časem, jak zbožně a vroucně asi vyslovovala jméno Ježíš Panna Maria nebo sv. Josef, a dle toho pozdravujte i vy: dospělí a zvláště děti. Přišel ke mně hoch asi 12letý a pozdravil: »Má úcta.« Nemusím ani dokazovati, jak ubohý je takový pozdrav v dětských ústech. Učte své děti pozdravovat tímto sv. pozdravem, přece i pro katolické děti je svoboda v republice a pro katolíky.

Drazí v Kristu! Pán Ježíš, objímaje maličké pachole, řekl: Mat. 18, 4: »Kdo se poníží jako toto pachole, ten bude větší v království nebeském.« Pacholetem tím byl pozdější mučedník sv. Ignác. Dospěv, rád se vracíval na ono místo se svými přáteli, líbal tam zemi a říkával: »Hleďte, na tomto místě mě Pán Ježíš obejmul!« Později stal se biskupem, zatčen od pohanův a převezen do Říma, aby tam byl v aréně předhozen lvům. Cestou, týrán jsa od vojáků, často a vroucně vyslovoval jméno »Ježíš.« Pohrozili mu, že ho zbaví jazyka, a on odpověděl: »Jméno Ježíš nemůže ustoupiti z mých úst; a kdyby i tam odtud ustoupilo, nemůže býti vyhlazeno z mého srdce.«

Lvi jej roztrhali r. 107 po Kr., nechavše jen několik kostí a srdce — a v tomto srdci z modrých žilek zřetelně bylo utvořeno jméno: Ježíš. Tak vyznamenal jej Bůh za lásku jeho k tomuto nejsvětějšímu jménu.

Drazí! V takovéto vroucí úctě mějte je i vy! Neberte je nadarmo, pozdravujte tímto krásným pozdravem známé věřící katolíky a zvláště kněze svoje, ale chvalte ovšem Pána Ježíše i svými myšlenkami, chvalte jej i celým svým životem. Nestyďte se za něj, nýbrž chvalte a vyznávejte jej tím hlasitěji, čím pyšněji se chlubí nevěra svou nenávisť, fanatickou nesnášlivostí, rouháním a bořením uměleckých památek: soch světců a znesvěcováním chrámů. Jak v srdci sv. Ignáce modravými žilkami bylo utvořeno

¹⁾ Spirago's Beispiele 196, volně přeloženo.

slovo: Ježíš, tak ať je v našich duších napsáno nesmazatelně na celou věčnost vryto láskou k Pánu Ježíši, a slovo to na zemi bude naší velikou silou a potěchou v pekle nynějšího života pro katolíky v naší republice, ale po smrti bude nám klíčem, jenž nám otevře nebe s jeho věčným štěstím. Amen.

Jan Snih.

Úmrtnost kojencův a zalidňovací politika.

Zpráva, kterou podal prof. dr. Jan Ude ze Štýrského Hradce na německorakouské poradě „odchování dítek“ 7. dubna 1919 ve Vídni.

Zalidňovací politika zabývá se všemi veřejnými opatřeními, které zalidňovací problém mají pomáhati rozlušťovati jak vzhledem na početnost, kvantitu, tak i vzhledem na jakost, kvalitu dorostu. Tato opatření dělí se zcela přirozeně v opatření péče o již poškozené a v opatření péče, aby se poškozením dětského dorostu předešlo. Ochrana jak genotypu, tak i phänotypu jest cílem zalidňovací politiky, t. j. zárodečná buňka a zárodečná vlohla právě tak jako dospívající embryo a nenarozené dítě mají býti předmětem rozumné, daleko vidoucí a plánovitě pracující zalidňovací politiky. Nejen lékařství, nýbrž i sociální hospodářské učení, ethika a náboženství mají tu své zájmy. Cíle vědomá zalidňovací politika má počínati s opatřeními, která mají největší vyhlídku, tedy s těmi, která celý soubor mnohotvárných otázek zalidňovací politiky pohánějí, oploďňují a v něj trvale působí. Čistě symptomatické nakládání třeba od zalidňovací politiky daleko hledící odstraniti. Zalidňovací politik má proto dle zásady, že všechno, co kolem nás je a co se kolem nás děje, příčinně (kauzálně) je spojeno, k tomuto příčinnému spojení v zalidňovací politice úplný a celý ohled bráti.

Proto dr. Ude podává tuto thesi: Úmrtnost kojencův jest z veliké, neb z největší části následek našeho falešného hospodářství zbožím. Chceme-li proto proti úmrtnosti kojencův v nejrozsáhlejší míře a co nejradikálněji bojovati, mají všichni zalidňovací politikové, tedy také lékaři, hlavní zřetel obraceti k rozluštění problému národohospodářského zbožím. Neboť jedná se tu o to, abychom přemohli nepřátele genotypu a phänotypu, totiž alkoholismus, pohlavní nemoci, tuberkulosu, bytovou nouzi, falešnou výživu, podvýživu, pracovní otroctví, které dívku a matku do tovarny nutí. Úkolem zdravé zalidňovací politiky má býti, umožniti všem lidem život člověka důstojný, který se pohybuje alespoň v rámci zákonného existenčního minima, život, který mladým lidem umožní v mladých letech založiti rodinu a vydržovati a vychovávat zástup dětí. Když toho dosáhneme, bude přišerně vzrůstající se nouzi o porody odpomoženo, a doroste zdravé, silné pokolení, děti, které nejsou k tomu odsouzeny, aby v prvních životních dnech bídě churavěly a umíraly.

Naše práce zalidňovací politiky jsou bídým hudlařením a diletantismem, který si dává náter vědeckosti, když se nám

nepodaří 60 procentům lidí, kteří pod zákonným existenčním minimem žijí, k němu dopomoci. Všechna naše zařízení zalidňovací politiky selhou po nějakém čase, když se nám nepodaří odpomoci děsné bídě o zboží mezi kulturními národy. Neboť již před válkou měli jsme sedm- až osmkrát více zboží vyráběti (zboží ve smyslu všech k životu člověka důstojnému potřebných a užitečných věcí), abychom všem lidem zaopatřili jen věci k životu nutné a destatečné. Tato nouze o zboží pochází pak z toho, že asi polovice pracovních sil světa a více než polovice kapitálu jest činná při výrobě sociálně škodlivého a sociálně nepotřebného zboží, innoze při výrobě těch věcí, které přímo úmrtnost kojencův a zbídnění potomstva zaviňují. Ude jmenuje tu jen výrobu alkoholu, kulturu tabáku, protisociální přepychový průmysl a výrobu modního zboží, práci, která se koná, aby se nemravnost ve všech formách umožnila, počínajíc upravováním prostituce až k výrobě literárního škváru a pornografickému »umění« a až k prostému divadelnímu kusu a cizoložnému filmu, dále práci, kterou přehnaný tělesný blud ve formě mrhání lidskou pracovní silou a mrhání půdou s sebou přináší. Ano, naše »kulturní« státy žijí z daní alkoholu, nevěstinců, přepychu, tabáku a legitimují se takto jako nejhorší nepřátelé zalidňovací politiky. A to nazývají kulturou!

Staré Rakousko propilo ročně ke dvěma miliardám korun, prokouřilo půl miliardy, půldruhé miliardy vydalo na dohled a hojení prostituce. Co nesmyslný přepych a dámská móda na lidovém majetku pohlcuje, jde ročně do mnohých miliard. Město Vídeň propije denně 412 tisíc korun. Kdežto Štýrský Hradec ročně 18 milionů korun za alkohol vydá, zbývá tomuto městu pro potřeby školní ročně jen půldruhého milionu. Celé Štýrsko prokouří ročně přes 16 milionů korun, na školní náklad a platy učitelské vydá jen něco přes 8 milionů. Roku 1912 čítalo staré Rakousko jen 37.879 lihovarů, asi 114.000 soukromých kotlů na kofalku, 148.552 prodejen kofalky a 84 058 hostinců. Vypočtíme jen klidně, kolik tisíc rukou se musí namáhati, než na př. láhev piva na stole nejvyššího turistického hotelu stojí. Jen v Německu pracuje desetina všech práce schopných lidí na výrobě alkoholu; půl druhého milionu hektarů orné půdy, to jest větší území než celé Sasko, slouží v Německu kultuře alkoholu. Vídeňský mužský svět vyhazuje — jen abychom ještě nějaká data uvedli — ročně na 255 milionů korun do kloaky prostituce. Štýrsko vydává jen na hojení škod, které mu z prostituce pod dohledem jsoucí a z nemravnosti bez dohledu jsoucí povstávají, ročně ohromnou sumu 75 milionů korun. 54 mil. korun vydalo Rakousko-Uhersko ročně na prostředky početi zamezující.

Kdyby na př. Německo odstranilo výrobu alkoholu a kulturu tabáku a obmezilo přepychový průmysl a požívání masa na polovičku, bylo by jednou ranou 15 mil. lidí a 28 mil. marek volných pro výrobu scházejících nutných věcí. Kdo si přeje bližších jednotlivostí o hospodářském problému zboží, nechť si přečte brožuru

dra. Ude: »Hojení počtářství naší lidové domácnosti.« (Štýrský Hradec ulice Rich. Wagnera 36/1, 40h.)

Z krátkých naznačení se nám ihned objasní, že na příklad ve Štýrském Hradci bydlí kolem 7000 lidí ve 2400 bídných vlhkých bytech, že tak mnoho lidí trpí podvýživou, že tuberkulóza a pohlavní nemoci každoročně stojí život tisíců kojenců. Pomysleme jen na 250 000 péče v nemocnicích potřebujících tuberkulosou nemocných ve starém Rakousku, z nichž ročně na 160.000 zemřelo; pomysleme na 40.000 nevěstek města Vídně, na 800.000 vojnů, kteří se ze světové války navrátili nakažení pohlavními nemocemi! Chápeme z daných naznačení beze všeho také přímo strašně velikou úmrtnost kojenců a ujasňujeme si, že jen správnou reformou svého požitkářského života a tím podmíněnou správnou výrobou zboží oproti mamonáskému kapitalismu na jedné straně a proti skromnému pauperismu na druhé straně lidstvu můžeme pomoci k člověka důstojné existenci, v níž i výchova dětí kvantitativně a kvalitativně zajištěnou se objevuje. Zkrátka a dobře: Všichni jsme vinní svou bídou. Naš falešně směřující požitkářský život a tím podmíněná výroba zboží jest zapříčiněným nepřitelem genotypu a phenotypu. Jinými slovy: Chceme-li úplnou, celou práci v ohledu zalidňovací politiky a k potírání úmrtnosti kojenců zvláště vykonati, musíme celý lidový požitkářský život od kořene zreformovati. Musíme se vzdáti svých škodných protisociálních požitků, abychom dostali pracovní síly a kapitál k výrobě všech těch nutných užitečných věcí, které jsou předpokladem daleko hledící radikální zalidňovací politiky. Počátek třeba učiniti odstraněním výroby alkoholu (piva, kořalky) a kultury tabáku a odstraněním v sobě nemravné prostituce pod dohledem jsoucí. A proto nemůže nikdo, ani vláda, provésti působivá opatření zalidňovací politiky, když není vydatně podporována spolky k potírání alkoholismu a veřejné nemravnosti a jinými podobnými spolky (vegetariánskými, spolky k léčení přirozenému). Celá naše práce zůstane bídnou slátaninou, když dobře nerozřešíme požitkářství a výrobu v naznačeném smyslu. Toto rozřešení jest však konečně nemožno, když naše požitkářská a výrobní ethika není zakotvená v požadavcích křesťanského mravního zákona, dle něhož i veškerá zalidňovací politika konečně se řídití musí. Platí tu však více než jinde pro nás všechny, kteří chceme býti vůdci lidu — spisovatel mluví tu lékaře, učitele, duchovní, zástupce lidu, úředníky vládní atd. — Medice, cura te ipsum. A platí nám i ono pravdivé slovo: Verba movent, exempla trahunt!

Modlitba. »Jen pokrytec není po modlitbě mírnější a pokornější.« (Jean Paul in Hesperus-Haec loquere IV, 140.)

Pythagoras žádal na svých žácích, aby se hlasitě modlili, neboť prý smíme se modliti jen o to, co každý slyšeti může. Žádal od nich ranní a večerní modlitby. (Weisz Weltgeschichte II, 173)

Z mých studií o úzkostlivosti.

P. Dr. Josef Miklík, C. S. S. R. — (Dokončení.)

Nevěřme úzkostlivému, tvrdí-li nám, že v určitém případě nevěděl, co má činiti a mysliti. Právě naopak. Ví velmi dobře, čeho na něm žádá zpovědník; chyba je jinde: nemocný se neodvážil toto svoje lepší přesvědčení provést. Nemá dosti síly, aby svoje pochybnosti zamítl a podrobil se bez výhrady svému zpovědníku.¹⁾ Aby kněz došel snáze svého cíle, ať hledí kajícíku poslušnost usnadnit: ať navazuje své rozkazy na zásady, které nemocný uznává — proto ať se snaží vypátrati, čemu dává v určitém případě úzkostlivý přednost. — Theorie zdá se jasná, avšak praxe naráží na veliké obtíže. Nemocný nám nikdy neřekne upřímně, co se mu zdá lepší: a přirozeně. Jakmile by se mohl vysloviti určitě, bylo by to známkou, že se rozhodl a právě tohoto rozhodnutí je ubožák neschopen. Proto třeba použití lsti — jaké, závisí na daných okolnostech. Někdy to poznáme z jeho řeči, jindy z jeho jednání.²⁾

Aby se nám lépe rozumělo, ukážeme to na překladu »Dobrý křesťan má se ráno a večer zbožně modlití.« Na této zásadě lpí nemocný naprosto; ta nám tedy ukazuje, čemu dává ve svém poznání přednost. Jeho pochybnosti dají se vyjádřiti větou: Já jsem se modlil asi roztržitě. — Nemoudře by jednal zpovědník, který by vystoupil proti tomu, čemu nemocný dává přednost a zakázal mu modlitbu. Právě naopak! kněz musí uznati a připustiti, že zásada je správná a nemocného ještě povzbuzovati, aby se rád a hodně modlíval. Chyba je jinde: musí nemocnému vyložiti, kdo se modlí zbožně a žádati, aby tento výklad slepě uznal. Nemocný vidí, že v takovém případě nezažádá nijak své zásady a podrobí se spíše výkladu svého zpovědníka.

Někdy vzniká úzkostlivost spíše z neznalosti zákona — v takovém případě stačí pouhé poučení. Znal jsem mladíka, který měl smrtelné úkosti, když jednou zašlápnul v kostele mouchu; trápila ho myšlenka, že prolil v chrámě krev a tím jej znesvětil. Jakmile studoval bohosloví, pochybnost zmizela.

Velmi usnadníme nemocnému jeho poslušnost, ukážeme-li mu zhoubné následky neposlušnosti: jak na př. takový ubožák omrzen ustavičným nepokojem a uštván stálou bází všeho nechá a oddá se hříchu, aby měl, jak praví, aspoň jistotu. Napomenutí bude mít ještě větší účinek, můžeme-li jmenovati některého známého hříšníka a nevěrce, který byl v mládí také úzkostlivý. Jindy stačí, poukážeme-li na trapnou nerozhodnost, jaká se jeví v jejich jed-

¹⁾ Nemocní, kteří se uzdravili, dotvrzují pravdu těchto slov.

²⁾ Málo pomůže, tázati se kajícíka, mohl-li by přísahati, že svolil. Odpoví nám nerozhodně, ač:oli tím jeho úkosti nezmizíme. Nemocnému se bude zdáti, že svou nerozhodností utvrdil kněze v jeho rozhodnutí a budov poslední věci horší předešlých. Gury, *Casus consc.* I. 49. — Podivný důvod uvádí P. Desurmont, *La charité sacerdotale* II. 330: myslí, že by kajícík někdy přísahal. Pochybují. Ve své úzkostlivosti by se toho sotva odvážil — avšak fides sit penes auctorem!

nání a že druhým se stávají nesnesitelné. — Mnohdy vede úzkostlivost až k sebevraždě.¹⁾ Při nejmenším odnímá chuť k práci a k ctnostnému životu a činí duši hříčkou dáblou.²⁾ Jindy pomohou nám spíše důvody utišující. Poslušností přenáší kajcník celou zodpovědnost na svého zpovědníka a bude bez viny, i kdyby kněz náhodou se zmýlil. Tento způsob doporučil božský Spasitel slovy: »Kdo vás slyší, mne slyší« a svatí ho často používali.³⁾

Avšak pouhá poslušnost nemocného nestačí — třeba také uměti poroučeti. Na tento bod nelze ani dosti důrazně upozorniti. Znáám mnoho kněží, kteří se nedodělali úspěchů prázdných, ano nemoc ještě zhoršili — poněvadž poroučeti neuměli.

a) Nemocnému třeba dáti rozkaz tak jasný a slovy tak přesnými, aby jakýkoli jiný výklad byl již předem vyloučen. Úzkostlivý najde pochybnosti i tam, kde jich není; což teprve, dá li mu kněz rozkaz nejasný a nepřesný? b) Rozkaz budiž spíše všeobecný, než příliš partikulární; ⁴⁾ rozkazy zabíhající příliš do jednotlivostí nemocného jen matou, poněvadž se mu zdá, že případ zpovědníkův neshoduje se úplně s okolnostmi, ve kterých právě jest.⁶⁾ c) Rozkaz musí býti dán ve formě naprostého imperativu a sice bez odůvodnění. Důvody působí často jen nové pochybnosti. »Kněz řekl mi toto, poněvadž já jsem mu řekl to; kdybych mu byl řekl toto . . .« d) Rozkaz jednou daný nesmí býti za žádnou cenu odvolán. Ústupek v této věci znamená obyčejně ztrátu autority, otvírá bránu pochybnostem a vedení zpovědníkovu vpaluje značku nerozhodnosti. e) A pamatujme, že nestačí jen rozkaz pronésti. Sotva jsme něco řekli, je nemocný v myšlénkách již daleko před námi a dle pojmu, který si o rozkaze utvořil, studuje již možné budoucí případy a jak se v nich zachovati; a tak se může snadno státi, že našeho rozkazu ani správně nepochopí. Proto žádejme, aby nám náš rozkaz doslovně opakoval, třeba i několikrát ovšem s patřičnou šetrností, aby snad nebyl uražen.

To jsou pokyny, řekli bychom, všeobecné. V praxi třeba tu a tam učiniti potřebné změny. Jednotlivé druhy úzkostlivých probírá z tohoto stanoviska Reuterův spis »Neo-Confessarius«. Na málo stránkách je tu sneseno tolik dobrých pokynů, že knížka neměla by scházeti na žádném kněžském stolku.

* * *

Končím. Psal jsem z lásky k ubohým duším, které tolik trpí pod metlou svých vlastních výmyslů. Použijí-li duchovní správcové těchto řádků, bude to pro mne bohatou, velmi bohatou

¹⁾ Podobné případy vypravuje na př. Sv. Alfons, *Pravá nevěsta*², II. 158 a P. Scaramelli. Totéž dosvědčuje dr. Erst, *Linzer Quartalschrift*, 1902, 315.

²⁾ Bl. Markéta Alacoque napsala ve svém životopise: »il n'y a rien où le démon soit plus puissant et où il gagne tant, qu'avec une âme qui est dans le trouble et dans l'inquietude; il en fait son jouet. (II. 430.)

³⁾ Sr. Desurmout, *La charité sacerdotale* II. 329.

⁴⁾ »Regulis enim particularibus scrupulosi fere numquam se resolvere possunt ad operandum,« praví sv. Alfons. Gaudé, *Theol. mor.* I. u. 14.

⁵⁾ Desurmout, *La charité sacerdotale* II. 329.

odměnou. Práce jejich bude těžká, ale odměna královská. Božský Spasitel jim nikdy nezapomene, že mu zachránili duši, která bez jejich pomoci byla by snad zahynula na věky a za to, že potěšili druhé, bude sám jejich útěchou na věky.

Úřední rozhodnutí.

Sdíljuje prof. Dr. Josef Čihák.

A) Úřadů církevních :

1. Dovolená katechetů.

Arcibiskupská konsistoř v Praze vydala 4. června 1919 čís 7570 předpis tohoto znění : Stává se poslední dobou často, že katecheté vyžádají si dovolenou u školních úřadů a opustí svoje místo bez předchozího svolení úřadů církevních. Tím se stalo, že v této přetěžké době při malém počtu kněžstva některé školy zůstaly bez vyučování náboženství. Jest tudíž v příčině dovolené — kromě případu náhlého těžkého onemocnění — dbáti nadále těchto předpisů : 1. Katecheta povinen jest prostřednictvím svého náboženského inspektora podati žádost za dovolenou nejedné arcib. konsistoři, která jí udělí kanonickou missi. Nemůželi sám tak učiniti, necht o to požádá svého náboženského inspektora. 4. Po uplynutí dovolené necht katecheta ihned nastoupí svoje místo ; ukáže-li se potřeba dovolené další, povinen jest o ni znovu žádati výše uvedeným způsobem. 5. Katecheta nastoupivší dovolenou povinen jest konsistoři oznámiti místo, kde se bude zdržovati.

2. Popelec nepokřtěným může se dáti.

Byl podán v Římě dotaz, zdali se mohou připustiti katechumeni ke přijetí popelce, posvěcené svíce a palem v kostele? Posv. sbor obřadový odpověděl kladně, tedy jest možno katechumeny připustiti k těmto svátostinám.

B) Úřadů státních :

1. Zákaz produkci hypnotických žactvu.

Zemská školní rada v Praze vydala 30. května 1919 čís. III. B 981 ai 1919 výnos, kde se praví : Z. š. r. majíc zření k dosud platnému zákazu představení hypnotických, jakož i z důvodů zdravotních ukládá ředitelství, aby zakázalo žactvu návštěvu podobných představení jak veřejných tak soukromých.

2. Organizace lidových kursů, občanské výchovy.

Ministerstvo školství a národní osvěty vydalo dne 22. dubna 1919 čís. 13.878 podrobný plán organizace lidových kursů občanské výchovy, jenž jest obsažen v min. Věstníku z r. 1919 str. 103—105.

RÁDCE DUCHOVNÍ.

ČASOPIS KNĚŽSTVA ČESKOSLOVANSKÉHO.

REDAKCI VEDE

Msgr. FRANTIŠEK VANĚČEK,

KOMOŘÍ JEHO SVATOSTI, SÍDELNÍ KANOVNÍK VYŠEHRADSKÝ,

ZA PŘÍSPĚNÍ MNOHA ČELNÝCH SPOLUPRACOVNÍKŮ.

VYDÁVÁ

VÁCLAV KOTRBA.

Schváleno nejd. kněž. arcib. konsistotí v Praze a v Českých Budějovicích.

Zásilky literární račte zaslati redaktoru na Kr. Vyšehrad č. 81. — Rukopisy se nevracejí a za vrácení zodpovědnost se nebéře. — Honorář se vyplácí čtvrtletně aneb až po dokončení práce. Po skončení ročníku třeba do čtvrt roku honorář reklamovati, kdyby nebyl včas zaslán, jinak by propadal. Adresa autorova budiž při každé práci udána.

NOTANDA:

Růženec modlitbou víry, lásky, naděje str. 454. —
Vlastnosti obce Kristovy str. 458.

Číslo 1. ročníku XXVII. vyjde v listopadu 1919.

V PRAZE 1919.

CYRILLO-METHODĚJSKÁ KNIHTISKÁRNA A NAKLADATELSTVÍ V. KOTRBA.

OBSAH.

Listy homiletické.

Strana

Svátek sv. Václava. Kniže-světce. — Jan Nep. Jos. Holý	449
Slavnost sv. růžence. Růženec modlitbou víry, lásky, naděje. — Fr. Čech	454
Neděle osmnáctá po sv. Duchu. Vlastnosti obce Kristovy. — V. Strh .	458
Neděle devatenáctá po sv. Duchu. Chceš býti vyvoleným? — Fr. Čech	462
Neděle dvacátá po sv. Duchu. Zlo nesvědčí proti prozřetelnosti boží. — Fr. Vaněček	466
Na slavnost Všechny svatých. — Dr. Antonín Ondroušek	470
Neděle dvacátá první po sv. Duchu. Kdyby byla nějaká prozřetelnost boží, jak by se mohlo zlým tak dobře a dobrým tak špatně dařit? — Dr. Antonín Ondroušek	474
Na den dušiček. Čím se při smrti svých milých těšiti máme. — Fr. Čech	477

ZPĚVNÍK PRO SPOLKY KATOLICKÉ

vydala „Jednota katolických tovaryšů“ v Praze
péčí dp. Čumpeřlíka. Zpěvník váz. stojí K 150;
při větších objednávkách sleva. **Objednávky**
u p. V. Kotrby neb v „Jednotě katolických
tovaryšů“ v Praze-I., č. 209.

Číslo pošt. spoř. 114.876.

Číslo telefonu 1126.

**Veledůstojnému českému katolickému duchovenstvu
i velectěnému obecnstvu**

doporučuje se

KOTRBOVO

knihkupectví a antikvariát.

**Máme stále na skladě hojný výběr knih českých i
cizojazyčných kdekoli vydauých, mimo to jsme ve
stálém spojení se všemi firmami tu- i cizozemskými,
což umožňuje nám každou laskavou zakázku vyříditi obratem pošty.**
Na skladě máme kromě literatury náboženské též spisy belletristické,
básně, literaturu vědeckou, přírodopisnou, atlanty, globy, mapy, obrazy,
učebnice řečtí, slovníky, knihy školní, obrázkové i pohádkové, hudebniny
atd. — Modlitební knihy, obrázky svatých a světic v největším výběru.
— Seznamy knih rozesíláme na požádání zdarma a franko. —
Každé i té nejmenší objednávce věnujeme náležitou pozornost a proto
voláme ku svým příznivcům: Obratě se ve svých objednávkách kniž-
ních, hudebních a uměleckých s důvěrou na

Knihkupectví - V. KOTRBA, - antikvariát
Praha II., Pětrossova ulice číslo 198.

Převzali jsme do hlavní komise

následující knihy a pomůcky pro vyučování náboženství, napsané a vydané **Ant. Zamazalem**, katechetou v Marian. Horách:

Kreslení v hodině náboženské. V textě 52 kresby a 16 předloh ke kreslení pro I. třídu škol obecných. Druhé opravené vydání K 2-80

Stručný katechismus K 60 h., menší vyd. K —30

Přehled katechismu (tištěn ve čtyřech barvách), formát 50×70 cm. K 1-—

Přehled modliteb katol. křesťana (dle katechismu). Jednobarevně. Formát 50×70. Přehled obsahuje nejnnutnější modlitby katolického křesťana K —50

Přehled zjevení Božího. Litografováno, formát 50×70 cm. Na diagramu tomto naznačeny jsou zřetelně: všechny knihy Starého a Nového zákona K 1-—

Přehled modlitby Páně. Tištěno na kartonu (50×66) velkými písmeny. Na konci: Pozdravení andělské K —50

Přehled obřadů mše sv. Na kartonu 55×75. Na obraze znázorněn jest postup obřadů mše sv., krátké modlitby při tiché mši svaté, předobrazy Starého zákona a případné obrazy ze života J. Krista. (Celkem 14 obr.) Dvojbarevně . . . K 2-—

Přehled církv. roku. Karton 66×90. Trojbarevně. Na přehledu znázorněny jsou přehledně různé doby církv. roku, doby postu, zasv. svátků atd. Na konci sestavena jsou přehledně všechna nedělní evangelia a kalendářní jména svatých celého roku. K 2-50

Apoštolské vyznání víry. Na kartonu. K —50

Desatero Božích přikázání. Na kartonu. K —50

Idea Cyrillo-Methodějská. K —50

Některé důležité citáty z písma sv. Dva kartony. (50×66). K 1-—

Pátero církevních přikázání K —50

Sedmero svátostí, sedmero hlavních hříchů. K —50

Šestero základních pravd K —50

Katolický chrám. Praktické pokyny k jeho stavbě a vnitřní úpravě K 2-50

K cenám těmto připočítává se drahotní přírážka.

Katechismus katolického náboženství pro školy obecné

jež sestavila komise katechismová spolku katechetů v Čechách
95 str. K 2-—

Knihkupectví - V. KOTRBA - antikvariát
Praha-II., 198.

Nakladatelství
Cyrillo-Methodějské knihtiskárny V. Kotrba
Praha II, 200.

vydalo následující spisy

Ph. Dra. Eug. Kadeřávka :

Metafysika obecná. Z obsahu uvádíme: Úvod do filosofie.
— O přesažnostech. — O nejvyšších rodech bytčů. — O příčinách. 150 stran. K 3.—.

Názory o vzdělanosti. České akademické mládeži k uvážení předložené. Spisek tento obsahuje krátké úvahy o 48 heslech, ku př. v autoritě, církvi, ctinosti, čase, přátelství, svobodě, vlastenectví, zábavě atd. 24 stran. 50 hal.

Obrana základů víry katolické. Obsáhlý spis pojednávající o námitkách proti katolickému náboženství a vyvracející je na základě nejnižších úvah filosofických. 424 a 313 stran. K 18.—.

O darwinismu. Obsah: Různé směry přírodopysců. — V čem záleží darwinismus. — Nepravda selekci Darwinových (logická i věcná). Rozdil mezi druhem a varetou. — Pěstění umělé a přírodní. — Hromadění variací. Boj životní. — Pohlavní výběr pěstivý. — Nepravda důkazů darwinistických atd. 2. zdokonalené vydání. 48 stran. 75 hal.

O jsoucnosti a bytnosti Boží. Důkazy o nutnosti víry v Boha a jeho všemohoucnost a vševědouceost. Spis rozdělen na 2 samostatné díly:
Díl I. O jsoucnosti Boží. 110 str. K 1'50.
Díl II. O bytnosti Boží. 214 str. K 3'—.

O pův du tvorstva dle zpráv biblických. Obsah: Jak povstal svět a země? — Jak povstali první rodiče pokolení lidského? — Zda pochází veškeré pokolení lidské z jedněch prarodičů? — O stáří pokolení lidského 68 str. K 1'10.

Padesát professorů vysokých škol upřímných katolíků z XIX. století. Krátké životopisné nástiny vynikajících katolických učenců, namnoze konvertitů, jako: Ampère, Fabre, Pasteur a Volta a j. 97 str. K 1'50.

Theologie katolická předmětem učení univerzitního. Důvody pro oprávněné připojení theologických fakult k universitám. 27 stran, 30 hal.

Objednávky vyřizuje

knihkupectví V. Kotrba, Praha-II, Štrossova ul. 198,
jakož i každé jiné řádné knihkupectví.

LISTY HOMILETICKÉ.

Svátek sv. Václava.

Kníže-světec.

•Ty jsi mne ustanovil za krále nad lidem svým mnohým. 2. Paralip. 1. 9.

Mezi hvězdami svatých na nebi skvějí se vzácné příklady sv. králů a královen, sv. Leopolda rak., Štěpána uher., Osvalda angl., Knuta dáns., Ludvíka franc. Jindřicha, Kunhuty, Alžběty, Eleonory, Isabelly portug., Radegundy, Theodalindy, Mathyldy, Klotildy, Emmy, Markéty skotské, Heleny, Pulcherie, Hedviky slezské, Adely. Naše země česká je tak šťastná, že má mezi těmito hvězdami již po tolik století hvězdu prvního řádu, sv. Václava, knížete, vévodu, krále. Zdaž o dnešním svátku nenaplnuje nás pycha, že země naše má takového sv. patrona? Ovšem čest také spadá na zemi, která takového světce porodila; ale ještě větší jest milost, kterou Bůh zemi, vlasti naší ve sv. Václavu prokázal, a o této milosti se dnes přesvědčíme, když uvážíme, čím se sv. Václav milostí boží stal. Obraz sv. Václava nám ukazuje: I. knížete na zemi a II. světce v nebi. Kéž sv. Václav žehná slovy svým, abyste z nich poučení pro svůj duchovní život čerpali.

I.

1. Když se stal Šalomoun králem, řekl k Bohu: •Ty jsi mne ustanovil za krále nad lidem svým mnohým. — Dejž mi tedy srdce k umění schopné, abych mohl lid tvůj dobře souditi. Těmito slovy vydal Šalomoun pokorné vyznání, že je králem z boží milosti. Nebylo jeho zásluhou, že byl synem krále; otec mu sice království předal, ale mnoho obtíží ještě překonal, nežli vládu nastoupil. Za to měl děkovati jedině Bohu: •Tys mne ustanovil za krále. 1.

Tato slova řekl asi i sv. Václav v srdci svém. Jako syn vévody Vratislava následoval po něm ve vládě; ale dějiny nám vy-

pravují, jaká protivenství mu kladli bratr Boleslav a matka Drahomíra, dříve nežli viděl korunu na hlavě své, i volal asi se Šalomounem: Ty jsi mne ustanovoval za vladaře nad lidem svým. Byl králem knížetem z milosti boží.

Co jsou králové jiného než z milosti Boží? Nenlíž to krásný obyčej, když se tak králové nazývají? I ve francouzské revoluci přimlouval se 7./10. 1789 Mirabeau, by zůstal titul: král z boží milosti. A to úplně správně. Neboť králové potřebují posvěcení náboženstvím, jak sám dějepisec Weisz (III. 825.) svědčí. Pipin byl 5./3. 752 od papeže Bonifacie za krále pomazán. Stále měl vzpoury potlačovati, každým rokem práci znovu začít — jen vyšší moc mohla divoké síly trvale zastrašiti a jemu zákonnost propůjčiti. Již ve starém zákoně byli králové pomazáni. Císaři v Cařihradě posadil patriarcha korunu na hlavu, ale nepomazal ho. Na britských ostrovech sledáváme první pomazání na krále, u Keltů ve Wales a Irsku: Colomba pomazal Aidina, krále škotského, pak přišel tento zvyk k Anglosasům, od nich k Frankům. Slavnost korunování králů ukazuje změnu království, stalo se křesťanským. Korunování jest slavnostní smlouva před Bohem, uzavřená mezi králem a lidem, potvrzená a požehnána knězem jako zástupcem božím. Král slibuje slavnostně, že chce býti spravedlivým králem (Rexeris, si recte facis, si autem non facis, rex non eris, praví západogotský zákonník), že chce zákonů dbáti, a připomínají se mu tím nejvyšší ideály království a jeho božské povolání. A člověk musí úkol svůj z výše idee pozorovati, chtěli jej dobře vykonati. Že sv. Václav také sebe považoval za vladaře z milosti Boží, můžeme viděti z toho, že když r. 923 jako 20letý na trůn vstoupil, přední zřetel obracel na utvrzení křesťanských řádů v Čechách.

2. »Ty jsi mne ustanovil za krále,« řekl Šalomou; Bůh ustanovuje lidi za krále, jsou tedy králové z milosti Boží, a když je za krále ustanovuje, propůjčuje jim velikou moc.

Když se sv. Václav v dědičné knížectví svoje uvázal, panoval v Čechách brozný zmatek; lakotou a panovačností vladýk octla se vlast naše v nebezpečí, že se rozpadne v kusy. Vladykové neostýchali se volati do země cizí vojska, aby pokořili rod Přemyslovců a rozbili jednotu vlasti. A proti všem domácím i cizím nepřátelům dovedl sv. Václav celistvost země české uchovati. Že byl statečným a rázným, když toho potřeba kázala, dosvědčuje jednání jeho s bufičskými lechy a zvláště s Radislavem Zlickým u Žitoměje. Byl sv. Václav tedy zbožným, moudrým panovníkem a zmužilým bohatýrem. Jako se Šalomounem pravil: Ustanovil jsi mne knížetem nad lidem svým, tak také Boha prosil o moudrost, aby dobře mohl lid svůj spravovati. A jako Bůh Šalomounovi nejen moudrost, nýbrž i bohatství a slávu daroval, dal též sv. Václavu moudrost, by své moci k požehnání lidu svého užíval.

Moc míti není vždy štěstím; ale moc míti a užívatí jí ku blahu lidu, to je zajisté radostný pocit! Kolik prostředků, kolik příležitostí mají mocní tohoto světa, by dobré činili, blaho šířili jako

sv. Václav, by lid činili spokojeným, zarmoucené těšili, nevinnost pronásledovaných hájili, chudobu mírnili, Boha v církvi sv. a ve služebnících ctíli. Jak rádi to budou činit, když uváží, že moc jejich jest od Boha, a že jsou Bohu za svou moc zodpovědni, když uváží, že pro svou moc mají vznešenou důstojnost a čest.

3. Sv. Václav byl také vznešeným, váženým panovníkem. Spisovatelé, kteří život jeho popisovali, souhlasí v tom, s jakou oddaností poddaní k němu lnuli, s jakou uctivostí vladykové ho přijímali, jak všichni ho milovali, kterým nesčíslná dobrodíní prokazoval, kněží, nemocní a chudí, vdovy a sirotci ve všech částech jeho země. Jaké vážnosti u cizích panovníků požíval, vidíme na králi Jindřichu Ptáčníku. Když byl pozván ku společné schůzi knížat na dvůr královský, opozdil se na modlitbách, tak že poradníci byli nuceni na příchod jeho čekati. To zamrzelo krále, i nařídil, by shromáždění páni Václavu žádné pocty nevzdali, až do porady vstoupí. Ale jak vstoupil, sestoupil král s trůnu, kráčet mu uctivě v ústřety a posadil ho na čestné místo vedle sebe. A když knížata zasnouce tázali se po poradě, proč král tak náhle úmysl svůj změnil, odpověděl: »Jakmile Václav vstoupil, spatřil jsem na čele jeho lesklý kříž a u něho anděly, kteří mně hrozili.« Proto Jindřich neváhal oslaviti sv. knížete, kterého Bůh sám oslavil a nabídl mu svou pokladnici, aby si z ní vybral několik klenotů; ale Václav nevzal nic jiného než rámě sv. mučenníka Víta. I vystavěl Václav nový kostel, na počest tohoto sv. mučenníka. Sv. Václav nedočkál se jeho posvěcení, dostalo se mu ho 22 září r. 945.

Kéž i my se podobáme v tom ohledu našim předkům! Úctu panovníku vzdávati jsme povinni, jak nám přikazuje čtvrté přikázání. »Dávejte, co jest císařovo, císaři,« řekl božský Spasitel, a sv. Petr dí (I. 2. 17.): »Boha se bojte, krále v uctivosti mějte?« Sv. Pavel dí (I. Tim 2. 1. d.): »Prosím . . . by se činili prosby, modlitby za krále . . ., bychom pokojný a tichý život vedli ve vši pobožnosti a počestnosti.« Křesťané se podle toho předpisu vezdy chovali a při službách božích se za císaře i vrchnosti pohanské modlili. Svědčí o tom Justin, Origenes, sv. Cyprián. Ale sv. Pavel také udává příčinu, proč se máme za krále modlit. Dí: »Bychom . . . K tomu směřuje modlitba naše, aby Bůh tak vedl srdce králů, by pokoj a klid se zachoval a bouřím se předešlo. Tak zvláště nyní modlíme se za našeho panovníka, za bratry ve vojště i za naši vlast, aby opět brzy mír nastal. Dobře sv. Petr dí: »Boha se bojte, krále v uctivosti mějte!« Zajisté, když Boha se bojíme, když věříme, že pracovník, který nad námi vládne, od Boha ustanoven jest, že má moc a důstojnost svou od Boha, budeme i osobu panovníka v uctivosti míti, před jeho mocí se pokořovati, a jeho nařízení poslouchati a za něho se vřele modlit.

Tak stojí sv. Václav před námi jako kníže, jako kníže z milosti boží, mocný a vážený. Pohlédneme nyní na něho jako na světce v nebi.

II.

1. Sv. Václav byl panovníkem z boží milosti; a tak se stal také svatým z boží milosti, ale nikoli beze svých zásluh. I o něm platí slovo sv. Augustina; Bůh nás stvořil bez nás, ale nespasí nás bez nás. Víra sv. nás učí, že Bůh dává každému člověku tolik milosti, aby mohl dojít spasení, ale učí nás dále, milost sama nepůsobí našeho spasení, poněvadž nás nenutí, nýbrž jen podporuje; proto nesmíme milosti odpírati, nýbrž musíme ji ochotně přijímati a s ní věrně spolupůsobiti. A tak sv. Václav obdržel milost a s ní věrně spolupůsobil a tak z milosti boží a svými zásluhami stal se světcem.

Bůh propůjčil sv. Václavu velké milosti. Tehdy se křesťanství v naší vlasti již rozšířilo, ale i pohanství mělo ještě mnoho přívrženců, zvláště mezi vladykami, kteří naplněni byli nenávistí proti křesťanství, v čele jejich sama matka sv. Václava, Drahomíra. Tu bylo velikou milostí boží, že byl vychován od své babičky, sv. Ludmily, v křesťanství a ve všech ctnostech křesťanských. Co by se bylo stalo, kdyby byl ponechán své matce? Ludmila však, sama světice a mučednice, vychovala vnuka svého k svatosti a mučednictví, a jeho další život ukazuje, co udělala z něho milost Boží a jak on sám s ní spolupůsobil. Símě v srdci jeho pěstounkou Ludmilou uložené ujal se a vydávalo hojné ovoce bohumilých skutků. Plnil věrně přikázání víry Kristovy, měl pravou lásku křesťanskou k bližním, dobře činil chudým, sytil lačné, ujímal se sirotek, poporoval sluhy boží, rád přisluboval při mši sv., sám připravoval obětní dary chleba a vína k této nejdražší oběti, osvědčuje takto hlubokou úctu k nejsv. Svátosti oltářní. Hleděl pohanství ve své zemi vymýtiti a křesťanství všude rozšířiti. Stavěl nové chrámy, tak byl všude sám dobrým příkladem lidu svého ve víře, v životě dle víry a v modlitbě. Tak mohl říci se sv.: apoštolem: »Milostí boží jsem, co jsem, a milost jeho nebyla ve mně marná.« Milost boží a jeho vlastní spolupůsobení učinily ho světcem.

Z toho vidíte, co by milost boží i z nás učinila, kdybychom věrně spolupůsobili s milostmi, které nám Bůh propůjčuje. I my jsme ke svatosti povoláni, i my máme tytéž prostředky k svatosti jako sv. Václav, křesťanskou výchovu, křesťanské kázání, sv. svátosti, modlitbu a příklady svatých a světíc, jejich moc a přímluvu. I moc a přímluvu sv. Václava, která moc je v nebi propůjčena, máme pro sebe.

2. Velkou moc měl sv. Václav jako kníže na zemi, ale ještě větší moc má sv. Václav jako světec na nebi. Kdykoli na vlast naši doléhaly kruté rány, v úzkostech a na válečných výpravách proti útočícím nepřátelům volávali Čechové k sv. Václavu. A nevzývali ho nadarmo. Sv. Václav chránil dědictví svého a neopouštěl ho ani, když se mu Čechové zpronevěřili, opustivše cestu sv. katolické víry, po které on lid svůj vedl. Vzývejme ho proto i nyní v naší době válečné, by vlast naši chránil, jí neopouštěl,

nám brzký mír svou mocnou přímlovou zprostředkoval, jak sám za života byl mřmilovným, by nedal zahynouti nám ni budoucím. Když měl na zemi pro své cnosti srdce poddaných ve své moci, má nyní pro své zásluhy vliv na srdce boží, a když na zemi moci své užíval ku blahu lidu, nemůžeme pochybovati, že své ještě větší moci na nebi používá ku blahu lidu svého a vlasti své. Kdysi byl naším mocným zeměpánem, nyní je naším mocným a dobrotivým zemským patronem, kdysi byl utěšitelem zarmoucených, otcem chudých, pomocníkem ve všech souženích, má nyní ještě více prostředků, aby pomáhal těm, kteří ho o jeho mocnou přímlovu prosí. Ovšem to se státi mus, a jako kdysi jeho knížecí hrad prosící obklopovali, máme i my prosebné ruce k němu pozdvihovati, o jeho přímlovu ho vzývati. Tak také blahosl. Edmund Kapián ve své chvalořeči o sv. Václavu r. 1576 volal: Ó požeňnaná země česká, v níž větší takovým knížetem se honosí! Šťastné město, jež takový světec obýval . . . Tušíme a doufáme tomuto požeňnému království doby lepší, že zejména na přímlovu sv. Václava . . . uštěďfeno bude požeňnání, za něž od té doby, co na nebi jest, ještě horlivěji prosí, než pokud byl na zemi. A proto bude dbáti rozkvětu sv. víry katolické a spásy svých krajanů v zemi České.

3. Sv. Václav byl váženým, slavným knížetem na zemi, nyní je oslaveným světce m na nebi. Právě dnešní svátek nám ukazuje, jak je oslavován. Jakou úctu, jaké cti připravil asi Bůh na nebi tomu, který na zemi jeho čest a chválu vyhledával. Ale i na zemi bude se mu čest a chvála vzdávati, pokud církev katolická trvati bude, tedy po všechny dny až do skonání světa. Věrní Čechové nepřestávali ho pokládati za pána a vlastníka země, jíz za živa vévodil, a proto ho zvali dědicem země České a utíkali se zvláště za zlých časů pod ochranu jeho. Obrazy a jméno jeho dávány na mince, úřední pečeti, válečné korouhve, kopí jeho noseno do bitev a velebná píseň Svatováclavská bývala starým Čechům zpěvem valečným. Veškeren ž vot našich předků byl prodchnut úctou ke sv. Václavu, a všechno, co národ náš chtěl mít v obzvláštní cti, nazýval svatováclavským: svůj jazyk, svou zemi, svou korunu, svou katolickou víru.

Tak i dnes po celých Čechách zaznívá na kazatelkách čest a chvála sv. Václava, lid v Čechách hrne se do chrámů, by slyšel chvalořeč na svého patrona zemského, by mu vzdal čest a chválu a vzýval ho o jeho mocnou přímlovou.

Tak jsme viděli obraz sv. Václava; obraz knížete z milosti boží, mocného a slavného knížete, dále obraz sv. Václava jako světce z boží milosti, mocného a slavného světce. Ale nezapomínejme, že byl sv. Václav panovníkem křesťanským, že byl synem církve katolické, že byl jejím věrným, neobroženým vyznavačem a tak se stal mučedníkem, že za svou svatost, moc a slávu děkuje církvi katolické — a proto miluj i ty tuto církev, vyznávej neohroženě její pravdy a poslouchej i ty její přikázání, vzývej sv. Václava, aby nám vyprosil od Boha. abychom si v těchto bouřích a pře-

vratech světových zachovali a potomkům svým odkázali netoliko matefský jazyk, národnost a šťastnou vlast, ale i sv. katolickou víru a požehnání její, bázeň boží, vzdělanost a mravnost křesťanskou.

Jan Nep. Jos. Holý, O Praem.

Slavnost sv. růžence.

Růženec modlitbou víry, lásky, naděje.

O slavnosti dnešní, uvádí nás církev sv. do duchovní své zahrady, růžemi posázené, růžemi, které od země k nebesům libě voní a jichž květ se nám splétá u věnce/ nebeský. Znáte-li ty vzácné růže? Otec nebeský sám je štípl, Syn boží zahríval, Duch sv. pak zalévaje vzrůst jim dával v překrásné zahradě boží přechisté Marie Panny, královny sv. růžence. Deset růží činí jeden keř a patnáct keřů mariánskou zahradu z duchovních růží, z nichž se vinou nebes královně růžové věnce. A tyto růže, tato zahrada, jste vy, údové živého růžence, kteří dnes svoji slavnost slavíte. Kéž byste dnes své nebeské matce příjemné růžové věnce uvili. Jaké by ty věnce měly býti, aby se Panně Marii líbily, zvěstuje nám každá růže. Každá růže má svůj kořen, nad ním rozkládá se libovonný růže květ, pod květem ukrývá se ovoce. Kořen jest obrazem víry, květ obrazem lásky, ovoce obrazem naděje. Z těchto ctností Panně Marii věnec dnes uvijme.

P o j e d n á n í.

1. Víra je svíce, kterou dává Bůh bloudícímu člověku do ruky, aby cestu k nebi našel a po ní kráčet mohl. Víra přivádí člověka k poznání, že Bůh posledním jeho jest cílem. Víra jest pro náš rozum to, co dalekohled pro naše oko. Tak kde oko naše ničeho nevidí, odhaluje dalekohled světy divů, víra pak nás vede až k Bohu samému. Víry jest ku spasení nevyhnutelně třeba, neboť bez víry nemožno jest Bohu se líbiti. Člověk určen je k cíli, který jenom skrze víru může poznati a kterého jenom životem podle víry může dosíci. Bez víry není spásy. Kdo zde nekráčí ve víře, nebude na onom světě patřiti na Boha (Sv. Augustin.) Jako bez lodi nelze dostati se přes moře, tak nelze bez víry dostati se do přístavu věčné blaženosti.

Nedokonalý rozum lidský potřebuje pevného bodu Archimedova, jako meteor stálice, kterou obíhá. Dokud tento se stálice své drží, ubírá se pokojně svou drahou. Jakmile však se odchýlí, zploudí ze své dráhy, bývá přitažen jinou cizí silou a od ní stržen, létá pak jako blesk, až dopadá na zemi, kde se roztříští. Pevným bodem Archimedova rozumu jest Bůh a drahou kolem něho jest víra. Šťastnou drahou bere se člověk, dokud svůj nestálý rozum Bohu podrobuje či věří; jakmile však dá se strhnouti jiným cizím vlivem a spustí se víry v Boha, ztrácí rovnováhu, vyšine se a pak

títí se do propasti a pád jeho bývá hrozný. Kdo nevěří, již jest odsouzen. Bez víry nikdo nebe neotevře.

Co je růženec? Vyznání víry a to nejvznešenějších tajemství, jež složena jsou na způsob modlitby. Bez víry zajisté není růženec. V růženci obsaženo jest celé křesťanské náboženství, celé tajemství vykoupení našeho ve svém počátku, v provedení i dovršení. V něm je vysloveno krátce vše, co věříme. Růženec je duchovní katechismus, který učení víry katolické jedno po druhém nám před oči předvádí a to nejen ve výkladu, nýbrž i v zaslíbení věčného života. Z každého slova v růženci mluví pravá, 'katolická víra.

Růženec je též modlitbou k Panně Marii. Nemusí snad naše doba ctítí Pannu Marii? »Aj, od této chvíle blahoslaviti mě budou všichni národové.« Jak skvěle se naplnila tato prorocká slova Matky boží, dosvědčují dějiny a naše zkušenost. Smutné a žalostné by bylo, kdybychom my nechtěli se zúčastniti tohoto velebného chvalozpěvu — kdybychom nechtěli býti ctiteli Panny Marie, pak více nejsme pravověřícími křesťany. Není-li pro naši dobu »věřiti v jednoho Boha«, pak není pro ni desatero božích přikázání — vše spolu jako jednotný řetěz souvisí; pak není pro naši dobu ani čtvrtého přikázání: »Cti otce svého a matku svou pozemskou« (jak denní zkušenost pravdu toho potvrzuje), není pro ni příkazu: »cťi matku svou nebeskou, pozdravuj a miluj ji jako dítě, pros za její mocnou přímluvu, zvláště pro hodinu své smrti.« Jak hrozné jsou toho důsledky! Rceme upřímně: Nepotřebujeme ochrany a přímlyvy Panny Marie, nemusíme ctiti blah. Pannu, zvláště modlitbou nejkrásnější a jí nejmilejší, které nás sama naučila, totiž sv. růžencem? Odpovíme-li, že není nám toho třeba, pak jsme ztraceni, od Boha opuštěni. Nešťasten, kdo nezná a nectí bl. Pannu, jak pravila sama rodička boží sv. Brigitě: »Proto nešťasten, kdo mohl sice jíti k milosrdenství mému, ale nepřistoupil.« (Růže Dom. XXIV.)

Vypravoval vojenský duchovní z nemocnice: »Voják raněný držel ve svých prstech růženec a šeptal slova modlitby. Tázán, od koho má růženec, odpověděl se slzami v očích: »Ten mi dala maminka, když jsem se s ní naposledy loučil. Maminka se za mne také doma modlí růženec.«

Po bitvě v hornaté krajině na franc. hranicích. V jedné vesnici od obyvatel opuštěné hledal hladový bavorský voják něco k jídlu. Stranou od vesnice stála v úžlabině chatrná chalupa. Tam zaměřil voják. Dvěře do světnice byly uzavřeny. Ze světnice slyšeti hlas odměřený, jemuž voják nerozuměl, ale zdálo se mu, jako by se tam někdo modlil. Několika ranami pažbou vyrazil dvěře — než co tu vidí? S pláčem a chvějíc se padne před ním na kolena matka s několika malými dětmi a prosí o smilování. V rukou drží růženec, který se právě byli modlili. Dojat stojí tu voják, drsný Bavorák ze Šumavy, pak vytáhne také svůj růženec a ukazuje jej ustrašeným lidem domácím. A hle, v tom okamžiku je po strachu u těchto hodných lidí. Vědí, že voják, který se

modlí růženec, jím dojistá neublíží. Slzy radosti zaleskly se v očích ženy. Dle posůnků poznala, čeho voják žádá, že má hlad a ráda mu přinesla, co měla k snědku. Voják se najedl, zastrčil kus chleba do torby, podal matce ruku, pohlídl děti a slza vynořila se mu z očí — vzpomněl na svoji ženu doma v dřevěné chatrči a na své malé děti. Když byl venku, zahlédl na okně ležeti kus křídý. Spěšně se jí chopil a napsal na dvěře: »Zde dobří lidé, šetřit.« Měla to být prosba pro ostatní německé vojáky, kteří do té krajiny přijdou, aby rodině té neublížili. (»Den« III. č. 320.)

2. »Bůh je láska,« praví sv. Augustin, »a proto jediná jemu příjemná služba býti může jen láska jeho tvorů.« Celým životem svým kázal Pán jen lásku a veškeru učení proroků, veškeru evangelium, všecko kázání apoštolů dvěma toliko slovy vyjádřil: »Miluj Boha z celého srdce svého a bližního jako sebe samého.« Na těch dvou přikázáních všechen zákon záleží i proroci. Každá modlitba, tudíž i modlitba sv. růžence nemá jiného cíle, než Boha chváliti a velebiti, jemu za jeho dary děkovati a za nové prositi, pak ale i bližního k Bohu povznášeti, jej posvěcovati. Stáváme se ale Bohu podobnějšími a milejšími, čím více se snažíme, bychom se nejsvětějšímu obrazu Ježíše Krista podobnějšími stali. Čím více tedy život Spasitelův následujeme, tím větší zalíbení v nás má Otec nebeský. Toto následování Krista, ne z otrocké bázně, nýbrž z dětinné lásky, jest vlastní určení křesťana. Co by nám prospívalo, kdybychom věděli, co božský Spasitel pro nás učinil, kdybychom nenásledovali příkladu jeho? »Kristus za nás trpěl,« učí sv. Petr, »pozůstaviv nám příklad, abychom následovali šlépějí jeho« (I. Petr 2, 21.)

Kterak to činiti? Modlíme se v radostném růženci: Kterého jsi, Panno, z Ducha sv. počala. Tajemství toto nám připomíná, že Syn boží člověkem a nám rovným učiněn jest až na hřích, aby nás syny božími učinil. Stáváme se ale syny božími, když se Boha bojíme a jeho přikázání plníme, když hříchů se varujeme, ze srdce svého všelikou zlobu a neřest vyčistíme. »Nebo všichni, kteří zlé činí, ďábla za otce mají,« praví Spasitel (Jan 8, 44.). Modlíme se v tajemstvích růžence bolestného: Který se pro nás krví potil, který pro nás byl bičován, trním korunován, který pro nás těžký kříž nesl, který pro nás ukřižován byl. Když se Ježíš pro nás krvavým potem potil, není záslužno, abychom i my nad hříchů svými, když ne krev, aspoň upřímné slze pokání vylévali? Když Pán Ježíš pro nás bičován a trním korunován byl, není slušno, bychom i my tělo své s hříšnými žádostmi přemáhali? Když Pán Ježíš pro nás těžký kříž nesl a ukřižován byl, není záslužno, bychom i my trpělivě nesli kříž, který Pán na nás vkládá, není slušno, bychom z lásky k Spasiteli hříchů odumřeli, bychom pro nebe a pro Boha žítí mohli?

3. Pod květem ukazuje se plod, který skrývá v sobě naději budoucího života. Podobně i v modlitbě sv. růžence má se nám objeviti plod a účinek její, ona blahá naděje, že se hodnými stane zaslíbení Kristových k životu věčnému. Víra v Ježíše Krista,

láska k němu a věrné následování jeho života, nemůže před Bohem bez odměny zůstat. »Čeho oko nevidělo, ani ucho neslyšelo, ani na srdce lidské nevstoupilo, připravil Bůh těm, kteří ho milují.« Tuto blaženost doufáme skrze zásluhy Ježíše Krista od Boha, poněvadž nám ji přislíbil, on, jenž jest neskončeně mocný, věrný, dobrotivý, milosrdný.

»Blahoslavení, kteří slyší slovo boží a ostříhají ho.« Všichni, kteří slovo boží skrze víru slyší a přijímají, kteří slovo boží v srdci zachovávajíce, plní s účinnou láskou, ti blahoslavení jsou již zde skrze naději, že tam kdysi patřiti budou na Boha u věčném s ním spojení. Jaká to blahoplodná naděje!

V růženci se modlíme: který z mrtvých vstal. My všichni zemřeme, zemřeme tak, jak jsme živi byli. Po smrti nastane soud soukromý, po soudu vzkříšení a všeobecný soud poslední. Jen kdo v pravdě křestansky žil, blaženě zemře. Co člověk seje, to bude i žíti. Modlíme se: který na nebe vstoupil. Nebe je také naše vlast. Ale do nebe nemůže nic nečistého vejíti. »Těsná je brána a úzká je cesta, která vede k životu a málo je těch, kteří ji nalézají« — a to je cesta kříže, pokání, sebezapření. Modlíme se v růženci: který Ducha sv. seslal. I nám udělen jest Duch sv. na křtu sv. a ve svátosti biřmování. Jsme chrámem Ducha sv. a Duch sv. přebývá v nás. Proto mějme tělo své v uctivosti jako chrám boží, užívejme svých údů v čistotě a poctivosti jako údy Ježíše Krista. Modlíme se v růženci: který Pannu Marii na nebe vzal a v nebi korunoval. I my toužíme tam přijíti, kde Maria jest, toužíme podíli bráti na její slávu. Jestliže tak pokorně, čistě, nevinně, trpělivě a bohumile žíti budeme jako Maria, budeme s ní blaženi. Budeme-li věrnými dítkami Marie Panny, budeme-li následovati vznešených její ctností, bude Matka boží mocnou nám přímluvkyní u božského Syna svého. (Tom. Bečák: Káz. 1853.)

Když sv. Dorotu mučedníci na smrt vedli, přiblížil se k ní pohanský jinoh Teofil a posmívaje se, pravil: »Slyš, ty nevěsto Kristova, pošli mi nějaké ovoce a několik růží z ráje svého ženicha, o kterém tolik umíš vypravovati.« Sv. Dorota pokorně mu slíbila: »Obdržíš, čeho žádáš, věř, chci ti jich poslati.« Jinoh odchází, směje se, mezi své soudruhy, světice pak pokleknouši na popravišti, duši svou poroučí nebeskému ženichu. V tom, hle, spatří anděla v podobě sličného mládence, který drží košíček a v něm tři krásná jablka a tři krásné růže. Dí mu sv. panna: »Prosím tě, dones je Teofilovi se vzkazem: »Dorota ti posílá ovoce to a růže ze zbrady svého ženicha.« Byla právě silná zima a ovoce a růží samozřejmě nikde nebylo. Teofil zjevem tím byl tak dojat, že vzav ovoce a růže zvolal: »Není jiného pravého Boha, než jest Bůh křestanů, od této doby chci jej ctíti a jemu se klaněti.« Zemřel jako mučedník.

Jako sv. Dorota skrze anděla Teofilovi, tak odevzdala Panna Maria skrze sv. Dominika i nám tři růže, tři díly sv. růžence, bychom modlíce se růženec, oživovali v srdci svém pravou víru, naději a lásku.

»Nebe se raduje,« píše sv. Bernard »a peklo se chvěje, pravím-li: Zdrávas Maria! Víra se posilňuje, naděje se rozmnožuje a láska se rozněcuje, pravím-li: Zdrávas Maria! Strach před smrtí mizí, útoky zlého nepřítele ochabují a hrůza před mukami pekla pomine, pravím-li: Zdrávas Maria!« Maria je hrozna nepřítelům našeho spasení jako veliké, spořádané vojsko. A ona bude naší matkou, naší ochránkyní, budeme-li modlitbou jí nejmilejší, růžencem, často rozjímati život, umučení a oslavení božského jejího Syna, budeme-li ji pozdravovati s andělem a se srdcem vroucím k ní volati: »Svatá Maria, Matko boží, pros za nás hříšné nyní i v hodinu smrti naší.« Amen.

Frant. Čech.

Neděle osmnáctá po sv. Duchu.

Vlastnosti obce Kristovy.

»A přišel Ježíš do města svého.«

(Mat. 9. 1.)

Mezi městy, jež Pán Ježíš zvláště svými skutky oslavil, bylo město Kafarnaum, také evangelista sv. Matouš, nazývá je městem Kristovým. »I přišel Ježíš do města svého...« Byloť v pravdě jeho městem, a to nejen, že se tu nejvíce zdržoval a mnoho zázraků tu vykonal, ale zvláště proto, že je měl v lásce pro jejich upřímnou náklonnost. Šťastná jest tedy obec či město, o nichž se může říci: Kristus, přišel do města svého, do obce své; a šťastný jest lid, jak praví žalmista Páně, jehož pánem Bůh jest. Politování hodný však jest, jak praví prorok Oseáš, nad nímž Bůh vynesl ortel: »Nejste mým lidem, a já nechci býti Bohem vaším.« 1. Dokud národ Israelský byl hodným, nazýval ho Bůh svým lidem, jak čteme v písmě sv.: »Viděl jsem soužení svého lidu.« (Exod. 3) Když však se národ zpronevěřil, jinak se vyslovil Bůh o něm, když řekl Mojžíšovi: »Jdi z místa tohoto i lid tvůj, kterýž jsi vyvedl ze země egyptské; neboť nevstoupím s tebou, poněvadž lid tvrdé šíje jest, abych snad nezahubil tebe na cestě.« A uslyšev lid řeč tuto zdrcující, kvílil a žádný neoblekl se v ozdobné své roucho. (2. Mojž. 33, 3.)

Právem tedy šťastným může se nazývati město a obec, zasluhuje-li býti nazváno — městem, obcí Kristovou.

Čeho jest k tomu třeba, jakých vlastností, o tom chci dnes s vámi uvažovati.

Obcí Kristovou možno nazvati tu, která ráda Ježíše přijímá a slovy jeho ochotně naslouchá, na Krista se vši důvěrou se se obrací, přikázání jeho zachovává, posvátnou bázeň má před ním a pro jeho čest horuje. A vlastnosti ty mělo město Kafarnaum.

P o j e d n á n í.

1. Kafarnaumští viděli rádi Ježíše a pokaždé vždycky ho toužebně očekávali, jak vypravuje evangelista sv. Lukáš (8, 40.) Viděli ho rádi mezi sebou, nebránili mu, když odcházel a zase přicházel, jak svědčí evangelista sv. Marek.

Obci Kristovou je tedy zvláště ta, jež Krista ráda přijímá, za svého nejpřednějšího obyvatele a pána považuje. Přijímá nejen Krista, ale i jeho učedníky, kněze, kteří jménem Kristovým přicházejí, jeho jménem mluví, napomínají a těší.

Není však obcí Kristovou, jež Krista s nevolí přijímá, nenávidí ba i vypuzuje; pomáhá peklu bojovati proti Kristu a království jeho, církvi sv., a proto jest obcí ďáblovou.

Tak Samaritáné nepřijali do města svého Ježíše, poněvadž se ubíral do chrámu jeruzalemského, jak to činili všichni Israelité a měli od Boha přikázáno a nezůstal s nimi na hoře Garizim. Také Gerasenští vypudili Pána Ježíše ze svého středu, když vyhnal zlého ducna z jednoho ubožáka, a množství duchů zlých s jeho svolením vešlo do stáda vepřů, a hnalo je s vrchu do jezera, a zde utonulo. I prosilo všechno množství krajiny gerasenské, aby Ježíš odešel od nich, neboť velikou bázni byli naplněni. (Luk. 8, 37.)

Kristus odešel od nich a vešel do svého města Kafarnaum. Nazaretští, kteří z počátku Krista přijali jako svého krajana, jen poslouchali a jemu se obdivovali, když začal je kárati, na mravy nedůstojné ukazovati, vyhnali ho z města a chtěli s vrcholu hory dolů shoditi.

A tak dosud mnoho jest obcí, jež nechtějí Krista přijmouti a to z bázně, aby nemuseli život svůj polepsiti a zřici se zlozvyků. Jindy se stává, že mnozí z počátku Krista rádi přijímají, později však zapuzují.

Seutonium vypravuje, že když do Říma přišel lékař Antonín Musa, kde dlouhá léta před tím nebylo lékaře, a uzdravil císaři Augustovi bolavé koleno, byla mu od Římanů postavena sucha z alabastru a velikými dary byl taktka zasypán. Když však začal hojiti rány, páliti, kůži řezati, ruce a nohy uřezávati, začali ho kamenovati a vlekli ulicemi města.

Podobně učnili lidé Synu božímu, Spasiteli světa. Když začal předákům vyčítati jejich chyby, a dával výstrahu před soudem věčným, pošťvali tito lid, aby se Krista zbavili. Tak děje se i služebníkům Kristovým, biskupům a kněžím. Sv. Pavel psal Galatským: »Svědectví vám dávám, že kdyby bylo možné, oči své byli byste si vyloupali a mně dali. Což tedy učiněn jsem vašim nepřitelem pravdu vám mluvě? A nyní odstrčiti vás chtějí ode mne.« (4, 15.) Protože nechtějí dle Krista žiti a nechtějí slyšeti výčitky ze špatného života, proto hněvem se obracejí proti Kristu a jeho učedníkům. Když sv. Vojtěch, první Čech, stal se biskupem českým, jásal lid a vítal ho s největší okázalostí. Když však horlivě vykonával svůj úřad a upozorňoval na pohanské zlozvyky, jež se nesnášejí s křesťanstvím, zneptátelil si hned ně-

kteří předáky národa, kteří pak pracovali stále proti němu, ztrpčovali mu těžký úřad, že byl nucen odejít z Čech. Na žádost papeže vrátil se do Čech, byl opět vítán, ale za nedlouho musel zase opustit milovaný národ. Na rozkaz papeže vrací se po druhé, ale nepřátelé mu vzkazují, že netouží více po karateli, čímž ho sprostili povinnosti, že vzdal se pro vždy biskupství a odebral se mezi pohany hlásat evangelium, kde pak došel koruny mučednické.

Pán Ježíš protivenství zloby světa zakusil a totéž předpověděl svým nástupcům, a blahoslavi ty, kteří protivenství trpí pro jeho jméno. (Mat. 5.)

2. Kafarnaumští s velikou touhou a radostí poslouchali kázání Kristovo a jeho napomínání. Neboť jakmile slyšeli, že Ježíš jest v domě, scházeli se v takovém množství, že naplnili celý dvůr. (Mar. 2.), že nemohli nosiči s nemocným ani projít a museli ho spustiti se střechy. Každá obec může se nazvatí Kristovou, jestliže s ochotou a radostí slovo boží slyší a dle něho život svůj zařizuje. »Ještě jiné mám ovce,« pravil božský pastýř; »i ty hlas můj slyšeti budou.« »Proste Pána zde,« napomínal věřící, aby poslal dělníky na vinici svou. »Žeň zajisté mnohá jest, ale dělníků málo.« (Mat. 9) »A kazatel,« praví sv. Isidor, »musí jako blesk a hrom otfášati srdcem hříšníků.« »Kazatel,« praví sv. Tomáš Akv., »jest boží hlas; nebo Bůh sám mluví jeho ústy.« Jako světlo v lampě hasne, nepřileje-li se časem oleje, tak hasne v duši světlo víry, nedá-li se jí oleje slova božího. Slovo boží burcuje ze sna hříšného, aby se probudil a pravou cestou k nebi kráčet. Slovo boží jest jako radlo, jež nepravosti z půdy duše vykořeňuje a srdce tvrdé obměkčuje. Jako voda i nejtvrdší kámen vyhlubuje, tak obměkčí znenáhla slovo boží i nejtvrdší srdce.

Pán Ježíš však předpověděl učedníkům svým, že slovo boží nepadne vždy na dobrou půdu, ale i na cestu ušlapanou, na skálu neb do trní, a nepřinese žádného užitku. Pohrozil, že pohanům bude lépe v den soudný nežli těm, kteří pohrdli slovem božím. »Posílám vás jako beránky mezi vlky. Kdo vás nepřijme a nebude chtít slyšeti s ov vašich, vyjděte z domu a města a setřeste prach s obuvi své« (Luk. 10.)

Obec, jež pohrdá slovem Kristovým a vyhání jeho kazatele a zavírá uši před nimi, není obcí Kristovou, ale ve službách nepřítelů spásy, proto obcí — ďáblou.

3. Kafarnaumští důvěřovali ve všem v pomoc Kristovu. Sotva slyšeli, že přišel Kristus, odebrali se čtyři nosiči k nemocnému, aby ho přinesli k Ježíši, který jedině může mu pomoci; a když nemohli se prodrati zástupem, vyněsli na střechu a spustili před Pána Ježíše. Tak i nemocný, od lékařů opuštěný, neztratil důvěry v pomoc boží; dal se donést k Ježíši od něho pomoci očekávaje.

A Pán Ježíš odměnil jejich důvěru. Sv. evangelista Matouš píše: A vida Ježíš víru jejich, řekl k mrtvici raněnému:

»Městem Kristovým se jmenuje každé, jež v Krista všecku svou důvěru skládá a u něho přes všechny překážky pomoci hledá.

Není městem Kristovým, kde té důvěry a víry není; kde ďábel rozum lidí zaslepil a srdce zpustošil.

4. Kafarnaumští měli také velikou lásku k bližnímu; ujali se nešťastného nemocného, s námahou nesli na nosítkách, vynесли na střechu a spustili před Pána Ježíše opatrně, aby mu v bolestech nepřitížili. Domácí pán domu nebránil jim, když otvor střechy otvírali, dole stojící lidé také proti tomu nereptali, ale všichni se těšili, že nemocný bude uzdraven a šťasten. — To je obec Kristova, kde se zachovává přikázání lásky. »Podle toho poznají, že jste moji učedníci,« pravil Pán Ježíš, »budete-li se milovati ve spolek.« (Jan 13.)

Kde není té lásky vzájemné, kde jeden druhému nepomáhá, tam nezůstává Kristus, obec není Kristovou, ale ďáblovou; neboť ďábel nenávidí člověka a vražedník jest od počátku.

Láska k Bohu a bližnímu jsou dvě křídla, jimiž se křesťan k nebi povznáší. Jedna bez druhé nemůže býti; schází-li jedna, je člověk ztracen. Co dobrého konáme bližnímu, to jsme učinili samému Ježíši Kristu; co vykonali zlého, samému Kristu vykonali. Kde není lásky, tam není pokoje, tam není Krista, tam není Boha, tam jest peklo, obec je obcí ďáblovou. Sv. Jan Zlatoustý, arcibiskup, miloval své ovečky nade vše a byl také od nich milován; že však neschvaloval hříšné skutky císařovny Eudoxie, nedala tato pokoje, až císař sv. Jana poslal do vyhnanství. Ale lid se bouřil a nepřestal, až sv. Jan zase se vrátil; i vyšel mu vstříc s hořícími svícemi a uvedl do chrámu, aby tu opět slyšel slova útěchy křesťanské.

5. Kafarnaumští žili v bázni boží. Neboť bázní naplnění velebili Boha řkouce: »Viděli jsme dnes divné věci.« (Luk. 5, 27) Naplnění byli bázní, když viděli velikou moc Kristovu. »Něco takového jsme ještě neviděli.« (Mar. 2, 12.) Z toho, co viděli, učinili správný závěr: »Má-li Kristus takovou moc, že slovem nemocné uzdravuje, má jistě i moc, aby potrestal hříšné a nevěřící.«

V Krista skládali všecku svou důvěru jako nejlaskavějšího dobrodince a lékaře, při tom však chovali bázeň před ním jako všemocným mstitelem všeho zlého. A to jest město Kristovo, kde žijí v bázni boží a důvěře v jeho pomoc, neboť jen tak možno v milosti boží setrvati a spásu si zajistiti. Písmo sv. nazývá bázeň boží počátkem moudrosti (Přís. 1.) a korunu. (Sir. 1.)

Sv. Tomáš z Vilan. praví: »Bázeň boží je pramen radosti. Zkuste ji a poznáte, jakou útěchu, jakou rozkoš poskytuje.«

Sv. Efrem praví: »Bázeň boží jest ostrý meč, který hubí zlé žádosti.« Sv. Bernard nazývá ji ochranitelkou všeho dobra.

Kde se lidé bojí Boha, a všecku důvěru v jeho pomoc skládají, tam přebývá Kristus; tot obec Kristova. Kde není bázně, tam není důvěry pravé, tam není také Krista; tam vládne ďábel; tot obec ďáblava.

6. Kafarnaumští měli konečně horlivost pro slávu boží.

Uzdravený spěchal domů a velebil Boha; ostatní hrůzou naplnění velebili a chválili Boha, jak evangelisté dosvědčují.

Sami zákonníci, ač podezřívají Krista z rouhání, horlí pro čest boží tím, že jeví ošklivost nad rouháním, řkouce: »Co tento tak mluví? rouhá se.« (Mar. 2, 7.) Ač se v úsudku mylili, ukázali se přece jako nepřátelé rouhání se Bohu, a horlitelé pro jeho čest. — To je tedy obec Kristova, kde Bůh jest oslavován, kde není slyšeti rouhání a klení, a kde jest ošklivost nad tím, jestliže se kdo rouhá.

Kdesi při soupisu obyvatel ptala se stařena strážníka, kolik v obci nalézá se duší. Když jmenoval určitý počet, zvolala: »Není to správné, na jednoho, na nejpřednějšího jste zapomněli, na Pána Ježíše v kostele!« A pravdu měla. Nepočítá se sice mezi občany do archů sčítacích, ale ve skutečnosti jest mezi námi na oltáři Bůh živý s tělem a krví.

Dle toho, jak se k němu chováme, zachová se jednou i k nám. V které obci byl ve vážnosti, tam ženná a přivede své do věčného města nebeského; kde byl nevšímán a urážen, tam nebylo také požehnání, a vyloučí také z města nebeského. Vše co měl nejvzácnějšího, nám snesl, takže právem napsal sv. Pavel v dnešní epistoletě: »Ve všem učiněni jsme bohatí, takže v žádné milosti nemáme nedostatku.« (1. Kor. 5.) Starejme se o to, aby duše každého jednotlivce, celá pak obec a město byly důstojným příbytkem Ježíše Krista, a až jednou povolá nás Bůh na věčnost, postará se Ježíš, aby tam byl pro nás připraven příbytek plný blaženosti a štěstí.

V Strk.

Neděle devatenáctá po sv. Duchu.

Chceš býti vyvoleným?

»Mnoho jest povolaných, ale málo vyvolených.«
(Mat. 22, 14.)

V životopise sv. Nilá čteme, kterak kolem něho shromáždil se jedenkrátě zástup a každý chtěl se od něho něco dovědět. Ten to, jiný zas ono se tázal. Konečně volali přemnozí: »Co soudíš o počtu vyvolených? Bude jich mnoho, anebo málo?« Na to odpověděl sv. Nilus: »Víte, že Kristus Pán řekl: Mnoho jest povolaných, ale málo vyvolených.« Na to zvolali někteří: »Mýlíš se! Není tomu tak! Tak nesmíme slova Páně vykládati. Kdybychom nepatřili mezi vyvolené k čemu jsme pokřtěni? Proč bychom se nazývali křesťany?« »Nechtějte býti moudřejšími,« káfe jich sv. Nilus, »než Matouš a Pavel, Basilius a Chrysostomus, kteří právě tak slova ona vykládají. Žijete tak, byste dle skutků svých očekávali mohli věčnou blaženost? Vystříháte-li se hříchu?« Pak promluvil k nim slova tak rázná a opravdová, že až k slzám dojati byli.

Ano, mnoho povolaných, ale málo vyvolených. Miliony lidí povolal Bůh od počátku světa v život a miliony jich budou ještě

povolány; za všechny pak Spasitel co kdy žili a žítí budou trpěl a na kříži zemřel — všichni jsou stvořeni pro nebe, ale málo jich věčné blaženosti dojde. Mnoho povoláných, ale málo vyvolených. Chceš, křesťane, býti vyvoleným? Nuže, přičiň se o to ze všech sil: 1. víru zachovej, 2. plň přikázání boží, 3. často přijímej sv. pokání, 4. často přijímej nejsv. svátost oltářní, 5. trp, 6. buď horlivým ctitelem rodičky boží.

P o j e d n á n í.

1. Chceme stavěti dům. Čím začneme? Kopáním základů a to základů pevných, neboť bez základů dům by se zřítíl. Čím jsou základy budově, tím je víra našemu žití, našemu posvěcení. Na základech staví se zdi a stavba přikrývá se střechem. Tak i ze základů víry roste naděje a láska a všechny ostatní cnosti, jež dohromady tvoří svatost. Musím věřiti v Boha, mám-li v něj doufati, musím věřiti v Boha, mám-li ho milovati a jemu sloužiti. »Bez víry nemožno se líbiti Bohu,« praví sv. Pavel. »Kdo věří v něho (Ježíše Krista) nebude souzen, ale kdo nevěří, již jest odsouzen, neboť nevěří v jméno jednorozného syna božského. Kdo věří v Syna, má život věčný, ale kdo je nevěřící Synu, neužije života, nýbrž hněv boží zůstává v něm,« praví sv. Jan (3, 18.) Jako bez slunce není života pro naše těla, tak bez víry není života pro naše duše. Víra jest lampou; jako lampa osvětluje dům, v němž stojí, tak osvětluje víra duši, aby poznala Boha. Víra jest mostem k věčné blaženosti. »Kdo nestojí na skále víry, neužije Boha,« praví sv. Augustin.

»Srdcem se zajisté věří ke spravedlnosti,« praví sv. Pavel, »ale ústy se děje vyznání ke spasení,« t. j. vnitřní víry, souhlasu našeho ducha a rozumu s pravdami víry je naprosto třeba, bychom byli spravedliví a Bohu příjemní; s druhé strany projevy této víry ať už slovy nebo skutkem jsou stejně nutny, bychom si uchovávali a v sobě rozmnožovali tuto vnitřní spravedlnost a dosáhli života věčného. Je třeba a to nezbytně třeba, bychom víru svou veřejně vyznávali, jmenovitě dnes, kdy nevěra směle zvedá hlavu svou a kdy lhostejnost náboženská jakoby chtěla otupiti a seslabiti všechna srdce. Styděti se za svou víru nesmíme nikdy, pamětlivi slov Ježíše Krista: »Kdo mne zapře před lidmi, toho i já zapru před Otcem mým, jenž je v nebesích.«

Chcete býti, nejmilejší, mezi vyvolenými? Víru zachovejte! Nedejte se másti ledajakými falešnými proroky, kteří vám chtějí víru bráti. Víte, jak jich mnoho, že do každé dědinky dnes přichází mnohý takový prorok, který chce lid osvětlovati a své bezbožné názory lidu vnucovati. Neposlouchajte jich. Držte se Krista, jenž jest jediná cesta, pravda a život.

2. »Mistře, co čině, život věčný obdržím?« táže se mládenec Ježíše Krista. A Ježíš odpovídá: »Chceš-li vejíti do života, zachovávej přikázání.« Mohl Kristus jasněji označiti cestu, která vede do nebe? Otec nebeský připravil nám v neskonale dobrotě své spasení věčné jako nehynoucí dědictví — však jako odměnu za

zdárnost a poslušnost. Či neurčil sám člověku poslušnost jako jednu z nejpřednějších povinností? Hned když první rodiče do ráje uvedl, výslovně jim přikázal co činiti, čeho vystříhati by se měli. Sotva zpronevěřili se, jak přísný ortel nad nimi vynesl Bůh! A jakou odměnu sliboval za poslušnost? Požehnání své, pomoc, ochranu, milost. Že pak i pro nás křesťany potřebí jest věrně plniti vůli boží, chceme-li dojíti spasení, poučil nás sám Spasitel nás: »Ne každý kdo mi říká: Pane, Pane, vejde do království nebeského, ale kdo plní vůli Otce mého, který v nebesích jest, ten vejde do království nebeského.« (Mat. 7, 21.) Nepostačí jen dle jména přiznati se ku Kristu. To nebe, v němž jednou radosti věčné dojíti si přejeme, uzavřeno jest, bychom tak řekli, mnohými zákmy přikázání božích, jež věrným plněním si zotvírati můžeme. Nezvratná je to pravda, dotvrzuje sv. František Sal., že nikdo do ráje nevejde, kdo zákon boží plniti nebude.

Chcete býti, nejmilejší, mezi vyvolenými? Plňte věrně, svědomitě, ochotně vůli boží, zachovávající vše, co Bůh prikazuje. Vůli boží znáte, vůli boží plňte; neboť ne těm, kdo vůli boží znají, nýbrž těm, kdo ji plní, slíben život věčný. Pamětlivi jsouce odpłaty nebeské, nedejte se od plnění přikázání božích nikým a ničím odvrátiti, byste připočtení byli k těm, jimž platiti budou potěšitelná slova soudce spravedlivého: »Pojďte požehnání Otce mého!«

3. Představme si dům, ve kterém zřídka neb vůbec se nečistí. Úžasný zajisté panuje tam nepořádek a jasno nade vše jest, že nečekají vzácného hosta, ani že nějaká domácí slavnost pořádána bude. Podobně vypadá to v nitru člověka, který zřídka přibytěk srdce svého vyčistí hodnou sv. zpovědí. Ten jistě nemůže říci, že by král všech králů, beránek boží k němu zavítati a s ním stolo-vati chtěl. Co řekneme o nemocném, který tvrději odmítá pomoc lékařskou? Že osud jeho je zpečetěn. Co řekneme o nemocném duševně, jehož duše nesčetnými ranami hříchu zraněna jest, který však o lékaři-zpovědníku slyšeti nechce? Jeho osud pro věčnost je zpečetěn. »Okaž a vyznej jenom neduh svůj a Bůh tě uzdraví, neboť rány všech hříchů hojí se lékem sv. zpovědi,« napomíná sv. Augustin.

Chcete, nejmilejší, býti mezi vyvolenými? Obmývejte se v koupeli pokání. Častou, upřimnou a zkroušenou zpovědí otvírá se nám nebe a peklo zavírá.

4. »Nebudete-li jísti těla Syna člověka a píti jeho krve, nebudete mít v sobě života,« praví Spasitel. Tělu i duši připravil Bůh pokrm. Pro tělo učinil zemi úrodnou k vydávání všeho, čeho k zachování života tělesného potřebujeme. Pokrm, který duši připravil, jest pravda boží, božské učení a všeliká milost. Jmenovitě pak jest pokrm duše naší nejsv. svátost oltářní. Z Boha jsme a proto z Boha má a musí duše lidská živa býti, má-li právě žiti zde a po smrti života věčného dosáhnouti. Proto postaral se nám Ježíš o tento duchovní pokrm, proto dává nám tělo své za pokrm a krev svou za nápoj. Jako rozpuštěný vosk s kusem jiného vosku se spojuje, jako kapka vody s vínem se směšuje,

jako rozžhavené železo takofka samo ohněm se zdá, jako větev na strom štěpaná úplně s ním sroste, jeho šťavou žije a plody přináší: podobně člověk spojuje se s Kristem, když požívá jeho těla a krve. Kdo tedy tělo Páně hodně a často přijímá, není možno, aby se neposvěcoval, nezdokonaloval; vždyť hojnost milostí, kterých mu Spasitel v nejsv. svátosti uděluje, takofka k životu zbožnému nutí. Čím častěji ku stolu Páně přistupujeme, tím vroucnější naše láska k Bohu, tím větší ochota žítí tak, jak Bůh si přeje.

Chcete býti, nejmilejší, mezi vyvolenými? Chcete býti účastní věčných hodů v království nebeském? Chodte často ku stolu Páně, požívejte chleba nebeského, aby Kristus živ byl ve vás a vy v Kristu, spojujte se často se Spasitelem v nejsv. svátosti a budete s ním spojeni v nebesích.

5. Život náš je slzavým údolím. S pláčem se rodíme a se slzami v očích svět opouštíme. A co mezi prvním okamžikem a mezi posledním vzdechnutím uplynulo, jest moře trpkosti, bolesti a zármutku a jestli snad přece někdy do kalicha hořkosti nějaká kapka sladkosti padne, je to skutečně jenom kapka, která brzy se rozplyne. Co činiti? Kde hledati útěchy? V Boha doufati a trpěti. Ve víře úleva ve slovech víry: Bůh tomu chce, Ježíš to poroučí, útěcha. Bůh mne neopustí jistě, když já jej neopustím. I Spasitel trpěl. Představ si ho jen, jak trpělivě nese kříž svůj, třikrát klesá, třikrát opět povstává a beže kříž svůj na bedra svá, až na místo vykoupení dochází. Trpělivý Spasitel volá k tobě: »Kdo chce za mnou přijíti, zapí sebe sám, vezmi kříž svůj na se a následuj mne.« Kdo kříže tohoto světa rád snáší, dokazuje, že chce k Ježíši Kristu přijíti, dobře věda, že utrpení tohoto světa nemohou se rovnati oné slávě, kterou sobě trpělivým jich snášením vydobýti může.

Chcete býti, nejmilejší, mezi vyvolenými? Trpte, snášejte s myslí klidnou nesnáze a protivenství, bez kterých v tomto slzavém údolí obejítí se nemůžeme, odevzdávajíce se do vůle boží: Pane ne má, nýbrž tvá vůle se staň — a Bůh odmění vaši trpělivost a odevzdanost nebeským královstvím.

6. Ve velebném chvalo zpěvu svém »Magnificat« praví o sobě Matka boží: »Veliké věci učinil mi ten, který mocný jest« — a k těmto velikým věcem vším právem čítati můžeme, že ti, kteří matku nebeskou z celého srdce milují a ctí, těšiti se mohou, že jedenkrát k vyvoleným v nebesích připočtění budou. Matka boží nazývána mnohými spisovateli církevními duhou, která spojuje nebe a zemi, nazývána žebříkem a branou nebes. Maria matka milosrdenství, život, sladkost, naděje naše. Maria, která je matkou každého z nás. nechce nikoho ze synů a dcer svých ztratiti — smrti věčnou. Ona prosí za nás hříšné. Kráčíme životem tímto k cíli svému, ku spáse své jako chodci, pocestní. Jak mnoho nebezpečí a úrazů číhá tu na nás. Jestliže chodec na cestě klesne, není ztracen, jestliže opět povstane. Ztracen však jest, jestliže povstati nemůže a nikdo tu není, kdo by jej zdvihl, kdo by mu

pomohl. I my na cestě k cíli svému často klesáme — šťastní však jsme, když opět povstaneme. A když znavení jsouce, klesáme a síly nás opouštějí naезде,ší pouti, pak máme tu přítele nejlepšího, který vždy pohotově stojí, by nám přispěl — Marii. K ní z hloubi srdce volejme: Pros za nás hříšní!

Chcete, nejmilejší, býti mezi vyvolenými? Ctěte matku svou nebeskou Marii se srdcem vroucím, zbožným, s důvěrou volající: »Maria, Matko boží, abychom se stali hodnými lásky tvé, bychom byli hodni zaslibení Kristových, pros za nás nyní i v hodinu smrti naší!«

Vypravuje se o macedonském králi Filipovi, že kdysi uslyšel od řeckého vyslance Daniada vykládati o krásném řeckém městě Athénách. Poslouchal pozorně a pak požádal, aby mu vyslanec ještě učinil nárys a obraz toho města. Vyslanec krásu města tak vyličil, že král zvolal: »Toto město musím mítí, děj se co děj.« A počal s Athenskými válku a neustal až města dobyl. Podobný úmysl učiníme si i my, nejmilejší, co se týče nebe: »Nebe musím mítí, děj se co děj.« Nebeská hostina pro každého z nás je připravena, všichni jsme hostmi povolanými, přičiníme se, abychom byli vyvolenými. Vyvolení však budou toliko ti a tací, kteří dle stavu a povolání svého budou spolu rouchem křesťanské spravedlnosti přioděni, dobřími, Bohu milými skutky ozdobeni. Nuže, tak živi budme, bychom v pravou církev povolání jsouce, také v hodinu smrti a v den posledního soudu k nebeské blaženosti šťastně vyvolení byli. Amen.

Frant. Čech.

Neděle dvacátá po sv. Duchu.

Zlo nesvědčí proti prozřetelnosti boží.

»Všecko, co jsi uvedl na nás Hospodine, a všecko, co jsi učinil nám, v pravém soudu jsi učinil.« Dan. Introit mše sv.

Smrt zatloukla na dveře královského úředníka. Smrt spravedlivá jest — neboť ani jediného člověka nemine. Na vlastní oči vidíme, že jednomu každému usouzena smrt, proto ji za spravedlivou pokládáme. Smrt sama o sobě je zlá a obtížná, a přece spravedlivá. A jako o smrti pravíme, že spravedlivá jest — tak musíme o všem zlém, co se nám přihází říci, že také jest spravedlivé. Ovšem nebije při všem spravedlnost všeho zlého tak do očí jako bije při smrti. Nicméně přece musíme říci jak dnešní mše sv. začíná — a jak mluvil Daniel, když viděl na své oči mnoho zlého, kteréž připravil Bůh — jeho rodákům: Všecko, co jsi uvedl na nás Hospodine, v pravém soudu jsi učinil. Dobře jsi uvážil a spravedlivě jednal, třeba by se nám zdálo býti nespravedlivým. Jest poněkud obtížno k pochopení, proč Bůh i zlé na člověka posílá, ale i zdravý rozum pozná, že není nic nespravedlivého, že

Pán Bůh i zlé na člověka sesílá. Jet mnohé zlé kousek slzavého údolí, někdy je to metla, již jsme sami zrobili, jindy je to lék, jehož potřebujeme, jindy je to tajemství, před nímž stojíme.

P o j e d n á n í.

1. Zlého je tolik na světě, že skoro ani pro všechno nejsou jména. Mnoho zlého v přírodě a v živlech přírodních — mnoho zlého v těle lidském a ještě více v zlých lidech. Tolika nemocem člověk podléhá, že ani jmen se nedostává. Každý úd mnohé nemoce mohou stihnouti. Sv. Augustin o zlém, kterému člověk v tolika věcech podroben jest, rozjímal a také uvažoval žaloby a stesky lidí, kterými si chtějí odlehčiti — aneb kterými se proti Pánu Bohu také rouhají a praví: »Člověče, neopovázíš se řemeslníku vytýkati chyby a jej poučovati — a Boha opravovati se osměluješ.« (Ps. 148.) S dobrými věcmi Bůh i nepřijemné pomíchal, abychom se rozpomínali, že nejsme ještě u cíle, ale teprve že k cíli jdeme. Není zde naše vlast, ale novou hledáme. Člověk mnohý si tolik v zemiездеjší oblubuje, že by za žádnou cenu ji opustiti nechtěl a třeba by i ráj a život věčný dal, jen aby život svůj si mohl dle vůle své prodloužiti.

Člověk pokazil si štěstí svoje hříchem a teď nese následky jeho. Už pohan Cicero ve svém spise »Hortensius« ku konci dí: »Když uvážíme klam a bídu života, poznáváme z toho, že ti staří vidoucí a zasvěcenci tajemství, nepraví bez důvodu, že zrození jsme proto, abychom za zločiny pykali, které jsme v dřívějším životě spáchali. Snad je zde echo té víry o dědičném hříchu, snad tušení o spravedlnosti boží, která váže trest na každý zlý skutek. Ale zajisté je to výraz zkušenosti, kterou sv. Pavel vyznává, říká: všechno stvoření lká a jako ku porodu pracuje až posaváde. Netoliko pak ono, ale i my sami, prvotiny Ducha, mající, i my sami v sobě lkáme, očekávající vyvolení synů božích, vykoupení těla našeho, v Ježíši Kristu, Pánu našem. R. 8. v. 22. Ano, trpí zlí i dobří v mnohém směru. Nicméně Bůh zlé nezpůsobil, ale zlé způsobil hříšný člověk a Pán Bůh všecko zlé toliko dopouští. Za ráj by mnohý člověk si mohl tuto zemi přistrojiti, kdyby nebyla zde zla, proti kterým jest člověk bezmocen. Všecky síly člověka a výmysly nemohou ničeho mu prospěti a to vše jej má upamatovati, že není v ráji, ale na zemi po hříchu. Kdyby nyní v našem stavu každému neměl býti připojen kříž, ani by po Bohu netoužil a jej nehledal. Ale hřích člověku štěstí rozbořil a neštěstí v člověku touhu po Pánu Bohu vzbudilo. Nemoudré by bylo tvrditi: že všecko zlé, které na nás přichází, jest trest boží a rovněž nemoudré a nekřesťanské by bylo říkati: žádné zlo není trestem božím.

Musíme dobře rozeznávati, je-li to a ono zlé buď trestem božím za veřejný neb tajný hřích, aneb je-li ku zkoušce a očistění člověka posláno. Z těchto příčin zlé Bůh dopouští, sám však je nepůsobil, ale způsobil je hřích. Nebo kdo by řekl, že od Pána Boha zlé pochází, rouhal by se, protože by tvrdil tím: že

Bůh buď lépe nechtěl — a to jest proti dobrotě jeho — aneb že nemohl a to je proti mocnosti jeho, že nevěděl a to jest proti moudrosti jeho.

On však dopouští zlé, ale i zlé musí a může v dobré obrátiti, aneb proti zlu jinému použiti. Toť jest kus slzavého údolí.

2. Bůh nejvyšší moudrý dopouští, aby zlý sám sebe nejvíce trestal. Jak známo, bývá člověku nejprotivnější zlo, které si sám připravil, metla, kterou si sám užil. A věru podivuhodné řízení boží se nám ukazuje ve zlém, jak nám vypráví Písmo svaté a jak člověk vidí na své oči v životě, když život dobře posuzuje. Můžeme skoro tvrditi, že člověk si i druh trestů sám volí, podle toho, v čem zákon Páně hanbě překračuje, protože Pán Bůh si volí zlo, kterému člověk sloužil a které páchal, za metlu, kterou člověka mrská. Podívejme se do Písem sv. Čteme, že v Egyptě poručil Faraon pacholata israelská utopiti v řece — a zahynulo jich tímto způsobem množství veliké. Ukrutný skutek Faraonův měl ukrutný trest. Faraon, který pacholata topiti rozkázal, utopil se i s vojskem svým v Rudém moři. Zlo, kteréž jinému páchal, jeho neminulo, ale bylo také pro něho metlou. Mnoho let minulo mezi hříšným zákonem a zaslouženým trestem.

Aneb čteme ohavný skutek Abimelechův. Abimelech, aby byl pánem dědictví celého a všeho panství otcova (Soudci 4.) zabil všecko mužské příbuzenstvo své a sice hrozným způsobem, že jim na jednom kameni hlavy rozbil. A zmocnil se vši vlády a kraloval více let, ale trest boží ho neminul. Člověk, jenž všecko příbuzenstvo na jediném kameni utloukl sám kamenem od ženy vrženým na hlavě tak poraněn byl, že dokonal.

Kdo v Písmě sv. se probírá, lehounce pozná, že mnohý trest zřejmě mluví, že trestající ruku boží máme v něm viděti. Čím kdo hřeší, tím trestán bývá. Chceme-li ale podívati se do obyčejného denního života, jak běží jeho jde, musíme viděti často, ba velmi často prst boží. Každý skutek jest buď zásluhou aneb není, a můžeme říci, že také každé slovo jest záslužné aneb není. Podle toho hromadí se nám odměna — ovšem že člověk nechce upřímně zvolati: všecko co jsi uvedl na nás Hospodine, v pravém soudu jsi učinil.

Když mnozí v svobodném stavu ze všech sil svých hřešili myšlením, řečí a skutkem a Bohem pohrdali, chudí byli dobrými skutky, trest boží bývá podobný, že chudobu, nemoc, opovržení na sebe čekati nedává. Vždyť praví Daniel prorok, co jsi na nás poslal, v soudu jsi učinil. Divná věc, že člověk příčinu nezdaru práce hledá jinde než v sobě. Zapomíná, že napřed všecko již prokleje — a ku konci chce míti požehnání. Kde není ani známky po křesť. životě ani v řeči ani v obcování — tam ovšem nemůže nikdo hledat zvláštní požehnání. Ovšem často se setkáváme, že člověk špatný, zuřavý spustlec přece hojnost všeho má, takže oko křesťana hnedle by se nad tím uráželo. jako David, když viděl, že mnohemu hříšnému lépe se vede než dobrému člověku. Když ale uvážíme věc všestranně shledáme, že i toto v soudu učinil

Pán. Každý člověk něco dobrého vykoná, i člověk nejhorší tu a tam dobrou věc vykoná. Dobrou věc odplatí Bůh. Je-li dobrý skutek záslužný, tedy jej odplatí věčným statkem a milostí svou, je-li skutek dobrý sice, ale jinak v bříšném stavu vykonaný, nemůže jej Bůh věčným statkem odplatiti, proto jej odplatí věcmi zemskými a pro život věčný a království boží nezbyvá mu ničeho více.

Tím tedy se stává, že mnohý bře odměnu za všechno dobré zde, protože pro věčný život všechny jeho dobré skutky nemají ceny pražádné. A jiný v dobrotě žije, ale odpykává si poklesky své zde, aby v životě věčném radost měl. A třeba doznati, že soudy boží jsou nevyzpytatelné pro nás a proto nemůžeme o nich nikdy souditi leda tak, jako Daniel: Všecko co jsi uvedl na nás. Čiň dobře a ostatní přenech Pánu Bohu — podle skutků tvých spravedlivě ti odplatí — buď beze strachu. Tak bývá zlo někdy trestem.

Vede-li se zlému velmi dobře, tedy bře odplatu teď a věčnou odplatu nemá k očekávání. Dobrému-li se vede špatně, tedy Otec nebeský jej zde očišťuje, aby mu odplata toliko zbyla. Ne nadarmo říkáme Pánu Bohu Otec. Také s námi jako otec jedná. Otec neposlušné dítě napomíná a když napomenutí nic neprospěje, trestá a když menší tresty nepomáhají, posílá větší a když dítě by se nepolepšovalo, tedy je vyloučí, vydědí, za marnotratného prohlásí. Podobně Otec nebeský v soudu na nás všechno přivádí a sesílá, buď trestá aneb očišťuje a utvrzuje v důvěře v Boha.

3. Hlavně budme jen pečliví, aby nás pro skutky naše trest nestihal. Čiň dobře. Duch sv. praví: Is. 3, 11. „Běda, běda bezbožnému — ke zlému — nebo odplata rukou jeho stane se jemu.“ Někdy ovšem přijde hned, když míra plná, jindy odplata a trest na sebe čekat nechává. A to jest jen nové milosrdenství boží, že odplata i trest na sebe čekat dávají. Kdyby každý špatný skutek hned po skutku byl trestán, jaká by byla zásluha jej nečiniti, varoval by se ho z bázně před trestem, aneb kdyby po dobrém skutku hned očividná odměna následovala, jaká by z toho byla zásluha? Pak by jen lakota v člověku se rozmáhala a ne láska a víra v Pána Boha. Cokoliv na nás sesílá, v soudu dobrém posílá. Nechtějme nikdy naplňovati míru zlého, aby trest boží nepřikvačil. Neb až míra shovívavosti bude plná, pak nenechá ani odměna na sebe čekat.

4. Často jest i štěstí člověka zdánlivé. Slyšte příklad. Vypráví L. Kist svou zkušenost s jedním velice šťastným mužem. Patřil rodu šlechtického, za druhé měl velmi značné jmění, za třetí měl krásný dům, knížecky zavedený a z něho se díval na svá pole a lesy v krásném koutku Evropy, za čtvrté jeho jméno bylo váženo, za páté v rodině jeho se ukázalo, že manželka dobrá je štěstí veliké. Dcera jeho byla nejen bezká, ale i nadaná a zdárná a mnohý o její ruku se ucházel. Tedy okolnosti všechny svědčily o štěstí, a když mu zmíněný spisovatel se zmínil, že on se ku

šťastným může počítati, v jeho oku se zaleskla slza a hlas se chvěl: nemám syna potomka, jemuž bych zanechal svůj majetek i jméno. Rmoutíme se mnohdy právem a pro vážné věci, ale také mnohdy pro nepatrnosti a libovůli svou, a pochováváme svou spokojenost. Vedle křížů skutečných a těžkých také jest mnoho vysněných a zdánlivých. Jsou také zla tajemná a nezpytatelná, o nichž lze užiti slov: nebo, kdo z lidí bude moci věděti radu boží? aneb kdo bude moci domysleti, co Bůh chce? Moudr. k. 9, v. 13. Ano, jsou zla, která se přihodí a my musíme se podrobiti pod mocnou ruku boží a čekati, až nám čas aneb věčnost přinese vysvětlení, že dobře vše učinil.

Četl jsem o jakýchsi nespokojených manželech v Rakousích. O příčinách se netřeba zmiňovati, jistě v nespokojeném manželství hříchů bylo dost. Jednoho dne žena proti obyčeji svému velmi vlídně muži předkládala kávu k snídani v hrnečku a sobě též, aby pospolu jedli. V téže chvíli, co nese žena muži snídani, klepá kdosi na dveře a volá ženu ven. V téže chvíli pavouk se stropu se spouští a padne právě do hrnečku muže. Muž si zoškliví kávu, protože ví, že pavouk do ní padl, proto vytáhl pavouka a myslit, když žena neví o pavouku, nebude si kávu oškliviti a proto vyměnil svůj hrnek za hrnek ženy. Ale nastojte. Po chvíli žena stůně a v několika hodinách skonala. Soudní vyšetřování zjistilo, že žena chtěla muže otrávit a Pán Bůh usoudil jinak. Kdosi klepá na dveře, pavouk padá dolů a žena upadá v ruce boží, protože míra její byla již plná. A jako soudní vyšetřování zjistilo, že Bůh spravedlivě řídil i spadnutí pavouka, tak nám soud boží ukáže, že Daniel měl pravdu: všechno jsi na nás v soudu uvedl.

Proto hledme dobře činiti, abychom míru shovívavosti boží nevyčerpali. Pokořili se pod pravicí boží a řekli: spravedliví jsou soudcové tvoji i když nechápu je teď, ale pochopím je jednou. Amen.

Fr. Vaněček.

Na slavnost Všech svatých.

»Radujte se a veselte se: neb odplata vaše hojná jest v nebesích.« Mat. 5, 12.

Vždy jindy, kdy církev svatá volá nás na posvátné místo toto o dnech svátečních, slavíme svátek toho neb onoho svatého, té neb oné svěťice boží, připomínáme si s myslí vděčnou to neb ono tajemství z díla vykoupení našeho; dnes však slavíme slavnost Všech svatých žádného nevyjímaje, slavnost všech těch přátel božích, kteří po šťastném, svatém, bohumilém životě vešli do slávy nebeské, aby tam před trůnem a obličejem Hospodina zpívali věčný chvalozpěv. »Svatý, svatý, svatý Pán Bůh zástupů, plná jsou nebesa i země slávy a velebnosti jeho.« Jak splňuje Ježíš Kristus, co dle dnešního svatého evangelia shromážděným zástupům na hoře v osmero blahoslavenství zaslíbil: »Radujte

se a veselte se: neb odplata vaše hojná jest v nebesích.« (Mat. 5, 12.)

Na oslavu svatých a světic božích rozjímejme dues o této odměně jejich v nebesích.

P o j e d n á n í.

1. Svatý Jan, miláček Páně, ve své velkolepé apokalypsi (tajném zjevení) vytržen v samo nebe, stává se na několik okamžiků svědkem života oslavených Páně: »Viděl vyvolených z každého z dvanácti pokolení národa vyvoleného dvanácte tisíců znamenanych.« Potom dí dále: »Viděl jsem zas dav veliký, jehož žádný sečísti nemohl, se všech národů a pokolení, lidí a jazykův, ani stojí před trůnem a před obličejem beránka, jsouce oblečeni v bílé roucho a palmy v rukou jejich. A všichni volali hlasem velikým řkouce: Sláva Bohu našemu, kterýž sedí na trůnu a beránkovi.« A všichni andělé stáli kolem trůnu i padli před trůnem na tvář, klaněli se Bohu našemu na věky řkouce: »Dobrořečení a jasnost a moudrost a díkůčinění, čest a moc i slá Bohu našemu na věky věkův.« A kmet jeden, stojící u trůnu, na otázku Janovu, kdo jsou ti, kteří oblečeni jsou v roucho bílé, odpovídá: »To jsou ti, kteří přišli z velikého soužení a umyli roucha svá a zblílili je v krvi beránkově. Protož jsou před trůnem božím a slouží jemu dnem i nocí ve chrámě jeho (nebeském); a ten, který sedí na trůnu, přebývati bude nad nimi. Nebudou lačníti, ani žízňati více, a nebude líti na ně slunce ani horko; neboť beránek, kterýž jest uprostřed trůnu, pástí je bude, a doveče je ke studnicím vod života, a setře Bůh všelikou slzu z očí jejich.« (Zjev. sv. Jana 7, 9.-17.) Velkolepý to obraz života v nebesích.

2. Zde na světě jest utrpení a různice domovem — naším společným údělem. V bolestech vstupujeme na tento svět, v bolestech a slzách travíme dny svého života a v úzkosti a zármutku opouštíme svět. Než tam nahoru nebereme nic z toho co nás zde trápi a bolí; u brány nebes musí opustiti nás bolesti. Nedo-statek, nouze, nemoc nehrozí nám už tam. I smrt, jež panuje nade vším železnou pěstí na zemi, ztratila tam svou moc. Tam nemůže nám už žádný nepřítel škoditi, byt bys býval zde i sebe více pronásledován a napadán — tam má konec veškeren boj a zápas. Jen ku branám nebes sahá pekla moc. dále neproniká žádný z jeho šípů. Tam nezaznívá nikdy špatný tón, disharmonie, nářek a slzy setře tam Hospodin. »Hospodin setře všechny slze z očí jejich, smrti nebude už, ani zármutku, ani nářku, ani bolesti.« (Apok. 27, 4.) To nás, nejmilejší, očekává. Než ještě více.

3 Očekává nás tam místo nevýslovných radostí. Jak okouzlu-jící, jak zářící musí býti sídlo blažených. Uvažujme, skvělé paláce na zemi, nádheru a bohatství a přepych jich, ony nejsou nic v porovnání s přibýtky vyvolených. Jak krásná jest země, na níž bydlíme. Pomni půvabu, jaký poskytuje roční počasí. uvažuj zář a třpyt hvězd, jež nám svítí, květiny, jež zdobí luhy, přírodu okolo nás. Jak okouzlu-jící je pohled na obrovské hory Krkonoš,

Šumavy, A'p, milené břehy našich jezer! Jak často vidíme se nutkání při pohledu na tyto divy přírody zvolati: Jak veliký jest náš Bůh, a jak vznešená jsou díla rukou jeho! A přec je tento svět se všemi svými kouzly místem vyhnanství, bojiště, místo, kde pospolu dobří se zlými žijí.

Nuže, když místo vyhnanství tak přepodivně vyzdobeno jest a skýtá tolik rozkoší, co neposkytne Bůh v otčině, jak krásný bude teprve dům otcovský? Když místo zápasu je tak milené, když na bojišti je to už tak mílo, jakou krásu a jakou blaženost připraví Hospodin tam, kde slaví osvědčená věrnost své triumfy? A když Bůh dává už na zemi tolik statků, na nichž stejný podíl berou dobří i zlí, ano z nichž požívají daleko větší část často zlí, co nevyhradí svým milným dítkám samým potom? Sv. Pavel okusil z tohoto štěstí jen něco málo, ale nenalézal slov, aby vyhlásil mohl blaženost anebo jen označiti. Mohl jen říci: »Tajuplné věci jsem spatřil a okusil, jichž lidský jazyk vysloviti nemůže.« Tot ještě odměna, která věrného sluhu Hospodina očekává a jež též nám zaslíbená jest, když v jeho milosti setrváme.

4. Jest konečně nebe místo, kde patříme na Boha. Co však znamená na Boha patřiti? Nyní vidíme sice též Boha, když chceme ho viděti. Vidíme ho v zářících hvězdách na obloze, vidíme ho v milionech různých tvorů, znamenáme ho v hluku moře, v burácení hromu, jako ve zpěvu ptactva. Všude spatřujeme jeho moudrost, jeho moc, jeho dobrotu. Jeho moc, jež všechno učinila z ničeho, jeho moudrost, jež vše tak podivuhodně zařídila, jeho dobrotu, jež postavila vše do služeb lidských. Než vidíme ve všech těchto divech přírody Boha jen jako v podoběnství a jako skrze zrcadlo, vidíme jen stopy jeho podstaty, jež vtiskl svým tvorům, tam ale patřiti budeme na něho, jakož jest, a poznávati ho, jako on nás poznává. V záři jeho velebnosti bude otevřeno naše oko, a patřiti budeme jeho nejsvětější tvář.

Co však to znamená Boha viděti? Kdo to dovede vypověděti? Naše mluva jest jako žvatlání nemluvněte. Vyznal už svatý Augustin: »Tato velebnost přesahuje veškeren můj rozum, veškeren můj cit, všechny síly mého ducha.« Jeho neskončené dokonalosti rozvíňovati se budou před našima oslněnými očima jako nekonečně široké kraje a jevití ve vždy nových zářících zjeveních. Budeme uvažovati přepodivné tajemství nejsvětější Trojice, relace (vzájemné vztahy) tří božských osob k sobě a k nám, odhalí se před našima očima a nazíratí budeme do propasti neskončené lásky, unešení proudy rozkoší a radostí.

Ó nebe, jaká blaženost! Ó Pane! Jakou blaženost připravil jsi svým služebníkům! Prorok dí: »Proudem radostí napojíš je!« (Žalm 35, 9.) A ty sám, prazdroji veškeré radosti a blaženosti, voláš šťastnému vítězi při vstupu do tvého království vstříc: »Vejdí do blaženosti Pána svého.« (Mat. 25, 23.) Nikoliv do nás vchází blaženost, my vstupujeme do ní. Ona má nás obkličovati, pronikati, zaplavovati, jako rybu voda v moři

To jest odměna, kterou Hospodin svým služebníkům zaslíbil. Není ona v pravdě veliká? A nám je zaslíbena, ujištěna, zaručena.

II. Tato odměna jest však velikou též vzhledem na trvání. Seneka dí: »Všechny statky smrtelníků jsou smrtelný.« Jako my na zemi pomíname, tak i vše, co svět škýtá, s námi. Prchavé jsou veškery radovánky a požitky přítomného života. Štěstí pozemské jest květinou, jež brzo uvadne. Momentálním (okamžitým) nazývá sv. Pavel vše to, co jest ze země, co země dává a bere, co naplňuje nás rozkoší, jakož i co nás tíží. Tam ale očekává nás jakožto odměna za vytrvalcu věrnost štěstí, jež na věky trvá. Jak veliké slovo: věčně blaženým býti, radovati se z věčného štěstí! Neobávati se už více proměny, ztráty! »Oni« — spravedliví zní to u proroka Daniela (12, 3.) — »probudí se ku věčnému životu a zářiti budou ve třeptu oblohy a jako hvězdy ve věčných věčnostech.« Jednou zaniknou a obrátí se v prach a popel všechna vznešená díla, jež ruce lidské vyrobily. Štěstí vyvolených nedovede zničití zub času ani živly. Jednou budou hvězdy padati, měsíc nevydá světla svého, a slunce se zatmí, avšak sláva blažených nepocítí zakalení. Třeba se i hory propadly a shroutily, blaženost vyvolených zůstane nedotčena. Byť i uplynula století, tisíciletí, miliony let, štěstí blažených zůstává nezměněno a jejich koruna bude zářiti stejným leskem, jako prvěho dne jejich triumfu (vítězoslavy), jejich vjezdu do prostorů blaženého života. Jaké štěstí, věčné milování, věčná radost, věčné jásání, věčný život! Nestojí to za to vše na to vydati, abychom ho dobyli? Nestojí to za to, tisíce životů obětovat, abychom ho dosáhli? A přece se jen málo žádá. To nám ukazuje velikost odměny ještě z třetí stránky.

III. Odměna svatých jest velikou vzhledem na nepatrnou práci, jakou vyžaduje. Na zemi bývá obyčejně odměna v poměru ku práci. Podle práce měřena bývá odměna či odplata. Zde však není odplata v žádném poměru, neboť práce jest nepatrná v porovnání ku odměně, jež jest překypující, neskončená, kterou Bůh sám nazývá velikou, u něhož není nic velikým, co není Bůh. Či jest námaha a práce, již žádá Hospodin za odměnu nebes, za statky věčného života, obtížnou, drsnou, tížící? Co požaduje Pán? »Chceš-li do života vejíti, zachovávej přikázání,« pravil Ježíš Kristus sám. Je to mnoho? Jsou požadavky neskromné? Sv. Jan praví: »A jeho přikázání nejsou těžká.« Uvažuj svět a jeho služebníky. Nepožaduje od nich desetkrát více než Hospodin vyžaduje. A co dává? Málo a nepatrnou věc, často ani to ne. Jak často nedodrží slova a oklamává a zrazuje své věrné přívržence. Mělo by se nám to zdáti těžkým, pracovatí za neskončenou, věčnou odplatu, vykonati málo, když služebníci světa mnohem více dělají, aby nabyli nepatrné, nejisté odplaty?

Jaká radost, když umřeme smrtí spravedlivého, vstupu dosáhneme do oné otčiny nad hvězdami. Jaká blaženost, když zástupy mučedníků s palmami v rukou nám přicházejí vstříc. Když vítají nás čisté duše ve svých jako lilie bílých rouchách, kajícíci,

kteří slzami a žalem skvrny hříchů smazali; když spatříme královnu nebes, naši milostiplnou matku, jejížto ochraně naši spásu děkujeme. Pak překypující radostí a štěstím zvoláme: Jak, za tak málo tak mnoho! Za tak krátké boje takové triumfy! Velmi mnoho, ó Pane, dáváš svým přátelům, velmi poctěni jsou, velmi povýšeni.

To tedy slíbil Bůh slovy: »Radujte a veselte, neboť odplata vaše hojná jest v nebesích.« Zařídme život svůj tak, abychom jednou této hojné odplaty účastnými se stali v nebesích. Amen.

Dr. Antonín Ondroušek.

Neděle dvacátá první po sv. Duchu.

Kdyby byla nějaká prozřetelnost boží, jak by se mohlo zlým tak dobře a dobrým tak špatně dařiti?

»Bratři! Posilněte se v Pánu a v moci
síly jeho!« (Efes. 6, 10.)

Ústy sv. apoštola Pavla vyzývá nás církev Kristova dnes ve svaté epístole k boji proti nepřítelům naší spásy. Jestliže kdy tož právě za našich dnů vzplanul hrůzyplný boj proti vyznavačům Kristovým vším možným způsobem; zvláště různými hesly protináboženskými a svůdnými hledí nepřátelé i věřící sváděti. Věnujme dnes pozornost svou jednomu takovému heslu: »Kdyby byla nějaká prozřetelnost boží, jak by se mohlo zlým tak dobře a dobrým tak špatně dařiti?«

P o j e d n á n í.

1. Ale kdo jest dobrý? Kdo pak zlý? Můžeme to posoudit? Není dobrota a špatnost něco vnitřního a proto neviditelného? Zevnějšek jest mam a klam. Jest na světě společnost velmi četných lidí, ona slove — společnost pokrytců! Už Ježíš měl mnoho co činiti s touto třídou lidí. Měl s nimi lecjakou potyčku. Jeho »běda« padala jako těžké rány kladivem téměř výhradně na tyto sebeospravedlněné, kteří to dobře uměli, klamati svět. Jako jest mnoho lidí, kteří bezúhonnými se zdají, až konečně závoj spadne a lidé se dovědí o jejich ohavnosti — a často mnohý zemře dříve než odhaleny byly tajnosti jeho zloby — tak jest mnoho lidí, kteří bůře posuzováni bývají než ve skutečnosti jsou.

2. Nic není klamuplnějšího, jako předpoklad, že se špatným daří až tak příliš dobře. Jak mnohými strážnými a souženými bývají špatní lidé navštíveni, jen proto, že jsou špatní.

Vstup do nemocnice. Najdeš jednoho vředy posetého, ve hnis přecházejícího mladého člověka. Proč? Snáší následky své špatnosti. Smilstvo mu to udělalo.

Viz tuto ženštinu, jež stojí ještě v mladistvém věku. Žádný ji nechce, žádná vrchnost ji nepřijme, žádný mravný člověk nechce přijíti s ní do nějakého styku. Proč? Stala se nepočetnou, protože

byla nestoudnou. Snad jest ještě nějaká jiskra naděje na polepšení, když přistřeší nalezne v domě, jenž spravován bývá od sester dobrého pastýře.

Popať na tohoto netvora v žaláři — je zloděj, lupič, vrah zároveň! Doživotní žalář! Vzdálen ode všeho obcování s lidmi, vyvrhel, jak to zasloužil.

A tak by se dala uvést celá řada neštěstí, jež vše následky jsou neřesti, postihují tudíž zlé. Mám ještě zvláště se zmíniti, jak mnohý marnotratník chodí nyní po žebrotě, mnohý opilec stižen je blouzněními? Potom vnitřní žal srdce, starosti, rozháranost: všeho toho by nebylo, kdyby nebylo neřesti.

Jsou jiná zla, jimiž navštěvování bývají stejně a rovnou měrou dobří i zlí. Povodeň pustoší pole jednoho jako druhého. Mokro následkem velikých dešťů škodí veškeré úrodě. Sucho pustoší pole na všech stranách. Zemětřesení boří všechny domy, a když dům padoucha zůstává, státi, zatím co majetek dobromyslného obrací se v sutiny, tož se to děje proto, že byl méně odporu schopný. Tudíž všeobecné katastrofy, stejná navštívení, stejné hrůzy, stejné rány. A tvrdí se ještě stále, že se prý dobrým špatně daří, zlým však dobře?

Já však tvrdím, že se dohrým nikdy zle nevede, nýbrž vždy, vždy dobře. Zpřítomněme si v duchu prvně, v čem dobro, štěstí záleží. Nezůstávejme státi při povrchním. Už Rousseau upozorňoval na to, že jest šťastnější mnohý chudý obuvník ve své chatě, než tak mnohý člověk, jenž má všeho hojnost a nadbytek, neboť dokládá: štěstí nemá vyvěšeného štítu, ono jest uvnitř! Jak těžce navštíven zdá se tělesným zrakům Tobiaš, jenž se zcela věnoval svým utlačovaným soukmenovcům, ve dne v noci odpočinku si nepřál, mrtvé pochovával, nuzné podporoval, jenž od svého mládí žil v nevinosti, zbožnosti, bohobojnosti. Oslepl, zchudl, byl všude opuštěn, opovrhován — byl nešťastný? Nikoliv! Když ho vyplísnila jeho žena, odvětil: »Jsme dítkami svatých a očekáváme onen život, jež Bůh oněm dá, kteří neodvracejí své důvěry nikdy od něho.« (Job 2, 18.) »A zůstal neuhrožen v bázni Hospodina a děkoval Bohu po všechny dny života svého.« (Tob 3, 14.)

Co mám říci o velikém trpiteli Jobovi, jenž ačkoliv v každém ohledě spravedlivý, přece z dopuštění božího zažil hrozná navštívení, zbaven byl svých dítek a statků a konečně stižen byl nejošklivější nemocí malomocenstvím, při čemž ho ještě potupila jeho žena, pokárali jeho přátelé? Co on řekl? »Pán dal, Pán vzal, budiž jméno Páně pochváleno.« Tak jest i Job na hnojišti šťastným mužem.

3. Věc, že dobrý trpěti musí, nemluví zhola a docela ne proti prozřetelnosti boží, jako to není též proti prozřetelnosti, když špatnému člověku se aspoň zdánlivě dobře daří na světě.

Jest pak oko posíleno nadpřirozeným světlem, tož poznává okamžitě v utrpení spravedlivého zde na zemi láskyplné zasáhnutí prozřetelnosti boží.

Kde jest člověk, a byť i byl sebe spravedlivější, sebe bohabojnější, jenž by se nebyl přec dopustil nějakého poklesku, avšak nedostihl ještě tíže hříchu smrtelného? Každý hřích pojímá v sobě dvojitou věc: vinu a trest. Nebývá vždy odpuštěn s vinou celý trest, čehož doklady jsou Mojžíš, David a mnoho jiných. Trest bývá odpykáván na onom světě aneb zde na světě. Trest na onom světě jest očištec (odezvírejte tu od pekla). Tresty na tomto světě jsou různé. Nauka všech svatých soublesí v tom, že tresty očišcové jsou daleko intensivnější, než tresty pozemské. Tak je to blahověle se strany Hospodina, když nám milost dává, abychom zde směli trpěti, abychom ušli mukám očištee.

V utrpení září ctnost. Kde jest obdivuplnější Job, ve své spravedlnosti, když obklopen jest zástupem kvetoucích dětek, uprostřed hojné čeledi, v hojnosti statků pozemských, překypuje zdravím tělesným — anebo v oddanosti do vůle boží v trpělivosti, opuštěn ode všech, posmíván od ženy, sedě na hnojšti, pln zápachu v malomocenství? Je to snadno, nereptati proti Bohu, když se člověk cítí blažen, jemu děkovati, když oplývá člověk statky pozemskými, avšak velebiti dobrotu Hospodina, i když ruka Páně těžce se nás dotkla — to přichází za těžko! To jest jasný paprsek sluneční, jenž umožňuje blouběji nahlédnouti do nadpřirozené ušlechtilosti Ducha.

V utrpení roste ctnost do hloubky, do výšky, do šířky. Hloubka ukazuje na pokoru, základ každé ctnosti; výška na lásku, jež dokonalejší jest, šířka na trpělivost, o níž sv. apoštol Pavel píše: »Trpělivosti jest vám třeba, abyste došli naplnivše vůli Hospodina zaslíbení.« (Žid. 10, 36) Tak chápeme slova Ducha svatého: »Kázně Hospodinovy, synu můj, nezamítej, ani neklesej na mysli, když od něho trestán býváš! Nebo Hospodin, kohož miluje, tresce; a jako otec v synu zalibuje sobě.« (Přisl. 3, 11, 12.)

Nemusí se každý cítit za ctěna a šťastna, když hodným se stává, aby Ježíši, našemu Pánu a Spasiteli stal se podobným? »Nebo mám za to,« dí sv. Pavel, »že utrpení tohoto světa nejsou rovna budoucí slávě, která se zjeví na nás.« (Řím. 8, 18.) Jak vypadá tento předobraz? Jest haněn, chudý, potupován, ztýrán, ponořen do moře vnitřních a zevnitřních bolestí. Nuže! Vzbůru! Za ním! Pod jeho prapor postaveni — kříž objímající! »Když s ním trpíme, budeme s ním oslaveni.« (Řím. 8, 17.) Amen.

Dr. Antonín Ondroušek.

Na den dušiček.

Čím se při smrti svých milých těšiti máme.

»Nechceme bratři, abyste nevěděli
o těch, kteří zesnuli.« Thes. 4, 12.

Hamlet, princ dánský přišel se svým přítelem na hřbitov, kde právě dva hrobníci kopali hrob. Vykopali lebku a odhodili stranou. Princ vzal ji do ruky a průvodčímu svému pravil: »V této lebce byl někdy jazyk, který velmi dovedně uměl zpívat, kterak ji člověk ten hodil na zemi, jakoby to byla čelist Kainova, který první vraždu spáchal. Snad to byla hlava nějakého politika, který snad i samého Boha přelstít chtěl, anebo snad nějakého dvořana, který se uměl pánu svému lichotiti a podlízavosti svou přiznání jeho sobě udržovati.« Na to vyhodili hrobníci lebku druhou. I tuto zdvihl princ a pravil: »Snad to byla lebka nějakého právníka. Kde jsou ty tvé partiky, vytáčky a podskoky? Proč nyní to snáš, že člověk ten pohláčenou lopatou v lebku ho bije, nehroze mu poháním před soud pro urážku? Ze všeho nic mu nezůstalo, než tato lebka plná bláta.« Vyhodili třetí lebku a tázal se princ, komu by tato asi byla náležela? Hrobník odpověděl: »Tato lebka, pane, byla králova šaška.« Řekl princ svému příteli: »Ach ubohý, znal jsem jej; byl to jonák plný vtipu a výborných nápadů. Tisíckrát mne choval a kterak se nyní vše proměnilo. Zde byly ony rty, které jsem tak často líbával. Kám se poděly nyní vaše šprýmy, vaše zpěvy, vaše výbuchy veselosti? Uhnulo všecko. — Jdi, příteli, běž do širého světa, ukaž králům, na trůnu sedícím, jak slabý a bídný tvor je člověk; ukaž moudrým a učeným tohoto světa, že smrt moudrosti svou neobráť; ukaž bohatým, že jedině bohatství jejich tato uhnílá rakev bude; ukaž chudým a bídným tuto lebku a řekni jim, že smrt všechno vyrovná a nezapomene na žádného.«

Smrt, nelítostná smrt, nečiní žádné výjimky. Stejně klepá na dveře paláců, jako na dveře bídných chatrčí. Jako kosa sekáče se zralým obilím podetíná i stebélka nedozralá, tak smrt odváží do stodoly věčnosti bez rozdílu, nehledíc na postavení a stáří, vraždí a usmrcuje napořád a nestará se, zda smrtelnou ránu zasadí srdci tvému čili nic. My všichni, zajisté, nejmilejší, krutou vládu smrti jsme pocítili.

Vkročíme-li na hřbitov, vidíme řady hrobů malých i velkých, čerstvých i travou zarostlých. V těch odpočívají dítky, rodiče, bratři, sestry, přátelé, mladí i starci.

Sem přicházíš synu, abys nad hrobem otce svého si povzdechl; sem přicházíš dcero, abys nad rovem dobré matky si zaplakala; sem přicházíš opuštěný sirotek ke svému milým, drahým rodičům, abyš jim tíseň a zármutek srdce svého žaloval; sem přicházíš vdovo zarmoucená, abys ten trávníček nad tělesnými pozůstatky svého manžela vyrostlý slzami svými porosila; sem sestro k tomu

hrobu chodíš, abys nad hrobem dobrého bratra plakala; sem stáším shrbená stařeno plačíc kráčíš, abys za spásu duše věrného života svého soudruha, který předešel tě do nebeské Galilee, prosila.

Hřbitov je místo pláče. Ano, nikde nebývá proléváno tolik slz, jako na tomto svatém poli. Ta smrt je tak zlá, to rozloučení na hřbitově tak těžké. Než netřeba brániti se slzám, netřeba za ně se stydět.

Ó plačte, nejmilejší, slzy lásky, slzy vděčnosti nad ztrátou svých milých, vždyť slzy takové jsou jako perly, které svým milým obětujete v té pevné naději, že milí a drazí vaši toliko odešli z bídného tohoto světa do lepšího a že se s nimi zase jednou shledáte.

Smrt není dle učení vtěleného Syna božího nic jiného, než toliko odchod dle Otci a začátek nového života. »Vyšel jsem od Otce,« praví Spasitel »a přišel jsem na svět; opět opouštím svět a jdu k Otci« (Jan 16, 28.). A tak podobně i naše smrt není nic jiného, než odchod na jiný, lepší svět, odchod ku Kristu, který nám tam nahoře mnoho stánků připravil. Přestaň tedy, drahá matko, přestaň oplakávat milované dítě svoje. Ach, ovšem, ta podpora, kterou jsi chtěla sobě pro své státi v něm vychovati, klesla do hrobu, avšak potěš se tím, že jest nyní na lepším světě a v blaženějším životě, na který ty se teprve těšíš. Nenaříkej věrný, upřímný manželi nad smrtí milované choti své. Ovšem, od rebe odešla, ale odešla na jiný, lepší svět, odešla k miláčku svému Ježíši Kristu, kde nový, blahoslavený život počala. Zanechme přílišného nářku my všichni, kteří jsme ukrutnou smrtí ztrátu některého drahého utrpěli. Odešli tito miláčkové naši, odešli odtud z tohoto bídného světa do života nového a lepšího.

»Bojování jest život člověka na zemi.« (Job 7, 1.) Zdali zde nemusí každý člověk ustavičně bojovati se světem, tělem a ďáblem a zdali není boj tento těžký a nebezpečný? Jak často klesá člověk v boji tom, není-li proti nepřátelům spásy své ozbrojen pancířem víry a štítem spravedlnosti. Jak často, jestliže povolil uzdu žádostem, stává se otrokem hříchu, odvrací se od Boha a dává spásu duše své v nebezpečí. Blaze tedy tomu, kdo boj ten již vybojoval. Blaze všem těm, jimž není více bojovati. Nejsou-li tedy nás daleko šťastnější?

Pracuje-li člověk celý den, snáší-li břímě dne i horka, zda nezatouží u večer po oddechu, po odpočinku? Tak právě naši drazí, kteří nás opustili, radují se z toho, že si mohou od prací svých odpočinouti. Již žádná starost více jich netíží. V libém pokoji odpočívají, jako odpočívá pilný dělník u večer po práci své.

Jednou pravil Kristus Pán svým učedníkům: »Kdybyste mne milovali, radovali byste se ovšem, že jdu k Otci.« (Jan 14, 28.) Sv. Cyprian k tomu dokládá: »Touto řečí nás vyučil Pán Ježíš, že když milí naši odtud odcházejí, spíše radovati se máme, než rmoutiti.« Není-li svět tento slzavé údolí? Nemusí zde každý trpět? I těmto našim milým často v bolestech těla i duše srdce krvácelo. To vše již přestalo.

Přejme jim toho odpočinutí, tím se těšíce že odpočívají ve svatém pokoji. Stařenka výměnkářka měla zlého syna, který ji stále vyháněl z příbytku. Co se natěšila na smrt, na odpočinek na hřbitově. »Z té komůrky tam už mne nikdo nebude vyhánět,« pravila — myslela komůrku poslední, hrob.

Když něco ztratíme, o čem určitě víme, že toho nikdy více nenabudeme, tu ovšem přičinu máme ztráty takové oplakávati. Docela jinak je tomu ale při smrti našich drahých. Těch netratíme tak, aby nám naděje nebylo, že jich zase nalezneme; těch netratíme na vždy, an nám naše sv. víra praví, že je zase uztíme, že se s nimi shledáme.

Ano, uztíme jednou všechny ty, již nás na věčnost předešli a jichžto smrti oplakáváme. Uztíme je, nalezneme je, shledáme se s nimi, které nám ledová smrti ruka z náručí vyrvala, a nikdy více s nimi rozdějeni nebudeme.

Kristus Pán kdysi pravil veliké slovo: »Přichází hodina, v kterou všichni, kteří v hrobích jsou, uslyší hlas Syna božího.« A co dále bude? Spasitel sám dokládá: »A živi budou.« (Jan 5, 25.—28.) A jindy pravil: »Kdo věří ve mne, byť také umřel, žive bude.« (Jan 11, 26.) »A já ho vzkřísím v den nejposlednější« (Jan 6, 40.) Vstane z hrobu tedy otec můj, vstane matka má, vstane bratr, sestra a koho vůbec jsme pochovali. Svatý apoštol Pavel tu pravdu připomíná a těší všech plačících: »Nechceme, bratři, abyste nevěděli o těch, kteří zesnuli, abyste se nermoutili, jakož i jiní, kteří nemají naděje. Nebo . . . sám Pán sestoupí s nebe a mrtví, kteří jsou v Kristu, vstanou . . . Těšte se vespolek těmito slovy.« (Thes. 4, 12.—17.)

Leč úzká je cesta vedoucí do nebe a nic nečistého nevejde do něho. Jaká možnost tudíž, ba jaká pravděpodobnost, že i ne jeden z těch, po jichž společnosti v nebesích toužíme, posud se nalézá v místech, kde jako zlato v ohni se čistí, od svých nedostatků a poskvrn. Stojíc na hrobech našich drahých zdá se, jako bychom slyšeli jejich úpěnlivou prosbu: »Slitujte se nade mnou, alespoň vy, přátelé moji, nebo ruka Páně dotkla se mne.« (Job 19, 21.)

Slavný missionář Banké T. J. vypravuje, když zemřelo Indiánům v Parague dítě, že je pohřbili tak, aby pravá ruka jeho z hrobu vyčnívala a nad zemí pozdvížená zůstala. Do této ruky kladli rodiče i zdaleka přicházejíce pokrm a oběti, dokud se nerozpadla. Tak zdá se, jako by v den dnešní bylo na hřbitově sta a sta rukou k nám prosebně vztýčeno. Hle, toť ruce našich zemřelých rodičů a dědů, manželů i dětí, toť ruce všech věrných v Pánu zesnulých a ty spínají se k nám dnes tak prosebně. Vždyť ty ruce k nám se zvedají, které tak často za nás prosily; ta ústa k nám volají, která jsme kdysi líbávaly; tak kolena se před námi ohýbají, která k našemu prospěchu se tak často prachu země dotýkala. »Láska nikdy nevypadá,« praví sv. Pavel. Když tedy láska nikdy, ani hradbou smrti nevypadá, věnujme duším zemřelých tutéž lásku, kterou oni dříve nás milovaly. Splácejme jim za všechna dobrodíní, která nám prokazovaly — modlitbou,

Bolestně to dojmá, jak si stěžuje trpělivý Job: »Bratři moji se vzdálili ode mne a známí moji jako cizí opustili mne, opustili mne přibuzní moji a kteří mne znali, zapomenuli na mne.« (Job 19, 13.) Nejsou slova tato dnes bolným nářkem z očištěnců? Nejsou tam tvoji bratři, tvůj otec, tvá matka, tvá choť, tvoji přibuzní? Neplatí snad o nich: sešel s očí — sešel s myslí?

»Ó křesťané,« praví blah. Diviš Karth.: »Ó křesťané, zemřelí čekají na vás, aby jim spomoženo bylo skrze vás; nebýt čas k získání a zásluze odešel od nich. Ó jak hrozná ukrutnost, když na ně zapomínáme. Ejhle, leží nemocný, křičí a řeší ho lékaři; padne hovádko a všichni pospíchají aby mu pomohli. Jak veliká nedbalost, nemilosrdnost a převrácenost těch, kdož s uvězněnými v očištcích utrpnost nemajíce, obzvláště rodičům, přibuzným, dobrodincům a přátelům nepomáhají, ba sotva denně na ně vzpomínou.«

Velký biskup a světec sv. Ambrož, když zemřel císař Theodosius, pravil: »Miloval jsem ho a protože jsem ho miloval, budu ho nyní doprovázeti modlitbou tak dlouho, až budu doufati, že je u věčné radosti.« A sv. Benedikt pravil: »Pomáhati budu duším v očištcích, aby Bůh proměnil jim muka v odpočinutí, bídu ve slávu, bolesti v korunu.«

U starých Řeků a Římanů bylo ve zvyku, že boháči odkazovali v poslední vůli velkou část peněz k tomu účelu, aby zřízena byla na jejich památku zahrada růží. V zabradě té ve výroční den smrti zakladatele zahrady konala se t. zv. slavnost růží. Přátelé a známí zemřelého scházeli se a růžemi z té zahrady ověnčovali sebe a hrob zemřelého a pak uprostřed růží na hrobě vystrojena byla hostina, při které se vykládaly činy a cnosti zemřelého.

Nejmilejší. Slavnost růží i my můžeme zemřelým svým pořádati na hrobech. Máme krásné růže, vzácné růže — každé Zdrávas Maria z modlitby růžencové je růží nade vše milou Matce boží a jejímu božskému Synu. A tou modlitbou růžencovou za zemřelé mnoho můžeme duším v očištcích pomáhati. Vždyť přímůva Matky boží v nebesích je tak mocná! Nadarmo nenazývá se Maria Panna útěchou očištěnců. Ano, Matka boží, Matka milosrdenství přímůvou svou umírňuje a ukracuje duším v očištcích tresty, jež trpí. K ní tedy o přímůvu volejme.

Pomáhejme duším v očištcích. A zvláště dnes, kdy památku jejich slavíme, zastavme se u hrobu jejich, modleme se za jejich pokoj a spásu: Odpočinutí lehké dej jim Pane a světlo věčné ať jim svítí, ať odpočívají v pokoji. Amen.

Frant. Čech.

